



EL

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αστικό Δίκαιο

Ευρωπαϊκή δικαστική συνεργασία



2004

Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

ΠΩΛΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Οι επί πληρωμή εκδόσεις της Υπηρεσίας Εκδόσεων διατίθενται μέσω ενός παγκόσμιου δικτύου αντιπροσώπων πωλήσεων.

Ποια διαδικασία πρέπει να ακολουθήσετε για να αποκτήσετε κάποια έκδοση;

Αφού προμηθευτείτε τον κατάλογο των αντιπροσώπων πωλήσεων, επιλέξτε τον αντιπρόσωπο που σας ενδιαφέρει και επικοινωνήστε μαζί του για να δώσετε παραγγελία.

Πώς θα προμηθευτείτε τον κατάλογο των αντιπροσώπων πωλήσεων;

- Συμβουλευθείτε τον ιστοχώρο της Υπηρεσίας Εκδόσεων <http://publications.eu.int/>
- Ή ζητήστε τον κατάλογο μέσω φαξ στον αριθμό (352) 2929-42758 και θα τον λάβετε σε έντυπη μορφή



Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αστικό Δίκαιο

Ευρωπαϊκή δικαστική συνεργασία



2004

Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

*Η Άμεση Ευρώπη είναι μια υπηρεσία που σας βοηθά να βρείτε
απαντήσεις στα ερωτήματά σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση*

Αριθμός δωρεάν τηλεφωνικής κλήσης:

00 800 6 7 8 9 10 11

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το Internet μέσω του εξυπηρετητή Europa (<http://europa.eu.int>).

Βιβλιογραφικό δελτίο υπάρχει στο τέλος του τεύχους.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2005

ISBN 92-824-3122-3

© Ευρωπαϊκές Κοινότητες, 2005

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Italy

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ

Περιεχόμενα

Πρόλογος	5
I. Βρυξέλλες I	9
<i>Σχόλια από Fausto Pocar</i>	
Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2000 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεως σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (Βλέπε επίσης, στο τέλος της πράξης, τον πίνακα των δημοσιευμένων διορθωτικών)	10
II. Βρυξέλλες II	53
<i>Σχόλια από Alegrià Borrás</i>	
Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 περί της διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων των συζύγων.....	54
III. Πτώχευση.....	97
<i>Σχόλια από Miguel Virgós</i>	
Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας.....	98
IV. Ρώμη I	135
<i>Σχόλια από Paul Lagarde</i>	
Σύμβαση της Ρώμης του 1980 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές	136

V. Κοινοποίηση των πράξεων.....	173
<i>Σχόλια από Marie-Odile Baur</i>	
Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις	174
VI. Διεξαγωγή αποδείξεων.....	205
<i>Σχόλια από Gottfried Musger</i>	
Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις.....	206
VII. Ευεργέτημα πενίας	255
<i>Σχόλια από Sally Langrish</i>	
Οδηγία 2002/8/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 2003 για βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας στις διαφορές αυτές (<i>Βλέπε επίσης, στο τέλος της πράξης, τον πίνακα των δημοσιευμένων διορθωτικών</i>)	256
VIII. Δικαστικό δίκτυο	257
<i>Σχόλια από Ulrika Beergrehn</i>	
Απόφαση 2001/470/ΕΚ του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 σχετικά με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις	278

Πρόλογος

Συλλογή των κοινοτικών πράξεων που αφορούν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις

1. Οι θεμέλιοι λίθοι του οικοδομήματος της δικαστικής συνεργασίας στις αστικές υποθέσεις τέθηκαν κατά τη δεκαετία του 1960. Την εποχή εκείνη θεσπίστηκαν δύο πράξεις. Η πρώτη είναι η λεγόμενη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και η δεύτερη η σύμβαση της Ρώμης του 1980 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.
2. Παρότι μόνον τα κράτη μέλη της Κοινότητας είχαν τη δυνατότητα να καταστούν συμβαλλόμενα μέρη των εν λόγω πράξεων, οι κανόνες της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας δεν είχαν αποτελέσει τη βάση τους. Την εποχή εκείνη η υλοποίηση ενός ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου ήταν μακρινό όραμα, ακόμη και αν ορισμένοι είχαν εκφράσει το πρώτον την πολιτική βούληση προς αυτή την κατεύθυνση κατά τη δεκαετία του 1970.
3. Τα κράτη μέλη συνήψαν δύο άλλες συμβάσεις στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής συνεργασίας κατά τη δεκαετία του 1980, οι οποίες δεν είχαν ωστόσο ιδιαίτερα φιλόδοξους στόχους. Η πρώτη από αυτές τις συμβάσεις αφορούσε την απλούστευση των διαδικασιών διεκδίκησης της διατροφής, με την υλοποίηση ενισχυμένης συνεργασίας διοικητικού χαρακτήρα στον τομέα αυτόν. Η δεύτερη σύμβαση αφορούσε την κατάργηση της επικύρωσης των δημόσιων εγγράφων στα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Οι εν λόγω πράξεις έχουν επικυρωθεί από ορισμένα μόνον κράτη μέλη.
4. Η έναρξη ισχύος της συνθήκης του Μάαστριχτ την 1η Νοεμβρίου 1993 αποτέλεσε νέο στάδιο κατά την οικοδόμηση της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, καθόσον το άρθρο Κ.1 προέβλεπε ότι η εν λόγω συνεργασία περιλαμβανόταν στους στόχους που θα έπρεπε να επιτευχθούν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκείνη η περίοδος χαρακτηρίστηκε από τη βούληση νβ θεσπιστούν νέες πράξεις σε τομείς που είχαν αποκλειστεί μέχρι τότε από τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, όπως ο τομέας του

οικογενειακού δικαίου. Θεσπίστηκε η λεγόμενη σύμβαση των Βρυξελλών II για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές καθώς και για θέματα επιμέλειας των τέκνων, επίσης δε η σύμβαση για την επίδοση και κοινοποίηση δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις.

5. Η έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ την 1η Μαΐου 1999, όπως αυτή τροποποιήθηκε στη συνέχεια από τη συνθήκη της Νίκαιας, επέτρεψε να υλοποιηθεί ένα πρώτο σχεδιάγραμμα για τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις. Λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 1999, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα μπόρεσε να προσδιορίσει μια καθοριστικής σημασίας πορεία προς τη θέσπιση ενός πραγματικού ευρωπαϊκού ιδιωτικού δικαίου μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
6. Εξάλλου, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι ολόκληρος αυτός ο τομέας μεταφέρθηκε από τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση προς τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η δικαστική συνεργασία στον τομέα του αστικού δικαίου άρχισε να λειτουργεί, σε γενικές γραμμές, σύμφωνα με κανόνες λειτουργίας πλησιέστερους προς εκείνους που ισχύουν στους κλασικούς τομείς της ευρωπαϊκής οικοδόμησης.
7. Πολλές πράξεις θεσπίστηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Το Συμβούλιο «κοινοτικοποίησε» τις συμβάσεις που είχαν συναφθεί κατά το παρελθόν για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων, και ενέκρινε νέες πράξεις σε αυτόν τον τομέα. Ας υπενθυμιστεί εν προκειμένω η έκδοση των κανονισμών «Βρυξέλλες I», «Βρυξέλλες II», «Βρυξέλλες Ια» καθώς και σχετικά με τις διαδικασίες αφερεγγυότητας.
8. Το Συμβούλιο θέσπισε επίσης πολλές πράξεις που επιτρέπουν την έκδοση κανόνων για την καλύτερη δικαστική συνδρομή μεταξύ των κρατών μελών. Οι εν λόγω πράξεις, οι οποίες έχουν αποκτήσει πρωταρχική σημασία για την καθημερινή ζωή των πολιτών, αφορούν τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων στο εξωτερικό καθώς και την επίδοση και κοινοποίηση των δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.
9. Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη συνιστά μια άλλη σημαντική πτυχή του χώρου της δικαιοσύνης ο οποίος βρίσκεται σε στάδιο υλοποίησης. Η έκδοση της οδηγίας για τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επέτρεψε να εξασφαλιστεί ένα υψηλότερο επίπεδο δικαστικής συνδρομής στις διασυνοριακές διαφορές το οποίο επιτρέπει σε κάθε πρόσωπο που παρεμβαίνει σε αστική ή εμπορική διαφορά να προβάλει τα δικαιώματά αυτά ενώπιον της δικαιοσύνης, ακόμη και αν η οικονομική του κατάσταση το εμποδίζει να επωμιστεί τα δικαστικά έξοδα.
10. Εξάλλου το Συμβούλιο δημιούργησε ένα ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο που επιτρέπει την προοδευτική εφαρμογή ενός συστήματος ενημέρωσης, το

οποίο προορίζεται για το κοινό, τόσο για το ευρύ κοινό όσο και για τους ειδικούς. Το δίκτυο επιτρέπει τη βελτίωση, την απλούστευση και την επιτάχυνση της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις τόσο στους τομείς που καλύπτονται από τις ισχύουσες ρυθμίσεις όσο και σε εκείνους όπου καμία πράξη δεν έχει εφαρμοστεί ακόμη.

11. Η πλειονότητα αυτών των πράξεων περιελήφθη στην ανά χείρας δημοσίευση η οποία αποσκοπεί να συμβάλει στην υλοποίηση του στόχου που ορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε, δηλαδή στην καλύτερη πληροφόρηση του πολίτη γενικώς, και του λειτουργού του δικαίου ειδικότερα, σχετικά με τις πράξεις που έχουν θεσπιστεί.
12. Η δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις παραμένει ακόμη σε φάση ανάπτυξης. Οι ορίζοντες αυτής της συνεργασίας πρέπει να επεκταθούν σε άλλους τομείς του αστικού και εμπορικού δικαίου, όπως στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων ή στο κληρονομικό δίκαιο, όσον αφορά τον ορισμό κανόνων σχετικών με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων.
13. Εξάλλου η Κοινότητα πρέπει να εμβαθύνει σε τέτοιο βαθμό τη συνεργασία της για την ελεύθερη κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων, ώστε για ορισμένα είδη δικαστικών αποφάσεων να μην προβλέπεται πλέον δικαστικός έλεγχος μεταξύ των κρατών μελών. Πρόκειται λόγω χάρη για τον κανονισμό σχετικά με τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για τις μη αμφισβητούμενες απαιτήσεις, κανονισμό ο οποίος μόλις εκδόθηκε.
14. Η θέσπιση κανόνων σύγκρουσης νόμων αποτελεί επίσης μέρος της ολοκλήρωσης της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις. Ας μνημονευθεί εν προκειμένω ο κανονισμός που είναι γνωστός ως «Ρώμη II» ο οποίος αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές.
15. Ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης υλοποιείται σταδιακά στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας στις αστικές υποθέσεις. Εύχομαι να αποτελέσει αυτή η συλλογή των κειμένων ένα χρήσιμο εργαλείο για όλους τους λειτουργούς του δικαίου.

Charles Elsen

*Γενικός διευθυντής του Συμβουλίου
ΓΔ Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις
Βρυξέλλες, Απρίλιος 2004*

Βρυξέλλες I

FAUSTO POCAR

Καθηγητής του διεθνούς δικαίου και του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, από το 1976, στο Πανεπιστήμιο του Μιλάνου, όπου δίδαξε επί πολλά έτη το ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο. Καθηγητής στην Ακαδημία Διεθνούς Δικαίου της Χάγης το 1983 και, για τη γενική σειρά μαθημάτων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, το 1993.

Εισηγητής της ομάδας εργασίας στην οποία ανατέθη η αναθεώρηση της «σύμβασης των Βρυξελλών I», επιφορτισμένος με τη σύνταξη της επεξηγηματικής έκθεσης με αντικείμενο την αναθεώρηση, που δεν δημοσιεύθηκε λόγω του ότι το σχέδιο αναθεώρησης μετετράπη στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001. Από το 1980 και σε διάφορες περιπτώσεις, αντιπρόσωπος της Ιταλίας στη διάσκεψη ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της Χάγης, από κοινού εισηγητής της ειδικής επιτροπής για την εκπόνηση σχεδίου παγκόσμιας σύμβασης περί διεθνούς δωσιδικίας και εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων, τρεχόντως δε πρόεδρος της ειδικής επιτροπής εκπόνησης σχεδίου σύμβασης για τις υποχρεώσεις διατροφής. Μέλος του Institut de droit international και πολλών επιστημονικών και επαγγελματικών ενώσεων, ιταλικών και διεθνών, μεταξύ των οποίων και της *ευρωπαϊκής ομάδας ιδιωτικού διεθνούς δικαίου*, της οποίας υπήρξε πρόεδρος από το 1994 ως το 1997.

Δημοσίευσε πολυάριθμα (πάνω από 100) κείμενα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και ευρωπαϊκού δικαίου, συμπεριλαμβανομένου ενός από τα πρώτα πανεπιστημιακά εγχειρίδια δικαίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που δημοσιεύθηκαν στην Ιταλία, και το οποίο έχει ήδη φθάσει στην ένατη έκδοση, ένα σχολιασμό των Συνθηκών της Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και διάφορα κείμενα κοινοτικού εργατικού δικαίου, εμπορικού και οικογενειακού, ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, διεθνούς πολιτικού δικονομικού δικαίου, με ιδιαίτερη σχέση με τις συνθήκες Βρυξελλών και Λουγκάνο.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2000 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεως σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (Βλέπε επίσης, στο τέλος της πράξης, τον πίνακα των δημοσιευμένων διορθωτικών)

(¹) EE L 299 της 31.12.1972. Τη σύμβαση συνοδεύει επεξηγηματική έκθεση που επιμελήθηκε ο P. Jenard: EE C 59 της 5.3.1979 («έκθεση Jenard»).

(²) G. A. L. Droz, *Compétence judiciaire et exécution des jugements dans le marché commun*, Paris, 1972, σσ. 2 επ.

(³) Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 σχετική με την προσχώρηση της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, EE L 304 της 30.10.1978, με επεξηγηματική έκθεση του P. Schlosser, EE C 59 της 5.3.1979· σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 σχετική με την προσχώρηση της Ελλάδας, EE L 388 της 31.12.1982, με επεξηγηματική έκθεση του Δ. Ευρυγένη και Κ. Δ. Κεραμέως, EE C 298 της 24.11.1986· σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989 σχετική με την προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, EE L 285 της 3.10.1989, με επεξηγηματική έκθεση των M. de Almeida Cruz, M. Desantes Real και P. Jenard, EE C 189 της 28.7.1990· σύμβαση της 29ης Νοεμβρίου 1996 σχετική με την προσχώρηση της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας, EE C 15 της 17.1.1997.

(⁴) EE L 319 της 25.11.1988, με επεξηγηματική έκθεση των P. Jenard και G. Möller, EE C 189 της 28.7.1990. Βλέπε και G. A. L. Droz και H. Gaudemet-Tallon, «La transformation de la Convention de Bruxelles de 27 Septembre 1968 en Règlement de Conseil concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale», στη *Rev. critique dr. int. privé*, 2001, σσ. 601 επ· H. Tagaras, «La révision et communautarisation de la convention de Bruxelles par le règlement de Bruxelles par le règlement 44/2001», στα *Cahiers de droit européen*, 2003, σσ. 399 επ· B. von Hoffmann, *Internationales Privatrecht*, έβδομη έκδοση, σσ. 118 επ· L. Collins (εκδ.), *Dacey and Morris on the Conflict of Laws*, δέκατη τρίτη έκδοση, τρίτο συμπλήρωμα, Λονδίνο, 2003, σσ. 25 επ.

(⁵) Βλέπε, στο έγγραφο της Επιτροπής όπου παραπέμπει η

I. Ιστορικό και παρούσα κατάσταση

1. Στα πλαίσια της λεγόμενης «κοινοτικοποίησης» του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που υπήρξε στοιχείο της συνθήκης του Άμστερνταμ, η ρύθμιση της διεθνούς δικαιοδοσίας και της εκτέλεσης των αποφάσεων που εκδίδονται επί αστικών και εμπορικών διαφορών, η οποία και αποτελεί τον τίτλο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001, γνωστού ως «κανονισμού των Βρυξελλών I», έχει καταλάβει αναμφισβήτητα κεντρική θέση. Της ρύθμισης αυτής προηγήθηκε η σύμβαση των Βρυξελλών της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 («σύμβαση των Βρυξελλών I»), που εκδόθηκε, καλύπτοντας το ίδιο θέμα, από τα τότε έξι κράτη μέλη της ΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 220 της Συνθήκης και άρχισε να ισχύει την 1η Φεβρουαρίου 1973 (¹). Η σύμβαση, η οποία αποτελεί την πρώτη πολυμερή σύμβαση σχετικά με την αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων γενικού χαρακτήρα και ρυθμίζει άμεσα τη διεθνή δικαιοδοσία των συμβαλλομένων κρατών, δέχεται εν συνεχεία τη δικαιοδοσία αυτή και ως προϋπόθεση της εκτέλεσης των αποφάσεων στα άλλα συμβληθέντα κράτη και έτσι καθιστά ταυτόσημες την άμεση και την έμμεση δικαιοδοσία· πρόκειται επομένως για μια λεγομένη «διπλή» (²) σύμβαση. Η σύμβαση αυτή εν συνεχεία τροποποιήθηκε επανειλημμένα κατά τις διάφορες διευρύνσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (³).

2. Υπενθυμίζεται ότι το περιεχόμενο της σύμβασης των Βρυξελλών I αποτέλεσε αντικείμενο και της λεγομένης «παράλληλης» σύμβασης που συνήφθη στο Λουγκάνο τη 16η Σεπτεμβρίου 1988 μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και άλλων ευρωπαϊκών κρατών (πρώην μελών της ΕΖΕΣ) (⁴), έστω και με ορισμένες διαφορές του κειμένου, οι οποίες εν μέρει μόνον εξαλείφθηκαν κατά τις επόμενες τροποποιήσεις της σύμβασης των Βρυξελλών I. Το Συμβούλιο, προκειμένου αφενός να εναρμονίσει πλήρως τα κείμενα των δύο συμβάσεων και αφετέρου να επιλύσει αυθεντικώς ορισμένα προβλήματα ερμηνείας των διατάξεών τους, τα οποία κατέστησε προφανή η νομολογία του Δικαστηρίου των ΕΚ (βλέπε παρακάτω), ανέλαβε το 1997 την πρωτοβουλία μιας ταυτόχρονης αναθεώρησης των δύο συμβάσεων, αναθέτοντας το έργο αυτό σε μια ομάδα εμπειρογνομώνων των κρατών των συμβαλλομένων με τις δύο συμφωνίες, η οποία παρουσίασε ένα αναθεωρημένο κείμενο το 1999 (⁵). Η έναρξη της ισχύος της συνθήκης του

Άμστερνταμ και η επακόλουθη υπαγωγή στην Κοινότητα της δικαστικής συνεργασίας επί αστικών υποθέσεων παρεμπόδισαν ωστόσο τη θέσπιση του κειμένου που προτάθηκε από την ομάδα, ως μιας νέας μορφής της σύμβασης των Βρυξελλών I. Το εν λόγω κείμενο, εξάλλου, περιελήφθη σε μεγάλη έκταση στην πρόταση κανονισμού που η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο βάσει του άρθρου 61 της συνθήκης ΕΚ, με προσαρμογές αναγκαίες λόγω του είδους νομοθετήματος που προτιμήθηκε και με νέες διατάξεις περί συμβάσεων καταναλωτών ⁽⁶⁾· το κείμενο εξετάστηκε επίσης εκ νέου από την επιτροπή αστικού δικαίου του Συμβουλίου. Κατόπιν όλων αυτών ο κανονισμός των Βρυξελλών I εκδόθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2000 και άρχισε να ισχύει την 1η Μαρτίου 2002, οπότε και κατέστη άμεσα εφαρμοστέος στα κράτη μέλη κατόπιν της δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ⁽⁷⁾.

3. Τη σύμβαση του 1968 ακολούθησε ένα πρωτόκολλο, το οποίο υπεγράφη στο Λουξεμβούργο την 3η Ιουνίου 1971, ετέθη σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 1975 ⁽⁸⁾, και απέδωσε στο Δικαστήριο των ΕΚ αρμοδιότητα να ερμηνεύει τη σύμβαση κατόπιν αιτήματος των εθνικών εφετείων ή άλλων δικαστηρίων τελευταίου βαθμού. Το πρωτόκολλο οδήγησε κατά τα τελευταία 30 χρόνια σε ευρεία νομολογία η οποία κατέστησε δυνατή την ενιαία ερμηνεία των διατάξεων της σύμβασης, μέσω της αποδοχής αυτόνομων νομικών εννοιών και της μείωσης της προσφυγής των δικαστών των συμβαλλομένων κρατών στο εθνικό δίκαιο. Η ερμηνευτική δραστηριότητα του Δικαστηρίου των ΕΚ, μετά από πάροδο ετών, εξασφάλισε τελικά στους κανόνες της σύμβασης νομική ασφάλεια υψηλού επιπέδου, πράγμα που την κατέστησε πολύ αξιόπιστο όργανο των εργαζομένων στο χώρο της δικαιοσύνης. Για την παράλληλη σύμβαση του Λουγκάνο, αντιθέτως, δεν υπήρξε μια διαδικασία ενιαίας ερμηνείας· οι εθνικοί δικαστές, ωστόσο, ακόμη και των μη κοινοτικών κρατών, συχνά βασίστηκαν στη νομολογία του Δικαστηρίου των ΕΚ εξασφαλίζοντας εναρμονισμένες λύσεις στα πλαίσια των οικείων κρατών. Ως προς τον κανονισμό των Βρυξελλών I, πάντως, δεν εφαρμόζεται το πρωτόκολλο του 1971. Η ενιαία ερμηνεία του αναμένεται ότι θα προκύψει από τις τακτικές διαδικασίες, που αναθέτουν στο Δικαστήριο των ΕΚ την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, σύμφωνα με το άρθρο 234 της συνθήκης ΕΚ. Βάσει του άρθρου 68 της συνθήκης ΕΚ ωστόσο, μιας διάταξης αμφίβολης σκοπιμότητας, νομιμοποιούνται να υποβάλλουν στο Δικαστήριο ερωτήματα ερμηνείας μόνον οι εθνικοί δικαστές οι αποφάσεις των οποίων δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου ⁽⁹⁾. Εν πάση περιπτώσει υπενθυμίζεται ότι, όσον αφορά τις διατάξεις του κανονισμού που απλώς επαναλαμβάνουν κανόνες της σύμβασης των Βρυξελλών I, η ερμηνεία που τους έχει δώσει το Δικαστήριο των ΕΚ βάσει του πρωτοκόλλου του 1971 εξακολουθεί να ισχύει και πρέπει να λαμβάνεται υπόψη.
4. Η σημασία ενός κοινοτικού νομοθετήματος όπως του κανονισμού των Βρυξελλών I για την πραγμάτωση πλήρους και αρμονικής ελευθερίας

επόμενη υποσημείωση, αναφορά στη διαδικασία που ακολουθήθηκε.

Επισημαίνεται ότι ο γράφων εξέτελεσε καθήκοντα εισηγητή της ομάδας εργασίας. Η επεξηγηματική του έκθεση επρόκειτο να συνοδεύει τη νέα μορφή της σύμβασης των Βρυξελλών I, όπως είχε γίνει και στις περιπτώσεις των προηγούμενων μορφών της. Τα επακολούθησαν που οδήγησαν στην έκδοση κανονισμού παρεμπόδισαν τη δημοσίευση της επεξηγηματικής έκθεσης η οποία θα μπορούσε να δημοσιευθεί στο μέλλον ως έκθεση για τη νέα μορφή της παράλληλης σύμβασης του Λουγκάνο, όταν αυτή συναφθεί.

⁽⁶⁾ COM(1999) 348 τελικό της 14ης Ιουλίου 1999.

⁽⁷⁾ EE L 12 της 16.1.2001.

⁽⁸⁾ EE C 27 της 26.1.1998

(τελευταία μορφή του κειμένου του πρωτοκόλλου). Σχετικά με την αρχική μορφή βλέπε F. Pocar, *La convenzione di Bruxelles sulla giurisdizione e l'esecuzione delle sentenze*, τρίτη έκδοση, Μιλάνο, 1995, σσ. 32 επ.

⁽⁹⁾ V. H. Gaudemet-Tallon, *Compétence et exécution des jugements en Europe*, τρίτη έκδοση, Παρίσι, 2002, σ. 22· S. Bariatti, «La cooperazione giudiziaria in materia civile dal terzo pilastro dell'Unione europea al titolo IV del Trattato CE», στο *Dir. Dell'Unione europea*, 2001, σ. 277· F. Pocar, «Remarques sur la coopération judiciaire en matière civile dans la CE», στο *Mélanges en l'honneur de B. Dutoit*, Γενεύη, 2002, σ. 229.

κίνησης των προσώπων, των αγαθών, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μεγίστη. Η σημασία αυτή είχε γίνει δεκτή ήδη κατά το χρόνο της σύναψης της ιδρυτικής συνθήκης της ΕΚ, το άρθρο 220 της οποίας ανέφερε την κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων μεταξύ των θεμάτων που θα έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο μιας σύμβασης των κρατών μελών. Κυρίως όμως η εξέλιξη της σύμβασης των Βρυξελλών, η επιτυχία την οποία σημείωσε ήδη από την έναρξη της ισχύος της, η ογκώδης νομολογία που αναπτύχθηκε κατά την ερμηνεία και εφαρμογή της, που την κατέστησαν σημείο καθημερινής αναφοράς της ευρωπαϊκής κοινοτικής ζωής, αποδεικνύουν τη σημασία του κανονισμού. Η ύπαρξη μιας σύμβασης που βασίζεται σε ενιαίους κανόνες άμεσης δικαιοδοσίας, η τήρηση των οποίων δεν πρέπει να ελέγχεται από το δικαστή του κράτους όπου ζητείται η εκτέλεσή της, και στην αυτόματη αναγνώριση του δεδουλευμένου επιτάχυνε την κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης. Ο τρέχων όμως κανονισμός, που απλουστεύει ακόμη περισσότερο τη διαδικασία με την οποία μια απόφαση που εκδόθηκε σε ένα κράτος μέλος κηρύσσεται εκτελεστή σε ένα άλλο, πιθανότατα θα οδηγήσει σταδιακά στη σχεδόν πλήρη εξάλειψη των εμποδίων που παρεμβάλλονται ακόμη στην αυτόματη εκτέλεση των αποφάσεων μέσα στο έδαφος της Κοινότητας. Πρόκειται επομένως για ένα θεμελιώδες βήμα της δημιουργίας ενός πραγματικού ευρωπαϊκού δικαιοδοτικού χώρου, όπου δεν θα υπάρχουν φραγμοί μεταξύ κρατών μελών. Δεν είναι τυχαίο ότι η σύμβαση ήδη χαρακτηρίστηκε ως πράξη ομοσπονδιακής εμπέλειας⁽¹⁰⁾, πράγμα που ισχύει κατά μείζονα λόγο για τον κανονισμό.

II. Πεδίο εφαρμογής

1. Πεδίο εδαφικής εφαρμογής

Ο κανονισμός εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη, με εξαίρεση τη Δανία η οποία, βάσει του άρθρου 69 της συνθήκης ΕΚ, δεν συμμετέχει στις πράξεις που εκδίδονται σύμφωνα με τον τίτλο IV της Συνθήκης, ενώ εφαρμόζεται στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, κράτη τα οποία γνωστοποίησαν την πρόθεσή τους να δεσμεύονται από το εν λόγω νομοθέτημα. Για τις σχέσεις επομένως της Δανίας με τα λοιπά κράτη μέλη της ΕΚ εξακολουθεί να ισχύει η σύμβαση των Βρυξελλών I, στη μορφή που είχε πριν από την αναθεώρηση, που οδήγησε στην έγκριση του κανονισμού.

⁽¹⁰⁾ V. B. Goldman, «Un traité fédérateur: la convention entre les États membres de la CEE sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale», στη *Riv. trim. droit européen*, 1971, σσ. 1 επ.

2. Πεδίο εφαρμογής καθ' ύλην

1. Παρά την ευρύτητα του τίτλου του, που αναφέρει εν γένει τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, και παρά τα δηλούμενα από το άρθρο 1 πρώτο εδάφιο, σύμφωνα με το οποίο ο κανονισμός εφαρμόζεται «ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου», περιέχονται σε αυτόν διάφορες εξαιρέσεις, τις οποίες προβλέπει η παράγραφος 2 του ίδιου αυτού άρθρου 1, όπου απαριθμούνται: η προσωπική κατάσταση και ικανότητα των φυσικών προσώπων, οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, οι κληρονομικές σχέσεις, οι πτωχεύσεις, οι πτωχευτικοί συμβιβασμοί και άλλες ανάλογες διαδικασίες, η κοινωνική ασφάλιση, η διαιτησία. Σε αυτά προστίθενται οι φορολογικές, τελωνειακές και διοικητικές υποθέσεις.
2. Πρόκειται για εξαιρέσεις τις οποίες το Δικαστήριο των ΕΚ ερμήνευσε, σε ορισμένες περιπτώσεις, μάλλον διευρυντικώς, υπάγοντας σε αυτές και τις διαφορές που, καιτοι δεν περιλαμβάνονται ρητώς στις προβλεπόμενες εξαιρέσεις, ανάγονται σε αυτές, έστω εμμέσως. Το Δικαστήριο των ΕΚ καθόρισε άλλωστε ρητώς ότι κανένας κανόνας δεν επιβάλλει τη σύνδεση των παρεπομένων αγωγών με την κύρια αγωγή και ότι αυτές επομένως υπάγονται ή όχι στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης, και ήδη του κανονισμού, «ανάλογα με το είδος της διαφοράς που αφορούν, και όχι με το είδος της διαφοράς την οποία αφορά η κύρια αγωγή» ⁽¹¹⁾. Υπενθυμίζεται εξάλλου ότι ορισμένες από τις υποθέσεις που εξαιρούνται ρυθμίζονται από κοινοτικούς κανόνες, όπως ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 περί διαδικασιών αφερεγγυότητας και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 περί γαμικών διαφορών και γονικής εξουσίας επί των κοινών τέκνων. Δυνάμει του άρθρου 67 του κανονισμού, οι κοινοτικές ρυθμίσεις που περιέχονται στα εν λόγω νομοθετήματα υπερισχύουν έναντι του ίδιου του κανονισμού, μπορεί επομένως να ληφθούν υπόψη και κατά την ερμηνεία των υποθέσεων που εξαιρούνται από αυτόν.
3. Πέρα από τις εξαιρέσεις που αναφέρει το άρθρο 1, το αντικειμενικό πεδίο του κανονισμού περιορίζεται από τις διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων, που περιέχονται σε άλλες συμβάσεις «περί ειδικών θεμάτων», οι οποίες σύμφωνα με το άρθρο 71 δεν θίγονται από τον κανονισμό. Παρά ταύτα, και όταν ο δικαστής κράτους μέλους εφαρμόσει τους περί δωσιδικίας κανόνες μιας σύμβασης με αντικείμενο ειδικό θέμα, οι αποφάσεις του αναγνωρίζονται και εκτελούνται στα λοιπά κράτη μέλη δυνάμει του κανονισμού, εκτός αν είναι μέλη της ειδικής σύμβασης τόσο το κράτος προέλευσης της απόφασης όσο και το κράτος προς το οποίο απευθύνεται η σχετική αίτηση εκτέλεσης. Στην περίπτωση αυτή οι όροι της αναγνώρισης και εκτέλεσης ρυθμίζονται από τη σύμβαση, ενώ είναι οπωσδήποτε δυνατόν να εφαρμοστούν οι διατάξεις του κανονισμού για τη διαδικασία αναγνώρισης και εκτέλεσης.

⁽¹¹⁾ Απόφαση της 6ης Μαρτίου 1980 στην υπόθεση 120/79, De Cavel II, Συλλογή 1980, σ. 980, συγκεκριμένα σ. 731.

3. Χρονικό πλαίσιο της εφαρμογής

Σύμφωνα με το άρθρο 66, ο κανονισμός των Βρυξελλών I εφαρμόζεται μόνον στις αγωγές που ασκούνται και στα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται μετά την έναρξη της ισχύος του την 1η Μαρτίου 2002. Η παράγραφος 2, ωστόσο, του ίδιου άρθρου 66 ορίζει ότι, εάν μια αγωγή ασκήθηκε σε ένα κράτος μέλος πριν από την ημερομηνία αυτήν, η απόφαση που εξεδόθη εν συνεχεία αναγνωρίζεται και εκτελείται στα λοιπά κράτη μέλη σύμφωνα με τον κανονισμό, σε δύο περιπτώσεις: είτε αν, κατά το χρόνο που ασκήθηκε η αγωγή στο κράτος μέλος προέλευσης, αυτό ήταν μέρος της σύμβασης των Βρυξελλών I ή της σύμβασης του Λουγκάνο· είτε αν οι κανόνες περί δωσιδικίας που εφαρμόζονται στο κράτος προέλευσης είναι σύμφωνοι με τους αντίστοιχους του κανονισμού ή σύμβασης συναφθείσας μεταξύ του κράτους προέλευσης και του κράτους αναγνώρισης ή εκτέλεσης, η οποία ίσχυε κατά την ημερομηνία άσκησης της αγωγής. Σκοπός αυτής της μεταβατικής διάταξης είναι αφενός να εξασφαλιστεί κατά το δυνατόν η συνέχεια μεταξύ των συμβάσεων που ισχύουν μεταξύ κρατών μελών και του κανονισμού, και αφετέρου να ευνοηθεί το ενιαίο των κανόνων περί εκτελέσεως των δικαστικών αποφάσεων στο έδαφος της ΕΕ.

III. Η άμεση διεθνής δικαιοδοσία

1. Το κριτήριο της γενικής δικαιοδοσίας

1. Το σύστημα άμεσης διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού βασίζεται, όπως και το αντίστοιχο της σύμβασης των Βρυξελλών I, σε ένα γενικό κριτήριο, σε ορισμένα ειδικά κριτήρια, εναλλακτικά προς το γενικό, σε δωσιδικίες λεγόμενες «προστασίας» που θεσπίζουν ένα ιδιαίτερο σύστημα κανόνων για τις περιπτώσεις που πρέπει να προστατευθεί ένα αδύναμο μέρος, στη δικαιοδοσία την οποία επεκτείνουν τα μέρη και, τέλος, σε αποκλειστικές δωσιδικίες.
2. Το προβλεπόμενο από το άρθρο 2 γενικό κριτήριο συνίσταται στην κατοικία του εναγομένου σε ένα κράτος μέλος. Συνεπάγεται ότι τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους σε ένα κράτος μέλος ενάγονται, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους (η οποία αποκλείεται τελείως ως κριτήριο δικαιοδοσίας, χάριν της αρχής κατά την οποία μέσα στην ενιαία αγορά δεν επιτρέπεται καμία διάκριση βασιζόμενη στην ιθαγένεια), ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους. Τα εν λόγω πρόσωπα είναι δυνατόν να εναχθούν ενώπιον των δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους όταν, αλλά μόνον όταν, το προβλέπει ο κανονισμός. Ειδικότερα δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστούν ως προς αυτά τα πρόσωπα οι απαριθμούμενοι,

έστω ενδεικτικώς, στο παράρτημα I του κανονισμού εθνικοί κανόνες περί δωσιδικίας. Τονίζεται ότι η κατοικία του εναγομένου αποτελεί κριτήριο που θεμελιώνει τη διεθνή δικαιοδοσία στο κράτος της κατοικίας, δεν διέπει όμως ταυτόχρονα και την εδαφική ή την καθ' ύλην αρμοδιότητα των δικαστηρίων του εν λόγω κράτους. Η τελευταία αυτή ρυθμίζεται επομένως από τους εθνικούς κανόνες του ίδιου κράτους.

3. Η επιλογή της κατοικίας ως κριτηρίου γενικής δωσιδικίας αποτέλεσε στόχο και ορισμένων επικρίσεων, στην περίπτωση της σύμβασης των Βρυξελλών I, λόγω της έλλειψης ενός ενιαίου ορισμού της κατοικίας, ο οποίος επαφίετο στο εθνικό δικαιο του δικάζοντος δικαστή. Αν και στην πράξη η εφαρμογή της σύμβασης δεν προξένησε κανένα σχετικό πρόβλημα, με τον κανονισμό δόθηκε ενιαίος ορισμός της έδρας των εταιρειών και της κατοικίας των φυσικών προσώπων. Επομένως αν ο εναγόμενος είναι φυσικό πρόσωπο, ο καθορισμός της κατοικίας του γίνεται από τον δικάζοντα δικαστή βάσει του εθνικού δικαίου· αν προκύψει ότι ο εναγόμενος δεν έχει εκεί την κατοικία του, το δικαστήριο, για να καθορίσει αν αυτός έχει την κατοικία του σε κάποιο άλλο κράτος μέλος, θα εφαρμόσει το δικαιο του τελευταίου αυτού κράτους μέλους (άρθρο 59). Αν, αντιθέτως, πρόκειται για εταιρεία ή άλλο νομικό πρόσωπο, το άρθρο 60 ορίζει ότι η έδρα της είναι, για την εφαρμογή του κανονισμού, στον τόπο όπου έχει την έδρα της κατά το καταστατικό της, ή την κεντρική της διοίκηση ή, άλλως, το κέντρο της κύριας δραστηριότητάς της. Τα κριτήρια τα προβλεπόμενα από αυτόν τον κανόνα, ο οποίος έχει ως πρότυπο το άρθρο 48 της συνθήκης ΕΚ, είναι εναλλακτικής φύσεως, με μια διπλή συνέπεια: πρώτον, ο ενάγων μπορεί να έχει στη διάθεσή του πολλά εναλλακτικά δικαστήρια στα πλαίσια της εδαφικής εφαρμογής του κανονισμού και, δεύτερον, η ύπαρξη ενός και μόνον από τα κριτήρια σε ένα κράτος μέλος συνεπάγεται την εφαρμογή του κανονισμού ακόμη και όταν βάσει των άλλων κριτηρίων η εταιρεία θα είχε την έδρα της σε τρίτο κράτος. Η χρησιμότητα του κανόνα αυτού, περισσότερο από την επίλυση των ζητημάτων συντρέχουσας δωσιδικίας διαφόρων κρατών μελών, συνίσταται ακριβώς στη δυνατότητα να υπαχθούν στην ενιαία ρύθμιση του κανονισμού οι εταιρείες που έχουν ένα τουλάχιστον συνδετικό στοιχείο με το έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
4. Η κατοικία του εναγομένου αποτελεί, πέραν του γενικού κριτηρίου δωσιδικίας, που συντρέχει με άλλα κριτήρια μόνον στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον κανονισμό, και κριτήριο καθορισμού του πεδίου εφαρμογής των κανόνων περί δωσιδικίας, τους οποίους προβλέπει ευθέως ο ίδιος ο κανονισμός. Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 4, αν ο εναγόμενος δεν έχει την κατοικία του στο έδαφος ενός κράτους μέλους, η δωσιδικία ρυθμίζεται από τον κανονισμό μόνον εμμέσως μέσω παραπομπής στο δικαιο κάθε κράτους μέλους, με την εξαίρεση των κανόνων περί αποκλειστικής δωσιδικίας και περί παρέκτασης της διεθνούς δωσιδικίας

(12) Βλέπε, π.χ., K. H. Nadelmann, «Jurisdictionally improper fora in Treaties on Recognition of Judgments: the Common Market Draft», στο *Columbia Law Rev.*, 1967, σσ. 995 επ.· P. Hay, «The Common Market Preliminary Draft Convention on the Recognition and Enforcement of Judgments — Some Considerations of Policy and Interpretation», στην *American Journal Comparative Law*, 1968, σσ. 149 επ.· T. C. Hartley, *Civil Jurisdiction and Judgments*, London, 1984, σ. 8.

(13) Βάσει του άρθρου 72, ο κανονισμός δεν θίγει τις συμφωνίες που είχαν συναφθεί πριν από την έναρξη της ισχύος του (όχι όμως και τις μεταγενέστερες, όπως προέβλεπε το αντίστοιχο άρθρο 59 της σύμβασης των Βρυξελλών I) μεταξύ ενός κράτους μέλους και ενός τρίτου κράτους, με τις οποίες συμφωνίες το πρώτο έχει δεσμευθεί να μην αναγνωρίσει απόφαση που έχει εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος κατά εναγομένου που είχε την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του σε μια τρίτη χώρα, εφόσον η απόφαση θα βασιζόταν σε μια περίπτωση προβλεπόμενη από το άρθρο 4 της Συνθήκης μόνο στους κανόνες περί δικαιοδοσίας που θεωρούνται υπέρμετροι, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 3 της σύμβασης.

(14) Εξαιρείται η δωσιδικία της παραγράφου 6 του άρθρου 5 περί τραστ, το οποίο αναφέρει τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου το τραστ έχει την έδρα του.

(15) Σχετικά με την αναπτυσσόμενη κοινοτική ρύθμιση της εσωτερικής κατά τόπον αρμοδιότητας των κρατών μελών, πέραν της διεθνούς τους δικαιοδοσίας, πρβλ. S. M. Carbone, *Il nuovo spazio giudiziario europeo dalla Convenzione di Bruxelles al Regolamento CE 44/2001*, τέταρτη έκδοση, Τορίνο, 2002, σσ. 54 επ.

που περιέχονται στα άρθρα 22 και 23 και που εφαρμόζονται και σε αυτή την περίπτωση. Είναι επομένως δυνατόν να επικληθούν έναντι των εναγομένων που έχουν την κατοικία τους σε τρίτα κράτη τα εθνικά κριτήρια δικαιοδοσίας του παραρτήματος I του κανονισμού και όταν οδηγούν σε φόρουμ ανεπιεική. Οι αποφάσεις που εκδίδονται από δίκες που βασίστηκαν σε αυτούς τους εθνικούς κανόνες γίνονται δεκτές, όπως θα δούμε στην ελεύθερη κυκλοφορία μέσα στα άλλα κράτη μέλη βάσει του κανονισμού, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με τις αποφάσεις εκείνες που εξεδόθησαν τηρουμένων των κριτηρίων δικαιοδοσίας που αυτός προβλέπει. Η διάταξη αυτή, που περιείχετο ήδη στη σύμβαση των Βρυξελλών I, έχει κατηγορηθεί ότι επιφέρει διακριτική μεταχείριση εις βάρος των προσώπων που έχουν την κατοικία τους σε τρίτα κράτη (12)· αυτό θεραπεύεται, αν και μόνον εν μέρει, με τον κανόνα του άρθρου 72, βάσει του οποίου εξακολουθούν να ισχύουν οι διμερείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί με τρίτα κράτη και που προβλέπουν περιορισμούς της εν λόγω ελεύθερης κυκλοφορίας (13).

2. Οι ειδικές δωσιδικίες

1. Ο ενάγων έχει στη διάθεσή του, εναλλακτικώς προς το γενικό φόρουμ της κατοικίας του εναγομένου σε ένα κράτος μέλος, μια σειρά από άλλα ειδικά φόρουμ τα οποία προβλέπονται από τα άρθρα 5-7 του κανονισμού και του επιτρέπουν να ασκήσει την αγωγή και σε άλλο κράτος μέλος. Τα φόρουμ αυτά αφορούν τις διαφορές εκ συμβάσεως, τις υποχρεώσεις διατροφής, τις αδικοπραξίες, την αποκατάσταση της προτέρας κατάστασης που θεμελιώνεται σε αξιόποινη πράξη, τις διαφορές που αφορούν την εκμετάλλευση υποκαταστήματος ή θυγατρικής, τα τραστ και ορισμένες ναυτιλιακές διαφορές. Αντίθετα από ό,τι συμβαίνει στην περίπτωση του γενικού φόρουμ, τα κριτήρια ειδικής δικαιοδοσίας κατά κανόνα (14) καθορίζουν τόσο τη διεθνή δικαιοδοσία του οικείου κράτους μέλους όσο και την εσωτερική δικαιοδοσία των δικαστηρίων του ίδιου κράτους, ενδεχομένως παρεκκλίνοντας από τους εθνικούς κανόνες της κατά τόπον αρμοδιότητας (15).
2. Χωρίς να εξετάσουμε λεπτομερώς όλα τα παραπάνω κριτήρια, τονίζουμε ιδιαίτερα ότι για τις διαφορές εκ συμβάσεως ο κανονισμός, όπως προηγουμένως και η σύμβαση των Βρυξελλών I, ορίζει ότι ένα πρόσωπο είναι δυνατόν να εναχθεί «ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η οφειλή» [άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο α)]. Η διάταξη αυτή προξένησε διάφορα προβλήματα ερμηνείας, που αφορούν τόσο τον ορισμό της έννοιας της «διαφοράς εκ συμβάσεως» όσο και την ταύτιση της ενοχής εκ συμβάσεως που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τη δικαιοδοσία, καθώς τέλος και τον καθορισμό του τόπου εκτέλεσης.

- α) Σχετικά με το πρώτο πρόβλημα, αντιμέτωπο με τις αποκλίσεις των εθνικών δικαίων των κρατών μελών ως προς την έκταση της διαφοράς εκ συμβάσεως (ως παράδειγμα ας χρησιμεύσει η *culpa in contrahendo*, η οποία σε ορισμένα κράτη μέλη θεωρείται συμβατική και σε άλλα εξωσυμβατική), το Δικαστήριο των ΕΚ απεφάνθη ότι χρειάζεται μια αυτόνομη έννοια, χωρίς όμως να την ορίσει γενικά και αφηρημένα. Το Δικαστήριο αντιμετώπισε το πρόβλημα κυρίως σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, αποκλείοντας πάντως την παραπομπή στο εσωτερικό δίκαιο των ενδιαφερομένων κρατών, και παρέχοντας ενδείξεις ώστε να καθορίζεται πότε έχουμε μια ενοχή εκ συμβάσεως και πότε αντιθέτως θα πρέπει να αποκλειστεί ο συμβατικός της χαρακτήρας ⁽¹⁶⁾. Πρέπει επίσης να γίνει δεκτό ότι η αμφισβήτηση της ύπαρξης ή του εγκύρου μιας σύμβασης υπάγεται στις διαφορές εκ συμβάσεως ⁽¹⁷⁾. Όταν τέλος μια αγωγή βασίζεται ταυτόχρονα στην παραβίαση μιας ενοχής εκ συμβάσεως και στην εξωσυμβατική ευθύνη, πρέπει να γίνεται δεκτό ότι δεν υπάρχει συντρέχουσα δωσιδικία και ότι η δωσιδικία θα διαπιστώνεται για το πρώτο αίτημα βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου 5 και για το δεύτερο βάσει της παραγράφου 3 του άρθρου 5, που αφορά τις ενοχές εξ αδικοπραξίας, ακόμη και αν αυτό μπορεί να συνεπάγεται για τον ενάγοντα την άσκηση δύο αγωγών ενώπιον των δικαστηρίων δύο διαφορετικών κρατών ⁽¹⁸⁾, ενδεχόμενο πάντως που είναι πάντα δυνατόν να αποφευχθεί αν οι αγωγές ασκηθούν στο γενικό φόρουμ της κατοικίας του εναγομένου ⁽¹⁹⁾.
- β) Σχετικά με την αναγνώριση της κρίσιμης ενοχής εξ συμβάσεως, το Δικαστήριο των ΕΚ δέχθηκε μια αυτόνομη έννοια, αποφαινόμενο ότι ο όρος «ενοχή» αναφέρεται στην ενοχή εκ συμβάσεως που αποτελεί τη βάση του αιτήματος και της οποίας η παράλειψη εκπλήρωσης προβάλλεται προς υποστήριξη του αιτήματος του ενάγοντος ⁽²⁰⁾. Η λύση αυτή, κατά τα πάντα σύμφωνη με την παράγραφο 1 του άρθρου 5, δέχτηκε επικρίσεις διότι καθιστά δυνατόν το να συντρέχουν πολλά φόρουμ σε σχέση με μία και την αυτή σύμβαση. Η δυσχέρεια που προκύπτει αμβλύνεται πάντως αν ληφθεί υπόψη ότι, αν, προς υποστήριξη του αιτήματος, αχθούν ενώπιον δικαστηρίου περισσότερες από μία ενοχές που πηγάζουν από την ίδια σύμβαση, το δικαστήριο μπορεί να αναφερθεί στην κύρια μεταξύ αυτών των ενοχών για να καθορίσει την αρμοδιότητά του ⁽²¹⁾· η εκτίμηση περί σχέσεως κυρίας και παρεπομένης ή περί ισοδυναμίας των ενοχών επαφίεται πάντως στο εκδικάζον δικαστήριο, και πρέπει ως βάση να έχει το δικαιο του εφαρμοστέο στη σύμβαση ⁽²²⁾.
- γ) Σχετικά με τον τόπο εκπλήρωσης της παροχής το Δικαστήριο των ΕΚ, από άλλες δυνατές επιλογές —αποδοχή μιας αυτόνομης έννοιας του τόπου εκπλήρωσης της παροχής και παραπομπή στο δίκαιο του δικάζοντος δικαστηρίου—, επέλεξε την παραπομπή στη *lex causae* της

⁽¹⁶⁾ Αποφάσεις της 22ας Μαρτίου 1983 στην υπόθεση 34/82, *Martin Peters*, Συλλογή 1983, σ. 987, και της 17ης Ιουνίου 1992 στην υπόθεση C-26/91, *Jacob Handte*, Συλλογή 1992, σ. I-3697.

⁽¹⁷⁾ Βλέπε σχετικά, τουλάχιστον σχετικά με τη διαμφισβήτηση που προβλήθηκε μέσω ενστάσεων, κατά την εκδίκαση μιας υπόθεσης που αφορούσε μη εκπλήρωση σύμβασης, απόφαση της 4ης Μαρτίου 1982 στην υπόθεση 38/81, *Effer κατά Kantner*, Συλλογή 1982, σ. 825.

⁽¹⁸⁾ Βλέπε σχετικά απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1988 στην υπόθεση 189/87, *Καλφέλης*, Συλλογή 1988, σ. 5565.

⁽¹⁹⁾ Πρέπει να γίνεται αναφορά στο άρθρο 2 και όταν η φερομένη ενώπιον δικαστηρίου ενοχή δεν υπόκειται σε σύνδεση με συγκεκριμένο τόπο: βλέπε σχετικά απόφαση της 19ης Φεβρουαρίου 2002 στην υπόθεση C-256/00, *Besix*, Συλλογή 2002, σ. I-1699.

⁽²⁰⁾ Βλέπε ειδικότερα απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1976 στην υπόθεση 14/76, *Bloos κατά Bouyer*, Συλλογή 1976, σ. 1497, με την οποία το Δικαστήριο όρισε, κατά την εκδίκαση αγωγής αποζημίωσης λόγω μη εκπλήρωσης συμβάσεως, ότι η σημαίνουσα ενοχή δεν ήταν η της καταβολής της αποζημίωσης, αλλά εκείνη η μη εκπλήρωση της οποίας είχε προβληθεί από τον ενάγοντα προς υποστήριξη του αιτήματος αποζημίωσης.

⁽²¹⁾ Απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1987 στην υπόθεση 266/85, *Shenavai*, Συλλογή 1987, σ. 239.

⁽²²⁾ Απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 1999 στην υπόθεση C-440/97, *Groupe Concorde*, Συλλογή 1999, σ. I-6307.

εριστής παροχής, που καθορίζεται σύμφωνα με το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο του δικάζοντος δικαστηρίου⁽²³⁾. Η λύση αυτή, αρχικά στόχος επικρίσεων διότι δεν είναι ενιαία και ευνοεί την άγρα δικαστηρίου, έγινε περισσότερο αποδεκτή μετά την έναρξη της ισχύος της σύμβασης της 19ης Οκτωβρίου 1980 περί εφαρμοστέου δικαίου επί των ενοχών εκ συμβάσεως, η οποία όμως δεν εξουδετέρωσε όλες τις δυσχέρειες μιας προσφυγής στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Για να καταστήσει περισσότερο ενιαία την εφαρμογή του κριτηρίου του τόπου εκπλήρωσης της παροχής, ο κανονισμός θέσπισε μια νέα διάταξη που αποτρέπει την προσφυγή στους κανόνες περί συγκρούσεως δικαίων, μέσω του εκ των πραγμάτων καθορισμού του τόπου της εκπλήρωσης της παροχής για τις συνηθέστερες συμβάσεις, προβλέποντας ότι, εφόσον τα μέρη δεν έχουν συνομολογήσει άλλως, ο τόπος της εκπλήρωσης της παροχής είναι «εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παράδοση των εμπορευμάτων» και «εφόσον πρόκειται για παροχή υπηρεσιών ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών» [άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο β)]. Η διάταξη αυτή πρέπει μεν να εφαρμόζεται κατά τρόπον αυτόνομο και πραγματιστικό που απλώς θα βασίζεται στα γεγονότα⁽²⁴⁾, αλλά δεν θα μπορεί να αποτρέψει την προσφυγή στις διατάξεις περί συγκρούσεως δικαίων στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα μέρη δεν έχουν συνομολογήσει επακριβώς με τη σύμβαση τον τόπο εκπλήρωσης της παροχής, ακόμη και όταν αυτή έχει ήδη εκπληρωθεί και αμφισβητείται ο τόπος της εκπλήρωσης. Όταν προκύψει αυτή η περίπτωση, στην πράξη επιστρέφουμε στο γενικό κριτήριο του στοιχείου α). Το στοιχείο αυτό πάντως, σύμφωνα με τα οριζόμενα από το στοιχείο γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 5, μπορεί πάντοτε να εφαρμοστεί σε κάθε άλλη περίπτωση στην οποία δεν εφαρμόζεται το στοιχείο β), δηλαδή στην περίπτωση συμβάσεων άλλων πέραν της πώλησης εμπορευμάτων και της παροχής υπηρεσιών, και σε αυτές ακόμη τις συμβάσεις εφόσον ο τόπος της εκπλήρωσης της παροχής ευρίσκεται σε τρίτο κράτος.

3. Στην περίπτωση των *υποχρεώσεων διατροφής*, λόγω της ανάγκης να προστατευθεί ο δικαιούχος έναντι του οφειλέτη διατροφής προσετέθησαν στο γενικό κριτήριο της κατοικίας του εναγομένου και τα κριτήρια της κατοικίας ή της διαμονής του δικαιούχου, σε αυτόν δε επαφίεται η επιλογή μεταξύ των διαφόρων εναλλακτικών φόρουμ. Όταν το σχετικό αίτημα είναι επικουρικό σε αγωγή που αντικείμενο έχει την προσωπική κατάσταση, προστίθεται και το φόρουμ του δικαστηρίου που, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει την αγωγή με αντικείμενο την προσωπική κατάσταση, εκτός αν η διεθνής αυτή δικαιοδοσία θεμελιώνεται μόνον στην ιθαγένεια ενός των διαδίκων (άρθρο 5 παράγραφος 2).

(23) Αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 1976 στην υπόθεση 12/76, Tesseli και Dunlop, Συλλογή 1976, σ. 1473, καθώς και της 28ης Σεπτεμβρίου 1999 στην υπόθεση C-440/97, Groupe Concorde, Συλλογή 1999, σ. I-6307.

(24) COM(1999) 348 τελικό, σχετικά με το άρθρο 5.

4. Στην περίπτωση των ενοχών εξ αδικοπραξίας, η παράγραφος 3 του άρθρου 5 του κανονισμού ορίζει ότι ο ενάγων μπορεί να εγείρει την αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιολόγο γεγονός. Λόγω των αποκλίσεων μεταξύ των νομικών συστημάτων των κρατών μελών, που βασίζονται εν μέρει στην αρχή της θεωρίας της αγωγής και εν μέρει στη θεωρία του γεγονότος για να καθορίσουν τον τόπο όπου συνέβη η αδικοπραξία «εκ του μακρόθεν», το Δικαστήριο των ΕΚ ερμήνευσε την αντίστοιχη διάταξη της σύμβασης των Βρυξελλών I αποδεχόμενο και τις δύο θεωρίες και αφήνοντας στον ενάγοντα την ευχέρεια να ασκήσει την αγωγή είτε ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου της αγωγής είτε ενώπιον εκείνου του τόπου του γεγονότος ⁽²⁵⁾. Η ερμηνεία αυτή αυξάνει μεν τη δυνατότητα άγρας δικαστηρίου, αλλά αντιτάσσεται στο ότι η αναφορά στη θεωρία της αγωγής και μόνον θα ευνοούσε υπερβολικά τον υπεύθυνο της αδικοπραξίας, δεδομένου ότι συχνότατα συμπίπτουν ο τόπος της αγωγής και ο τόπος της κατοικίας του, πράγμα που εξαλείφει την επιλογή την οποία η ειδική δωσιδικία προορίζεται να εξασφαλίσει. Εν πάση περιπτώσει, για να αποφευχθεί η υπέρμετρη αύξηση των φόρουμ, ως τόπος του γεγονότος θεωρείται εκείνος όπου σημειώνεται η αρχική και άμεση ζημία και όχι εκείνος όπου προξενούνται έμμεσα ενδεχόμενες επακόλουθες περιουσιακές ζημιές ⁽²⁶⁾. Το ιδιαίτερο πρόβλημα που τίθεται για τις αδικοπραξίες που διεπράχθησαν μέσω του τύπου, του ραδιοφώνου ή της τηλεόρασης, για τις οποίες η αγωγή σε μία χώρα ενδέχεται να έχει επιζήμια αποτελέσματα σε διάφορες άλλες χώρες, επιλύθηκε διότι ο ζημιωθής δύναται να ασκήσει την αγωγή είτε ενώπιον του δικαστηρίου της κατοικίας του εναγομένου, που είναι εν γένει αρμόδιο να αποφανθεί επί της όλης δικαιοπραξίας, είτε ενώπιον των δικαστηρίων κάθε κράτους όπου ο ενάγων ισχυρίζεται ότι υπέστη ζημία, καθένα από τα οποία όμως έχει δικαιοδοσία να αποφανθεί μόνον για τη ζημία που σημειώθηκε μέσα στο οικείο κράτος ⁽²⁷⁾.
5. Μεταξύ των ειδικών δωσιδικιών, ο κανονισμός συναριθμεί και ορισμένες που βασίζονται στη συνάφεια. Η τελευταία όμως, όπως μπορεί εξάλλου να διαπιστωθεί και από τη νομολογία που εξετάσαμε προηγουμένως, δεν αποτελεί γενικό κριτήριο διεθνούς δωσιδικίας, αλλά ενδέχεται να καθορίσει τη δικαιοδοσία του δικάζοντος δικαστηρίου μόνον στις περιπτώσεις που συγκεκριμένα αναφέρει το άρθρο 6, και επακριβέστερα στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν πλείονες εναγόμενοι εφόσον υπάρχει στενή συνάφεια μεταξύ των αιτημάτων, προσεπίκληση εγγυητή, ανταγωγή, ή αγωγή για διαφορά εκ συμβάσεως που μπορεί να συνεκδικαστεί με αγωγή που αφορά εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτου.

⁽²⁵⁾ Απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1976 στην υπόθεση 21/76, Mines des Potasse d'Alsace κατά Bier, Συλλογή 1976, σ. 1735.

⁽²⁶⁾ Βλέπε σχετικά αποφάσεις της 11ης Ιανουαρίου 1990 στην υπόθεση C-220/88, Dumez, Συλλογή 1990, σ. I-49, και της 19ης Σεπτεμβρίου 1995 στην υπόθεση C-364/93, Marinarì, Συλλογή 1995, σ. I-2739.

⁽²⁷⁾ Απόφαση της 7ης Μαρτίου 1995 στην υπόθεση C-68/93, Shevill, Συλλογή 1995, σ. I-415.

3. Οι δωσιδικίες προστασίας

1. Σε ορισμένες κατηγορίες περιπτώσεων, οι οποίες χαρακτηρίζονται από συμβάσεις που συνήθως παρουσιάζουν κοινωνικοοικονομική ανισορροπία μεταξύ των διαδίκων, τα κριτήρια δικαιοδοσίας που εξετάσαμε ως τώρα τελικά θα προσέφεραν στον ισχυρότερο διάδικο ένα ακόμη πλεονέκτημα. Αυτό συμβαίνει βεβαίως στην περίπτωση της γενικής δωσιδικίας όταν η αγωγή εγείρεται από τον ασθενέστερο διάδικο βάσει αυτής, αλλά και στην περίπτωση των ειδικών δωσιδικιών, δεδομένου ότι ο ισχυρότερος διάδικος έχει τη δυνατότητα να ορίζει με τη σύμβαση τον τόπο της εκπλήρωσης της παροχής. Για να εξασφαλίσει στον ασθενέστερο διάδικο πρόσφορη δικονομική προστασία, ο κανονισμός περιέχει κανόνες περί δωσιδικίας που τείνουν στο αποτέλεσμα η δίκη να διεξάγεται κατά προτίμηση ενώπιον δικαστηρίου στο οποίο ο ασθενής διάδικος έχει ευχερή πρόσβαση. Στην κατηγορία αυτήν υπάγονται οι ασφαλιστικές συμβάσεις, οι συμβάσεις που συνάπτονται από καταναλωτές και οι ατομικές συμβάσεις εργασίας.
2. Στην περίπτωση των ασφαλίσεων, επιτυγχάνεται το να απονέμεται διεθνής δικαιοδοσία στο δικαστήριο όπου ο ασφαλισμένος έχει την ευκολότερη πρόσβαση, με το να προσφέρεται στον ενάγοντα (αντισυμβαλλόμενο του ασφαλιστή, ασφαλισμένο ή δικαιούχο) η ευχέρεια να ασκήσει αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου της κατοικίας του, εναλλακτικώς προς τη γενική δωσιδικία του εναγομένου. Εάν ο ασφαλιστής δεν έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος, αλλά έχει υποκατάστημα ή κέντρο δραστηριοτήτων σε κράτος μέλος, θεωρείται ως έχων την κατοικία του στο εν λόγω κράτος για τις διαφορές που έχουν σχέση με τη δραστηριότητά τους (άρθρο 9). Ο ασφαλιστής μπορεί επίσης να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου του ζημιογόνου γεγονότος, στις περιπτώσεις αστικής ευθύνης ή ασφάλισης ακινήτων. Αντιθέτως, ο ασφαλιστής μπορεί να χρησιμοποιήσει μόνον τη γενική δωσιδικία και οφείλει να ασκήσει την αγωγή του ενώπιον του δικαστηρίου της κατοικίας του αντισυμβαλλομένου, του ασφαλισμένου ή του δικαιούχου.
3. Η ίδια εναλλακτική επιλογή να αχθεί η διαφορά ενώπιον του δικαστηρίου της κατοικίας τους αντί εκείνου του εναγομένου προσφέρεται στους καταναλωτές, οι οποίοι αντιθέτως είναι δυνατόν κατ' αρχήν να εναχθούν από τον αντισυμβαλλόμενο μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους όπου έχουν την κατοικία τους. Υπογραμμίζεται ότι η προστασία λειτουργεί μόνον όταν η εμπορική ή επαγγελματική δραστηριότητα του συμβαλλομένου με τον καταναλωτή αναπτύσσεται στο κράτος μέλος όπου έχει την κατοικία του ο τελευταίος, ή απευθύνεται προς αυτό το κράτος «με οιοδήποτε μέσο»: σκοπός αυτού του κανόνα είναι να καλύπτεται το ηλεκτρονικό εμπόριο, αρκεί να υπάρχει μια δραστηριότητα που απευθύνεται ειδικά προς το κράτος όπου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής.

4. Και στις περιπτώσεις τέλος των *συμβάσεων εργασίας*, ενώ ο εργοδότης έχει στη διάθεσή του μόνον το γενικό φόρουμ της κατοικίας του εναγομένου, ο εργαζόμενος διαθέτει επιλογή μεταξύ αυτού του φόρουμ και ενός άλλου πλησιέστερου προς τον ίδιο, το οποίο, ωστόσο, δεν είναι το φόρουμ της κατοικίας του, αλλά του τόπου όπου εκτελεί ή εκτελούσε συνήθως την εργασία του, ή, στην περίπτωση εργασίας που εκτελείτο σε περισσότερες της μιας χώρες, το φόρουμ του τόπου στον οποίο ευρίσκεται ή ευρισκόταν η έδρα δραστηριοτήτων όπου προσελήφθη.
5. Οι ασθενέστεροι συμβαλλόμενοι που αναφέραμε προστατεύονται επίσης από τον κίνδυνο μιας συμβατικής παρέκκλισης από τη δικαιοδοσία, που θα μπορούσε να τους επιβληθεί από τον αντισυμβαλλόμενο κατά τη σύναψη της σύμβασης. Πράγματι, η παρέκκλιση είναι έγκυρη μόνον αν είναι μεταγενέστερη από την έγερση της διαφοράς, αν επιτρέπει στους εν λόγω ασθενέστερους συμβαλλόμενους να έχουν στη διάθεσή τους και άλλα φόρουμ πέραν εκείνων που προβλέπει ο κανονισμός, ή, τέλος, για τους ασφαλισμένους και τους καταναλωτές, αν δίδει δικαιοδοσία στα δικαστήρια του κράτους όπου και οι δύο διάδικοι έχουν την κατοικία τους ή τη συνήθη διαμονή τους.

4. Η παρέκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας

1. Πέραν των περιορισμών που προαναφέραμε, ο κανονισμός των Βρυξελλών I αποδίδει ευρύτατο ρόλο στην αυτονομία των μερών όσον αφορά τον καθορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας. Ο ρόλος αυτός τον οποίο ορίζει το άρθρο 23 του κανονισμού, το οποίο επιτρέπει στα μέρη, αν ένα από αυτά τουλάχιστον έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος, να ορίσουν το δικαστήριο ενός κράτους μέλους ως εκείνο ενώπιον του οποίου θα φέρονται οι ενδεχόμενες μελλοντικές διαφορές τους, είναι το αποτέλεσμα μιας προοδευτικής κανονιστικής εξέλιξης. Όντως, ενώ η σύμβαση των Βρυξελλών I αρχικά αναγνώριζε την τυπική εγκυρότητα της ρήτρας παρέκτασης της δικαιοδοσίας μόνον αν είχε συνομολογηθεί γραπτώς, ή, αν είχε συνομολογηθεί προφορικώς, εφόσον είχε επιβεβαιωθεί γραπτώς, η σύμβαση προσχώρησης του 1978 προσέθεσε τη δυνατότητα να περιέχεται η ρήτρα σε τύπο παραδεκτό και χρησιμοποιούμενο κατά το διεθνές εμπόριο, εφόσον τα μέρη το ε γνώριζαν ή όφειλαν να το γνωρίζουν και εφόσον είναι ευρέως γνωστό και τρεχόντως γίνεται σεβαστό από τα μέρη όταν συνάπτονται συμβάσεις του ίδιου είδους στον οικείο εμπορικό κλάδο. Σε αυτές τις προϋποθέσεις του κύρους της ρήτρας παρέκτασης, η σύμβαση προσχώρησης του 1978 με τη σειρά της προσέθεσε την προϋπόθεση η ρήτρα να περιέχεται σε τύπο παραδεκτό στις πρακτικές που τα μέρη τηρούν μεταξύ τους, απομακρυνόμενη έτσι ακόμη περισσότερο από τις αρχικές περιοριστικές επιταγές ⁽²⁸⁾. Ο κανονισμός, επαναλαμβάνοντας το τελευταίο κείμενο της σύμβασης και επιβεβαιώνοντας με τον τρόπο αυτόν

⁽²⁸⁾ Η διάταξη περιελήφθη και στη σύμβαση του Λουγκάνου του 1988.

την *εύνοια της εγκυρότητας* υπέρ της ρήτηρας, διευκρίνισε τέλος αφενός ότι στον γραπτό τύπο περιλαμβάνεται κάθε είδους επικοινωνία με ηλεκτρονικά μέσα, η οποία επιτρέπει τη μόνιμη καταγραφή της ρήτηρας που απονέμει δικαιοδοσία, και έκανε αφετέρου πιο ελαστική κατά κάποιον τρόπο τη διάταξη που απονέμει αποκλειστική δικαιοδοσία στο οριζόμενο δικαστήριο θεσπίζοντας ότι η αποκλειστικότητα ισχύει εκτός αν τα μέρη συμφωνήσουν άλλως. Με τον τρόπο αυτόν η ρήτρα παρέκτασης της δικαιοδοσίας έφθασε σε ένα βαθμό μεγαλύτερης ευελιξίας που την καθιστά λειτουργικό όργανο περισσότερο ανταποκρινόμενο στις ανάγκες του διεθνούς εμπορίου, όπου η αυτονομία των μερών διαδραματίζει και πρέπει να διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο.

2. Η παρέκταση της δικαιοδοσίας είναι δυνατόν να προέρχεται όχι μόνον από συμφωνία των μερών αλλά και από την εξυπακουόμενη αποδοχή της, όταν ο εναγόμενος παρίσταται στη δίκη χωρίς να προβάλλει ενστάσεις αναρμοδιότητας του δικάζοντος δικαστηρίου με το πρώτο του δικόγραφο ⁽²⁹⁾. Επειδή πρόκειται για παρέκταση μεταγενέστερη της γένεσης της διαφοράς, ισχύει, αντίθετα από ό,τι συμβαίνει με την παρέκταση που προβλέπεται με ρήτρα, και κατά παρέκκλιση των δικαιοδοσιών προστασίας, υπερισχύουν δε αυτής μόνον οι αποκλειστικές αρμοδιότητες.

5. Οι αποκλειστικές δωσιδικίες

Όπως ήδη αναφέραμε, το σύστημα κανόνων με το οποίο ο κανονισμός ρυθμίζει ευθέως τη διεθνή δικαιοδοσία συμπληρώνεται με ορισμένες αποκλειστικές αρμοδιότητες, που προορίζονται να ισχύουν σε κάθε περίπτωση, ακόμη και όταν η κατοικία του εναγομένου ενρίζεται σε κράτος μη μέλος της ΕΕ. Οι αρμοδιότητες αυτές προστίθενται στην οριζομένη με παρέκταση που συνομολόγησαν τα μέρη, εφόσον αυτή έχει αποκλειστικό χαρακτήρα. Οι αρμοδιότητες αυτές αφορούν ιδιαίτερα τις κύριες αγωγές ⁽³⁰⁾ που αφορούν εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων και τις συμβάσεις μισθώσεως ακινήτων μακράς διάρκειας, για τις οποίες δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους όπου ενρίζεται το ακίνητο, την εγκυρότητα και τη διάλυση εταιρειών και νομικών προσώπων, οπότε γίνεται αναφορά στην έδρα τους ⁽³¹⁾, τις καταχωρήσεις στα δημόσια βιβλία και την κατάθεση και την εγκυρότητα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, για τις οποίες δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια (καταχώρησης ή κατάθεσης) του κράτους, και τέλος την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, που υπάγεται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους της εκτέλεσης. Η αποκλειστικότητα αυτών των κανόνων δικαιοδοσίας δικαιολογείται βάσει του ιδιαίτερα στενού συνδέσμου της διαφοράς με ένα κράτος μέλος, ενώ μένει εκκρεμές το πρόβλημα κατά πόσον αυτή ισχύει και για τη διαπίστωση έλλειψης δικαιοδοσίας του επιλαμβανομένου δικαστηρίου, όταν ο προβλεπόμενος σύνδεσμος αφορά τρίτο κράτος ⁽³²⁾.

⁽²⁹⁾ Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η υποβολή της ένστασης αναρμοδιότητας από κοινού με την αντίκρουση επί της ουσίας, που είναι υποχρεωτική σύμφωνα με ορισμένα εθνικά δίκαια, δεν συνεπάγεται αποδοχή της αρμοδιότητας: βλέπε απόφαση της 24ης Ιουνίου 1981 στην υπόθεση 150/80, *Elefanten Schuh*, Συλλογή 1981, σ. 1671.

⁽³⁰⁾ Όπως προκύπτει από το άρθρο 25 του κανονισμού, που υποχρεώνει το δικαστήριο να ορίσει αυτεπαγγέλτως εαυτό αναρμόδιο, λόγω ύπαρξης αποκλειστικής δικαιοδοσίας, μόνον όταν καλείται να κρίνει τη διαφορά ως κύριο ζήτημα.

⁽³¹⁾ Επισημαίνεται ότι ο κανονισμός προβλέπει ότι για τον προσδιορισμό της έδρας το δικαστήριο εφαρμόζει τους κανόνες του δικού του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, λύση που δεν συμπίπτει με εκείνη που προβλέπεται γενικά από το άρθρο 60 για τον προσδιορισμό της κατοικίας προκειμένου να εφαρμοστεί το άρθρο 2.

⁽³²⁾ Πρόκειται για το ζήτημα της ύπαρξης ενός λεγομένου «αντανακλωμένου» αποτελέσματος» των κανόνων περί αποκλειστικής δωσιδικίας, το οποίο δεν έχει ακόμη βρει οριστική λύση στη νομική φιλολογία και τη νομοθεσία, αν και έχει ήδη λυθεί αρνητικά με τις εισηγήσεις των συμβάσεων των Βρυξελλών I και του Λουγκάνο· πρβλ. H. Gaudemet-Tallon, *Compétence*, που προαναφέρθηκε, σσ. 72 επ.

6. Η δικαιοδοσία για τα ασφαλιστικά μέτρα

Τα προβλεπόμενα από τον κανονισμό κριτήρια δωσιδικίας λαμβάνονται υπόψη και όταν συζητούνται ασφαλιστικά μέτρα, υπό την έννοια ότι το δικαστήριο το αρμόδιο να αποφανθεί επί της ουσίας είναι αρμόδιο και για να διατάξει μέτρα προσωρινά ή ασφαλιστικά. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 31, στη δικαιοδοσία του αρμοδίου επί της ουσίας δικαστηρίου προστίθεται η δικαιοδοσία που προκύπτει από το δικαιο κάθε κράτους μέλους, όταν ζητείται το ασφαλιστικό μέτρο να διαταχθεί από το δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους, αυτό δε ακόμη και αν δικαιοδοσία εκδίκασης της υπόθεσης επί της ουσίας έχει δικαστήριο άλλου κράτους μέλους. Η παραπομπή στο εθνικό δικαιο των κρατών μελών έχει χαρακτήρα γενικό, αλλά προϋποθέτει ότι υπάρχει ουσιαστικός δεσμός μεταξύ των μέτρων που ζητούνται και της εδαφικής δικαιοδοσίας του κράτους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση⁽³³⁾, ώστε η δωσιδικία της ουσίας να ανήκει στο δικαστήριο του κράτους όπου ευρίσκονται τα πράγματα επί των οποίων θα πρέπει να εκτελεστεί το ασφαλιστικό μέτρο.

7. Ο συντονισμός της δωσιδικίας

1. Η πρόβλεψη εναλλακτικών φόρουμ για πολλές διαφορές στις οποίες εφαρμόζεται ο κανονισμός συνεπάγεται ότι η ίδια αγωγή είναι δυνατόν να εγερθεί ενώπιον των δικαστηρίων διαφόρων κρατών μελών και να εκκρεμεί ταυτοχρόνως ενώπιόν τους, με τον κίνδυνο να εκδώσουν τα εν λόγω δικαστήρια αντιφατικές αποφάσεις. Προϋπόθεση της τακτικής λειτουργίας της δικαιοσύνης είναι η μείωση αυτού του κινδύνου στο ελάχιστο, ώστε να αποφεύγεται, κατά το δυνατόν, η ταυτόχρονη και παράλληλη εκκρεμοδικία σε διάφορα κράτη μέλη. Οι συντάκτες του κανονισμού, ζητώντας έναν σαφή και αποτελεσματικό μηχανισμό επίλυσης των περιπτώσεων εκκρεμοδικίας και συναφείας, ήδη πριν από τη σύμβαση, χρειάστηκε να λάβουν υπόψη τους τις σημαντικότερες αποκλίσεις που υπάρχουν μεταξύ των εθνικών δικαίων, αρχής γενομένης από τη χρησιμοποίηση, σε ορισμένα κράτη μέλη, μέσου της προτεραιότητας της εκκρεμοδικίας και, σε άλλα, της εφαρμογής του δόγματος περί *forum non conveniens*. Ακόμη και αν αποκλειστεί γενικά η δεύτερη αυτή περίπτωση, και θεσπίζοντας ότι σε περίπτωση εκκρεμοδικίας το δικαστήριο που επελήφθη εκ των υστέρων πρέπει να κηρύξει εαυτό αναρμόδιο προς όφελος του δικαστηρίου που επελήφθη προηγουμένως, όταν η δικαιοδοσία του τελευταίου έχει διαπιστωθεί, εξακολουθούν να υπάρχουν θεμελιώδεις διαφορές ως προς το χρόνο έναρξης της εκκρεμοδικίας, δεδομένου ότι ορισμένα συστήματα δέχονται την υποβολή του αιτήματος στο δικαστήριο αλλά την επίδοσή της στον εναγόμενο. Η ανεπάρκεια της παραπομπής στο εθνικό δικαιο καθενός από τα οικεία κράτη την οποία είχε εισηγηθεί το Δικαστήριο των ΕΚ⁽³⁴⁾, για να επιλυθεί το πρόβλημα ικανοποιητικά, είχε

⁽³³⁾ Βλέπε σχετικά απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 1998 στην υπόθεση C-391/95, Van Uden, Συλλογή 1998, σ. I-7091.

⁽³⁴⁾ Απόφαση της 7ης Ιουνίου 1984 στην υπόθεση 129/83, Zelger κατά Salinitri, Συλλογή 1984, σ. 2397· βλέπε ωστόσο νεότερη απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 1987 στην υπόθεση 144/86, Gubisch κατά Palumbo, Συλλογή 1987, σ. 4861, με την οποία το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η παραπομπή στο εθνικό δικαιο αφορά μόνον το χρόνο που καθορίζει την αρχή της εκκρεμοδικίας και ότι ως προς τα ουσιαστικά της στοιχεία η έννοια της εκκρεμοδικίας πρέπει να θεωρηθεί έννοια αυτόνομη.

οδηγήσει σε αναζήτηση εννοιών αυτονόμων, που ενδεχομένως θα βασιζόνταν σε ένα συμβιβασμό, μεταξύ των συστημάτων των κρατών μελών. Σύμφωνα, λοιπόν, με το άρθρο 30 του κανονισμού, αν η αρχή της εκκρεμοδικίας προσδιορίζεται από την κατάθεση του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου στο δικαστήριο, το δικαστήριο θεωρείται επιληφθέν κατ' αυτόν το χρόνο, αρκεί ο ενάγων εν συνεχεία να μην έχει παραλείψει να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την επίδοση στον εναγόμενο· αν, αντιθέτως, η αρχή της εκκρεμοδικίας προσδιορίζεται από την επίδοση στον εναγόμενο, το δικαστήριο θεωρείται επιληφθέν όταν η αρχή η αρμόδια για την επίδοση παραλάβει το έγγραφο, αρκεί ο ενάγων, εν συνεχεία, να μην έχει παραλείψει να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να καταθέσει το έγγραφο στο δικαστήριο. Η λύση αυτή, όσο και αν φαίνεται πολύπλοκη, θα ελαττώσει το πλεονέκτημα που θα μπορούσε να επέλθει υπέρ ενός των διαδικών από την παραπομπή στα εθνικά συστήματα, ενώ παράλληλα διατηρεί το κριτήριο της απόδοσης της δωσιδικίας στο δικαστήριο το οποίο πρώτο επελήφθη.

2. Μια κάποια ευελιξία, αντιθέτως, υπάρχει όσον αφορά τη συνάφεια αγωγών. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο που επελήφθη μετά από άλλο έχει μόνον ευχέρεια να αναστείλει τη διαδικασία, και δεν υποχρεούται να την αναστείλει. Το ίδιο δικαστήριο μπορεί επίσης να κηρύξει εαυτό αναρμόδιο κατόπιν σχετικού αιτήματος διαδίκου, αν το δικαστήριο που επελήφθη προηγουμένως έχει δωσιδικία να εκδικάσει και τις δύο αγωγές που του υποβλήθηκαν, το δε δίκαιό του επιτρέπει τη συνεκδίκαση των αγωγών. Ο προβλεπόμενος συντονισμός, χωρίς να φθάνει στη μεγαλύτερη ευελιξία που θα υπήρχε με παραπομπή στην αρχή του *forum non conveniens*, βασίζεται σε μια συνετή αξιολόγηση από το δικαστήριο που επελήφθη σε δεύτερο χρόνο ⁽³⁵⁾.

IV. Η αναγνώριση και η εκτέλεση των αποφάσεων

1. Η ρύθμιση μεν της διεθνούς δωσιδικίας κατέστησε τη σύμβαση των Βρυξελλών I και τώρα καθιστά τον κανονισμό το πρώτο νομοθέτημα γενικής εφαρμογής με αυτό το περιεχόμενο, όμως εξίσου καινοτόμο σε σύγκριση με προηγούμενα νομοθετήματα και συμβάσεις είναι το τρίτο κεφάλαιο του κανονισμού, το οποίο αφορά την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων. Και αυτό το κεφάλαιο είναι το αποτέλεσμα εξέλιξης των σχετικών συμβάσεων, των οποίων είναι μια περαιτέρω εξέλιξη σκοπός της οποίας είναι να καταστεί πιο εύκολη και αυτόματη η απόδοση ισχύος στις αποφάσεις που εκδίδονται στα άλλα κράτη μέλη.

⁽³⁵⁾ Με αυτή την οπτική γωνία, είναι θεμιτό το ερώτημα μήπως θα ήταν καλό να προχωρήσουμε σε έναν στενότερο συντονισμό, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία και στην αξιολόγηση του δικαστηρίου που επελήφθη προηγουμένως, προκειμένου να μεταθέσουμε την αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου που επελήφθη δεύτερο.

2. Όπως συνέβαινε προηγουμένως και με τη σύμβαση, τονίζεται προπαντός ότι αναγνωρίζονται μέσα στα κράτη μέλη όλες οι δικαστικές αποφάσεις που εκδόθηκαν από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους στα πλαίσια της εφαρμογής του κανονισμού, ανεξάρτητα από την ονομασία που χρησιμοποιείται και από το χαρακτήρα, οριστικό ή προσωρινό, του περιεχομένου τους. Το άρθρο 32 δεν αφήνει αμφιβολίες επ' αυτού, όπως επίσης δεν αφήνει αμφιβολίες ως προς τις προϋποθέσεις της εφαρμογής των κανόνων του κανονισμού, που είναι ανεξάρτητες από την εκτίμηση της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου προέλευσης. Για τους λόγους αυτούς και οι αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται βάσει κριτηρίων δωσιδικίας που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο, και που εμμέσως μόνον αναφέρει το άρθρο 4 του κανονισμού σε σχέση με εναγομένους που έχουν την κατοικία τους σε τρίτο κράτος, μετέχουν και αυτές της ελεύθερης κυκλοφορίας στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη.
3. Ο κανονισμός διατηρεί τη διάκριση μεταξύ αναγνώρισης και εκτέλεσης της αλλοδαπής απόφασης. Η μεν πρώτη γίνεται αυτοδικαίως, χωρίς να χρειάζεται καμία διαδικασία —εφόσον δεν υπάρξει αμφισβήτηση— βάσει μιας αρχής αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των δικαστικών συστημάτων των κρατών μελών, ενώ η εκτέλεση υπόκειται σε μια διαδικασία, έστω απλουστευμένη. Τα αποτελέσματα της διάκρισης είναι προφανώς περιορισμένα, δεδομένου ότι προϋποτίθεται ότι δεν θα υπάρχει αμφισβήτηση του αλλοδαπού δικαστηρίου· παρά ταύτα η διάκριση έχει σημασία για το συντονισμό της δωσιδικίας των κρατών μελών. Όπως τόνισε και το Δικαστήριο των ΕΚ με μία από τις πρώτες αποφάσεις του, η αυτόματη ισχύς δεδικασμένου που αποδίδεται από το άρθρο 33 περί αναγνώρισεως συνεπάγεται ότι κάθε νέα αγωγή με το ίδιο αντικείμενο αποκλείεται στα λοιπά κράτη μέλη ⁽³⁶⁾. Επιπλέον, η δυνατότητα να γίνει παρεμπιπτόντως επίκληση της αναγνώρισης ενώπιον δικαστηρίου οποιουδήποτε κράτους μέλους, και άλλου πέραν του αρμοδίου για την εκτέλεση, έχει σημασία που δεν πρέπει να υποτιμάται.
4. Οι λόγοι που παρεμποδίζουν την αναγνώριση είναι εξάλλου μάλλον ολιγάριθμοι, ο δε κανονισμός τους ελαττώνει ακόμη περισσότερο. Οι λόγοι αυτοί ανάγονται στην προφανή αντίθεση προς τη δημόσια τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισης, σε ελάττωμα της επίδοσης του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου στον εναγόμενο, εξαιτίας του οποίου αυτός δεν μπόρεσε να αμυνθεί, στην αντίφαση της απόφασης προς άλλη απόφαση που έχει εκδοθεί στο κράτος αναγνώρισης, ή και σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος, αρκεί η προκειμένη απόφαση να έχει αναγνωριστεί στο κράτος όπου υποβάλλεται η αίτηση. Πρόκειται για περιστάσεις που θα συντρέχουν όλο και σπανιότερα, διότι η νομοθετική εναρμόνιση τείνει να καθιστά συνεχώς ομοιογενέστερη τη δημόσια τάξη στον ευρωπαϊκό χώρο, και τον δικονομικό, καθώς και διότι η αντίθεση δεδικασμένων θα παρεμποδίζεται από την εφαρμογή των κανόνων περί εκκρεμοδικίας και συναφείας.

⁽³⁶⁾ Απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1976 στην υπόθεση 42/76, De Wolf κατά Cox, Συλλογή 1976, σ. 1759.

(37) Πρβλ. αιτιολογική παράγραφος 16 του κανονισμού. Τους ίδιους λόγους υπέρ της κατάργησης του ελέγχου της δωσιδικίας επεκαλείτο ήδη η έκθεση Jenard, προαναφερθείσα, σ. 46.

(38) Αποκλείεται βεβαίως κάθε έλεγχος της ουσίας της αλλοδαπής απόφασης, ακόμη και υπό μορφή ελέγχου του δικαίου που εφάρμοσε το δικαστήριο προέλευσης, κάτι που αντιθέτως ήταν δυνατόν βάσει της παραγράφου 4 του άρθρου 27 της σύμβασης των Βρυξελλών I, σύμφωνα με την οποία η απόφαση δεν αναγνωρίζεται αν το δικαστήριο του κράτους προέλευσης για να εκδώσει την απόφαση, αποφαινόμενο επί ζητήματος σχετικού με την νομική κατάσταση ή ικανότητα φυσικού προσώπου, τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, τις κληρονομικές σχέσεις, παραβίασε τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κράτους της εκτέλεσης, εκτός αν η υπό εξέταση απόφαση οδηγεί στο ίδιο αποτέλεσμα που θα προέκυπτε από την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων. Η κατάργηση αυτής της διάταξης είναι κάτι απολύτως θετικό, λόγω των συνεπειών που είχε ως προς τον έλεγχο της ουσίας. Η διατήρησή της στον κανονισμό, άλλωστε, θα αντέβαινε, έστω εν μέρει, προς τη λύση που έγινε δεκτή στον κανονισμό «Βρυξέλλες II», που δεν προβλέπει παρόμοιο έλεγχο. Βλέπε σχετικά H. Gaudemet-Tallon, *Compétence*, που προαναφέρθηκε, σ. 320.

(39) Παράρτημα V. Σκοπός του εντύπου είναι να καταστεί δυνατή η σύντομη αναγνώριση των ουσιαστών στοιχείων της επίδοσης του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους προέλευσης.

(40) Μέσα σε προθεσμία δύο μηνών, αν ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση έχει την κατοικία του σε κράτος άλλο και όχι σε εκείνο όπου κηρύχθηκε η εκτελεστότητα.

(41) Το δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου αναγνωρίζεται και υπέρ του διαδίκου που ζητεί την κήρυξη της εκτελεστότητας αλλοδαπής απόφασης όταν η σχετική αίτηση απορρίφθηκε.

5. Το μόνο πραγματικό εμπόδιο της αναγνώρισης, το οποίο εξακολουθεί να ευρίσκεται στον κανονισμό, συνίσταται μάλλον στο ότι, ενώ ο έλεγχος της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου προέλευσης έχει σε γενικές γραμμές καταργηθεί, αντιθέτως διατηρείται όταν πρόκειται για τις αρμοδιότητες προστασίας που αφορούν ασφαλίσεις και συμβάσεις καταναλωτών και για τις αποκλειστικές αρμοδιότητες. Η διατήρηση του ελέγχου είναι αμφίβολης χρησιμότητας, αντιβαίνει δε κατά κάποιον τρόπο προς τους λόγους που συνηγορούν υπέρ της γενικής κατάργησης του ελέγχου της δωσιδικίας του αλλοδαπού δικαστηρίου, ήτοι της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στη δικαιοσύνη, την οποία εκφράζει ο κανονισμός και στηρίζουν οι δικονομικές εγγυήσεις υπέρ του εναγομένου, και του αποκλεισμού κάθε επανεξέτασης της ουσίας (37). Τονίζεται εξάλλου ότι ο κανονισμός δεν προβλέπει έλεγχο της διεθνούς δικαιοδοσίας στην περίπτωση της ατομικής σύμβασης εργασίας, για να μην παραβιάσει το δικαίωμα του εργαζομένου στην αναγνώριση ευνοϊκής γι' αυτόν απόφασης, την οποία επέτυχε σε άλλο κράτος μέλος (38).
6. Ο κανονισμός καινοτομεί ακόμη περισσότερο όσον αφορά την εκτέλεση των αλλοδαπών αποφάσεων. Δεν φθάνει στο σημείο να καταργήσει την επιβαλλόμενη σήμερα τήρηση μιας διαδικασίας η κήρυξη της εκτελεστότητας επιτυγχάνεται με μια διαδικασία ακόμη απλούστερη από την αντίστοιχη της σύμβασης των Βρυξελλών I, τόσο μάλιστα ώστε να καθίσταται σχεδόν αυτόματη, με τυπικό απλώς έλεγχο των εγγράφων που προσκομίζονται από τον αιτούντα. Τα έγγραφα αυτά, εξάλλου, είναι πλέον μόνον ένα αντίγραφο της απόφασης που συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις της γνησιότητας και ένα πιστοποιητικό εκδοθέν από το δικαστήριο ή την αρμόδια αρχή του κράτους προέλευσης βάσει εντύπου το πρότυπο του οποίου συνάπτεται στον κανονισμό (39). Μετά τον έλεγχο των εγγράφων, το δικαστήριο κηρύσσει την εκτελεστότητα της απόφασης κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερομένου μέρους, χωρίς να εξετάσει τις προϋποθέσεις αναγνώρισης που προβλέπει ο κανονισμός, και χωρίς να παρίσταται ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, στον οποίο δεν επιτρέπεται να καταθέσει προτάσεις σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας.
7. Αφού η κήρυξη της εκτελεστότητας επιδοθεί στον αντίδικο, και μόνον τότε, αυτός δύναται να ασκήσει εντός μηνός (40) ένδικο μέσο επιζητών την ανάκλησή της για τους λόγους που παρεμποδίζουν την αναγνώριση σύμφωνα με τον κανονισμό (41). Επί του ενδίκου μέσου αυτού, που εκδικάζεται σύμφωνα με τους κανόνες της αμφισβητούμενης διαδικασίας, το δικαστήριο (42) αποφαίνεται αμελλητί. Ο κανονισμός λοιπόν επαναλαμβάνει το σύστημα της διαδικασίας περιαφής που προβλεπόταν ήδη από τη σύμβαση των Βρυξελλών I, με την πρόσθετη απλούστευση του ότι ο έλεγχος των προϋποθέσεων αναγνώρισης που, σύμφωνα με τη σύμβαση, ήταν δυνατόν να γίνει από το δικαστήριο δύο φορές, μία κατά την κήρυξη της εκτελεστότητας και εν συνεχεία κατά την εκδίκαση του

ενδίκου μέσου, τώρα περιορίζεται στη δεύτερη μόνο φάση, εφόσον ο αντίδικος κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση το ζητήσει ασκών το ένδικο μέσο. Αν αυτό δεν συμβεί, η αλλοδαπή απόφαση εκτελείται χωρίς έλεγχο των προϋποθέσεων αναγνώρισης ⁽⁴³⁾. Η κατάργηση του κατά την πρώτη φάση ελέγχου έχει επομένως σημαντικές συνέπειες και τείνει να θεσπίσει την αυτόματη ισχύ της αλλοδαπής απόφασης.

V. Συμπερασματικές σκέψεις

Ο κανονισμός των Βρυξελλών I αποτελεί, όπως ήδη τονίσαμε στην αρχή του παρόντος, νομοθέτημα θεμελιώδες για την εγκαθίδρυση ενός ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου. Περιλαμβάνει όχι μόνον ένα ευρύ φάσμα των αστικών και των εμπορικών σχέσεων, ακολουθώντας ως προς αυτό τη σύμβαση των Βρυξελλών I, αλλά εκμεταλλεύεται την πείρα δεκαετιών εφαρμογής της — που μαρτυρείται από χιλιάδες εθνικές αποφάσεις και πέρα από 100 ερμηνευτικές αποφάνσεις του Δικαστηρίου των ΕΚ— για να προτείνει λύσεις περισσότερο προχωρημένες για την απλούστευση των διατυπώσεων και των διαδικασιών, ώστε να καταστεί δυνατόν οι αποφάσεις που εκδίδονται σε ένα κράτος μέλος να κυκλοφορούν και να φέρουν αποτελέσματα στα λοιπά κράτη μέλη. Η ύπαρξη κανόνων άμεσης δικαιοδοσίας και μηχανισμών συντονισμού της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά την εφαρμογή τους, που βασίζονται όλο και περισσότερο σε κοινές έννοιες και όχι στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών, συνεπάγεται μια βαθμιαία εναρμόνιση της άσκησης της δωσιδικίας επί αστικών και εμπορικών διαφορών στα κράτη μέλη όταν οι εναγόμενοι έχουν την κατοικία τους σε άλλα κράτη μέλη, στην οποία θα ήταν ίσως δυνατόν να προστεθεί μια περισσότερο εναρμονισμένη ρύθμιση της άσκησης της δικαιοδοσίας έναντι των εναγομένων που διαμένουν σε τρίτες χώρες. Η βαθμιαία κατάργηση του ελέγχου της δικαιοδοσίας του κράτους μέλους προέλευσης στα λοιπά κράτη μέλη όπου πρέπει να εκτελεστούν οι αποφάσεις, καθώς και γενικότερα κάθε προϋπόθεσης αναγνώρισης των αποφάσεων και κάθε διαδικαστικής διατύπωσης, αν και όχι ακόμη πλήρης, εντάσσεται στη λογική της ανάθεσης στο κράτος προέλευσης της ευθύνης του να επαληθεύσει ότι κατά την έκδοση αποφάσεων τηρήθηκαν οι αρχές οι οριζόμενες από το δίκαιο, και της αυτόματης αναγνώρισης των αποφάσεων στα λοιπά κράτη ⁽⁴⁴⁾. Η ενσωμάτωση των κανόνων του κανονισμού σε μια προσεχή επανέκδοση της σύμβασης του Λουγκάνο με μερικά τρίτα κράτη, στα οποία θα μπορούσαν να προστεθούν άλλα, και μη ευρωπαϊκά ⁽⁴⁵⁾, είναι άλλωστε προϋπόθεση προκειμένου οι ρυθμίσεις του κανονισμού, πέραν του να αποτελούν παράγοντα εγκαθίδρυσης ενός ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου, να καταστούν και σημείο αναφοράς για τη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ των προσώπων που έχουν την κατοικία τους στην ΕΕ και εκείνων που την έχουν σε τρίτα κράτη.

⁽⁴²⁾ Το δικαστήριο το αρμόδιο σε κάθε κράτος μέλος να αποφανθεί επί του ενδίκου μέσου, καθώς και το αρμόδιο να κηρύξει την εκτελεστότητα, δεν ορίζονται από το κείμενο του κανονισμού, όπως αντίθετως συνέβαινε με τη σύμβαση των Βρυξελλών I. Προκειμένου να μη χρειαστεί τροποποίηση του κανονισμού κατά ενδεχόμενες μελλοντικές διευρύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή ίσως και μετά από αντίθετες προς τα οριζόμενα δηλώσεις των κρατών μελών, ο κατάλογος των αρμοδίων δικαστηρίων παρατίθεται σε παραρτήματα του κανονισμού, που είναι δυνατόν να τροποποιούνται από την Επιτροπή βάσει των δηλώσεων που διαβιβάζει το οικείο κράτος μέλος. Πρβλ. παραρτήματα II, III και IV.

⁽⁴³⁾ Βλέπε σχετικά και τις ομοίωτες διαδικασίες με το σύστημα της registration των δικαστικών αποφάσεων στο Ηνωμένο Βασίλειο, W. A. Kennet, *The Enforcement of Judgments in Europe*, Οξφόρδη, 2000, σσ. 217 επ.

⁽⁴⁴⁾ Βλέπε σχετικά και με την προοπτική της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου R. Wagner, «Vom Brüsseler Übereinkommen über die Brüssel I-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel», *IPRax*, 2002, σσ. 75 επ.· A. Marmisse, *La libre circulation des décisions de justice en Europe*, Limoges, 2000, σσ. 196 επ.

⁽⁴⁵⁾ Ιδίως αν οι εργασίες της διάσκεψης ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της Χάγης, για την εκπόνηση μιας παγκόσμιας σύμβασης περί διεθνούς δικαιοδοσίας και εκτέλεσης των αποφάσεων, δεν έχουν θετική έκβαση. Το σχέδιο μιας σύμβασης γενικής εμβέλειας που εκπονήθηκε το 1999, με επεξηγηματική έκθεση των P. Nygh και F. Pocar (που υπάρχει στον δικτυακό τόπο της διάσκεψης), έχει προς το παρόν παραμεριστεί, το δε σχέδιο μιας σύμβασης που θα αφορούσε μόνον τις ρήτρες επιλογής δικαιοδοσίας τελεί υπό συζήτηση.

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 44/2001 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 22ας Δεκεμβρίου 2000

για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 61, στοιχείο γ) και το άρθρο 67 παράγραφος 1,

την πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η Κοινότητα θέτει ως στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης μέσα στον οποίο να εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Προκειμένου να δημιουργήσει σταδιακά έναν τέτοιο χώρο, η Κοινότητα πρέπει να θεσπίσει, μεταξύ άλλων, μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, τα οποία είναι αναγκαία για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- (2) Ορισμένες διαφορές μεταξύ των εθνικών κανόνων για τη δικαιοδοσία και την αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων δυσχεραίνουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Είναι ουσιαδώς η θέσπιση διατάξεων σχετικά με την ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις καθώς και σχετικά με την απλούστευση των διατυπώσεων για την ταχεία και απλή αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων κρατών μελών που δεσμεύονται από τον ανά χείρας κανονισμό.
- (3) Το θέμα αυτό υπάγεται στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις κατά την έννοια του άρθρου 65 της συνθήκης.

(4) Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας και την αρχή της αναλογικότητας όπως διατυπώνονται στο άρθρο 5 της συνθήκης, οι στόχοι του ανά χείρας κανονισμού είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και δύναται συνεπώς να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο. Ο ανά χείρας κανονισμός περιορίζεται στο ελάχιστο που απαιτείται για την επίτευξη των στόχων αυτών και δεν υπερβαίνει τα αναγκαία προς τούτο όρια.

(5) Τα κράτη μέλη συνήψαν στις 27 Σεπτεμβρίου 1968, στο πλαίσιο του άρθρου 293, τέταρτη περίπτωση, της συνθήκης, τη σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία, και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις όπως τροποποιήθηκε από τις συμβάσεις προσχώρησης των νέων κρατών μελών σε αυτήν τη σύμβαση⁽⁴⁾ (εφεξής: «σύμβαση των Βρυξελλών»). Στις 16 Σεπτεμβρίου 1988, τα κράτη μέλη και τα κράτη ΕΖΕΣ συνήψαν τη σύμβαση του Λουγκάνο για τη δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία είναι παράλληλη με τη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968. Έχουν αναληφθεί εργασίες για την αναθεώρηση αυτών των συμβάσεων και το Συμβούλιο ενέκρινε το περιεχόμενο του αναθεωρημένου κειμένου. Πρέπει να διασφαλισθεί η συνέχεια των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν στο πλαίσιο αυτής της αναθεώρησης.

(6) Για να επιτευχθεί ο στόχος της ελεύθερης κυκλοφορίας των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, είναι αναγκαίο και ενδεδειγμένο οι κανόνες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων να καθορίζονται από δεσμευτικό και άμεσα εφαρμόσιμο κοινοτικό νομοθέτημα.

(7) Το πεδίο εφαρμογής του ανά χείρας κανονισμού πρέπει να καλύπτει όλες τις κύριες αστικές και εμπορικές υποθέσεις εκτός από κάποια σαφώς καθορισμένα ζητήματα.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 299 της 31.12.1972, σ. 32.

ΕΕ L 304 της 30.10.1978, σ. 1.

ΕΕ L 388 της 31.12.1982, σ. 1.

ΕΕ L 285 της 3.10.1989, σ. 1.

ΕΕ C 15 της 15.1.1997, σ. 1.

Βλέπε ενοποιημένο κείμενο ΕΕ C 27 της 26.1.1998, σ. 1.

⁽¹⁾ ΕΕ C 376 της 28.12.1999, σ. 1.

⁽²⁾ Γνώμη που διατυπώθηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 2000 (δεν δημοσιεύθηκε ακόμη στην ΕΕ).

⁽³⁾ ΕΕ C 117 της 26.4.2000, σ. 6.

- (8) Οι δικαστικές διαφορές που υπάγονται στον κανονισμό πρέπει να παρουσιάζουν σύνδεσμο με το έδαφος των κρατών μελών που δεσμεύονται από τον ανά χειράς κανονισμό. Οι κοινοί κανόνες δικαιοδοσίας πρέπει, κατά κανόνα, να εφαρμόζονται όταν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε ένα από τα κράτη μέλη.
- (9) Οι εναγόμενοι, που δεν έχουν την κατοικία τους σε κράτος μέλος υπάγονται εν γένει στους εθνικούς κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που ισχύουν στο έδαφος του κράτους μέλους όπου βρίσκεται το δικαστήριο το οποίο επελήφθη της υποθέσεως, και οι εναγόμενοι, που έχουν την κατοικία τους σε κράτος μέλος που δεν δεσμεύεται από τον ανά χειράς κανονισμό, πρέπει να συνεχίσουν να υπάγονται στη σύμβαση των Βρυξελλών.
- (10) Για τους σκοπούς της ελεύθερης κυκλοφορίας των αποφάσεων, οι αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος το οποίο δεσμεύεται από τον ανά χειράς κανονισμό αναγνωρίζονται και εκτελούνται σε άλλο κράτος μέλος που δεσμεύεται από τον ανά χειράς κανονισμό, ακόμη και αν ο καταδικασθείς οφειλέτης έχει την κατοικία του σε τρίτο κράτος.
- (11) Οι κανόνες δικαιοδοσίας πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου και η δωσιδικία αυτή πρέπει να ισχύει πάντοτε, εκτός από μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου το επίδικο αντικείμενο ή η αυτονομία των μερών δικαιολογεί άλλο συνδετικό παράγοντα. Η κατοικία των νομικών προσώπων πρέπει να καθορίζεται αυτοτελώς ώστε να αυξάνεται η διαφάνεια των κοινών κανόνων και να αποφεύγονται οι συγκρούσεις δικαιοδοσίας.
- (12) Η δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου πρέπει να συμπληρωθεί από εναλλακτικές δωσιδικίες που θα ισχύουν λόγω του στενού συνδέσμου μεταξύ του δικαστηρίου και της διαφοράς ή για τη διευκόλυνση του έργου της δικαιοσύνης.
- (13) Στις συμβάσεις ασφάλισης, καταναλωτών και εργασίας και συμβάσεις καταναλωτών είναι σκόπιμο να προστατεύεται ο αδύναμος διάδικος με ευνοϊκότερους για τα συμφέροντά του κανόνες δικαιοδοσίας.
- (14) Η αυτονομία των μερών μιας σύμβασης όσον αφορά τον καθορισμό του αρμοδίου δικαστηρίου πρέπει να τηρείται με την επιφύλαξη των αποκλειστικών βάσεων δικαιοδοσίας που προβλέπονται από τον ανά χειράς κανονισμό, εκτός εάν πρόκειται για συμβάσεις ασφάλισης, καταναλωτών και εργασίας, όπου επιτρέπεται μόνον περιορισμένη αυτονομία.
- (15) Για λόγους αρμονικής απονομής της δικαιοσύνης θα πρέπει να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα παράλληλης εκδίκασης μιας υπόθεσης και να αποφεύγεται η έκδοση ασυμβίβαστων αποφάσεων σε δύο κράτη μέλη. Πρέπει να προβλεφθεί σαφής και αποτελεσματικός μηχανισμός για την επίλυση των περιπτώσεων εκκρεμοδικίας και συνάφειας και για την αποφυγή προβλημάτων που απορρέουν από τις διαφοροποιήσεις στα κράτη μέλη ως προς την ημερομηνία κατά την οποία μια υπόθεση θεωρείται ότι εκκρεμεί. Για τους σκοπούς του ανά χειράς κανονισμού πρέπει να καθοριστεί η ημερομηνία αυτή αυτοτελώς.
- (16) Η αμοιβαία εμπιστοσύνη στην απονομή της δικαιοσύνης δικαιολογεί την αυτόματη αναγνώριση των αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος, χωρίς να απαιτείται καμία διαδικασία, εκτός σε περίπτωση αμφισβήτησης.
- (17) Η προαναφερόμενη αμοιβαία εμπιστοσύνη απαιτεί αποτελεσματικότητα και ταχύτητα της διαδικασίας με την οποία κηρύσσεται εκτελεστή σε κράτος μέλος, απόφαση που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος. Για το σκοπό αυτό μια απόφαση θα πρέπει να κηρύσσεται εκτελεστή κατά τρόπο οιονει αυτόματο, μετά από απλό τυπικό έλεγχο των υποβαλλομένων εγγράφων, χωρίς να έχει το δικαστήριο τη δυνατότητα να προβάλει αυτεπαγγέλτως έναν από τους λόγους μη εκτέλεσης που προβλέπονται από τον ανά χειράς κανονισμό.
- (18) Ο σεβασμός των δικαιωμάτων της υπεράσπισης επιβάλλει ωστόσο τη δυνατότητα του εναγομένου να ασκήσει, ενδεχομένως ένδικο μέσο, που εξετάζεται κατ' αντιδικία, κατά της κηρύξεως της εκτελεστότητας, εφ' όσον αυτός θεωρεί ότι στοιχειοθετείται ένας από τους λόγους μη εκτέλεσης. Η δυνατότητα άσκησης ενδίκων μέσων πρέπει να αναγνωρίζεται επίσης στον αιτούντα, σε περίπτωση που απορρίπτεται η αίτησή του για να κηρυχθεί μια απόφαση εκτελεστή.
- (19) Πρέπει να διασφαλισθεί η συνέχεια μεταξύ της σύμβασης των Βρυξελλών και του ανά χειράς κανονισμού και γι' αυτό το σκοπό πρέπει να προβλεφθούν μεταβατικές διατάξεις. Η ίδια ανάγκη συνέχειας ισχύει και όσον αφορά την ερμηνεία των διατάξεων της σύμβασης των Βρυξελλών από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και το πρωτόκολλο του 1971⁽¹⁾ πρέπει επίσης να εξακολουθήσει να εφαρμόζεται στις διαδικασίες που εκκρεμούν ακόμη κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του κανονισμού.
- (20) Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία γνωστοποίησαν σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας που έχει προσαρτηθεί στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας την επιθυμία τους να συμμετάσχουν στην έκδοση και στην εφαρμογή του ανά χειράς κανονισμού.
- (21) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας το οποίο έχει προσαρτηθεί στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση

⁽¹⁾ EE L 204 της 2.8.1975, σ. 28.

EE L 304 της 30.10.1978, σ. 1.

EE L 388 της 31.12.1982, σ. 1.

EE L 285 της 3.10.1989, σ. 1.

EE C 15 της 15.1.1997, σ. 1.

Βλέπε ενοποιημένο κείμενο στην EE C 27 της 26.1.1998, σ. 28.

της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση του ανά χείρας κανονισμού και κατά συνέπεια δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

(22) Δεδομένου ότι η σύμβαση των Βρυξελλών ισχύει στις σχέσεις μεταξύ Δανίας και των κρατών μελών που δεσμεύονται από τον ανά χείρας κανονισμό, η εν λόγω σύμβαση και το πρωτόκολλο του 1971 εξακολουθούν να εφαρμόζονται μεταξύ Δανίας και των κρατών μελών που δεσμεύονται από τον ανά χείρας κανονισμό.

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. Δεν καλύπτει ιδίως φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις.

(23) Η σύμβαση των Βρυξελλών συνεχίζει επίσης να εφαρμόζεται στα εδάφη των κρατών μελών που υπάγονται στο εδαφικό πεδίο εφαρμογής της εν λόγω συμβάσεως και τα οποία αποκλείονται από τον ανά χείρας κανονισμό κατ' εφαρμογήν του άρθρου 299 της συνθήκης.

2. Εξαιρούνται από την εφαρμογή του:

(24) Η ίδια μέριμνα για συνοχή υπαγορεύει ο ανά χείρας κανονισμός να μη θίγει τους κανόνες για τη δικαιοδοσία και την αναγνώριση των αποφάσεων, οι οποίοι περιλαμβάνονται σε ειδικά κοινοτικά κείμενα.

α) η προσωπική κατάσταση και ικανότητα των φυσικών προσώπων, οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, οι κληρονομικές σχέσεις·

(25) Η τήρηση των διεθνών δεσμεύσεων που έχουν προσυπογράψει τα κράτη μέλη έχει ως συνέπεια ότι ο κανονισμός δεν θίγει τις συμβάσεις στις οποίες τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη και οι οποίες αφορούν ειδικά θέματα.

β) οι πτωχεύσεις, πτωχευτικοί συμβιβασμοί και άλλες ανάλογες διαδικασίες·

(26) Οι βασικοί κανόνες του κανονισμού πρέπει να έχουν την αναγκαία ευελιξία, ώστε να ληφθούν υπόψη οι δικονομικές ιδιαιτερότητες ορισμένων κρατών μελών. Προς το σκοπό αυτό είναι χρήσιμο να εισαχθούν στον κανονισμό ορισμένες διατάξεις, οι οποίες προβλέπονται στο πρωτόκολλο που προσαρτάται στη σύμβαση των Βρυξελλών.

γ) η κοινωνική ασφάλιση·

δ) η διατηρία.

(27) Για την αρμονική μετάβαση ορισμένων τομέων που αποτελούσαν αντικείμενο ιδιαίτερων διατάξεων του πρωτοκόλλου που επισυνάπτεται στη σύμβαση των Βρυξελλών, ο ανά χείρας κανονισμός προβλέπει για μια μεταβατική περίοδο διατάξεις, όπου λαμβάνεται υπόψη η ειδική κατάσταση ορισμένων κρατών μελών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Τμήμα 1

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 2

(28) Το αργότερο πέντε έτη μετά την έναρξη ισχύος του ανά χείρας κανονισμού, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση για την εφαρμογή του και, εφόσον είναι αναγκαίο μπορεί να υποβάλει προτάσεις για την αναπροσαρμογή του.

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.

(29) Η Επιτροπή πρέπει να τροποποιήσει τα παραρτήματα I έως IV σχετικά με τους εθνικούς κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας, τα δικαστήρια και τις αρμόδιες αρχές και τα ένδικα μέσα βάσει των τροπολογιών που διαβιβάζει το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Οι τροποποιήσεις των παραρτημάτων V και VI θα εγκριθούν σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1999 για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή⁽¹⁾.

2. Τα πρόσωπα που δεν έχουν την ιθαγένεια του κράτους μέλους στο οποίο κατοικούν, υπάγονται, στο κράτος αυτό, στους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που εφαρμόζονται στους ημεδαπούς.

⁽¹⁾ ΕΕ L 184 της 17.7.1999, σ. 23.

Άρθρο 3

1. Τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους μπορούν να εναχθούν ενώπιον των δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους μόνο σύμφωνα με τους κανόνες που περιλαμβάνονται στα τμήματα 2 έως 7 του παρόντος κεφαλαίου.

2. Δεν εφαρμόζονται σε βάρος τους ιδίως οι εθνικοί κανόνες δικαιοδοσίας που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι.

Άρθρο 4

1. Αν ο εναγόμενος δεν έχει κατοικία στο έδαφος κράτους μέλους, η διεθνής δικαιοδοσία σε κάθε κράτος μέλος ρυθμίζεται από το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους, με την επιφύλαξη των άρθρων 22 και 23.

2. Κατά του εναγομένου αυτού, κάθε πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά του, μπορεί να επικαλεσθεί στο κράτος αυτό, όπως και οι ημεδαποί, τους εκεί ισχύοντες κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας, και ιδίως εκείνους που προβλέπονται στο παράρτημα Ι.

Τμήμα 2

Ειδικές δικαιοδοσίες

Άρθρο 5

Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:

1. α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή·
- β) για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας διάταξης και εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι:
 - εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παράδοση των εμπορευμάτων,
 - εφόσον πρόκειται για παροχή υπηρεσιών ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών·
- γ) το στοιχείο α) εφαρμόζεται, εφόσον δεν εφαρμόζεται το στοιχείο β)

2. ως προς υποχρεώσεις διατροφής, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου ο δικαιούχος της διατροφής έχει την κατοικία ή την συνήθη διαμονή του ή, εφόσον πρόκειται για αγωγή παρεπόμενη δίκης σχετικά με την προσωπική κατάσταση, ενώπιον του δικαστηρίου που κατά το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή έχει διεθνή δικαιοδοσία στην περίπτωση της δίκης αυτής, εκτός αν η διεθνής αυτή δικαιοδοσία θεμελιώνεται μόνο στην ιθαγένεια ενός των διαδίκων

3. ως προς ενочές εξ αδικπραξίας ή οιονεί αδικπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός

4. σε περιπτώσεις αγωγής αποζημίωσης ή αγωγής αποκατάστασης της προτέρας κατάστασης που θεμελιώνεται σε αξιόποινη πράξη, ενώπιον του δικαστηρίου όπου ασκείται η ποινική δίωξη, κατά το μέτρο που σύμφωνα με το δίκαιο του το δικαστήριο αυτό μπορεί να επιληφθεί της πολιτικής αγωγής

5. ως προς διαφορές σχετικές με την εκμετάλλευση υποκαταστήματος, πρακτορείου ή κάθε άλλης εγκατάστασης, ενώπιον του δικαστηρίου της τοποθεσίας τους

6. υπό την ιδιότητά του ως ιδρυτή, trustee ή δικαιούχου ενός trust που έχει συσταθεί είτε δυνάμει νόμου, είτε γραπτά ή προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση, ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου το trust είχε την έδρα του

7. σε διαφορές σχετικές με πληρωμή της αμοιβής που απαιτείται για την αρωγή ή τη διάσωση φορτίου ή ναύλου, ενώπιον του δικαστηρίου στην περιφέρεια του οποίου το εν λόγω φορτίο ή ο αντίστοιχος ναύλος :

- α) έχει κατασχεθεί για να εξασφαλισθεί η πληρωμή αυτή, ή·
- β) θα μπορούσε να είχε κατασχεθεί για το σκοπό αυτό, αλλά παρασχέθηκε εγγύηση ή άλλου είδους ασφάλεια,

το πρώτο εδάφιο εφαρμόζεται μόνον εφόσον προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι ο εναγόμενος έχει δικαίωμα επί του φορτίου ή του ναύλου, ή ότι είχε τέτοιο δικαίωμα κατά το χρόνο της εν λόγω αρωγής ή διάσωσης.

Άρθρο 6

Το ίδιο αυτό πρόσωπο μπορεί επίσης να εναχθεί:

1. αν υπάρχουν πολλοί εναγόμενοι, ενώπιον του δικαστηρίου της κατοικίας ενός εξ αυτών, εφόσον υπάρχει τόσο στενή συνάφεια μεταξύ των αγωγών ώστε να ενδείκνυται να συνεκδικασθούν

και να κριθούν συγχρόνως, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος έκδοσης ασυμβίβαστων αποφάσεων που θα μπορούσαν να προκύψουν από την χωριστή εκδίκασή τους

2. αν πρόκειται για προσεπίκληση δικονομικού εγγυητή ή άλλη προσεπίκληση, ενώπιον του δικαστηρίου της κύριας δίκης, εκτός αν μόνος σκοπός τους ήταν να απομακρύνουν τον εγγυητή ή τον προσεπικαλούμενο από το δικαστήριο που θα είχε διεθνή δικαιοδοσία στην περίπτωση τους
3. αν πρόκειται για ανταγωγή που απορρέει από την ίδια σύμβαση ή τα ίδια πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η κύρια αγωγή, ενώπιον του δικαστηρίου όπου είναι εκκρεμής η αγωγή αυτή
4. ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, εάν η αγωγή μπορεί να συνδυασθεί με αγωγή εναντίον του ίδιου εναγομένου σε διαφορές που αφορούν εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτου, ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους της τοποθεσίας του ακινήτου.

Άρθρο 7

Όταν, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, δικαστήριο κράτους μέλους έχει διεθνή δικαιοδοσία για να κρίνει αγωγές αστικής ευθύνης που απορρέουν από χρησιμοποίηση ή εκμετάλλευση πλοίου, το δικαστήριο αυτό ή κάθε άλλο που το υποκαθιστά, σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο αυτού του κράτους μέλους, εκδικάζει και τα αιτήματα σχετικά με τον περιορισμό αυτής της ευθύνης.

Τμήμα 3

Διεθνής δικαιοδοσία σε υποθέσεις ασφαλίσεων

Άρθρο 8

Σε υποθέσεις ασφαλίσεων η διεθνής δικαιοδοσία ρυθμίζεται από το παρόν τμήμα, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 4 και του άρθρου 5 σημείο 5.

Άρθρο 9

1. Ο ασφαλιστής που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί:

- α) ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους όπου έχει την κατοικία του ή·
- β) σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον την αγωγή έχει ασκήσει ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή, ο ασφαλισμένος ή ο δικαιούχος, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου ο ενάγων έχει την κατοικία του ή·

γ) αν πρόκειται για συνασφαλιστή, ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους, στο οποίο έχει εναχθεί ο κύριος ασφαλιστής.

2. Όταν ο ασφαλιστής δεν έχει κατοικία στο έδαφος κράτους μέλους, αλλά διαθέτει υποκατάστημα, πρακτορείο ή οποιαδήποτε άλλη εγκατάσταση σε κράτος μέλος, θεωρείται, για διαφορές σχετικές με την εκμετάλλευσή τους, ότι έχει την κατοικία του στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους.

Άρθρο 10

Ο ασφαλιστής μπορεί επί πλέον να εναχθεί ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου όπου συνέβη το ζημιόγONO γεγονός, αν πρόκειται για ασφάλιση αστικής ευθύνης ή για ασφάλιση ακινήτων. Το ίδιο ισχύει αν η ασφάλιση αφορά από κοινού ακίνητα και κινητά που καλύπτονται από το ίδιο ασφαλιστήριο και η προσβολή τους οφείλεται στην ίδια αιτία.

Άρθρο 11

1. Σε υποθέσεις ασφάλισης αστικής ευθύνης, ο ασφαλιστής μπορεί επίσης να προσεπικληθεί ενώπιον του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί της αγωγής του ζημιωθέντος κατά του ασφαλισμένου, αν το δίκαιο του δικαστηρίου το επιτρέπει.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 8, 9 και 10 εφαρμόζονται σε περίπτωση ευθείας αγωγής του ζημιωθέντος κατά του ασφαλιστή, εφόσον η ευθεία αγωγή επιτρέπεται.

3. Αν το δίκαιο που διέπει την ευθεία αγωγή προβλέπει την προσεπίκληση του αντισυμβαλλόμενου του ασφαλιστή ή του ασφαλισμένου, το ίδιο δικαστήριο έχει δικαιοδοσία και ως προς αυτούς.

Άρθρο 12

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 11, τρίτο εδάφιο, η αγωγή του ασφαλιστή μπορεί να ασκηθεί μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο έχει την κατοικία του ο εναγόμενος, ανεξάρτητα αν είναι αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή, ασφαλισμένος ή δικαιούχος.

2. Οι διατάξεις του παρόντος τμήματος δεν θίγουν το δικαίωμα άσκησης ανταγωγής ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο είναι εκκρεμής η κύρια αγωγή που έχει εισαχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τμήματος.

Άρθρο 13

Παρέκκληση από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος είναι δυνατή μόνο με συμφωνίες:

1. μεταγενέστερες από τη γένεση της διαφοράς, ή

2. που επιτρέπουν στον αντισυμβαλλόμενο, τον ασφαλισμένο ή τον δικαιούχο να προσφύγει και σε άλλα δικαστήρια εκτός από αυτά που προβλέπονται στο παρόν τμήμα, ή
3. που έχουν συναφθεί μεταξύ ασφαλιστή και αντισυμβαλλόμενου που έχουν κατά το χρόνο σύναψης της συμβάσεως κατοικία ή συνήθη διαμονή το ίδιο κράτος μέλος, και έχουν ως αποτέλεσμα να απονέμουν διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια αυτού του κράτους μέλους, ακόμα και αν το ζημιόγONO γεγονός συμβεί στην αλλοδαπή, εκτός αν το δικαίO του απαγορεύει τέτοιες συμφωνίες, ή
4. που έχουν συναφθεί από αντισυμβαλλόμενο που δεν έχει κατοικία σε κράτος μέλος, εκτός αν πρόκειται για υποχρεωτική ασφάλιση ή για ασφάλιση ακινήτου που κείται σε κάποιο κράτος μέλος, ή
5. που αφορούν ασφαλιστική σύμβαση, εφόσον αυτή καλύπτει έναν ή περισσότερους κινδύνους από τους αναφερόμενους στο άρθρο 14.

Άρθρο 14

Οι αναφερόμενοι κίνδυνοι στο άρθρο 13 σημείο 5 είναι οι ακόλουθοι:

1. Κάθε απώλεια ή ζημία σε:
 - α) πλοία, εγκαταστάσεις ανοικτά των ακτών και στην ανοικτή θάλασσα ή αεροσκάφη, η οποία συνδέεται με τη χρησιμοποίησή τους για εμπορικούς σκοπούς·
 - β) εμπορεύματα, εκτός από τις αποσκευές επιβατών, κατά τη διάρκεια μεταφοράς που πραγματοποιείται με αυτά τα πλοία ή αεροσκάφη, είτε ολικά είτε σε συνδυασμό με άλλα μεταφορικά μέσα
2. Κάθε είδος ευθύνης, εκτός από την ευθύνη για σωματικές βλάβες των επιβατών ή για απώλεια ή ζημία των αποσκευών τους:
 - α) από τη χρησιμοποίηση ή εκμετάλλευση πλοίων, εγκαταστάσεων ή αεροσκαφών, σύμφωνα με το σημείο 1 στοιχείο α) ανωτέρω, στο μέτρο που, όσον αφορά τα τελευταία, το δικαίO του συμβαλλόμενου κράτους εγγραφής του αεροσκάφους δεν απαγορεύει τις συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας ως προς την ασφάλιση των κινδύνων αυτών·
 - β) για ζημίες που προκαλούνται από εμπορεύματα κατά τη διάρκεια μεταφοράς υπό την έννοια του σημείου 1 στοιχείο β) ανωτέρω
3. Κάθε χρηματική ζημία συνδεόμενη με τη χρησιμοποίηση ή εκμετάλλευση πλοίων, εγκαταστάσεων ή αεροσκαφών, σύμφωνα με το σημείο 1 στοιχείο α) ανωτέρω, ιδίως ζημία σχετική με το ναύλο ή τη ναύλωση

4. Κάθε άλλος κίνδυνος που συνδέεται προς έναν από τους αναφερόμενους στα σημεία 1 έως 3
5. Υπό την επιφύλαξη των προαναφερόμενων σημείων 1 έως 4, όλοι οι «μεγάλοι κίνδυνοι» όπως ορίζονται στην οδηγία 73/239/ΕΟΚ του Συμβουλίου⁽¹⁾, όπως τροποποιήθηκε από τις οδηγίες του Συμβουλίου 88/357/ΕΟΚ⁽²⁾ και 90/618/ΕΟΚ⁽³⁾ σύμφωνα με την πρόσφατη ισχύουσα διατύπωσή τους.

Τμήμα 4

Διεθνής δικαιοδοσία σε συμβάσεις καταναλωτών

Άρθρο 15

1. Σε συμβάσεις που ο σκοπός τους μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική δραστηριότητα του προσώπου που τις καταρτίζει, του καταναλωτή, η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος, με την επιφύλαξη των άρθρων 4 και 5, σημείο 5:

- α) όταν πρόκειται για πώληση ενσωμάτων κινητών με τμηματική καταβολή του τιμήματος ή·
- β) όταν πρόκειται για δάνειο με σταδιακή εξόφληση ή για άλλη πιστωτική συναλλαγή συνδεδεμένη με τη χρηματοδότηση αγοράς ενσωμάτων κινητών ή·
- γ) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, όταν η σύμβαση καταρτίστηκε με πρόσωπο, το οποίο ασκεί εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες στο έδαφος του κράτους μέλους κατοικίας του καταναλωτή ή το οποίο κατευθύνει με οποιοδήποτε μέσον τέτοιου είδους δραστηριότητες σ' αυτό το κράτος μέλος ή σε διάφορα κράτη, συμπεριλαμβανομένου του εν λόγω κράτους μέλους και η σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο των εν λόγω δραστηριοτήτων.

2. Όταν ο αντισυμβαλλόμενος του καταναλωτή δεν έχει κατοικία στο έδαφος κράτους μέλους, αλλά διαθέτει υποκατάστημα, πρακτορείο ή άλλη εγκατάσταση σε κράτος μέλος, θεωρείται, ως προς τις διαφορές τις σχετικές με την εκμετάλλευσή τους, ότι έχει την κατοικία του στο έδαφος του κράτους αυτού.

3. Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις μεταφοράς πλην των συμβάσεων, στο συνολικό τμήμα των οποίων περιλαμβάνεται ο συνδυασμός δαπανών ταξιδιού και καταλύματος.

(1) ΕΕ L 228 της 16.8.1973, σ. 3· οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 2000/26/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ C 181 της 20.7.2000, σ. 65).

(2) ΕΕ L 172 της 4.7.1988, σ. 1· οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 2000/26/ΕΚ.

(3) ΕΕ L 330 της 29.11.1990, σ. 44.

Άρθρο 16

1. Η αγωγή καταναλωτή κατά του αντισυμβαλλόμενου μπορεί να ασκηθεί είτε ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο αντισυμβαλλόμενος είτε ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου κατοικίας του καταναλωτή.

2. Η αγωγή του αντισυμβαλλόμενου κατά του καταναλωτή μπορεί να ασκηθεί μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής.

3. Το άρθρο αυτό δεν θίγει το δικαίωμα άσκησης ανταγωγής ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο είναι εκκρεμής η κύρια αγωγή που έχει εισαχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τμήματος.

Άρθρο 17

Παρέκλιση από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος είναι δυνατή μόνο με συμφωνίες:

1. μεταγενέστερες από τη γένεση της διαφοράς ή
2. που επιτρέπουν στον καταναλωτή να προσφύγει και σε άλλα δικαστήρια εκτός από αυτά που προβλέπονται στο παρόν τμήμα ή
3. που, έχοντας συναφθεί ανάμεσα σε καταναλωτή και αντισυμβαλλόμενο με κατοικία ή συνήθη διαμονή, κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης, στο ίδιο κράτος μέλος, απονέμουν διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια αυτού του κράτους μέλους, εκτός αν το δικαίο αυτού του κράτους μέλους απαγορεύει τέτοιες συμφωνίες.

Τμήμα 5

Διεθνής δικαιοδοσία σε ατομικές συμβάσεις εργασίας

Άρθρο 18

1. Ως προς διαφορές από ατομικές συμβάσεις εργασίας η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 4 και του άρθρου 5 σημείο 5.

2. Όταν εργαζόμενος συνάπτει ατομική σύμβαση εργασίας με εργοδότη ο οποίος δεν έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος, αλλά διαθέτει υποκατάστημα, πρακτορείο ή οποιαδήποτε άλλη εγκατάσταση σε κράτος μέλος, τότε ο εργοδότης θεωρείται ότι για διαφορές σχετικές με τις εργασίες του υποκαταστήματος, πρακτορείου ή άλλης εγκατάστασης έχει την κατοικία του σ' αυτό το κράτος μέλος.

Άρθρο 19

Εργοδότης που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί:

1. ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους όπου έχει την κατοικία του ή
2. σε άλλο κράτος μέλος:
 - α) ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου όπου ο εργαζόμενος συνήθως εκτελεί την εργασία του ή των δικαστηρίων του τελευταίου τόπου όπου συνήθως εκτελούσε την εργασία του ή·
 - β) αν ο εργαζόμενος δεν εκτελεί ή δεν εκτελούσε συνήθως την εργασία του στην ίδια πάντα χώρα, ενώπιον των δικαστηρίων στην περιφέρεια του οποίου είναι ή ήταν εγκατεστημένη η επιχείρηση που τον προσέλαβε.

Άρθρο 20

1. Ο εργοδότης μπορεί να ασκήσει αγωγή μόνο ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ο εργαζόμενος έχει την κατοικία του.

2. Οι διατάξεις του παρόντος τμήματος δεν θίγουν το δικαίωμα κατάθεσης ανταγωγής ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η κύρια αγωγή σύμφωνα με το παρόν τμήμα.

Άρθρο 21

Παρέκλιση από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος είναι δυνατή μόνο με συμφωνία παρέκτασης δικαιοδοσίας:

1. η οποία είναι μεταγενέστερη από τη γένεση της διαφοράς ή
2. η οποία επιτρέπει στον εργαζόμενο να προσφύγει σε άλλα δικαστήρια εκτός από αυτά που προβλέπονται στο παρόν τμήμα.

Τμήμα 6

Αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία

Άρθρο 22

Αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία, έχουν:

1. σε υποθέσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων και μισθώσεων ακινήτων, τα δικαστήρια του κράτους μέλους της τοποθεσίας του ακινήτου.

Πάντως, σε υποθέσεις μισθώσεων ακινήτων που συνάπτονται για προσωρινή ιδιωτική χρήση μέγιστης διάρκειας έξι συνεχών μηνών, έχουν επίσης διεθνή δικαιοδοσία και τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο έχει κατοικία ο εναγόμενος, εφόσον ο μισθωτής είναι φυσικό πρόσωπο και ο ιδιοκτήτης και ο μισθωτής έχουν κατοικία στο ίδιο κράτος μέλος

2. σε θέματα κύρους, ακυρότητας ή λύσης εταιρειών ή άλλων νομικών προσώπων ή ενώσεων φυσικών ή νομικών προσώπων ή κύρους αποφάσεων των οργάνων τους, τα δικαστήρια του κράτους στο οποίο η εταιρεία, το νομικό πρόσωπο ή η ένωση έχουν την έδρα τους. Προκειμένου να καθορισθεί η έδρα το δικαστήριο εφαρμόζει τους ιδιωτικού διεθνούς δικαίου κανόνες του
3. σε θέματα κύρους των καταχωρίσεων σε δημόσια βιβλία, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου τηρούνται τα βιβλία αυτά
4. σε θέματα καταχώρισης ή κύρους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σημάτων, σχεδίων και προτύπων και άλλων ανάλογων δικαιωμάτων τα οποία επιδέχονται κατάθεση ή καταχώριση, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου η κατάθεση ή η καταχώριση ζητήθηκε, πραγματοποιήθηκε, ή θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με κοινοτικό νομοθέτημα ή με διεθνή σύμβαση.

Με την επιφύλαξη της δικαιοδοσίας του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας, σύμφωνα με τη σύμβαση χορηγήσεως ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, που υπογράφηκε στο Μόναχο στις 5 Οκτωβρίου 1973, τα δικαστήρια κάθε κράτους μέλους έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία, σε θέματα καταχώρισης ή κύρους του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας που χορηγείται για το κράτος αυτό

5. σε θέματα αναγκαστικής εκτέλεσης αποφάσεων, τα δικαστήρια του κράτους μέλους του τόπου εκτέλεσης.

Τμήμα 7

Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας

Άρθρο 23

1. Αν τα μέρη, από τα οποία ένα τουλάχιστον έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια κράτους μέλους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν διεθνή δικαιοδοσία. Αυτή η δικαιοδοσία είναι αποκλειστική

εκτός αν τα μέρη συμφώνησαν άλλως. Μια τέτοια συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να καταρτισθεί:

- a) είτε γραπτά είτε προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση·
- β) είτε υπό τύπο ανταποκρινόμενο στην πρακτική που έχουν καθιερώσει οι συμβαλλόμενοι στις μεταξύ τους σχέσεις·
- γ) είτε στο διεθνές εμπόριο, υπό τύπο ανταποκρινόμενο στις συνήθειες τις οποίες τα μέρη γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν και οι οποίες είναι ευρέως γνωστές σ' αυτού του είδους την εμπορική δραστηριότητα και τηρούνται τακτικά από τους συμβαλλόμενους σε συμβάσεις, του είδους για το οποίο πρόκειται, στη συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα.

2. Κάθε διαβίβαση δια της ηλεκτρονικής οδού που επιτρέπει μεταγενέστερη πρόσβαση στο περιεχόμενο της συμφωνίας λογίζεται ότι έχει καταρτισθεί «γραπτά».

3. Όταν μια τέτοια συμφωνία καταρτίζεται από μέρη εκ των οποίων κανένα δεν έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους, τα δικαστήρια των άλλων κρατών μελών δεν μπορούν να δικάσουν τη διαφορά εφόσον το ή τα υποδειχθέντα δικαστήρια δεν έχουν διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας τους.

4. Το δικαστήριο ή τα δικαστήρια ενός κράτους μέλους, στα οποία απονέμει διεθνή δικαιοδοσία η συστατική πράξη ενός trust, έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία ως προς αγωγές κατά του ιδρυτή, του trustee ή του δικαιούχου ενός trust, αν πρόκειται για σχέσεις μεταξύ των προσώπων αυτών ή για δικαιώματα ή υποχρεώσεις τους από το trust

5. Οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας καθώς και οι ανάλογες ρήτρες της συστατικής πράξεως του trust δεν παράγουν αποτελέσματα αν είναι αντίθετες προς τις διατάξεις των άρθρων 13, 17 και 21 ή αν τα δικαστήρια, τη διεθνή δικαιοδοσία των οποίων αποκλείουν, έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 22.

Άρθρο 24

Πέραν των περιπτώσεων όπου η διεθνής δικαιοδοσία απορρέει από άλλες διατάξεις του παρόντος κανονισμού, το δικαστήριο κράτους μέλους ενώπιον του οποίου ο εναγόμενος παρίσταται αποκτά διεθνή δικαιοδοσία. Ο κανόνας αυτός δεν εφαρμόζεται, αν η παράσταση έχει ως σκοπό την αμφισβήτηση της διεθνούς δικαιοδοσίας, ή αν υπάρχει άλλο δικαστήριο με αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 22.

Τμήμα 8

Έρευνα της διεθνούς δικαιοδοσίας και του παραδεκτού**Άρθρο 25**

Το δικαστήριο κράτους μέλους διαπιστώνει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, εφόσον καλείται να κρίνει, ως κύριο ζήτημα, διαφορά για την οποία δικαστήριο άλλου κράτους μέλους έχει αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 22.

Άρθρο 26

1. Όταν πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους και δεν παρίσταται, το δικαστήριο διαπιστώνει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, αν η δικαιοδοσία του δεν στηρίζεται στους όρους του παρόντος κανονισμού.

2. Ο δικαστής υποχρεούται να αναστείλει τη διαδικασία εφόσον δεν διαπιστώνεται ότι ο εναγόμενος αυτός ήταν σε θέση να παραλάβει το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο εντός της αναγκαίας για την άμυνα του προθεσμίας ή ότι καταβλήθηκε κάθε επιμέλεια για το σκοπό αυτό.

3. Το άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, για την επίδοση και κοινοποίηση στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδικών πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις⁽¹⁾ εφαρμόζεται αντί των διατάξεων της παραγράφου 2, εάν το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο έπρεπε να διαβιβαστεί από το ένα κράτος μέλος στο άλλο δυνάμει του ανά χείρας κανονισμού.

4. Εφόσον δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000, εφαρμόζεται το άρθρο 15 της σύμβασης της Χάγης της 15ης Νοεμβρίου 1965 σχετικά με την επίδοση και την κοινοποίηση στο εξωτερικό δικαστικών και εξωδικών πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, εάν το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο έπρεπε να διαβιβαστεί στην αλλοδαπή κατ' εφαρμογή της συμβάσεως αυτής.

Τμήμα 9

Εκκρεμοδικία και συνάφεια**Άρθρο 27**

1. Αν έχουν ασκηθεί αγωγές με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία μεταξύ των ίδιων διαδίκων ενώπιον δικαστηρίων διάφορων

κρατών μελών, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που επελήφθη πρώτο, αναστέλλει αυτεπάγγελτα την διαδικασία του μέχρις ότου διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.

2. Όταν διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί, οφείλει να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του υπέρ του πρώτου δικαστηρίου.

Άρθρο 28

1. Όταν συναφείς αγωγές εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων διάφορων κρατών μελών, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί μπορεί να αναστείλει την εκδίκαση.

2. Όταν οι αγωγές αυτές εκκρεμούν σε πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί δύναται επίσης, με αίτηση ενός από τους διαδίκους, να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, υπό την προϋπόθεση ότι το πρώτο δικαστήριο έχει διεθνή δικαιοδοσία και για τις δύο αγωγές και ότι το δικαίό του επιτρέπει την ένωση συναφών υποθέσεων.

3. Είναι συναφείς, κατά την έννοια του παρόντος άρθρου, αγωγές που συνδέονται μεταξύ τους τόσο στενά ώστε να υπάρχει συμφέρον να εξετασθούν και να εκδικασθούν ταυτόχρονα, προκειμένου να αποφευχθεί η έκδοση ασυμβίβαστων μεταξύ τους αποφάσεων αν τυχόν οι υποθέσεις εκδικάζονταν χωριστά.

Άρθρο 29

Όταν περισσότερα δικαστήρια έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία, η διαπίστωση της έλλειψης διεθνούς δικαιοδοσίας γίνεται υπέρ του δικαστηρίου που έχει πρώτο επιληφθεί.

Άρθρο 30

Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος, ένα δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν :

1. από την κατάθεση στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κοινοποίηση ή την επίδοση του εγγράφου στον εναγόμενο ή

2. εάν το έγγραφο πρέπει να κοινοποιηθεί ή να επιδοθεί προτού κατατεθεί στο δικαστήριο, μόλις παραληφθεί από την αρχή που είναι υπεύθυνη για την κοινοποίηση ή την επίδοση, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κατάθεση του εγγράφου στο δικαστήριο.

⁽¹⁾ ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 37.

Τμήμα 10

Ασφαλιστικά μέτρα

Άρθρο 31

Τα ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπονται από το δικαιο κράτους μέλους μπορούν να ζητηθούν από τις δικαστικές αρχές του κράτους αυτού, έστω και αν δικαστήριο άλλου κράτους μέλους έχει, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, διεθνή δικαιοδοσία για την ουσία της υπόθεσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Άρθρο 32

Ως απόφαση, κατά την έννοια του παρόντα κανονισμού, νοείται κάθε απόφαση εκδιδόμενη από δικαστήριο κράτους μέλους, οποιαδήποτε και αν είναι η ονομασία της, όπως απόφαση, διαταγή, διαταγή εκτέλεσως, καθώς και ο καθορισμός της δικαστικής δαπάνης από το γραμματέα.

Τμήμα 1

Αναγνώριση

Άρθρο 33

1. Απόφαση που εκδίδεται σε κράτος μέλος αναγνωρίζεται στα λοιπά κράτη μέλη χωρίς ιδιαίτερη διαδικασία.

2. Σε περίπτωση αμφισβήτησης, κάθε ενδιαφερόμενος που επικαλείται ως κύριο ζήτημα την αναγνώριση μπορεί να ζητήσει, κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στα τμήματα 2 και 3 του παρόντος κεφαλαίου, να διαπιστωθεί ότι η απόφαση πρέπει να αναγνωρισθεί.

3. Αν η επίκληση της αναγνώρισης γίνεται παρεμπιπτόντως ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, το δικαστήριο αυτό έχει διεθνή δικαιοδοσία να κρίνει σχετικά.

Άρθρο 34

Απόφαση δεν αναγνωρίζεται:

1. αν η αναγνώριση αντικείται προφανώς στη δημόσια τάξη του κράτους αναγνώρισεως

2. αν το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο δεν έχει επιδοθεί ή κοινοποιηθεί στον ερμηδοκίχαντα αναγόμενο εγκαίρως και κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να αμυνθεί, εκτός εάν ο αναγόμενος παρέλειψε να ασκήσει προσφυγή κατά της αποφάσεως ενώ μπορούσε να το πράξει

3. αν είναι ασυμβίβαστη με απόφαση που έχει εκδοθεί μεταξύ των ιδίων διαδικών στο κράτος αναγνώρισεως

4. αν είναι ασυμβίβαστη με απόφαση που εκδόθηκε προγενέστερα μεταξύ των ιδίων διαδικών και με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος, εφόσον η προγενέστερη αυτή απόφαση συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την αναγνώρισή της στο κράτος αναγνώρισεως.

Άρθρο 35

1. Απόφαση δεν αναγνωρίζεται, επίσης, αν έχουν παραβιασθεί οι διατάξεις των τμημάτων 3, 4 και 6 του κεφαλαίου ΙΙ, καθώς και στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 72.

2. Κατά τον έλεγχο των βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, η αρχή ενώπιον της οποίας ζητείται η αναγνώριση δεσμεύεται από τις πραγματικές διαπιστώσεις στις οποίες το δικαστήριο του κράτους μέλους προελεύσεως έχει θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του.

3. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της πρώτης παραγράφου, δεν ερευνάται η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους μέλους προελεύσεως. Οι σχετικοί με τη διεθνή δικαιοδοσία κανόνες δεν αφορούν τη δημόσια τάξη υπό την έννοια του άρθρου 34 σημείο 1.

Άρθρο 36

Αποκλείεται η επί της ουσίας αναθεώρηση της αλλοδαπής αποφάσεως.

Άρθρο 37

1. Το δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ζητείται αναγνώριση αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος, μπορεί να αναστείλει τη διαδικασία, αν η απόφαση αυτή έχει προσβληθεί με τακτικό ένδικο μέσο.

2. Το δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου γίνεται επίκληση της αναγνώρισεως αποφάσεως που εκδόθηκε στην Ιρλανδία ή το Ηνωμένο Βασίλειο και η εκτέλεση της οποίας έχει ανασταλεί στο κράτος μέλος προελεύσεως λόγω ασκήσεως ενδίκων μέσων, μπορεί να αναστείλει τη διαδικασία.

Τμήμα 2

Άρθρο 43

Εκτέλεση

Άρθρο 38

1. Αποφάσεις που εκδόθηκαν και είναι εκτελεστές σε κράτος μέλος εκτελούνται σε άλλο κράτος μέλος, αφού κηρυχθούν εκεί εκτελεστές, με αίτηση κάθε ενδιαφερομένου.

2. Πάντως, στο Ηνωμένο Βασίλειο, μια τέτοια απόφαση εκτελείται στην Αγγλία και Ουαλία, τη Σκωτία, ή τη Βόρεια Ιρλανδία, αφού προηγουμένως, με αίτηση οποιουδήποτε ενδιαφερομένου, η απόφαση αυτή εγγραφεί προς εκτέλεση στο αντίστοιχο τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου.

Άρθρο 39

1. Η αίτηση υποβάλλεται στο αρμόδιο δικαστήριο ή αρμόδια αρχή των οποίων ο κατάλογος σημειώνεται στο παράρτημα II.

2. Η κατά τόπον αρμοδιότητα καθορίζεται από την κατοικία του προσώπου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση ή από τον τόπο εκτέλεσης.

Άρθρο 40

1. Η αίτηση υποβάλλεται κατά το δικαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης.

2. Ο αιτών οφείλει να προβεί σε εκλογή κατοικίας στην περιφέρεια του δικαστηρίου ή της αρμόδιας αρχής στην οποία απευθύνεται. Αν πάντως το δικαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης δεν προβλέπει την εκλογή κατοικίας, ο αιτών διορίζει αντίκλητο.

3. Στην αίτηση επισυνάπτονται τα έγγραφα που αναφέρονται στο άρθρο 53.

Άρθρο 41

Η απόφαση κηρύσσεται εκτελεστή ευθύς ως ολοκληρωθούν οι διατυπώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 53 χωρίς έλεγχο των λόγων μη εκτέλεσης, που αναφέρονται στα άρθρα 34 και 35. Ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση δε δύναται στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, να καταθέσει προτάσεις.

Άρθρο 42

1. Η απόφαση επί της αιτήσεως για την κήρυξη της εκτελεστότητας γνωστοποιείται αμελλητί στον αιτούντα κατά τη διαδικασία που προβλέπει το δικαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης.

2. Η κήρυξη της εκτελεστότητας επιδίδεται ή κοινοποιείται στο διάδικο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, μαζί με την απόφαση, εφόσον αυτή δεν έχει ήδη επιδοθεί ή κοινοποιηθεί στον εν λόγω διάδικο.

1. Κατά της αποφάσεως που εκδίδεται επί της αιτήσεως για την κήρυξη της εκτελεστότητας μπορεί να ασκηθεί ένδικο μέσο και από τους δυο διαδίκους.

2. Το ένδικο μέσο ασκείται ενώπιον του δικαστηρίου που αναφέρεται στο παράρτημα III.

3. Το ένδικο μέσο εκδικάζεται σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας.

4. Αν ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση ερημοδικήσει ενώπιον του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται του ενδίκου μέσου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 26 παράγραφος 2 έως 4 ακόμα και αν ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση δεν έχει την κατοικία του στο έδαφος κάποιου από τα κράτη μέλη.

5. Το ένδικο μέσο κατά της κήρυξης εκτελεστότητας ασκείται εντός μηνός από την επίδοση ή την κοινοποίησή της. Αν ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από εκείνο στο οποίο κηρύχθηκε η εκτελεστότητα, η προθεσμία για την άσκηση του ενδίκου μέσου είναι δύο μήνες από την ημέρα που έγινε η επίδοση ή η κοινοποίηση προσωπικά ή στην κατοικία του. Η προθεσμία αυτή δεν παρεκτείνεται λόγω απόστασης.

Άρθρο 44

Κατά της απόφασης επί ενδίκου μέσου μπορεί να ασκηθεί μόνο το ένδικο μέσο που αναφέρεται στο παράρτημα IV.

Άρθρο 45

1. Το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκήθηκε το ένδικο μέσο δύναται των άρθρων 43 ή 44 δύναται να απορρίψει ή να ανακαλέσει την κήρυξη της εκτελεστότητας μόνον εφόσον συντρέχει λόγος από τους οριζόμενους στα άρθρα 34 και 35. Αποφασίζει αμελλητί.

2. Αποκλείεται η επί της ουσίας αναεώρηση της αλλοδαπής αποφάσεως.

Άρθρο 46

1. Το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκείται το ένδικο μέσο σύμφωνα με τα άρθρα 43 ή 44, μπορεί, με αίτηση του διαδίκου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, να αναστείλει τη διαδικασία αν κατά της αλλοδαπής αποφάσεως έχει ασκηθεί στο κράτος μέλος προελεύσεως τακτικό ένδικο μέσο, ή αν η προθεσμία για την άσκηση του δεν έχει ακόμα εκπνεύσει· στη τελευταία περίπτωση το δικαστήριο μπορεί να τάξει προθεσμία για την άσκηση του ενδίκου αυτού μέσου.

2. Αν η απόφαση έχει εκδοθεί στην Ιρλανδία ή το Ηνωμένο Βασίλειο, κάθε ένδικο μέσο ή προσφυγή που προβλέπεται στο κράτος μέλος προελεύσεως θεωρείται, για την εφαρμογή της πρώτης παραγράφου, ως τακτικό ένδικο μέσο.

3. Το δικαστήριο αυτό μπορεί, επίσης, να εξαρτήσει την εκτέλεση από την παροχή εγγυήσεως, την οποία και καθορίζει.

Άρθρο 47

1. Όταν μια απόφαση πρέπει να αναγνωρισθεί σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό ο αιτών δύναται να προσφύγει σε ασφαλιστικά μέτρα σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους εκτελέσεως χωρίς να απαιτείται κήρυξη εκτελεστότητας δυνάμει του άρθρου 41.

2. Η κήρυξη της εκτελεστότητας εμπεριέχει και τη δυνατότητα λήψεως ασφαλιστικών μέτρων.

3. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 43 παράγραφος 5, κατά της κήρυξης της εκτελεστότητας και έως ότου εκδοθεί απόφαση για την προσφυγή αυτή, μπορούν να ληφθούν μόνο ασφαλιστικά μέτρα επί της περιουσίας του προσώπου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση.

Άρθρο 48

1. Αν η αλλοδαπή απόφαση έκρινε επί πολλών αξιώσεων που έχουν σωρευθεί στην ίδια αγωγή και η εκτελεστότητα δεν μπορεί να κηρυχθεί για όλες, το δικαστήριο ή η αρμόδια αρχή κηρύσσει την εκτελεστότητα για μια ή περισσότερες από τις αξιώσεις.

2. Ο αιτών δύναται να ζητήσει κήρυξη εκτελεστότητας για ορισμένα μόνο μέρη μιας απόφασης.

Άρθρο 49

Οι αλλοδαπές αποφάσεις που καταδικάζουν σε χρηματική ποινή ως μέσο εκτελέσεως κηρύσσονται εκτελεστές στο κράτος εκτελέσεως μόνο αν το ποσό έχει προσδιορισθεί κατά τρόπο οριστικό από τα δικαστήρια του κράτους προελεύσεως.

Άρθρο 50

Ο αιτών στον οποίο έχει παρασχεθεί ολικά ή μερικά δωρεάν δικαστική αρωγή ή απαλλαγή από έξοδα και δαπάνες στο κράτος μέλος προελεύσεως, απολαμβάνει, στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπεται στο παρόν τμήμα την ευμενέστερη μεταχείριση που προβλέπει το δίκαιο του κράτους μέλους εκτελέσεως σε σχέση με τη δωρεάν δικαστική αρωγή ή την απαλλαγή από έξοδα και δαπάνες.

Άρθρο 51

Σε διάδικο που ζητεί σε κράτος μέλος την εκτέλεση αποφάσεως η οποία έχει εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος, καμιά εγγύηση ή κατάθεση χρηματικού ποσού, ανεξάρτητα από την ονομασία της, δεν μπορεί να επιβληθεί με την αιτιολογία ότι είναι αλλοδαπός ή ότι δεν κατοικεί ή δεν διαμένει στο κράτος εκτελέσεως.

Άρθρο 52

Καμιά επιβάρυνση φορολογική ή τέλος ανάλογα με την αξία της διαφοράς δεν επιβάλλεται στο κράτος μέλος εκτελέσεως κατά τη διαδικασία κηρύξεως της εκτελεστότητας.

Τμήμα 3

Κοινές διατάξεις

Άρθρο 53

1. Ο διάδικος που επικαλείται την αναγνώριση ή ζητεί την κήρυξη της εκτελεστότητας οφείλει να προσκομίσει αντίγραφο της αποφάσεως, το οποίο να συγκεντρώνει τις αναγκαίες προϋποθέσεις γνησιότητας.

2. Ο διάδικος που ζητεί την κήρυξη της εκτελεστότητας οφείλει επίσης να προσκομίσει τη βεβαίωση που προβλέπεται στο άρθρο 54, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 55.

Άρθρο 54

Το δικαστήριο ή η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους εκδόσεως της αποφάσεως, εκδίδει κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου διαδίκου βεβαίωση, σύμφωνα με το υπόδειγμα εντύπου που επισυνάπτεται στο παράρτημα V του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 55

1. Εάν η βεβαίωση που προβλέπει το άρθρο 54 δεν προσαχθεί, το δικαστήριο ή η αρμόδια αρχή μπορούν να ορίσουν προθεσμία προσαγωγής της, είτε να δεχθούν ισοδύναμο έγγραφο, είτε, εφόσον κρίνουν ότι έχουν επαρκώς ενημερωθεί, να απαλλάξουν τον αιτούντα από το βάρος αυτό.

2. Το δικαστήριο ή η αρμόδια αρχή μπορούν να ζητήσουν την προσαγωγή μεταφράσεων των εγγράφων. Η μετάφραση επικυρώνεται από πρόσωπο που, σε ένα από τα κράτη μέλη, έχει αυτή την εξουσία.

Άρθρο 56

Καμιά επικύρωση ή άλλη ανάλογη διατύπωση δεν απαιτείται για τα έγγραφα που μνημονεύονται στο άρθρο 53 ή στο άρθρο 55 δεύτερη παράγραφος, καθώς και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, για το διορισμό αντικλήτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Άρθρο 60

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΙ

Άρθρο 57

1. Τα δημόσια έγγραφα, που έχουν εκδοθεί και είναι εκτελεστά σε κράτος μέλος, περιβάλλονται, κατόπιν αιτήσεως, τον εκτελεστήριο τύπο σε άλλο κράτος μέλος κατά τη διαδικασία των άρθρων 38 και επόμενα. Το δικαστήριο στο οποίο κατατέθηκε η προσφυγή δυνάμει των άρθρων 43 ή 44 δύναται να απορρίψει ή προφανώς να ανακαλέσει κήρυξη εκτελεστότητας μόνον αν η εκτέλεση του δημόσιου εγγράφου αντίκειται στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους εκτελέσεως.

2. Συμφωνίες περί υποχρέωσης διατροφής, οι οποίες συνάπτονται ενώπιον διοικητικών αρχών ή επικυρώνονται από αυτές, θεωρούνται επίσης ως δημόσια έγγραφα κατά την έννοια της πρώτης παραγράφου.

3. Το προσκομιζόμενο έγγραφο πρέπει να συγκεντρώνει τις αναγκαίες προϋποθέσεις γνησιότητας στο κράτος μέλος προελεύσεως.

4. Οι διατάξεις του τμήματος 3 του κεφαλαίου III εφαρμόζονται εφόσον συντρέχει περίπτωση. Η αρμόδια αρχή κράτους μέλους όπου έχει εκδοθεί ή καταχωρηθεί δημόσιο έγγραφο εκδίδει, κατόπιν αιτήσεως κάθε ενδιαφερομένου διαδίκου, βεβαίωση κάνοντας χρήση του εντύπου υποδείγματος που παρατίθεται στο παράρτημα VI του ανά χείρας κανονισμού.

Άρθρο 58

Συμβιβασμοί που καταρτίζονται ενώπιον δικαστηρίου κατά τη διάρκεια δίκης, και είναι εκτελεστοί στο κράτος μέλος προελεύσεως, είναι εκτελεστοί και στο κράτος μέλος εκτελέσεως με τους ίδιους όρους όπως και τα δημόσια έγγραφα. Το δικαστήριο ή η αρμόδια αρχή κράτους μέλους ενώπιον των οποίων καταρτίζεται δικαστικός συμβιβασμός εκδίδουν κατόπιν αιτήσεως κάθε ενδιαφερομένου διαδίκου βεβαίωση σύμφωνα με το έντυπο υπόδειγμα που παρατίθεται στο παράρτημα V του ανά χείρας κανονισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 59

1. Για να καθορίσει αν διάδικος έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους σε δικαστήριο του οποίου έχει ασκηθεί η αγωγή, ο δικαστής εφαρμόζει το εσωτερικό του δικαιο.

2. Αν ο διάδικος δεν έχει κατοικία στο κράτος μέλος όπου έχει ασκηθεί η αγωγή, το δικαστήριο, προκειμένου να καθορίσει αν ο διάδικος έχει κατοικία σε άλλο κράτος μέλος, εφαρμόζει το δικαιο του κράτους μέλους αυτού.

1. Για την εφαρμογή του ανά χείρας κανονισμού, εταιρεία ή άλλο νομικό πρόσωπο έχει την κατοικία της στον τόπο στον οποίο έχει:

- α) την καταστατική της έδρα·
- β) την κεντρική της διοίκηση ή·
- γ) την κύρια εγκατάστασή της.

2. Για τους σκοπούς του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας με τον όρο «καταστατική έδρα» νοείται ο τόπος του «registered office», ελλείψει δε αυτού νοείται το «place of incorporation» (ο τόπος ιδρύσεως), ελλείψει δε και αυτού ο τόπος δυνάμει της νομοθεσίας του οποίου πραγματοποιήθηκε η «formation» (σύσταση) του νομικού προσώπου.

3. Για να καθορίσει αν trust έχει την έδρα του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους σε δικαστήριο του οποίου έχει ασκηθεί η αγωγή, ο δικαστής εφαρμόζει τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

Άρθρο 61

Με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων εθνικών διατάξεων, πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους και διώκονται για αδίκημα εξ αμελείας ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους, του οποίου δεν έχουν την ιθαγένεια, μπορούν να αναθέσουν την υπεράσπισή τους σε αρμόδια για το έργο αυτό πρόσωπα, ακόμη και αν δεν εμφανίζονται αυτοπροσώπως. Το δικαστήριο μπορεί ωστόσο να διατάξει την αυτοπρόσωπη εμφάνιση σε περίπτωση μη εμφάνισης, η απόφαση που εκδίδεται επί της πολιτικής αγωγής, χωρίς το εν λόγω πρόσωπο να είχε τη δυνατότητα να αμυνθεί, μπορεί να μην αναγνωρισθεί ή να μην εκτελεσθεί στα άλλα κράτη μέλη.

Άρθρο 62

Στη Σουηδία, στις συνοπτικές διαδικασίες διαταγών πληρωμής (betalningsföreläggande) και αρωγής (handräckning), οι όροι «δικαστής», «δικαστήριο» και «δικαιοδοσία» περιλαμβάνουν τη σουηδική δημόσια υπηρεσία αναγκαστικής είσπραξης (kronofogdemyndighet).

Άρθρο 63

1. Πρόσωπα τα οποία διαμένουν στο έδαφος του Λουξεμβούργου και ενάγονται ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5 παράγραφος 1, δικαιούνται να μην αναγνωρίσουν την αρμοδιότητα του εν λόγω δικαστηρίου εάν ο τελικός τόπος παράδοσης του εμπορεύματος ή παροχής της υπηρεσίας ευρίσκεται στο Λουξεμβούργο.

2. Όταν, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1, ο τελικός τόπος παράδοσης του εμπορεύματος ή παροχής της υπηρεσίας ευρίσκεται στο Λουξεμβούργο, τότε τυχόν συμφωνίες παρεκτάσεως της διεθνούς δικαιοδοσίας ισχύουν μόνο όταν έχουν καταρτισθεί εγγράφως ή προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση, κατά την έννοια του άρθρου 23 παράγραφος 1, στοιχείο α).

3. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν ισχύουν επί συμβάσεων που αφορούν χρηματιστικές υπηρεσίες.

4. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται για έξι έτη από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 64

1. Σε διαφορές μεταξύ πλοιάρχου και μέλους πληρώματος πλοίου νηολογημένου στην Ελλάδα, ή την Πορτογαλία σχετικά με τις αποδοχές ή τους άλλους όρους της σχέσεως εργασίας, τα δικαστήρια κράτους μέλους οφείλουν να ελέγχουν αν ο διπλωματικός ή προξενικός υπάλληλος, στην αρμοδιότητα του οποίου ανήκει το σκάφος, έχει ενημερωθεί για τη διαφορά. Τα δικαστήρια μπορούν να αποφανθούν μόλις ενημερωθεί ο υπάλληλος αυτός.

2. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται για διάρκεια έξι ετών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 65

1. Η διεθνής δικαιοδοσία, που προβλέπεται στο άρθρο 6 σημείο 2 και στο άρθρο 11, για προσεπικληση δικονομικού εγγυητή ή για άλλη προσεπικληση, δεν ισχύει στη Γερμανία και την Αυστρία. Κάθε πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος άλλου κράτους μέλους μπορεί να προσεπικληθεί ενώπιον των δικαστηρίων:

α) στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατ' εφαρμογή των παραγράφων 68 και 72 έως 74 της Zivilprozessordnung (Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας), σχετικά με την ανακοίνωση της δίκης·

β) στην Αυστρία κατ' εφαρμογή της παραγράφου 21 της Zivilprozessordnung (Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας), σχετικά με την ανακοίνωση δίκης.

2. Αποφάσεις που εκδίδονται στα άλλα κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 6 σημείο 2 και του άρθρου 11, αναγνωρίζονται και εκτελούνται στη Γερμανία και στην Αυστρία σύμφωνα με τον τίτλο III. Τα αποτελέσματα έναντι τρίτων των κατ' εφαρμογήν της προηγούμενης παραγράφου εκδιδόμενων σ' αυτά τα κράτη αποφάσεων αναγνωρίζονται και στα άλλα κράτη μέλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 66

1. Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού εφαρμόζονται μόνο στις αγωγές που ασκούνται καθώς και στα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος του.

2. Εάν, ωστόσο, η αγωγή ασκήθηκε στο κράτος μέλος προέλευσης πριν από την έναρξη ισχύος του ανά χείρας κανονισμού, οι αποφάσεις που εξεδόθησαν μετά από την εν λόγω ημερομηνία αναγνωρίζονται και εκτελούνται σύμφωνα με το κεφάλαιο III,

α) εάν η αγωγή ασκήθηκε στο κράτος μέλος προέλευσης μετά την έναρξη ισχύος των συμβάσεων των Βρυξελλών και του Λουγκάνο τόσο στο κράτος μέλος προέλευσης, όσο και στο κράτος μέλος προς ο η αίτηση αναγνώρισης ή εκτέλεσης,

β) σε κάθε άλλη περίπτωση, εάν η διεθνής δικαιοδοσία θεμελιώθηκε σε κανόνες συμφωνούς είτε με διατάξεις του κεφαλαίου II είτε με τη σύμβαση των Βρυξελλών ή με σύμβαση που κατά την ημερομηνία άσκησης της αγωγής ίσχυε μεταξύ του κράτους μέλους προέλευσης και του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΑΛΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Άρθρο 67

Ο παρών κανονισμός δεν προδικάζει την εφαρμογή των διατάξεων οι οποίες σε ειδικά θέματα, διέπουν τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων και οι οποίες περιλαμβάνονται στα κοινοτικά νομοθετήματα ή στις εθνικές νομοθεσίες οι οποίες εναρμονίσθηκαν κατ' εφαρμογή των νομοθετημάτων αυτών.

Άρθρο 68

1. Ο ανά χείρας κανονισμός αντικαθιστά τη σύμβαση των Βρυξελλών μεταξύ των κρατών μελών, εξαιρουμένων των εδαφών των κρατών μελών, τα οποία υπάγονται στο εδαφικό πεδίο εφαρμογής της εν λόγω συμβάσεως και τα οποία αποκλείονται από τον παρόντα κανονισμό κατ' εφαρμογήν του άρθρου 299 της συνθήκης.

2. Καθ' όσον ο παρών κανονισμός αντικαθιστά μεταξύ των κρατών μελών τις διατάξεις της σύμβασης των Βρυξελλών, κάθε παραπομπή στην εν λόγω σύμβαση νοείται ως γενομένη στον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 69

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 66 παράγραφος 2 και του άρθρου 70, ο παρών κανονισμός αντικαθιστά μεταξύ κρατών μελών τις ακόλουθες συμβάσεις και την ακόλουθη συνθήκη:

— τη σύμβαση μεταξύ του Βελγίου και της Γαλλίας για τη διεθνή δικαιοδοσία, ισχύ και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, διαιτητικών αποφάσεων και δημοσίων εγγράφων, που υπογράφηκε στο Παρίσι, στις 8 Ιουλίου 1899,

- τη σύμβαση μεταξύ του Βελγίου και των Κάτω Χωρών για τη διεθνή δικαιοδοσία, την πτώχευση καθώς και για την ισχύ και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, διαιτητικών αποφάσεων και δημοσίων εγγράφων, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 28 Μαρτίου 1925,
- τη σύμβαση μεταξύ της Γαλλίας και της Ιταλίας για την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 3 Ιουνίου 1930,
- τη σύμβαση μεταξύ της Γερμανίας και της Ιταλίας για την αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 9 Μαρτίου 1936,
- τη σύμβαση μεταξύ του Βελγίου και της Αυστρίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων και των δημοσίων εγγράφων επί υποχρεώσεων διατροφής, που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 25 Οκτωβρίου 1957,
- τη σύμβαση μεταξύ της Γερμανίας και του Βελγίου για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, διαιτητικών αποφάσεων και δημοσίων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βόννη στις 30 Ιουνίου 1958,
- τη σύμβαση μεταξύ των Κάτω Χωρών και της Ιταλίας για την αναγνώριση και την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 17 Απριλίου 1959,
- τη σύμβαση μεταξύ της Γερμανίας και της Αυστρίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, των δικαστικών συμβιβασμών και των δημοσίων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 6 Ιουνίου 1959,
- τη σύμβαση μεταξύ του Βελγίου και της Αυστρίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, των δικαστικών συμβιβασμών και των δημοσίων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 16 Ιουνίου 1959,
- τη σύμβαση μεταξύ της Ελλάδας και της Γερμανίας, για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, συμβιβασμών και δημοσίων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στην Αθήνα στις 4 Νοεμβρίου 1961,
- τη σύμβαση μεταξύ του Βελγίου και της Ιταλίας για την αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και άλλων εκτελεστών τίτλων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 6 Απριλίου 1962,
- τη σύμβαση μεταξύ των Κάτω Χωρών και της Γερμανίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και άλλων εκτελεστών τίτλων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Χάγη στις 30 Αυγούστου 1962,
- τη σύμβαση μεταξύ των Κάτω Χωρών και της Αυστρίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων και των δημοσίων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Χάγη στις 6 Φεβρουαρίου 1963,
- τη σύμβαση μεταξύ της Γαλλίας και της Αυστρίας για την αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων και των δημοσίων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 15 Ιουλίου 1966,
- τη σύμβαση μεταξύ της Ισπανίας και της Γαλλίας για την αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών και διαιτητικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 28 Μαΐου 1969,
- τη σύμβαση μεταξύ του Λουξεμβούργου και της Αυστρίας για την αναγνώριση και την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων και των δημοσίων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 29 Ιουλίου 1971,
- τη σύμβαση μεταξύ της Ιταλίας και της Αυστρίας για την αναγνώριση και την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, των δικαστικών συμβιβασμών και των συμβολαιογραφικών πράξεων που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 16 Νοεμβρίου 1971,
- τη σύμβαση μεταξύ της Ισπανίας και της Ιταλίας για τη δικαστική συνδρομή και την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Μαδρίτη στις 22 Μαΐου 1973,
- τη σύμβαση μεταξύ της Φινλανδίας, της Ισλανδίας, της Νορβηγίας, της Σουηδίας και της Δανίας για την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στην Κοπεγχάγη στις 11 Οκτωβρίου 1977,
- τη σύμβαση μεταξύ της Αυστρίας και της Σουηδίας για την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Στοκχόλμη στις 16 Σεπτεμβρίου 1982,
- τη σύμβαση μεταξύ της Ισπανίας και της Γερμανίας για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, δικαστικών συμβιβασμών και εκτελεστών δημοσίων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βόννη στις 14 Νοεμβρίου 1983,
- τη σύμβαση μεταξύ της Αυστρίας και της Ισπανίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, των δικαστικών συμβιβασμών και των εκτελεστών δημοσίων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 17 Φεβρουαρίου 1984,
- τη σύμβαση μεταξύ της Φινλανδίας και της Αυστρίας για την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 17 Νοεμβρίου 1986 και

— τη συνθήκη μεταξύ του Βελγίου, των Κάτω Χωρών και του Λουξεμβούργου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την πτώχευση, την ισχύ και την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, διατητικών αποφάσεων και δημοσίων εγγράφων, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 24 Νοεμβρίου 1961, εφόσον ισχύει.

Άρθρο 70

1. Η συνθήκη και οι συμβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 69 εξακολουθούν να παράγουν αποτελέσματα στα θέματα στα οποία ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται.

2. Εξακολουθούν να παράγουν αποτελέσματα ως προς τις αποφάσεις που εκδόθηκαν και τα έγγραφα που συντάχθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 71

1. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τις συμβάσεις στις οποίες τα κράτη μέλη είναι μέρη και οι οποίες σε ειδικά θέματα, ρυθμίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων.

2. Προς εξασφάλιση της ομοιόμορφης ερμηνείας της, το πρώτο εδάφιο εφαρμόζεται με τον ακόλουθο τρόπο :

α) ο παρών κανονισμός δεν αποκλείει τη δυνατότητα ενός δικαστηρίου κράτους μέλους, που είναι μέρος σύμβασης σχετικής με ειδικό θέμα, να θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του σε μια τέτοια σύμβαση, ακόμα και αν ο εναγόμενος κατοικεί στο έδαφος κράτους μέλους που δεν είναι μέρος της συγκεκριμένης σύμβασης. Το δικαστήριο εφαρμόζει σε κάθε περίπτωση το άρθρο 26 του παρόντος κανονισμού·

β) αποφάσεις που εκδίδονται από δικαστήριο κράτους μέλους κατά την άσκηση διεθνούς δικαιοδοσίας του βάσει σύμβασης σχετικής με ειδικό θέμα αναγνωρίζονται και εκτελούνται στα άλλα κράτη μέλη σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

Αν μια σύμβαση σχετική με ειδικό θέμα και της οποίας μέρη είναι το κράτος μέλος προέλευσης και το κράτος μέλος εκτέλεσης, καθορίζει τις προϋποθέσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων, εφαρμόζονται οι προϋποθέσεις αυτές. Σε κάθε περίπτωση είναι δυνατή η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κανονισμού που αφορούν τη διαδικασία για την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων.

Άρθρο 72

Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τις συμφωνίες με τις οποίες τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν, πριν την έναρξη ισχύος του ανά χείρας

κανονισμού, δυνάμει του άρθρου 59 της σύμβασης των Βρυξελλών, να μην αναγνωρίζουν απόφαση εκδοθείσα, κυρίως σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος της προαναφερόμενης σύμβασης, κατά εναγόμενου που έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του σε τρίτη χώρα, όταν στην περίπτωση που προβλέπεται στο άρθρο 4 της σύμβασης αυτής η απόφαση δεν θεμελιώθηκε σε δικαιοδοσία του άρθρου 3 δεύτερο εδάφιο της ίδιας σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 73

Η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έκθεση για την εφαρμογή του ανά χείρας κανονισμού το αργότερο πέντε έτη μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού. Η έκθεση αυτή συνοδεύεται, ενδεχομένως, από προτάσεις που θα αποβλέπουν στην προσαρμογή του κανονισμού.

Άρθρο 74

1. Τα κράτη μέλη γνωστοποιούν στην Επιτροπή τα κείμενα τα οποία τροποποιούν τους καταλόγους που προβλέπονται στα παραρτήματα I έως IV. Η Επιτροπή προσαρμόζει τα οικεία παραρτήματα αναλόγως.

2. Η ενημέρωση ή η τεχνική προσαρμογή των εντύπων, τα πρότυπα των οποίων περιλαμβάνονται στα παραρτήματα V και VI, εγκρίνονται σύμφωνα με τη συμβουλευτική διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 75 παράγραφος 2.

Άρθρο 75

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή.

2. Στην περίπτωση όπου γίνεται μνεία της παρούσας παραγράφου, εφαρμόζονται τα άρθρα 3 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ.

3. Η επιτροπή θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό.

Άρθρο 76

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει από την 1η Μαρτίου του 2002.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος δυνάμει της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βρυξέλλες, 22 Δεκεμβρίου 2000.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

C. PIERRET

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Εθνικοί κανόνες δικαιοδοσίας που αναφέρονται στο άρθρο 3 δεύτερο εδάφιο και στο άρθρο 4 παράγραφος 2

Οι εθνικοί κανόνες δικαιοδοσίας που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 και στο άρθρο 4 παράγραφος 2, είναι οι ακόλουθοι:

- στο Βέλγιο : το άρθρο 15 του (*Code civil — Burgerlijk Wetboek*) και το άρθρο 638 του (*Code judiciaire — Gerechtelijk Wetboek*),
- στη Γερμανία : το άρθρο 23 της *Zivilprozessordnung*,
- στην Ελλάδα: το άρθρο 40 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας,
- στη Γαλλία: τα άρθρα 14 και 15 του *Code civil*,
- στην Ιρλανδία: οι διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας, η οποία θεμελιώνεται σε εισαγωγικό της δίκης έγγραφο επιδιδόμενο ή κοινοποιούμενο στον εναγόμενο που ευρίσκεται προσωρινώς στην Ιρλανδία,
- στην Ιταλία: τα άρθρα 3 και 4 του νόμου 218 της 31ης Μαΐου 1995,
- στο Λουξεμβούργο: τα άρθρα 14 και 15 του *Code civil*,
- στις Κάτω Χώρες: το άρθρο 126 τρίτο εδάφιο και το άρθρο 127 του *Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*,
- στην Αυστρία: το άρθρο 99 του *Jurisdiktionsnorm*,
- στην Πορτογαλία: τα άρθρα 65 και 65 Α του *Código de Processo Civil* και το άρθρο 11 του *Código de Processo de Trabalho*,
- στη Φινλανδία *oikeudenkäymiskaari/rättegångsbalken*, Κεφάλαιο 10 άρθρο 1 πρώτο εδάφιο δεύτερη, τρίτη και τέταρτη φράση,
- στη Σουηδία: κεφάλαιο 10 άρθρο 3 πρώτο εδάφιο πρώτη φράση του *rättegångsbalken*.
- στο Ηνωμένο Βασίλειο: οι διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας, η οποία θεμελιώνεται:
 - α) σε εισαγωγικό της δίκης έγγραφο επιδιδόμενο ή κοινοποιούμενο στον εναγόμενο που ευρίσκεται προσωρινώς στο Ηνωμένο Βασίλειο·
 - β) στην ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων του εναγομένου στο Ηνωμένο Βασίλειο·
 - γ) στην κατάσχεση από τον ενάγοντα περιουσιακών στοιχείων που ευρίσκονται στο Ηνωμένο Βασίλειο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Τα αρμόδια δικαστήρια ή οι αρχές στα οποία υποβάλλονται οι αιτήσεις του άρθρου 39 είναι τα ακόλουθα:

- στο Βέλγιο στο «*Tribunal de première instance*», το «*rechtbank van eerste aanleg*», ή το «*erstinstanzliches Gericht*»,
 - στη Γερμανία, στον πρόεδρο τμήματος του «*Landgericht*»,
 - στην Ελλάδα, στο «Μονομελές Πρωτοδικείο»,
 - στην Ισπανία, στο «*Juzgado de Primera Instancia*»,
 - στη Γαλλία, στον πρόεδρο του «*tribunal de grande instance*»,
 - στην Ιρλανδία, στο «*High Court*»,
 - στην Ιταλία, στο «*Corte d'appello*»,
 - στο Λουξεμβούργο, στον πρόεδρο του «*tribunal d'arrondissement*»,
 - στις Κάτω Χώρες, στον πρόεδρο του «*arrondissementsrechtbank*»,
 - στην Αυστρία, στο «*Bezirksgericht*»,
 - στην Πορτογαλία, στο «*Tribunal de Comarca*»,
 - στη Φινλανδία, στο «*käräjäoikeus/tingsrätt*»,
 - στη Σουηδία, στο «*Svea hovrätt*»,
 - στο Ηνωμένο Βασίλειο:
 - α) στην Αγγλία και Ουαλία, στο «*High Court of Justice*», ή σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής στο «*Magistrates' Court*» μετά από παραπομπή του «*Secretary of State*»·
 - β) στη Σκωτία στο «*Court of Session*», ή σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής στο «*Sheriff Court*» μετά από παραπομπή του «*Secretary of State*»·
 - γ) στη Βόρειο Ιρλανδία στο «*High Court of Justice*», ή σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής στο «*Magistrates' Court*» μετά από παραπομπή του «*Secretary of State*»·
 - δ) στο Γιβραλτάρ στο «*Supreme Court of Gibraltar*», ή σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής, στο «*Magistrates' Court*» μετά από παραπομπή του «*Attorney General of Gibraltar*»·
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Τα ένδικα μέσα που προβλέπονται στο άρθρο 43 παράγραφος 2 ασκούνται στα ακόλουθα δικαστήρια:

- στο Βέλγιο
 - α) όσον αφορά το ένδικο μέσο του εναγομένου: στο «*Tribunal de première instance*», το «*rechtbank van eerste aanleg*» ή το «*erstinstanzliches Gericht*»,
 - β) όσον αφορά το ένδικο μέσο του προσφεύγοντος: «*Cour d'appel*» ή το «*Hof van beroep*»
- στη Γερμανία, στο «*Oberlandesgericht*»,
- στην Ελλάδα, στο «Εφετείο»,
- στην Ισπανία, στο «*Audiencia Provincial*»,
- στη Γαλλία, στο «*Cour d'appel*»,
- στην Ιρλανδία, στο «*High Court of Justice*»,
- στην Ιταλία, στο «*Corte d'appello*»,
- στο Λουξεμβούργο, στο «*Cour supérieure de justice*», ως δευτεροβάθμιο πολιτικό δικαστήριο,
- στις Κάτω Χώρες,
 - για τον εναγόμενο: στο «*arrondissementsrechtbank*»,
 - για τον προσφεύγοντα: στο «*gerechtshof*»,
- στην Αυστρία, στο «*Bezirksgericht*»,
- στην Πορτογαλία, στο «*Tribunal de Relação*»,
- στη Φινλανδία, στο «*hoviioikeus/hovrätt*»,
- στη Σουηδία, στο «*Svea hovrätt*»,
- στο Ηνωμένο Βασίλειο:
 - α) στην Αγγλία και Ουαλία, στο «*High Court of Justice*», ή σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής στο «*Magistrates' Court*» μετά από παραπομπή του «*Secretary of State*»
 - β) στη Σκωτία στο «*Court of Session*», ή σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής στο «*Sheriff Court*» μετά από παραπομπή του «*Secretary of State*»
 - γ) στη Βόρειο Ιρλανδία στο «*High Court of Justice*», ή σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής στο «*Magistrates' Court*» μετά από παραπομπή του «*Secretary of State*»
 - δ) στο Γιβραλτάρ στο «*Supreme Court of Gibraltar*», ή σε περίπτωση αποφάσεως ως προς υποχρεώσεις διατροφής στο «*Magistrates' Court*» μετά από παραπομπή του «*Attorney General of Gibraltar*».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Τα ένδικα μέσα που μπορούν να ασκούνται δυνάμει του άρθρου 44 είναι τα ακόλουθα:

- στο Βέλγιο, στην Ελλάδα, στην Ισπανία, στη Γαλλία, στην Ιταλία, στο Λουξεμβούργο και στις Κάτω Χώρες, αναίρεση,
 - στη Γερμανία, «*Rechtsbeschwerde*»,
 - στην Ιρλανδία προσφυγή για νομικό ζήτημα στο «*Supreme Court*»,
 - στην Αυστρία «*Revisionsrekurs*»,
 - στην Πορτογαλία, προσφυγή για νομικό ζήτημα,
 - στη Φινλανδία, προσφυγή ενώπιον του «*korkein oikeus/högsta domstolen*»,
 - στη Σουηδία, προσφυγή ενώπιον του «*Högsta domstolen*»,
 - στο Ηνωμένο Βασίλειο, μια μόνο περαιτέρω προσφυγή για νομικό ζήτημα.
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

Βεβαίωση δυνάμει του άρθρου 54 και 58 του κανονισμού για αποφάσεις και δικαστικούς συμβιβασμούς

(Ελληνικά, ...)

1. Κράτος μέλος προέλευσης
 2. Δικαστήριο ή αρμόδια αρχή που εκδίδει τη βεβαίωση
 - 2.1. Όνομα
 - 2.2. Διεύθυνση
 - 2.3. Τηλ./φαξ/ηλεκτρονική διεύθυνση
 3. Δικαστήριο το οποίο εξέδωσε την απόφαση/ενέκρινε το δικαστικό συμβιβασμό (*)
 - 3.1. Είδος του δικαστηρίου
 - 3.2. Τόπος του δικαστηρίου
 4. Απόφαση/δικαστικός συμβιβασμός (*)
 - 4.1. Ημερομηνία
 - 4.2. Αριθμός αναφοράς
 - 4.3. Διάδικοι (*)
 - 4.3.1. Όνομα(-τα) ενάγοντος(-ων)
 - 4.3.2. Όνομα(-τα) εναγομένου(-ων)
 - 4.3.3. Όνομα(-τα) τρίτου(-ων), εάν υπάρχουν
 - 4.4. Ημερομηνία επιδόσεως του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου σε περίπτωση που η απόφαση εξεδόθη ερήμην
 - 4.5. Κείμενο της απόφασης/του δικαστικού συμβιβασμού στο παράρτημα της παρούσας βεβαίωσης (*)
 5. Ονόματα των μερών στα οποία χορηγήθηκε δωρεάν δικαστική αρωγή
- Η απόφαση/δικαστικός συμβιβασμός (*) είναι εκτελεστή στο κράτος μέλος προέλευσης (άρθρα 38 και 58 του κανονισμού) κατά:
- Όνομα:

(Τόπος), ημερομηνία

Υπογραφή ή/και σφραγίδα

(*) Διαγράψτε την περιττή φράση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI

Βεβαίωση δυνάμει του άρθρου 57 παράγραφος 4, του κανονισμού για τα δημόσια έγγραφα του Συμβουλίου

(Ελληνικά, ...)

1. Κράτος μέλος προέλευσης
2. Αρμόδια αρχή που εκδίδει τη βεβαίωση
 - 2.1. Όνομα
 - 2.2. Διεύθυνση
 - 2.3. Τηλ./φαξ/ηλεκτρονική διεύθυνση
3. Δημόσια αρχή που εξέδωσε το έγγραφο
 - 3.1. Αρχή που ενέχεται στην έκδοση του δημοσίου εγγράφου (όπου χρειάζεται)
 - 3.1.1. Όνομα και ιδιότητα της αρχής
 - 3.1.2. Τόπος της αρχής
 - 3.2. Αρχή που έχει καταχωρήσει το δημόσιο έγγραφο (όπου χρειάζεται)
 - 3.2.1. Είδος της αρχής
 - 3.2.2. Τόπος της αρχής
4. Δημόσιο έγγραφο
 - 4.1. Ονομασία του εγγράφου
 - 4.2. Ημερομηνία
 - 4.2.1. Κατά την οποία εκδόθηκε το έγγραφο
 - 4.2.2. Εάν είναι διαφορετική: κατά την οποία καταχωρήθηκε το έγγραφο
 - 4.3. Αριθμός αναφοράς
 - 4.4. Μέρη που μνημονεύονται στο έγγραφο
 - 4.4.1. Όνομα του πισωτή
 - 4.4.2. Όνομα του οφειλέτη
5. Κείμενο της εκτελεστέας παροχής όπως επισυνάπτεται στην παρούσα βεβαίωση

Το δημόσιο έγγραφο είναι εκτελεστό κατά του οφειλέτη στο κράτος μέλος προέλευσης (άρθρο 57 παράγραφος 1 του κανονισμού)

(Τόπος) , ημερομηνία

Υπογραφή ή/και σφραγίδα

ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ

Διορθωτικό στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις

(Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 12 της 16ης Ιανουαρίου 2001)

Σελίδα 15, άρθρο 69:

1. μεταξύ της περίπτωσης που αφορά τη σύμβαση μεταξύ της Γαλλίας και της Ιταλίας της 3ης Ιουνίου 1930 και της περίπτωσης που αφορά τη σύμβαση μεταξύ της Γερμανίας και της Ιταλίας της 9ης Μαρτίου 1936, παρεμβάλλονται οι ακόλουθες δύο περιπτώσεις:
 - «— τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γαλλικής Δημοκρατίας για την αμοιβαία εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, συνοδευόμενη από πρωτόκολλο, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 18 Ιανουαρίου 1934,
 - τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και του Βασιλείου του Βελγίου για την αμοιβαία εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, συνοδευόμενη από πρωτόκολλο, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 2 Μαΐου 1934.»
 2. μεταξύ της περίπτωσης που αφορά τη σύμβαση μεταξύ του Βελγίου και της Αυστρίας της 16ης Ιουνίου 1959 και της περίπτωσης που αφορά τη σύμβαση μεταξύ της Ελλάδας και της Γερμανίας της 4ης Νοεμβρίου 1961, παρεμβάλλονται οι ακόλουθες δύο περιπτώσεις:
 - «— τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βόννη στις 14 Ιουλίου 1960,
 - τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Αυστρίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Βιέννη στις 14 Ιουλίου 1961, και το σχετικό πρωτόκολλο, που υπογράφηκε στο Λονδίνο στις 6 Μαρτίου 1970.»
 3. μεταξύ της περίπτωσης που αφορά τη σύμβαση μεταξύ των Κάτω Χωρών και της Αυστρίας της 6ης Φεβρουαρίου 1963 και της περίπτωσης που αφορά τη σύμβαση μεταξύ της Γαλλίας και της Αυστρίας της 15ης Ιουλίου 1966, παρεμβάλλεται η ακόλουθη περίπτωση:
 - «— τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιταλικής Δημοκρατίας για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 7 Φεβρουαρίου 1964, συνοδευόμενη από πρωτόκολλο, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 14 Ιουλίου 1970.»
 4. μεταξύ της περίπτωσης που αφορά τη σύμβαση μεταξύ της Γαλλίας και της Αυστρίας της 15ης Ιουλίου 1966 και της περίπτωσης που αφορά τη σύμβαση μεταξύ της Ισπανίας και της Γαλλίας της 28ης Μαΐου 1969, παρεμβάλλεται η ακόλουθη περίπτωση:
 - «— τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και των Κάτω Χωρών για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στη Χάγη στις 17 Νοεμβρίου 1967.»
-

Βρυξέλλες II

ALEGRÍA BORRÁS

II

Η κ. Alegría Borrás είναι καθηγήτρια διεθνούς ιδιωτικού δικαίου του Πανεπιστημίου της Βαρκελόνης από το 1985. Προηγουμένως υπήρξε καθηγήτρια των Πανεπιστημίων της Κόρδοβα και Αυτόνομα της Βαρκελόνης. Το 1994 ήταν καθηγήτρια στην Ακαδημία Διεθνούς Δικαίου της Χάγης, στην οποία υπήρξε επίσης διευθύντρια σπουδών το 1989 και εκλήθη να διδάξει νέο κύκλο μαθημάτων για το 2005.

Είναι εκπρόσωπος της Ισπανίας στη διάσκεψη της Χάγης για το διεθνές ιδιωτικό δίκαιο από το 1987. Είναι εκπρόσωπος της Ισπανίας για τη συνεργασία σε δικαστικές υποθέσεις (υποθέσεις αστικού δικαίου) στην Ευρωπαϊκή Ένωση από το 1993 και εισηγήτρια της σύμβασης «Βρυξέλλες II», της οποίας έχει εκπονήσει την επεξηγηματική έκθεση (που δημοσιεύθηκε στην ΕΕ C 221 της 16.7.1998), συγχρόνως με τη σύμβαση η οποία χρησίμευσε ως βάση για τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000. Μέλος διαφόρων επιστημονικών και επαγγελματικών ενώσεων, εθνικών, διεθνών και αλλοδαπών. Ιδιαίτερα του European Group for Private International Law (Ευρωπαϊκή Ομάδα Διεθνούς Ιδιωτικού Δικαίου), του οποίου είναι πρόεδρος από τον Σεπτέμβριο του 2003.

Έχει προβεί σε περισσότερες από 100 δημοσιεύσεις στον τομέα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου. Συγκεκριμένα, στον τομέα της διεθνούς προστασίας των παιδιών και της υιοθεσίας, του διεθνούς οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου, της διεθνούς πολιτικής δικονομίας και των συμβάσεων Βρυξελλών και Λουγκάνο, του διεθνούς ιδιωτικού κοινοτικού δικαίου, του δικαίου των αλλοδαπών και του διαπεριφερειακού δικαίου.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 περί της διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων των συζύγων

I. Ιστορικό και παρούσα κατάσταση

(¹) Η σύμβαση μαζί με την επεξηγηματική έκθεση της Α. Borrás δημοσιεύθηκε στην ΕΕ C 221 της 16.7.1998. Μνεία της έκθεσης γίνεται στην υποσημείωση της αιτιολογικής παραγράφου 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 και στην υποσημείωση της αιτιολογικής παραγράφου 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003.

Δεδομένου ότι πρόκειται για κοινοτικούς κανονισμούς, δεν μπορούν να συνοδεύονται από επεξηγηματική έκθεση. Ωστόσο, η έκθεση που αντιστοιχεί στη σύμβαση του 1998 αποδεικνύεται χρήσιμη, όπως δείχνει η ευρεία χρησιμοποίησή της από τους σχολιαστές του κανονισμού, υπό την προϋπόθεση ότι υφίσταται δύο περιορισμούς. Ο πρώτος προέρχεται από το ίδιο περιεχόμενο των αντίστοιχων κανονισμών, το οποίο ισχύει μόνον στο βαθμό που δεν έχει τροποποιηθεί ο αντίστοιχος κανόνας της σύμβασης. Ο δεύτερος προέρχεται από την ενιαία ερμηνεία και εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου που εναπόκειται στο Δικαστήριο και σημαίνει ότι το περιεχόμενο της έκθεσης μπορεί να λαμβάνεται υπόψη μόνο στο βαθμό που δεν έχει αποφανθεί σχετικά το Δικαστήριο. Πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι οι γνώμες που εκφράζονται τώρα δεν συμπίπτουν αναγκαστικά με το περιεχόμενο εκείνης της έκθεσης, εφόσον χρειάστηκε να εγκριθεί από την ομάδα εργασίας που εκπόνησε τη σύμβαση.

(²) ΕΕ C 247 της 31.8.1999.

(³) Λόγω της συγγένειάς του με τη σύμβαση του 1968 και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001, που συνιστούν αντιστοιχώς τη «σύμβαση των Βρυξελλών I» και τον «κανονισμό “Βρυξέλλες I”».

1. Οι εξελίξεις στον τομέα του οικογενειακού δικαίου στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τα τελευταία χρόνια υπήρξε πράγματι εντυπωσιακή, λαμβανομένου υπόψη ότι πρόκειται για τομέα ο οποίος δεν παρουσίαζε προηγουμένως ενδιαφέρον στα πλαίσια της Κοινότητας, η οποία εστιαζόταν σε θέματα καθαρώς οικονομικά. Αλλά από αυτή την έλλειψη κάθε διάταξης στον εν λόγω τομέα προέκυψε εντός μικρού χρονικού διαστήματος σημαντική εξέλιξη, με την έκδοση πρώτον του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 και εν συνεχεία του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003, που είχε ως στόχο την αντικατάστασή του. Προκειμένου να γίνει κατανοητή η εξέλιξη αυτή χρειάζεται να αναφερθεί το ιστορικό που οδήγησε στην παρούσα κατάσταση.
2. Το αμέσως προηγούμενο βήμα ήταν η έκδοση της σύμβασης των Βρυξελλών της 28ης Μαΐου 1998, περί της διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε γαμικές διαφορές (η σύμβαση «Βρυξέλλες II») στα πλαίσια του «τρίτου πυλώνα» της συνθήκης του Μάαστριχτ, που συνοδεύτηκε από επεξηγηματική έκθεση η οποία καταρτίστηκε από την εισηγήτρια (¹). Ωστόσο, δεν τέθηκε τελικά σε ισχύ, δεδομένου ότι την 1η Μαΐου 1999 τέθηκε σε ισχύ η συνθήκη του Άμστερνταμ, η οποία αντέστρεψε τη διακυβερνητική λογική που υπερτερούσε μέχρι τότε στον δικαστικό τομέα, και, με βάση τα άρθρα 61γ και 67 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού (²) σχετικά με τη μετατροπή της σύμβασης του 1998 σε κανονισμό, που κατέληξε στην έκδοση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 της 29ης Μαΐου 2000, υπό την ονομασία «κανονισμός “Βρυξέλλες II”» (³), περί της διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων των συζύγων, που εκδίδονται επ’ ευκαιρία γαμικών διαδικασιών. Κατά τη μετατροπή αυτή εισήχθησαν λίγες τροποποιήσεις στο κείμενο της σύμβασης, που οφείλονται σε δύο γεγονότα: το πρώτο συνδέεται με τη μετατροπή μιας σύμβασης σε κανονισμό και το δεύτερο προέρχεται από το γεγονός ότι κατά τη διαδικασία αναθεώρησης και μετατροπής της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001 εισήχθησαν ορισμένες βελτιώσεις που άξιζε επίσης να

ενσωματωθούν στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000. Συνεπώς, στις 29 Μαΐου 2000 εκδόθηκε ο εν λόγω κανονισμός ⁽⁴⁾, που τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2001 (σύμφωνα με το άρθρο 46).

3. Σε περίπτωση κρίσης της γαμικής σχέσης παρατηρείται όλο και συχνότερα η παρουσία στοιχείων αλλοδαπότητας και μάλιστα στα πλαίσια των σχέσεων γονέων-τέκνων. Το αποτέλεσμα είναι να παρουσιάζονται τρία προβλήματα: διεθνής δικαιοδοσία, εφαρμοστέο δίκαιο και αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων. Ο κανονισμός «Βρυξέλλες II» δίνει απαντήσεις μόνο στο πρώτο και στο τρίτο πρόβλημα και συνεπώς συνιστά πράξη αποκαλούμενη «διπλή», δεδομένου ότι ρυθμίζει τη δικαστική δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων. Το θέμα του εφαρμοστέου δικαίου στο διαζύγιο δεν έχει αντιμετωπιστεί μέχρι σήμερα διεξοδικά, ούτε έχει αποτελέσει αντικείμενο κάποιας πρωτοβουλίας ⁽⁵⁾. Εκπλήσσει το γεγονός ότι διευκολύνεται η κυκλοφορία των αποφάσεων σε γαμικές διαφορές χωρίς να καταβάλλεται επίσης προσπάθεια για την ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης των νόμων, δεδομένου ότι είναι σχεδόν αδιανόητο μέχρι στιγμής να εξεταστεί προσέγγιση των εσωτερικών νομοθεσιών στον τομέα του ουσιαστικού δικαίου.

4. Ένα νέο στοιχείο προστέθηκε στα προαναφερόμενα. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε ορίστηκε ότι η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων συνιστά τον ακρογωνιαίο λίθο της δημιουργίας ενός πραγματικού δικαστικού χώρου, ορίζοντας το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας στα πλαίσια του οικογενειακού δικαίου ως δικαίωμα προτεραιότητας. Βάσει των ανωτέρω η Γαλλία παρουσίασε πρωτοβουλία στις 3 Ιουλίου 2000 για την έκδοση κανονισμού σχετικά με την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων στον τομέα του δικαίωματος προσωπικής επικοινωνίας ⁽⁶⁾, που φάνηκε να συνδέεται με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000, στο βαθμό που περιοριζόταν στην απλούστευση της αναγνώρισης και εκτέλεσης των αποφάσεων σχετικά με το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας οι οποίες συνδέονται με τις δίκες περί γαμικών διαφορών και με τα κοινά τέκνα των συζύγων. Είναι, βεβαίως, προφανές ότι ο περιορισμός αυτός οφειλόταν στο φόβο υπέρβασης της νομικής βάσης, δηλαδή των διατάξεων των άρθρων 61 στοιχείο γ) και 67 της Συνθήκης. Ωστόσο, ο περιορισμός αυτός δεν θεωρήθηκε επαρκής λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης να διασφαλιστεί η ισότητα όλων των τέκνων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση ⁽⁷⁾ η οποία κατέληξε στην έκδοση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 της 27ης Νοεμβρίου 2003 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 ⁽⁸⁾. Ο κανονισμός αυτός (σύμφωνα με το άρθρο 72) αρχίζει να ισχύει την 1η Αυγούστου 2004 και αρχίζει να εφαρμόζεται από την 1η Μαρτίου 2005. Εν προκειμένω, και ως αρχική παρατήρηση, αναφέρεται ότι δεν τροποποιούνται οι κανόνες

⁽⁴⁾ ΕΕ L 160 της 30.6.2000. Όσον αφορά το ιστορικό του κανονισμού, βλέπε P. Beaumont-G. Moir, «Brussels Convention II: A new Private International Law instrument in family matters for the European Union or the European Community?», *European Law Review*, 1995, σσ. 268 επ.

H. Gaudement-Tallon, «La Convention die "Bruxelles II": Convention concernant la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale», *Travaux du Comité Français de Droit international privé*, 1999, σ. 1· B. Sturlese, «L'extension du système de la Convention de Bruxelles au droit de la famille», *Travaux du Comité Français de Droit international privé*, 1995-1996, σσ. 49 επ· P. de Vareilles-Sommières, «La libre circulation des jugements rendus en matière matrimoniale en Europe», *Gazette du Palais*, 17-18 Οκτωβρίου 1999, σσ. 15 επ.

⁽⁵⁾ Η σημερινή πρόοδος των αρχικών εργασιών βρίσκεται στην ιστοσελίδα http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc/divorce_matters_en.pdf

⁽⁶⁾ ΕΕ C 234 της 15.8. 2000.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 203 E της 27.8.2002.

⁽⁸⁾ Άρθρο 71 του κανονισμού, ΕΕ L 338 της 23.12.2003.

σχετικά με την ακύρωση, το διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό, αλλά οι κανόνες που αφορούν την προστασία των τέκνων, κατά τρόπον ώστε να μην περιορίζονται στην προστασία των τέκνων λόγω κρίσης της έγγαμης σχέσης, ούτε και στα προερχόμενα από γάμο τέκνα. Από τα προαναφερόμενα, συνεπώς, προκύπτει η χρησιμότητα του «πίνακα αντιστοιχιών» των αντίστοιχων διατακτικών των δύο κανονισμών που εμφανίζεται ως παράρτημα V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 ⁽⁹⁾. Στις επόμενες παραγράφους υπογραμμίζονται οι σημαντικότερες πτυχές του εν λόγω κανονισμού και, συγκεκριμένα, επισημαίνονται οι διαφορές ως προς τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 τον οποίο αντικαθιστά.

II. Πεδίο εφαρμογής

1. Εδαφικό πεδίο εφαρμογής

5. Οι δύο κανονισμοί εφαρμόζονται, καταρχήν, στα «κράτη μέλη», αλλά στην πράξη ισχύει η εξαίρεση της Δανίας, η οποία σύμφωνα με το άρθρο 69 ΣΕΚ δεν συμμετέχει στις κοινοτικές πράξεις που υιοθετούνται δυνάμει του τίτλου IV και, κατά συνέπεια, δεν δεσμεύεται από τις πράξεις αυτές.

Ως εκ τούτου, το νέο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003, το οποίο περιλαμβάνει διάφορους ορισμούς αναφέρει ότι ο όρος «κράτος μέλος» περιλαμβάνει «όλα τα κράτη μέλη εξαιρουμένης της Δανίας». Όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, άσκησαν τη δυνατότητα του *opting-in* που προβλέπεται στο προαναφερόμενο άρθρο 69. Κατά συνέπεια, οι κανονισμοί εφαρμόζονται σε 14 κράτη μέλη.

2. Υλικό πεδίο εφαρμογής

6. Οι εξεταζόμενες πράξεις προέρχονται από τις εργασίες της Ευρωπαϊκής Ομάδας Διεθνούς Ιδιωτικού Δικαίου ⁽¹⁰⁾, που ασχολήθηκε με το θέμα αυτό κατά τη συνεδρίαση της Louvain-la-Neuve του 1991, σχετικά με εργασία που παρουσίασε ο Ch. Kohler ⁽¹¹⁾, βάσει του άρθρου 220 ΣΕΚ και των συγκρούσεων δικαιοδοσίας στον τομέα των οικογενειακών σχέσεων. Αποτέλεσμα των εργασιών αυτών ήταν το αποκαλούμενο «σχέδιο Heidelberg» του 1993, το οποίο ήταν πολύ περισσότερο φιλόδοξο από την άποψη του υλικού πεδίου εφαρμογής, δεδομένου ότι οι εξεταζόμενες πράξεις δεν περιλαμβάνουν τα θέματα τα οποία από την άποψη του δικαίου του προσώπου και της οικογένειας αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001. Εν προκειμένω, αξίζει επίσης να υπενθυμιστεί ότι στην έκθεση Je-
nard ⁽¹²⁾ εντοπιζόνταν ήδη δυσκολίες στο πεδίο του οικογενειακού

⁽⁹⁾ Σελίδα 28 της προαναφερόμενης ΕΕ.

⁽¹⁰⁾ Καθήκον της οποίας ήταν η εκπόνηση μελετών σχετικά με τα σημεία σύγκλισης μεταξύ του διεθνούς ιδιωτικού δικαίου και του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου. Σχετικά με τις εργασίες αυτές από το 1991, βλέπε σημειώσεις του J. D. González Campos και A. Borrás στη *Revista Española de Derecho internacional*. Επίσης μπορείτε να συμβουλευτείτε την ιστοσελίδα της ομάδας: <http://www.drt.ucl.ac.be/grdip>.

⁽¹¹⁾ Ch. Kohler, «L'article 220 du Traité CEE et les conflits de juridiction en matière de relations familiales: premières réflexions», *Rivista di Diritto internazionale privato e processuale*, 1992, 2, σσ. 221 επ. Μεταγενέστερα, A. Borrás, «Luz verde a la extensión del Convenio de Bruselas a cuestiones de familia», *Revista Española de Derecho internacional*, 1994, 2, σσ. 906 επ.

⁽¹²⁾ Παράγραφος IV σημείο Α της επεξηγηματικής έκθεσης της σύμβασης του 1968, που δικαιολογεί τις εξαιρέσεις δυνάμει του άρθρου 1 παράγραφος 2.

δικαίου, όταν τα κράτη μέλη ήταν μόνον έξι και τα νομικά τους συστήματα ήταν πλησιέστερα από ό,τι σήμερα.

7. Ο περιορισμός του υλικού πεδίου εφαρμογής των κανονισμών διατυπώνεται στο άρθρο 1, στο οποίο γίνεται διάκριση μεταξύ των θεμάτων σχετικά με τις δίκες περί γαμικών διαφορών και τις δίκες σχετικά με τη γονική μέριμνα.

α) Σε σχέση με τις διαδικασίες περί γαμικών διαφορών, το πεδίο εφαρμογής των κανονισμών είναι πολύ περιορισμένο. Συγκεκριμένα, περιορίζεται στις διαδικασίες σχετικά με το δεσμό του γάμου αυτού καθεαυτόν ⁽¹³⁾, δηλαδή την ακύρωση, το διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό ⁽¹⁴⁾. Η συνέπεια είναι ότι η αναγνώριση της ποινής αφορά μόνο τη διάλυση του γαμήλιου δεσμού. Αυτό διατυπώνεται στην επεξηγηματική έκθεση της σύμβασης του 1998 και συναντάται επίσης στις αιτιολογικές παραγράφους 10 του κανονισμού «Βρυξέλλες II» και 8 του κανονισμού «Βρυξέλλες IIα» ⁽¹⁵⁾. Πρόκειται για πολύ περιορισμένο πεδίο εφαρμογής, μολοντί είναι χρήσιμο στους πολίτες. Στην πραγματικότητα, σε μια απόφαση διαζυγίου συναντώνται διατάξεις σχετικά με τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων ή με άλλα θέματα, για τα οποία πρέπει να χρησιμοποιηθούν οι κανόνες του κράτους ή οι κανόνες που περιέχονται σε άλλες διεθνείς συμβάσεις στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη. Όλα αυτά συνεπάγονται προφανείς επιπλοκές για τους ασκούντες νομικά επαγγέλματα λόγω του προκύπτοντος διαμελισμού («dérecasage») του εφαρμοστέου δικαίου ⁽¹⁶⁾.

β) Ωστόσο, η διαφορά μεταξύ των δύο πράξεων έγκειται στο θέμα της προστασίας των τέκνων. Συγκεκριμένα, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 περιλαμβάνει τις συναφείς αγωγές σχετικά με τη γονική μέριμνα ως προς τα κοινά τέκνα. Πρόκειται, συνεπώς, για την προστασία των τέκνων και των δύο συζύγων επί θεμάτων στενά συνδεδεμένων με τη διαδικασία γαμικών διαφορών λαμβανομένου υπόψη του άμεσου τρόπου με τον οποίον επηρεάζονται τα τέκνα από την κρίση της έγγαμης σχέσης των γονέων τους.

Ο κανονισμός «Βρυξέλλες IIα» εφαρμόζεται [άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β)] στην «ανάθεση, την άσκηση, την ανάθεση σε τρίτο, την ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας», προσδιορίζοντας στην αιτιολογική παράγραφο 5 ότι ο κανονισμός «εξασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των παιδιών», εφόσον «καλύπτει όλες τις αποφάσεις σε θέματα γονικής μέριμνας, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας του παιδιού, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε σχέση με γαμική διαδικασία». Τα προβλήματα σχετικά με την υπογραφή και επικύρωση από τα κράτη μέλη της σύμβασης της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών προκαλούν αμφιβολίες για τη σκοπιμότητα της συμπερίληψης και των δύο θεμάτων σε μία και μόνη πράξη. Τίθεται

⁽¹³⁾ Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι πρόκειται απλώς για «γαμήλιο δεσμό», χωρίς, σκόπιμα, να ορίζεται εάν πρόκειται για παραδοσιακό γάμο ή γάμο μεταξύ ομοφυλόφιλων που ήδη είναι αποδεκτός σε ορισμένα κράτη μέλη, αντίθετα προς τη γνώμη ορισμένων, όπως ο H. Gaudemet-Tallon, «Le règlement n° 1347/2000 du Conseil du 29 mai 2000: compétence, reconnaissance et exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale des enfants communs», *Journal de Droit international*, 2001, σ. 387, που το περιορίζουν στον «παραδοσιακό» γάμο. Εν προκειμένω εκφράζονται αμφιβολίες στο κείμενο των J. Y. Carlier-S. Francq-J. L. Van Boxstael, «Le règlement de Bruxelles II. Compétence, reconnaissance et exécution en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale», *Journal des tribunaux. Droit Européen*, 2001, n° 78.

Σκόπιμα, τίποτα δεν διευκρινίζεται εν προκειμένω ούτε στο κείμενο ούτε στην έκθεση Borrás.

⁽¹⁴⁾ Ο όρος «διαδικασία» περιλαμβάνει τα διοικητικά διαζύγια που είναι γνωστά σε ορισμένα κράτη μέλη. Αμφίβολο είναι κατά πόσον μπορεί να συμπεριλαμβάνει το λεγόμενο «διαζύγιο βάσει σύμβασης» στο οποίο αναφέρεται ο J. Carrascosa, «Cuestiones polémicas en el Reglamento 1347/2000», *Globalización y familia* (A. L. Calvo-J. L. Iriarte, εκδ.), Μαδρίτη, 2001, σ. 228.

⁽¹⁵⁾ Παράγραφος 22 της έκθεσης Borrás. Η αιτιολογική παράγραφος 10 χαρακτηρίζεται ως «σιβυλλική» από τους B. Ancel-H. Muir Watt, «La désunion européenne: le Règlement dit «Bruxelles II», *Revue critique de Droit international privé*, 2001, σ. 408. Στην αιτιολογική παράγραφο 8 του κανονισμού «Βρυξέλλες IIα» αναφέρεται ότι ο παρόν κανονισμός δεν επηρεάζει «θέματα όπως οι λόγοι του διαζυγίου, οι περιουσιακές συνέπειες του γάμου ή άλλα συναφή ζητήματα».

⁽¹⁶⁾ J. Y. Carlier κ.ά., «Le règlement...», ό.π.

το ερώτημα κατά πόσον θα ήταν καλύτερα να είχαν διατηρηθεί σε ανεξάρτητη πράξη τα θέματα σχετικά με την κρίση των γαμικών σχέσεων. Η δικαιολογία για τη συμπερίληψη των δύο θεμάτων σε μία και μόνη πράξη περιλαμβάνεται στην αιτιολογική παράγραφο 6 η οποία αναφέρει ότι, «δεδομένου ότι η εφαρμογή των κανόνων για θέματα γονικής μέριμνας ανακύπτει συχνά στο πλαίσιο γαμικών διαφορών, φαίνεται πλέον ενδεδειγμένο να υπάρξει ένα μόνο νομοθετικό κείμενο για θέματα διαζυγίου και γονικής μέριμνας».

Η αναφορά της γονικής μέριμνας στα πλαίσια του κανονισμού έχει δύο συνέπειες. Αφενός τη συμπερίληψη στην παράγραφο 2 του άρθρου 1 των υποθέσεων που «ιδίως» περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, ενώ στην παράγραφο 3 απαριθμούνται με ακρίβεια τα θέματα για τα οποία δεν εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003, σε σαφή παραλληλισμό με τα άρθρα 3 και 4 της σύμβασης της Χάγης του 1996. Αφετέρου υπήρξε αναγκαίο να συμπεριληφθούν στο άρθρο 2 διάφοροι ορισμοί. Εν προκειμένω, αξίζει να υπογραμμιστεί ότι η παράγραφος 7 ορίζει τη γονική μέριμνα ως «το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που παρέχονται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με δικαστική απόφαση, απευθείας από το νόμο ή με ισχύουσα συμφωνία όσον αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού. Ειδικότερα ο όρος περιλαμβάνει το δικαίωμα επιμέλειας και το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας». Εν προκειμένω, παρόμοια εξήγηση, μολονότι ευρύτερη, συναντάται στην έκθεση Lagarde της σύμβασης της Χάγης του 1996 ⁽¹⁷⁾. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι δεν υπήρξε δυνατόν να εισαχθεί τέτοιος ορισμός ούτε στη σύμβαση «Βρυξέλλες II» ⁽¹⁸⁾ ούτε στις αιτιολογικές παραγράφους του κανονισμού «Βρυξέλλες II», γεγονός που αποδεικνύει ότι υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία σήμερα ως προς τις αντιλήψεις.

3. Χρονικό πεδίο εφαρμογής

8. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ο κανονισμός «Βρυξέλλες II» τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2001 (άρθρο 46) και, συνεπώς (άρθρο 42 σημείο 1), οι διατάξεις του εφαρμόζονται μόνον στις αγωγές που ασκήθηκαν μετά την ημερομηνία αυτή. Ωστόσο, η παράγραφος 2 του τελευταίου αυτού άρθρου θεσπίζει κανόνα μεταβατικού δικαίου, ορίζοντας ότι οι αποφάσεις που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού ως συνέπεια αγωγών που έχουν ασκηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή αναγνωρίζονται και εκτελούνται σύμφωνα με τον κανονισμό εάν οι κανόνες δικαιοδοσίας που εφαρμόστηκαν προσαρμόστηκαν στους κανόνες που προβλέπονται στον ίδιο τον κανονισμό ή σε σύμβαση που ισχύει μεταξύ του κράτους μέλους προέλευσης και του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης της αγωγής. Ο κανόνας αυτός, ωστόσο, δεν καλύπτει όλα τα προβλήματα

⁽¹⁷⁾ Παράγραφος 14.

⁽¹⁸⁾ Εν προκειμένω πρέπει να αναφερθεί ότι, στο σχέδιο της επεξηγηματικής έκθεσης, η συντάκτης είχε εισαγάγει σχετικό ορισμό, ο οποίος απορρίφθηκε από την ομάδα εργασίας, με συνέπεια να μην εμφανίζεται ούτε στο κείμενο της σύμβασης ούτε στην επεξηγηματική έκθεση. Ο προτεινόμενος ορισμός, ο οποίος περιλαμβάνονταν στην παράγραφο 24 της έκθεσης, είχε ως εξής: «Ο όρος αυτός [γονική μέριμνα] πρέπει να συμπεριλαμβάνει τόσο την επιμέλεια των τέκνων όσο και το δικαίωμα επικοινωνίας.

Επιπλέον πρέπει να αναφέρεται τόσο στην άσκηση όσο και στην ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας. Δεν επηρεάζει, ωστόσο, την ανάθεση της επιμέλειας, λαμβάνοντας υπόψη τις συζητήσεις σχετικά με το άρθρο 3 της σύμβασης της Χάγης του 1996.

Τέλος, πρέπει επίσης να συμπεριληφθούν στο τέλος τα ενδεχόμενα μέτρα που λαμβάνονται από τις δημόσιες αρχές σε σχέση με το τέκνο.

Αντιθέτως, δεν θίγει τις υποχρεώσεις διατροφής (εν προκειμένω βλέπε άρθρο 1 παράγραφος 2 και άρθρο 4 της σύμβασης της Χάγης του 1996).»

μεταβατικού δικαίου και θα έχουμε την ευκαιρία παρακάτω να εξετάσουμε τα προβλήματα που τίθενται σε σχέση με την εκκρεμοδικία, τα οποία δεν επιλύθηκαν ούτε με τον κανονισμό «Βρυξέλλες ΙΙα», στον οποίο ο κανόνας σχετικά με την έναρξη ισχύος και το μεταβατικό δίκαιο είναι ακόμα περιπλοκότερος.

9. Η έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 (άρθρο 72) προβλέπεται την 1η Αυγούστου 2004, ενώ η εφαρμογή του την 1η Μαρτίου 2005, εξαιρουμένων των άρθρων 67 (πληροφορίες για τις κεντρικές αρχές και δεκτές γλώσσες), 68 (πληροφορίες σχετικά με τα δικαστήρια προσφυγής και τα ένδικα μέσα), 69 (τροποποιήσεις των παραρτημάτων) και 70 (επιτροπή) που εφαρμόζονται από την ημερομηνία έναρξης ισχύος.

Κατά συνέπεια, ομοιάζει προς το άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 της 28ης Μαΐου 2001 για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις⁽¹⁹⁾, ο οποίος επίσης εισάγει διάκριση μεταξύ έναρξης ισχύος και έναρξης εφαρμογής.

10. Ως εκ τούτου έχουν ιδιαίτερη σημασία οι μεταβατικές διατάξεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 64 και διακρίνουν τέσσερις πιθανότητες:
- α) Ο γενικός κανόνας, που περιλαμβάνεται στην παράγραφο 1, είναι ότι ο κανονισμός εφαρμόζεται σε αγωγές που ασκήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του.
 - β) Εφαρμόζεται επίσης στην αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων που εκδόθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του κατόπιν αγωγής που έχει ασκηθεί πριν από αυτή την ημερομηνία, αλλά μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 αν οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας είναι σύμφωνοι με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 ή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 ή σύμβασης η οποία κατά την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής ίσχυε μεταξύ του κράτους μέλους προέλευσης και του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης.
 - γ) Όσον αφορά τις αποφάσεις που εκδίδονται πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 κατόπιν αγωγής που έχει ασκηθεί μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000, εφαρμόζονται οι κανόνες αναγνώρισης και εκτέλεσης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 στο βαθμό που πρόκειται για αποφάσεις σχετικά με γαμικές διαφορές ή με τη γονική μέριμνα των κοινών τέκνων που εκδίδονται επ' ευκαιρία αυτών των γαμικών διαφορών.
 - δ) Τέλος, αν πρόκειται για αποφάσεις που εκδίδονται πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 αλλά μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/

⁽¹⁹⁾ ΕΕ L 174 της 27.6. 2001.

2000, κατόπιν αγωγής που έχει ασκηθεί πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του τελευταίου αυτού κανονισμού, εφαρμόζεται ο ίδιος υλικός περιορισμός της προηγούμενης παραγράφου και, επιπλέον, οι εφαρμοστέοι κανόνες δικαιοδοσίας πρέπει να είναι σύμφωνοι με τους προβλεπόμενους στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003, στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 ή με τους προβλεπόμενους σε σύμβαση η οποία κατά την ημερομηνία άσκησης της αγωγής ίσχυε μεταξύ του κράτους μέλους προέλευσης και του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης.

III. Διεθνής δικαιοδοσία

1. Η διάρθρωση του κεφαλαίου II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 σχετικά με τη δικαιοδοσία

11. Το υλικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 καθόριζε ότι ο πυρήνας του κανονισμού βρίσκεται στο άρθρο 2 το οποίο περιλαμβάνει κριτήρια δικαιοδοσίας βασιζόμενα στην αρχή της ύπαρξης πραγματικού συνδέσμου μεταξύ του ενδιαφερομένου και ενός συγκεκριμένου κράτους μέλους, για να καταλήξει στις υποθέσεις του άρθρου 3 σύμφωνα με το οποίο οι αρχές αυτού του ίδιου κράτους έχουν διεθνή δικαιοδοσία για τα θέματα σχετικά με την προστασία των κοινών τέκνων λόγω κρίσης του δεσμού του γάμου. Η τροποποίηση του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 οδήγησε και σε τροποποίηση της διάρθρωσης του κεφαλαίου αυτού το οποίο τώρα χωρίζεται σε τρία τμήματα: το πρώτο σχετικά με τη δικαιοδοσία σε θέματα διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού και ακύρωσης γάμου, το δεύτερο σχετικά με τη δικαιοδοσία σε θέματα γονικής μέριμνας και το τρίτο περιλαμβάνει κοινές διατάξεις των προηγούμενων δύο τμημάτων.

2. Τα κριτήρια της διεθνούς δικαστικής δικαιοδοσίας σε γαμικές διαφορές

12. Η πρώτη πλευρά που πρέπει να υπογραμμιστεί, τόσο σε σχέση με το παρόν κεφάλαιο όσο και σε σχέση με το κεφάλαιο III, είναι ότι η εκπόνηση του κανονισμού «Βρυξέλλες IIα» βασίστηκε σε ένα πολύ σαφές προαπαιτούμενο: δεν επρόκειτο να τροποποιηθούν οι διατάξεις σχετικά με το διαζύγιο, τον δικαστικό χωρισμό και την ακύρωση του γάμου. Κατά συνέπεια, όλα όσα έχουν αναφερθεί σε σχέση με το θέμα αυτό σε προηγούμενες περιπτώσεις ⁽²⁰⁾

⁽²⁰⁾ A. Borrás: «Competencia judicial, reconocimiento y ejecución de decisiones en materia matrimonial: el Reglamento 1347/2000, de 29 de mayo ("Bruselas II")», *Revista Jurídica de Catalunya*, 2003, 2, σσ. 361-386.

ισχύουν πλήρως σε σχέση με τον προσφάτως εγκριθέντα κανονισμό. Τα κριτήρια δικαιοδοσίας είναι αποκλειστικά, εναλλακτικά και αντικειμενικά, υπό την έννοια που δίδεται στον όρο «αποκλειστικότητα» στο άρθρο 6 [άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000] και δεν είναι ο ίδιος όρος που χρησιμοποιείται στη σύμβαση του 1968 και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001 ⁽²¹⁾. Συνεπώς, δεν υφίσταται καμία δυνατότητα ρητής ή σιωπηρής υπαγωγής στη δικαιοδοσία.

13. Συγκεκριμένα, υπήρχαν δύο σημεία εκκίνησης για τον καθορισμό της δικαστικής δικαιοδοσίας στον τομέα των γαμικών διαφορών: είτε να συμπεριληφθούν στο κείμενο ενιαίοι κανόνες δικαιοδοσίας στον τομέα του διαζυγίου, προβλέποντας περιορισμένο αριθμό εναλλακτικών περιπτώσεων, χωρίς καμία ιεράρχηση, ή αντιθέτως, να μη συμπεριληφθούν κανόνες δικαιοδοσίας αλλά να θεσπιστούν επιτρεπτά κριτήρια δικαιοδοσίας. Στο άρθρο 3 [άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000] ακολουθείται η πρώτη περίπτωση. Η απόφαση να συμπεριληφθούν συγκεκριμένα κριτήρια οφείλεται στο γεγονός ότι αυτό υφίσταται στις νομοθεσίες διαφόρων κρατών μελών και ότι γίνεται αποδεκτό από τα άλλα κράτη μέλη, στα πλαίσια της προσπάθειας για την επίτευξη συμφωνίας αποδεκτής από όλους.

14. Το αποτέλεσμα ήταν να συμπεριληφθούν επτά διαφορετικά κριτήρια δικαιοδοσίας για το διαζύγιο, τον δικαστικό χωρισμό και την ακύρωση του γάμου, γεγονός που οδηγεί σε έναν ορισμένο *favor divortii* (διαλυτό γάμο) ⁽²²⁾. Για ορισμένους, το αποτέλεσμα αυτό είναι άξιο κριτικής ⁽²³⁾ αλλά, κατά τη γνώμη μου, τα κριτήρια που υιοθετήθηκαν επιχειρούν να καλύψουν αντικειμενικές απαιτήσεις και είναι σύμφωνα με τα συμφέροντα των διαδίκων, προσπαθούν να αποτελέσουν επαρκώς ευέλικτους κανόνες προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες της κινητικότητας των προσώπων και, τέλος, προσπαθούν να ανταποκριθούν στις ατομικές ανάγκες χωρίς να θυσιάζεται η νομική βεβαιότητα. Εάν υπάρχει κίνδυνος *forum shopping* (άγρα δικαστηρίου) η λύση δεν πρέπει να είναι η μείωση του αριθμού των κριτηρίων δικαιοδοσίας, αλλά η ενοποίηση των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση των νόμων στα κράτη μέλη, κατά τον ίδιο τρόπο που έγινε στη σύμβαση της Ρώμης του 1980 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.

Όσον αφορά τα συγκεκριμένα κριτήρια, βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στη συνήθη διαμονή, μολοντί η κινητικότητα των προσώπων στην Ευρώπη και η ποικιλία των πιθανών καταστάσεων μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα καθορισμού μιας μοναδικής κατοικίας ⁽²⁴⁾ για τους σκοπούς του εν λόγω κανόνα. Λαμβάνεται επίσης υπόψη σ' ένα βαθμό και η ιθαγένεια καθώς και η *domicile* όπως νοείται στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία (παράγραφος 2). Η διάταξη αυτή

⁽²¹⁾ Στην έκθεση Borrás, παράγραφοι 44 και 45 και αιτιολογική παράγραφος 2 του κανονισμού. Πληρέστερα, M. A. Sánchez, «Procesos civiles de divorcio en la UE: el nuevo Reglamento comunitario 1347/2000, repercusión en nuestro actual sistema», *Globalización y familia* (A. L. Calvo-J. L. Iriarte, εκδ.), Μαδρίτη, 2001. Ο H. Gaudemet-Tallon, «Le règlement...», όπ.π., σ. 395, θα προτιμούσε ο κατάλογος των αρμόδιων δικαστηρίων να είναι «περιοριστικός», ακριβώς για να αποφεύγεται αυτή η διάκριση.

⁽²²⁾ Γεγονός το οποίο μπορεί να ερμηνευθεί ως δείγμα ενός των χαρακτηριστικών του σημερινού διεθνούς ιδιωτικού δικαίου, δηλαδή της ευελιξίας. Βλέπε σχετικά J. D. González Campos, «Diversification, spécialisation, flexibilisation et matérialisation des règles de Droit international privé. Cours général», *Recueil des Cours*, τόμος 287 (2000), συγκεκριμένα σσ. 238-239. Είναι βέβαιο, ωστόσο, ότι το αποτέλεσμα αυτό επετεύχθη, όπως αναφέρει ο J. Pirrung, «Unification en matière familiale: la Convention de l'Union Européenne sur la reconnaissance des divorces et la question de nouveaux travaux d'Unidroit», *Revue de Droit uniforme*, 1998, αριθ. 2-3, σ. 633, ως αποτέλεσμα μετάβασης «από ένα συμβιβασμό στον άλλο».

⁽²³⁾ Βλέπε B. Ancel-H. Muir Watt, «La desunion...», όπ.π., σσ. 415-416, για τους οποίους θα ήταν προτιμότερος ο έλεγχος της έμμεσης δικαιοδοσίας, εννοώντας ότι η πολλαπλότητα των κριτηρίων είναι εκείνο που υποχρέωσε την εισαγωγή του «πολύπλοκου διορθωτικού μηχανισμού» της εκκρεμοδικίας (άρθρο 11). Επίσης, J. Carrascosa, «Cuestiones...», όπ.π., σσ. 230-231.

⁽²⁴⁾ Π.χ. στην περίπτωση γάμου στα πλαίσια του οποίου ο σύζυγος έχει ισπανική ιθαγένεια, εργάζεται στην Ισπανία, όπου παραμένει μέρος της εβδομάδας, ενώ η σύζυγος έχει μη κοινοτική ιθαγένεια, κατοικεί στη Γαλλία με τα κοινά τέκνα, όπου ο σύζυγος διάγει το υπόλοιπο μέρος της εβδομάδας.

είναι επίσης πλήρως αποδεκτή δεδομένου ότι δεν επιφέρει απολύτως καμία διάκριση σύμφωνα με το άρθρο 12 ΣΕΚ ⁽²⁵⁾.

Θεσπίζονται επίσης κανόνες σχετικά με την ανταγωγή (άρθρο 4, προηγουμένως άρθρο 5) και με τη μετατροπή του δικαστικού χωρισμού σε διαζύγιο, διάταξη η οποία συζητήθηκε πολύ κατά την κατάρτιση της σύμβασης το 1998, δεδομένου ότι μια βασική δυσκολία προέρχεται από το γεγονός ότι σε πολλά κράτη μέλη δεν αναγνωρίζεται ο δικαστικός χωρισμός ως φάση που προηγείται του διαζυγίου, αλλά, από την άλλη πλευρά, έπρεπε να θεσπιστεί διάταξη που να επιτρέπει στα δικαστήρια του κράτους το οποίο εξέδωσε την απόφαση περί του δικαστικού χωρισμού να είναι εξίσου αρμόδια για τη μετατροπή του δικαστικού χωρισμού σε διαζύγιο, εφόσον, βεβαίως, προβλέπεται από τη νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους, όπως αναφέρεται στο άρθρο 5 [άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000].

⁽²⁵⁾ Συμπέρασμα που τίθεται υπό αμφισβήτηση από A. Bonomi, «Il Regolamento comunitario», *Rivista di Diritto internazionale* 2001, 2, σ. 318, και επίσης H. Tagaras, «Questions spéciales relatives à l'unification communautaire du droit international privé de la famille» [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1347/2000], *Melanges en hommage à Jean-Victor Louis*, Βρυξέλλες 2003, τόμος 1, σσ. 460-462.

⁽²⁶⁾ Σχετικά με τη συζήτηση για το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 8 (τώρα 7) και τη σχέση του με τη διάταξη του άρθρου 7 (τώρα 6), βλέπε J. Y. Carlier κ.ά. («Le règlement...»), όπ.π.

⁽²⁷⁾ Στην παράγραφο 47. Η διάταξη του άρθρου 8 (τώρα 7) δημιουργεί συνεπώς ένα γνήσιο «πρόνομο ευρωπαϊκής ιθαγένειας», όπως αναφέρει ο S. Drouet, «L'avènement de «Bruxelles II»», *Mémoire de DEA, Université de Nantes*, 1999, σσ. 118-119. Για τον R. Baratta, «Separazione e divorzio nel DIPr italiano», *Cap. XXII del vol. II del Trattato di Diritto di famiglia* (a cura di G. Ferrando-M. Fortino-F. Ruscello), Μιλάνο 2002, σ. 1590, το άρθρο 8 μπορεί να θεωρηθεί ως εκδήλωση «ευρωσωβινισμού» που οι αμερικανοί συγγραφείς, όπως ο Juenger και ο von Mehren, αποδίδουν ήδη στη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968.

⁽²⁸⁾ Εν προκειμένω, ωστόσο, ισχύει πλήρως, μέχρι στιγμής, η πλέον διεξοδική εργασία για το θέμα αυτό της A. Borrás, «La protección de los hijos comunes con motivo de la crisis matrimonial en el Convenio de 28 de mayo de 1998 sobre la competencia judicial, el reconocimiento y la ejecución de resoluciones en materia matrimonial», *Disyuntivas en los pleitos matrimoniales de separación y divorcio*, Μαδρίτη (Asociación Española de Abogados de familia), 2000, σσ. 299-325.

⁽²⁹⁾ Παράγραφοι 25 και 26 της έκθεσης Borrás.

15. Όσον αφορά τις εξωκοινοτικές διαφορές, το άρθρο 7 [άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000] αντιστοιχεί προς το άρθρο 4 της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968. Η λύση αυτή καθιστά περιττή τη διάταξη, που είχε προτείνει ένα κράτος μέλος κατά τις διαπραγματεύσεις, σύμφωνα με την οποία τα κριτήρια της σύμβασης εφαρμόζονται μόνο στην περίπτωση που και οι δύο σύζυγοι είναι ευρωπαίοι πολίτες, που έχουν τη συνήθη κατοικία τους στο έδαφος των κρατών μελών, ενώ στις άλλες περιπτώσεις εφαρμόζεται το εσωτερικό δίκαιο ⁽²⁶⁾. Συνεπώς, το άρθρο 7 ρυθμίζει τις αποκαλούμενες «επικουρικές δικαιοδοτικές βάσεις». Όπως αναφέρεται στην επεξηγηματική έκθεση της σύμβασης, τα χαρακτηριστικά της δικαιοδοσίας στα άρθρα 2-6 (τώρα 3-6) καθιστούν περιττή διάταξη όπως η του άρθρου 3 της σύμβασης του 1968, και συνεπώς ορισμένες δικαιοδοσίες αυτού του είδους που ισχύουν στα κράτη μέλη περιλαμβάνονται στον κανονισμό απλώς ως παραδείγματα ⁽²⁷⁾.

3. Δικαιοδοσία στον τομέα της γονικής μέριμνας

16. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, το θέμα της γονικής μέριμνας τροποποιήθηκε ευρέως στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003, αλλά δεν μπορεί να μη γίνει αναφορά στις διατάξεις που περιλαμβάνονται στο ακόμα ισχύον κείμενο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 ⁽²⁸⁾. Τα δικαστήρια που προβλέπονται στο άρθρο 2 του εν λόγω κανονισμού (σημερινό άρθρο 3 που περιλαμβάνει τα δικαστήρια για τις γαμικές διαφορές) έχουν ελκτική δύναμη όσον αφορά το θέμα της γονικής μέριμνας και, συνεπώς, όσον αφορά τους κανόνες δικαιοδοσίας που περιλαμβάνονται στα άρθρα 3 και 4 του ίδιου κανονισμού. Πρόκειται όμως για ελκτική δύναμη που περιορίζεται με διάφορους τρόπους. Πρώτον, σε σχέση με τα τέκνα τα οποία αφορά ⁽²⁹⁾, δεδομένου ότι πρόκειται μόνον για

τα κοινά τέκνα είτε βιολογικά είτε υιοθετημένα και όχι για άλλα τέκνα που θα μπορούσαν να είναι, π.χ., τέκνα από προηγούμενο δεσμό ενός των συζύγων. Δεύτερον, αφορά μόνον τα τέκνα που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο κράτος οι δικαστικές αρχές του οποίου έχουν δικαιοδοσία για την εκδίκαση του διαζυγίου και αφορά τέκνα που διαμένουν σε άλλο κράτος μόνον εάν πληρούνται οι προβλεπόμενοι όροι· σε καμία περίπτωση δεν εφαρμόζεται ο κανονισμός σε τέκνο που έχει τη συνήθη διαμονή του σε τρίτη χώρα. Τέλος, η δικαιοδοσία των δικαστηρίων του διαζυγίου σε σχέση με τη γονική μέριμνα επί των κοινών τέκνων δεν είναι απεριόριστη (*perpetuatio jurisdictionis*) δεδομένου ότι τερματίζεται με την ολοκλήρωση των διαδικασιών εκδίκασης των γαμικών διαφορών.

17. Στο τμήμα 2 του νέου κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 περιλαμβάνονται τα θέματα αυτά και εισάγονται σημαντικές τροποποιήσεις. Οι διατάξεις που περιλαμβάνονται στο τμήμα αυτό μπορούν να χωριστούν στις εξής ομάδες: γενικός κανόνας, αρμοδιότητα σε περίπτωση απαγωγής παιδιού, αρμοδιότητα των δικαστηρίων του κράτους του διαζυγίου, αρμοδιότητα βασισμένη στην παρουσία, επικουρική αρμοδιότητα και αρμοδιότητα του καταλληλότερου να εκδικάσει την υπόθεση δικαστηρίου.

α) Ο γενικός κανόνας, που περιλαμβάνεται στο άρθρο 8, είναι η δικαιοδοσία του κράτους της συνήθους διαμονής του τέκνου κατά τη στιγμή της προσφυγής ενώπιον του δικαστηρίου, σε πλήρη συμφωνία με την παράγραφο 1 του άρθρου 5 της σύμβασης της Χάγης του 1996. Υπάρχει, ωστόσο, διαφορά για τις περιπτώσεις αλλαγής της διαμονής: ενώ στη σύμβαση της Χάγης γίνεται αυτομάτως αλλαγή δικαιοδοσίας υπέρ των δικαστηρίων της νέας διαμονής (με εξαίρεση τις περιπτώσεις απαγωγής ή παράνομης κράτησης), στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 η αρμοδιότητα των δικαστηρίων της προγενέστερης συνήθους διαμονής διατηρείται για περίοδο τριών μηνών (άρθρο 9) προκειμένου να τροποποιηθεί απόφαση η οποία αφορά το δικαίωμα επικοινωνίας εκδοθείσα σ' αυτό το κράτος μέλος πριν από τη μετοικεσία του τέκνου, εφόσον ο δικαιούχος του δικαιώματος επικοινωνίας δυνάμει της αποφάσεως που αφορά το δικαίωμα επικοινωνίας εξακολουθεί να διαμένει συνήθως στο κράτος μέλος της προηγούμενης συνήθους διαμονής του τέκνου και δεν έχει δεχθεί την αρμοδιότητα των δικαστηρίων του κράτους της νέας διαμονής.

β) Οι πλέον αντικρουόμενες διατάξεις του νέου κανονισμού, και ιδιαίτερα λόγω της σχέσης του με τη σύμβαση της Χάγης του 1980 για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, είναι οι διατάξεις των άρθρων 10 (αρμοδιότητα σε περίπτωση απαγωγής παιδιού) και 11 (επιστροφή του παιδιού). Στην πρώτη περίπτωση, διατηρείται η αρμοδιότητα του δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής πριν από τη μετακίνηση ή κατακράτηση έως ότου το παιδί έχει αποκτήσει συνήθη

κατοικία και συντρέχουν ορισμένοι συγκεκριμένοι όροι. Στο άρθρο 11 προσδιορίζονται οι όροι που προβλέπονται στα άρθρα 12 και 13 της σύμβασης της Χάγης του 1980 σε σχέση με τη διαδικασία για την επιστροφή σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης. Τελικά, χρησιμοποιήθηκε η διάταξη του άρθρου 36 της σύμβασης της Χάγης του 1980, σε σχέση με τη δυνατότητα οριοθέτησης των περιορισμών στους οποίους μπορεί να υπαχθεί η επιστροφή του παιδιού ⁽³⁰⁾. Η μεγαλύτερη καινοτομία των διατάξεων αυτών αναφέρεται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχει απόφαση για μη επιστροφή του παιδιού, σύμφωνα με το άρθρο 13 της σύμβασης της Χάγης, όπου τον τελευταίο λόγο για την επιστροφή τον έχουν όχι τα δικαστήρια του κράτους στο οποίο μετακινήθηκε το παιδί, αλλά τα δικαστήρια που είναι αρμόδια βάσει του παρόντος κανονισμού, και συνεπώς εφαρμόζονται οι εκτελεστικοί κανόνες του εν λόγω κανονισμού (παράγραφος 8 του άρθρου 11), δηλαδή, ακόμη και στο κράτος στο οποίο μετακινήθηκε το παιδί και τα δικαστήρια του οποίου αποφάσισαν τη μη επιστροφή.

- γ) Σε έναν πολύπλοκο κανόνα, με τον ανεπαρκή τίτλο «παρέκταση αρμοδιότητας», περιλαμβάνεται στο άρθρο 12 η διάταξη σχετικά με την ενδεχόμενη ελκτική δύναμη του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται της γαμικής διαφοράς. Προφανώς αναφέρεται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η συνήθης διαμονή του παιδιού δεν βρίσκεται στο κράτος τα δικαστήρια του οποίου είναι αρμόδια για την εκδίκαση της γαμικής διαφοράς. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το άρθρο 52 της σύμβασης της Χάγης του 1996 περιορίζει τις συμφωνίες *inter se* σε όσους μπορεί να καλύψει μία κοινοτική πράξη, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχουν τη συνήθη διαμονή τους στα κράτη προορισμού της συμφωνίας ή της πράξης, και ως εκ τούτου η παράγραφος 4 ασχολείται με το θέμα των παιδιών που έχουν τη διαμονή τους σε τρίτο κράτος μη μέρος της εν λόγω σύμβασης, ορίζοντας ότι στην περίπτωση αυτή «η αρμοδιότητα η οποία βασίζεται στο παρόν άρθρο θεωρείται ότι είναι προς το συμφέρον του παιδιού ιδίως όταν μια διαδικασία παρίσταται αδύνατη στο εν λόγω τρίτο κράτος».
- δ) Τέλος, το άρθρο 13 περιλαμβάνει κανόνα βασιζόμενο στην παρουσία του παιδιού, και το άρθρο 14 επικουρικές βάσεις δικαιοδοσίας για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η αρμοδιότητα δεν προκύπτει από προηγούμενα άρθρα και συνεπώς ρυθμίζεται, σε κάθε κράτος μέλος, από το δικαιο του κράτους αυτού.
- ε) Ως καινοτομία μπορεί να θεωρηθεί το άρθρο 15 που εισάγει τη δυνατότητα το αρμόδιο δικαστήριο να κηρύξει εαυτό αναρμόδιο και να παραπέμψει την υπόθεση σε δικαστήριο άλλου κράτους που είναι «σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση ή μέρος της υπόθεσης και

⁽³⁰⁾ Εν προκειμένω, βλέπε A. Borrás, «Les clauses de deconnexion et le droit international privé communautaire», *Festschrift E. Jayme, Heidelberg*, υπό εκτύπωση.

εφόσον αυτό εξυπηρετεί το ύψιστον συμφέρον του παιδιού» και εφόσον πρόκειται για κράτος «με το οποίο το παιδί έχει ιδιαίτερη σχέση», όπερ προσδιορίζεται στην παράγραφο 3 (νέα διαμονή, προηγούμενη διαμονή, ιθαγένεια, διαμονή ενός των δικαιούχων της γονικής μέριμνας ή κατάσταση της περιουσίας). Στις περιπτώσεις αυτές μπορεί να παραπεμφθεί η υπόθεση σε άλλο δικαστήριο, γεγονός το οποίο δεν συγκρούεται με τις συνταγματικές διατάξεις σχετικά με την απαίτηση να υπάρχει προκαθορισμένος δικαστής από το νόμο και συγχρόνως δεν πρόκειται για τη γνωστή περίπτωση του *forum non conveniens* στο *Common Law*. Η διατύπωση του άρθρου αυτού εμπνέεται άμεσα από τα άρθρα 8 και 9 της σύμβασης της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών ⁽³¹⁾.

4. Εφαρμογή των κανόνων δικαιοδοσίας

18. Η ορθή λειτουργία του κανονισμού απαιτεί μια σειρά διατάξεων σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων δικαιοδοσίας και αυτό είναι το αντικείμενο του τμήματος 3 του κεφαλαίου II με τίτλο «Κοινές διατάξεις» που περιλαμβάνουν τα άρθρα 16 ως 20.

Το άρθρο 16 περιλαμβάνει τον κανόνα σχετικά με το πότε λογίζεται ένα δικαστήριο ως επιληφθέν, επαναλαμβάνοντας τη διάταξη του άρθρου 30 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 (κανονισμός «Βρυξέλλες I») που δεν έχει προηγούμενο στη σύμβαση του 1998 αλλά στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 (άρθρο 11 παράγραφος 4). Πρόκειται για την εισαγωγή του συστήματος της «διπλής ημερομηνίας» που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τις συνέπειες της ερημοδικίας η οποία θα εξεταστεί παρακάτω. Εν πάση περιπτώσει, είναι θετικό ότι ανεξαρτητοποιήθηκε η διάταξη αυτή.

Ο δεύτερος εν προκειμένω κανόνας είναι ο σχετικός με την έρευνα της δικαιοδοσίας και του παραδεκτού, που περιλαμβάνεται στα άρθρα 17 και 18 [άρθρα 9 και 10 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000], τα οποία προέρχονται από τα άρθρα 19 και 20 της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968. Πρέπει να σημειωθεί ότι στο θέμα αυτό, αντίθετα προς τη σύμβαση του 1968, δεν έχει σημασία εάν ο εναγόμενος εμφανιστεί ή όχι. Πρόκειται για υποχρέωση του δικαστή. Προφανώς το άρθρο 18 κάνει μνεία στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 σχετικά με την επίδοση εντός των κρατών μελών και, ελλείψει αυτού, στη σύμβαση της Χάγης του 1965 για το ίδιο θέμα.

Τρίτον, ισχύει ειδική διάταξη στον τομέα των ασφαλιστικών μέτρων, η οποία περιλαμβάνεται στο άρθρο 30 [άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000]. Πρόκειται για σωστή διάταξη στην οποία λαμβάνεται υπόψη η νομολογία του Δικαστηρίου ⁽³²⁾. Εν προκειμένω, εισάγονται δύο

⁽³¹⁾ Βλέπε σχετικά παραγράφους 52 ως 60 της έκθεσης Lagarde σχετικά με τη σύμβαση.

⁽³²⁾ Αποφάσεις της 17ης Νοεμβρίου 1998 στην υπόθεση C-391/95, Van Uden, και της 27ης Απριλίου 1999 στην υπόθεση C-99/96, Mietz.

περιορισμοί: πρώτον, η δικαιοδοσία ισχύει μόνον σε επείγουσες περιπτώσεις προκειμένου να αποφευχθεί η καταστρατήγηση των υπόλοιπων κανόνων δικαιοδοσίας της σύμβασης. Δεύτερον, η δικαιοδοσία είναι προσωρινή δεδομένου ότι τα ασφαλιστικά μέτρα παύουν να ισχύουν μόλις το αρμόδιο σύμφωνα με τη σύμβαση δικαστήριο αποφασίσει τα μέτρα που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της κατάστασης.

19. Ειδική μνεία αξίζει να γίνει στο άρθρο 19 (προηγούμενος άρθρο 11) που περιλαμβάνει διάταξη σχετικά με την εκκρεμοδικία και τις συναφείς αγωγές. Πρόκειται για έναν από τους σημαντικότερους κανόνες του κανονισμού που, κατά τη γνώμη μου μαζί με το άρθρο 21 (προηγούμενος άρθρο 14) στο οποίο θα αναφερθώ αργότερα, θα αρκούσε από μόνος του για να δικαιολογήσει την έκδοση του κανονισμού καθώς και τις τροποποιήσεις της διατύπωσής του, που διευκολύνουν την κατανόησή του.

Ένα από τα προβλήματα των γαμικών διαφορών είναι το γεγονός ότι ο κάθε σύζυγος προσφεύγει στα δικαστήρια διαφορετικού κράτους με συνέπεια να υπάρχουν δυο παράλληλες διαφορές και τελικά δύο αντιφατικές αποφάσεις. Ως εκ τούτου αναφέρεται αφενός η εκκρεμοδικία, υπό την κλασική της έννοια, και αφετέρου οι συναφείς διαφορές ή «μη γνήσια εκκρεμοδικία»⁽³³⁾, γεγονός το οποίο καθιστά απαραίτητο να ενοποιηθούν οι διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών σε σχέση με τα θέματα αυτά. Απλοποιώντας σημαντικά το άρθρο 11 της σύμβασης του 1998 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000, η παράγραφος 1 του άρθρου 19 του νέου κανονισμού αναφέρεται στις γαμικές διαφορές και η παράγραφος 2 στις αγωγές σχετικά με τη γονική μέριμνα ενός παιδιού. Σε σχέση με την πρώτη πτυχή τίθενται πολλά ερωτήματα, όπως τι γίνεται όταν μία από τις εμπλεκόμενες νομοθεσίες δεν γνωρίζει τον δικαστικό χωρισμό ή την ακύρωση του γάμου; Ή τι γίνεται όταν η πρώτη αγωγή είναι για ακύρωση και η δεύτερη για διαζύγιο; Ενώπιον αυτών των καταστάσεων, απαιτείται μόνον να είναι η διαφορά «μεταξύ των ιδίων διαδίκων», ενώ το δικαστήριο που επελήφθη δεύτερο αναστέλλει αυτεπαγγέλτως τη διαδικασία του μέχρι να διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο. Το θέμα τίθεται διαφορετικά σε σχέση με τις αγωγές για θέματα γονικής μέριμνας ενός παιδιού, όπου απαιτείται «να έχουν το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία», με τις ίδιες συνέπειες αναστολής όπως και στην παράγραφο 1.

Στην παράγραφο 3 καθιερώνεται ως συνέπεια και στις δύο περιπτώσεις ο κανόνας *prior tempore* για την περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο που επελήφθη πρώτο διαπιστώνει τη δικαιοδοσία του, και το δικαστήριο που επιλαμβάνεται μεταγενέστερα οφείλει να διαπιστώσει την έλλειψη δικαιοδοσίας υπέρ αυτού του δικαστηρίου. Η καινοτομία έγκειται στο ότι η παράγραφος αυτή επιτρέπει στο διάδικο που άσκησε αγωγή ενώπιον του δεύτερου δικαστηρίου, εφόσον το επιθυμεί, να ασκήσει την αγωγή αυτή

⁽³³⁾ Όπως την ονομάζω στην επεξηγηματική έκθεση της σύμβασης του 1998 (παράγραφος 54). Για τη σημασία του κανόνα βλέπε J. Pirrung, «Lunification...», όπ.π., σ. 635.

ενώπιον του δικαστηρίου που έχει δικαιοδοσία δεδομένου ότι επελήφθη πρώτο της υπόθεσης. Ωστόσο, η διάταξη αυτή προκαλεί επιφυλάξεις δεδομένου ότι η εν λόγω δυνατότητα δεν έχει όρια. Τίθενται ερωτήματα όπως ποια είναι η εφαρμοστέα νομοθεσία και ποιος θα είναι ο κανόνας της εσωτερικής εδαφικής δικαιοδοσίας κ.λπ. ⁽³⁴⁾.

20. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, κατά τα πρώτα χρόνια εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 παρουσιάστηκαν ορισμένα προβλήματα σε σχέση με τις μεταβατικές καταστάσεις, τα οποία δεν επιλύθηκαν από τους κανόνες του μεταβατικού δικαίου και τα οποία ενδέχεται να οξυνθούν με την εφαρμογή του νέου κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003. Τα προβλήματα που τέθηκαν μέχρι σήμερα ήταν τρία:

- 1) Η πρώτη περίπτωση είναι εκείνη κατά την οποία η πρώτη αγωγή υπεβλήθη στο δικαστήριο πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού και η δεύτερη μετά την έναρξη ισχύος. Για την περίπτωση αυτή είναι δυνατόν να ισχύσει η ερμηνεία που έδωσε το Δικαστήριο του Λουξεμβούργου στην απόφασή του της 9ης Οκτωβρίου 1997 ⁽³⁵⁾ σύμφωνα με την οποία η εφαρμογή του κανόνα της εκκρεμοδικίας θεωρείται επαρκής, λαμβανομένου υπόψη ότι και τα δύο δικαστήρια θα έχουν αρμοδιότητα σύμφωνα με τη σύμβαση, ότι στόχος του κανόνα είναι να υπάρχει μία ενιαία διαδικασία στην Κοινότητα και, τέλος, ότι υπάρχει η δυνατότητα να αναγνωρίζεται η απόφαση σε όλα τα κράτη μέλη.
- 2) Κατά τη γνώμη μου, η ίδια λύση είναι δυνατή για τη δεύτερη ομάδα περιπτώσεων, δηλαδή στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι δύο αγωγές ασκούνται πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού αλλά δεν εκδίδεται απόφαση πριν από την έναρξη ισχύος, και ως εκ τούτου αναγκαστικά η απόφαση θα εκδοθεί μετά την έναρξη ισχύος. Οι λόγοι που προβλήθηκαν για την πρώτη περίπτωση και που βασίζονται στη νομολογία του Δικαστηρίου δικαιολογούν, κατά την κρίση μου, την εφαρμογή του ίδιου κανόνα.
- 3) Η τρίτη ομάδα υποθέσεων που είναι πολύ ευαίσθητη για μεγάλο αριθμό ευρωπαίων πολιτών είναι εκείνη στην οποία και η απόφαση έχει εκδοθεί πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού. Είναι σαφές ότι είναι αδύνατον να εφαρμοστεί η διαδικασία αναγνώρισης στις υποθέσεις αυτές, δεδομένου ότι αποκλείονται δυνάμει του άρθρου 64 [άρθρο 42 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000]. Είναι προφανές ότι το αποτέλεσμα αυτό δεν γίνεται εύκολα αποδεκτό από πολλούς ευρωπαίους πολίτες. Διαφέρει δε από το άρθρο 24 της σύμβασης της Χάγης της 1ης Ιουνίου 1970, της οποίας ορισμένα κράτη μέλη είναι μέρη, που ορίζει ότι η σύμβαση εφαρμόζεται ανεξάρτητα από τη χρονική στιγμή της έκδοσης του διαζυγίου ή του δικαστικού χωρισμού, μολονότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να περιορίσουν την εφαρμογή της σε διαζύγια ή δικαστικούς χωρισμούς που εκδόθηκαν μετά την έναρξη ισχύος της σύμβασης.

⁽³⁴⁾ Δεν είναι περίεργο, συνεπώς, ότι είναι πολλές οι αμφιβολίες που προκύπτουν από τη νομική θεωρία γύρω από τη διάταξη αυτή. Βλέπε συνεπώς B. Ancel-H. Muir Watt, «La désunion...», ό.π., σσ. 428-431· H. Tagaras, «Questions spéciales...», ό.π., σσ. 462-464. Εν πάση περιπτώσει υπογραμμίζεται η προσπάθεια που αντιπροσωπεύει το άρθρο και ο «ευφυής» χαρακτήρας της λύσης του H. Gaudemet-Tallon, «Le règlement...», ό.π., σσ. 399-405.
⁽³⁵⁾ Υπόθεση C-163/95, Elsbeth Freifrau von Horn κατά Kevin Cinnamon.

IV. Αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων

21. Ο κανονισμός περιλαμβάνει κανόνες για την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων στο κεφάλαιο III. Εν προκειμένω, υπάρχουν σημαντικές καινοτομίες σε σχέση με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000. Πρώτον, εάν ο κανονισμός είχε περιοριστεί στην τροποποίηση του θεσμού του γάμου, οι αποφάσεις αυτές θα επέφεραν, κατά κανόνα, συνέπειες μόνον ως προς τα ληξιαρχικά βιβλία και δεν θα ήταν αναγκαίο να περιληφθούν κανόνες για την εκτέλεση. Η συμπερίληψη κανόνων για τη γονική μέριμνα είναι το στοιχείο εκείνο που απαίτησε την εισαγωγή κανόνων εκτέλεσης ήδη στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000, εξ ου προκύπτει η ανάγκη για ένα τμήμα 1 σχετικά με την αναγνώριση, ένα τμήμα 2 σχετικά με την κήρυξη της εκτελεστότητας και ένα τμήμα 3 που περιλαμβάνει κοινές διατάξεις. Δεύτερον, περιελήφθησαν νέα τμήματα σχετικά με την «εκτέλεση αποφάσεων που αφορούν το δικαίωμα επικοινωνίας και την επιστροφή του παιδιού» (τμήμα 4), που συνιστά σημαντική συμβολή σύμφωνα με την εντολή του Τάμπερε, τα «δημόσια έγγραφα και συμφωνίες» (τμήμα 5), αναγκαία διάταξη για ορισμένες χώρες, μολοντί είναι άγνωστη σε άλλες, και, τέλος, τις «λοιπές διατάξεις» (τμήμα 6) σχετικά με τις διαδικασίες εκτέλεσης (άρθρο 47), τα έξοδα (άρθρο 49), τη δικαστική αρωγή (άρθρο 50), την εγγύηση ή κατάθεση χρηματικού ποσού (άρθρο 51) και την επικύρωση ή άλλη ανάλογη επικύρωση (άρθρο 52).

1. Αναγνώριση των αποφάσεων

22. Καταρχάς και όσον αφορά τις αποφάσεις στον τομέα των γαμικών σχέσεων, η απόφαση πρέπει να έχει θετικό χαρακτήρα, όπως προκύπτει από την παράγραφο 4 του άρθρου 2 (προηγούμενος άρθρο 13) ⁽³⁶⁾, η οποία σαφώς αναφέρει ότι ο όρος απόφαση περιλαμβάνει κάθε απόφαση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης γάμου. Ως εκ τούτου προκύπτει ότι, εάν η απόφαση είναι αρνητική, είναι δυνατόν να ασκηθεί αγωγή στο δικαστήριο άλλου κράτους που έχει αρμοδιότητα σύμφωνα με το άρθρο 3. Πρόκειται, συνεπώς για ερμηνεία favor negotii. Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι μόνο οι θετικές αποφάσεις αποκτούν ισχύ δεδικασμένου (res iudicata). Τίθεται το ερώτημα κατά πόσον η ερμηνεία αυτή αφορά μόνο το διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό ή και την ακύρωση. Κατά τη γνώμη του Bonomi ⁽³⁷⁾ δεν ισχύει για την ακύρωση, δεδομένου ότι στην περίπτωση αυτή πρόκειται για πρόβλημα ex tunc, δηλαδή για πρόβλημα που υπήρχε ήδη κατά τη σύναψη του γάμου. Κατά τη γνώμη μου, δεν υπάρχει τέτοια διαφορά δεδομένου ότι, στην περίπτωση αρνητικής απόφασης, είτε αφορά διαζύγιο είτε ακύρωση, ο γάμος συνεχίζει να υφίσταται και δεν υπάρχει λόγος να μη γίνει δεκτή μια νέα προσφυγή.

⁽³⁶⁾ Για την απαίτηση θετικού χαρακτήρα της απόφασης βλέπε παράγραφο 60 της έκθεσης Borrás, και κατά της ερμηνείας αυτής Η. Tagaras, «Questions spéciales...», όπ.π., σ. 466. Οι Β. Ancel-H. Muir Watt επισημαίνουν στο «La désunion...», όπ.π., σ. 436, ότι οδήγησε στη λύση αυτή η πίεση κάποιας σκανδιναβικής χώρας.
⁽³⁷⁾ A. Bonomi, «Il Regolamento...», όπ.π., σσ. 338-339.

23. Όπως έχω αναφέρει σε σχέση με την εκκρεμοδικία, υπάρχει άλλος κανόνας που θα μπορούσε από μόνος του να δικαιολογήσει την έκδοση του κανονισμού. Πρόκειται για το άρθρο 21 (προηγούμενως άρθρο 14) το οποίο ενισχύει το πεδίο της αναγνώρισης. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, οι αποφάσεις που εκδίδονται σε ένα κράτος μέλος αναγνωρίζονται στα λοιπά κράτη μέλη χωρίς καμία διαδικασία. Η διάταξη αυτή βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Αλλά το σημαντικότερο είναι (παράγραφος 2) ότι δεν χρειάζεται καμία διαδικασία για να επέλθουν τροποποιήσεις στα ληξιαρχικά βιβλία ενός κράτους βάσει αποφάσεως που έχει εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος στον τομέα των γαμικών διαφορών. Το άρθρο 14 (τώρα 21) εισάγει, προφανώς, σημαντική αλλαγή η οποία πρέπει να εκτιμηθεί δεόντως από τους ευρωπαίους πολίτες, δεδομένου ότι η ενημέρωση των ληξιαρχικών βιβλίων συνιστά το στόχο που επιδιώκεται συχνότερα. Μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού η διάταξη αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα οικονομία χρόνου και χρήματος δεδομένου ότι η ενημέρωση των ληξιαρχικών βιβλίων θα γίνεται χωρίς να χρειάζεται καμία άλλη απόφαση. Λίγες διμερείς συμβάσεις που ισχύουν αυτή τη στιγμή είναι τόσο προωθημένες. Ωστόσο, τα προβλήματα προέρχονται από το γεγονός ότι η αναγνώριση δεν είναι δικαστικού χαρακτήρα, αλλά είναι ισότιμη με την αναγνώριση ως προς τις τροποποιήσεις των ληξιαρχικών βιβλίων.

Η αναγνώριση χωρίς να χρειαστεί η προσφυγή σε καμία άλλη διαδικασία απαιτεί την εγγύηση που σημαίνει τη δυνατότητα άσκησης προσφυγής, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει ο ίδιος ο κανονισμός (άρθρο 21 παράγραφος 3), που θα είναι η διαδικασία η οποία ορίζεται για την εκτέλεση ⁽³⁸⁾.

24. Ιδιαίτερο ζήτημα για την Ισπανία, την Ιταλία και την Πορτογαλία είναι το σχετικό με τις συνθήκες με την Αγία Έδρα στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 63 (προηγούμενως άρθρο 40). Εάν ο κανονισμός (άρθρο 1 παράγραφος 1) περιοριζόταν στις «αστικές υποθέσεις», ο περιορισμός του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού στις αστικές διαδικασίες θα συμβάδιζε με την αντίληψη μιας Ευρώπης κοσμικού χαρακτήρα, γεγονός το οποίο δεν θα παραβίαζε τις συμφωνίες με την Αγία Έδρα, απλώς θα περιόριζε το υλικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Όμως, τα τρία αυτά κράτη μέλη διατηρούν τις συνθήκες αυτές, μολονότι το περιεχόμενό τους είναι διαφορετικό και η ύπαρξή τους καθόρισε την εισαγωγή σχετικού κανόνα.

Θέμα μεγάλου ενδιαφέροντος είναι η προστασία των δικαιωμάτων της υπεράσπισης στις διαδικασίες κανονικού δικαίου, στις οποίες αναφέρεται η έκθεση Baratta ⁽³⁹⁾ σε σχέση με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της 20ής Ιουλίου 2001 ⁽⁴⁰⁾. Επιπλέον, η μη παράσταση του εναγομένου σε διαδικασία κανονικού δικαίου μπορεί να θέσει ερωτήματα σχετικά με την αρχή της θρησκευτικής ελευθερίας και τη μη θρησκευτική φύση του κράτους ⁽⁴¹⁾.

⁽³⁸⁾ Η οποία ήταν αναγκαία μόνον, κατ' αρχήν, για τα μέτρα σχετικά με τη γονική μέριμνα. Σχετικά με τη διαδικασία αναγνώρισης και εκτέλεσης, R. Wagner, «Die Anerkennung und Vollstreckung von Entscheidungen nach der Brüssel II-Verordnung», IPRax, 2001, 2, σσ. 73-86.

⁽³⁹⁾ R. Baratta, «Separazione...», όπ.π., 2002, σ. 1586, σημείωση 171.

⁽⁴⁰⁾ Στην υπόθεση Pellegrini κατά Ιταλίας. Εν προκειμένω, βλέπε M. Guzmán, «Novedades en materia de reconocimiento de resoluciones eclesíasticas sobre nulidad matrimonial», *Aranzadi civil*, αριθ. 13, 2002, σσ. 15-18.

⁽⁴¹⁾ Απόφαση του Tribunal Supremo español της 27ης Ιουνίου 2002, *Actualidad Jurídica Aranzadi*, αριθ. 540, 11 Ιουλίου 2002, σσ. 1-6. Εν προκειμένω, R. M. Moliner, «La rebeldía y el reconocimiento de efectos civiles a las sentencias canónicas de nulidad» (ως προς την απόφαση του Tribunal Supremo της 27ης Ιουνίου 2002), *Boletín de Información del Ministerio de Justicia*, αριθ. 1927, 15 Οκτωβρίου 2002, σσ. 3113-3132, μολονότι δεν συμπίπτει με τα αναφερόμενα στο σημείωμα αυτό.

25. Όσον αφορά τους λόγους μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης, τα άρθρα 22 και 23 (προηγούμενως άρθρο 15) ακολουθούν το άρθρο 27 της σύμβασης του 1968, αλλά έπρεπε επίσης να ληφθούν υπόψη οι λόγοι της μη αναγνώρισης που προβλέπονται στη σύμβαση της Χάγης του 1996 για την προστασία των τέκνων ώστε να εξασφαλιστεί μια αρμονική εφαρμογή της σύμβασης αυτής καθώς και της κοινοτικής πράξης. Από την άλλη πλευρά, το άρθρο 22 αναφέρεται στους λόγους μη αναγνώρισης αποφάσεων που αφορούν διαζύγιο, δικαστικό χωρισμό ή ακύρωση γάμου, ενώ το άρθρο 23 απαριθμεί τους λόγους μη αναγνώρισης αποφάσεων που αφορούν τη γονική μέριμνα. Ο λόγος αυτού του διαχωρισμού εστιάζεται στο γεγονός ότι, μολονότι οι δύο τύποι αποφάσεων συνδέονται στενά με τα θέματα του γάμου, μπορεί να εκδόθηκαν από διαφορετικά δικαστήρια, σε συνάρτηση με την εσωτερική κατανομή αρμοδιοτήτων στο κράτος προέλευσης. Άλλος λόγος του διαχωρισμού αυτού είναι ότι το αντικείμενο της δίκης περί γαμικών διαφορών και το αντικείμενο της δίκης σε θέματα γονικής μέριμνας δεν ταυτίζονται και συνεπώς οι λόγοι της μη αναγνώρισης δεν μπορεί να είναι ίδιοι και στις δύο περιπτώσεις.

26. Όσον αφορά τους λόγους μη αναγνώρισης των αποφάσεων σε γαμικές διαφορές, ο πρώτος λόγος που αναφέρεται και που εγείρει την ευαισθησία των κρατών μελών είναι η αντίθεση προς τη δημόσια τάξη του κράτους αναγνώρισης. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η διάταξη αυτή πρέπει να εξεταστεί μαζί με τις διατάξεις των άρθρων 24 (προηγούμενως άρθρο 17), 25 (προηγούμενως άρθρο 18) και του άρθρου 26 (προηγούμενως άρθρο 19).

(42) Τώρα, άρθρο 34 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001.

(43) Γεγονός το οποίο, εξάλλου, συνέβη ήδη στο πρωτότυπο ισπανικό κείμενο του άρθρου 34 παράγραφος 2 του κανονισμού το οποίο ανέφερε τον όρο «κανονικά» σε αντίθεση με τα άλλα γλωσσικά κείμενα. Για το λόγο αυτό, στη διόρθωση των σφαλμάτων που δημοσιεύθηκε στην ΕΕ L 176 της 5.7.2002 διορθώνεται το εν λόγω σφάλμα. Εν προκειμένω, βλέπε P. Jiménez Blanco «La redacción errónea del art. 34.2) de la versión española del Reglamento (CE) número 44/201, relativo a la competencia judicial, el reconocimiento y la ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil», *Revista Española de Derecho Internacional*, 2001, 1 και 2, σσ. 742-745.

(44) Αμφισβητήσιμα παραδείγματα που περιλαμβάνονται στην παράγραφο 71 της έκθεσης Borrás και έχουν συζητηθεί από άλλους, όπως οι B. Ancel-H. Muir Watt, «La desunión...», όπ.π., σσ. 447-449· H. Tagaras, «Questions spéciales...», όπ.π., σσ. 467-471.

Ο δεύτερος λόγος μη αναγνώρισης είναι η ερημοδικία του εναγομένου. Στο σημείο αυτό τροποποιήθηκε το κείμενο του άρθρου 15 της σύμβασης του 1998, ως συνέπεια της τροποποίησης του άρθρου 27 παράγραφος 2 της σύμβασης των Βρυξελλών (42). Συγκεκριμένα, τροποποιήθηκε ο προηγούμενος κανόνας προκειμένου να υπάρξει ευελιξία ως προς την κανονικότητα της κοινοποίησης, αντικαθιστώντας τον όρο «κανονικά» από τη φράση «κατά τρόπον ώστε». Ο κίνδυνος είναι ότι στην πράξη παρατηρείται η τάση να ερμηνεύεται η φράση «κατά τρόπον ώστε» ως όρος «κανονικά» (43). Είναι επίσης εύλογο ότι ο λόγος αυτός δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μη αναγνώριση εάν βεβαιωθεί ότι ο εναγόμενος έχει δεχθεί την απόφαση κατά τρόπον μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση στην περίπτωση, για παράδειγμα, κατά την οποία ετέλεσε νέο γάμο.

Δεν είναι εύκολη η κατανόηση των λόγων άρνησης της αναγνώρισης των εδαφίων γ) και δ) τα οποία αναφέρονται στο ασυμβίβαστο των αποφάσεων. Στην πραγματικότητα, ανταποκρίνονται σε μια πρακτική ανάγκη, αλλά η λύση είναι αναμφίβολα αμφισβητήσιμη (44).

Ο πρώτος λόγος αναφέρεται στο ασυμβίβαστο της απόφασης με άλλη απόφαση που έχει εκδοθεί επί διαφοράς μεταξύ των ίδιων διαδίκων στο

κράτος μέλος αναγνώρισης, ενώ είναι αδιάφορο στην προκειμένη περίπτωση εάν η απόφαση έχει εκδοθεί στο τελευταίο αυτό κράτος προγενέστερα ή μεταγενέστερα της απόφασης που εκδόθηκε στο κράτος προέλευσης αυτής. Στην πράξη, η περίπτωση αυτή είναι εντελώς περιθωριακή, δεδομένου ότι μπορεί να συμβεί μόνον εάν δεν έχει λειτουργήσει σωστά ο προαναφερθείς κανόνας της ερημοδικίας του άρθρου 19. Ο δεύτερος λόγος αναφέρεται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η απόφαση, μολοντί έχει εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος επί διαφοράς μεταξύ των ιδίων διαδίκων, συγκεντρώνει δύο όρους: έχει εκδοθεί προγενέστερα και συγκεντρώνει τους αναγκαίους όρους για την αναγνώρισή της στο κράτος αναγνώρισης. Η διάταξη αυτή είναι επίσης πολύπλοκη και μπορεί να έχει πρακτική σημασία, κυρίως σε σχέση με τις αποφάσεις που εκδίδονται σε τρίτα κράτη και τους όρους σύμφωνα με τους οποίους οι αποφάσεις αυτές αναγνωρίζονται στα κράτη μέλη.

27. Όσον αφορά τους λόγους μη αναγνώρισης και εκτέλεσης των μέτρων σχετικά με τη γονική μέριμνα, στους οποίους αναφέρεται το άρθρο 23, πρέπει να σημειωθεί ότι ορισμένοι από αυτούς είναι κοινοί, αλλά άλλοι είναι ειδικοί για την περίπτωση αυτή και ευθυγραμμίζονται, επιπλέον, με τη σύμβαση της Χάγης του 1996. Πρέπει να τονιστεί, πρώτον, ότι η αντίθεση προς τη δημόσια τάξη αμβλύνεται αν ληφθούν υπόψη τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού. Πρέπει να τονιστεί ότι η γενική διασφάλιση που σημαίνει η δημόσια τάξη εξαφανίζεται σε σχέση με τις αποφάσεις για το δικαίωμα επικοινωνίας (άρθρο 41) και για την επιστροφή του παιδιού (άρθρο 42), στα οποία θα γίνει αργότερα αναφορά. Δεύτερον, πρέπει να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι δεν αναγνωρίζεται ούτε εκτελείται απόφαση εάν δεν έχει ακουστεί το παιδί ή αν δεν έχει δοθεί ευκαιρία να ακουστεί πρόσωπο που ισχυρίζεται ότι η απόφαση παραβιάζει τη γονική του μέριμνα.
28. Τέλος, πρέπει να προστεθεί ότι ούτε ο κανονισμός σε καμία από τις εκδοχές του ούτε η σύμβαση επί της οποίας βασίζεται περιέχουν κανόνα σχετικά με την ικανότητα σύναψης δεύτερου γάμου, όπως, ωστόσο, πρότεινε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του το οποίο προσωπικά υποστήριξα. Η πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου βασίστηκε στο άρθρο 11 της σύμβασης της Χάγης της 1ης Ιουνίου 1970 για την αναγνώριση των διαζυγίων, στο οποίο εισήχθησαν οι αναγκαίες τροποποιήσεις, λαμβανομένου υπόψη ότι η σύμβαση της Χάγης είναι μια απλή σύμβαση. Το άρθρο 11 ορίζει ότι «ένα κράτος, που υποχρεούται να αναγνωρίσει διαζύγιο κατ' εφαρμογήν της παρούσας σύμβασης, δεν μπορεί να απαγορεύσει σε κανέναν από τους συζύγους τη σύναψη νέου γάμου λόγω του γεγονότος ότι η νομοθεσία άλλου κράτους δεν αναγνωρίζει το εν λόγω διαζύγιο».

2. Η δήλωση εκτελεστότητας

29. Επιθυμώντας να διασαφηνίσει την έννοια των ακόλουθων διατάξεων, ο νέος κανονισμός «Βρυξέλλες IIα» ονομάζει το τμήμα 2 ως «Αίτηση για την κήρυξη της εκτελεστότητας», για να δηλώσει ότι πρόκειται για ενδιάμεσα μέτρα που επιτρέπουν την εκτέλεση αλλοδαπής απόφασης, δηλαδή το λεγόμενο *exequatur*, και για να τα διαφοροποιήσει από τα μέτρα εκτέλεσης *stricto sensu*.

Το θέμα αυτό υπέστη διάφορες τροποποιήσεις το τελευταίο διάστημα. Όσον αφορά τη διαδικασία εκτέλεσης, η σύμβαση του 1998 ακολουθεί το ίδιο σύστημα με το προβλεπόμενο στη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968, γεγονός που ήδη παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα: η διαδικασία αρχίζει κατόπιν αίτησης ενός των διαδίκων και είναι κοινοτικής εμβέλειας, δηλαδή η ίδια διαδικασία, απλή και ταχεία, εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη. Όμως, κατά την αναθεώρηση της σύμβασης του 1998 σε κανονισμό «Βρυξέλλες I» απλοποιήθηκε το σύστημα του *exequatur* και των ένδικων μέσων που ίσχυαν μέχρι στιγμής, σύμφωνα με τις επιθυμίες των ασκούντων νομικά επαγγέλματα, και το στοιχείο αυτό ελήφθη υπόψη κατά τη μετατροπή της σύμβασης του 1998 σε κανονισμό και, μολονότι δεν επετεύχθη στο θέμα αυτό ο βαθμός απλοποίησης που έχει επιτευχθεί στον κανονισμό «Βρυξέλλες I», είχε συνέπειες για τον κανονισμό «Βρυξέλλες II», και η εξέλιξη και η απλοποίηση συνεχίστηκαν στο σημερινό κείμενο του κανονισμού «Βρυξέλλες IIα». Πρώτον, ο κατάλογος των αρμόδιων δικαστηρίων που αποφασίζουν σχετικά με το *exequatur* ή με τα ένδικα μέσα δεν περιλαμβάνεται στην κοινοτική πράξη ούτε στα παραρτήματά της, αλλά ανακοινώνεται στην Επιτροπή, η οποία επικαιροποιεί τις πληροφορίες αυτές και τις θέτει στη διάθεση του κοινού μέσω της δημοσίευσής τους στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* και με οποιοδήποτε άλλο ενδεικνυόμενο μέσο (άρθρο 68), έτσι ώστε να αποφεύγεται η τροποποίηση του κανονισμού κάθε φορά που ένα κράτος μέλος προβαίνει σε τροποποίηση της σχετικής εσωτερικής του νομοθεσίας⁽⁴⁵⁾. Δεύτερον, και στις δύο πράξεις ο διάδικος που επικαλείται ή αμφισβητεί την αναγνώριση οφείλει να προσκομίσει (άρθρα 37 και 39) αντίγραφο της απόφασης και πιστοποιητικό χρησιμοποιώντας το έντυπο που επισυνάπτεται στα παραρτήματα I (αποφάσεις περί γαμικών διαφορών) ή II (αποφάσεις περί γονικής μέριμνας) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003. Για την επικαιροποίηση ή εισαγωγή τεχνικών τροποποιήσεων στα έντυπα αυτά, η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή η οποία έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα, σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ (άρθρα 69 και 70). Τρίτον, όπως και στον κανονισμό «Βρυξέλλες I», ενοποιήθηκαν τα ένδικα μέσα κατά της απόφασης που διατάσσει την εκτέλεση και τα ένδικα μέσα κατά της απόφασης για την απόρριψη αυτή. Πράγματι, η αίτηση υποβάλλεται σε συγκεκριμένο δικαστήριο (άρθρο 29) το οποίο αποφασίζει «σε σύντομο χρονικό διάστημα» και χωρίς το πρόσωπο κατά του οποίου ζητείται η

⁽⁴⁵⁾ Αυτό συνέβη, π.χ., σε σχέση με τις Κάτω Χώρες, όπου τροποποιήθηκε το παράρτημα I του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1185/2002 της 1ης Ιουλίου 2002, ΕΕ L 173 της 3.7.2002.

εκτέλεση να έχει δικαίωμα υποβολής παρατηρήσεων (άρθρο 31, προηγουμένως άρθρο 24). Η αίτηση μπορεί να απορριφθεί μόνον για έναν από τους λόγους που προβλέπονται στα άρθρα 22, 23 και 24 (προηγουμένως άρθρα 15, 16 και 17). Κατά της απόφασης μπορεί να ασκηθεί προσφυγή σε δικαστήριο που περιλαμβάνεται στον κατάλογο που κοινοποιεί κάθε κράτος μέλος στην Επιτροπή (άρθρο 33). Η προσφυγή εκδικάζεται σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας (άρθρο 33 παράγραφος 3). Κατά της απόφασης επί της προσφυγής μπορούν να ασκηθούν μόνον οι διαδικασίες που αναφέρονται στο άρθρο 34. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι ο περιορισμός των λόγων απόρριψης θα αποτελέσει αποτρεπτικό στοιχείο σε σχέση με την άσκηση ενδίκων μέσων.

Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, σε αντίθεση με τον κανονισμό «Βρυξέλλες I», το δικαστήριο από το οποίο ζητείται το *exequatur* μπορεί να το απορρίψει για τους λόγους που αναφέρονται στα άρθρα 22 και 23 και δεν προβαίνει αποκλειστικά σε τυπική εξέταση του πιστοποιητικού, όπως συμβαίνει δυνάμει του άρθρου 41 του κανονισμού «Βρυξέλλες I». Αυτό οφείλεται στην ευρεία εμπειρία από την εφαρμογή της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 που επέτρεψε να σημειωθεί το βήμα αυτό, το οποίο θα ήταν πρώιμο για έναν τομέα για τον οποίον μόλις άρχισε η διαδικασία απλοποίησης του *exequatur*.

3. Ιδιαίτεροι κανόνες σε σχέση με το δικαίωμα επικοινωνίας και με τις αποφάσεις για την επιστροφή του παιδιού

30. Οι ουσιαστικές διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 ολοκληρώνονται με τα προαναφερόμενα. Εντούτοις, στον προσφάτως εγκριθέντα κανονισμό εισήχθη νέο τμήμα σχετικό με την εκτελεστική δύναμη συγκεκριμένων αποφάσεων που αφορούν το δικαίωμα επικοινωνίας και την επιστροφή του παιδιού, ως αποτέλεσμα δικαστικής απόφασης που διατάσσει την επιστροφή αυτή (άρθρο 40). Συγκεκριμένα, έχει δημιουργηθεί, θα μπορούσαμε να πούμε, ένας «ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος» για το θέμα αυτό. Αφενός το δικαίωμα επικοινωνίας που προκύπτει από εκτελεστή δικαστική απόφαση εκδιδόμενη σε κράτος μέλος «αναγνωρίζεται και εκτελείται σε άλλο κράτος μέλος χωρίς να απαιτείται κήρυξη εκτελεστότητάς της και χωρίς η αναγνώριση να μπορεί να προσβληθεί», εφόσον για την απόφαση αυτή «έχει εκδοθεί πιστοποιητικό στο κράτος μέλος προέλευσης», σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 41 παράγραφος 2 και σύμφωνα με το έντυπο του οποίου το υπόδειγμα περιλαμβάνεται στο παράρτημα III. Η διάταξη αυτή σχετίζεται με τη διάταξη του άρθρου 48, το οποίο ορίζει ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους εκτέλεσης «μπορούν να προβούν σε πρακτικούς διακανονισμούς για τη διοργάνωση της άσκησης του δικαιώματος επικοινωνίας», εφόσον

οι διακανονισμοί αυτοί δεν έχουν καθοριστεί από τα αρμόδια ως προς την ουσία της υπόθεσης δικαστήρια, στα οποία, εξάλλου, υποβάλλονται πάντα προς έγκριση.

Αφετέρου παρόμοια διάταξη εφαρμόζεται στην επιστροφή παιδιού δυνάμει εκτελεστής απόφασης, υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 42.

Στο άρθρο αυτό, αντικαθίσταται ο έλεγχος στο κράτος εκτέλεσης από τον έλεγχο στο κράτος προέλευσης της απόφασης για την έκδοση του αντίστοιχου πιστοποιητικού, δεδομένου ότι εξαλείφεται στα θέματα αυτά το εμπόδιο που πάντα συνιστούσε η δημόσια τάξη του κράτους εκτέλεσης. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι διατάξεις αυτές θα έχουν πολύ θετικές επιπτώσεις σε σχέση με το συμφέρον του παιδιού, διευκολύνοντας την επικοινωνία του με τους δύο γονείς και, προλαμβάνοντας, στην πράξη, την απαγωγή ή την παράνομη κράτηση. Η εισαγωγή των κανόνων αυτών επηρεάστηκε, αναμφίβολα, από το άρθρο 35 της σύμβασης της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών, το οποίο λειτουργεί προληπτικά ως προς την απαγωγή και διευκολύνει το δικαίωμα της επικοινωνίας.

V. Συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών για θέματα γονικής μέριμνας

31. Η θετική εμπειρία των συμβάσεων της Χάγης στον τομέα της συνεργασίας των αρχών σε θέματα σχετικά με την προστασία των παιδιών (διεθνής απαγωγή των παιδιών, διεθνής υιοθεσία) διαδραμάτισε θετικό ρόλο κατά την αναθεώρηση του κανονισμού «Βρυξέλλες II», με συνέπεια να εισαχθεί νέο κεφάλαιο IV σχετικά με το θέμα αυτό. Υπενθυμίζεται, επιπλέον, ότι οι κεντρικές αρχές των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που ορίστηκαν σε σχέση με τη σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή των παιδιών ήδη συνεδριάζουν ανεπίσημα, και οι συνεδριάσεις αυτές έχουν πολύ θετικά αποτελέσματα.

Εν προκειμένω, χρησιμοποιείται η εμπειρία αυτή και διαρθρώνεται μέσω του διορισμού μιας ή περισσότερων κεντρικών αρχών (άρθρο 53), χρησιμοποιώντας, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που δημιουργήθηκε δυνάμει της απόφασης 2001/470/ΕΚ (άρθρα 54 και 58), ενώ προβλέπονται τακτικές συνεδριάσεις των κεντρικών αρχών (άρθρο 58). Τα γενικά καθήκοντα των αρχών αυτών (άρθρο 54) αφορούν τη βελτίωση της εφαρμογής του κανονισμού, με την ανάληψη ειδικών καθηκόντων στο πλαίσιο ειδικών

υποθέσεων γονικής μέριμνας (άρθρο 55) ή και στις υποθέσεις τοποθέτησης του παιδιού σε άλλο κράτος μέλος (άρθρο 56).

VI. Σχέσεις με άλλες νομικές πράξεις

32. Ο πολλαπλασιασμός των νομικών πράξεων που αναφέρονται, εν όλω ή εν μέρει, στο ίδιο θέμα δημιουργεί την ανάγκη της οριοθέτησής τους και, προς τούτο, της θέσπισης ορισμένων σαφών ρητρών αποσύνδεσης. Εν προκειμένω, εκτός από τις συμφωνίες με την Αγία Έδρα στις οποίες έγινε προηγουμένως αναφορά, έχουν περιληφθεί τρεις συγκεκριμένοι κανόνες.

Ο πρώτος, στο άρθρο 59, αναφέρεται στη συνέχιση της ισχύος της συμφωνίας με τις βόρειες χώρες. Κατά τη γνώμη μου ο κανόνας αυτός δεν είναι πλέον αναγκαίος και δεν θα έπρεπε να συμπεριληφθεί, δεδομένου ότι το ίδιο περιεχόμενο είχε το άρθρο 36 του κανονισμού «Βρυξέλλες II», και ούτε η Φινλανδία ούτε η Σουηδία υλοποίησαν τη δήλωση που προέβλεπε ο κανόνας αυτός, ο οποίος επέτρεπε την εφαρμογή της συμφωνίας με τις βόρειες χώρες στις αμοιβαίες τους σχέσεις.

Ο δεύτερος κανόνας ορίζει ότι υπερισχύει ο κανονισμός μιας σειράς διεθνών συμβάσεων (άρθρο 60) στις οποίες όλα ή ορισμένα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη. Πρόκειται για τη σύμβαση της Χάγης του 1961 όσον αφορά την προστασία των ανηλίκων, τη σύμβαση του Λουξεμβούργου του 1967 για το κύρος των γάμων, τη σύμβαση της Χάγης του 1970 για την αναγνώριση αποφάσεων διαζυγίου, την ευρωπαϊκή σύμβαση του 1980 για την επιμέλεια των τέκνων και, τέλος, τη σύμβαση της Χάγης του 1980 για τα αστικά θέματα της απαγωγής παιδιών. Ως προς τις συμβάσεις αυτές προστίθεται στο άρθρο 62 ότι εξακολουθούν να εφαρμόζονται επί θεμάτων τα οποία δεν ρυθμίζει ο παρών κανονισμός και «συνεχίζουν να παράγουν αποτελέσματα μεταξύ των κρατών μελών που είναι συμβαλλόμενα μέρη τους, τηρουμένου του άρθρου 60».

Τέλος, ειδική διάταξη αφιερώνεται στη σύμβαση της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών. Υπενθυμίζεται ότι η σύμβαση αυτή καταρτίστηκε συγχρόνως με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 και ο προβληματισμός για τη συμβατότητά του διήρκεσε καθ' όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, έχοντας ως πρώτο αποτέλεσμα την κοινή υπογραφή της σύμβασης από όλα τα κράτη μέλη την 1η Απριλίου 2003, η οποία πρέπει εν συνεχεία να επικυρωθεί. Για το λόγο αυτόν το άρθρο 61 ορίζει ότι ο κανονισμός εφαρμόζεται εφόσον το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο έδαφος κράτους μέλους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 52 παράγραφος 2 της σύμβασης της Χάγης. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο

κανονισμός εφαρμόζεται όσον αφορά την αναγνώριση και την εκτέλεση μέτρων που αποφασίστηκαν σε ένα κράτος μέλος και που προορίζονται να εκτελεστούν σε άλλο κράτος μέλος, γεγονός το οποίο είναι πλήρως συμβατό με τη σύμβαση της Χάγης, το άρθρο 26 παράγραφος 2 της οποίας περιορίζεται να αναφέρει ότι κάθε συμβαλλόμενο κράτος «εφαρμόζει, για τη στήριξη της εκτελεστότητας ή για την καταχώρηση προς εκτέλεση, απλή και ταχεία διαδικασία», μολονότι μια σύμβαση παγκόσμιας εμβέλειας δεν μπορεί να φτάσει το επίπεδο μιας κοινοτικής πράξης.

VII. Τελικές εκτιμήσεις

Θεωρώ ότι ο κανονισμός «Βρυξέλλες Ια» όπως και ο προγενέστερός του «Βρυξέλλες ΙΙ» συνιστούν επιτυχία, μολονότι το τελικό πεδίο εφαρμογής τους είναι περιορισμένο. Επισημαίνεται ότι η προστιθέμενη αξία του κανονισμού, γενικότερα, είναι ότι επιφέρει προσέγγιση της αντιμετώπισης των οικογενειακών θεμάτων με τα οικονομικά θέματα, γεγονός το οποίο συνεπάγεται αξιοπιστία και νομική ασφάλεια για τον πολίτη της Ένωσης, δεδομένου ότι οι περισσότερες υποθέσεις σχετικά με την κρίση των γαμικών σχέσεων έχουν διευρωπαϊκό χαρακτήρα. Πιο συγκεκριμένα, ξεχωρίζουν δύο κανόνες που δικαιολογούν από μόνοι τους την ύπαρξη του κανονισμού: ο κανόνας της ερημοδικίας (άρθρο 19, προηγουμένως άρθρο 11) και ο κανόνας των αποτελεσμάτων της αναγνώρισης και η τροποποίηση των ληξιαρχικών βιβλίων (άρθρο 21, προηγουμένως άρθρο 14).

Όσον αφορά τις γαμικές σχέσεις, δυστυχώς αποκλείονται του κανονισμού θέματα που κανονικά συνδέονται με την απόφαση για ακύρωση, διαζύγιο ή δικαστικό χωρισμό, όπως το θέμα της διατροφής ή η λύση του καθεστώτος που διέπει τις γαμικές σχέσεις. Ενώ για το θέμα της ακύρωσης, του διαζυγίου ή του δικαστικού χωρισμού υπάρχει η δυνατότητα χρησιμοποίησης του κανονισμού «Βρυξέλλες Ι»⁽⁴⁶⁾, δεν ισχύει το ίδιο για τα θέματα διατροφής ή λύσης του καθεστώτος που διέπει τις γαμικές σχέσεις, τα οποία εξακολουθούν να υπόκεινται στο προϋπάρχον αυτόνομο ή συμβατικό καθεστώς. Παρά τους περιορισμούς του, ο κανονισμός επιλύει ουσιαστικά προβλήματα όσον αφορά τις διευρωπαϊκές κρίσεις των γαμικών σχέσεων, και για το λόγο αυτόν είναι θετική η εφαρμογή του κανονισμού «Βρυξέλλες ΙΙ» το περιεχόμενο του οποίου δεν τροποποιήθηκε καθόλου στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 όσον αφορά τις πτυχές αυτές. Πρέπει να συνεχιστούν οι εργασίες που έχουν αρχίσει και να καταβληθούν προσπάθειες προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος ως προς τα θέματα των γαμικών σχέσεων που αποκλείονται από το εν λόγω κείμενο.

Στα θέματα σχετικά με την προστασία των παιδιών, δόθηκε σημαντική ώθηση με τον προσφάτως εκδοθέντα κανονισμό «Βρυξέλλες Ια». Εν προκειμένω

(46) Υπό την επιφύλαξη ότι και σε αυτό το θέμα μπορεί να σημειωθεί πρόοδος στην κατεύθυνση που ήδη άρχισε ακολουθώντας την εντολή του Τάμπερε και σε στενή συνεργασία με τη διάσκεψη της Χάγης του διεθνούς ιδιωτικού δικαίου, στα πλαίσια της οποίας καταρτίζεται φιλόδοξο κείμενο για το θέμα αυτό.

πρέπει να τονιστεί, κατ' αρχήν, η ευρύτητα του πεδίου εφαρμογής του, που έχει ως αποτέλεσμα να επωφελούνται από το νέο κείμενο όλα τα παιδιά, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η οικογενειακή τους κατάσταση. Δεύτερον, πρέπει να τονιστεί η δημιουργία ενός «ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου» στο θέμα των αποφάσεων σχετικά με το δικαίωμα επικοινωνίας και την επιστροφή του παιδιού, τη σημασία του οποίου τονίζει η αιτιολογική παράγραφος 23. Τρίτον και τελευταίο, πρέπει να τονιστεί η εισαγωγή διαδικασίας για τη συνεργασία των αρχών, η οποία θα εκπληρώσει, αναμφίβολα, θετική και μακροπρόθεσμα προληπτική λειτουργία.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 29ης Μαΐου 2000

περί της διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων των συζύγων

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 61 στοιχείο γ) και το άρθρο 67 παράγραφος 1,

την πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Τα κράτη μέλη έθεσαν ως στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη της Ένωσης ως χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Για να δημιουργήσει σταδιακά έναν τέτοιο χώρο, η Κοινότητα θεσπίζει, μεταξύ άλλων, μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, αναγκαία για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- (2) Η καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς απαιτεί τη βελτίωση και απλούστευση της ελεύθερης κυκλοφορίας των δικαστικών αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις.
- (3) Το θέμα αυτό υπάγεται τώρα στο άρθρο 65 της συνθήκης.
- (4) Οι διαφορές ορισμένων εθνικών κανόνων δικαιοδοσίας και εκτέλεσης δυσχεραίνουν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, καθώς και την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Συντρέχουν, συνεπώς, λόγοι για τη θέσπιση διατάξεων που επιτρέπουν την ενσωμάτωση των κανόνων σύγκρουσης δικαιοδοσίας σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, με σκοπό την απλούστευση των διατυπώσεων για την ταχεία και αυτόματη αναγνώριση των αποφάσεων και την εκτέλεσή τους.

- (5) Σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας όπως διατυπώνονται στο άρθρο 5 της συνθήκης, οι στόχοι του παρόντος κανονισμού είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και δύναται συνεπώς να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο. Ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των σκοπών αυτών.
- (6) Το Συμβούλιο, με την πράξη της 28ης Μαΐου 1998⁽⁴⁾, κατάρτισε το κείμενο μιας σύμβασης σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και συνέστησε την αποδοχή της από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς κανόνες εκάστου. Πρέπει να εξασφαλιστεί μια συνέχεια στα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων σύναψης της σύμβασης. Το ουσιαστικό περιεχόμενο της σύμβασης περιλαμβάνεται σε μεγάλη έκταση στον παρόντα κανονισμό, ο οποίος όμως περιλαμβάνει ορισμένες νέες διατάξεις που δεν υπάρχουν στη σύμβαση, ώστε να μην υπάρχουν ανακολουθίες με ορισμένες διατάξεις του προτεινόμενου κανονισμού για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.
- (7) Για να επιτευχθεί ο στόχος της ελεύθερης κυκλοφορίας των δικαστικών αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας στο πλαίσιο της Κοινότητας, είναι αναγκαίο και ενδεδειγμένο να πραγματοποιείται η διασυνοριακή αναγνώριση των δικαιοδοσιών και των αποφάσεων σχετικά με τη λύση του συζυγικού δεσμού και τη γονική μέριμνα επί των κοινών τέκνων των συζύγων, με μια δεσμευτική κοινοτική πράξη αμέσπου ισχύος.
- (8) Ο παρών κανονισμός πρέπει να προβλέπει συνεκτικά και ομοιόμορφα μέτρα, που να επιτρέπουν μια όσο το δυνατόν ευρύτερη κυκλοφορία των προσώπων. Είναι ως εκ τούτου αναγκαίο να εφαρμόζεται επίσης έναντι υπηκόων τρίτων κρατών οι οποίοι συνδέονται με επαρκώς ισχυρούς δεσμούς με το έδαφος ενός κράτους μέλους, σύμφωνα με τα κριτήρια διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπει ο κανονισμός.

⁽¹⁾ ΕΕ C 247 της 31.8.1999, σ. 1.

⁽²⁾ Γνώμη που διατυπώθηκε στις 17 Νοεμβρίου 1999 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽³⁾ ΕΕ C 368 της 20.12.1999, σ. 23.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 221 της 16.7.1998, σ. 1. Την ημέρα κατά την οποία καταρτίστηκε η σύμβαση, το Συμβούλιο σημείωσε την εισηγητική έκθεση της σύμβασης, όπως την συνέταξε η καθηγήτρια κα Alegria Borrás. Η εισηγητική έκθεση βρίσκεται στη σελίδα 27 της προαναφερόμενης Επίσημης Εφημερίδας.

- (9) Το πεδίο του παρόντος κανονισμού πρέπει να περιλαμβάνει τις αστικές διαδικασίες καθώς και άλλες, μη δικαστικές, διαδικασίες που ισχύουν για θέματα γάμου σε ορισμένα κράτη μέλη, με εξαίρεση τις διαδικασίες καθαρά θρησκευτικού χαρακτήρα. Για το λόγο αυτό, το κείμενο πρέπει να διευκρινίζει ότι ο όρος «δικαστήρια» περιλαμβάνει τις δικαστικές ή μη αρχές που έχουν διεθνή δικαιοδοσία σε θέματα γάμου.
- (10) Ο παρών κανονισμός πρέπει να περιορίζεται στις αγωγές που αφορούν το διαζύγιο, το δικαστικό χωρισμό ή την ακύρωση του γάμου. Η αναγνώριση αποφάσεων διαζυγίου ή ακύρωσης αφορά μόνον τη λύση του γαμήλιου δεσμού. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει θέματα όπως η υπαιτιότητα των συζύγων, οι περιουσιακές συνέπειες του γάμου, η υποχρέωση διατροφής και άλλα συναφή θέματα.
- (11) Ο παρών κανονισμός καλύπτει τη γονική μέριμνα επί των κοινών τέκνων των συζύγων επί θεμάτων στενά συνδεδεμένων με την αγωγή διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης του γάμου.
- (12) Τα επιλεγέντα στον παρόντα κανονισμό κριτήρια προσδιορισμού της δικαιοδοσίας βασίζονται στην αρχή ότι πρέπει να υπάρχει ένας πραγματικός σύνδεσμος μεταξύ του ενδιαφερόμενου διαδίκου και του κράτους μέλους που ασκεί τη δικαιοδοσία. Η απόφαση να συμπεριληφθούν ορισμένα κριτήρια οφείλεται στο γεγονός ότι αυτά υφίστανται σε διάφορες εσωτερικές έννομες τάξεις και ότι γίνονται δεκτά από τα άλλα κράτη μέλη.
- (13) Ένας από τους κινδύνους που πρέπει να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της προστασίας των κοινών τέκνων σε καταστάσεις συζυγικής κρίσης είναι το ενδεχόμενο ένας των γονέων να μεταφέρει το τέκνο σε άλλη χώρα. Πρέπει, ως εκ τούτου, να προστατεύονται τα βασικά συμφέροντα των τέκνων, ιδίως σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης της 25ης Οκτωβρίου 1980 περί των αστικών θεμάτων σχετικά με τη διεθνή απαγωγή παιδιών. Συνεπώς, η νόμιμη συνήθης διαμονή διατηρείται ως κριτήριο δικαιοδοσίας όταν, λόγω της παράνομης μετακίνησης του τέκνου ή μη επιστροφής του, υπάρχει εκ των πραγμάτων μεταβολή της συνήθους διαμονής.
- (14) Ο παρών κανονισμός δεν εμποδίζει τα δικαστήρια κράτους μέλους να διατάζουν ασφαλιστικά μέτρα, σε επείγουσες περιπτώσεις, σχετικά με πρόσωπα ή περιουσιακά στοιχεία ευρισκόμενα σε αυτό το κράτος.
- (15) Ο όρος «απόφαση» αφορά μόνο τις αποφάσεις, που κατέληξαν σε διαζύγιο, δικαστικό χωρισμό ή ακύρωση του γάμου. Τα δημόσια έγγραφα που έχουν συνταχθεί και είναι εκτελεστά σε ένα κράτος μέλος εξομοιώνονται με τέτοιες αποφάσεις.
- (16) Η αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται από τα δικαστήρια των κρατών μελών πρέπει να βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Οι λόγοι μη αναγνώρισης περιορίζονται στο ελάχιστο αναγκαίο. Η διαδικασία μη αναγνώρισης πρέπει ωστόσο να περιλαμβάνει διατάξεις ώστε να εξασφαλιστεί ο σεβασμός της δημόσιας τάξης του κράτους μέλους αναγνώρισης, καθώς και των δικαιωμάτων της υπεράσπισης και των ενδιαφερομένων, περιλαμβανομένων των ατομικών δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων τέκνων, και ώστε να αποφεύγεται η αναγνώριση ασυμβίβαστων αποφάσεων.
- (17) Το κράτος αναγνώρισης δεν πρέπει να ερευνά ούτε την δικαιοδοσία του κράτους προέλευσης ούτε την ουσία της απόφασης.
- (18) Δεν πρέπει να απαιτείται καμία διαδικασία για την ενημέρωση, σε ένα κράτος μέλος, των στοιχείων των ληξιαρχικών βιβλίων, μετά από σχετική τελεσίδικη απόφαση εκδοθείσα σε άλλο κράτος μέλος.
- (19) Οι διατάξεις της συμφωνίας που συνήφθη το 1931 από τα σκανδιναβικά κράτη πρέπει να μπορούν να εφαρμοσθούν μέσα στα όρια που θέτει ο παρών κανονισμός.
- (20) Η Πορτογαλία, η Ιταλία και η Ισπανία συνήψαν διεθνείς συνθήκες (concordats) πριν από την υπαγωγή στη συνθήκη των θεμάτων που καλύπτει ο κανονισμός. Πρέπει να αποφευχθεί η παραβίαση από αυτά τα κράτη μέλη των διεθνών τους υποχρεώσεων έναντι της Αγίας Έδρας.
- (21) Τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να καθορίζουν μεταξύ τους τις πρακτικές λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού επί όσο διάστημα δεν έχουν ληφθεί σχετικά κοινοτικά μέτρα.
- (22) Τα παραρτήματα σχετικά με τα δικαστήρια και τα ένδικα μέσα που απαριθμούνται στα παραρτήματα I έως III τροποποιούνται από την Επιτροπή βάσει των τροποποιήσεων που αποστέλλει το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Τροποποιήσεις των παραρτημάτων IV και V εγκρίνονται δυνάμει της απόφασης 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή⁽¹⁾.
- (23) Το αργότερο πέντε έτη μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει την εφαρμογή του με σκοπό να προτείνει, εφόσον συντρέχει λόγος, τις αναγκαίες τροποποιήσεις.
- (24) Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία ανακοίνωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ότι επιθυμούν να συμμετάσχουν στη θέσπιση και εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.

(1) ΕΕ L 184 της 17.7.1999, σ. 23.

(25) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αυτό το κράτος δεν συμμετέχει στη θέσπιση του παρόντος κανονισμού και ως εκ τούτου ο παρών κανονισμός δεν το δεσμεύει ούτε ισχύει έναντι αυτού,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται:
 - α) στις αστικές διαδικασίες που αφορούν το διαζύγιο, το δικαστικό χωρισμό και την ακύρωση του γάμου των συζύγων·
 - β) στις αστικές διαδικασίες που αφορούν τη γονική μέριμνα επί των κοινών τέκνων των συζύγων συνεπεία των αναφερόμενων στο στοιχείο α) διαδικασιών που αφορούν τις γαμικές σχέσεις.
2. Εξομοιώνονται προς τις ενόπιον δικαστηρίου διαδικασίες οι λοιπές διαδικασίες που αναγνωρίζονται επίσημως σε ένα κράτος μέλος. Ο όρος «δικαστήρια» συμπεριλαμβάνει κάθε αρμόδια επί του θέματος αρχή των κρατών μελών.
3. Στον παρόντα κανονισμό ο όρος «κράτος μέλος» περιλαμβάνει όλα τα κράτη μέλη πλην της Δανίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Τμήμα 1

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 2

Διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός και ακύρωση του γάμου

1. Διεθνή δικαιοδοσία σε θέματα διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού και ακύρωσης του γάμου των συζύγων έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους:
 - α) στο έδαφος του οποίου ευρίσκεται:
 - η συνήθης διαμονή των συζύγων
 - ή

— η τελευταία συνήθης διαμονή των συζύγων στο μέτρο που ένας των συζύγων έχει ακόμα αυτή τη διαμονή

ή

— η συνήθης διαμονή του εναγομένου

ή

— σε περίπτωση κοινής αιτήσεως, η συνήθης διαμονή του ενός ή του άλλου των συζύγων

ή

— η συνήθης διαμονή του ενάγοντος εάν είχε αυτή τη διαμονή επί τουλάχιστον ένα χρόνο αμέσως πριν την αγωγή

ή

— η συνήθης διαμονή του ενάγοντος εάν είχε αυτή τη διαμονή επί τουλάχιστον έξι μήνες αμέσως πριν από την κατάθεση της αγωγής και εάν είναι είτε υπήκοος του εν λόγω κράτους μέλους ή στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας έχει εκεί «domicile»

β) της ιθαγένειας των δύο συζύγων ή, στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, του «domicile» των δύο συζύγων.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ο όρος «domicile» νοείται όπως στην έννομη τάξη του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας.

Άρθρο 3

Γονική μέριμνα

1. Τα δικαστήρια κράτους μέλους που ασκούν δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 2 επί αγωγής διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης ενός γάμου έχουν διεθνή δικαιοδοσία επί θεμάτων που αφορούν τη γονική μέριμνα επί του κοινού τέκνου των συζύγων, εφόσον αυτό έχει συνήθη διαμονή στο ίδιο αυτό κράτος μέλος.

2. Όταν το τέκνο δεν έχει συνήθη διαμονή στο κράτος μέλος που αναφέρεται στην παράγραφο 1, τα δικαστήρια του εν λόγω κράτους έχουν διεθνή δικαιοδοσία επί του θέματος αυτού, εφόσον το τέκνο έχει συνήθη διαμονή σε ένα από τα κράτη μέλη και:

α) τουλάχιστον ένας εκ των συζύγων έχει τη γονική μέριμνα επί του τέκνου

και

β) η διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων έχει γίνει δεκτή από τους συζύγους και συνάδει προς τα μείζονα συμφέροντα του τέκνου.

3. Η διεθνή δικαιοδοσία που απονέμεται από τις παραγράφους 1 και 2 παύει:

α) μόλις καταστεί τελεσίδικη η απόφαση που δέχεται ή απορρίπτει την αγωγή διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης του γάμου

ή

β) στις περιπτώσεις όπου κατά την ημερομηνία που αναφέρεται στο στοιχείο α) εκκρεμεί δίκη σχετική με τη γονική μέριμνα, μόλις καταστεί τελεσίδικη η απόφαση επί της εν λόγω δίκης

ή

γ) στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β) μόλις περατωθεί η δίκη για άλλο λόγο.

Άρθρο 4

Απαγωγή παιδιών

Τα αρμόδια, κατά την έννοια του άρθρου 3, δικαστήρια, ασκούν τη διεθνή δικαιοδοσία τους σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης της 25ης Οκτωβρίου 1980 περί των αστικών θεμάτων σχετικά με τη διεθνή απαγωγή παιδιών, και ιδίως σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 16 της σύμβασης αυτής.

Άρθρο 5

Ανταγωγή

Το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η κύρια αγωγή βάσει των άρθρων 2 έως 4 είναι αρμόδιο και για την ανταγωγή, στο μέτρο που αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 6

Μετατροπή του δικαστικού χωρισμού σε διαζύγιο

Με την επιφύλαξη του άρθρου 2, το δικαστήριο του κράτους μέλους το οποίο εξέδωσε απόφαση επί του δικαστικού χωρισμού είναι εξίσου αρμόδιο για να μετατρέψει την απόφαση αυτή σε διαζύγιο, εφόσον το προβλέπει το δίκαιο του οικείου κράτους μέλους.

Άρθρο 7

Αποκλειστική δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 2 έως 6

Σύζυγος που:

α) έχει τη συνήθη διαμονή του στο έδαφος κράτους μέλους

ή

β) έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους, ή στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας έχει «domicile» στο έδαφος ενός από τα δύο αυτά κράτη μέλη,

μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος μόνον δυνάμει των άρθρων 2 έως 6.

Άρθρο 8

Επικουρικές δικαιοδοτικές βάσεις

1. Εφόσον ουδέν δικαστήριο ενός κράτους μέλους έχει συνήθη διεθνή δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 2 έως 6, η διεθνή δικαιοδοσία ρυθμίζεται, σε κάθε κράτος μέλος, από το δίκαιο του κράτους αυτού.

2. Κάθε υπήκοος κράτους μέλους που έχει συνήθη διαμονή στο έδαφος άλλου κράτους μέλους μπορεί να επικαλείται, όπως οι ημεδαποί, τους κανόνες δικαιοδοσίας που εφαρμόζονται στο εν λόγω κράτος κατά εναγομένου που δεν έχει συνήθη διαμονή ούτε είναι υπήκοος άλλου κράτους μέλους ή στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας δεν έχει «domicile» στο έδαφος ενός από τα δύο αυτά κράτη μέλη.

Τμήμα 2

Έρευνα της διεθνούς δικαιοδοσίας και του παραδεκτού

Άρθρο 9

Έρευνα της διεθνούς δικαιοδοσίας

Δικαστήριο κράτους μέλους διαπιστώνει αυτεπαγγέλτως την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του εφόσον καλείται να κρίνει διαφορά για την οποία δεν έχει δικαιοδοσία βάσει του παρόντος κανονισμού και για την οποία δικαστήριο άλλου κράτους μέλους έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 10

Έρευνα του παραδεκτού

1. Όταν εναγόμενος που έχει τη συνήθη διαμονή του σε ένα κράτος άλλο από το κράτος μέλος στο οποίο ασκήθηκε η αγωγή δεν παρίσταται, το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία υποχρεούται να αναστείλει τη διαδικασία μέχρις ότου εξακριβωθεί ότι ο εναγόμενος αυτός ήταν σε θέση να παραλάβει το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο εντός της αναγκαίας για την άμυνά του προθεσμίας ή ότι καταβλήθηκε κάθε επιμέλεια για το σκοπό αυτό.

2. Το άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, για την επίδοση και κοινοποίηση στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις⁽¹⁾ εφαρμόζεται αντί των διατάξεων της παραγράφου 1, εάν το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο έπρεπε να διαβιβαστεί από το ένα κράτος μέλος στο άλλο δυνάμει του ανωτέρω κανονισμού.

⁽¹⁾ Βλέπε σ. 37 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας.

3. Όταν δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000, εφαρμόζεται το άρθρο 15 της σύμβασης της Χάγης της 15ης Νοεμβρίου 1965 σχετικά με την επίδοση και την κοινοποίηση στο εξωτερικό δικαστικών και εξωδικών πράξεων ή ισοδύναμων εγγράφων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, εάν το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο έπρεπε να διαβιβαστεί στην αλλοδαπή κατ' εφαρμογή της συμβάσεως αυτής.

Τμήμα 3

Εκκρεμοδικία και συναφείς αγωγές

Άρθρο 11

1. Αν έχουν ασκηθεί αγωγές με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία μεταξύ των αυτών διαδικών ενώπιον δικαστηρίων διαφόρων κρατών μελών, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που επελήφθη πρώτο, αναστέλλει αυτεπαγγέλτως τη διαδικασία του μέχρι να διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.

2. Αν έχουν ασκηθεί αγωγές διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού και ακύρωσης του γάμου των συζύγων, οι οποίοι δεν έχουν το ίδιο αντικείμενο ούτε την ίδια αιτία μεταξύ των ίδιων διαδικών ενώπιον δικαστηρίων διαφόρων κρατών μελών, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται μεταγενέστερα αναστέλλει αυτεπαγγέλτως τη διαδικασία έως ότου διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.

3. Όταν διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο, κάθε δικαστήριο που επιλαμβάνεται μεταγενέστερα οφείλει να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του υπέρ αυτού του δικαστηρίου.

Στην περίπτωση αυτή, ο διάδικος που άσκησε τη σχετική αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται μεταγενέστερα μπορεί να ασκήσει την αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.

4. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ένα δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν:

α) από της καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου, εφόσον ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την πραγματοποίηση της επίδοσης στον εναγόμενο

ή

β) εάν το έγγραφο πρέπει να επιδοθεί προτού κατατεθεί στο δικαστήριο, μόλις παραληφθεί από την αρχή που είναι υπεύθυνη για την επίδοση, εφόσον ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κατάθεση του εγγράφου στο δικαστήριο.

Τμήμα 4

Ασφαλιστικά μέτρα

Άρθρο 12

Σε επείγουσες περιπτώσεις, οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού δεν εμποδίζουν τα αρμόδια δικαστήρια κράτους μέλους να λαμβάνουν ασφαλιστικά μέτρα σχετικά με πρόσωπα ή αγαθά που ευρίσκονται στο κράτος αυτό, τα οποία προβλέπονται από το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους, έστω και αν το δικαστήριο άλλου κράτους μέλους έχει, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, διεθνή δικαιοδοσία για την ουσία της υποθέσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Άρθρο 13

Έννοια της «απόφασης»

1. Ως «απόφαση», κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού, νοείται κάθε απόφαση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης γάμου εκδιδόμενη από δικαστήριο κράτους μέλους, καθώς και κάθε απόφαση που αφορά τη γονική μέριμνα των συζύγων και λαμβάνεται επ' ευκαιρία των ανωτέρω διαδικασιών γαμικών διαφορών, ασχέτως ονομασίας της, όπως διαταγή, ή διάταξη ή απόφαση.

2. Το παρόν κεφάλαιο εφαρμόζεται επίσης για τον καθορισμό του ποσού των εξόδων και δαπανών σε δίκες που διεξάγονται βάσει του παρόντος κανονισμού και για την εκτέλεση διαταγών ή εντολών πληρωμής των εν λόγω εξόδων και δαπανών.

3. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, τα δημόσια έγγραφα που έχουν εκδοθεί και είναι εκτελεστά σε κράτος μέλος καθώς και οι συμβιβασμοί που καταρτίζονται ενώπιον δικαστηρίου κατά τη διάρκεια δίκης και είναι εκτελεστοί στο κράτος μέλος όπου συνήφθησαν, αναγνωρίζονται και καθίστανται εκτελεστοί(-ά) υπό τους ίδιους όρους όπως και οι αποφάσεις που αναφέρονται στη παράγραφο 1.

Τμήμα 1

Αναγνώριση

Άρθρο 14

Αναγνώριση αποφάσεων

1. Οι αποφάσεις που εκδίδονται σε ένα κράτος μέλος αναγνωρίζονται στα υπόλοιπα κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται κάποια ιδιαίτερη διαδικασία.

2. Ειδικότερα, και με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, οποιοδήποτε κράτος μέλος μπορεί να επιφέρει τροποποιήσεις χωρίς ιδιαίτερη διαδικασία στα ληξιαρχικά βιβλία του βάσει αποφάσεως διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης γάμου που εκδίδεται σε άλλο κράτος μέλος και δεν επιδέχεται περαιτέρω ενδίκων μέσων κατά το δικαίο του εν λόγω κράτους μέλους.

3. Οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος μπορεί, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπουν τα τμήματα 2 και 3 του παρόντος κεφαλαίου, να ζητήσει την έκδοση απόφασης για την αναγνώριση ή μη αναγνώριση της απόφασης.

4. Εάν η επίκληση της αναγνώρισεως γίνεται παρεμπιπτόντως ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, το δικαστήριο αυτό έχει διεθνή δικαιοδοσία να κρίνει σχετικά.

Άρθρο 15

Λόγοι μη αναγνώρισης

1. Αποφάσεις που αφορούν διαζύγιο, δικαστικό χωρισμό ή ακύρωση γάμου δεν αναγνωρίζονται:

- α) αν η αναγνώριση αντικείται προδήλως στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισεως·
- β) αν το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο δεν έχει επιδοθεί ή κοινοποιηθεί στον ερημοδικήσαντα εναγόμενο εγκαίρως και κατά τρόπο ώστε να μπορεί να αμυνθεί, εκτός εάν βεβαιωθεί ότι ο εναγόμενος έχει δεχθεί την απόφαση κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτησης·
- γ) αν η απόφαση είναι ασυμβίβαστη με απόφαση που έχει εκδοθεί μεταξύ των ιδίων διαδικών στο κράτος μέλος αναγνώρισεως·
- δ) αν η απόφαση είναι ασυμβίβαστη με απόφαση που έχει εκδοθεί προγενέστερα μεταξύ των ιδίων διαδικών σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος, εφόσον η προγενέστερη απόφαση συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την αναγνώρισή της στο κράτος μέλος αναγνώρισεως.

2. Απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα των συζύγων που έχει εκδοθεί στα πλαίσια δίκης περί γαμικών διαφορών, όπως αναφέρεται στο άρθρο 13, δεν αναγνωρίζεται:

- α) αν η αναγνώριση αντικείται προδήλως στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισεως, λαμβάνοντας υπόψη τα μείζονα συμφέροντα του τέκνου·
- β) αν έχει εκδοθεί, εκτός περιπτώσεων κατεπείγοντος, χωρίς να δοθεί στο τέκνο η ευκαιρία να ακουσθεί, κατά παράβαση θεμελιωδών δικονομικών αρχών του κράτους μέλους αναγνώρισεως·

γ) αν το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο δεν έχει επιδοθεί ή κοινοποιηθεί στον ερημοδικήσαντα διάδικο εγκαίρως και κατά τρόπο ώστε να μπορεί να αμυνθεί, εκτός εάν βεβαιωθεί ότι ο διάδικος έχει δεχθεί την απόφαση κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτησης·

δ) κατόπιν αιτήματος προσώπου που ισχυρίζεται ότι η απόφαση παραβιάζει τη γονική μέριμνά του, εάν η απόφαση έχει εκδοθεί χωρίς να δοθεί στο πρόσωπο αυτό η ευκαιρία να ακουσθεί·

ε) αν η απόφαση είναι ασυμβίβαστη με μεταγενέστερη απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα που έχει εκδοθεί στο κράτος μέλος αναγνώρισεως

ή

στ) αν η απόφαση είναι ασυμβίβαστη με μεταγενέστερη απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα που έχει εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος ή στην τρίτη χώρα συνήθους διαμονής του τέκνου, εφόσον η μεταγενέστερη απόφαση συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την αναγνώρισή της στο κράτος αναγνώρισεως.

Άρθρο 16

Δικαστήριο κράτους μέλους δύναται, βάσει συμφωνίας αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων, να μην αναγνωρίσει απόφαση εκδοθείσα σε άλλο κράτος μέλος αν, στις περιπτώσεις του άρθρου 8, η απόφαση είχε ως μόνη βάση κριτήρια διεθνούς δικαιοδοσίας διαφορετικά των προβλεπόμενων στα άρθρα 2 έως 7.

Άρθρο 17

Απαγόρευση έρευνας της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου προέλευσης

Η δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους μέλους προέλευσης δεν ερευνάται. Το κριτήριο της δημόσιας τάξης του άρθρου 15 παράγραφος 1 στοιχείο α) και παράγραφος 2 στοιχείο α) δεν εφαρμόζεται στους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας των άρθρων 2 έως 8.

Άρθρο 18

Διαφορές του εφαρμοστέου δικαίου

Αποφάσεις που αφορούν διαζύγιο, δικαστικό χωρισμό ή ακύρωση γάμου δεν μπορούν να μην αναγνωρισθούν επειδή η νομοθεσία του κράτους μέλους αναγνώρισεως δεν επιτρέπει διαζύγιο, δικαστικό χωρισμό ή ακύρωση γάμου βάσει των ιδίων γεγονότων.

Άρθρο 19**Μη αναθεώρηση επί της ουσίας**

Η επί της ουσίας αναθεώρηση αποφάσεως αποκλείεται.

Άρθρο 20**Αναστολή διαδικασίας**

1. Το δικαστήριο κράτους μέλους, από το οποίο ζητείται αναγνώριση αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος, μπορεί να αναστείλει τη διαδικασία, αν η απόφαση αυτή έχει προσβληθεί με τακτικό ένδικο μέσο.

2. Δικαστήριο κράτους μέλους από το οποίο ζητείται αναγνώριση αποφάσεως που εκδόθηκε στην Ιρλανδία ή στο Ηνωμένο Βασίλειο μπορεί να αναστείλει τη διαδικασία εάν στο κράτος προέλευσης η εκτέλεση έχει ανασταλεί λόγω ασκήσεως προσφυγής.

Τμήμα 2**Εκτέλεση****Άρθρο 21****Εκτελεστές αποφάσεις**

1. Απόφαση που εκδόθηκε σε κράτος μέλος για την άσκηση της γονικής μέριμνας επί κοινού τέκνου των διαδίκων, η οποία είναι εκτελεστή σ' αυτό το κράτος μέλος και έχει επιδοθεί, εκτελείται σε άλλο κράτος μέλος αφού κηρυχθεί εκεί εκτελεστή με αίτηση κάθε ενδιαφερομένου.

2. Πάντως, στο Ηνωμένο Βασίλειο μια τέτοια απόφαση εκτελείται στην Αγγλία και στην Ουαλία, στην Σκωτία ή στην Βόρειο Ιρλανδία αφού προηγουμένως η απόφαση αυτή εγγραφεί προς εκτέλεση, στο αντίστοιχο τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου, με αίτηση κάθε ενδιαφερομένου.

Άρθρο 22**Κατά τόπον αρμόδια δικαστήρια**

1. Η αίτηση για την κήρυξη εκτελεστότητας υποβάλλεται στο δικαστήριο που προβλέπεται στον κατάλογο του παραρτήματος Ι.

2. Η κατά τόπον αρμοδιότητα καθορίζεται από τη συνήθη διαμονή του προσώπου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση ή από τη συνήθη διαμονή του τέκνου το οποίο αφορά η αίτηση.

Εάν ουδείς από τους τόπους που μνημονεύονται στο πρώτο εδάφιο δεν μπορεί να βρεθεί στο κράτος μέλος εκτελέσεως, το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο καθορίζεται από τον τόπο εκτελέσεως.

3. Σε σχέση με διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 14 παράγραφος 3, το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο καθορίζεται από το εσωτερικό δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο κινείται η διαδικασία αναγνώρισης ή μη αναγνώρισης.

Άρθρο 23**Διαδικασία εκτέλεσης**

1. Η αίτηση υποβάλλεται κατά το δίκαιο του κράτους μέλους εκτελέσεως.

2. Ο αιτών οφείλει να προβεί σε εκλογή κατοικίας στην περιφέρεια του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται. Αν πάντως το δίκαιο του κράτους μέλους εκτελέσεως δεν προβλέπει την εκλογή κατοικίας, ο αιτών διορίζει αντικλητο.

3. Στην αίτηση επισυνάπτονται τα έγγραφα που αναφέρονται στα άρθρα 32 και 33.

Άρθρο 24**Απόφαση του δικαστηρίου**

1. Το δικαστήριο στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση αποφασίζει αμελλητί. Ο διάδικος, κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, δεν έχει στο στάδιο αυτό της διαδικασίας δικαίωμα υποβολής παρατηρήσεων.

2. Η αίτηση μπορεί να απορριφθεί μόνο για έναν από τους λόγους που προβλέπονται στα άρθρα 15, 16 και 17.

3. Η επί της ουσίας αναθεώρηση αποφάσεως αποκλείεται.

Άρθρο 25**Επίδοση ή κοινοποίηση της απόφασης**

Η απόφαση επί της αιτήσεως επιδίδεται ή κοινοποιείται αμελλητί στον αιτούντα, επιμελεία του γραμματέα του δικαστηρίου, όπως προβλέπει το δίκαιο του κράτους μέλους εκτελέσεως.

Άρθρο 26**Προσφυγή κατά της αποφάσεως εκτελέσεως**

1. Προσφυγή κατά της κηρύξεως της εκτελεστότητας μπορεί να ασκηθεί και από τους δύο διαδίκους.

2. Η προσφυγή ασκείται σε δικαστήριο που περιλαμβάνεται στον κατάλογο του παραρτήματος II.

3. Η προσφυγή εκδικάζεται σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας.

4. Εάν η προσφυγή ασκείται από τον αιτούντα την κήρυξη εκτελεστότητας, ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση θα κληθεί να εμφανιστεί ενώπιον του δικαστηρίου της προσφυγής. Εάν ο εν λόγω διάδικος δεν εμφανιστεί, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 10.

5. Η προσφυγή κατά της κήρυξης εκτελεστότητας ασκείται εντός μηνός από την επίδοσή της. Εάν ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση έχει τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο στο οποίο κηρύχθηκε η εκτελεστότητα, η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής είναι δύο μήνες από την ημέρα που του έγινε η επίδοση προσωπικά, ή στην κατοικία του. Η προθεσμία αυτή δεν παρεκτείνεται λόγω αποστάσεως.

Άρθρο 27**Δικαστήριο προσφυγής και ένδικα μέσα**

Κατά της αποφάσεως επί της προσφυγής μπορούν να ασκηθούν μόνον οι αναφερόμενες στο παράρτημα III διαδικασίες.

Άρθρο 28**Αναστολή της διαδικασίας**

1. Το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκείται η προσφυγή σύμφωνα με τα άρθρα 26 ή 27, μπορεί, με αίτηση του διαδίκου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, να αναστείλει τη διαδικασία αν έχει ασκηθεί στο κράτος μέλος προελεύσεως τακτικό ένδικο μέσο ή αν η προθεσμία για την άσκησή του τρέχει. Στην τελευταία περίπτωση το δικαστήριο μπορεί να τάξει προθεσμία για την άσκηση του ένδικου αυτού μέσου.

2. Εάν η απόφαση έχει εκδοθεί στην Ιρλανδία ή στο Ηνωμένο Βασίλειο, κάθε μορφή ένδικου μέσου διαθέσιμου στο κράτος μέλος προελεύσεως θεωρείται ως τακτικό ένδικο μέσο για τους σκοπούς της παραγράφου 1.

Άρθρο 29**Μερική εκτέλεση**

1. Αν η απόφαση έκρινε επί πολλών αξιώσεων και δεν μπορεί να κηρυχθεί εκτελεστή στο σύνολό της, το δικαστήριο την κηρύσσει εκτελεστή ως προς μία ή περισσότερες από τις αξιώσεις.

2. Ο αιτών μπορεί να ζητήσει μερική εκτέλεση της αποφάσεως.

Άρθρο 30**Δικαστική αρωγή**

Ο αιτών στον οποίο έχει παρασχεθεί στο κράτος μέλος προελεύσεως εν όλω ή εν μέρει δικαστική αρωγή ή απαλλαγή από έξοδα και δαπάνες, απολαύει, στο πλαίσιο της διαδικασίας των άρθρων 22 έως 25, της ευμενέστερης μεταχείρισης ή της ευρύτερης απαλλαγής από έξοδα και δαπάνες, που προβλέπει το δικαίο του κράτους μέλους εκτελέσεως.

Άρθρο 31**Εγγυοδοσία ή κατάθεση χρηματικού ποσού**

Σε διάδικο που ζητεί σε κράτος μέλος την εκτέλεση αποφάσεως η οποία έχει εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος, καμία εγγύηση ή κατάθεση χρηματικού ποσού, ανεξάρτητα από την ονομασία της, δεν μπορεί να επιβληθεί με την αιτιολογία ότι:

α) δεν έχει συνήθη διαμονή στο κράτος εκτελέσεως

ή

β) είναι αλλοδαπός ή, όταν η αναγνώριση ζητείται στο Ηνωμένο Βασίλειο ή στην Ιρλανδία, δεν έχει «domicile» εκεί.

Τμήμα 3

Άρθρο 35

Κοινές διατάξεις

Άρθρο 32

Έγγραφα

1. Ο διάδικος που επικαλείται ή αμφισβητεί την αναγνώριση ή ζητεί την κήρυξη της εκτελεστότητας, οφείλει να προσκομίσει:

α) αντίγραφο της αποφάσεως, το οποίο να συγκεντρώνει τις αναγκαίες προϋποθέσεις γνησιότητας

και

β) τη βεβαίωση που αναφέρεται στο άρθρο 33.

2. Επιπλέον, ο διάδικος που επικαλείται ή αμφισβητεί την αναγνώριση ή ζητεί την κήρυξη της εκτελεστότητας, εφόσον πρόκειται για απόφαση ερήμην, οφείλει να προσκομίσει:

α) το πρωτότυπο ή κυρωμένο αντίγραφο του εγγράφου που αποδεικνύει ότι το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο έχει επιδοθεί ή κοινοποιηθεί στον ερημοδικήσαντα διάδικο

ή

β) οποιοδήποτε έγγραφο στο οποίο να δηλώνεται ότι ο εναγόμενος έχει αποδεχθεί την απόφαση κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση.

Άρθρο 33

Άλλα έγγραφα

Το αρμόδιο δικαστήριο ή η αρμόδια αρχή κράτους μέλους στο οποίο εξεδόθη απόφαση εκδίδουν, κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου διαδίκου, βεβαίωση χρησιμοποιώντας το υπόδειγμα εντύπου που περιλαμβάνεται στο παράρτημα IV (αποφάσεις επί γαμικών διαφορών) ή στο παράρτημα V (αποφάσεις επί γονικής μέριμνας).

Άρθρο 34

Απουσία εγγράφων

1. Αν δεν προσάγονται τα έγγραφα που μνημονεύονται στο άρθρο 32 παράγραφος 1 στοιχείο β) ή παράγραφος 2, το δικαστήριο μπορεί είτε να ορίσει προθεσμία προσαγωγής τους είτε να δεχθεί ισοδύναμα έγγραφα είτε, εφόσον κρίνει ότι έχει επαρκώς ενημερωθεί, να απαλλάξει τον αιτούντα από το βάρος αυτό.

2. Το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει την προσαγωγή μεταφράσεως των εγγράφων. Η μετάφραση επικυρώνεται από πρόσωπο που έχει αυτή την εξουσία σε ένα από τα κράτη μέλη.

Επικύρωση ή άλλη ανάλογη διατύπωση

Καμιά επικύρωση ή άλλη ανάλογη διατύπωση δεν απαιτείται για τα έγγραφα που μνημονεύονται στα άρθρα 32 και 33 και στο άρθρο 34 παράγραφος 2, καθώς και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, για το έγγραφο διορισμού αντικλήτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 36

Σχέση με άλλες συμβάσεις

1. Με την επιφύλαξη των άρθρων 38 και 42 και της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, ο παρών κανονισμός αντικαθιστά, μεταξύ των κρατών μελών που είναι συμβαλλόμενα μέρη του, τις κατά την έναρξη ισχύος του υφιστάμενες συμβάσεις, συναφθείσες μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών μελών και αφορούσες θέματα τα οποία διέπονται από τον παρόντα κανονισμό.

2. α) Η Σουηδία και η Φινλανδία δύνανται να δηλώσουν ότι ισχύει, εν όλω ή εν μέρει, στις μεταξύ των σχέσεις η σύμβαση της 6ης Φεβρουαρίου 1931 μεταξύ Δανίας, Φινλανδίας, Ισλανδίας, Νορβηγίας και Σουηδίας, η οποία περιέχει διατάξεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου σχετικά με το γάμο, την υιοθεσία και την επιμέλεια, καθώς και το τελικό πρωτόκολλο αυτής, αντί των κανόνων του παρόντος κανονισμού. Οι δηλώσεις αυτές δημοσιεύονται στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ως παράρτημα του κανονισμού. Αυτά τα κράτη μέλη μπορούν να δηλώσουν ανά πάσα στιγμή ότι τις ανακαλούν εν όλω ή εν μέρει⁽¹⁾.

β) Η αρχή της μη εισαγωγής διακρίσεων λόγω ιθαγενείας μεταξύ των πολιτών της Ένωσης τηρείται.

γ) Τα κριτήρια αρμοδιότητας σε κάθε συμφωνία που θα συναφθεί μεταξύ των αναφερομένων στο στοιχείο α) κρατών μελών και θα αφορά θέματα ρυθμιζόμενα στον παρόντα κανονισμό, ευθυγραμμίζονται με τα προβλεπόμενα στον παρόντα κανονισμό.

δ) Οι αποφάσεις που εκδίδονται σε ένα από τα σκανδιναβικά κράτη που έχει προβεί στη δήλωση του στοιχείου α), στα πλαίσια δωσιδικίας που αντιστοιχεί σε περίπτωση που προβλέπεται στο κεφάλαιο II, αναγνωρίζονται και εκτελούνται στα υπόλοιπα κράτη μέλη σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται στον τίτλο III.

⁽¹⁾ Ουδέν κράτος μέλος δεν προέβη στη δήλωση αυτή κατά την έκδοση του κανονισμού.

3. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή:
- α) αντίγραφο των συμφωνιών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχεία α) και γ), καθώς και των ομοιόμορφων νόμων που τις θέτουν σε ισχύ·
- β) κάθε καταγγελία ή τροποποίηση των ανωτέρω συμφωνιών ή ομοιόμορφων νόμων.

Άρθρο 37

Σχέση με ορισμένες πολυμερείς συμβάσεις

Στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών που είναι συμβαλλόμενα μέρη του, ο παρών κανονισμός υπερισχύει των ακόλουθων συμβάσεων, στο βαθμό που αφορούν θέματα διεπόμενα από αυτόν:

- σύμβαση της Χάγης, της 5ης Οκτωβρίου 1961, σχετικά με την αρμοδιότητα των αρχών και το εφαρμοστέο δίκαιο όσον αφορά την προστασία των ανηλικών,
- σύμβαση του Λουξεμβούργου, της 8ης Σεπτεμβρίου 1967, για την αναγνώριση αποφάσεων που αφορούν το κύρος γάμων,
- σύμβαση της Χάγης, της 1ης Ιουνίου 1970, για την αναγνώριση αποφάσεων διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού,
- ευρωπαϊκή σύμβαση, της 20ής Μαΐου 1980, για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε θέματα επιμέλειας των τέκνων και για την αποκατάσταση της επιμέλειάς τους,
- σύμβαση της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, σχετικά με την αρμοδιότητα, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής ευθύνης και μέτρων προστασίας των παιδιών εφόσον το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος.

Άρθρο 38

Έκταση των αποτελεσμάτων

1. Οι συμφωνίες και οι συμβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 36 παράγραφος 1 και στο άρθρο 37 συνεχίζουν να παράγουν αποτελέσματα στα θέματα στα οποία ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται.
2. Συνεχίζουν να παράγουν αποτελέσματα ως προς τις αποφάσεις που εκδόθηκαν και τα έγγραφα που συντάχθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 39

Συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών

1. Δύο ή περισσότερα κράτη μέλη μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις ή συμφωνίες με στόχο τη διεύρυνση του παρόντος κανονισμού ή τη διευκόλυνση της εφαρμογής του.

Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή:

- α) αντίγραφο των σχεδίων συμφωνιών
και
- β) τυχόν καταγγελία ή τροποποίηση των εν λόγω συμφωνιών.

2. Αυτές οι συμβάσεις ή συμφωνίες ουδέποτε μπορούν να παρεκκλίνουν από τα κεφάλαια II και III.

Άρθρο 40

Συνθήκες με την Αγία Έδρα

1. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τη διεθνή συνθήκη (concordat) μεταξύ της Αγίας Έδρας και της Πορτογαλίας, η οποία υπογράφηκε στην Πόλη του Βατικανού στις 7 Μαΐου 1940.

2. Κάθε απόφαση σχετικά με την ελαττωματικότητα γάμου η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογή της συνθήκης που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο, αναγνωρίζεται στα κράτη μέλη υπό τους όρους του κεφαλαίου III.

3. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 εφαρμόζονται επίσης στις ακόλουθες διεθνείς συνθήκες (concordats) με την Αγία Έδρα:

- α) συνθήκη του Λατερανού (Concordato lateranense), της 11ης Φεβρουαρίου 1929, μεταξύ της Ιταλίας και της Αγίας Έδρας, όπως τροποποιήθηκε από τη συμφωνία και το πρόσθετο πρωτόκολλό της που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 18 Φεβρουαρίου 1984·
- β) συμφωνία μεταξύ της Αγίας Έδρας και της Ισπανίας περί νομικών υποθέσεων, της 3ης Ιανουαρίου 1979.

4. Η αναγνώριση των αποφάσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 2 μπορεί να υπόκειται στην Ιταλία και στην Ισπανία στις ίδιες διαδικασίες και στους ίδιους ελέγχους που ισχύουν για τις αποφάσεις των εκκλησιαστικών δικαστηρίων, οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες που συνάπτονται με την Αγία Έδρα και αναφέρονται στη παράγραφο 3.

5. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή:

- α) αντίγραφο των συνθηκών που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 3·
- β) τυχόν καταγγελία ή τροποποίηση των εν λόγω συνθηκών.

Άρθρο 41

Κράτη μέλη με δύο ή περισσότερα συστήματα δικαίου

Όσον αφορά κράτος μέλος στο οποίο δύο ή περισσότερα συστήματα δικαίου ή σύνολα κανόνων, αφορώντα τα θέματα που διέπονται από τον παρόντα κανονισμό, ισχύουν σε διαφορετικές εδαφικές ενότητες:

- α) κάθε αναφορά στη συνήθη διαμονή στο οικείο κράτος μέλος αφορά τη συνήθη διαμονή σε μια εδαφική ενότητα·

- β) κάθε αναφορά στην ιθαγένεια ή, για το Ηνωμένο Βασίλειο, στο «domicile» αφορά την εδαφική ενότητα που ορίζεται από το δίκαιο του οικείου κράτους·
- γ) κάθε αναφορά στην αρχή κράτους μέλους, που έχει επιληφθεί αιτήσεως διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης γάμου, αναφέρεται στην αρχή της εδαφικής ενότητας που έχει επιληφθεί αυτής της αίτησης·
- δ) κάθε αναφορά στους κανόνες του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης, αφορά τους κανόνες της εδαφικής ενότητας στην οποία γίνεται επίκληση της δικαστικής αρμοδιότητας, της αναγνώρισης ή της εκτέλεσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**Άρθρο 42**

1. Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού εφαρμόζονται μόνο στις αγωγές που ασκούνται, στα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται και στους δικαστικούς συμβιβασμούς που καταρτίζονται ενώπιον δικαστηρίου κατά τη διάρκεια δίκης, μετά την έναρξη της ισχύος του.
2. Αποφάσεις που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού κατόπιν αγωγής που έχει ασκηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή, αναγνωρίζονται και εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου III, αν η διεθνής δικαιοδοσία βασίστηκε σε κανόνες σύμφωνους με τις διατάξεις του κεφαλαίου II του παρόντος κανονισμού ή με τις διατάξεις σύμβασης η οποία, κατά την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής, ίσχυε μεταξύ του κράτους μέλους προελεύσεως και του κράτους μέλους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα στα κράτη μέλη, σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**Άρθρο 43****Επανεξέταση**

Το αργότερο την 1η Μαρτίου 2006, και εν συνεχεία ανά πενταετία, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, και ιδίως των άρθρων 36 και 39 και του άρθρου 40 παράγραφος 2. Η έκθεση αυτή συνοδεύεται ενδεχομένως από προτάσεις προσαρμογής.

Άρθρο 44**Τροποποίηση των καταλόγων των δικαστηρίων και των ενδίκων μέσων**

1. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τα κείμενα που τροποποιούν τους καταλόγους των δικαστηρίων και των ενδίκων μέσων που παρατίθενται στα παραρτήματα I έως III. Η Επιτροπή προσαρμόζει τα παραρτήματα αναλόγως.
2. Η αναπροσαρμογή ή οι τεχνικές τροποποιήσεις των εντύπων που παρατίθενται στα παραρτήματα IV και V αποφασίζονται με τη συμβουλευτική διαδικασία του άρθρου 45 παράγραφος 2.

Άρθρο 45

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή.
2. Όταν γίνεται παραπομπή σ' αυτή την παράγραφο εφαρμόζονται τα άρθρα 3 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ.
3. Η επιτροπή θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό.

Άρθρο 46**Έναρξη ισχύος**

Ο παρών κανονισμός θα τεθεί σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2001.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

A. COSTA

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Τα κατά τόπον αρμόδια δικαστήρια ή αρχές, στις οποίες υποβάλλονται οι αιτήσεις του άρθρου 22 είναι:

- στο Βέλγιο στο «tribunal de Première Instance»/«rechtbank van eerste aanleg»/«erstinstanzliches Gericht»,
- στη Γερμανία:
 - στην περιφέρεια του «Kammergericht»: (Berlin), στο «Familiengericht Pankow/Weissensee»,
 - στις περιφέρειες των λοιπών «Oberlandesgerichte»: στο «Familiengericht» της έδρας του οικείου «Oberlandesgericht»,
- στην Ελλάδα, στο Μονομελές Πρωτοδικείο,
- στην Ισπανία, στο «Juzgado de Primera Instancia»,
- στη Γαλλία, στον πρόεδρο του «tribunal de Grande Instance»,
- στην Ιρλανδία, στο «High Court»,
- στην Ιταλία, στο «Corte d'appello»,
- στο Λουξεμβούργο, στον πρόεδρο του «Tribunal d'Arrondissement»,
- στις Κάτω Χώρες, στον πρόεδρο του «arrondissementsrechtbank»,
- στην Αυστρία, στο «Bezirksgericht»,
- στην Πορτογαλία, στο «Tribunal de Comarca» ή στο «Tribunal de família»,
- στη Φινλανδία, στο «käräjäoikeus»/«tingsrätt»,
- στη Σουηδία, στο «Svea hovrätt»,
- στο Ηνωμένο Βασίλειο:
 - α) στην Αγγλία και Ουαλία, στο «High Court of Justice»,
 - β) στη Σκωτία, στο «Court of Session»,
 - γ) στη Βόρειο Ιρλανδία, στο «High Court of Justice»,
 - δ) στο Γιβραλτάρ, στο «Supreme Court».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Η προσφυγή που προβλέπεται στο άρθρο 26 ασκείται στα ακόλουθα δικαστήρια:

- στο Βέλγιο:
 - α) ο αιτών την κήρυξη εκτελεσιμότητας μπορεί να προσφύγει στο «cour d'appel» ή στο «hof van beroep»
 - β) ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση μπορεί να προσφύγει στο «tribunal de première instance»/«rechtbank van eerste aanleg»/«erinstanzliches Gericht»,
 - στη Γερμανία, στο «Oberlandesgericht»,
 - στην Ελλάδα, στο «Εφετείο»,
 - στην Ισπανία, στο «Audiencia Provincial»,
 - στη Γαλλία, στο «Cour d'Appel»,
 - στην Ιρλανδία, στο «High Court»,
 - στην Ιταλία, στο «Corte d'appello»,
 - στο Λουξεμβούργο, στο «Cour d'appel»,
 - στις Κάτω Χώρες:
 - α) αν ο αιτών ή ο εναγόμενος που εμφανίστηκε στο δικαστήριο ασκήσει την προσφυγή, στο «gerechtshof»,
 - β) αν ο εναγόμενος στον οποίο επιτρέπεται να μην εμφανισθεί ασκήσει προσφυγή, στο «arrondissementsrechtbank»,
 - στην Αυστρία, στο «Bezirksgericht»,
 - στην Πορτογαλία, στο «Tribunal de Relação»,
 - στη Φινλανδία, στο «hovioikeus»/«hovrätt»,
 - στη Σουηδία, στο «Svea hovrätt»,
 - στο Ηνωμένο Βασίλειο:
 - α) στην Αγγλία και Ουαλία, στο «High Court of Justice»,
 - β) στη Σκωτία, στο «Court of Session»,
 - γ) στη Βόρειο Ιρλανδία, στο «High Court of Justice»,
 - δ) στο Γιβραλτάρ, στο «Court of Appeal».
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Οι προσφυγές που προβλέπονται στο άρθρο 27 μπορούν να ασκηθούν μόνο με:

- στο Βέλγιο, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες, αναίρεση,
 - στη Γερμανία, «Rechtsbeschwerde»,
 - στην Ιρλανδία, «προσφυγή επί νομικού ζητήματος» στο «Supreme Court»,
 - στην Αυστρία, «Revisionsrekurs»,
 - στην Πορτογαλία, «Recurso restrito à matéria de direito»,
 - στη Φινλανδία, προσφυγή στο «korkein oikeus»/«högsta domstolen»,
 - στη Σουηδία, προσφυγή στο «Högsta domstolen»,
 - στο Ηνωμένο Βασίλειο, μία μόνον περαιτέρω προσφυγή επί νομικού ζητήματος.
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Βεβαίωση που προβλέπεται στο άρθρο 33 σχετικά με αποφάσεις σε υποθέσεις γαμικών διαφορών

1. Χώρα προέλευσης _____
2. Δικαστήριο ή αρχή που εξέδωσε τη βεβαίωση
 - 2.1. Ονοματεπώνυμο _____
 - 2.2. Διεύθυνση _____
 - 2.3. Τηλ/Φαξ/Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο _____
3. Γάμος
 - 3.1. Η σύζυγος
 - 3.1.1. Ονοματεπώνυμο _____
 - 3.1.2. Χώρα και τόπος γεννήσεως _____
 - 3.1.3. Ημερομηνία γεννήσεως _____
 - 3.2. Ο σύζυγος
 - 3.2.1. Ονοματεπώνυμο _____
 - 3.2.2. Χώρα και τόπος γεννήσεως _____
 - 3.2.3. Ημερομηνία γεννήσεως _____
 - 3.3. Χώρα, τόπος (εάν είναι γνωστός) και ημερομηνία γάμου
 - 3.3.1. Χώρα του γάμου _____
 - 3.3.2. Τόπος του γάμου (όπου είναι γνωστός) _____
 - 3.3.3. Ημερομηνία του γάμου _____
4. Δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση
 - 4.1. Όνομα δικαστηρίου _____
 - 4.2. Τόπος δικαστηρίου _____
5. Απόφαση
 - 5.1. Ημερομηνία _____

5.2. Αριθμός αναφοράς _____

5.3. Είδος απόφασης

5.3.1. Διαζύγιο

5.3.2. Ακύρωση γάμου

5.3.3. Δικαστικός χωρισμός

5.4. Εκδόθηκε η απόφαση κατ' ερημοδικία;

5.4.1. Όχι

5.4.2. Ναι ⁽¹⁾

6. Ονοματεπώνυμο διαδίκων στους οποίους παρασχέθηκε δικαστική αρωγή _____

7. Υπόκειται η απόφαση σε περαιτέρω ένδικα μέσα στο κράτος μέλος προέλευσης;

7.1. Όχι

7.2. Ναι

8. Ημερομηνία κατά την οποία παράγει έννομα αποτελέσματα, στο κράτος μέλος όπου εκδόθηκε η απόφαση

8.1. Το διαζύγιο _____

8.2. Ο δικαστικός χωρισμός _____

(τόπος) _____, (ημερομηνία) _____

Υπογραφή ή/και σφραγίδα

⁽¹⁾ Πρέπει να επισυνάπτονται τα έγγραφα που προβλέπονται στο άρθρο 32 παράγραφος 2.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

Βεβαίωση που προβλέπεται στο άρθρο 33 σχετικά με αποφάσεις σε υποθέσεις γονικής μέριμνας

1. Χώρα προέλευσης _____
2. Δικαστήριο ή αρχή που εξέδωσε τη βεβαίωση
 - 2.1. Ονοματεπώνυμο _____
 - 2.2. Διεύθυνση _____
 - 2.3. Τηλ/Φαξ/Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο _____
3. Γονείς
 - 3.1. Η μητέρα
 - 3.1.1. Ονοματεπώνυμο _____
 - 3.1.2. Ημερομηνία και τόπος γεννήσεως _____
 - 3.2. Ο πατέρας
 - 3.2.1. Ονοματεπώνυμο _____
 - 3.2.2. Ημερομηνία και τόπος γεννήσεως _____
4. Δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση
 - 4.1. Όνομα δικαστηρίου _____
 - 4.2. Τόπος δικαστηρίου _____
5. Απόφαση
 - 5.1. Ημερομηνία _____
 - 5.2. Αριθμός αναφοράς _____
 - 5.3. Εκδόθηκε η απόφαση κατ' ερημοδικία;
 - 5.3.1. Όχι
 - 5.3.2. Ναι (!)

(!) Πρέπει να επισυνάπτονται τα έγγραφα που προβλέπονται στο άρθρο 32 παράγραφος 2.

6. Τέκνα που καλύπτονται από την απόφαση ⁽¹⁾
- 6.1. Ονοματεπώνυμο και ημερομηνία γεννήσεως _____
- 6.2. Ονοματεπώνυμο και ημερομηνία γεννήσεως _____
- 6.3. Ονοματεπώνυμο και ημερομηνία γεννήσεως _____
- 6.4. Ονοματεπώνυμο και ημερομηνία γεννήσεως _____
7. Ονοματεπώνυμο διαδικών στους οποίους παρασχέθηκε δικαστική αρωγή _____
8. Βεβαίωση εκτελεστότητας και επίδοση
- 8.1. Είναι η απόφαση εκτελεστή σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης;
- 8.1.1. Ναι
- 8.1.2. Όχι
- 8.2. Επιδόθηκε η απόφαση στο διάδικο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση;
- 8.2.1. Ναι
- 8.2.1.1. Ονοματεπώνυμο του διαδίκου _____
- 8.2.1.2. Ημερομηνία επίδοσης _____
- 8.2.2. Όχι
- (τόπος) _____, (ημερομηνία) _____ Υπογραφή ή/και σφραγίδα
- _____

(¹) Εάν καλύπτονται περισσότερα από τέσσερα τέκνα, να χρησιμοποιηθεί δεύτερο έντυπο.

Πτώχευση

MIGUEL VIRGÓS

Ο κ. Miguel Virgós (πτυχιούχος νομικής του Πανεπιστημίου του Οβιέδο της Ισπανίας το 1978, διδάκτωρ νομικής του Πανεπιστημίου της Μπολόνιας το 1981, κάτοχος τίτλου LL.M. του Columbia University της Νέας Υόρκης το 1982) είναι καθηγητής της Νομικής Σχολής του Αυτονόμου Πανεπιστημίου της Μαδρίτης και νομικός σύμβουλος. Είναι επίσης μέλος του Τμήματος Εμπορικού Δικαίου της Ισπανικής Νομικής Επιτροπής. Κύριο θέμα των ενδιαφερόντων του είναι οι διεθνείς, επιχειρηματικές συμβάσεις, περιλαμβανομένων των συγκρούσεων δικαίου, της διεθνούς εκδίκασης υποθέσεων και της διεθνούς διαιτησίας. Συμμετείχε ως πραγματογνώμονας της ισπανικής αντιπροσωπείας στην ομάδα εργασίας για τη σύμβαση της ΕΚ του 1995 για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας, διορίστηκε δε επίσημος εισηγητής της σύμβασης μαζί με τον κ. E. Schmit του Λουξεμβούργου. Μεταξύ των σχετικών με το θέμα δημοσιεύσεών του βλέπε: Virgós/Garcimartín, *Σχολιασμός του ευρωπαϊκού κανονισμού αφερεγγυότητας*, Μαδρίτη 2003 (αγγλική απόδοση, 2004).

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας

1. Εισαγωγή

1. Η κοινοτική νομοθετική δραστηριότητα σχετικά με την αφερεγγυότητα κατέληξε, στον τομέα της συνεργασίας με διασυννοριακές συνέπειες, στην έκδοση ενός κανονισμού περί διαδικασιών αφερεγγυότητας και δύο οδηγιών οι οποίες αφορούν την εξυγίανση και εκκαθάριση ασφαλιστικών εταιρειών και πιστωτικών ιδρυμάτων. Αν και καθένα από αυτά τα νομοθετήματα έχει διαφορετική νομική βάση (μόνο το πρώτο βασίζεται στο άρθρο 65 της συνθήκης ΕΚ), αποτελούν και τα τρία κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Στόχος τους δεν είναι να συστήσουν ένα ευρωπαϊκό πτωχευτικό δίκαιο. Αφετηρία είναι ο σεβασμός του ουσιαστικού δικαίου: κάθε χώρα διατηρεί το πτωχευτικό της δίκαιο. Τα εν λόγω κοινοτικά νομοθετήματα ρυθμίζουν τις διασυννοριακές πλευρές των εθνικών διαδικασιών: ποιο εθνικό δικαστήριο ή ποια εθνική αρχή έχει αρμοδιότητα να αρχίσει μια πτωχευτική διαδικασία ή να επιλύσει ένα συγκεκριμένο ζήτημα σχετικό με πτώχευση, ποιο εθνικό δίκαιο εφαρμόζεται σε αυτή τη διαδικασία ή σε αυτό το ζήτημα, ποια αποτελέσματα παράγει μια πτωχευτική διαδικασία σε άλλα κράτη κ.λπ.
2. Κεντρικό νομοθετικό κείμενο του συστήματος είναι ο *κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 της 29ης Μαΐου 2000 περί διαδικασιών αφερεγγυότητας*. Ο κανονισμός αυτός αποτελεί τον *γενικό κανόνα* που εφαρμόζεται στην αφερεγγυότητα κάθε προσώπου, φυσικού ή νομικού, εξαιρουμένων των ασφαλιστικών εταιρειών, των πιστωτικών ιδρυμάτων ή των επιχειρήσεων επενδύσεων (άρθρο 1 παράγραφος 2). Ο λόγος αυτής της εξαίρεσης είναι ότι τα νομικά αυτά πρόσωπα κατά κανόνα υπόκεινται σε ειδικά καθεστώτα εποπτικού ελέγχου, δυνάμει των οποίων οι εθνικές ελεγκτικές αρχές διαθέτουν ευρεία αρμοδιότητα παρέμβασης. Οι ιδιομορφίες αυτές απαιτούν ειδικές ρυθμίσεις. Ως τώρα έχουν εκδοθεί δύο οδηγίες, η *οδηγία 2001/17/ΕΚ της 19ης Ιανουαρίου 2001 περί εξυγίανσης και εκκαθάρισης των ασφαλιστικών εταιρειών* και η *οδηγία 2001/24/ΕΚ της 4ης Απριλίου 2001 περί εξυγίανσης και εκκαθάρισης των πιστωτικών ιδρυμάτων*. Μετά από αυτές θα πρέπει να ακολουθήσει μια οδηγία περί των επιχειρήσεων επενδύσεων.
3. Παράλληλα, τέλος, με αυτούς τους κανόνες που ρυθμίζουν γενικά τη διαδικασία της αφερεγγυότητας, υπάρχουν κοινοτικά νομοθετικά κείμενα που θίγουν επιμέρους προβλήματα που έχουν σχέση με την αφερεγγυότητα. Ιδιαίτερη σημασία έχουν η *οδηγία 98/26/ΕΚ της 19ης Μαΐου 1998 περί του*

αμετακλήτου του διακανονισμού στα συστήματα πληρωμών και στα συστήματα διακανονισμού αξιογράφων (άρθρα 6-9) και η οδηγία 2002/47/ΕΚ της 6ης Ιουνίου 2002 περί των συμφωνιών παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας, ένας από τους κύριους στόχους της οποίας είναι η προστασία των πιστωτών υπέρ των οποίων ισχύει μια χρηματοοικονομική ασφάλεια από τους κινδύνους αφερεγγυότητας του οφειλέτη (άρθρο 8).

2. Προέλευση

4. Ο κανονισμός περί διαδικασιών αφερεγγυότητας προέρχεται άμεσα από τη σύμβαση των Βρυξελλών του 1995 περί διαδικασιών αφερεγγυότητας, που ουδέποτε ετέθη σε ισχύ. Η σύμβαση αυτή συνοδεύεται από μια επεξηγηματική έκθεση η οποία, μολονότι επίσης απετέλεσε αντικείμενο διαπραγμάτευσης των κρατών μελών, ουδέποτε συμφωνήθηκε. Σκοπός της έκθεσης ήταν να παρασχεθούν στους ερμηνευτές στοιχεία για την εκπόνηση και την αιτιολόγηση κάθε κανόνα της σύμβασης. Ο κανονισμός επαναλαμβάνει σχεδόν χωρίς καμία μεταβολή τους περισσότερους από τους κανόνες της σύμβασης, οπότε, κατά συνέπεια, η προαναφερθείσα έκθεση μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματικός παράγων κατά την ερμηνεία του κανονισμού. Η έκθεση φέρει τον κωδικό 6500/1/96 REV 1, DRS 8 (CFC) του Συμβουλίου της ΕΕ.

3. Στόχοι

5. Για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς απαιτείται οι διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας να διεξάγονται αποτελεσματικά και αποδοτικά. Προς τούτο, ο κανονισμός περί διαδικασιών αφερεγγυότητας επιδιώκει τρεις γενικούς στόχους:
 - α) να εξαλειφθεί η αβεβαιότητα που προέρχεται από την ποικιλία των νομοθεσιών των κρατών μελών, μέσω της θέσπισης ενός ενιαίου καθεστώτος ιδιωτικού διεθνούς δικαίου·
 - β) να προωθηθεί η αποτελεσματικότητα, με την αποδοχή λύσεων απλών και εύκολης εφαρμογής στην πράξη·
 - γ) να τεθούν εκτός του κοινοτικού πλαισίου διαφορές μεταχείρισης που έχουν σχέση με τον τόπο όπου ευρίσκεται ο πιστωτής ή με την προέλευση των οφειλών.

4. Το κανονιστικό πρότυπο

6. Οι ρυθμίσεις των διεθνών πτωχεύσεων μελετώνται συνήθως με την αντιπαράθεση δύο κανονιστικών προτύπων: του εδαφικού προτύπου και του παγκοσμίου προτύπου. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 περί διαδικασιών αφερεγγυότητας ακολουθεί ένα πρότυπο ενδιάμεσο ή, άλλως, «μετριασμένης παγκοσμιοτητας». Την ίδια επιλογή ακολουθεί και ο νόμος-πρότυπο της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπορικό Δίκαιο (Uncitral) περί διασυννοριακής αφερεγγυότητας που αποτελεί ως προς το προκείμενο θέμα διεθνές υπόδειγμα. Αφετηρία είναι το παγκόσμιο πρότυπο, καθόσον επιτρέπει την έναρξη μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας στο κράτος όπου ο οφειλέτης έχει το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του, της προσδίδει δε παγκόσμια εμβέλεια τόσο ως προς τα περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνει όσο και ως προς τους πιστωτές που αφορά. Κατ' αρχήν, όλα τα περιουσιακά στοιχεία υπόκεινται σε αυτή τη διαδικασία, οπουδήποτε και αν ευρίσκονται, σε αυτήν δε μπορούν να αναγγελθούν όλοι οι πιστωτές του οφειλέτη. Επιπλέον, το πρότυπο αυτό προέρχεται από την εφαρμογή ενός ενιαίου δικαίου, του δικαίου του κράτους έναρξης της διαδικασίας (*lex fori concursus principalis*), τόσο ως προς τις διαδικαστικές όσο και ως προς τις ουσιαστικές πτυχές της αφερεγγυότητας. Από αυτή τη βάση, θεσπίζεται μια σειρά κανόνων που μετριάζουν την παγκοσμιοτητα του προτύπου. Κατά βάση, οι κανόνες αυτοί είναι δύο ειδών. Αφενός κανόνες σύγκρουσης δικαίου, σκοπός των οποίων είναι η θέσπιση *εξαιρέσεων* από τη γενική εφαρμογή του δικαίου του κράτους της έναρξης της διαδικασίας, ώστε ορισμένες θέσεις ή δικαιώματα να μην υπάγονται στο δικαιο που διέπει την πτώχευση, αλλά σε κάποιο άλλο εθνικό δίκαιο. Αφετέρου κανόνες στόχος των οποίων είναι να καταστεί δυνατή η έναρξη *τοπικών διαδικασιών*, δηλαδή διαδικασιών αφερεγγυότητας η εμβέλεια των οποίων περιορίζεται στα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη που ευρίσκονται στο κράτος που τις αρχίζει. Η δυνατότητα αυτή εξαρτάται από μια σειρά προαπαιτήσεων ώστε να μην υπονομευθεί ο βασικός κανόνας (δηλαδή η παγκοσμιοτητα της πτώχευσης). Οι τοπικές διαδικασίες, λοιπόν, είναι δυνατόν να αρχίσουν μόνον εκεί όπου ο οφειλέτης έχει εγκατάσταση, στην αναγγελία γίνονται δεκτοί όχι μόνον οι τοπικοί οφειλέτες, η δε κινηθείσα διαδικασία υπόκειται σε κανόνες συντονισμού με την κύρια διαδικασία.

5. Κατά τόπον εφαρμογή

7. Ο κανονισμός εφαρμόζεται μόνο στις διαδικασίες αφερεγγυότητας που αρχίζουν μέσα σε κράτος μέλος και αφορούν οφειλέτη, οποιασδήποτε ιθαγενείας, το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οποίου ευρίσκεται σε

κράτος μέλος. Επίσης, διέπει μόνον τις διακοινοτικές πτυχές αυτών των διαδικασιών (δηλαδή τις επιπτώσεις τους έναντι του δικαίου άλλων κρατών μελών), με μόνη εξαίρεση τη διεθνή αρμοδιότητα, η οποία κατ' ανάγκη ενεργεί έναντι τρίτων κρατών για να εξασφαλιστεί η παγκοσμιότητα του κανονιστικού προτύπου που έχει γίνει δεκτό. Για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας που δεν υπάγονται στον κανονισμό ή για τις πτυχές τους που δεν ρυθμίζονται από αυτόν, ισχύουν οι κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου κάθε κράτους.

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, δυνάμει του άρθρου 69 της συνθήκης ΕΚ, η Δανία δεν συμμετέσχε στην έκδοση του κανονισμού και κατά συνέπεια, εφόσον δεν μεταβάλε τη θέση της, δεν δεσμεύεται από αυτόν (βλέπε αιτιολογική παράγραφο 33). Για τα λοιπά κράτη μέλη η Δανία πρέπει να θεωρείται, προς το παρόν, τρίτο κράτος.

6. Πεδίο καθ' ύλην εφαρμογής του κανονισμού

8. Ο κανονισμός εφαρμόζεται στις διαδικασίες αφερεγγυότητας, τόσο εξυγίανσης όσο και εκκαθάρισης, που πληρούν τις εξής τέσσερις προϋποθέσεις:
 - α) απαιτείται να πρόκειται για συλλογική διαδικασία·
 - β) να βασίζεται στην αφερεγγυότητα του οφειλέτη. Ο κανονισμός δεν ορίζει σαφώς αυτή την κατάσταση. Ο ακριβής καθορισμός των όρων που την συνιστούν θεσπίζονται από το εθνικό δίκαιο·
 - γ) να συνεπάγεται την πτωχευτική απαλλοτρίωση, ολική ή μερική, του οφειλέτη, ήτοι τη μεταβίβαση σε άλλο πρόσωπο των εξουσιών διαχείρισης και διάθεσης όλης ή μέρους της περιουσίας του ή τον περιορισμό των εν λόγω εξουσιών, μέσω της παρέμβασης και του ελέγχου των πράξεών του. Η νομική φύση αυτής της απαλλοτρίωσης, όπως προβλέπεται από το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, δεν έχει σημασία·
 - δ) να προβλέπεται ο διορισμός συνδίκου ή αναλόγου αρμοδίου (βλέπε άρθρο 1 παράγραφος 1 του κανονισμού). Η τελευταία αυτή προϋπόθεση είναι συνέπεια της προηγούμενης: η πτωχευτική απαλλοτρίωση πρέπει να συνεπάγεται το διορισμό συνδίκου. Ο κανονισμός χρησιμοποιεί μια ευρύτερη έννοια του «συνδίκου»: κάθε πρόσωπο ή όργανο, τα καθήκοντα του οποίου συνίστανται στη

διοίκηση ή εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας ή στην επίβλεψη της διαχείρισης των υποθέσεων του οφειλέτη [άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο β]).

9. Παρά ταύτα, για να εφαρμοστεί ο κανονισμός, δεν αρκεί να πληροί γενικά μια εθνική διαδικασία αυτές τις τέσσερις προϋποθέσεις. Τα στοιχεία α) και γ) του άρθρου 2 απαιτούν να περιλαμβάνεται ρητώς η εκάστοτε διαδικασία στα παραρτήματα Α και Β του κανονισμού. Άπαξ όμως ένας κανονισμός περιληφθεί στα παραρτήματα αυτά, δεν ελέγχεται πλέον αν πληροί τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις: αρκεί το ότι έχει περιληφθεί στον κατάλογο των εθνικών διαδικασιών ώστε να εφαρμόζεται σε αυτήν ο κανονισμός.

7. Υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής

10. Ο κανονισμός δεν θεσπίζει περιορισμούς βασιζόμενους στη φύση του οφειλέτη. Περιλαμβάνει φυσικά και νομικά πρόσωπα, οποιαδήποτε εταιρική ή άλλη συλλογική μορφή και αν έχουν λάβει, νομικές οντότητες χωρίς νομική προσωπικότητα, καθώς και διακεκριμένες περιουσίες, αρκεί σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο να είναι δυνατόν να αποτελέσουν παθητικό υποκείμενο διαδικασίας αφερεγγυότητας. Ο κανονισμός, επιπλέον, εφαρμόζεται ανεξάρτητα από την προσωπική κατάσταση του οφειλέτη, εμπόρου η μη εμπόρου, επιτηδευματία ή καταναλωτή κ.λπ.
11. Ο κανονισμός αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής του τα πιστωτικά ιδρύματα, τις ασφαλιστικές εταιρείες και τις επιχειρήσεις επενδύσεων οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες που συνεπάγονται την κατοχή κεφαλαίων ή χρεογράφων τρίτων, και τους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων. Τα νομικά αυτά πρόσωπα διέπονται από ειδικούς κανόνες (βλέπε εισαγωγή).

8. Η κύρια διαδικασία

12. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 3 του κανονισμού, αρμόδια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη. Η διαδικασία αυτή καλείται «κύρια διαδικασία», έχει δε παγκόσμια εμβέλεια. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει η πρόθεση να καλύψει όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη και όλους τους πιστωτές οπουδήποτε και αν ευρίσκονται, σε βάση παγκόσμια και όχι μόνον

κοινοτική. Επισημαίνεται ότι ο κανονισμός δεν περιορίζει τη διεθνή αρμοδιότητα των δικαστηρίων του κέντρου των κυρίων συμφερόντων στα ευρωπαϊκά πλαίσια, ούτε αφήνει το ζήτημα αυτό στα εθνικά δίκαια. Φυσικά ο κανονισμός μπορεί να εγγυηθεί την παγκόσμια εμβέλεια μόνο μέσα στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Έξω από την Κοινότητα η παγκόσμια αυτή εμβέλεια εξαρτάται από το αν υπάρχει συνθήκη με το κράτος ή τα κράτη περί των οποίων πρόκειται ή από το αν τα νομικά συστήματα αυτού του κράτους ή αυτών των κρατών την αποδέχονται.

13. Το κέντρο των κυρίων συμφερόντων είναι μια έννοια *αυτόνομη*· είναι δηλαδή μια έννοια που ανήκει στον κανονισμό και που έχει νόημα ενιαίο και ανεξάρτητο από τα εθνικά δίκαια. Για να διευκολύνει την ερμηνεία και εφαρμογή της ο κανονισμός: α) τη συνοδεύει με έναν *ορισμό*, που προσφέρει μια έννοια ενιαία για όλα τα κράτη μέλη και θέτει τις βάσεις για το σχηματισμό του (βλέπε αιτιολογική παράγραφο 13 του κανονισμού): ως κέντρο των κυρίων συμφερόντων εννοείται ο τόπος όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του και, συνεπώς, είναι τόπος αναγνωρίσιμος από τους τρίτους· β) θεσπίζει ένα *τεκμήριο* (παράγραφος 1 του άρθρου 3) το οποίο απλουστεύει την εφαρμογή του κανόνα: στην περίπτωση των εταιρειών και των νομικών προσώπων τεκμαίρεται ότι κέντρο των κυρίων συμφερόντων τους είναι, εκτός αν αποδειχθεί άλλως, ο τόπος της εταιρικής τους έδρας (registered office).

Ο κανονισμός ορίζει μόνον τη διεθνή δικαστική αρμοδιότητα. Η κατά τόπον αρμοδιότητα, αντιθέτως, ορίζεται από το δικαιο κάθε κράτους μέλους.

14. Ο έλεγχος της αρμοδιότητας πρέπει να γίνεται αυτεπαγγέλτως. Άπαξ εκδοθεί μια πρώτη απόφαση έναρξης μιας κύριας διαδικασίας σε ένα κράτος μέλος, η οποία βασίζεται στο ότι ο τόπος του κέντρου των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη ευρίσκεται μέσα στο έδαφός του, τα δικαστήρια των λοιπών κρατών υποχρεούνται να την αναγνωρίσουν χωρίς να μπορούν να ελέγξουν την αρμοδιότητα του πρώτου δικαστηρίου· υποχρεούνται δηλαδή να παραδεχθούν αυτήν την κήρυξη αρμοδιότητας. Αν κάποιος ενδιαφερόμενος διαφωνεί με την αρμοδιότητα αυτήν, διότι κρίνει ότι το κέντρο των κυρίων συμφερόντων ευρίσκεται σε άλλο κράτος, οφείλει να προσβάλει την αρμοδιότητα ενώπιον των ίδιων δικαστηρίων του πρώτου κράτους, έχει δε τη δυνατότητα να προσφύγει, προδικαστικώς, στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

9. Η τοπική διαδικασία αφερεγγυότητας

15. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 3, όταν το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη ευρίσκεται στο έδαφος ενός κράτους μέλους, τα δικαστήρια άλλου κράτους μέλους είναι αρμόδια για την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά του εν λόγω οφειλέτη μόνον αν έχει εγκατάσταση στο έδαφος του άλλου αυτού κράτους. Τα αποτελέσματα αυτών των διαδικασιών περιορίζονται στα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη που ευρίσκονται στο έδαφος του άλλου αυτού κράτους μέλους.
16. Ο κανονισμός περί αφερεγγυότητας επιτρέπει την έναρξη τοπικών διαδικασιών τόσο προ όσο και μετά την έναρξη κύριας διαδικασίας (βλέπε παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 3). Οι προϋποθέσεις και η λειτουργία καθενός διακρίνονται.
17. Κάθε τοπική διαδικασία που αρχίζει μετά την κύρια διαδικασία έχει χαρακτήρα *δευτερεύουσας* διαδικασίας. Ο χαρακτηρισμός αυτός σημαίνει ότι η τοπική διαδικασία υπόκειται σε κανόνες συντονισμού και ως ένα βαθμό εξαρτάται από την κύρια διαδικασία. Οι τοπικές διαδικασίες είναι δυνατόν να έχουν δύο λειτουργίες. Η πρώτη είναι η προστασία τοπικών συμφερόντων ή συμφερόντων συνδεδεμένων με τις πράξεις της εγκατάστασης. Η προστασία αυτή προέρχεται από το ότι, άπαξ αρχίσει η τοπική διαδικασία, τα αποτελέσματα της αφερεγγυότητας δεν διέπονται από το δίκαιο του κράτους όπου ο οφειλέτης έχει το κέντρο των κύριων συμφερόντων του (και όπου έχει αρχίσει η κύρια διαδικασία), αλλά από το δίκαιο του κράτους όπου ευρίσκεται η εγκατάσταση, το οποίο είναι και το δίκαιο το πλησιέστερο προς εκείνους οι οποίοι απέκτησαν σχέση με τον οφειλέτη μέσω αυτής της εγκατάστασης. Η δεύτερη είναι μια *βοηθητική λειτουργία* προς την κύρια διαδικασία. Μια τοπική διαδικασία είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί για να διευκολυνθεί η διοίκηση και εκκαθάριση της περιουσίας του αφερέγγυου οφειλέτη όταν αυτή είναι πολύπλοκη ή όταν οι τοπικοί οφειλέτες είναι πολυάριθμοι. Οι δύο αυτές λειτουργίες εξηγούν γιατί οι δευτερεύουσες διαδικασίες που αρχίζουν μετά την κύρια διαδικασία μπορούν να είναι μόνον διαδικασίες εκκαθάρισης (παράγραφος 3 του άρθρου 3).
18. Ακόμη και όταν δεν έχει αρχίσει κύρια διαδικασία, είναι δυνατόν να αρχίσει μια τοπική διαδικασία, η οποία, ελλείψει κύριας διαδικασίας με την οποία θα έπρεπε να συντονιστεί, θα εξελιχθεί ως αυτόνομη ή «ανεξάρτητη» διαδικασία. Ο κανονισμός αντιμετωπίζει με κάποια δυσπιστία τη δυνατότητα να αρχίσουν ανεξάρτητες τοπικές διαδικασίες. Υπ' αυτές τις συνθήκες δεν υπάρχει ακόμη κύρια διαδικασία, δεν υπάρχει δυνατότητα συντονισμού στα πλαίσια μιας κοινοτικής κεντρικής διαδικασίας, και, κατά συνέπεια, οι κίνδυνοι τους οποίους συνεπάγεται η έναρξη μιας τοπικής διαδικασίας είναι μεγαλύτεροι. Αυτό εξηγεί γιατί ο κανονισμός

δέχεται τη δυνατότητα έναρξης ανεξάρτητων τοπικών διαδικασιών μόνον ως μηχανισμό κάλυψης ορισμένων κενών προστασίας που είναι δυνατόν να προκύψουν μέσα σε ένα πρότυπο ενιαίας παγκόσμιας διαδικασίας. Γι' αυτό δηλώνεται ότι οι ανεξάρτητες τοπικές διαδικασίες εκπληρώνουν μια ειδική *αναπληρωματική λειτουργία*: χρησιμεύουν για να καλύπτεται η περίπτωση κατά την οποία δεν είναι δυνατόν να ζητηθεί η έναρξη μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας κατ' εφαρμογήν του *lex fori concursus principalis* (του δικαίου του δικαστηρίου της κύριας πτώχευσης), ενώ αντίθετως η διαδικασία θα μπορούσε να αρχίσει κατ' εφαρμογήν του δικαίου του τόπου της εγκατάστασης. Η αναπληρωματική αυτή λειτουργία των ανεξάρτητων τοπικών διαδικασιών εξηγεί γιατί μπορούν να έχουν ως περιεχόμενο τόσο την εκκαθάριση όσο και την εξυγίανση. Κατά τα λοιπά, ο κανονισμός επιτρέπει επίσης να ζητηθεί η άμεση έναρξη μιας τοπικής διαδικασίας πριν από την κύρια διαδικασία, για λόγους δικονομικής οικονομίας: σκοπός είναι να αποφευχθεί το ενδεχόμενο εκείνοι οι πιστωτές που θα νομιμοποιούνταν να ζητήσουν μια δευτερεύουσα διαδικασία, αν άρχιζε η κύρια διαδικασία, να υποχρεωθούν να ζητήσουν πρώτα την έναρξη αυτής της κύριας διαδικασίας, εάν κανείς δεν την έχει ήδη ζητήσει, ώστε αμέσως μετά να καταθέσουν την αίτηση έναρξης της δευτερεύουσας διαδικασίας (βλέπε παράγραφο 4 του άρθρου 3).

Αν μετά την έναρξη μιας ανεξάρτητης τοπικής διαδικασίας αρχίσει μια κύρια διαδικασία, η πρώτη μετατρέπεται σε δευτερεύουσα, ο δε κύριος σύνδικος μπορεί να ζητήσει τη μετατροπή της σε διαδικασία εκκαθάρισης (άρθρο 37).

19. Η έννοια της *εγκατάστασης* είναι έννοια *αυτόνομη*, την οποία ορίζει ο ίδιος ο κανονισμός [στοιχείο η) του άρθρου 2]. Ο κανονισμός ως εγκατάσταση ορίζει κάθε τόπο όπου ο οφειλέτης ασκεί οιαδήποτε μη προσωρινή οικονομική δραστηριότητα, στην οποία χρησιμοποιεί τον ανθρώπινο παράγοντα αλλά και περιουσιακά στοιχεία [στοιχείο η) του άρθρου 2]. Ο περιεχόμενος στον κανονισμό ορισμός είναι σχετικά ανοικτός, ξεκινά δε από τη σύζευξη δύο στοιχείων:
 - α) την ύπαρξη ενός οργανωμένου κέντρου οικονομικών δραστηριοτήτων, και
 - β) έναν κάποιο βαθμό χρονικής διάρκειας.
20. Η αρμοδιότητα των δικαστηρίων αυτών είναι τοπική: αφορά μόνον τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη που ευρίσκονται στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους (παράγραφος 2 του άρθρου 3). Δεν έχει σημασία αν τα στοιχεία αυτά έχουν ή όχι σύνδεσμο με τις οικονομικές δραστηριότητες της εγκατάστασης. Αυτός ο κανόνας περιορισμού της αρμοδιότητας ισχύει για κάθε τοπική διαδικασία, ανεξάρτητη ή δευτερεύουσα (παράγραφος 2 του άρθρου 3), αυτό δε αντανakλάται και

στα αποτελέσματα που παράγει η διαδικασία, τα οποία επίσης περιορίζονται στα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, τα ευρισκόμενα στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους (άρθρο 27).

Μια ειδική εφαρμογή αυτού του κανόνα υπάρχει στη παράγραφο 2 του άρθρου 17 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 34 του κανονισμού. Η πρώτη, που εφαρμόζεται τόσο στις ανεξάρτητες όσο και στις δευτερεύουσες τοπικές διαδικασίες, ορίζει ότι κάθε περιορισμός των δικαιωμάτων των οφειλετών, ιδιαίτέρως κάθε αναστολή πληρωμών ή άφεση χρέους, είναι δυνατόν να αντισταχθεί, όταν πρόκειται για περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη ευρισκόμενα σε άλλο κράτος μέλος, μόνον στους συγκατατεθέντες πιστωτές. Η δεύτερη, η οποία εφαρμόζεται στις δευτερεύουσες διαδικασίες που περατώνονται με πτωχευτικό συμβιβασμό, σχέδιο εξυγίανσης ή άλλο ισοδύναμο μέτρο, απαιτεί τη συγκατάθεση όλων των ενδιαφερομένων πιστωτών, ώστε ο εν λόγω συμβιβασμός να παράξει αποτελέσματα επί των περιουσιακών στοιχείων που ευρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος.

10. Το εφαρμοστέο δίκαιο

21. Ο κανονισμός δέχεται ως βάση την εφαρμογή του *δικαίου του κράτους της έναρξης*. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 4: δίκαιο εφαρμοστέο στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της είναι το δίκαιο του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας κατωτέρω καλουμένου «κράτος έναρξης». Ο κανόνας αυτός ισχύει τόσο για τις κύριες διαδικασίες όσο και για τις τοπικές (βλέπε αιτιολογική παράγραφο 23 και άρθρο 28), πράγμα που σημαίνει ότι οι κανόνες διεθνούς αρμοδιότητας των δικαστηρίων τελικά εκπληρώνουν μια *διττή λειτουργία*: καθορίζουν άμεσα το αρμόδιο δικαστήριο και, έμμεσα, το εφαρμοστέο δίκαιο. Η εφαρμογή, ως βασικός κανόνας, του δικαίου του κράτους έναρξης (*lex concursus*) αποτελεί μία από τις κύριες αρχές του συγκριτικού διεθνούς πτωχευτικού δικαίου.
22. Σύμφωνα με το άρθρο 4, εφόσον ο κανονισμός δεν ορίζει άλλως, *το δίκαιο του κράτους έναρξης* (*lex fori concursus*) διέπει τη διαδικασία αφερεγγυότητας σε όλα της τα στάδια, *έναρξη, διεξαγωγή και περάτωση*. Περιλαμβάνονται οι όροι έναρξης της διαδικασίας και το ποιοι νομιμοποιούνται να τη ζητήσουν, ο διορισμός διαχειριστών ή ελεγκτών, περιλαμβανομένων των προσωρινών συνδίκων, ο προσδιορισμός της πτωχευτικής περιουσίας, η διοίκησή της, η εξέλεξη και κατάταξη των πιστώσεων, η συμμετοχή των πιστωτών, οι μορφές περάτωσης, μέσω αναδιοργάνωσης ή εκκαθάρισης και κατανομής κ.λπ. Η παράγραφος 2 του άρθρου 4 του κανονισμού περιέχει κατάλογο *επιμέρους ζητημάτων* που

υπόκεινται στο δίκαιο του κράτους έναρξης. Ο κατάλογος αυτός δεν είναι αποκλειστικός. Σκοπός του είναι η διευκόλυνση της ερμηνείας του βασικού κανόνα που περιέχεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 και η επίλυση των ενδεχομένων προβλημάτων χαρακτηρισμού που θα προέκυπταν κατά την εφαρμογή του. Σύμφωνα με αυτή τη διάταξη, από το δίκαιο του κράτους έναρξης ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων:

- α) οι οφειλέτες που, ως εκ της ιδιότητάς τους, έχουν πτωχευτική ικανότητα·
- β) η πτωχευτική και η μεταπτωχευτική περιουσία·
- γ) οι εξουσίες του οφειλέτη και οι εξουσίες του συνδίκου·
- δ) οι προϋποθέσεις συμψηφισμού·
- ε) τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί των υφισταμένων συμβάσεων στις οποίες ο οφειλέτης είναι συμβαλλόμενο μέρος·
- στ) τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί των ατομικών διώξεων από πιστωτές, εκτός αν υφίσταται εκκρεμοδικία·
- ζ) οι πτωχευτικές και οι μεταπτωχευτικές απαιτήσεις·
- η) οι κανόνες αναγγελίας, εξέλεξης και τελικής επαλήθευσης των πιστώσεων·
- θ) οι κανόνες διανομής του προϊόντος της ρευστοποιήσεως των περιουσιακών στοιχείων, η κατάταξη των απαιτήσεων και τα δικαιώματα των πιστωτών οι οποίοι ικανοποιήθηκαν εν μέρει μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, βάσει εμπραγμάτου δικαιώματος ή διά συμψηφισμού·
- ι) οι προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της περατώσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ιδίως διά πτωχευτικού συμβιβασμού·
- ια) τα δικαιώματα των πιστωτών μετά την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας·
- ιβ) ο καταλογισμός των εξόδων και δαπανών της διαδικασίας αφερεγγυότητας·
- ιγ) οι κανόνες που άπτονται της ακυρότητας, ακυρωσίας ή του ανενεργού των επιβλαβών για όλους τους πιστωτές δικαιοπραξιών.

11. Εξαιρέσεις από το δίκαιο του κράτους έναρξης

23. Τα άρθρα 5 και επόμενα του κανονισμού περιέχουν ειδικούς κανόνες που προβλέπουν εξαιρέσεις από την εφαρμογή του *lex fori concursus*. Η ύπαρξη των εξαιρέσεων αυτών από την εφαρμογή του *lex fori concursus* έχει, εν γένει, *διπλή θεμελίωση*: αφενός την προστασία των δικαιωμάτων που αποκτήθηκαν σε κράτος διάφορο του κράτους έναρξης της διαδικασίας απέναντι στην εφαρμογή ενός αλλοδαπού πτωχευτικού δικαίου· αφετέρου την ανάγκη να μειωθεί η πολυπλοκότητα των πτωχευτικών διαδικασιών (βλέπε αιτιολογική παράγραφο 11). Ο πρώτος λόγος είναι *ουσιαστικής φύσεως*. Η εφαρμογή ενός ενιαίου πτωχευτικού δικαίου σε όλες τις νομικές σχέσεις του οφειλέτη αποτελεί καλό μηχανισμό υπέρ της συλλογικής δράσης. Παρά ταύτα, πρέπει να ληφθούν υπόψη όσα αυτό συνεπάγεται: η επέκταση των προβλεπόμενων από το δίκαιο αυτό αποτελεσμάτων σε δικαιώματα ή σχέσεις που είχαν σχηματιστεί υπό άλλο εθνικό δίκαιο. Υπάρχει κατά συνέπεια μια συμφυής ένταση μεταξύ της θέσπισης ενός ενιαίου προτύπου για τη ρύθμιση της αφερεγγυότητας του οφειλέτη (που δικαιολογεί την εφαρμογή του *lex fori concursus* και της εισαγωγής ενός στοιχείου απρόβλεπτου και πρόσθετου κόστους στις συναλλαγές που συνάπτονται υπό άλλα νομικά συστήματα). Κατόπιν αυτών, οι εξαιρέσεις από την εφαρμογή του *lex fori concursus* είναι δυνατόν να εξηγηθούν με λόγους νομικής ασφάλειας και προστασίας προσδοκιών σε ορισμένα θέματα ή πεδία ιδιαίτερα ευαίσθητα έναντι της παρεμβολής ενός διαφέροντος δικαίου. Παράδειγμα μπορεί να αποτελέσει το άρθρο 9 περί συστημάτων πληρωμής των χρηματαγορών. Παράλληλα με το ουσιαστικό επιχείρημα συντρέχει και ένα *οικονομικό επιχείρημα*. Οι δίκες με αντικείμενο αφερεγγυότητα είναι σχετικά πολύπλοκες και δαπανηρές. Μια μείωση αυτού του κόστους μπορεί να λειτουργήσει υπέρ συγκεκριμένων πιστωτών, μπορεί όμως τελικά να είναι επωφελής για όλους, καθόσον μειώνεται το συνολικό κόστος της εκδίκασης. Όπως θα δούμε, ορισμένες εξαιρέσεις ή, τουλάχιστον, ορισμένες πλευρές τους, τις δικαιολογεί η ανάγκη να διευκολυνθούν οι διαδικασίες. Το άρθρο 5 του κανονισμού, που αφορά τα εμπράγματα δικαιώματα, αποτελεί καλό παράδειγμα. Η λύση που περιέχει δεν υιοθετήθηκε ως η καλύτερη από πλευράς αφηρημένης νομοθετικής πολιτικής, αλλά διότι αποτελούσε την καλύτερη ισορροπία μεταξύ της επίτευξης των επιδιωκόμενων στόχων νομοθετικής πολιτικής και της απλότητας εφαρμογής των κανόνων. Ο περιορισμός της πρόσθετης πολυπλοκότητας των χειρισμών της αφερεγγυότητας του οφειλέτη ως προς τις διεθνείς πλευρές, όπως και η μείωση του κόστους που προκύπτει από αυτή τη συγκεκριμένη πολυπλοκότητα, συγκαταλέγονται στους θεσμικούς σκοπούς του κανονισμού.

24. Ο κατάλογος των εξαιρέσεων έχει κλείσει, τα δε κράτη μέλη δεν μπορούν να τον διευρύνουν κατά την εφαρμογή του κανονισμού. Ο κανονισμός ορίζει ειδικούς κανόνες για τα εμπράγματα δικαιώματα τρίτων (άρθρο 5), το συμψηφισμό (άρθρο 6), τις επιφυλάξεις κυριότητας (άρθρο 7), τις συμβάσεις με αντικείμενο ακίνητο (άρθρο 8), τα συστήματα πληρωμής και τις χρηματαγορές (άρθρο 9), τις συμβάσεις εργασίας (άρθρο 10), τα αποτελέσματα επί των δικαιωμάτων που υπόκεινται σε καταχώρηση (άρθρο 11), τις επιβλαβείς πράξεις (άρθρο 13), την προστασία του αποκτώντος τρίτου (άρθρο 14) και τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί εκκρεμών δικών (άρθρο 15). Το άρθρο 12 περί κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και κοινοτικού σήματος είναι μάλλον κανόνας δωσιδικίας.

12. Ενιαίοι κανόνες περί ενημέρωσης των πιστωτών και αναγγελίας των απαιτήσεών τους

25. Ο κανονισμός θεσπίζει μια σειρά ενιαίων ουσιαστικών κανόνων που εκτοπίζουν τους αντίστοιχους εθνικούς κανόνες. Οι κανόνες αυτοί, συγκεκριμένα, αφορούν το δικαίωμα των πιστωτών να αναγγείλουν τις πιστώσεις τους γραπτώς —περιλαμβάνονται οι φορολογικές αρχές και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης— (άρθρο 39)· την επιταγή να ενημερώνονται οι γνωστοί πιστωτές μέσω της εξατομικευμένης αποστολής σημειώματος με συγκεκριμένο περιεχόμενο (άρθρο 40)· το περιεχόμενο της αναγγελίας πιστώσεων (άρθρο 41) και τις γλώσσες που πρέπει να χρησιμοποιούνται (άρθρο 42).

13. Αναγνώριση της διαδικασίας αφερεγγυότητας

26. Το παγκόσμιο πρότυπο, το οποίο ακολουθεί ο κανονισμός, συνεπάγεται ότι τα αποτελέσματα της κύριας διαδικασίας εκτείνονται σε όλα τα κράτη μέλη. Ο κανονισμός περί αφερεγγυότητας εξασφαλίζει την αποτελεσματικότητα αυτού του προτύπου διότι ορίζει ότι οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά την κύρια διαδικασία πρέπει να αναγνωρίζονται και να εκτελούνται στα λοιπά κράτη μέλη. Η αναγνώριση αυτή έχει ως συμφυές όριο τις τοπικές διαδικασίες. Η έναρξη μιας τοπικής διαδικασίας

ενεργεί ως ασπίδα κατά των αποτελεσμάτων της κύριας διαδικασίας. Ως αντιστάθμισμα, ο κανονισμός προβλέπει κανόνες συντονισμού διαδικασιών οι οποίοι επιτρέπουν στην κύρια διαδικασία να ασκεί σημαντική επιρροή στην τοπική διαδικασία (πράγμα που θα δούμε στο επόμενο κεφάλαιο).

27. Ο κανονισμός αντιμετωπίζει τη διαδικασία αφερεγγυότητας ως μια πολύπλοκη διαδικασία κατά τη διεξαγωγή της οποίας λαμβάνονται διαδοχικές αποφάσεις, καθεμία από τις οποίες φέρει τα αποτελέσματά της. Για το λόγο αυτόν, το άρθρο 16 ρυθμίζει την κήρυξη της έναρξης διαδικασίας αφερεγγυότητας, η οποία είναι η βασική απόφαση, και τα τοπικά αποτελέσματά της (βλέπε άρθρα 17, 18, 20 και 24), ενώ το άρθρο 25 αφορά την αναγνώριση των διαδοχικών αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας (π.χ. απόφαση που επιβεβαιώνει ένα συμψηφισμό) ή με άμεση σχέση με αυτήν (π.χ. απόφαση που ακυρώνει δικαιοπραξία επιβλαβή για τους πιστωτές), περιλαμβανομένων των ασφαλιστικών μέτρων και της εκτέλεσής τους.
28. Το ακολουθούμενο από τον κανονισμό περί αφερεγγυότητας σύστημα αναγνώρισης και εκτέλεσης μοιάζει αρκετά με το πρότυπο αναγνώρισης που ορίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001 περί διεθνούς αρμοδιότητας και αναγνώρισης και εκτέλεσης διεθνών αποφάσεων που εκδίδονται επί αστικών και εμπορικών διαφορών.
29. Ο κανονισμός περί αφερεγγυότητας, λοιπόν, διακρίνει μεταξύ αναγνώρισης και εκτέλεσης. Ενώ δε η αναγνώριση γίνεται αυτομάτως, για την εκτέλεση απαιτείται προηγούμενος έλεγχος, μέσω μιας διαδικασίας που κηρύσσει την απόφαση εκτελεστή ή μιας καταχώρησης. Η αυτόματη αναγνώριση σημαίνει ότι οι αλλοδαπές αποφάσεις αναγνωρίζονται αυτοδικαίως, χωρίς να χρειάζεται καμία προηγούμενη διαδικασία αποδοχής στο δικαστήριο της απόφασης. Αρκεί να πληροί η απόφαση τους όρους που θέτει ο κανονισμός, ώστε άνευ ετέρου και αυτοδικαίως να αναγνωρίζεται σε όλα τα κράτη μέλη. Αυτό εξασφαλίζει ότι η διαδικασία αφερεγγυότητας παράγει αποτελέσματα και εξοικονόμηση του κόστους και της χρονικής καθυστέρησης που απαιτεί μια δίκη αναγνώρισης. Η διαδικασία κήρυξης του εκτελεστού ή η καταγραφή δεν ρυθμίζεται ευθέως, αλλά ο κανονισμός παραπέμπει στο σύστημα της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968, που αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 44/2001 (βλέπε παράγραφο 2 του άρθρου 68 του εν λόγω κανονισμού).
30. Ο κανονισμός απλοποιεί κατά πολύ τους όρους που πρέπει να πληροί μια αλλοδαπή απόφαση για να υπαχθεί στο προβλεπόμενο από αυτόν σύστημα αναγνώρισης και εκτέλεσης, καθώς δεν ελέγχεται η διεθνής αρμοδιότητα του κράτους από όπου αυτή προέρχεται, ούτε βεβαίως η ουσία της απόφασης. Επίσης, δεν χρειάζονται για την αναγνώριση σε άλλα κράτη ούτε η δημοσίευση σε αυτά της κήρυξης της έναρξης ούτε η

καταχώρησή της στα εν λόγω κράτη. Συγκεκριμένα, για να αναγνωρισθεί μια απόφαση απαιτείται μόνον:

- α) να έχει εκδοθεί από τις αρχές κράτους μέλους, κατά την έννοια του εδαφίου δ) του άρθρου 2, το οποίο κράτος μέλος κηρύχθηκε αρμόδιο σύμφωνα με το άρθρο 3·
- β) να έχει εκδοθεί στα πλαίσια μιας από τις διαδικασίες αφερεγγυότητας που παρατίθενται στα παραρτήματα του κανονισμού·
- γ) να μην αντιβαίνει προς τη δημόσια τάξη του κράτους μέλους όπου επιζητείται να αναγνωρισθεί, όπως προβλέπεται από το άρθρο 16.

31. Υπ' αυτό το σύστημα, η απόφαση παράγει άμεσα αποτελέσματα σε όλα τα κράτη μέλη. Παραδείγματος χάριν η αναστολή των ατομικών αγωγών των πιστωτών, η πτωχευτική απαλλοτρίωση του οφειλέτη και ο διορισμός του συνδίκου είναι αποτελέσματα που εκτείνονται αυτόματα στο έδαφος όλων αυτών των κρατών.

32. Ένα από τα κύρια αποτελέσματα τα οποία συνεπάγεται η αναγνώριση μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας που άρχισε στο εξωτερικό είναι η αναγνώριση του διορισμού του συνδίκου και των εξουσιών του. Αυτό επιχειρείται να εξασφαλιστεί με το άρθρο 18. Το άρθρο αυτό διακρίνει ανάλογα με το αν πρόκειται για κύρια διαδικασία ή για τοπική διαδικασία:

- α) όταν πρόκειται για *κύρια διαδικασία*, ο σύνδικος μπορεί να ασκήσει στο έδαφος άλλου κράτους μέλους όλες τις εξουσίες που του ανατίθενται από το δίκαιο του κράτους όπου άρχισε η διαδικασία (παράγραφος 1 του άρθρου 18). Οπωσδήποτε, αποκλείεται η άσκηση εξαναγκασμού από το σύνδικο. Αν χρειάζεται να ασκηθεί εξαναγκασμός (π.χ. για να τεθούν τα περιουσιακά στοιχεία υπό τον έλεγχό του), ο σύνδικος οφείλει να προσφύγει στις τοπικές αρχές ώστε αυτές να τον επιβάλουν·
- β) άλλως, όταν πρόκειται για τοπική διαδικασία, το να μπορεί ο σύνδικος να ασκεί τις εξουσίες του έξω από το κράτος έναρξης είναι κάτι το έκτακτο. Γι' αυτή την περίπτωση, η παράγραφος 2 του άρθρου 18 ορίζει ότι ο σύνδικος θα μπορεί, εντός των άλλων κρατών μελών, να επικαλείται δικαστικώς ή εξωδίκως το ότι, μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, κινητά περιουσιακά στοιχεία μεταφέρθηκαν από το κράτος έναρξης στο συγκεκριμένο άλλο κράτος μέλος. Μπορεί επίσης να ασκεί κάθε αγωγή πτωχευτικής ανάκλησης προς όφελος των πιστωτών, όπως τις αγωγές που προσβάλλουν μια πράξη επιζήμια, από εκείνες που προβλέπει το άρθρο 13.

33. Τα όρια της αναγνώρισης είναι δύο κατηγοριών. Το πρώτο όριο το αποτελούν οι τοπικές διαδικασίες. Η έναρξη μιας τοπικής διαδικασίας ανακόπτει την αναγνώριση των αποτελεσμάτων της κύριας διαδικασίας. Η τοπική διαδικασία υπόκειται, επομένως, σε ειδικούς κανόνες συντονισμού με την κύρια διαδικασία, οι οποίοι δίδουν στο σύνδικο της κύριας διαδικασίας τη δυνατότητα να ασκήσει, ως ένα βαθμό, επιρροή στην τοπική διαδικασία. Το δεύτερο όριο προέρχεται από τη δημόσια τάξη. Σε σχέση με το δεύτερο αυτό όριο έχουν σημασία δύο κανόνες. Ο πρώτος, τον οποίο προβλέπει ρητώς ο κανονισμός, είναι ότι η απόφαση έναρξης διαδικασίας αναγνωρίζεται και αν ακόμη ο οφειλέτης δεν θα μπορούσε να αποτελέσει παθητικό υποκείμενο διαδικασίας αφερεγγυότητας σύμφωνα με το δίκαιο άλλου οικείου κράτους μέλους (δεύτερη περίοδος της παραγράφου 1 του άρθρου 16). Ο δεύτερος κανόνας είναι ότι ο κανονισμός δεν επιβάλλει καμία υποχρέωση αναγνώρισης αποφάσεων που θίγουν την ατομική ελευθερία ή το ταχυδρομικό απόρρητο (παράγραφος 3 του άρθρου 25).

14. Συντονισμός διαδικασιών

34. Ο κανονισμός περί αφερεγγυότητας επιτρέπει να αρχίσουν για τον ίδιο οφειλέτη διαδικασίες αφερεγγυότητας σε δύο ή και περισσότερα κράτη μέλη. Είδαμε ως τώρα ότι η διαδικασία που θα αρχίσει στο κράτος όπου ο οφειλέτης έχει το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του έχει παγκόσμια εμβέλεια και ότι κάθε άλλη διαδικασία που μπορεί να αρχίσει σε κράτος μέλος όπου ο οφειλέτης έχει εγκατάσταση (παράγραφος 2 του άρθρου 3) έχει εμβέλεια μόνον τοπική. Ο κανονισμός δεν θεσπίζει κανένα όριο του αριθμού των τοπικών διαδικασιών που είναι δυνατόν να αρχίσουν. Αν ο οφειλέτης έχει εγκαταστάσεις σε διάφορα κράτη, δυνητικά είναι δυνατόν να αρχίσουν διαδικασίες αφερεγγυότητας σε όλα αυτά τα κράτη. Το αν θα αρχίσουν ή όχι εξαρτάται από το αν εκείνοι που νομιμοποιούνται όντως θα το ζητήσουν. Για τους πιστωτές η έναρξη τοπικής διαδικασίας έχει νόημα μόνον όταν το προβλεπόμενο ποσό των πιστώσεών τους είναι μεγαλύτερο σε αυτήν, αφαιρουμένων των δαπανών, από όσο στην κύρια διαδικασία (ή αν η τελευταία δεν είναι δυνατή). Ο κανονισμός δεν εμποδίζει καθόλου το να αρχίσει κατά του ιδίου οφειλέτη, που έχει εγκαταστάσεις σε διάφορα κράτη, μόνο μία ενιαία διαδικασία· σε πολλές περιπτώσεις αυτή θα είναι η λογικότερη επιλογή. Η πλειονότητα διαδικασιών είναι απλώς μια δυνατότητα την οποία ο κανονισμός παρέχει στους ενδιαφερομένους.
35. Μια βασική λειτουργία του πτωχευτικού δικαίου είναι το ότι επιβάλλει στα αφορώμενα μέρη ένα συλλογικό πλαίσιο δράσης. Όπως είναι φυσικό, από τη στιγμή που επιτρέπεται να αρχίσουν διάφορες διαδικασίες

αφερεγγυότητας για τον ίδιο οφειλέτη, απαιτείται να θεσπιστούν μηχανισμοί συντονισμού αυτών των διαδικασιών, που θα αποκαθιστούν αυτή την αρχή της συλλογικής δράσης. Οι περισσότεροι από τους κανόνες που ο κανονισμός περί αφερεγγυότητας αφιερώνει σε αυτόν το συντονισμό ευρίσκονται στο κεφάλαιο III, που ρυθμίζει τις δευτερεύουσες διαδικασίες. Η θέση τους αυτή δεν είναι τυχαία. Δηλώνει σαφώς ότι για τον κανονισμό οι σχέσεις μεταξύ διαδικασιών βασίζονται σε ένα σχήμα «πρωτεύοντας προς δευτερεύον», σύμφωνα με το οποίο τον κύριο ρόλο διαδραματίζει η κύρια διαδικασία. Το σχήμα αυτό αποτελείται από διάφορες ιδέες:

- α) μόνο μια εθνική διαδικασία μπορεί να έχει (ή έναντι κρατών μη μελών να διατείνεται ότι έχει) παγκόσμια εμβέλεια, μπορεί δε να την αρχίσει μόνον το κράτος όπου ευρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη (παράγραφος 1 του άρθρου 3). Πρόκειται για την κύρια διαδικασία·
- β) όταν αρχίσει η κύρια διαδικασία, κάθε άλλη τοπική διαδικασία που έχει αρχίσει (άρθρο 36) ή πρόκειται να αρχίσει (άρθρο 27) μέσα στην Κοινότητα είναι δευτερεύουσα διαδικασία και υπόκειται σε επιτακτικούς κανόνες συντονισμού με την κύρια διαδικασία. Οι κανόνες αυτοί εξασφαλίζουν ότι κατά τη διεξαγωγή των δευτερευουσών διαδικασιών, χωρίς να παραλείπεται η εκτέλεση των λειτουργιών τους, θα καταβάλλεται η οφειλομένη προσοχή στα συμφέροντα της κύριας διαδικασίας·
- γ) ο κύριος συντονιστικός ρόλος ανήκει στους συνδίκους, και όχι στους δικαστές. Αυτοί θα ασκούν τα λειτουργήματα εποπτείας και, κατά περίπτωση, πρωτοβουλίας που τους ανήκουν σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο· ο κανονισμός όμως τοποθετεί τους συνδίκους στο κέντρο της δομής του συντονισμού των διαδικασιών. Θεσπίστηκαν λοιπόν δύο κανόνες σημαντικότεροι. Ο πρώτος θεσπίζει ένα γενικό καθήκον αμοιβαίας συνεργασίας των συνδίκων (παράγραφος 2 του άρθρου 31): επιφυλασσομένων των κανόνων που ισχύουν για εκάστη διαδικασία, ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας και οι σύνδικοι των δευτερευουσών διαδικασιών υποχρεούνται να συνεργάζονται. Ο κανονισμός περί αφερεγγυότητας αρκείται στο να επιβάλει το καθήκον συνεργασίας, αλλά δεν παρέχει καμία ένδειξη ως προς τις μορφές που η εν λόγω συνεργασία μπορεί να λάβει στην πράξη· αυτές εξαρτώνται λοιπόν από τις εθνικές νομοθεσίες. Ο κανόνας αυτός παρέχει στους συνδίκους τη δυνατότητα να συντονίζουν τη διοίκηση και την εποπτεία των περιουσιακών στοιχείων και τις δραστηριότητες του οφειλέτη με κάθε μορφή την οποία επιτρέπουν τα εθνικά δίκαια των προς συντονισμό διαδικασιών, περιλαμβανομένων των πρωτοκόλλων συνεργασίας.

Ο δεύτερος επιβάλλει καθήκον αμοιβαίας ενημέρωσης μεταξύ του συνδίκου της κύριας διαδικασίας και των συνδίκων των δευτερευουσών διαδικασιών (παράγραφος 1 του άρθρου 31): επιφυλασσομένων των κανόνων περιορισμού της ανακοίνωσης πληροφοριών ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας και οι σύνδικοι των δευτερευουσών διαδικασιών υπέχουν υποχρέωση αμοιβαίας ενημέρωσης. Ανακοινώνουν αμελλητί κάθε πληροφορία η οποία είναι δυνατόν να αποβεί χρήσιμη στην άλλη διαδικασία, όπως την πορεία της αναγγελίας και εξέλεξης των απαιτήσεων και όλα τα μέτρα που αποσκοπούν στην περάτωση της διαδικασίας·

- δ) το σχήμα «πρωτεύον προς δευτερεύον» αναπαράγεται και στις σχέσεις μεταξύ των συνδίκων. Ο κανονισμός αναθέτει τον δεσπίζοντα ρόλο στο σύνδικο της κύριας διαδικασίας, στον οποίο απονέμει ειδικές ευχέρειες να επεμβαίνει και να ασκεί επιρροή στις δευτερεύουσες διαδικασίες. Ο κύριος σύνδικος, π.χ., μπορεί να αναστείλει τις πράξεις της εκκαθάρισης της δευτερεύουσας διαδικασίας (άρθρο 33), να μετατρέψει μια διαδικασία εξυγίανσης σε διαδικασία εκκαθάρισης (άρθρο 37), μπορεί να προτείνει σχέδιο ανάκτησης, συμβιβασμούς ή όμοια μέτρα για τη δευτερεύουσα διαδικασία (πρώτη περίοδος) της παραγράφου 1 του άρθρου 34, και επίσης μπορεί να απαγορεύσει κάθε σχέδιο, συμβιβασμό ή ανάλογο μέτρο για το οποίο δεν έχει συναινέσει, αν αυτό το σχέδιο ή ο συμβιβασμός θίγει τα οικονομικά συμφέροντα των πιστωτών της κύριας διαδικασίας (δεύτερη περίοδος της παραγράφου 1 του άρθρου 34)·
- ε) κάθε πιστωτής μπορεί να συμμετάσχει τόσο στην κύρια διαδικασία όσο και στις δευτερεύουσες (παράγραφος 1 του άρθρου 32)· εφόσον ο εκάστοτε πιστωτής δεν προβάλλει αντίρρηση, οι σύνδικοι θα αναγγείλουν στις λοιπές διαδικασίες τις πιστώσεις που οι πιστωτές έχουν αναγγείλει στις διαδικασίες τους (παράγραφος 2 του άρθρου 32). Η αρχή αυτή της συμμετοχής είναι σημαντικότερη από άποψη συντονισμού των διαδικασιών, διότι επιτρέπει, κατά περίπτωση, να αναπαραγάγονται οι πλειοψηφίες πιστωτών που σχηματίστηκαν στην κύρια διαδικασία σε όλες τις λοιπές διαδικασίες, και, σύμφωνα με το εφαρμοστέο του δίκαιο, ο σύνδικος αναγγέλλει εκ νέου τις πιστώσεις αυτές, η συμμετοχή επιτρέπει στο σύνδικο της κύριας διαδικασίας να επιβάλει την πλειοψηφία του, ενισχύοντας προφανώς την εξουσία του να επηρεάσει τις δευτερεύουσες διαδικασίες. Για ένα σχέδιο εξυγίανσης ή για ένα συμβιβασμό συνολικής κλίμακας, η αρχή αυτή μπορεί να αποδειχθεί καθοριστική. Οπωσδήποτε, ανεξάρτητα από το εθνικό δίκαιο, οι σύνδικοι μπορούν να συμμετέχουν στις διαδικασίες που έχουν αρχίσει σε άλλα κράτη μέλη υπό τους ίδιους όρους με κάθε πιστωτή, ιδίως λαμβάνοντας μέρος σε μια συνέλευση πιστωτών (παράγραφος 3 του άρθρου 32)·

- στ) Οι διανομές λαμβάνονται υπόψη συνολικά, ώστε όσα απεκτήθησαν σε μια διαδικασία να εκπίπτουν από τις διανομές που εισπράττονται από άλλη διαδικασία (ή άλλες) (παράγραφος 2 του άρθρου 20)· ο πιστωτής που έχει ικανοποιήσει σε μια διαδικασία αφερεγγυότητας μέρος της πίστωσής του, θα συμμετάσχει στη διανομή άλλης διαδικασίας μόνον εφόσον οι πιστωτές που κατατάσσονται στην ίδια σειρά ή κατηγορία με αυτόν έχουν λάβει σε αυτή την άλλη διαδικασία ισάξια ικανοποίηση. Ο κανονισμός λαμβάνει ως αναφορά για τη διανομή τον «κοινοτικό χώρο» (αποκλειομένης της Δανίας, βλέπε προηγουμένως την «κατά τόπον εφαρμογή»). Ο βασικός στόχος που επιδιώκεται είναι η ισότητα μεταχείρισης όλων των πιστωτών που συμμετέχουν σε παράλληλες διαδικασίες αφερεγγυότητας που έχουν αρχίσει κατά του ιδίου οφειλέτη. Φυσικά, όπως το εφαρμοστέο δίκαιο σε κάθε διαδικασία διαφέρει και είναι δυνατόν να διαφέρει η κατάταξη των πιστώσεων σε καθένα από αυτά τα δίκαια, η πλήρης ισότητα είναι αδύνατη. Ο στόχος του κανονισμού επομένως πρέπει να θεωρηθεί ως στόχος κατ' ανάγκη λιγότερο φιλόδοξος, συνιστάμενος στην εξασφάλιση, κατά τον μέγιστο βαθμό που επιτρέπει αυτή η διαφορά της βάσης, της αρχής της ισότητας των πιστωτών·
- ζ) τέλος, αν προκύψει υπόλοιπο ενεργητικού σε μια τοπική διαδικασία, αυτό μεταβιβάζεται στην κύρια διαδικασία, η οποία και επωφελείται από αυτό (άρθρο 35).

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 29ης Μαΐου 2000

περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως τα άρθρα 61 στοιχείο γ) και το άρθρο 67 παράγραφος 1,

την πρωτοβουλία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Δημοκρατίας της Φινλανδίας,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽¹⁾,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽²⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει ως στόχο τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.
- (2) Η καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς απαιτεί να λειτουργούν αποτελεσματικά και αποδοτικά οι διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας και είναι αναγκαία η έκδοση του παρόντος κανονισμού για την επίτευξη του στόχου αυτού, ο οποίος εμπίπτει στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις κατά την έννοια του άρθρου 65 της συνθήκης.
- (3) Οι δραστηριότητες των επιχειρήσεων έχουν αυξανόμενες διασυνοριακές επιπτώσεις και, κατά συνέπεια, η λειτουργία τους ρυθμίζεται όλο και περισσότερο από κανόνες του κοινοτικού δικαίου. Εφόσον και η αφερεγγυότητα αυτών των επιχειρήσεων επηρεάζει την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, απαιτείται να υπάρξει κοινοτική νομοθετική πράξη που θα απαιτεί το συντονισμό των ληπτών μέτρων σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία του αφερέγγυου οφειλέτη.

- (4) Για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, απαιτείται να μην υπάρχουν κίνητρα για τα μέρη να μεταφέρουν τα περιουσιακά τους στοιχεία ή τις νομικές διαφορές τους από ένα κράτος μέλος σε άλλο επιδιώκοντας να βελτιώσουν τη νομική του θέση («forum shopping»).
- (5) Οι στόχοι αυτοί δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν επαρκώς σε εθνικό επίπεδο και, επομένως, δικαιολογείται δράση σε κοινοτικό επίπεδο.
- (6) Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να περιορίζεται σε διατάξεις που διέπουν την αρμοδιότητα για την έναρξη διαδικασιών αφερεγγυότητας και τις δικαστικές αποφάσεις που απορρέουν άμεσα από τις διαδικασίες αφερεγγυότητας και έχουν στενή σχέση με αυτές. Επιπλέον, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να περιλαμβάνει διατάξεις για την αναγνώριση αυτών των δικαστικών αποφάσεων και του εφαρμοστέου δικαίου, οι οποίες επίσης ανταποκρίνονται στην προαναφερόμενη αρχή.
- (7) Οι πτωχεύσεις, πτωχευτικοί συμβιβασμοί και άλλες ανάλογες διαδικασίες εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων ⁽³⁾, όπως τροποποιήθηκε από τις συμβάσεις προσχώρησης στη σύμβαση αυτή ⁽⁴⁾.
- (8) Για να επιτευχθεί ο στόχος της βελτίωσης και της επιτάχυνσης των διαδικασιών αφερεγγυότητας που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις, επιβάλλεται οι διατάξεις για τη δικαιοδοσία, την αναγνώριση και το εφαρμοστέο δίκαιο στον τομέα αυτό να συμπληρωθούν σε κοινοτική νομοθετική πράξη δεσμευτική και άμεσα εφαρμόσιμη στα κράτη μέλη.

⁽³⁾ ΕΕ L 299 της 31.12.1972, σ. 32.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 204 της 2.8.1975, σ. 28.

ΕΕ L 304 της 30.10.1978, σ. 1.

ΕΕ L 388 της 31.12.1982, σ. 1.

ΕΕ L 285 της 3.10.1989, σ. 1.

ΕΕ C 15 της 15.1.1997, σ. 1.

⁽¹⁾ Γνώμη η οποία διατυπώθηκε στις 2 Μαρτίου 2000 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽²⁾ Γνώμη η οποία διατυπώθηκε στις 26 Ιανουαρίου 2000 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

- (9) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται στις διαδικασίες αφερεγγυότητας, ανεξάρτητα από το αν ο οφειλέτης είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, έμπορος ή ιδιώτης. Οι διαδικασίες αφερεγγυότητας στις οποίες εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός, απαριθμούνται στα παραρτήματα. Οι διαδικασίες αφερεγγυότητας που αφορούν ασφαλιστικές επιχειρήσεις, πιστωτικά ιδρύματα, εταιρείες επενδύσεων που κατέχουν κεφάλαια ή κινητές αξίες τρίτων, καθώς και οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων, θα πρέπει να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού. Οι επιχειρήσεις αυτές δεν θα πρέπει να καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό, λόγω του ότι υπόκεινται σε ειδικό καθεστώς και επειδή οι εθνικές αρχές ελέγχου διαθέτουν, μέχρις ενός βαθμού, ιδιαίτερα ευρείες εξουσίες παρέμβασης.
- (10) Οι διαδικασίες αφερεγγυότητας δεν απαιτούν την παρέμβαση δικαστικής αρχής. Η έκφραση «δικαστήριο» στον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να χρησιμοποιείται εν ευρεία εννοία και να περιλαμβάνει κάθε πρόσωπο ή φορέα που έχει εξουσία βάσει του εθνικού δικαίου να κηρύσσει την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας. Προκειμένου να εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός, οι διαδικασίες (περιλαμβανομένων των πράξεων και διατυπώσεων που επιτάσσει ο νόμος) δεν θα πρέπει μόνο να τηρούν τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, αλλά και να είναι επίσημα αναγνωρισμένες και εκτελεστές στο κράτος μέλος έναρξης των διαδικασιών αφερεγγυότητας και θα πρέπει να είναι συλλογικές διαδικασίες αφερεγγυότητας οι οποίες συνεπάγονται τη μερική ή ολική πτωχευτική απαλλοτρίωση του οφειλέτη και τον διορισμό συνδικού.
- (11) Ο παρών κανονισμός παραδέχεται το γεγονός ότι, ως αποτέλεσμα των σημαντικών διαφορών που υπάρχουν όσον αφορά το ουσιαστικό δικαιο, δεν είναι πρακτικό να καθιερωθεί μια ενιαία διαδικασία αφερεγγυότητας γενικής εφαρμογής για ολόκληρη την Κοινότητα. Για το λόγο αυτό, η άνευ εξαίρεσεων εφαρμογή του δικαίου του κράτους έναρξης της διαδικασίας θα οδηγήσει συχνά σε δυσκολίες. Αυτό ισχύει ιδίως για τα δικαιώματα ασφαλείας, τα οποία διαφέρουν σημαντικά στα κράτη μέλη. Τα προνόμια που διαθέτουν ορισμένοι πιστωτές στη διαδικασία αφερεγγυότητας είναι επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, πολύ διαφορετικά. Ο παρών κανονισμός αποσκοπεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση αυτή με δύο τρόπους: προβλέπει, αφενός, ότι θα πρέπει να θεσπισθούν ειδικοί κανόνες για το εφαρμοστέο δικαιο σε ορισμένες περιπτώσεις ιδιαίτερα σημαντικών δικαιωμάτων και νομικών καταστάσεων (π.χ. εμπράγματα δικαιώματα και συμβάσεις εργασίας) και, αφετέρου, ότι παράλληλα με την κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας γενικής εφαρμογής, θα πρέπει να επιτρέπεται και η εφαρμογή εθνικών διαδικασιών που αφορούν μόνο τα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στο κράτος έναρξης.
- (12) Ο παρών κανονισμός προβλέπει ότι η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας μπορεί να αρχίσει στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη. Η διαδικασία αυτή είναι γενικής εφαρμογής και αποσκοπεί στο να συμπεριλάβει όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη. Προκειμένου να προστατευθούν να διάφορα συμφέροντα, ο παρών κανονισμός επιτρέπει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας εκ παραλλήλου με τη διεξαγωγή της κύριας διαδικασίας. Η δευτερεύουσα διαδικασία μπορεί να αρχίσει στο κράτος μέλος όπου έχει εγκατάσταση ο οφειλέτης. Τα αποτελέσματα της δευτερεύουσας διαδικασίας περιορίζονται στα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Η ύπαρξη υποχρεωτικών κανόνων συντονισμού με την κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας εγγυάται την ενιαία αντιμετώπιση στην Κοινότητα.
- (13) Το «κέντρο των κύριων συμφερόντων» θα πρέπει να αντιστοιχεί στον τόπο όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του και, συνεπώς, είναι τόπος αναγνώρισης από τους τρίτους.
- (14) Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται μόνο σε διαδικασίες στις οποίες το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη βρίσκεται στην Κοινότητα.
- (15) Οι κανόνες αρμοδιότητας που περιέχονται στον παρόντα κανονισμό καθορίζουν μόνο τη διεθνή αρμοδιότητα, δηλαδή προσδιορίζουν το κράτος μέλος ενώπιον των δικαστηρίων του οποίου μπορεί να αρχίσει μια διαδικασία αφερεγγυότητας. Η τοπική αρμοδιότητα εντός του συγκεκριμένου κράτους μέλους καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους αυτού.
- (16) Το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την έναρξη της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας θα πρέπει να μπορεί να διατάξει προσωρινά και συντηρητικά μέτρα από τη στιγμή της υποβολής της αίτησης για την έναρξη διαδικασίας. Τα ασφαλιστικά μέτρα που επιβάλλονται τόσο πριν από όσο και μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας της. Στη συνάρτηση αυτή, ο παρών κανονισμός προβλέπει διάφορες σχετικές δυνατότητες: αφενός, το αρμόδιο για την κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας δικαστήριο θα πρέπει να μπορεί να διατάξει προσωρινά συντηρητικά μέτρα και για περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στο έδαφος άλλων κρατών μελών· αφετέρου, ο προσωρινός σύνδικος που ορίστηκε πριν από την έναρξη της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας θα πρέπει να μπορεί, στο κράτος μέλος όπου υπάρχει εγκατάσταση του οφειλέτη, να ζητήσει τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων που προβλέπονται από τη νομοθεσία του κράτους αυτού.
- (17) Πριν από την έναρξη της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, η έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας στο κράτος μέλος στο οποίο έχει εγκατάσταση ο οφειλέτης μπορεί να ζητηθεί μόνον από τους τοπικούς πιστωτές και τους πιστωτές της τοπικής εγκατάστασης του οφειλέτη, ή στις περιπτώσεις που η νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο έχει το κέντρο των συμφερόντων του οφειλέτη δεν επιτρέπει την έναρξη κύριας διαδικασίας. Στόχος αυτού του περιορισμού είναι να ζητείται μόνον όταν είναι απολύτως αναγκαία η έναρξη τοπικής διαδικασίας αφερεγγυότητας πριν από την κύρια διαδικασία. Εάν κινηθεί η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας, η τοπική διαδικασία καθίσταται δευτερεύουσα.

- (18) Μετά την έναρξη της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, το δικαίωμα να ζητηθεί η έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας στο κράτος μέλος στο οποίο έχει εγκατάσταση ο οφειλέτης, δεν περιορίζεται από τον παρόντα κανονισμό. Ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο νομιμοποιούμενο από την εθνική νομοθεσία του συγκεκριμένου κράτους μέλους, μπορεί να ζητήσει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας.
- (19) Η δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας είναι δυνατόν να εξυπηρετήσει διάφορους σκοπούς πέραν της προστασίας τοπικών συμφερόντων. Ενδέχεται να προκύψουν περιπτώσεις όπου τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη είναι τόσο περίπλοκα, ώστε να μην είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν ως σύνολο, ή όταν οι διαφορές των νομικών συστημάτων είναι τόσο σημαντικές που να δημιουργούνται δυσκολίες από την επέκταση των συνεπειών της νομοθεσίας του κράτους έναρξης στα άλλα κράτη όπου βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία. Για το λόγο αυτό, ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας μπορεί να ζητήσει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας εφόσον το απαιτεί η αποτελεσματική διοίκηση των περιουσιακών στοιχείων.
- (20) Οι κύριες διαδικασίες και οι δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας δεν μπορούν να συμβάλλουν στην αποτελεσματική εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων παρά μόνον εάν οι παράλληλες αυτές διαδικασίες είναι συντονισμένες. Βασική προϋπόθεση για το σκοπό αυτό είναι να υπάρχει στενή συνεργασία μεταξύ των διαφόρων συνδίκων, ιδίως με την επαρκή ανταλλαγή πληροφοριών. Για να εξασφαλιστεί ο δεσπόζων ρόλος της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, ο σύνδικος της διαδικασίας αυτής θα πρέπει να διαθέτει διάφορες δυνατότητες παρέμβασης στις δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας. Θα πρέπει να μπορεί, παραδείγματος χάριν, να προτείνει ένα πρόγραμμα εξυγίανσης ή έναν πτωχευτικό συμβιβασμό, ή να ζητήσει την αναστολή της εκκαθάρισης των περιουσιακών στοιχείων στη δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας.
- (21) Κάθε πιστωτής, όπου και αν κατοικεί στην Κοινότητα, θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να αναγγείλει τις απαιτήσεις του σε κάθε διαδικασία αφερεγγυότητας που διεξάγεται στην Κοινότητα και αφορά τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη. Αυτό θα πρέπει να ισχύει επίσης για τις φορολογικές αρχές και για τους οργανισμούς κοινωνικών ασφαλίσεων. Ωστόσο, προκειμένου να υπάρχει ισότητα μεταχείρισης των πιστωτών, πρέπει να συντονίζεται η κατανομή του προϊόντος της εκκαθάρισης. Ο κάθε πιστωτής θα πρέπει μιν να μπορεί να διατηρεί ό,τι του εκδικάζεται στα πλαίσια μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας, δεν θα πρέπει όμως να μπορεί να συμμετέχει στην κατανομή περιουσιακών στοιχείων σε άλλη διαδικασία, εάν δεν έχουν λάβει οι άλλοι πιστωτές της ίδιας σειράς ένα ανάλογο ποσοστιαίο μερίδιο.
- (22) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να προβλέπει την άμεση αναγνώριση των αποφάσεων που αφορούν την έναρξη, διεξαγωγή και περάτωση των διαδικασιών αφερεγγυότητας που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, καθώς και των αποφάσεων που συνδέονται άμεσα με αυτές τις διαδικασίες αφερεγγυότητας. Η αυτόματη αναγνώριση θα πρέπει να συνεπάγεται, κατά συνέπεια, την επέκταση σε άλλα κράτη μέλη των επιπτώσεων της διαδικασίας αυτής σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους έναρξης της. Η αναγνώριση των αποφάσεων των δικαστηρίων των κρατών μελών θα πρέπει να βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Για το σκοπό αυτό, οι λόγοι μη αναγνώρισης θα πρέπει να περιορίζονται στους απολύτως αναγκαίους. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, θα πρέπει να επιλύεται η σύγκρουση που προκύπτει στην περίπτωση που οι δικαστικές αρχές δύο κρατών μελών θεωρούν ότι είναι αρμόδιες για την έναρξη της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας. Θα πρέπει να αναγνωρίζεται σε όλα τα άλλα κράτη μέλη η απόφαση του δικαστηρίου που προβαίνει πρώτο στην έναρξη διαδικασίας, χωρίς να έχουν τα άλλα κράτη μέλη τη δυνατότητα να υποβάλλουν την απόφαση αυτή σε έλεγχο.
- (23) Ο παρών κανονισμός, στα θέματα που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, θα πρέπει να καθορίζει ενιαίους κανόνες για τη σύγκρουση των νομοθεσιών οι οποίοι να αντικαθίστουν, στα πλαίσια του πεδίου εφαρμογής τους, τις εθνικές διατάξεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Εκτός εάν υπάρχει αντίθετη διάταξη, θα πρέπει να εφαρμόζεται η νομοθεσία του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας («lex concursus»). Ο κανόνας αυτός για τη σύγκρουση των νομοθεσιών θα πρέπει να εφαρμόζεται τόσο στην κύρια διαδικασία όσο και στις τοπικές διαδικασίες. Ο lex concursus καθορίζει όλα τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας, τόσο τα διαδικαστικά όσο και τα ουσιαστικά, επί των ενεχόμενων προσώπων και έννομων σχέσεων. Ο κανόνας αυτός διέπει όλους τους όρους έναρξης, διεξαγωγής και περάτωσης της διαδικασίας αφερεγγυότητας.
- (24) Η αυτόματη αναγνώριση μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας στην οποία εφαρμόζεται κανονικά το δικαίωμα του κράτους έναρξης της διαδικασίας, μπορεί να έρχεται σε αντίθεση με τους κανόνες δυνάμει των οποίων διεξάγονται κανονικά οι συναλλαγές στα άλλα κράτη μέλη. Για να προστατευθούν οι έννομες προσδοκίες και η ασφάλεια των συναλλαγών στα άλλα κράτη μέλη εκτός αυτού της έναρξης της διαδικασίας, θα πρέπει να προβλεφθούν ορισμένες εξαιρέσεις από το γενικό κανόνα.
- (25) Είναι ιδιαίτερα αναγκαίο να προβλεφθούν για τα εμπράγματα δικαιώματα ειδικές συνδετικές έννοιες που θα παρεκκλίνουν από τη νομοθεσία του κράτους έναρξης, δεδομένου ότι τα δικαιώματα αυτά ενέχουν σημαντικό ρόλο στη χορήγηση πιστώσεων. Η αιτιολόγηση, η ισχύς και η εμβέλεια ενός τέτοιου εμπράγματος δικαιώματος θα πρέπει να καθορίζονται κανονικά δυνάμει του δικαίου της τοποθεσίας του πράγματος. Ο κάτοχος του εμπράγματος δικαιώματος θα πρέπει, επομένως, να μπορεί να αξιώσει περαιτέρω το διαχωρισμό της εγγύησης από τα περιουσιακά στοιχεία, ή τον ξεχωριστό διακανονισμό της. Εάν, επί των περιουσιακών στοιχείων, υφίστανται εμπράγματα δικαιώματα δυνάμει του δικαίου της τοποθεσίας του πράγματος σε ένα κράτος μέλος, αλλά η κύρια διαδικασία διεξάγεται σε άλλο κράτος μέλος, ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας θα πρέπει να μπορεί να ζητήσει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας από το αρμόδιο για τα εμπράγματα δικαιώματα δικαστήριο, εάν ο οφειλέτης έχει εγκατάσταση στο κράτος αυτό. Εάν δεν κινηθεί δευτερεύουσα διαδικασία, το πλεόνασμα της πώλησης του περιουσιακού στοιχείου που καλύπτεται από εμπράγματα δικαιώματα πρέπει να καταβληθεί στο σύνδικο της κύριας διαδικασίας.

- (26) Εάν, σύμφωνα με το δικαιο του κράτους έναρξης, δεν επιτρέπεται ο συμψηφισμός, ο πιστωτής θα πρέπει να έχει, ωστόσο, δικαίωμα συμψηφισμού, εφόσον αυτός προβλέπεται δυνάμει της νομοθεσίας που εφαρμόζεται στην απαίτηση του αφερέγγυου οφειλέτη. Ο συμψηφισμός καθίσταται με τον τρόπο αυτό εγγύηση που διέπεται από νομοθεσία την οποία μπορεί να επικαλεσθεί ο πιστωτής τη στιγμή της γένεσης της οφειλής.
- (27) Υπάρχει επίσης ανάγκη ιδιαίτερης προστασίας των συστημάτων πληρωμών και των χρηματαγορών. Αυτό ισχύει για τους συμψηφισμούς και τις εκκαθαρίσεις που προβλέπονται σε αυτά τα συστήματα, καθώς και στην εκχώρηση τίτλων και στις ασφάλειες που έχουν συσταθεί για τις συναλλαγές αυτές, σύμφωνα ιδίως με τις διατάξεις της οδηγίας 98/26/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 1998, σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού στα συστήματα πληρωμών και στα συστήματα διακανονισμού αξιόγραφων⁽¹⁾. Μόνο το δικαιο που εφαρμόζεται στο συγκεκριμένο σύστημα ή στη συγκεκριμένη αγορά θα πρέπει να εφαρμόζεται στις συναλλαγές αυτές. Η διάταξη αυτή αποσκοπεί στο να αποφευχθεί οποιαδήποτε τροποποίηση των μηχανισμών διακανονισμού και εκκαθάρισης των συναλλαγών που προβλέπονται στα συστήματα πληρωμών ή διακανονισμού ή στις επίσημες χρηματαγορές, σε περίπτωση αφερεγγυότητας ενός των μερών της συναλλαγής. Η οδηγία 98/26/ΕΚ περιέχει ιδιαίτερες διατάξεις που θα πρέπει να υπερισχύουν των γενικών κανόνων του παρόντος κανονισμού.
- (28) Για τους σκοπούς της προστασίας των εργαζομένων και των σχέσεων εργασίας, οι επιπτώσεις της διαδικασίας αφερεγγυότητας στη συνέχιση ή στη διακοπή των σχέσεων εργασίας και στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις του κάθε μέρους που απορρέουν από τις σχέσεις αυτές, πρέπει να καθορίζονται από το δικαιο που διέπει τη σύμβαση δυνάμει των γενικών κανόνων σύγκρουσης των νομοθεσιών. Άλλα ζητήματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας, όπως π.χ. το αν οι απαιτήσεις των εργαζομένων είναι εγγυημένες με κάποιο προνόμιο και ποια είναι η ενδεχόμενη σειρά του προνομίου αυτού, θα πρέπει να επιλύονται σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους έναρξης.
- (29) Προς το συμφέρον των συναλλαγών, θα πρέπει, κατόπιν αιτήματος του συνδίκου, να δημοσιεύεται στα άλλα κράτη μέλη το βασικό περιεχόμενο της απόφασης για την έναρξη της διαδικασίας. Στην περίπτωση που υπάρχει εγκατάσταση στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους, μπορεί να προβλέπεται η υποχρεωτική δημοσίευση. Και στις δύο περιπτώσεις, η δημοσίευση δεν θα πρέπει να αποτελεί, ωστόσο, προϋπόθεση για την αναγνώριση της διαδικασίας που διεξάγεται σε άλλο κράτος μέλος.
- (30) Σε ορισμένες περιπτώσεις, κάποια από τα ενεχόμενα πρόσωπα ενδέχεται να μην έχουν ενημερωθεί για την έναρξη της διαδικασίας και να ενεργούν καλή τη πίστει κατά τρόπο
- αντίθετο προς αυτόν που επιβάλλουν οι νέες περιστάσεις. Προκειμένου να προστατευτούν τα πρόσωπα αυτά, τα οποία, αγνοώντας την έναρξη διαδικασίας σε άλλο κράτος μέλος, εκπληρούν μια παροχή προς όφελος του οφειλέτη ενώ θα έπρεπε να εκτελεστεί προς όφελος του συνδίκου της διαδικασίας σε άλλο κράτος μέλος, θα πρέπει να προβλέπεται ο απελευθερωτικός χαρακτήρας αυτής της εκτέλεσης της πληρωμής.
- (31) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να περιλαμβάνει παραρτήματα που αφορούν την οργάνωση των διαδικασιών αφερεγγυότητας. Δεδομένου ότι τα παραρτήματα αυτά αφορούν αποκλειστικά τη νομοθεσία των κρατών μελών, υπάρχουν ειδικοί και βάσιμοι λόγοι, ώστε το Συμβούλιο να επιφυλαχθεί του δικαιώματός του να τροποποιεί τα παραρτήματα αυτά, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι τυχόν τροποποιήσεις του εσωτερικού δικαίου των κρατών μελών.
- (32) Σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία γνωστοποίησαν ότι επιθυμούν να συμμετάσχουν στην έκδοση και εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.
- (33) Η Δανία, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δεν συμμετέχει στην έκδοση του παρόντος κανονισμού και, κατά συνέπεια, δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός ισχύει για όλες τις συλλογικές διαδικασίες οι οποίες προϋποθέτουν την αφερεγγυότητα του οφειλέτη, συνεπάγονται τη μερική ή ολική πτωχευτική του απαλλοτρίωση και το διορισμό συνδίκου.

2. Ο παρών κανονισμός δεν ισχύει για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας που αφορούν τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και τα πιστωτικά ιδρύματα, τις επιχειρήσεις επενδύσεων τις παρέχουσες υπηρεσίες που συνεπάγονται κατοχή κεφαλαίων ή κινητών αξιών τρίτων, καθώς και τους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων.

⁽¹⁾ ΕΕ L 166 της 11.6.1998, σ. 45.

Άρθρο 2

Άρθρο 3

Ορισμοί**Διεθνής δικαιοδοσία**

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού:

- α) ως «διαδικασίες αφερεγγυότητας», νοούνται οι συλλογικές διαδικασίες οι εμπιπτουσες στο άρθρο 1 παράγραφος 1, και απαριθμούμενες στο παράρτημα Α·
- β) ως «σύνδικος», νοείται κάθε πρόσωπο ή όργανο αρμόδιο να διοικεί ή να εκκαθαρίζει την πτωχευτική περιουσία ή να επιβλέπει τη διαχείριση των υποθέσεων του οφειλέτη. Τα εν λόγω πρόσωπα ή όργανα απαριθμούνται στο παράρτημα Γ·
- γ) ως «διαδικασία εκκαθάρισης», νοείται μια διαδικασία αφερεγγυότητας, κατά την έννοια του στοιχείου α), η οποία οδηγεί στην εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, περιλαμβάνει δε και τη διαδικασία που περατώνεται με τον πτωχευτικό συμβιβασμό ή άλλα μέτρα που τερματίζουν την αφερεγγυότητα του οφειλέτη, καθώς και τον τερματισμό λόγω ανεπάρκειας ενεργητικού. Οι διαδικασίες αυτές απαριθμούνται στο παράρτημα Β·
- δ) ως «δικαστήριο», νοείται δικαστική ή άλλη αρμόδια αρχή κράτους μέλους νομιμοποιημένη να κηρύσσει την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας ή να λαμβάνει αποφάσεις κατά τη διάρκειά της·
- ε) ως «απόφαση», περί έναρξης διαδικασίας αφερεγγυότητας ή περί διορισμού συνδίκου, νοείται η απόφαση δικαστηρίου νομιμοποιημένου να κηρύσσει την έναρξη τέτοιας διαδικασίας ή να διορίζει σύνδικο·
- στ) ως «χρόνος έναρξης της διαδικασίας», νοείται το χρονικό σημείο κατά το οποίο αρχίζει να παράγει αποτελέσματα η περί έναρξης απόφαση, είτε υπόκειται σε ένδικα μέσα είτε όχι·
- ζ) ως «κράτος μέλος στο οποίο ευρίσκεται ένα περιουσιακό στοιχείο», νοείται:
- αν πρόκειται για πράγμα, το κράτος μέλος στο οποίο όντως ευρίσκεται το πράγμα,
 - αν πρόκειται για πράγμα ή δικαίωμα που ο κύριος ή ο δικαιούχος υποχρεούται να εγγράψει σε δημόσιο βιβλίο, το κράτος μέλος στο οποίο τηρείται το βιβλίο,
 - αν πρόκειται για απαίτηση, το κράτος μέλος στο οποίο ευρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του τρίτου οφειλέτη, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1·
- η) ως «εγκατάσταση», νοείται ο τόπος όπου ο οφειλέτης ασκεί οιαδήποτε μη προσωρινή οικονομική δραστηριότητα, στην οποία χρησιμοποιεί τον ανθρώπινο παράγοντα αλλά και περιουσιακά στοιχεία.

1. Αρμόδια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη. Για τις εταιρείες και τα νομικά πρόσωπα τεκμαίρεται, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, ότι κέντρο των κυρίων συμφερόντων είναι ο τόπος της καταστατικής έδρας.

2. Όταν το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη ευρίσκεται σε κράτος μέλος, τα δικαστήρια άλλου κράτους μέλους είναι αρμόδια για την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας, κατ' αυτού, μόνον εάν έχει εκεί εγκατάσταση. Η διαδικασία αυτή παράγει αποτελέσματα μόνον έναντι των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη που βρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

3. Όταν αρχίσει διαδικασία αφερεγγυότητας, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1, τυχόν μεταγενέστερες διαδικασίες αφερεγγυότητας που αρχίζουν κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2, είναι δευτερεύουσες, και συνιστούν υποχρεωτικές διαδικασίες εκκαθάρισης.

4. Τοπική διαδικασία αφερεγγυότητας βάσει της παραγράφου 2 χωρεί πριν από την έναρξη μιας κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας σύμφωνα με την παράγραφο 1, μόνον:

α) όταν είναι αδύνατο να αρχίσει διαδικασία αφερεγγυότητας κατά την παράγραφο 1 ως εκ των προϋποθέσεων που θέτει η νομοθεσία του κράτους μέλους όπου βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη,

ή

β) όταν την έναρξη της τοπικής διαδικασίας αφερεγγυότητας ζητάει πιστωτής του οποίου η κατοικία, η συνήθης διαμονή ή η έδρα ευρίσκεται στο κράτος μέλος στο οποίο ευρίσκεται η συγκεκριμένη εγκατάσταση, ή πιστωτής του οποίου η απαίτηση εγεννήθη κατά την εκμετάλλευση της εγκατάστασης αυτής.

Άρθρο 4

Εφαρμοστέο δίκαιο

1. Εάν ο παρών κανονισμός δεν ορίζει άλλως, δίκαιο εφαρμοστέο στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της είναι το δίκαιο του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας, κατωτέρω καλουμένου «κράτος έναρξης».

2. Το δικαίωμα του κράτους έναρξης ρυθμίζει τις προϋποθέσεις έναρξης, τη διεξαγωγή και την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Βάσει του δικαίου αυτού, ορίζονται συγκεκριμένα:

- α) οι οφειλέτες που, ως εκ της ιδιότητάς τους, έχουν πτωχευτική ικανότητα·
- β) η πτωχευτική και η μεταπτωχευτική περιουσία·
- γ) οι εξουσίες του οφειλέτη και οι εξουσίες του συνδίκου·
- δ) οι προϋποθέσεις συμψηφισμού·
- ε) τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί των υφισταμένων συμβάσεων στις οποίες ο οφειλέτης είναι συμβαλλόμενο μέρος·
- στ) τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί των ατομικών διώξεων εκ μέρους πιστωτών, εκτός αν υφίσταται εκκρεμοδικία·
- ζ) οι πτωχευτικές και οι μεταπτωχευτικές απαιτήσεις·
- η) οι κανόνες αναγγελίας, εξέλεξης και τελικής επαλήθευσης των πιστώσεων·
- θ) οι κανόνες διανομής του προϊόντος της ρευστοποίησης των περιουσιακών στοιχείων, η κατάταξη των απαιτήσεων και τα δικαιώματα των πιστωτών οι οποίοι ικανοποιήθηκαν εν μέρει μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, βάσει εμπραγμάτου δικαιώματος ή διά συμψηφισμού·
- ι) οι προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της περατώσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ιδίως διά πτωχευτικού συμβιβασμού·
- ια) τα δικαιώματα των πιστωτών μετά την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας·
- ιβ) ο καταλογισμός των εξόδων και δαπανών της διαδικασίας αφερεγγυότητας·
- ιγ) οι κανόνες που άπτονται της ακυρότητας, ακυρωσίας ή του ανενεργού των επιβλαβών για όλους τους πιστωτές δικαιοπραξιών.

Άρθρο 5

Εμπράγματα δικαιώματα τρίτων

1. Η έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν θίγει εμπράγματα δικαιώματα πιστωτών ή τρίτων επί πραγμάτων ή ασωμάτων αντικειμένων, κινητών ή ακινήτων (τόσο συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων όσο και περιουσιών, ως συνόλου που κατά καιρούς αλλάζει), ανήκοντων στον οφειλέτη και ευρισκόμενων σε άλλο κράτος μέλος κατά την έναρξη της διαδικασίας.

2. Εμπράγματα δικαιώματα κατά την έννοια της παραγράφου 1 είναι:

- α) το δικαίωμα απευθείας ή μέσω τρίτου διάθεσης περιουσιακού στοιχείου και ικανοποίησης από το τίμημα ή τις προσόδους του, ιδίως δυνάμει ενέχυρου ή υποθήκης·
- β) το αποκλειστικό δικαίωμα εισπράξης μιας απαίτησως, και δη το δικαίωμα το οποίο είναι ασφαλισμένο είτε με ενέχυρο, αντικείμενο του οποίου είναι η απαίτηση, είτε με εκχώρηση της απαίτησως αυτής·
- γ) το δικαίωμα διεκδίκησης του περιουσιακού στοιχείου εις χείρας οιοσδήποτε κατέχοντος ή καρπούμενου αντίθετα προς την επιθυμία του δικαιούχου ή/και επιστροφής του στον διεκδικούντα·
- δ) το εμπράγματο δικαίωμα καρπώσεως περιουσιακού στοιχείου.

3. Εξομοιώνεται προς εμπράγματο δικαίωμα το δικαίωμα το εγγεγραμμένο σε δημόσιο βιβλίο και αντιτάξιμο έναντι τρίτων, διά του οποίου είναι δυνατή η απόκτηση εμπραγμάτου δικαιώματος, κατά την έννοια της παραγράφου 1.

4. Η παράγραφος 1 δεν κωλύει τις κατ' άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο ιγ) αγωγές αναγνώρισης της ακυρότητας ή ακυρώσεως ή κήρυξης του ανενεργού της δικαιοπραξίας.

Άρθρο 6

Συμψηφισμός

1. Η έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν θίγει το δικαίωμα του πιστωτή να προτείνει συμψηφισμό απαίτησώς του προς την αντίστοιχη απαίτηση του οφειλέτη, εφόσον ο εν λόγω συμψηφισμός επιτρέπεται από το δικαίωμα που διέπει την απαίτηση του αφερέγγυου οφειλέτη.

2. Η παράγραφος 1 δεν κωλύει τις αγωγές για αναγνώριση της ακυρότητας, ακύρωσης ή κήρυξης του ανενεργού της δικαιοπραξίας, κατά το άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο ιγ).

Άρθρο 7

Επιφύλαξη κυριότητας

1. Η έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά του αγοραστή περιουσιακού στοιχείου δεν θίγει τα δικαιώματα του πωλητή που απορρέουν από επιφύλαξη κυριότητας, εάν, κατά την έναρξη της διαδικασίας, το περιουσιακό στοιχείο ευρίσκεται σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους έναρξης.

2. Η έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά του πωλητή περιουσιακού στοιχείου, μετά την παράδοση του περιουσιακού στοιχείου, δεν αποτελεί λόγο λύσεως ή καταγγελίας της πωλήσεως ούτε κωλύει τον αγοραστή να αποκτήσει την κυριότητα του πωληθέντος, εάν, κατά την έναρξη της διαδικασίας, το περιουσιακό στοιχείο ευρίσκεται σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους έναρξης.

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν κωλύουν τις αγωγές για αναγνώριση της ακυρότητας, ακύρωσης ή κήρυξης του ανενεργού της δικαιοπραξίας, κατά το άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο ιγ).

Άρθρο 8

Σύμβαση με αντικείμενο ακίνητο

Τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί συμβάσεως παρεχούσης δικαίωμα κτήσεως και καρπώσεως ακινήτου, διέπονται αποκλειστικά από το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκεται το ακίνητο.

Άρθρο 9

Συστήματα πληρωμής και χρηματοαγορές

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 5, τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμμετεχόντων σε σύστημα πληρωμών ή διακανονισμού ή σε χρηματοαγορά, διέπονται αποκλειστικά από το δίκαιο του κράτους μέλους το διέπον το εν λόγω σύστημα ή την αγορά.

2. Η παράγραφος 1 δεν κωλύει την έγερση αγωγής για αναγνώριση της ακυρότητας, ακύρωσης ή κήρυξης του ανενεργού πληρωμών ή συναλλαγών, βάσει του δικαίου το οποίο διέπει το συγκεκριμένο σύστημα πληρωμών ή τη χρηματοαγορά.

Άρθρο 10

Σύμβαση εργασίας

Τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί συμβάσεως εργασίας και επί της σχέσεως εργασίας, διέπονται αποκλειστικώς από το δίκαιο του κράτους μέλους το διέπον τη σύμβαση εργασίας.

Άρθρο 11

Αποτελέσματα επί των δικαιωμάτων που υπόκεινται σε καταχώριση

Τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας τα σχετικά με δικαιώματα του οφειλέτη επί ακινήτου, πλοίου ή αεροσκάφους, τα οποία χρήζουν καταχωρίσεως σε δημόσιο βιβλίο, διέπονται από το δίκαιο του κράτους μέλους το οποίο επιτάσσει την τήρηση του βιβλίου.

Άρθρο 12

Κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και κοινοτικό σήμα

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ένα κοινοτικό σήμα, ένα κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή κάθε ανάλογο δικαίωμα προβλεπόμενο εκ του κοινοτικού δικαίου, δύνανται να περιληφθούν μόνο σε διαδικασία του άρθρου 3 παράγραφος 1.

Άρθρο 13

Επιβλαβείς πράξεις

Το άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο ιγ) δεν ισχύει, εάν αυτός ο οποίος επωφελήθη δικαιοπραξίας επιβλαβούς για το σύνολο των πιστωτών προσκομίσει απόδειξη ότι:

- η δικαιοπραξία αυτή διέπεται από το δίκαιο κράτους μέλους άλλου από το κράτος έναρξης και ότι
- το δίκαιο αυτό δεν παρέχει στη συγκεκριμένη περίπτωση κανένα μέσο προσβολής της δικαιοπραξίας αυτής.

Άρθρο 14

Προστασία του αποκτόντος τρίτου

Εάν ο οφειλέτης, με δικαιοπραξία συναφθείσα μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, διαθέσει εξ επαχθούς αιτίας:

- ακίνητο, ή
- πλοίο ή αεροσκάφος εγγραφόμενο υποχρεωτικά σε δημόσιο βιβλίο, ή
- κινητές αξίες, των οποίων προϋπόθεση ύπαρξης είναι η εγγραφή σε δημόσιο βιβλίο προβλεπόμενο εκ του νόμου,

το κύρος της δικαιοπραξίας διέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο ευρίσκεται το ακίνητο ή το οποίο επιτάσσει την τήρηση του βιβλίου.

Άρθρο 15

Αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί εκκρεμών δικών

Τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί εκκρεμούς δίκης με αντικείμενο πράγμα ή δικαίωμα της πτωχευτικής περιουσίας, διέπονται αποκλειστικά από το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υφίσταται η εκκρεμοδικία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 16

Βασική αρχή

1. Η κήρυξη της έναρξης μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας από τα κατ' άρθρο 3 αρμόδια δικαστήρια κράτους μέλους, αναγνωρίζεται στο έδαφος όλων των άλλων κρατών μελών μόλις αρχίσει να παράγει τα αποτελέσματά της στο κράτος έναρξης.

Ο κανόνας αυτός ισχύει επίσης και αν, ως εκ της ιδιότητας του οφειλέτη, είναι αδύνατη στα υπόλοιπα κράτη μέλη η κατ' αυτού έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας.

2. Η αναγνώριση της διαδικασίας του άρθρου 3 παράγραφος 1 δεν εμποδίζει την έναρξη διαδικασίας του άρθρου 3 παράγραφος 2 από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους. Στην περίπτωση αυτή, η τελευταία αυτή διαδικασία είναι δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας κατά την έννοια του κεφαλαίου III.

Άρθρο 17

Αποτελέσματα της αναγνώρισης

1. Η απόφαση έναρξης διαδικασίας του άρθρου 3 παράγραφος 1 παράγει άνευ ετέρου σε κάθε άλλο κράτος μέλος τα αποτελέσματα που ορίζει το δικαιο του κράτους έναρξης, εφόσον ο παρών κανονισμός δεν προβλέπει άλλως και ενόσω δεν έχει κινηθεί σ' αυτό το άλλο κράτος μέλος καμία άλλη διαδικασία του άρθρου 3 παράγραφος 2.

2. Τα αποτελέσματα διαδικασίας του άρθρου 3 παράγραφος 2 δεν αμφισβητούνται στα άλλα κράτη μέλη. Τυχόν περιορισμοί των δικαιωμάτων των πιστωτών και δη αναστολή πληρωμών ή άφεση χρέους, καθόσον αφορά περιουσιακά στοιχεία ευρισκόμενα σε άλλο κράτος μέλος, αντισταθούνται μόνον στους συγκατατεθέντες πιστωτές.

Άρθρο 18

Εξουσίες του συνδίκου

1. Ο σύνδικος ο οριζόμενος από δικαστήριο αρμόδιο βάσει του άρθρου 3 παράγραφος 1 δικαιούται να ασκεί εντός άλλου κράτους μέλους όλες τις εξουσίες που του απονέμει το δικαιο του κράτους έναρξης, εφόσον δεν έχει κηρυχθεί σ' αυτό η έναρξη άλλης διαδικασίας αφερεγγυότητας ή δεν έχει ληφθεί άλλο αντίθετο ασφαλιστικό μέτρο λόγω υποβολής αιτήσεως έναρξης διαδικασίας αφερεγγυότητας στο εν λόγω άλλο κράτος. Δικαιούται μεταξύ άλλων, και επιφυλασσομένων των άρθρων 5 και 7, να μεταφέρει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη εκτός του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκονται.

2. Ο σύνδικος ο διορισθείς από δικαστήριο αρμόδιο βάσει του άρθρου 3 παράγραφος 2 δικαιούται, εντός των άλλων κρατών μελών, να επικαλείται δικαστικώς ή εξωδικαστικώς, το γεγονός ότι, μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, κινητά περιουσιακά στοιχεία μεταφέρθηκαν από το κράτος έναρξης στο συγκεκριμένο άλλο κράτος μέλος. Δικαιούται επίσης να ασκεί αγωγές πτωχευτικής ανάκλησης προς όφελος των πιστωτών.

3. Κατά την άσκηση των εξουσιών του, ο σύνδικος τηρεί το δικαιο του κράτους μέλους στο οποίο προτίθεται να ενεργήσει, και δη τις διαδικασίες ρευστοποίησης των περιουσιακών στοιχείων. Οι εξουσίες του συνδίκου δεν περιλαμβάνουν δικαιομα χρήση μέσων καταναγκασμού ούτε δικαιομα αποφάσεως επί νομικής διαδικασίας ή διαφοράς.

Άρθρο 19

Απόδειξη του διορισμού του συνδίκου

Ο διορισμός του συνδίκου αποδεικνύεται με την προσκόμιση επικυρωμένου αντιγράφου της απόφασης διορισμού ή με οποιαδήποτε άλλη βεβαίωση του αρμόδιου δικαστηρίου.

Το κράτος μέλος στο οποίο ο σύνδικος προτίθεται να ενεργήσει δικαιούται να του ζητήσει μετάφραση στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του. Άλλη νομιμοποίηση ή ανάλογη διατύπωση δεν απαιτείται.

Άρθρο 20

Απόδοση και καταλογισμός

1. Ο πιστωτής ο οποίος, μετά την έναρξη διαδικασίας του άρθρου 3 παράγραφος 1, ικανοποίησε καθ' οιονδήποτε τρόπο, και δη μέσω αναγκαστικής εκτελέσεως, εν όλω ή εν μέρει την απαίτησή του με περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη ευρισκόμενα σε άλλο κράτος μέλος, οφείλει να αποδώσει ότι έλαβε στο σύνδικο, επιφυλασσομένων των άρθρων 5 και 7.

2. Προς εξασφάλιση ίσης μεταχείρισης των πιστωτών, ο πιστωτής ο οποίος, στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, ικανοποίησε μέρος της απαίτησής του, δεν συμμετέχει στις διανομές τις πραγματοποιούμενες στο πλαίσιο άλλης διαδικασίας μέχρις ότου οι πιστωτές της αυτής τάξεως ή κατηγορίας λάβουν ισόδυναμο μέρος στο πλαίσιο της άλλης διαδικασίας.

Άρθρο 21

Δημοσιότητα

1. Το ουσιαστικό περιεχόμενο της αποφάσεως περί έναρξεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας και της τυχόν αποφάσεως διορισμού συνδίκου δημοσιεύονται, κατ' αίτηση του συνδίκου, σε όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις ισχύουσες στο καθένα διατυπώσεις δημοσιότητας. Στη δημοσίευση αναφέρεται επίσης το όνομα του διορισθέντος συνδίκου και διευκρινίζεται εάν ο εφαρμοσθείς κανόνας αρμοδιότητας είναι ο κανόνας του άρθρου 3 παράγραφος 1 ή του άρθρου 3 παράγραφος 2.

2. Ωστόσο, η υποχρεωτική δημοσίευση δύναται να επιβληθεί από κάθε κράτος μέλος στο οποίο ο οφειλέτης διαθέτει εγκατάσταση. Στην περίπτωση αυτή, ο σύνδικος ή κάθε αρμόδια προς τούτο αρχή του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας του άρθρου 3 παράγραφος 1, λαμβάνει όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για να εξασφαλίσει τη δημοσίευση αυτή.

Άρθρο 22

Εγγραφή σε δημόσιο βιβλίο

1. Η απόφαση περί έναρξεως διαδικασίας του άρθρου 3 παράγραφος 1 καταχωρίζεται, κατ' αίτηση του συνδίκου, στα βιβλία μεταγραφών, στα μητρώα των εμπόρων και σε οιοδήποτε άλλο δημόσιο βιβλίο τηρούμενο στα άλλα κράτη μέλη.

2. Πάντως, κάθε κράτος μέλος μπορεί να προβλέπει την υποχρεωτική εγγραφή. Στην περίπτωση αυτή, ο σύνδικος ή άλλη προς τούτο εξουσιοδοτημένη αρχή στο κράτος μέλος στο οποίο άρχισε η διαδικασία του άρθρου 3 παράγραφος 1, πρέπει να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσει την εγγραφή αυτή.

Άρθρο 23

Έξοδα

Τα έξοδα των βάσει των άρθρων 21 και 22 δημοσιεύσεων και καταχωρίσεων θεωρούνται έξοδα και δαπάνες της διαδικασίας.

Άρθρο 24

Παροχή υπέρ του οφειλέτη

1. Ο προβαίνων εντός κράτους μέλους σε εκπλήρωση παροχής προς όφελος οφειλέτη υποκείμενου σε διαδικασία αφερεγγυότητας η οποία άρχισε σε άλλο κράτος μέλος, ενώ θα έπρεπε να εκτελεσθεί προς όφελος του συνδίκου της διαδικασίας αυτής, ελευθερώνεται, εάν αγνοούσε την έναρξη της διαδικασίας.

2. Μέχρις αποδείξεως του εναντίου, η άγνοια της έναρξης διαδικασίας αφερεγγυότητας τεκμαίρεται, εφόσον η εκπλήρωση της παροχής έλαβε χώρα πριν από τις κατ' άρθρο 21 διατυπώσεις δημοσιότητας. Εάν η εκπλήρωση της παροχής έλαβε χώρα μετά τις διατυπώσεις αυτές, τεκμαίρεται, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, ότι ο εκπληρώσας τελούσε εν γνώσει της έναρξης της διαδικασίας.

Άρθρο 25

Αναγνώριση και εκτελεστό άλλων αποφάσεων

1. Οι αποφάσεις για τη διεξαγωγή και την περάτωση διαδικασίας αφερεγγυότητας οι εκδιδόμενες από δικαστήριο του οποίου η απόφαση περί έναρξεως της διαδικασίας αναγνωρίζεται σύμφωνα με το άρθρο 16, καθώς και ο πτωχευτικός συμβιβασμός που εγκρίνεται από το δικαστήριο αυτό, αναγνωρίζονται επίσης άνευ ετέρου. Οι αποφάσεις αυτές εκτελούνται σύμφωνα με τα άρθρα 31 έως 51, εξαιρέσει του άρθρου 34 παράγραφος 2, της

σύμβασης των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων, όπως τροποποιήθηκε από τις συμβάσεις προσχώρησης στη σύμβαση αυτή.

Το πρώτο εδάφιο ισχύει επίσης για τις αποφάσεις που αποτελούν άμεση απόρροια της διαδικασίας αφερεγγυότητας και εντάσσονται απευθείας σ' αυτήν, και αν ακόμη εκδοθούν από άλλο δικαστήριο.

Το πρώτο εδάφιο ισχύει επίσης για τις αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων που λαμβάνονται μετά από την αίτηση έναρξης μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

2. Η αναγνώριση και η εκτέλεση των λοιπών αποφάσεων πλην αυτών της παραγράφου 1, διέπονται από τη σύμβαση της παραγράφου 1, εφόσον τυγχάνει εφαρμογής.

3. Τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται σε αναγνώριση ή εκτέλεση αποφάσεως εκδοθείσας σύμφωνα με την παράγραφο 1, εάν τυχόν συνεπάγεται περιορισμό της ατομικής ελευθερίας ή του ταχυδρομικού απορρήτου.

Άρθρο 26 (1)

Δημόσια τάξη

Οιοδήποτε κράτος μέλος δικαιούται να αρνηθεί την αναγνώριση διαδικασίας αφερεγγυότητας που άρχισε σε άλλο κράτος μέλος ή την εκτέλεση απόφασης ληφθείσας στο πλαίσιο τέτοιας διαδικασίας, εάν η αναγνώριση ή η εκτέλεση πρόκειται να παράγει αποτελέσματα προδήλως αντίθετα προς τη δημόσια τάξη αυτού, και δη τις θεμελιώδεις αρχές και τα δικαιώματα ή ελευθερίες του ατόμου που κατοχυρώνονται συνταγματικώς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 27

Έναρξη διαδικασίας

Η έναρξη διαδικασίας του άρθρου 3 παράγραφος 1 με απόφαση δικαστηρίου κράτους μέλους αναγνωριζόμενη σε άλλο κράτος μέλος (κύρια διαδικασία), καθιστά δυνατή την έναρξη, στο δεύτερο κράτος μέλος, τα δικαστήρια του οποίου έχουν αρμοδιότητα βάσει του άρθρου 3 παράγραφος 2, δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, χωρίς να εξετάζεται η αφερεγγυότητα ή μη του οφειλέτη και στο κράτος αυτό. Η διαδικασία αυτή είναι μία των διαδικασιών του παραρτήματος Β, παράγει δε αποτελέσματα μόνο επί των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη των ευρισκόμενων σ' αυτό το άλλο κράτος μέλος.

(1) Λαμβάνεται υπό σημείωση η δήλωση της Πορτογαλίας σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 26 και 27 (ΕΕ C 183 της 30.6.2000, σ. 1).

Άρθρο 28

Εφαρμοστέο δίκαιο

Τη δευτερεύουσα διαδικασία διέπει το δίκαιο του κράτους μέλους όπου άρχισε η δευτερεύουσα διαδικασία, εκτός αν άλλως ορίζει ο παρών κανονισμός.

Άρθρο 29

Ενεργητική νομιμοποίηση

Την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας δικαιούται να ζητήσει:

- α) ο σύνδικος κύριας διαδικασίας·
- β) το πρόσωπο ή η αρχή που νομιμοποιείται να ζητήσει την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας βάσει του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο ζητείται η έναρξη της δευτερεύουσας διαδικασίας.

Άρθρο 30

Προκαταβολή εξόδων και δαπανών

Όταν το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο ζητείται η έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας απαιτεί να έχει ο οφειλέτης ενεργητικό επαρκές για την ολική ή μερική κάλυψη των εξόδων και δαπανών της διαδικασίας, το επιληφθέν της αιτήσεως δικαστήριο δικαιούται να επιβάλει στον αιτούντα προκαταβολή εξόδων ή σύσταση ανάλογης εγγύησης.

Άρθρο 31

Καθήκον συνεργασίας και ενημέρωσης

1. Επιφυλασσομένων των κανόνων περιορισμού της ανακοίνωσης πληροφοριών, ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας και οι σύνδικοι των δευτερευουσών διαδικασιών υπέχουν υποχρέωση αμοιβαίας ενημέρωσης. Ανακοινώνουν αμελλητί κάθε πληροφορία η οποία είναι δυνατόν να αποβεί χρήσιμη στην άλλη διαδικασία, όπως την πορεία της αναγγελίας και εξέλεξης των απαιτήσεων και όλα τα μέτρα που αποσκοπούν στην περάτωση της διαδικασίας.
2. Επιφυλασσομένων των κανόνων που ισχύουν για εκάστη διαδικασία, ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας και οι σύνδικοι των δευτερευουσών διαδικασιών υποχρεούνται να συνεργάζονται.
3. Ο σύνδικος δευτερεύουσας διαδικασίας οφείλει να παρέχει εγκαίρως στο σύνδικο της κύριας διαδικασίας τη δυνατότητα να υποβάλει προτάσεις σχετικά με την εκκαθάριση ή άλλη χρήση του ενεργητικού της δευτερεύουσας διαδικασίας.

Άρθρο 32

Άσκηση των δικαιωμάτων των πιστωτών

1. Ο πιστωτής δικαιούται να αναγγείλει την απαίτησή του στην κύρια ή σε οποιαδήποτε δευτερεύουσα διαδικασία.
2. Οι σύνδικοι της κύριας και των δευτερευουσών διαδικασιών αναγγέλλουν στις άλλες διαδικασίες τις απαιτήσεις οι οποίες έχουν αναγγελθεί στη διαδικασία για την οποία διορίστηκαν αντιστοίχως σύνδικοι, εφόσον η αναγγελία είναι επωφελής για τους πιστωτές της διαδικασίας που εκπροσωπούν, και επιφυλασσομένου του δικαιώματος του κάθε πιστωτή να αντιταχθεί στην αναγγελία ή να την αποσύρει, εφόσον το εφαρμοστέο δίκαιο το επιτρέπει.
3. Οι σύνδικοι κύριας ή δευτερεύουσας διαδικασίας δικαιούνται να συμμετέχουν ως πιστωτές σε άλλη διαδικασία, μεταξύ άλλων, λαμβάνοντας μέρος στη συνέλευση των πιστωτών.

Άρθρο 33

Αναστολή της εκκαθάρισης

1. Το δικαστήριο που κήρυξε την έναρξη της δευτερεύουσας διαδικασίας αναστέλλει εν όλω ή εν μέρει την εκκαθάριση κατόπιν αιτήσεως του συνδίκου της κύριας διαδικασίας, υπό την προϋπόθεση ότι το επιληφθέν δικαστήριο δικαιούται να ζητήσει από τον σύνδικο της κύριας διαδικασίας τη λήψη παντός πρόσφορου μέτρου προστασίας των συμφερόντων των πιστωτών της δευτερεύουσας διαδικασίας και ορισμένων ομάδων πιστωτών. Η αίτηση του συνδίκου της κύριας διαδικασίας απορρίπτεται μόνον εάν προδήλως δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα των πιστωτών της κύριας διαδικασίας. Η αναστολή της εκκαθάρισης διατάσσεται για τρεις μήνες το πολύ, είναι δε δυνατή η παράταση ή η ανανέωση της για ίσο χρονικό διάστημα.
2. Το δικαστήριο της παραγράφου 1 τερματίζει την αναστολή της εκκαθάρισης:
 - αιτήσει του συνδίκου της κύριας διαδικασίας,
 - αυτεπαγγέλτως, εάν το ζητήσει πιστωτής ή ο σύνδικος της δευτερεύουσας διαδικασίας, εφόσον την αναστολή δεν δικαιολογεί πλέον ιδίως το συμφέρον των πιστωτών της κύριας ή της δευτερεύουσας διαδικασίας.

Άρθρο 34

Μέτρα περάτωσης της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας

1. Εάν το δικαίω που διέπει τη δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας επιτρέπει την περάτωσή της χωρίς εκκαθάριση αλλά μέσω σχεδίου εξυγίανσης ή πτωχευτικού συμβιβασμού ή άλλου ανάλογου μέτρου, ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας νομιμοποιείται να προτείνει σχετικό μέτρο.

Η κατ' αυτών τον τρόπο περάτωση της δευτερεύουσας διαδικασίας βάσει μέτρου αναφερομένου στο πρώτο εδάφιο, καθίσταται οριστική μόνον κατόπιν συμφωνίας του συνδίκου της κύριας διαδικασίας ή, αν ο σύνδικος δεν συμφωνεί, εφόσον το προταθέν μέτρο δεν θίγει οικονομικώς τους πιστωτές της κύριας διαδικασίας.

2. Περιορισμοί των δικαιωμάτων των πιστωτών, όπως αναστολή πληρωμής ή άφεση χρέους, απορρέοντες από μέτρο προταθέν σύμφωνα με την παράγραφο 1 σε δευτερεύουσα διαδικασία, δεν παράγουν αποτελέσματα επί των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη που δεν αποτελούν αντικείμενο της εν λόγω διαδικασίας, εκτός εάν συγκατατεθούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι πιστωτές.

3. Διαρκούς της κατ' άρθρο 33 αναστολής της εκκαθάρισης, μόνον ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας, ή ο οφειλέτης με τη συγκατάθεση του συνδίκου, δικαιούται να προτείνει μέτρα σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου στο πλαίσιο της δευτερεύουσας διαδικασίας. Άλλη πρόταση λήψεως τέτοιου μέτρου δεν υποβάλλεται σε ψηφοφορία ούτε εγκρίνεται.

Άρθρο 35

Υπόλοιπο ενεργητικού της δευτερεύουσας διαδικασίας

Εάν, με την εκκαθάριση του ενεργητικού της δευτερεύουσας διαδικασίας, ικανοποιηθούν όλες οι απαιτήσεις που έγιναν δεκτές κατ' αυτήν, ο σύνδικος της εν λόγω διαδικασίας μεταβιβάζει αμελλητί το υπόλοιπο του ενεργητικού στο σύνδικο της κύριας διαδικασίας.

Άρθρο 36

Μεταγενέστερη έναρξη της κύριας διαδικασίας

Όταν αρχίζει διαδικασία αφερεγγυότητας του άρθρου 3 παράγραφος 1, ενώ έχει ήδη αρχίσει, σε άλλο κράτος μέλος, διαδικασία του άρθρου 3 παράγραφος 2, η προγενέστερη διαδικασία διέπεται από τα άρθρα 31 έως 35, εφόσον η εξέλιξη της επιτρέπει την εφαρμογή αυτών των άρθρων.

Άρθρο 37⁽¹⁾**Μετατροπή της προγενέστερης διαδικασίας**

Ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας, εφόσον αποδεικνύεται ότι εξυπηρετούνται τα συμφέροντα των πιστωτών της κύριας διαδικασίας, δικαιούται να ζητήσει τη μετατροπή μιας προγενέστερης διαδικασίας του παραρτήματος Α κινηθείσας σε άλλο κράτος μέλος, σε διαδικασία εκκαθάρισης.

Το κατ' άρθρο 3 παράγραφος 2 αρμόδιο δικαστήριο διατάσσει τη μετατροπή σε μία από τις διαδικασίες του παραρτήματος Β.

Άρθρο 38

Ασφαλιστικά μέτρα

Ο προσωρινός σύνδικος ο διοριζόμενος από δικαστήριο κράτους μέλους αρμόδιο βάσει του άρθρου 3 παράγραφος 1, με σκοπό τη συντήρηση της περιουσίας του οφειλέτη, νομιμοποιείται να ζητήσει, για το διάστημα από την κατάθεση της αιτήσεως ενάρξεως διαδικασίας αφερεγγυότητας μέχρι την έκδοση της σχετικής απόφασης, τη λήψη οιοδήποτε μέτρου συντήρησης και προστασίας της περιουσίας του οφειλέτη που ευρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος, κατά το δικαίω του κράτους αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΟΥΣ

Άρθρο 39

Δικαίωμα αναγγελίας των απαιτήσεων

Οι πιστωτές οι έχοντες συνήθη διαμονή ή κατοικία ή έδρα σε κράτος μέλος άλλο από το κράτος έναρξης, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών αρχών και των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών, δικαιούνται να αναγγέλλουν εγγράφως τις απαιτήσεις τους, στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Άρθρο 40

Υποχρέωση ενημέρωσης των πιστωτών

1. Μόλις αρχίσει η διαδικασία αφερεγγυότητας σε κράτος μέλος, το αρμόδιο δικαστήριο του κράτους αυτού ή ο σύνδικος που έχει διορισθεί απ' το δικαστήριο αυτό, ενημερώνει αμελλητί τους πιστωτές που είναι γνωστοί και έχουν στα άλλα κράτη μέλη τη συνήθη διαμονή τους, κατοικία ή έδρα.

(¹) Λαμβάνεται υπό σημείωση η δήλωση της Πορτογαλίας σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 26 και 37 (ΕΕ C 183 της 30.6.2000, σ. 1).

2. Η ενημέρωση αυτή γίνεται με την αποστολή, προς έκαστο πιστωτή, σημειώματος το οποίο περιέχει ιδίως τις τηρητέες προθεσμίες και τις κυρώσεις που προβλέπονται όσον αφορά τις προθεσμίες αυτές, το όργανο ή την αρχή προς την οποία διενεργείται η αναγγελία των απαιτήσεων και τα λοιπά ληπτέα μέτρα. Το σημείωμα αυτό αναφέρει επίσης κατά πόσον πρέπει να αναγγείλουν την απαίτησή τους οι προνομιούχοι ή οι έχοντες εμπράγματον ασφάλεια πιστωτές.

Άρθρο 41

Περιεχόμενο της αναγγελίας απαιτήσεως

Ο πιστωτής αποστέλλει τυχόν αντίγραφο των αποδεικτικών, και αναφέρει το είδος της απαίτησεως, την ημερομηνία της γένεσής της, το ύψος της, καθώς και το αν έχει ή μη προνομιούχο χαρακτήρα ή εμπράγματο ασφαλεία, ή εάν υφίσταται επιφύλαξη κυριότητας, και τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία συνιστούν αντικείμενο της ασφάλειας την οποία επικαλείται.

Άρθρο 42

Γλώσσες

1. Η κατά το άρθρο 40 ενημέρωση πραγματοποιείται στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του κράτους έναρξης. Χρησιμοποιείται προς τούτο έντυπο που φέρει, σε όλες τις επίσημες γλώσσες των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τον τίτλο «Πρόσκληση για αναγγελία απαιτήσεως. Προσοχή στις προθεσμίες».

2. Ο πιστωτής ο οποίος έχει τη συνήθη διαμονή ή την κατοικία ή την έδρα του σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους έναρξης, δικαιούται να αναγγείλει την απαίτησή του στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του κράτους αυτού, οπότε η αναγγελία της απαίτησεώς του πρέπει τουλάχιστον να φέρει τον τίτλο «Αναγγελία απαιτήσεως» στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του κράτους έναρξης. Μπορεί επίσης να υποχρεωθεί να προσκομίσει μετάφραση της αναγγελίας στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του κράτους έναρξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 43

Χρονική ισχύς

Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται μόνο στις διαδικασίες αφερεγγυότητας που άρχισαν μετά την έναρξη ισχύος του. Οι πράξεις που διενεργήθηκαν από τον οφειλέτη πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, εξακολουθούν να διέπονται από το εφαρμοστέο τη στιγμή που διενεργήθηκαν δίκαιο.

Άρθρο 44

Σχέσεις με συμβάσεις

1. Μετά την έναρξη ισχύος του, ο παρών κανονισμός αντικαθιστά, ως προς το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του, στις σχέσεις μεταξύ κρατών μελών, τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί μεταξύ δύο ή περισσότερων από τα κράτη αυτά, και ιδίως:

- α) τη σύμβαση μεταξύ του Βελγίου και της Γαλλίας περί της δικαστικής αρμοδιότητας, της ισχύος και της εκτελέσεως δικαστικών αποφάσεων, διατητικών αποφάσεων και δημοσίων εγγράφων, που υπεγράφη στο Παρίσι, στις 8 Ιουλίου 1899·
- β) τη σύμβαση μεταξύ Βελγίου και Αυστρίας περί πτωχεύσεως, πτωχευτικού συμβιβασμού και αναστολής πληρωμών (με το πρόσθετο πρωτόκολλο της 13ης Ιουνίου 1973), που υπεγράφη στις Βρυξέλλες, στις 16 Ιουλίου 1969·
- γ) τη σύμβαση μεταξύ του Βελγίου και των Κάτω Χωρών περί της δικαστικής αρμοδιότητας, της πτωχεύσεως και της ισχύος και εκτελέσεως δικαστικών αποφάσεων, διατητικών αποφάσεων και δημοσίων εγγράφων, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες, στις 28 Μαρτίου 1925·
- δ) τη συνθήκη μεταξύ Γερμανίας και Αυστρίας περί πτωχεύσεως και πτωχευτικού συμβιβασμού, που υπεγράφη στη Βιέννη, στις 25 Μαΐου 1979·
- ε) τη σύμβαση μεταξύ Γαλλίας και Αυστρίας για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων στον τομέα της πτώχευσης, που υπεγράφη στη Βιέννη, στις 27 Φεβρουαρίου 1979·
- στ) τη σύμβαση μεταξύ της Γαλλίας και της Ιταλίας περί εκτελέσεως αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων, που υπεγράφη στη Ρώμη, στις 3 Ιουνίου 1930·
- ζ) τη σύμβαση μεταξύ Ιταλίας και Αυστρίας περί πτωχεύσεως και πτωχευτικού συμβιβασμού, που υπεγράφη στη Ρώμη, στις 12 Ιουλίου 1977·
- η) τη σύμβαση μεταξύ του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας περί της αμοιβαίας αναγνώρισεως και εκτελέσεως των αποφάσεων και άλλων εκτελεστών τίτλων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων, που υπεγράφη στη Χάγη, στις 30 Αυγούστου 1962·
- θ) τη σύμβαση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και του Βασιλείου του Βελγίου περί αμοιβαίας εκτελέσεως αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων, και το πρωτόκολλό της, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες, στις 2 Μαΐου 1934·
- ι) την περί πτωχεύσεως σύμβαση μεταξύ Δανίας, Φινλανδίας, Νορβηγίας, Σουηδίας και Ισλανδίας, που υπεγράφη στην Κοπεγχάγη, στις 7 Νοεμβρίου 1933·
- ια) την ευρωπαϊκή σύμβαση για ορισμένες διεθνείς πτυχές της πτωχεύσεως, που υπεγράφη στην Κωνσταντινούπολη, στις 5 Ιουνίου 1990.

2. Οι συμβάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 συνεχίζουν να παράγουν αποτελέσματα, καθόσον αφορά τις διαδικασίες που άρχισαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού.

3. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται:

Άρθρο 46

- α) σε κάθε κράτος μέλος, κατά το μέτρο που είναι ασυμβίβαστος με υποχρεώσεις σε πτωχευτικές υποθέσεις που προκύπτουν από σύμβαση η οποία έχει συναφθεί από το κράτος αυτό με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες, πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού·
- β) στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, κατά το μέτρο που είναι ασυμβίβαστος με υποχρεώσεις σε πτωχευτικές υποθέσεις και σε υποθέσεις εκκαθάρισης αφερέγγυων εταιρειών που προκύπτουν από συμφωνίες με την Κοινοπολιτεία, οι οποίες ισχύουν κατά το χρόνο ενάρξεως ισχύος του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 45

Τροποποίηση παραρτημάτων

Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομοφώνως, μπορεί να τροποποιήσει τα παραρτήματα του παρόντος κανονισμού, κατόπιν πρωτοβουλίας ενός ή πλειόνων από τα μέλη του ή προτάσει της Επιτροπής.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα στα κράτη μέλη, σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2000.

Έκθεση και προσαρμογή

Όχι αργότερα από την 1η Ιουνίου 2012 και, εν συνεχεία, ανά πενταετία, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έκθεση για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού. Η έκθεση συνοδεύεται, ενδεχομένως, από πρόταση προσαρμογής του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 47

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει στις 31 Μαΐου 2002.

Για το Συμβούλιο

Πρόεδρος

A. COSTA

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Διαδικασίες αφερεγγυότητας του άρθρου 2 στοιχείο α)

BELGIQUE—BELGIË	— Arrangements under the control of the Court which involve the vesting of all or part of the property of the debtor in the Official Assignee for realisation and distribution
— Het faillissement/La faillite	
— Het gerechtelijk akkoord/Concordat judiciaire	— Company examinership
— De collectieve schuldenregeling/Le règlement collectif de dettes	
DEUTSCHLAND	ITALIA
— Das Konkursverfahren	— Fallimento
— Das gerichtliche Vergleichsverfahren	— Concordato preventivo
— Das Gesamtvollstreckungsverfahren	— Liquidazione coatta amministrativa
— Das Insolvenzverfahren	— Amministrazione straordinaria
	— Amministrazione controllata
ΕΛΛΑΔΑ	LUXEMBOURG
— Η πτώχευση	— Faillite
— Η ειδική εκκαθάριση	— Gestion contrôlée
— Η προσωρινή διαχείριση εταιρείας. Η διοίκηση και η διαχείριση των πιστωτών	— Concordat préventif de faillite (par abandon d'actif)
— Η υπαγωγή επιχείρησης υπό επίτροπο με σκοπό τη σύναψη συμβιβασμού με τους πιστωτές	— Régime spécial de liquidation du notariat
ESPAÑA	NEDERLAND
— Concurso de acreedores	— Het faillissement
— Quiebra	— De surséance van betaling
— Suspensión de pagos	— De schuldsaneringsregeling natuurlijke personen
FRANCE	ÖSTERREICH
— Liquidation judiciaire	— Das Konkursverfahren
— Redressement judiciaire avec nomination d'un administrateur	— Das Ausgleichsverfahren
IRELAND	PORTUGAL
— Compulsory winding up by the Court	— O processo de falência
— Bankruptcy	— Os processos especiais de recuperação de empresa, ou seja:
— The administration in bankruptcy of the estate of persons dying insolvent	— A concordata
— Winding-up in bankruptcy of partnerships	— A reconstrução empresarial
— Creditor's voluntary winding up (with confirmation of a Court)	— A estruturação financeira
	— A gestão controlada

SUOMI—FINLAND

- Konkurssi/konkurs
- Yrityssaneeraus/företagssanering

SVERIGE

- Konkurs
- Företagsrekonstruktion

UNITED KINGDOM

- Winding up by or subject to the supervision of the court
 - Creditors' voluntary winding up (with confirmation by the court)
 - Administration
 - Voluntary arrangements under insolvency legislation
 - Bankruptcy or sequestration
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Διαδικασία εκκαθάρισης του άρθρου 2 στοιχείο γ)

BELGIQUE —BELGIË	— Arrangements of the control of the Court which involve the vesting of all or part of the property of the debtor in the Official Assignee for realisation and distribution
— Het faillissement/La faillite	
DEUTSCHLAND	ITALIA
— Das Konkursverfahren	— Fallimento
— Das Gesamtvollstreckungsverfahren	— Liquidazione coatta amministrativa
— Das Insolvenzverfahren	LUXEMBOURG
ΕΛΛΑΔΑ	— Faillite
— Η πτώχευση	— Régime spécial de liquidation du notariat
— Η ειδική εκκαθάριση	NEDERLAND
ESPAÑA	— Het faillissement
— Concurso de acreedores	— De schuldsaneringsregeling natuurlijke personen
— Quiebra	ÖSTERREICH
— Suspensión de pagos basada en la insolvencia definitiva	— Das Konkursverfahren
FRANCE	PORTUGAL
— Liquidation judiciaire	— O processo de falência
IRELAND	SUOMI—FINLAND
— Compulsory winding up	— Konkursi/konkurs
— Bankruptcy	SVERIGE
— The administration in bankruptcy of the estate of persons dying insolvent	— Konkurs
— Winding up in bankruptcy of partnerships	UNITED KINGDOM
— «Creditors» voluntary winding up (with the confirmation of a Court)	— Winding up by or subject to the supervision of the court
	— Creditors' voluntary winding up (with confirmation by the court)
	— Bankruptcy or sequestration

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Σύνδικοι του άρθρου 2 στοιχείο β)

BELGIQUE—BELGIË	IRELAND
— De curator/Le curateur	— Liquidator
— De commissaris inzake opschorting/Le commissaire au sursis	— Official Assignee
— De schuldbemiddelaar/Le médiateur de dettes	— Trustee in bankruptcy
DEUTSCHLAND	— Provisional Liquidator
— Konkursverwalter	— Examiner
— Vergleichsverwalter	ITALIA
— Sachwalter (nach der Vergleichsordnung)	— Curatore
— Verwalter	— Commissario
— Insolvenzverwalter	LUXEMBOURG
— Sachwalter (nach der Insolvenzordnung)	— Le curateur
— Treuhänder	— Le commissaire
— Vorläufiger Insolvenzverwalter	— Le liquidateur
ΕΛΛΑΔΑ	— Le conseil de gérance de la section d'assainissement du notariat
— Ο σύνδικος	NEDERLAND
— Ο προσωρινός διαχειριστής. Η διοικούσα επιτροπή των πιστωτών	— De curator in het faillissement
— Ο ειδικός εκκαθαριστής	— De bewindvoerder in de surséance van betaling
— Ο επίτροπος	— De bewindvoerder in de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen
ESPAÑA	ÖSTERREICH
— Depositario-administrador	— Masseverwalter
— Interventor o Interventores	— Ausgleichsverwalter
— Síndicos	— Sachwalter
— Comisario	— Treuhänder
FRANCE	— Besonderer Verwalter
— Représentant des créanciers	— Vorläufiger Verwalter
— Mandataire liquidateur	— das Konkursgericht
— Administrateur judiciaire	
— Commissaire à l'exécution de plan	

PORTUGAL

- Gestor Judicial
- Liquidatário Judicial
- Comissão de Credores

SUOMI—FINLAND

- Pesähoitaja/boförvaltare
- Selvittäjä/utredare

SVERIGE

- Förvaltare
- Rekonstruktör

UNITED KINGDOM

- Liquidator
 - Supervisor of a voluntary arrangement
 - Administrator
 - Official Receiver
 - Trustee
 - Judicial factor
-

Ρώμη I — Πρωτόκολλα της Ρώμης

PAUL LAGARDE

Paul Lagarde, γεννηθείς την 3η Μαρτίου 1934 στην πόλη Rennes, επίτιμος καθηγητής του Université de Paris I Panthéon-Sorbonne, διευθυντής της επιθεώρησης *Revue critique de droit international privé*, μέλος του Ιδρύματος Διεθνούς Δικαίου (Institut de Droit International). **Από κοινού** εισηγητής (με τον **Mario Giuliano**) της συνοδευτικής έκθεσης της σύμβασης της Ρώμης της 19ης Ιουνίου 1980.

Κυριότερες δημοσιεύσεις

Droit international privé (συνεργασία με τον Henri Batiffol), τόμος I, όγδοη έκδοση, 1993, τόμος II, έβδομη έκδοση, 1983.

La nationalité française, Paris, Dalloz, τρίτη έκδοση 1997.

Le principe de proximité dans le droit international privé contemporain, Συλλογή των μαθημάτων της Ακαδημίας Διεθνούς Δικαίου, τόμος 196 (1986-1), σ. 1-237.

Σύμβαση της Ρώμης του 1980 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές

Η σύμβαση της Ρώμης της 19ης Ιουνίου 1980 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές αποτελεί τη δεύτερη επιτυχημένη απόπειρα ενοποίησης του διεθνούς ιδιωτικού δικαίου στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έπειτα από τη σύμβαση των Βρυξελλών της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Καταλαμβάνει άλλωστε εν προκειμένω ξεχωριστή θέση στο κοινοτικό διεθνές ιδιωτικό δίκαιο. Είναι η μόνη που παραμένει σε ισχύ, δεδομένου ότι οι λοιπές αντικαταστάθηκαν από κανονισμούς, είτε αφού απέδειξαν για πολλά χρόνια την αποτελεσματικότητά τους, όπως η προρρηθείσα σύμβαση του 1968, είτε προτού ακόμη αρχίσουν να ισχύουν, όπως η σύμβαση της 28ης Μαΐου 1998, η καλούμενη «Βρυξέλλες II», ή η σύμβαση της 23ης Νοεμβρίου 1995 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας. Είναι επίσης η μόνη που δεν έλκει, κατ' ουσίαν, νομική βάση από τη συνθήκη της Ρώμης. Σε αντίθεση με τη σύμβαση «Βρυξέλλες I», η οποία εδράζεται στο άρθρο 220 (το οποίο κατέστη άρθρο 293) της Συνθήκης, καθώς και με τη σύμβαση «Βρυξέλλες II», η οποία εκπονήθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Μάαστριχτ), η σύμβαση της Ρώμης αποτελεί απλώς σύμβαση μεταξύ των κρατών μελών της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Στο πνεύμα της εντούτοις, η σύμβαση της Ρώμης αποτελεί κοινοτική σύμβαση, σήμερα δε έχει θεθεί ζήτημα μετατροπής της σε κανονισμό.

Στην ανά χείρας εισήγηση θα υπενθυμιστούν οι καταβολές της σύμβασης (I), θα ακολουθήσει σύντομη ανάλυση του περιεχομένου της (II), θα γίνει παρουσίαση των ερμηνευτικών της πρωτοκόλλων (III) και τέλος θα εξεταστεί το προβλέψιμο μέλλον της σύμβασης (IV).

I. Καταβολές της σύμβασης της Ρώμης

Μετά την ενοποίηση των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας από τη σύμβαση των Βρυξελλών της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 απαιτήθηκε μια ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης νόμων σε συνάρτηση με την προαναφερόμενη σύμβαση, προς αποφυγήν του κινδύνου της άγρας δωσιδικίας (*forum shopping*), ο οποίος δημιουργείται από τις πολυάριθμες επιλογές δικαιοδοσίας τις οποίες ανοίγει η σύμβαση. Ήδη το 1970 λοιπόν η Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων αποφάσισε να δώσει συνέχεια σε πρωτοβουλία της βελγικής κυβέρνησης και να συστήσει προς το σκοπό αυτόν μια ομάδα εργασίας.

Η αρχική φιλοδοξία ήταν να ενοποιηθούν οι κανόνες σύγκρουσης νόμων σε όλους τους τομείς στους οποίους ετύγχανε εφαρμογής η σύμβαση των Βρυξελλών, πλην των υποχρεώσεων διατροφής που αποτελούσαν την εποχή εκείνη αντικείμενο εργασιών στο πλαίσιο της διάσκεψης της Χάγης για το διεθνές ιδιωτικό δίκαιο. Η αποστολή της ομάδας εργασίας περιέλαβε λοιπόν σε πρώτη φάση όχι μόνον τις συμβατικές ενοχές αλλά και τις εξωσυμβατικές καθώς και το εμπράγματο δίκαιο και τις εμπράγματες ασφάλειες. Στη συνέχεια ορισμένων διερευνητικών μελετών η ομάδα αμέσως ανέβαλε επ' αόριστον τη συνέχιση των εργασιών της για τα εμπράγματα δικαιώματα. Απεναντίας, το 1972 κατέληξε σε προσχέδιο σύμβασης σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές και στις εξωσυμβατικές ενοχές, το οποίο εκπονήθηκε από τα έξι ιδρυτικά κράτη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Το εν λόγω προσχέδιο υποβλήθηκε σε ευρεία συζήτηση και σε πολυάριθμα επιστημονικά συνέδρια. Αποτέλεσε τη βάση των συζητήσεων μιας νέας διαπραγμάτευσης με τα τρία νέα κράτη που προσχώρησαν το 1973 στην Κοινότητα, τη Δανία, την Ιρλανδία και τη Μεγάλη Βρετανία, η οποία διαπραγμάτευση επρόκειτο να καταλήξει το 1978 σε σχέδιο σύμβασης, το οποίο οριστικοποιήθηκε το 1980, περιοριζόταν δε στους κανόνες σύγκρουσης νόμων στον τομέα των συμβατικών ενοχών.

Οι εξωσυμβατικές ενοχές αποσπάστηκαν από το σχέδιο για δύο κύριους λόγους. Φάνηκε ότι θα απαιτούνταν ιδιαίτερα μακρόχρονες διαπραγματεύσεις, χωρίς να εξασφαλίζεται εκ των προτέρων η πιθανή επιτυχία τους, ώστε να οδηγηθούν οι αντιπρόσωποι του Ηνωμένου Βασιλείου να εγκαταλείψουν τον κανόνα *Phillips κατά Eyre*, ο οποίος ευνοεί αδικαιολόγητα τον εναγόμενο σε αγωγή αποζημίωσης, δεδομένου ότι εφαρμόζονται σωρευτικώς ο κανόνας του τόπου τελέσεως του αδικήματος (*lex loci delicti*) και το δίκαιο του επιληφθέντος δικαστηρίου. Από την άλλη πλευρά έπρεπε να αναγνωριστεί ότι η ενοποίηση που γινόταν με το προσχέδιο ήταν μάταιη, δεδομένου ότι η διάσκεψη της Χάγης είχε μόλις εκπονήσει δύο ειδικές συμβάσεις που ενοποιούσαν τους κανόνες σύγκρουσης νόμων στον τομέα των τροχαίων καθώς και στον τομέα των ατυχημάτων των προκληθέντων από προϊόντα, και ότι ορισμένα μόνον κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας είχαν την πρόθεση να επικυρώσουν αμφότερες αυτές τις συμβάσεις. Αυτό το κενό επρόκειτο να καλυφθεί σ' ένα σχετικά εγγύς μέλλον, δεδομένου ότι η Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Επιτροπής δημοσίευσε τον Μάιο του 2002 σχετική πρόταση κανονισμού.

Η σύμβαση, που υπογράφηκε στη Ρώμη τη 19η Ιουνίου 1980, άρχισε να ισχύει μόνον την 1η Απριλίου 1991, μετά την έβδομη επικύρωση. Ωστόσο τέσσερα υπογράφοντα κράτη είχαν ήδη καθιερώσει μονομερώς τις διατάξεις της σύμβασης στην εθνική τους νομοθεσία χωρίς να αναμείνουν αυτή την επίσημη έναρξη ισχύος, αρχικώς η Δανία (νόμος της 9ης Μαΐου 1984), κατόπιν το Λουξεμβούργο (νόμος της 27ης Μαρτίου 1986), ακολούθως η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (νόμος της 25ης Ιουλίου 1986) και το Βέλγιο (νόμος

της 14ης Ιουλίου 1987). Επιπλέον ορισμένα δικαστήρια άλλων κρατών, κυρίως της Γαλλίας και ειδικότερα των Κάτω Χωρών, είχαν ήδη εφαρμόσει τη σύμβαση πριν από τον καθορισμένο χρόνο ως *ratio scripta*, παρότι το άρθρο της 17 την κηρύσσει εφαρμοστέα μόνο στις συμβάσεις που πρόκειται να συναφθούν μετά την έναρξη ισχύος της. Έκτοτε η σύμβαση επικυρώθηκε από τα εννέα κράτη που την υπέγραψαν. Επεκτάθηκε στην Ελλάδα δυνάμει της συμβάσεως του Λουξεμβούργου της 10ης Απριλίου 1984, στην Ισπανία και την Πορτογαλία δυνάμει της συμβάσεως του Funchal της 18ης Μαΐου 1992, τέλος δε στην Αυστρία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία δυνάμει της συμβάσεως που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες την 29η Οκτωβρίου 1996.

II. Περιεχόμενο της σύμβασης

Ως προς την ουσία η σύμβαση έπρεπε καταρχάς να λάβει θέση σε δύο κύρια κλασικά ζητήματα που αφορούν τις συμβατικές ενοχές: το ρόλο της αυτονομίας της βούλησης κατά τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου καθώς και τον καθορισμό του εν λόγω δικαίου σε περίπτωση που οι συμβαλλόμενοι δεν άσκησαν την ευχέρεια επιλογής τους. Εκτός από τις γενικές λύσεις η σύμβαση θέσπισε ειδικούς κανόνες για τις συμβάσεις, στις οποίες έπρεπε να προστατευθεί ο ασθενέστερος των συμβαλλομένων. Κατόπιν αναζήτησε λύσεις σε ιδιαίτερα σημεία, τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο των συζητήσεων. Προηγουμένως όμως χρειάστηκε να προσδιορίσει το πεδίο εφαρμογής της.

1. Πεδίο εφαρμογής της σύμβασης

Το άρθρο 1 της σύμβασης περιέχει ευρύ ορισμό του πεδίου εφαρμογής της. Κηρύσσει τις διατάξεις της εφαρμοστέες «στις συμβατικές ενοχές σε περιπτώσεις που εμπεριέχουν σύγκρουση νόμων». Η διατύπωση αυτή μας απαλλάσσει από την ανάγκη να αναζητηθεί ο επισφαλής ορισμός της διεθνούς σύμβασης, εφόσον αρκεί να τεθεί το ερώτημα ποιο δίκαιο διέπει μια σύμβαση για να είναι εφαρμοστέα η σύμβαση της Ρώμης. Αυτή εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις, με μια περιορισμένη, στην πρακτική, εξαίρεση των συμβάσεων που μνημονεύονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 1 καθώς και των ασφαλιστικών συμβάσεων που καλύπτουν κινδύνους εντοπιζόμενους στα εδάφη των κρατών μελών της Κοινότητας, οι οποίες ρυθμίζονται σήμερα από ειδικές οδηγίες. Το άρθρο 2 επιβεβαιώνει εξάλλου τον οικουμενικό χαρακτήρα της σύμβασης, η οποία ως εκ τούτου δεν περιορίζεται στις συμβατικές σχέσεις εντός της Κοινότητας.

2. Αυτονομία βούλησης

Η σύμβαση της Ρώμης καθιερώνει σε μεγάλο βαθμό τη βασική αρχή της αυτονομίας της βούλησης στο άρθρο 3, εμμένοντας παραλλήλως στην άλλη βασική αρχή σύμφωνα με την οποία η σύμβαση συνδέεται με το δικαιο ενός συγκεκριμένου κράτους. Με την αρχή της αυτονομίας συνδέεται ο κανόνας ότι οι συμβαλλόμενοι μπορούν να επιλέξουν ελευθέρως το δικαιο που θα διέπει τη σύμβασή τους, χωρίς να μπορεί ο δικαστής να ισχυριστεί ότι ασκεί διορθωτική εξουσία λόγω απουσίας ή ανεπάρκειας δεσμών μεταξύ της σύμβασης και του κράτους του δικαίου του οποίου επελέγη. Με άλλα λόγια οι συμβαλλόμενοι που επιλέγουν ένα συγκεκριμένο δικαιο αποδεσμεύονται από το δικαιο το οποίο θα ήταν εφαρμοστέο, σε περίπτωση ελλείψεως επιλογής, και κυρίως από τις διατάξεις αναγκαστικού δικαίου. Αυτή είναι η έννοια της αυτονομίας της βούλησης στο διεθνές ιδιωτικό δικαιο. Με την ιδέα της αυτονομίας συνδέονται επίσης η δυνατότητα επιλογής δικαίου μετά τη σύναψη της σύμβασης, με την επιφύλαξη ότι το δικαιο που επελέγη τελευταία δεν θίγει δικαιώματα τρίτων (άρθρο 3 παράγραφος 2), καθώς και η δυνατότητα μερικής επιλογής, η οποία συνεπάγεται μια ορισμένη δυνατότητα διάσπασης της σύμβασης. Όμως η ευχέρεια επιλογής δεν συνεπάγεται τη δυνατότητα διαφυγής από κάθε κρατικό δικαιο. Η επιλογή ενός μη κρατικού δικαίου, όπως είναι η *lex mercatoria* ή οι αρχές *Unidroit*, δεν θεωρείται επιλογή δικαίου κατά την έννοια της σύμβασης και δεν πρόκειται να παραγάγει αποτέλεσμα παρά μόνον εντός των επιτρεπομένων ορίων από το δικαιο που είναι αντικειμενικώς εφαρμοστέο ελλείψει επιλογής. Από την ίδια αυτή βασική αρχή, ότι η σύμβαση διέπεται απαραίτητως από ένα δικαιο, απορρέει η διττή συνέπεια ότι, άπαξ και έγινε η επιλογή του δικαίου (*electio juris*), η σύμβαση υπάγεται στους κανόνες αναγκαστικού δικαίου του δικαίου που επελέγη, οι οποίοι μπορούν ενδεχομένως να ακυρώνουν αυτή τη σύμβαση, καθώς και ότι, εάν το επιλεγέν δικαιο τροποποιηθεί μετά τη σύναψη της συμβάσεως, και οι νέες διατάξεις είναι εφαρμοστέες στις τρέχουσες συμβάσεις, τότε αυτές θα εφαρμοστούν στη σύμβαση.

Για να είναι αποτελεσματική η επιλογή του δικαίου «πρέπει να είναι ρητή ή να συνάγεται με βεβαιότητα από τις διατάξεις της σύμβασης ή τα δεδομένα της υπόθεσης» (άρθρο 3 παράγραφος 1 δεύτερη φράση). Αυτό ορίζει τουλάχιστον η γαλλική διατύπωση της σύμβασης (*de façon certaine*), η οποία αναπαράγεται πιστά στην ισπανική διατύπωση (*de manera cierta*), αλλά η οποία δυστυχώς αποτέλεσε αντικείμενο αποκλινουσών μεταφράσεων, ακόμη λιγότερο περιοριστικών, στις άλλες γλώσσες: «with a reasonable certainty» στο αγγλικό κείμενο, «mit hinreichender Sicherheit» στο γερμανικό, «in modo ragionevolmente certo» στο ιταλικό. Αυτές οι παραλλαγές είναι ατυχείς, γιατί το όριο που επιτρέπει τη μετάβαση από τον κανόνα σύγκρουσης που ισχύει βάσει της αυτονομίας των βουλήσεων σε εκείνον του αντικειμενικού προσδιορισμού του τύπου συνάψεως της συμβάσεως κινδυνεύει να μετατοπιστεί αναλόγως με το αν θα επιληφθούν της υποθέσεως τα δικαστήρια του τάδε ή του δείνα συμ-

βαλλομένου κράτους. Το σημείο στο οποίο καταγράφηκαν ήδη σημαντικές αποκλίσεις είναι το θέμα της εμβέλειας που πρέπει να αναγνωριστεί σε μια ρήτρα παρεκτάσεως της διεθνούς δικαιοδοσίας στα δικαστήρια ενός συγκεκριμένου κράτους, η οποία δεν συνοδεύεται από ρήτρα επιλογής του δικαίου του εν λόγω κράτους. Το αγγλικό και το γερμανικό κείμενο επιτρέπουν να συναχθεί σιωπηρώς η επιλογή του δικαίου του συγκεκριμένου κράτους, πράγμα που δεν επιτρέπει το γαλλικό κείμενο.

Η σύμβαση θέτει ωστόσο ορισμένα όρια στη αυτονομία της βούλησης. Το πρώτο όριο αφορά τις εσωτερικές καθαρά συμβάσεις, ήτοι εκείνες όλα τα στοιχεία των οποίων εντοπίζονται σε μία μόνο χώρα, εκτός από την επιλογή εφαρμοστέου δικαίου ή δικαστηρίου. Το άρθρο 3 παράγραφος 3 δεν αποκλείει στην περίπτωση αυτή τη δυνατότητα επιλογής, αλλά επισημαίνει ότι η επιλογή δεν πρέπει να θίγει τις διατάξεις αναγκαστικού δικαίου της νομοθεσίας αυτής της χώρας, τις οποίες ορίζει ως τις διατάξεις από τις οποίες το δικαιο της χώρας αυτής δεν επιτρέπει παρέκκλιση με σύμβαση.

Ένα δεύτερο όριο, το οποίο αφορά πλέον όλες τις συμβάσεις, τίθεται από τους κανόνες αναγκαστικού δικαίου (άρθρο 7). Η σύμβαση προβλέπει με μια από τις σημαντικότερες διατάξεις της ότι υπό ορισμένες προϋποθέσεις τίθενται σε ισχύ, ταυτόχρονα με το επιλεγέν δικαιο ή με το εφαρμοστέο σε περίπτωση μη επιλογής δικαιο, οι κανόνες αναγκαστικού δικαίου μιας άλλης εννόμου τάξεως, στο μέτρο που αυτοί είναι εφαρμοστέοι, οποιοδήποτε δικαιο και αν διέπει τη σύμβαση. Πρόκειται όντως, όπως το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είχε την ευκαιρία να επισημάνει στην απόφασή του *Arblade* της 23ης Νοεμβρίου 1999, για «εθνική διάταξη η τήρηση της οποίας κρίνεται πρωταρχικής σημασίας για τη διαφύλαξη της πολιτικής, κοινωνικής ή οικονομικής οργάνωσης του συγκεκριμένου κράτους μέλους, ούτως ώστε να επιβάλλεται η τήρησή της απ' όλα τα πρόσωπα που βρίσκονται επί του εδάφους του κράτους μέλους αυτού ή σε κάθε έννομη σχέση που εντοπίζεται εντός του κράτους αυτού». Προβλέφθηκε ωστόσο ευχέρεια επιφύλαξης, σε περίπτωση που ο κανόνας αναγκαστικού δικαίου είναι αλλοδαπός νόμος (άρθρο 22).

Τέλος η σύμβαση περιορίζει την αυτονομία της βούλησης σε περίπτωση που η άσκησή της θα είχε ως αποτέλεσμα να οδηγήσει σε δυσμενή θέση τον ασθενέστερο συμβαλλόμενο σε ορισμένες συμβάσεις καταναλωτών (άρθρο 5) και στη σύμβαση εργασίας (άρθρο 6). Οι προστατευτικοί για τον καταναλωτή ή τον εργαζόμενο κανόνες (λ.χ. η ακυρότητα των καταχρηστικών ρητρών ή η ρύθμιση της απόλυσης), οι οποίοι ισχύουν σε πολλά κράτη μεταξύ των οποίων στα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα στερούνταν πρακτικής εμβέλειας στις διεθνείς σχέσεις, εάν ήταν δυνατόν να εμποδιστεί η ισχύς τους από την ανεξέλεγκτη επιλογή ενός αλλοδαπού δικαίου. Γι' αυτά τα είδη συμβάσεων και υπό τις προϋποθέσεις που θα εκτεθούν κατωτέρω (σημείο 4), η σύμβαση θεσπίζει τον κανόνα σύμφωνα με τον οποίον η επιλογή ενός δικαίου είναι

θεμιτή, στο βαθμό που δεν στερεί τον καταναλωτή ή τον εργαζόμενο από την προστασία που του εξασφαλίζουν οι διατάξεις αναγκαστικού δικαίου της νομοθεσίας που θα ήταν εφαρμοστέα στη σύμβαση ελλείψει επιλογής. Ας υπογραμμιστεί στο σημείο αυτό η προσέγγιση προς τις διατάξεις του κανονισμού «Βρυξέλλες I», ο οποίος περιορίζει όσον αφορά τους καταναλωτές και τους εργαζόμενους την ευχέρεια θεσπίσεως ρητρών παρεκτάσεως της διεθνούς δικαιοδοσίας.

3. Εφαρμοστέο δίκαιο ελλείψει επιλογής

Σε περίπτωση που οι συμβαλλόμενοι δεν επιλέξουν εφαρμοστέο δίκαιο, η σύμβαση θεσπίζει μια μέθοδο αντικειμενικού εντοπισμού της σύμβασης, ορίζοντας το δίκαιο της χώρας με την οποία η σύμβαση συνδέεται στενότερα (άρθρο 4 παράγραφος 1). Θέλησε συνεπώς να καταδικάσει κατ' αυτόν τον τρόπο οποιαδήποτε αναζήτηση μιας σιωπηρής ή υποθετικής βούλησης των συμβαλλομένων, την οποία κατ' ανάγκην θα πρέπει να μαντέψει κανείς γιατί είναι απρόβλεπτη, καθώς επίσης και οποιαδήποτε προσφυγή σε σταθερά κριτήρια εντοπισμού, όπως είναι ο τόπος σύναψης της συμβάσεως, ο οποίος συχνά δεν έχει ουσιώδη σχέση με το κέντρο βάρους της συμβατικής κατάστασης. Η λύση που προτιμήθηκε βασίζεται σε μια ορθή μέθοδο. Προκειμένου να μην εγκαταλειφθεί ο δικαστής μόνο στις δικές του δυνάμεις κατά την αναζήτηση του εφαρμοστέου δικαίου, αλλά και προκειμένου να μην περιοριστεί από σταθερά κριτήρια, η σύμβαση (άρθρο 4 παράγραφος 2) επέλεξε να δώσει το προβάδισμα σε έναν σημαντικό δείκτη —στον γενικό κανόνα, δηλαδή τη συνήθη διαμονή του συμβαλλομένου ο οποίος παρέχει τη χαρακτηριστική παροχή— αφήνοντας ταυτόχρονα στο δικαστή την ευχέρεια να απομακρυνθεί από αυτή τη λύση «όταν από το σύνολο των περιστάσεων συναγεται ότι η σύμβαση συνδέεται στενότερα με άλλη χώρα» (άρθρο 4 παράγραφος 5).

Με την επιφύλαξη αυτής της ρήτρας εξαίρεσης, η σύνδεση της σύμβασης με το δίκαιο της χώρας του προμηθευτή της χαρακτηριστικής παροχής εξασφαλίζει σημαντική νομική ασφάλεια. Ανταποκρίνεται επίσης σε μια ορισμένη οικονομική αλήθεια. Οσάκις ένα πρόσωπο, αντί να απευθυνθεί σε προμηθευτή της χώρας του, προτιμά να αποταθεί σε αλλοδαπό προμηθευτή, αναλαμβάνει τους κινδύνους του διεθνούς εμπορίου, όπως ειπώθηκε, και θα πρέπει κατά γενικών κανόνων να αναμένει ότι η σύμβαση δεν θα διέπεται από το δίκαιο της χώρας του, αλλά από εκείνο που έχει κατά νου ο προμηθευτής όταν συνάπτει ελευθέρως συμβάσεις, δηλαδή από το δίκαιο της χώρας όπου έχει τη συνήθη διαμονή ή την εγκατάστασή του.

Για να λειτουργήσει ο κανόνας, προϋποθέτει ότι η χαρακτηριστική παροχή μπορεί εύκολα να προσδιορίζεται. Η έκθεση, η οποία συνοδεύει τη σύμβαση της Ρώμης, επισημαίνει ότι η χαρακτηριστική παροχή είναι σε γενικές γραμμές

εκείνη για την οποία οφείλεται η πληρωμή, και για την πλειονότητα των συμβάσεων που αναφέρει δεν απαντάται δυσκολία. Στις περισσότερες ανταλλακτικές συμβάσεις πρέπει πράγματι να καταβληθεί τίμημα, η τιμή του εμπορεύματος στην πώληση, ή η τιμή του έργου στη σύμβαση έργου, το μίσθωμα στη σύμβαση μισθώσεως, το αντίτιμο του εισιτηρίου στη σύμβαση μεταφοράς, το ασφάλιστρο στην ασφαλιστική σύμβαση, ο τόκος στη σύμβαση δανείου, η αποζημίωση στη σύμβαση άδειας εκμετάλλευσης διπλώματος ευρεσιτεχνίας κ.λπ. Η υποχρέωση καταβολής του τιμήματος δεν είναι συνεπώς χαρακτηριστική ενός είδους συμβάσεως. Αντιθέτως, χαρακτηριστική είναι η υποχρέωση του πωλητή να παραδώσει το εμπόρευμα, του εργολάβου να περατώσει το έργο που του ζητήθηκε, του εκμισθωτή να παράσχει στο μισθωτή τη χρήση του μισθίου κ.λπ. Σε όλες τις ανωτέρω συμβάσεις ο προσδιορισμός της χαρακτηριστικής παροχής είναι εύκολος.

Όμως αυτό δεν συμβαίνει πάντα. Η πρακτική καταδεικνύει έναν ορισμένο αριθμό συμβατικών συναλλαγών, ακόμη και σχετικά απλών, που μπορούν να προκαλέσουν δισταγμούς. Οι συμβάσεις διανομής εμπορευμάτων συνιστούν παράδειγμα που παρουσιάζει ενδιαφέρον. Οποιοσδήποτε κι αν είναι ο τύπος υπό τον οποίον έχουν συναφθεί, τείνουν όλες να προωθήσουν τη διάθεση των προϊόντων μιας επιχείρησης στην αγορά, η οποία διάθεση ανατίθεται σε ένα διανομέα. Ούτως θα μπορούσε να φανεί ότι ο διανομέας είναι εκείνος που παρέχει τη χαρακτηριστική παροχή. Αυτό βεβαίως ισχύει για τον εμπορικό αντιπρόσωπο, ή τον εμπορικό πράκτορα, ο οποίος λαμβάνει άλλωστε ανταμοιβή (μισθό ή προμήθειες) για την παροχή του. Ισχύει με λιγότερη βεβαιότητα για τον αντιπρόσωπο σε σύμβαση παραχώρησης ή για το δικαιοδόχο. Στις σχέσεις τους με τους δικούς τους πελάτες εκείνοι προφανώς παρέχουν τη χαρακτηριστική παροχή, αλλά στις σχέσεις τους με τον παραχωρήσαντα ή το δικαιοπάροχο οι ρόλοι είναι συχνά αντεστραμμένοι. Ο παραχωρήσας ή ο δικαιοπάροχος παρέχει ο ίδιος σημαντικές παροχές, συγκεκριμένα τη μεταφορά τεχνογνωσίας, αμειβόμενος ο ίδιος συχνά με αποζημίωση, τουλάχιστον στη σύμβαση παραχώρησης. Επιπλέον ο παραχωρήσας ή ο δικαιοπάροχος έχει βεβαίως συμφέρον να οργανώσει το δίκτυο διανομής του σύμφωνα με την ίδια νομοθεσία. Στο σημείο αυτό λοιπόν οι απόψεις δίστανται, και θα πρέπει να σημειωθεί ότι το γαλλικό Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο έκρινε με απόφαση της 15ης Μαΐου 2001 ότι η χαρακτηριστική παροχή είναι αυτή του παραχωρήσαντος. Θα ήταν ευτύχημα αν το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μπορούσε κάποτε να αποφανθεί επί του θέματος.

Σε περίπτωση που η χαρακτηριστική παροχή δεν μπορεί να προσδιοριστεί, απαιτείται επιστροφή στη βασική αρχή και προσδιορισμός κατά περίπτωση της χώρας με την οποία συνδέεται στενότερα η σύμβαση. Το παράδειγμα του σχολείου είναι ενδεικτικό μιας συναλλαγής, όπου οι δύο παροχές θα μπορούσαν να προσδιοριστούν ως χαρακτηριστικές, όπερ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι καμία δεν είναι χαρακτηριστική. Μπορούν να αναφερθούν επίσης ορισμένες

συμβάσεις αντιστάθμισης μεταξύ τραπεζών ή διάφορες πολύπλοκες συμβατικές συναλλαγές, για τις οποίες είναι σκόπιμο για λόγους νομικής ασφάλειας να προσδιορίζεται στη σύμβαση η επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου.

Το τεκμήριο υπέρ του δικαίου του τόπου του οφειλέτη της χαρακτηριστικής παροχής δεν είναι το μοναδικό που καθιερώνει το άρθρο 4 της σύμβασης. Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου ή δικαίωμα χρήσης ακινήτου συνδέονται λογικά, ελλείψει επιλογής, με το δικαιο της χώρας όπου βρίσκεται το ακίνητο (άρθρο 4 παράγραφος 3), και οι συμβάσεις μεταφοράς εμπορευμάτων αποτελούν αντικείμενο ενός ιδιαίτερου, αρκετά πολύπλοκου, κανόνα (άρθρο 4 παράγραφος 4).

Όλες αυτές οι συνδέσεις που μνημονεύονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του άρθρου 4 υπάγονται, όπως προαναφέρθηκε, σε μια ρήτρα εξαιρέσης (άρθρο 4 παράγραφος 5). Θα ήταν σκόπιμο να συνεχίσει η εν λόγω ρήτρα να εφαρμόζεται, όπως επιτάσσει και η ονομασία της, μόνον κατ' εξαίρεση. Ορισμένα δικαστήρια συνέβη να προσφύγουν καταχρηστικά σ' αυτήν, ώστε να επανέλθουν σε λύσεις που εφάρμοζαν πριν από την έναρξη ισχύος της σύμβασης, συγκεκριμένα ως προς τις εγγυήσεις. Αλλά αυτές οι καταχρήσεις είναι σπάνιες. Ως παράδειγμα στο οποίο νομίμως εφαρμόστηκε η ρήτρα εξαιρέσης ας αναφερθεί κάποια απόφαση που αποδέσμευσε από το δικαιο της χώρας όπου βρισκόταν το ακίνητο δικαστική διαφορά, η οποία αφορούσε τη μίσθωση καταλύματος διακοπών συναφθείσα μεταξύ εκμισθωτή και μισθωτή, οι οποίοι αμφοτέροι είχαν συνήθη διαμονή στο κράτος του επιληφθέντος δικαστηρίου, που ήταν άλλο από το κράτος στο οποίο βρισκόταν το ακίνητο.

4. Ειδικοί κανόνες για τις συμβάσεις καταναλωτών και τις συμβάσεις εργασίας

Η ρύθμιση των εν λόγω συμβάσεων από τη σύμβαση της Ρώμης δεν χαρακτηρίζεται μόνον από τον περιορισμό, που ήδη επισημάνθηκε, της βασικής αρχής της αυτονομίας της βούλησης. Η ιδιαιτερότητά τους καθίσταται σαφής σε σχέση και με το εφαρμοστέο δικαιο σε περίπτωση ελλείψεως επιλογής του.

Για τον καταναλωτή η σύνδεση που επελέγη είναι μια σύνδεση εύνοιας. Εάν είχε προτιμηθεί ο βασικός κανόνας, οι συμβάσεις καταναλωτών θα διέπονταν, ελλείψει επιλογής, από το δικαιο του τόπου του επαγγελματία, στον οποίον απευθύνθηκε ο καταναλωτής. Ο εν λόγω επαγγελματίας είναι αυτός που παρέχει στην πραγματικότητα τη χαρακτηριστική παροχή της σύμβασης. Το άρθρο 5 της σύμβασης της Ρώμης αποκλείει αυτήν τη λύση και συνδέει τη σύμβαση, ελλείψει επιλογής, με το δικαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του καταναλωτή, το οποίο τεκμαίρεται ότι είναι, αν όχι ευνοϊκότερο γι' αυτόν, τουλάχιστον περισσότερο γνωστό και δυνάμενο να τον προφυλάξει από εκπλήξεις. Αυτή η λύση παρέκκλισης μπορεί με τη σειρά της να εκπλήξει τον επαγγελματία, ιδίως όταν ζητούνται οι υπηρεσίες

του στην ίδια του τη χώρα από έναν καταναλωτή, ο οποίος μετακινήθηκε αυτοπροσώπως. Η σύμβαση περιόρισε την παρέκκλιση, η οποία τίθεται τόσο στην αυτονομία της βούλησης όσο και στην αντικειμενική σύνδεση της διαφοράς με το δίκαιο του οφειλέτη της χαρακτηριστικής παροχής, σε ορισμένες πολύ συγκεκριμένες περιπτώσεις, κατά τις οποίες στην πραγματικότητα ο επαγγελματίας ανέλαβε την πρωτοβουλία η οποία έμελλε να οδηγήσει στη σύναψη της συμβάσεως και όχι ο καταναλωτής. Τούτο ισχύει (άρθρο 5 παράγραφος 2): α) εάν, πριν από τη σύναψη της σύμβασης, έγινε ειδική προσφορά ή διαφήμιση στη χώρα της συνήθους διαμονής του καταναλωτή· β) αν ο αντισυμβαλλόμενος του καταναλωτή ή ο αντιπρόσωπός του έλαβε την παραγγελία του καταναλωτή στη χώρα αυτή (προϋπόθεση της αναζήτησης πελατών στο σπίτι τους)· γ) σε περίπτωση πωλήσεων εμπορευμάτων, όταν ο καταναλωτής μετέβη στη χώρα του πωλητή επ' ευκαιρία ταξιδιού οργανωμένου από τον πωλητή με σκοπό να παρακινήσει τον καταναλωτή να προβεί σε αγορά. Αυτές οι τρεις περιστάσεις πρέπει να τυγχάνουν αυστηρής ερμηνείας, ορισμένες δε υποθέσεις που εκδικάστηκαν στη Γερμανία οδηγούν στη σκέψη ότι μπορεί να ερμηνεύτηκαν εν ευρεία εννοία. Ορισμένοι αποκλεισμοί, όπως οι συμβάσεις επί ακινήτων ή οι συμβάσεις μεταφορών, συμβάλλουν επίσης στον περιορισμό του πεδίου εφαρμογής αυτού του άρθρου.

Όσον αφορά τον εργαζόμενο, ο βασικός κανόνας του άρθρου 4 παράγραφος 2 φάνηκε ότι θα ήταν ακατάλληλος, διότι θα οδηγούσε στην εφαρμογή του δικαίου του κράτους της συνήθους διαμονής του εργαζομένου κατά τη στιγμή της σύναψης της συμβάσεως, δίκαιο το οποίο δεν έχει ιδιαίτερη αξία για τον εντοπισμό της σύμβασης, σε περίπτωση που η εγκατάσταση του εργοδότη και ο τόπος εκτέλεσης της εργασίας βρίσκονται σε διαφορετικό κράτος. Το άρθρο 6 της σύμβασης επιλέγει στο σημείο αυτό μια σύνδεση εγγύτητας (και όχι μια σύνδεση εύνοιας όπως για τον καταναλωτή) περισσότερο ενδεδειγμένη και θεσπίζει κατά κύριον λόγο το δίκαιο της χώρας στην οποία ο εργαζόμενος εκτελεί συνήθως την εργασία του. Σε περίπτωση απόσπασης του εργαζομένου σε άλλη χώρα το εφαρμοστέο δίκαιο θα αλλάξει μόνον εάν η σύνδεση είναι οριστική. Όταν ο εργαζόμενος δεν εκτελεί συνήθως την εργασία του στην ίδια χώρα, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι κατά κανόνα εκείνο της χώρας όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση η οποία προσέλαβε τον εργαζόμενο. Αυτές οι συνδέσεις υπάγονται σε ρήτρα εξαίρεσης διατυπωμένη κατά το υπόδειγμα της ρήτρας του άρθρου 5 παράγραφος 5.

Όπως και στην περίπτωση της αυτονομίας της βούλησης, παρατηρείται παραλληλία των διατάξεων της σύμβασης της Ρώμης με εκείνες του κανονισμού «Βρυξέλλες Ι» ως προς τη σύμβαση εργασίας. Η παραλληλία είναι λιγότερο ολοκληρωμένη στην περίπτωση των συμβάσεων καταναλωτών, δεδομένου ότι οι διατάξεις του κανονισμού διατυπώθηκαν λαμβανομένων

υπόψη των συμβάσεων που συνάπτονται διά της ηλεκτρονικής οδού, οι οποίες ήταν ακόμη άγνωστες κατά τις διαπραγματεύσεις της σύμβασης της Ρώμης.

5. Διάφορα θέματα

α) Θέματα έκτασης του δικαίου που διέπει τη σύμβαση

Το άρθρο 10 περιέχει μη εξαντλητική απαρίθμηση των τομέων που υπάγονται στο δίκαιο που διέπει τη σύμβαση. Ανταποκρίνεται στο μέλημα να μην καταπατηθεί ο τομέας του δικονομικού δικαίου, ιδίως για τον υπολογισμό της ζημίας που προκύπτει από τη μη εκπλήρωση της συμβάσεως [άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο γ)]. Το ίδιο μπορεί να παρατηρηθεί για το παραδεκτό των μέσων αποδείξεως των νομικών πράξεων που ρυθμίζεται από το άρθρο 14. Θα διαπιστώσει κανείς ότι το άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο ε) υπάγει στο δίκαιο που διέπει τη σύμβαση τις συνέπειες της ακυρότητας της συμβάσεως, όπως είναι οι υποχρεώσεις επιστροφής των ληφθέντων. Η λύση είναι κατανοητή, διότι ένα μέλημα συνεκτικότητας οδηγεί στο να διέπει το ίδιο δίκαιο το λόγο ακυρότητας και τις συνέπειές της. Ωστόσο δεν πρόκειται στο σημείο αυτό για καθαρά συμβατικές υποχρεώσεις, εφόσον δεν υπάρχει ακριβώς έγκυρη σύμβαση. Αυτή λοιπόν η διάταξη αποτέλεσε αντικείμενο επιφυλάξεων από ορισμένα κράτη μέλη.

Ιδιαίτερος ρυθμίστηκε η συναίνεση και η ικανότητα. Εάν η συναίνεση και το ουσιαστικό κύρος της συμβάσεως διέπονται από το δίκαιο που θα εφαρμοζόταν στη σύμβαση εάν αυτή ήταν έγκυρη (άρθρο 8 παράγραφος 1), επιτρέπεται ωστόσο στο συμβαλλόμενο ο οποίος ισχυρίζεται ότι δεν συναίνεσε, για παράδειγμα επειδή εσιώπησε, να επικαλεστεί το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του, σε περίπτωση που δεν θα ήταν πλέον λογικό να εκτιμηθεί η συμπεριφορά του σύμφωνα με το εικαζόμενο δίκαιο της σύμβασης (άρθρο 8 παράγραφος 2). Όσον αφορά την ικανότητα, η οποία απορρέει στα περισσότερα ηπειρωτικά (ρωμαϊκογενή) δίκαια από την προσωπική κατάσταση, η σύμβαση δεν την ρυθμίζει ευθέως, αλλά περιορίζεται να επιβεβαιώσει μια παραδοσιακή λύση η οποία παραπέμπει στην απόφαση *Lizardi* του Ακυρωτικού Δικαστηρίου της Γαλλίας της 16ης Ιανουαρίου 1861, όπου επιστρατεύεται η θεωρία των φαινομένων, προκειμένου να καταδειχθεί ότι πρόσωπο που έχει συνάψει σύμβαση σε ένα κράτος δεν μπορεί να επικαλεστεί την ανικανότητά του δυνάμει ενός άλλου δικαίου κατά του αντισυμβαλλομένου του, ο οποίος αγνοούσε καλοπίστως αυτή την ανικανότητα (άρθρο 11).

Το δίκαιο που διέπει τον τύπο των πράξεων αποτελεί αντικείμενο του μακροσκελούς άρθρου 9. Αυτό το κείμενο θεσπίζει εναλλακτικό κανόνα

σύγκρουσης ευνοϊκό για το κύρος της πράξης. Για να είναι έγκυρη ως προς τον τύπο, αρκεί στη σύμβαση να έχουν τηρηθεί οι κανόνες περί τύπου του δικαίου που διέπει την ουσία της ή του δικαίου της χώρας ή των χωρών στις οποίες εκφράστηκε η δήλωση βουλήσεως του ενός ή του άλλου των συμβαλλομένων. Εξαιρέση καθιερώνεται για τον τύπο των συμβάσεων καταναλωτών οι οποίες ρυθμίζονται από το άρθρο 5, ο οποίος τύπος διέπεται από το δίκαιο της χώρας όπου ο καταναλωτής έχει τη συνήθη διαμονή του (άρθρο 9 παράγραφος 5).

β) Εκχώρηση και υποκατάσταση

Αυτές οι δύο τριγωνικές πράξεις αποτελούν αντιστοίχως αντικείμενο των άρθρων 12 και 13 της σύμβασης της Ρώμης. Η κοινή σε αμφότερα τα άρθρα ιδέα είναι ότι η μεταβίβαση απαιτήσεως με εκχώρηση ή υποκατάσταση διέπεται από το δικό της δίκαιο, ενώ η κατάσταση του οφειλέτη δεν πρέπει να θίγεται από την εν λόγω μεταβίβαση. Το δίκαιο της μεταβίβασης είναι στην περίπτωση της εκχώρησης απαιτήσεως το δίκαιο της εκχώρησης, δηλαδή το δίκαιο που επελέγη με κοινή συμφωνία από τον εκχωρητή και τον εκδοχέα, και στην περίπτωση της υποκατάστασης το δίκαιο που διέπει την υποχρέωση του τρίτου, ο οποίος ικανοποίησε το δανειστή και ισχυρίζεται ότι τον υποκαθιστά στα δικαιώματά του. Το απαραβίαστο της κατάστασης του οφειλέτη σημαίνει ότι οι σχέσεις μεταξύ εκδοχέα ή υποκατάστατου αφενός και του οφειλέτη αφετέρου θα διέπονται από το εφαρμοστέο δίκαιο της αρχικής απαίτησης, του αντικειμένου της μεταβίβασης. Το άρθρο 12 διευκρινίζει μάλιστα ότι το δίκαιο που διέπει την εκχωρούμενη απαίτηση καθορίζει τους όρους με τους οποίους μπορεί να γίνει επίκληση της εκχώρησης έναντι του εκχωρούμενου οφειλέτη, αλλά αφήνει ανοικτό το θέμα του εφαρμοστέου δικαίου στους όρους με τους οποίους μπορεί να γίνει επίκληση της εκχώρησης έναντι των τρίτων.

III. Ερμηνεία της σύμβασης της Ρώμης

Οι συντάκτες της σύμβασης της Ρώμης είχαν βεβαίως επίγνωση του κινδύνου των αποκλιουσών ερμηνειών στον οποίο αυτή είναι εκτεθειμένη. Επαναλαμβάνοντας λοιπόν μια διάταξη που έχει εμφανιστεί σε διάφορες συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών, ενέκριναν το άρθρο 18 το οποίο συνιστά στους ερμηνευτές της σύμβασης να λάβουν υπόψη τους τον διεθνή της χαρακτήρα καθώς και ότι είναι σκόπιμο να επιτευχθεί ομοιομορφία κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή της. Σε κοινή δήλωση εξέφρασαν την επιθυμία να ανατεθεί μια ορισμένη αρμοδιότητα ερμηνείας στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως είχε ήδη συμβεί για τη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 δυνάμει του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971.

Για το σκοπό αυτόν υπογράφηκαν δύο πρωτόκολλα στις 19 Δεκεμβρίου 1988 κατόπιν επίπωνων διαπραγματεύσεων. Θα πρέπει να εξηγηθεί γιατί τα πρωτόκολλα είναι δύο. Η δυαδικότητά τους αποτελεί τον καρπό πολιτικής συμβιβαστικής λύσης για την άρση της αντίθεσης που σημειώθηκε μεταξύ των κρατών που αντιτάσσονταν αποφασιστικά σε μια ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών που υποστήριζαν εξίσου αποφασιστικά μια κοινοτική ερμηνεία, μόνη εγγυήτρια της ομοιόμορφης εφαρμογής της σύμβασης στα συμβαλλόμενα κράτη. Το πρώτο πρωτόκολλο ορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα δικαστήρια των συμβαλλομένων κρατών θα μπορούν να ζητούν από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να ερμηνεύει τη σύμβαση. Η κύρια διαφορά αυτού του πρωτοκόλλου με το πρωτόκολλο της 3ης Ιουνίου 1971 που προσαρτάται στη σύμβαση των Βρυξελλών είναι ότι δεν υποχρεώνει τα ανώτατα δικαστήρια των κρατών μελών να ζητούν από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να ερμηνεύσει τη σύμβαση, οσάκις εκτιμούν την ερμηνεία αυτή απαραίτητη για να εκδώσουν την απόφασή τους. Και τούτο επειδή η σύμβαση της Ρώμης μπορεί να εφαρμοστεί από τα δικαστήρια ενός κράτους μέλους σε διαφορά που αφορά αποκλειστικά υπηκόους τρίτης χώρας, οι οποίοι γενικώς δεν θα επιθυμούσαν μάλλον να καθυστερήσει η εκδίκαση της διαφοράς τους λόγω μιας τέτοιας προδικαστικής ερώτησης. Όπως και η σύμβαση της Ρώμης, αυτό το πρώτο πρωτόκολλο προβλέπει την έναρξη ισχύος του μετά από επτά επικυρώσεις.

Γιατί άραγε τα πράγματα δεν παρέμειναν εκεί, αλλά προστέθηκε ένα δεύτερο πρωτόκολλο; Ο λόγος συνίστατο στη βούληση να παρασχεθεί σε όλα τα κράτη της Κοινότητας (δώδεκα εκείνη την εποχή), συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είχαν τότε την πρόθεση να μην επικυρώσουν ποτέ το πρώτο πρωτόκολλο, η δυνατότητα, η οποία είχε δοθεί σε ορισμένα από αυτά, προσφυγής στην προδικαστική ερμηνεία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Για το λόγο αυτόν η τρίτη φράση του άρθρου 6 παράγραφος 1 του πρώτου πρωτοκόλλου προβλέπει ότι αυτό το πρώτο πρωτόκολλο, ακόμη κι αν επικυρωθεί από επτά κράτη, δεν θα μπορέσει σε καμία περίπτωση να αρχίσει να ισχύει πριν από την επικύρωση του δευτέρου πρωτοκόλλου από τα δώδεκα κράτη μέλη. Οι ανησυχίες που προκλήθηκαν από αυτήν την πολύπλοκη συναρμολόγηση αποδείχτηκαν βάσιμες, εφόσον την εποχή που γράφονται αυτές οι γραμμές (Ιούλιος 2003) λείπει πάντα μια υπογραφή από το δεύτερο πρωτόκολλο και ως εκ τούτου το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εξακολουθεί να μην έχει αρμοδιότητα ερμηνείας της σύμβασης της Ρώμης.

IV. Μελλοντικές προοπτικές της σύμβασης της Ρώμης

Στη συνέχεια της ευνοϊκής υποδοχής που της επιφυλάχθηκε και της αναγνώρισής της ως πραγματικού βήματος προόδου σε σχέση με την προγενέστερη κατάσταση, η σύμβαση υπέστη ωστόσο τον ανταγωνισμό άλλων κειμένων που έβλαψαν τη συνεκτικότητα των λύσεων και που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αναθεώρησή της.

A. Ο ανταγωνισμός των άλλων κειμένων

Ο ανταγωνισμός των άλλων κειμένων οργανώθηκε κατά κάποιον τρόπο από την ίδια τη σύμβαση, ανταποκρινόμενη στο μέλημα να αποφευχθούν οι συγκρούσεις με ήδη υπάρχοντα ή επερχόμενα κείμενα, είτε επρόκειτο για διεθνείς συμβάσεις είτε για το κοινοτικό δίκαιο.

1. Διεθνείς συμβάσεις

Το άρθρο 21 της σύμβασης περιέχει ρήτρα συμβατότητας με τις άλλες συμβάσεις, ισχύουσες ή επικείμενες, των οποίων ένα συμβαλλόμενο κράτος είναι ή θα γίνει συμβαλλόμενο μέρος. Αυτή η προφανής υπερβολική ανεκτικότητα αντισταθμίζεται ωστόσο με τον περιορισμό της εξουσίας των συμβαλλομένων κρατών να συνάπτουν στο μέλλον ή ακόμη να γίνονται συμβαλλόμενα μέρη πολυμερούς συμβάσεως του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου στον τομέα της σύμβασης της Ρώμης. Αυτός ο περιορισμός, που προβλέπεται ήδη από το άρθρο 24 με τη μορφή μιας διαδικασίας συνεννόησης, αποκτά σήμερα αυξημένη σημασία δεδομένου ότι η νομολογία ΑΕΤΡ (Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 31 Μαρτίου 1971) απονέμει στην Κοινότητα αποκλειστική αρμοδιότητα να συνάπτει συνθήκες στους τομείς στους οποίους έχει θεσπίσει κοινούς κανόνες.

Η σύμβαση της Ρώμης δεν ρυθμίζει ωστόσο το πρόβλημα των ισχυουσών συμβάσεων, οι οποίες ισχύοντας στα κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη τους διασπούν την ενότητα του νομικού καθεστώτος που θα προέκυπτε από τη σύμβαση της Ρώμης. Διευκρινίστηκε δε ανωτέρω ότι η ύπαρξη των δύο συμβάσεων της Χάγης για το εφαρμοστέο δίκαιο στα τροχαία ατυχήματα αφενός και στα θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων αφετέρου εξηγεί σε μεγάλο βαθμό την εγκατάλειψη των διατάξεων για τις εξωσυμβατικές ενοχές από το σχέδιο του 1972.

Ως προς τις συμβατικές ενοχές η σύγκρουση μεταξύ των συμβάσεων αφορά κυρίως τη σύμβαση πωλήσεως. Η σύμβαση της Ρώμης πρέπει να συνδυάζεται

πράγματι με τη σύμβαση της Χάγης της 15ης Ιουνίου 1955 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις διεθνείς πωλήσεις ενσώματων κινητών πραγμάτων καθώς και με εκείνη της 14ης Μαρτίου 1978 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβάσεις μεσιτείας και αντιπροσώπευσης.

Η σύμβαση της Χάγης του 1955 για την πώληση δεσμεύει προς το παρόν, μεταξύ άλλων, πέντε κράτη που είναι επίσης συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης της Ρώμης (Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιταλία και Σουηδία). Όμως, εάν η σύμβαση της Χάγης καθιερώνει κατά κανόνα, σε περίπτωση ελλείψεως επιλογής από τους συμβαλλομένους του δικαίου που θα διέπει τη σύμβαση, το δίκαιο της συνήθους διαμονής του πωλητή και τελεί συνεπώς σε αρμονία με το σύστημα της χαρακτηριστικής παροχής που θεσπίζεται από τη σύμβαση της Ρώμης, απομακρύνεται από αυτήν σε πολλά σημεία. Ας αναφερθούν τα πλέον σημαντικά, ότι δηλαδή δεν προβλέπει γενική ρήτρα εξαίρεσης, αλλά μόνον μία περίπτωση πολύ συχνής εφαρμογής του δικαίου του τόπου διαμονής του αγοραστή, η οποία δεν αντιστοιχεί απαραίτητως στη ρήτρα εξαίρεσης της σύμβασης της Ρώμης. Όμως η σύμβαση της Χάγης εφαρμόζεται κυρίως στις πωλήσεις σε καταναλωτές, και μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι καθιστά ανεφάρμοστο, σε θέματα πωλήσεων, τον προστατευτικό για τον καταναλωτή κανόνα σύγκρουσης που προβλέπει το άρθρο 5 της σύμβασης της Ρώμης.

Είναι λυπηρό ότι τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας δεν μπόρεσαν να καταλήξουν σε ομοιόμορφο κανόνα σύγκρουσης για μια τόσο θεμελιώδη σύμβαση, όπως είναι η σύμβαση πώλησεως, και τα μεν εφαρμόζουν τη σύμβαση της Χάγης, τα δε τη σύμβαση της Ρώμης. Θα ήταν σκόπιμο να συνεννοηθούν τα κράτη αυτά να υιοθετήσουν μια κοινή στάση ως προς τη σύμβαση της Χάγης, είτε για να την καταγγείλουν, πράγμα που έπραξε προσφάτως το Βέλγιο, είτε για να ευθυγραμμιστούν με αυτήν ή ακόμη για να επικυρώσουν από κοινού τη νέα σύμβαση της Χάγης της 22ας Δεκεμβρίου 1986, η οποία αποσκοπεί να αντικαταστήσει εκείνη του 1955, αλλά η οποία δεν έχει αρχίσει να ισχύει. Μια μινιμαλιστική λύση θα συνίστατο στο να προβούν τα συμβαλλόμενα κράτη της σύμβασης της Χάγης στη δήλωση η οποία προβλέπεται από την Τελική Πράξη της XIVης συνόδου της διάσκεψης της Χάγης του 1980, σύμφωνα με την οποία «η σύμβαση της 15ης Ιουνίου 1955 δεν παρεμποδίζει την εφαρμογή από τα συμβαλλόμενα κράτη των ειδικών κανόνων για το εφαρμοστέο δίκαιο στις πωλήσεις στους καταναλωτές». Κατ' αυτόν τον τρόπο θα ήρετο οποιαδήποτε αμφιβολία για την ομοιόμορφη εφαρμογή του άρθρου 5 της σύμβασης της Ρώμης σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη.

Παρόμοιες παρατηρήσεις θα μπορούσαν να γίνουν ως προς τη σύμβαση του 1978 για τις συμβάσεις μεσιτείας η οποία ισχύει σε τρία κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γαλλία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία), για να παρακινήθούν όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης να επικυρώσουν αυτή τη σύμβαση.

2. Το κοινοτικό δίκαιο

Η θέση της σύμβασης της Ρώμης έναντι του κοινοτικού δικαίου, ιδίως έναντι του παραγώγου κοινοτικού δικαίου, είναι ακόμη περισσότερο εύθραυστη. Το άρθρο 20 αυτής της σύμβασης, το οποίο άλλωστε επαναλαμβάνει απλώς τον κανόνα του άρθρου 57 δεύτερο εδάφιο της αναθεωρημένης εν έτει 1978 συμβάσεως των Βρυξελλών, αναγνωρίζει την υπεροχή έναντι της σύμβασης της Ρώμης «των διατάξεων που περιέχουν κανόνες σύγκρουσης σχετικούς με συμβατικές ενοχές σε ειδικά θέματα και που περιλαμβάνονται ή θα περιληφθούν σε πράξεις των οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή στις εθνικές νομοθεσίες που εναρμονίζονται σε εκτέλεση των πράξεων αυτών».

Την εποχή εκείνη δεν είχε φανταστεί κανείς ποια θα μπορούσε να είναι η εμβέλεια μιας τέτοιας διάταξης. Έκτοτε εγκρίθηκαν πολυάριθμες οδηγίες στον τομέα των ασφαλιστικών συμβάσεων, αλλά και για την προστασία των καταναλωτών καθώς και των αποσπασμένων εργαζομένων στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών τους, οι οποίες οδηγίες περιέχουν συχνά κανόνες σύγκρουσης νόμων ή τουλάχιστον διατάξεις περί του κατά τόπον πεδίου εφαρμογής διατάξεων ουσιαστικού δικαίου, οι οποίες αποτελούν το κύριο αντικείμενο των οδηγιών. Δυστυχώς αυτές οι διατάξεις που ποικίλλουν ενίοτε από οδηγία σε οδηγία δεν τελούν γενικώς σε αρμονία με εκείνες της σύμβασης της Ρώμης, εξ ου και μια ορισμένη κακοφωνία, επιδεινούμενη από τις αποκλίνουσες μεταφορές των διατάξεων αυτών στις εθνικές νομοθεσίες.

Εδώ προστίθεται το γεγονός ότι γίνεται ενίοτε επίκληση των μεγάλων ελευθεριών που θεσπίζονται από τη συνθήκη της Ρώμης, κυρίως της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και των εμπορευμάτων, καθώς και της ελευθερίας εγκατάστασης και παροχής υπηρεσιών προκειμένου να παρακαμφθούν τα αποτελέσματα στα οποία οδηγεί το εφαρμοστέο δίκαιο δυνάμει της συμβάσεως της Ρώμης ή ακόμη άλλες φορές κατά του κανόνα σύγκρουσης που οδηγεί σε αυτά τα αποτελέσματα.

Αυτές οι εξελίξεις ενισχύουν την άποψη ότι θα ήταν θετικό να επανέλθουν τα πράγματα σε μια τάξη, με τη μορφή ενδεχομένως της αναθεώρησης της σύμβασης της Ρώμης.

B. Προς μια αναθεώρηση της σύμβασης της Ρώμης:

Στις 14 Ιανουαρίου 2003 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε στην ιστοσελίδα της στο Διαδίκτυο μια «Πράσινη Βίβλο για τη μετατροπή σε κοινοτική πράξη καθώς και για τον εκσυγχρονισμό της σύμβασης της Ρώμης του 1980 περί του εφαρμοστέου δικαίου στις συμβατικές ενοχές». Στο έγγραφο αυτό ζητείται η απάντηση σε περίπου 20 ερωτήματα που διατυπώνονται πολύ ανοικτά. Είναι πρόωρο να προβλεφθεί η τύχη που του επιφυλάσσεται. Είναι απλώς γνωστό

ότι η Αυστρία είχε εξαρτήσει την προσχώρησή της στη σύμβαση της Ρώμης βάσει της σύμβασης της 29ης Οκτωβρίου 1996 από την προϋπόθεση της αναθεώρησης του άρθρου 5 για την προστασία των καταναλωτών. Είναι συνεπώς πιθανόν ότι, εάν η αναθεώρηση τελικώς γίνει, θα πρέπει να αφορά οπωσδήποτε το εν λόγω άρθρο, το οποίο είναι εξάλλου αυτό που απειλείται περισσότερο από τις οδηγίες που εκδόθηκαν από την έναρξη ισχύος της σύμβασης της Ρώμης και μετά. Αυτή η αναθεώρηση ενδέχεται επίσης να μετατρέψει τη σύμβαση σε κανονισμό, όπως συνέβη με τις συμβάσεις των Βρυξελλών I και II, και όχι σε οδηγία, για λόγους μεγαλύτερης νομικής ασφάλειας και ομοιόμορφης εφαρμογής στα κράτη μέλη.

**Σύμβαση της Ρώμης του 1980 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές
(παγιωμένη μορφή)**

**Πρώτο πρωτόκολλο που αφορά την ερμηνεία της σύμβασης του 1980 από το Δικαστήριο
(παγιωμένη μορφή)**

**Δεύτερο πρωτόκολλο που αποδίδει αρμοδιότητα στο Δικαστήριο να ερμηνεύει τη σύμβαση του
1980 (παγιωμένη μορφή)**

(98/C 27/02)

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Μετά την υπογραφή στις 29 Νοεμβρίου 1996 της σύμβασης προσχώρησης της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και τον Βασιλείου της Σουηδίας στη σύμβαση της Ρώμης σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές καθώς και των δύο πρωτοκόλλων που αφορούν την ερμηνεία της από το Δικαστήριο, θα ήταν καλό να υπάρξει κωδικοποιημένο κείμενο της σύμβασης της Ρώμης και των δύο προαναφερθέντων πρωτοκόλλων.

Τα κείμενα αυτά συμπληρώνονται από τρεις δηλώσεις των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, η μία το 1980 αφορά την προβλεπόμενη εναρμόνιση των μέτρων που θα πρέπει να ληφθούν όσον αφορά τους κανόνες σύγκρουσης που θα εγκριθούν στο επίπεδο της Κοινότητας

με εκείνους της σύμβασης, η δεύτερη η οποία έγινε επίσης το 1980 αφορά την ερμηνεία από το Δικαστήριο της σύμβασης, και η τρίτη, το 1996, αφορά την τήρηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 23 της σύμβασης της Ρώμης διαδικασίας στον τομέα της θαλάσσιας μεταφοράς εμπορευμάτων.

Η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου, στα αρχεία της οποίας έχουν κατατεθεί τα πρωτότυπα των εν λόγω νομικών μέσων, κατήρισε το έντυπο κείμενο του παρόντος φυλλαδίου. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι το κείμενο αυτό δεν έχει δεσμευτική αξία. Τα επίσημα κείμενα των κωδικοποιημένων νομικών μέσων βρίσκονται στις ακόλουθες εφημερίδες.

Επίσημη Εφημερίδα σε γλώσσα	Σύμβαση του 1980	Σύμβαση προσχώρησης του 1984	Πρωτόκολλο I του 1988	Πρωτόκολλο II του 1988	Σύμβαση προσχώρησης του 1992	Σύμβαση προσχώρησης του 1996
Γερμανική	L 266, σελίδα 1 9. 10. 1980	L 146, σελίδα 1 31. 5. 1984	L 48, σελίδα 1 20. 2. 1989	L 48, σελίδα 17 20. 2. 1989	L 333, σελίδα 1 18. 11. 1992	C 15, σελίδα 10 15. 1. 1997
Αγγλική	L 266, σελίδα 1 9. 10. 1980	L 146, σελίδα 1 31. 5. 1984	L 48, σελίδα 1 20. 2. 1989	L 48, σελίδα 17 20. 2. 1989	L 333, σελίδα 1 18. 11. 1992	C 15, σελίδα 10 15. 1. 1997
Δανική	L 266, σελίδα 1 9. 10. 1980	L 146, σελίδα 1 31. 5. 1984	L 48, σελίδα 1 20. 2. 1989	L 48, σελίδα 17 20. 2. 1989	L 333, σελίδα 1 18. 11. 1992	C 15, σελίδα 10 15. 1. 1997
Γαλλική	L 266, σελίδα 1 9. 10. 1980	L 146, σελίδα 1 31. 5. 1984	L 48, σελίδα 1 20. 2. 1989	L 48, σελίδα 17 20. 2. 1989	L 333, σελίδα 1 18. 11. 1992	C 15, σελίδα 10 15. 1. 1997
Ελληνική	L 146, σελίδα 7 31. 5. 1984	L 146, σελίδα 1 31. 5. 1984	L 48, σελίδα 1 20. 2. 1989	L 48, σελίδα 17 20. 2. 1989	L 333, σελίδα 1 18. 11. 1992	C 15, σελίδα 10 15. 1. 1997
Ιρλανδική	Ειδική έκδοση (L 266)	Ειδική έκδοση (L 146)	Ειδική έκδοση (L 48)	Ειδική έκδοση (L 48)	Ειδική έκδοση (L 333)	Ειδική έκδοση (C 15)
Ιταλική	L 266, σελίδα 1 9. 10. 1980	L 146, σελίδα 1 31. 5. 1984	L 48, σελίδα 1 20. 2. 1989	L 48, σελίδα 17 20. 2. 1989	L 333, σελίδα 1 18. 11. 1992	C 15, σελίδα 10 15. 1. 1997
Ολλανδική	L 266, σελίδα 1 9. 10. 1980	L 146, σελίδα 1 31. 5. 1984	L 48, σελίδα 1 20. 2. 1989	L 48, σελίδα 17 20. 2. 1989	L 333, σελίδα 1 18. 11. 1992	C 15, σελίδα 10 15. 1. 1997

Επίσημη Εφημερίδα σε γλώσσα	Σύμβαση του 1980	Σύμβαση προσχώρησης του 1984	Πρωτόκολλο Ι του 1988	Πρωτόκολλο ΙΙ του 1988	Σύμβαση προσχώρησης του 1992	Σύμβαση προσχώρησης του 1996
Ισπανική	Ειδική έκδοση Κεφάλαιο 1, τόμος 3, σελίδα 36 (Βλέπε επίσης ΕΕ L 333, σελίδα 17)	Ειδική έκδοση Κεφάλαιο 1, τόμος 4, σελίδα 36 (Βλέπε επίσης ΕΕ L 333, σελίδα 72)	L 48, σελίδα 1 20. 2. 1989	L 48, σελίδα 17 20. 2. 1989	L 333, σελίδα 1 18. 11. 1992	C 15, σελίδα 10 15. 1. 1997
Πορτογαλική	Ειδική έκδοση Κεφάλαιο 1, τόμος 3, σελίδα 36 (Βλέπε επίσης ΕΕ L 333, σελίδα 7)	Ειδική έκδοση Κεφάλαιο 1, τόμος 4, σελίδα 72 (Βλέπε επίσης ΕΕ L 333, σελίδα 7)	L 48, σελίδα 1 20. 2. 1989	L 48, σελίδα 17 20. 2. 1989	L 333, σελίδα 1 18. 11. 1992	C 15, σελίδα 10 15. 1. 1997
Φιλλανδική	C 15, σελίδα 70 15. 1. 1997	C 15, σελίδα 66 15. 1. 1997	C 15, σελίδα 60 15. 1. 1997	C 15, σελίδα 64 15. 1. 1997	C 15, σελίδα 68 15. 1. 1997	C 15, σελίδα 53 15. 1. 1997
Σουηδική	C 15, σελίδα 70 15. 1. 1997	C 15, σελίδα 66 15. 1. 1997	C 15, σελίδα 60 15. 1. 1997	C 15, σελίδα 64 15. 1. 1997	C 15, σελίδα 68 15. 1. 1997	C 15, σελίδα 53 15. 1. 1997

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΜΒΑΣΗ

για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές⁽¹⁾

άνοιξε προς υπογραφή στη Ρώμη στις 19 Ιουνίου 1980

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ,

ΜΕΡΙΜΝΩΝΤΑΣ για τη συνέχιση, στο πεδίο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, του έργου ενοποίησης του δικαίου που έχει ήδη αρχίσει στην Κοινότητα, ιδίως στον τομέα της διεθνούς δικαιοδοσίας και εκτέλεσης αποφάσεων,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ να θεσπίσουν ομοιόμορφους κανόνες για το εφαρμοστέο στις συμβατικές ενοχές δίκαιο,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΣΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ:

ΤΙΤΛΟΣ Ι

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις της παρούσας σύμβασης εφαρμόζονται στις συμβατικές ενοχές, σε περιπτώσεις που εμπεριέχουν σύγκρουση νόμων.

2. Δεν εφαρμόζονται:

α) στην προσωπική κατάσταση και ικανότητα των φυσικών προσώπων, με την επιφύλαξη του άρθρου 11·

β) στις συμβατικές ενοχές που αφορούν:

— τις κληρονομικές σχέσεις,

— τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων,

— τα δικαιώματα και υποχρεώσεις που απορρέουν από οικογενειακές σχέσεις, σχέσεις συγγένειας εξ αίματος, γάμου ή αγγιστείας, περιλαμβανομένων και των υποχρεώσεων διατροφής προς τα εξώγαμα τέκνα·

γ) στις ενοχές που προκύπτουν από συναλλαγματικές επιταγές, γραμμάτια σε διαταγή και άλλα αξιόγραφα, κατά το μέτρο που οι ενοχές απορρέουν από το χαρακτήρα τους ως αξιογράφων·

δ) στις συμφωνίες διαιτησίας και επιλογής δικαστηρίου·

ε) σε ζητήματα που ανάγονται στο δίκαιο των εταιρειών, ενώσεων και νομικών προσώπων, όπως η ίδρυση, η ικανότητα, η εσωτερική λειτουργία και λύση καθώς και η προσωπική ευθύνη των εταιρών και των οργάνων για τα χρέη της εταιρείας, ένωσης ή νομικού προσώπου·

στ) στο ζήτημα αν ο αντιπρόσωπος δεσμεύει έναντι των τρίτων το πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου ισχυρίζεται ότι ενεργεί, ή στο ζήτημα αν ένα όργανο εταιρείας, ένωσης ή νομικού προσώπου δεσμεύει έναντι των τρίτων αυτή την εταιρεία, ένωση ή νομικό πρόσωπο·

ζ) στην ίδρυση των trusts και στις σχέσεις μεταξύ ιδρυτών, trustees και δικαιούχων·

η) στην απόδειξη και τα δικονομικά ζητήματα, με την επιφύλαξη του άρθρου 14.

(¹) Κείμενο όπως τροποποιήθηκε από τη σύμβαση της 10ης Απριλίου 1984 σχετικά με την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας, εις το εξής καλούμενη σύμβαση προσχώρησης του 1984, από τη σύμβαση της 18ης Μαΐου 1992 σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, εις το εξής καλούμενη σύμβαση προσχώρησης του 1992, και από τη σύμβαση σχετικά με την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας, εις το εξής καλούμενη σύμβαση προσχώρησης του 1996.

3. Οι διατάξεις της παρούσας σύμβασης δεν εφαρμόζονται στις ασφαλιστικές συμβάσεις που καλύπτουν κινδύνους εντοπιζόμενους στα εδάφη των κρατών μελών της

Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Για να προσδιορίσει αν έναν κίνδυνος εντοπίζεται στα εδάφη αυτά, ο δικαστής εφαρμόζει το εσωτερικό του δίκαιο.

4. Η προηγούμενη παράγραφος δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις αντασφάλισης.

Άρθρο 2

Οικουμενικός χαρακτήρας

Το καθοριζόμενο από την παρούσα σύμβαση δίκαιο εφαρμόζεται ακόμη κι αν πρόκειται για δίκαιο μη συμβαλλόμενου κράτους.

ΤΙΤΛΟΣ II

ΟΜΟΙΟΜΟΡΦΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Άρθρο 3

Ελεύθερη επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου

1. Η σύμβαση διέπεται από το δίκαιο που επέλεξαν τα συμβαλλόμενα μέρη. Η επιλογή αυτή πρέπει να είναι ρητή ή να συνάγεται με βεβαιότητα από τις διατάξεις της σύμβασης ή τα δεδομένα της υπόθεσης. Με την επιλογή αυτή οι συμβαλλόμενοι μπορούν να ορίσουν το εφαρμοστέο δίκαιο στο σύνολο ή σε μέρος μόνο της σύμβασής τους.

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν οποτεδήποτε την υπαγωγή της σύμβασής τους σε δίκαιο άλλο από εκείνο που, σύμφωνα είτε με προηγούμενη επιλογή κατά το παρόν άρθρο είτε με άλλες διατάξεις της παρούσας σύμβασης, τη διέπε προηγουμένως. Κάθε σχετική με τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου τροποποίηση μετά τη σύναψη της σύμβασης, δεν θίγει το κατά το άρθρο 9 τυπικό κύρος της ούτε τα δικαιώματα των τρίτων.

3. Η επιλογή από τα συμβαλλόμενα μέρη αλλοδαπού δικαίου, έστω και αν συνοδεύεται από επιλογή αλλοδαπού δικαστηρίου, δεν είναι δυνατόν, όταν κατά το χρόνο της επιλογής όλα τα άλλα δεδομένα της περίπτωσης εντοπίζονται σε μια μόνο χώρα, να θίξει την εφαρμογή εκείνων των διατάξεων από τις οποίες το δίκαιο της χώρας αυτής δεν επιτρέπει παρέκκλιση με σύμβαση και που αναφέρονται παρακάτω ως «διατάξεις αναγκαστικού δικαίου».

4. Η ύπαρξη και το κύρος της συμφωνίας των συμβαλλόμενων ως προς την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου διέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 8, 9 και 11.

Άρθρο 4

Εφαρμοστέο δίκαιο ελλείψει επιλογής

1. Στο μέτρο που το εφαρμοστέο στη σύμβαση δίκαιο δεν έχει επιλεγεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3, η

σύμβαση διέπεται από το δίκαιο της χώρας με την οποία συνδέεται στενότερα. Αν όμως ένα μέρος της σύμβασης μπορεί να διαχωριστεί από την υπόλοιπη σύμβαση και παρουσιάζει στενότερο σύνδεσμο με άλλη χώρα, στο μέρος αυτής της σύμβασης θα μπορεί, κατ' εξαίρεση, να εφαρμοστεί το δίκαιο της άλλης αυτής χώρας.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 5, τεκμαίρεται ότι η σύμβαση συνδέεται στενότερα με τη χώρα όπου συμβαλλόμενος που οφείλει να εκπληρώσει τη χαρακτηριστική παροχή έχει, κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης, τη συνήθη διαμονή του ή, αν πρόκειται για εταιρεία, ένωση ή νομικό πρόσωπο, την κεντρική του διοίκηση. Αν όμως η σύμβαση συνάπτεται κατά την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας του συμβαλλόμενου αυτού, η χώρα αυτή είναι η χώρα όπου βρίσκεται η κύρια εγκατάστασή του ή, αν σύμφωνα με τη σύμβαση η παροχή πρέπει να εκπληρωθεί όχι από την κύρια αλλά από άλλη εγκατάσταση, η χώρα όπου βρίσκεται η άλλη αυτή εγκατάσταση.

3. Παρά τις διατάξεις της παραγράφου 2, στο μέτρο που η σύμβαση έχει ως αντικείμενο εμπόγματο δικαίωμα επί ακινήτου ή δικαίωμα χρήσης ακινήτου, τεκμαίρεται ότι συνδέεται στενότερα με τη χώρα όπου βρίσκεται το ακίνητο.

4. Η σύμβαση μεταφοράς εμπορευμάτων δεν υπάγεται στο τεκμήριο της παραγράφου 2. Η σύμβαση αυτή, αν η χώρα όπου ο μεταφορέας έχει την κύρια εγκατάστασή του κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης είναι η χώρα όπου βρίσκεται ο τόπος φόρτωσης ή εκφόρτωσης ή η κύρια εγκατάστασή του αποστολέα, τεκμαίρεται ότι συνδέεται στενότερα με τη χώρα αυτή. Ως συμβάσεις μεταφοράς εμπορευμάτων θεωρούνται επίσης, για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου, οι ναυλώσεις για ένα μόνο ταξίδι και άλλες συμβάσεις με κύριο αντικείμενο τη μεταφορά εμπορευμάτων.

5. Η παράγραφος 2 δεν εφαρμόζεται όταν η χαρακτηριστική παροχή δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Τα τεκμήρια των παραγράφων 2, 3 και 4 δεν ισχύουν όταν από το σύνολο των περιστάσεων συνάγεται ότι η σύμβαση συνδέεται στενότερα με άλλη χώρα.

Άρθρο 5

Συμβάσεις καταναλωτών

1. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται στις συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την προμήθεια ενσωμάτων κινητών ή την παροχή υπηρεσιών σ' ένα πρόσωπο, τον καταναλωτή, για σκοπό που μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική δραστηριότητά του, καθώς και στις συμβάσεις που αφορούν τη χρηματοδότηση μιας τέτοιας συναλλαγής.

2. Παρά τις διατάξεις του άρθρου 3, η επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου από τους συμβαλλόμενους δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να στερήσει τον καταναλωτή από την προστασία που του εξασφαλίζουν οι αναγκαστι-

κού δικαίου διατάξεις της χώρας όπου έχει τη συνήθη διαμονή του

— αν, πριν από τη σύναψη της σύμβασης, έγινε στη χώρα αυτή ειδική προσφορά ή διαφήμιση και αν ο καταναλωτής ολοκλήρωσε εκεί τις απαραίτητες για τη σύναψη της σύμβασης πράξεις,

— αν ο αντισυμβαλλόμενος του καταναλωτή ή ο αντιπρόσωπός του έλαβε την παραγγελία του καταναλωτή στη χώρα αυτή, ή

— αν η σύμβαση είναι πώληση εμπορευμάτων και ο καταναλωτής μετέβη από τη χώρα αυτή σε μια ξένη χώρα και έδωσε εκεί την παραγγελία, με την προϋπόθεση ότι το ταξίδι οργανώθηκε από τον πωλητή με σκοπό να παρακινήσει τον καταναλωτή να προβεί σε αγορά.

3. Παρά τις διατάξεις του άρθρου 4 και εφόσον δεν έχει γίνει επιλογή σύμφωνα με το άρθρο 3, συμβάσεις που πραγματοποιούνται υπό τις περιγραφόμενες στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου συνθήκες διέπονται από το δίκαιο της χώρας όπου ο καταναλωτής έχει τη συνήθη διαμονή του.

4. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται:

α) στη σύμβαση μεταφοράς·

β) στη σύμβαση παροχής υπηρεσιών, όταν οι οφειλόμενες στον καταναλωτή υπηρεσίες πρέπει να παρασχεθούν αποκλειστικά σε χώρα άλλη από εκείνη της συνήθους διαμονής του.

5. Παρά τις διατάξεις της παραγράφου 4, το παρόν άρθρο εφαρμόζεται στις συμβάσεις που παρέχουν συνδυασμό μεταφοράς και στέγης αντί συνολικού τιμήματος.

Άρθρο 6

Ατομική σύμβαση εργασίας

1. Παρά τις διατάξεις του άρθρου 3, στη σύμβαση εργασίας η επιλογή από τους συμβαλλόμενους του εφαρμοστέου δικαίου δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να στερήσει τον εργαζόμενο από την προστασία που του εξασφαλίζουν οι αναγκαστικοί δικαίου διατάξεις του δικαίου που θα ήταν εφαρμοστέο σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, σε περίπτωση που δεν είχε γίνει επιλογή.

2. Παρά τις διατάξεις του άρθρου 4 και εφόσον δεν έχει γίνει επιλογή σύμφωνα με το άρθρο 3, η σύμβαση εργασίας διέπεται:

α) από το δίκαιο της χώρας όπου ο εργαζόμενος παρέχει συνήθως την εργασία του σε εκτέλεση της σύμβασης, ακόμη κι αν έχει αποσπασθεί προσωρινά σε άλλη χώρα· ή,

β) αν ο εργαζόμενος δεν παρέχει συνήθως την εργασία του σε μία μόνο χώρα, από το δίκαιο της χώρας όπου βρίσκεται η εγκατάσταση που τον προσέλαβε,

εκτός αν από το σύνολο των περιστάσεων συνάγεται ότι η σύμβαση εργασίας συνδέεται στενότερα με άλλη χώρα, οπότε εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της άλλης αυτής χώρας.

Άρθρο 7

Κανόνες αναγκαστικού δικαίου

1. Κατά την εφαρμογή του δικαίου μιας συγκεκριμένης χώρας σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση, είναι δυνατό να δοθεί ισχύς στις αναγκαστικούς δικαίου διατάξεις άλλης χώρας με την οποία η περίπτωση παρουσιάζει στενό σύνδεσμο, αν και στο μέτρο που, σύμφωνα με το δίκαιο της τελευταίας αυτής χώρας, οι διατάξεις αυτές είναι εφαρμοστέες οποιοδήποτε δίκαιο κι αν διέπει τη σύμβαση. Για να αποφασισθεί αν θα δοθεί ισχύς σ' αυτές τις αναγκαστικούς δικαίου διατάξεις, θα ληφθεί υπόψη η φύση και ο σκοπός τους καθώς και οι συνέπειες της εφαρμογής ή μη εφαρμογής τους.

2. Οι διατάξεις της παρούσας σύμβασης δεν μπορούν να θίξουν την εφαρμογή των κανόνων δικαίου της χώρας του δικάζοντος δικαστή, που ρυθμίζουν αναγκαστικά την περίπτωση ανεξάρτητα από το εφαρμοστέο στη σύμβαση δίκαιο.

Άρθρο 8

Ουσιαστικό κύρος

1. Η ύπαρξη και το κύρος της σύμβασης ή μιας διάταξης της διέπονται από το δίκαιο που θα ήταν εφαρμοστέο σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση, αν η σύμβαση ή η διάταξη ήταν έγκυρη.

2. Ωστόσο, ένας συμβαλλόμενος μπορεί να επικαλεσθεί το δίκαιο της χώρας όπου έχει τη συνήθη διαμονή του, για ν' αποδείξει ότι δεν έχει συναινέσει, αν από τις περιστάσεις συνάγεται ότι δεν θα ήταν λογικό να καθορισθεί το αποτέλεσμα της συμπεριφοράς του σύμφωνα με το δίκαιο που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο.

Άρθρο 9

Τύπος

1. Σύμβαση μεταξύ προσώπων που βρίσκονται στην ίδια χώρα είναι έγκυρη ως προς τον τύπο αν πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις, είτε του δικαίου που σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση διέπει την ουσία της, είτε του δικαίου της χώρας όπου συνήφθη.

2. Σύμβαση μεταξύ προσώπων που βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες είναι έγκυρη ως προς τον τύπο αν πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις, είτε του δικαίου που σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση διέπει την ουσία της, είτε του δικαίου μιας από τις χώρες αυτές.

3. Όταν η σύμβαση συνάπτεται δι' αντιπροσώπου, για την εφαρμογή των παραγράφων 1 και 2 λαμβάνεται υπόψη η χώρα όπου βρίσκεται ο αντιπρόσωπος κατά το χρόνο που ενεργεί.

4. Η μονομερής δικαιοπραξία, η σχετική με σύμβαση που έχει συναφθεί ή πρόκειται να συναφθεί, είναι έγκυρη ως προς τον τύπο αν πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις, είτε του δικαίου που σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση διέπει ή θα διέπει την ουσία της, είτε του δικαίου της χώρας όπου επιχειρήθηκε η δικαιοπραξία αυτή.

5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις που καλύπτονται από το άρθρο 5, εφόσον συνάπτονται υπό τις περιγραφόμενες στο άρθρο 5 παράγραφος 2 συνθήκες. Ο τύπος των συμβάσεων αυτών ρυθμίζεται από το δικαιο της χώρας όπου ο καταναλωτής έχει τη συνήθη διαμονή του.

6. Παρά τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως 4 του παρόντος άρθρου, κάθε σύμβαση που έχει ως αντικείμενο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου ή δικαίωμα χρήσης ακινήτου υλάγεται στους αναγκαστικούς περί τύπου κανόνες του δικαίου της χώρας όπου βρίσκεται το ακίνητο, εφόσον, σύμφωνα με το δικαιο αυτό, οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται ανεξάρτητα από τον τόπο όπου έχει συναφθεί η σύμβαση ή από το δικαιο που διέπει την ουσία της.

Άρθρο 10

Έκταση του εφαρμοστέου δικαίου

1. Το σύμφωνα με τα άρθρα 3 έως 6 και 12 εφαρμοστέο στη σύμβαση δικαιο διέπει ειδικότερα:

- α) την ερμηνεία της·
- β) την εκπλήρωση των ενοχών που δημιουργεί·
- γ) μέσα στα όρια των εξουσιών που παρέχει στο δικαστήριο το δικονομικό δικαίό του, τις συνέπειες της μη εκπλήρωσης, ολικής ή μερικής, των ενοχών αυτών, συμπεριλαμβανομένου και του υπολογισμού της ζημίας εφόσον ρυθμίζεται από κανόνες δικαίου·
- δ) τους διάφορους τρόπους απόσβεσης των ενοχών, καθώς και τις παραγραφές και εκπώσεις λόγω παρόδου προθεσμίας·
- ε) τις συνέπειες της ακυρότητας της σύμβασης.

2. Ως προς τους τρόπους εκπλήρωσης και τα μέτρα που πρέπει να λάβει ο δανειστής σε περίπτωση πλημμελούς εκπλήρωσης, θα λαμβάνεται υπόψη το δικαιο του τόπου εκπλήρωσης της παροχής.

Άρθρο 11

Ανικανότητα

Σε σύμβαση μεταξύ προσώπων που βρίσκονται στην ίδια χώρα, φυσικό πρόσωπο, ικανό, σύμφωνα με το δικαιο της χώρας αυτής, δεν μπορεί να επικαλεσθεί τη σύμφωνα με άλλο δικαιο ανικανότητά του, παρά μόνο αν, κατά το χρόνο που συνάπτεται η σύμβαση, ο αντισυμβαλλόμενος γνώριζε την ανικανότητα αυτή ή την αγνούσε εξ αμελείας του.

Άρθρο 12

Εκχώρηση

1. Οι υποχρεώσεις ανάμεσα στον εκχωρητή και τον εκδοχέα μιας απαίτησης διέπονται από το δικαιο που, σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση, εφαρμόζεται στη μεταξύ τους σύμβαση.

2. Το δικαιο που διέπει την εκχωρούμενη απαίτηση καθορίζει το εκχωρητό της, τις σχέσεις μεταξύ εκδοχέα και οφειλέτη, τους όρους με τους οποίους μπορεί να γίνει επίκληση της εκχώρησης έναντι του οφειλέτη και το εξοφλητικό αποτέλεσμα παροχής του οφειλέτη.

Άρθρο 13

Υποκατάσταση

1. Σε περίπτωση που ένα πρόσωπο, ο δανειστής, έχει συμβατική απαίτηση έναντι άλλου προσώπου, του οφειλέτη, και ένας τρίτος έχει την υποχρέωση να ικανοποιήσει το δανειστή ή τον έχει ικανοποιήσει εκπληρώνοντας την υποχρέωση αυτή, το εφαρμοστέο σ' αυτή την υποχρέωση του τρίτου δικαιο καθορίζει αν αυτός μπορεί να ασκήσει το σύνολο ή μέρος των δικαιωμάτων που έχει ο δανειστής έναντι του οφειλέτη σύμφωνα με το δικαιο που διέπει τις σχέσεις τους.

2. Ο ίδιος κανόνας εφαρμόζεται όταν περισσότερα πρόσωπα υποχρεούνται δυνάμει της ίδιας συμβατικής ενοχής και ένα από αυτά έχει ικανοποιήσει το δανειστή.

Άρθρο 14

Απόδειξη

1. Το δικαιο που, σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση, διέπει τη σύμβαση εφαρμόζεται, στο μέτρο που καθιερώνει τεκμήρια ή κατανέμει το βάρος απόδειξης, σε θέματα συμβατικών ενοχών.

2. Οι δικαιοπραξίες μπορούν ν' αποδειχθούν με κάθε αποδεικτικό μέσο παραδεκτό, σύμφωνα είτε με το δικαιο του δικάζοντος δικαστή είτε με ένα από τα αναφερόμενα στο άρθρο 9 δίκαια, κατά το οποίο η δικαιοπραξία είναι έγκυρη ως προς τον τύπο, εφόσον η απόδειξη μπορεί να διεξαχθεί με το μέσο αυτό ενώπιον του δικάζοντος δικαστή.

Άρθρο 15

Αποκλεισμός της παραπομπής

Ως δίκαιο μιας χώρας η εφαρμογή του οποίου ορίζεται από την παρούσα σύμβαση νοούνται οι ισχύοντες κανόνες δικαίου στη χώρα αυτή εκτός από τους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

Άρθρο 16

Επιφύλαξη δημόσιας τάξης

Η εφαρμογή μιας διάταξης του δικαίου που καθορίζεται από την παρούσα σύμβαση δεν μπορεί ν' αποκλειστεί παρά μόνο αν η εφαρμογή αυτή είναι προδήλα ασυμβίβαστη με τη δημόσια τάξη του δικάζοντος δικαστή.

Άρθρο 17

Μη αναδρομική ισχύς

Σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος η παρούσα σύμβαση εφαρμόζεται στις συμβάσεις που συνάπτονται μετά τη θέση της σε ισχύ ως προς το κράτος αυτό.

Άρθρο 18

Ομοιόμορφη ερμηνεία

Κατά την ερμηνεία και εφαρμογή των ομοιόμορφων κανόνων που προηγούνται θα λαμβάνεται υπόψη ο διεθνής χαρακτήρας τους και η σκοπιμότητα ομοιόμορφης ερμηνείας και εφαρμογής τους.

Άρθρο 19

Κράτη χωρίς ενοποιημένο σύστημα δικαίου

1. Σε περίπτωση που ένα κράτος αποτελείται από περισσότερες εδαφικές ενότητες που η κάθε μία έχει τους δικούς της κανόνες για τις συμβατικές ενόχες, κάθε εδαφική ενότητα θεωρείται ως χώρα για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση.

2. Ένα κράτος, στο οποίο διάφορες εδαφικές ενότητες έχουν τους δικούς τους κανόνες για τις συμβατικές ενόχες, δεν υποχρεούται να εφαρμόσει την παρούσα σύμβαση στις συγκρούσεις νόμων που αφορούν αποκλειστικά αυτές τις εδαφικές ενότητες.

Άρθρο 20

Υπεροχή του κοινοτικού δικαίου

Η παρούσα σύμβαση δεν θίγει την εφαρμογή διατάξεων που περιέχουν κανόνες σύγκρουσης σχετικούς με συμβατικές ενόχες σε ειδικά θέματα και που περιλαμβάνονται ή θα περιληφθούν σε πράξεις των οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή στις εθνικές νομοθεσίες που εναρμονίζονται σε εκτέλεση των πράξεων αυτών.

Άρθρο 21

Σχέσεις με άλλες συμβάσεις

Η παρούσα σύμβαση δεν θίγει την εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων των οποίων ένα συμβαλλόμενο κράτος είναι ή θα γίνει μέρος.

Άρθρο 22

Επιφυλάξεις

1. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί κατά την υπογραφή, την επικύρωση, την αποδοχή ή την έγκριση να επιφυλαχθεί να μην εφαρμόσει:

- α) το άρθρο 7 παράγραφος 1·
- β) το άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο ε).

2. ...⁽¹⁾

3. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί οποτεδήποτε να ανακαλέσει επιφύλαξη που έχει διατυπώσει· η ενέργεια της επιφύλαξης θα παύσει την πρώτη ημέρα του τρίτου ημερολογιακού μήνα μετά τη γνωστοποίηση της ανάκλησης.

ΤΙΤΛΟΣ III

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 23

1. Αν μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας σύμβασης ως προς ένα συμβαλλόμενο κράτος, το κράτος αυτό επιθυμεί να θεσπίσει ένα νέο κανόνα σύγκρουσης νόμων για μια ιδιαίτερη κατηγορία συμβάσεων που ανήκει στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας σύμβασης, ανακοινώνει την πρόθεσή του στα άλλα υπογράφοντα κράτη μέσω του Γενικού Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

2. Μέσα σε έξι μήνες από την ανακοίνωση στον Γενικό Γραμματέα, κάθε υπογράφον κράτος μπορεί να του ζητήσει να οργανώσει διαβουλεύσεις ανάμεσα στα υπογράφοντα κράτη με σκοπό να επιτευχθεί συμφωνία.

3. Αν μέσα στην προθεσμία αυτή κανένα υπογράφον κράτος δεν ζητήσει διαβουλεύσεις ή αν μέσα σε δύο χρόνια από την ανακοίνωση στον Γενικό Γραμματέα δεν επιτεύχθηκε καμία συμφωνία από τις διαβουλεύσεις αυτές, το συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να τροποποιήσει το δίκαιό του. Τα μέτρα που λαμβάνονται από το κράτος αυτό γνωστοποιούνται στα άλλα υπογράφοντα κράτη μέσω του Γενικού Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

⁽¹⁾ Παράγραφος που καταργήθηκε με το άρθρο 2 σημείο 1 της σύμβασης προσχώρησης του 1992.

Άρθρο 24

1. Αν μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας σύμβασης ως προς ένα συμβαλλόμενο κράτος, το κράτος αυτό επιθυμεί να γίνει μέρος σε πολυμερή σύμβαση της οποίας το κύριο αντικείμενο ή ένα από τα κύρια αντικείμενα είναι ιδιωτικού διεθνούς δικαίου ρύθμιση ενός από τα θέματα που αφορά η παρούσα σύμβαση, εφαρμόζεται η προβλεπόμενη στο άρθρο 23 διαδικασία. Το διάστημα όμως των δύο ετών που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 23 μειώνεται σε ένα έτος.

2. Η προβλεπόμενη στην προηγούμενη παράγραφο διαδικασία δεν ακολουθείται αν ένα συμβαλλόμενο κράτος ή μία από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες είναι ήδη μέρος στην πολυμερή σύμβαση, ή αν το αντικείμενο της σύμβασης αυτής είναι να αναθεωρήσει σύμβαση στην οποία το ενδιαφερόμενο κράτος είναι ήδη μέρος, ή αν πρόκειται για σύμβαση που συνάπτεται στα πλαίσια των συνθηκών περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 25

Σε περίπτωση που ένα συμβαλλόμενο κράτος κρίνει ότι η ενοποίηση που πραγματοποιήθηκε με την παρούσα σύμβαση διακυβεύεται με τη σύναψη συμφωνιών μη προβλεπόμενων στο άρθρο 24 παράγραφος 1, το κράτος αυτό μπορεί να ζητήσει από τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να οργανώσει διαβουλεύσεις ανάμεσα στα κράτη που έχουν υπογράψει την παρούσα σύμβαση.

Άρθρο 26

Κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να ζητήσει την αναθεώρηση της παρούσας σύμβασης. Στην περίπτωση αυτή συγκαλείται από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αναθεωρητική συνδιάσκεψη.

Άρθρο 27⁽¹⁾

Άρθρο 28

1. Η παρούσα σύμβαση είναι ανοιχτή από τις 19 Ιουνίου 1980 για υπογραφή από τα κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη στη συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

2. Η παρούσα σύμβαση υπόκειται σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση των κρατών που την έχουν υπογράψει. Τα έγγραφα επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης θα κατατεθούν στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων⁽²⁾.

(1) Άρθρο που καταργήθηκε με το άρθρο 2 σημείο 1 της σύμβασης προσχώρησης του 1992.

(2) Η επικύρωση των συμβάσεων προσχώρησης διέπεται από τις ακόλουθες διατάξεις των συμβάσεων αυτών:

Άρθρο 29⁽³⁾

1. Η παρούσα σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του εβδομού εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.

2. Για κάθε υπογράφων κράτος που την επικυρώνει, αποδέχεται ή εγκρίνει μεταγενέστερα, η σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του δικού του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1984, με το άρθρο 3 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 3

Η παρούσα σύμβαση θα επικυρωθεί από τα υπογράφοντα κράτη. Τα έγγραφα επικύρωσης θα κατατεθούν στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.»

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1992, με το άρθρο 4 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 4

Η παρούσα σύμβαση θα κυρωθεί από τα υπογράφοντα κράτη. Τα έγγραφα επικύρωσης κατατίθενται στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.»

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1996, με το άρθρο 5 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 5

Η παρούσα σύμβαση θα επικυρωθεί από τα υπογράφοντα κράτη. Τα έγγραφα επικύρωσης κατατίθενται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

(3) Η έναρξη ισχύος των συμβάσεων προσχώρησης διέπεται από τις εξής διατάξεις των συμβάσεων αυτών:

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1984, με το άρθρο 4 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 4

Η παρούσα σύμβαση αρχίζει να ισχύει, μεταξύ των κρατών που την έχουν επικυρώσει, την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του τελευταίου εγγράφου επικύρωσης από την Ελληνική Δημοκρατία και επτά κράτη που έχουν επικυρώσει τη σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.

Η παρούσα σύμβαση αρχίζει να ισχύει για κάθε συμβαλλόμενο κράτος που θα την επικυρώσει μεταγενέστερα την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του δικού του εγγράφου επικύρωσης.»

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1992, με το άρθρο 5 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 5

Η παρούσα σύμβαση αρχίζει να ισχύει, μεταξύ των κρατών που την έχουν κυρώσει, την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του τελευταίου εγγράφου επικύρωσης από το Βασίλειο της Ισπανίας ή την Πορτογαλική Δημοκρατία και από ένα κράτος που έχει κυρώσει τη σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.

Άρθρο 30

1. Η σύμβαση θα έχει διάρκεια δέκα ετών από την ημερομηνία που θα αρχίσει να ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 1, ακόμη και για τα κράτη για τα οποία θα αρχίσει να ισχύει μεταγενέστερα.

2. Η σύμβαση θα ανανεώνεται σιωπηρά κάθε πέντε έτη, εκτός αν καταγγελθεί.

3. Η καταγγελία θα γνωστοποιείται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τουλάχιστον έξι μήνες πριν εκπνεύσει η προθεσμία των δέκα ή, ανάλογα με την περίπτωση, των πέντε ετών⁽¹⁾.

4. Η καταγγελία δεν θα ισχύει παρά μόνο ως προς το κράτος που την έχει γνωστοποιήσει. Η σύμβαση θα παραμείνει σε ισχύ για τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη.

Άρθρο 31⁽²⁾

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων γνωστοποιεί στα κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας:

Η παρούσα σύμβαση αρχίζει να ισχύει για κάθε συμβαλλόμενο κράτος που θα την κυρώσει μεταγενέστερα την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του δικού του εγγράφου επικύρωσης.»

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1996, με το άρθρο 6 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 6

1. Η παρούσα σύμβαση αρχίζει να ισχύει, στις σχέσεις μεταξύ των κρατών που την έχουν επικυρώσει, την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του τελευταίου εγγράφου επικύρωσης από τη Δημοκρατία της Αυστρίας, τη δημοκρατία της Φινλανδίας, ή το Βασίλειο της Σουηδίας και από ένα συμβαλλόμενο κράτος που έχει επικυρώσει τη σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενότητες.

2. Η παρούσα σύμβαση αρχίζει να ισχύει για κάθε συμβαλλόμενο κράτος που θα την επικυρώσει μεταγενέστερα την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του δικού του εγγράφου επικύρωσης.»

⁽¹⁾ Φράση που καταργήθηκε με το άρθρο 2 παράγραφος 1 της σύμβασης προσχώρησης του 1996.

⁽²⁾ Οι γνωστοποιήσεις για τις συμβάσεις προσχώρησης διέπονται από τις εξής διατάξεις των συμβάσεων αυτών:

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1984, από το άρθρο 5 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 5

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων γνωστοποιεί στα υπογράφοντα κράτη:

α) την κατάθεση κάθε εγγράφου επικύρωσης·
β) τις ημερομηνίες έναρξης ισχύος της παρούσας σύμβασης για τα συμβαλλόμενα κράτη.»

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1992, από το άρθρο 6 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

α) τις υπογραφές·

β) την κατάθεση κάθε εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης·

γ) την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας σύμβασης·

δ) τις ανακινώσεις που γίνονται κατ' εφαρμογή των άρθρων 23, 24, 25, 26 και 30⁽³⁾·

ε) τις επιφυλάξεις και την ανάκλησή τους που προβλέπονται στο άρθρο 22.

Άρθρο 32

Το συνημμένο στην παρούσα σύμβαση πρωτόκολλο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της.

Άρθρο 33⁽⁴⁾

Η παρούσα σύμβαση συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ιρλανδική, ιταλική και ολλανδική γλώσσα. Τα επτά κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Η σύμβαση θα κατατεθεί στο αρχείο της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Γενικός Γραμματέας θα διαβιβάσει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση κάθε υπογράφοντος κράτους.

«Άρθρο 6

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων γνωστοποιεί στα υπογράφοντα κράτη:

α) την κατάθεση κάθε εγγράφου επικύρωσης·
β) τις ημερομηνίες έναρξης ισχύος της παρούσας σύμβασης για τα συμβαλλόμενα κράτη.»

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1996, από το άρθρο 7 της αυτής σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Άρθρο 7

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κοινοποιεί στα υπογράφοντα κράτη:

α) την κατάθεση κάθε εγγράφου επικύρωσης·
β) τις ημερομηνίες έναρξης ισχύος της παρούσας σύμβασης για τα συμβαλλόμενα κράτη.»

⁽³⁾ Στοιχείο δ) όπως τροποποιήθηκε από τη σύμβαση προσχώρησης του 1992.

⁽⁴⁾ Η θέσπιση των αυθεντικών κειμένων των συμβάσεων προσχώρησης προκύπτει:

— όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1984 από τα άρθρα 2 και 6 της αυτής σύμβασης τα οποία έχουν ως εξής:

«Άρθρο 2

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διαβιβάζει στην Κυβέρνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας κυρωμένο αντίγραφο της σύμβασης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενότητες στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ιρλανδική, ιταλική και ολλανδική γλώσσα.

Το κείμενο στην ελληνική γλώσσα της σύμβασης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενότητες προσαρτάται στην παρούσα σύμβαση. Το κείμενο στην ελληνική γλώσσα είναι εξίσου αυθεντικό όσο και τα άλλα κείμενα της σύμβασης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενότητες.»

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφοντες πληρεξούσιοι έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από την παρούσα σύμβαση.

Έγινε στη Ρώμη, στις δεκαεννιά Ιουνίου χίλια εννιακόσια ογδόντα.

[Υπογραφές]

«Άρθρο 6

Η παρούσα σύμβαση συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, ιρλανδική, ιταλική και ολλανδική γλώσσα. Τα οκτώ κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Η σύμβαση θα κατατεθεί στα αρχεία της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Γενικός Γραμματέας θα διαβιβάσει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση κάθε υπογράφοντος κράτους.»

- όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1992, με τα άρθρα 3 και 7 της αυτής σύμβασης τα οποία έχουν ως εξής:

«Άρθρο 3

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διαβιβάζει στις κυβερνήσεις του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας κυρωμένο αντίγραφο της σύμβασης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, ιρλανδική, ιταλική και ολλανδική γλώσσα. Το κείμενο στην ισπανική και πορτογαλική γλώσσα της σύμβασης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές παρατίθεται στα παραρτήματα I και II της παρούσας σύμβασης. Τα κείμενα στην ισπανική και πορτογαλική γλώσσα είναι εξίσου αυθεντικά όσο και τα άλλα κείμενα της σύμβασης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.»

«Άρθρο 7

Η παρούσα σύμβαση συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, ολλανδική και πορτογαλική γλώσσα. Τα δέκα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Η σύμβαση θα κατατεθεί στα αρχεία της Γενικής Γραμματείας του

Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Γενικός Γραμματέας θα διαβιβάσει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση κάθε υπογράφοντος κράτους.»

- όσον αφορά τη σύμβαση προσχώρησης του 1996, με τα άρθρα 4 και 8 της αυτής σύμβασης τα οποία έχουν ως εξής:

«Άρθρο 4

1. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαβιβάζει στις κυβερνήσεις της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας κυρωμένο αντίγραφο της σύμβασης του 1980, της σύμβασης του 1984, του πρώτου πρωτοκόλλου του 1988, του δεύτερου πρωτοκόλλου του 1988 και της σύμβασης του 1992 στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, ολλανδική και πορτογαλική γλώσσα.

2. Τα κείμενα της σύμβασης του 1980, της σύμβασης του 1984, του πρώτου πρωτοκόλλου του 1988, του δεύτερου πρωτοκόλλου του 1988 και της σύμβασης του 1992, στη σουηδική και τη φινλανδική γλώσσα, είναι εξίσου αυθεντικά όσο και τα άλλα κείμενα της σύμβασης του 1980, της σύμβασης του 1984, του πρώτου πρωτοκόλλου του 1988, του δεύτερου πρωτοκόλλου του 1988 και της σύμβασης του 1992.»

«Άρθρο 8

Η παρούσα σύμβαση συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, ολλανδική, πορτογαλική, σουηδική και φινλανδική γλώσσα. Τα δώδεκα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Η σύμβαση κατατίθεται στα αρχεία της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Γενικός Γραμματέας διαβιβάζει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση κάθε υπογράφοντος κράτους.»

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ⁽¹⁾

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη συμφώνησαν στην ακόλουθη διάταξη, που προσαρτάται στη σύμβαση:

Παρά τις διατάξεις της σύμβασης, η Δανία, η Σουηδία και η Φινλανδία μπορούν να διατηρήσουν τις εθνικές διατάξεις σχετικά με το νόμο που εφαρμόζεται σε ζητήματα σχετικά με τη θαλάσσια μεταφορά εμπορευμάτων και μπορούν να τροποποιήσουν αυτές τις διατάξεις χωρίς να ακολουθήσουν τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 23 της σύμβασης της Ρώμης. Στον τομέα αυτό, εφαρμόζονται οι εξής εθνικές διατάξεις:

- στη Δανία, οι παράγραφοι 252 και 321, υποτίμημα 3 και 4 του Søløn (ναυτικός νόμος),
- στη Σουηδία, το κεφάλαιο 13 άρθρο 2 παράγραφοι 1 και 2, και το κεφάλαιο 14 άρθρο 1 παράγραφος 3 του Sjölagen (ναυτικός νόμος),
- στη Φινλανδία, το κεφάλαιο 13, άρθρο 2 παράγραφοι 1 και 2, και το κεφάλαιο 14 άρθρο 1 σημείο 3 του Merilaki/Sjölagen (ναυτικός νόμος).

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφωντες πληρεξούσιοι έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από το παρόν πρωτόκολλο.

Έγινε στη Ρώμη, στις δεκαεννιά Ιουνίου χίλια εννιακόσια ογδόντα.

[Υπογραφές]

(¹) Κείμενο όπως τροποποιήθηκε από τη σύμβαση προσχώρησης του 1996.

ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Κατά την υπογραφή της σύμβασης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, οι Κυβερνήσεις του Βασιλείου του Βελγίου, του Βασιλείου της Δανίας, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας,

- I. ΜΕΡΙΜΝΩΝΤΑΣ να αποφύγουν, κατά το μέτρο του δυνατού, τη διασπορά των κανόνων σύγκρουσης νόμων σε περισσότερα κείμενα και τις διαφορές ανάμεσα στους κανόνες αυτούς, εκφράζουν την ευχή, τα όργανα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να επιδιώκουν, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους σύμφωνα με τις ιδρυτικές συνθήκες, τη θέσπιση, όταν είναι αναγκαίο, κανόνων σύγκρουσης που να βρίσκονται, κατά το μέτρο του δυνατού, σε αρμονία με τους κανόνες της σύμβασης·
- II. ΔΗΛΩΝΟΥΝ την πρόθεσή τους να προχωρήσουν, από την υπογραφή της σύμβασης και μέχρι να δεσμευθούν από το άρθρο 24, σε αμοιβαίες διαβουλεύσεις, σε περίπτωση που ένα από τα υπογράφοντα κράτη θα επιθυμούσε να γίνει μέρος σε σύμβαση για την οποία θα εφαρμοζόταν η προβλεπόμενη στο άρθρο αυτό διαδικασία·
- III. ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ τη συμβολή της σύμβασης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές στην ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκφράζουν τη γνώμη ότι κάθε κράτος που γίνεται μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θα πρέπει να προσχωρήσει στη σύμβαση αυτή.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφοντες πληρεξούσιοι έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από την παρούσα κοινή δήλωση.

Έγινε στη Ρώμη στις δεκαεννιά Ιουνίου χίλια εννιακόσια ογδόντα.

[Υπογραφές]

ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Οι Κυβερνήσεις του Βασιλείου του Βελγίου, του Βασιλείου της Δανίας, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και του Ηνωμένου Βασιλείου, της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας, κατά την υπογραφή της σύμβασης για το εφαρμωστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ να εξασφαλίσουν την όσο το δυνατό αποτελεσματικότερη εφαρμογή των διατάξεών της,

ΜΕΡΙΜΝΩΝΤΑΣ να αποτρέψουν ερμηνευτικές αποκλίσεις που μπορούν να παρακωλύσουν την ενοποιητική λειτουργία της σύμβασης,

ΔΗΛΩΝΟΥΝ ότι είναι πρόθυμες:

1. να εξετάσουν τη δυνατότητα παροχής ορισμένων αρμοδιοτήτων στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ενδεχομένως να διαπραγματευθούν τη σχετική συμφωνία·
2. να καθιερώσουν τακτική επικοινωνία των αντιπροσώπων τους.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφωντες πληρεξούσιοι έθεσαν την υπογραφή τους κάτω από την παρούσα κοινή δήλωση.

Έγινε στη Ρώμη, στις δεκαεννιά Ιουνίου χίλια εννιακόσια ογδόντα.

[Υπογραφές]

ΠΡΩΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ⁽¹⁾

για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της συμβάσεως για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, η οποία είναι ανοικτή προς υπογραφή στη Ρώμη από τις 19 Ιουνίου 1980

ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ την κοινή δήλωση που έχει προσαρτηθεί στη σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές η οποία είναι ανοικτή προς υπογραφή από τις 19 Ιουνίου 1980, στη Ρώμη,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΝ να συνάψουν πρωτόκολλο με το οποίο να παρέχεται στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αρμοδιότητα για την ερμηνεία της εν λόγω συμβάσεως και προς το σκοπό αυτό όρισαν ως πληρεξούσιους:

[Πληρεξούσιοι]

ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και, αφού αντάλλαξαν τα πληρεξούσια έγγραφά τους που βρέθηκαν εντάξει,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΑ ΕΞΗΣ:

Άρθρο 1

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί της ερμηνείας:

- α) της συμβάσεως για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές η οποία είναι ανοικτή προς υπογραφή από τις 19 Ιουνίου 1980, στη Ρώμη, η οποία καλείται στη συνέχεια «σύμβαση της Ρώμης»·
- β) των συμβάσεων για την προσχώρηση στη σύμβαση της Ρώμης των κρατών που έγιναν μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μετά το άνοιγμα της σύμβασης προς υπογραφή·
- γ) του παρόντος πρωτοκόλλου.

Άρθρο 2

Τα ακόλουθα δικαστήρια μπορούν να ζητούν από το Δικαστήριο να αποφαινεται προδικαστικά επί θέματος που ανακύπτει σε υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιόν τους και αφορά την ερμηνεία των κειμένων που αναφέρονται στο άρθρο 1, εάν κρίνουν ότι η απόφαση για το ζήτημα αυτό είναι απαραίτητη για να εκδώσουν τη δική τους απόφαση:

- α) — στο Βέλγιο:

La Cour de cassation (het Hof van Cassatie) και le Conseil d'État (de Raad van State),

- στη Δανία:

Højesteret,

- στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας:

die obersten Gerichtshöfe des Bundes,

- στην Ελλάδα:

τα ανώτατα δικαστήρια,

- στην Ισπανία:

el Tribunal Supremo,

- στη Γαλλία:

la Cour de cassation και le Conseil d'État,

- στην Ιρλανδία:

the Supreme Court,

- στην Ιταλία:

la Corte suprema di cassazione και il Consiglio di Stato,

- στο Λουξεμβούργο:

la Cour Supérieure de Justice siégeant comme Cour de cassation,

- στην Αυστρία, το Oberste Gerichtshof, το Verwaltungsgerichtshof και το Verfassungsgerichtshof,

- στις Κάτω Χώρες:

de Hoge Raad,

- στην Πορτογαλία:

o Supremo Tribunal de Justiça και o Supremo Tribunal Administrativo,

⁽¹⁾ Κείμενο όπως τροποποιήθηκε από τη σύμβαση προσχώρησης του 1996.

- στη Φινλανδία, το korkein oikeus/högsta domstolen, το korkein hallinto-oikeus/högsta förvaltningsdomstolen, το markkinatuomioistuin/marknadsdomstolen και το työtuomioistuin/arbetsdomstolen,
- στη Σουηδία, το Högsta domstolen, το Regeringsrätten, το Arbetsdomstolen και το Marknadsdomstolen,
- στο Ηνωμένο Βασίλειο:
the House of Lords και τα άλλα δικαστήρια των οποίων η απόφαση δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα·

β) τα δικαστήρια των συμβαλλόμενων κρατών όταν δικάζουν σε δεύτερο βαθμό.

Άρθρο 3

1. Η αρμόδια αρχή συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί ζητήματος ερμηνείας των κειμένων που αναφέρονται στο άρθρο 1, αν αποφάσεις δικαστηρίων του κράτους αυτού έρχονται σε αντίθεση με την ερμηνεία που έχει δοθεί είτε από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είτε σε απόφαση ενός από τα δικαστήρια άλλου συμβαλλόμενου κράτους που μνημονεύονται στο άρθρο 2. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται μόνο επί αποφάσεων που απέκτησαν ισχύ δεδικασμένου.

2. Η ερμηνεία που δίνει το Δικαστήριο μετά από παρόμοια αίτηση, δεν παράγει αποτελέσματα για τις αποφάσεις επ' ευκαιρία των οποίων ζητήθηκε.

3. Η αίτηση ερμηνείας σύμφωνα με την παράγραφο 1 υποβάλλεται στο Δικαστήριο από τους γενικούς εισαγγελεείς των ακυρωτικών δικαστηρίων των συμβαλλόμενων κρατών, ή από κάθε άλλη αρχή την οποία ορίζει συμβαλλόμενο κράτος.

4. Ο γραμματέας του Δικαστηρίου κοινοποιεί την αίτηση στα συμβαλλόμενα κράτη, την Επιτροπή και το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τα οποία μπορούν να καταθέσουν στο Δικαστήριο, μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την κοινοποίηση, υπομνήματα ή γραπτές παρατηρήσεις.

5. Στη διαδικασία του άρθρου αυτού δεν εισπράττονται τέλη ούτε επιστρέφονται έξοδα.

Άρθρο 4

1. Με την επιφύλαξη αντίθετων διατάξεων του παρόντος πρωτοκόλλου, οι διατάξεις της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του προσαρτημένου πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που είναι εφαρμοστέες όταν το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί προδικαστικά, εφαρμόζονται και στη διαδικασία ερμηνείας των κειμένων που αναφέρονται στο άρθρο 1.

2. Αν είναι αναγκαίο, ο κανονισμός διαδικασίας του Δικαστηρίου προσαρμόζεται και συμπληρώνεται σύμφωνα με το άρθρο 188 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Άρθρο 5⁽¹⁾

Το παρόν πρωτόκολλο θα κυρωθεί από τα υπογράφοντα κράτη. Τα έγγραφα επικύρωσης θα κατατεθούν στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 6⁽²⁾

1. Για να τεθεί σε ισχύ, το παρόν πρωτόκολλο πρέπει να κυρωθεί από επτά κράτη έναντι των οποίων ισχύει η σύμβαση της Ρώμης. Αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του εγγράφου επικύρωσης εκ μέρους εκείνου από τα κράτη αυτά που θα προβεί τελευταίο στη διατύπωση αυτή. Πάντως, αν το δεύτερο πρωτόκολλο για την ανάθεση ορισμένων αρμοδιοτήτων στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσον αφορά την ερμηνεία της συμβάσεως για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές η οποία είναι ανοικτή προς υπογραφή από τις 19 Ιουνίου 1980⁽³⁾ στη Ρώμη και το οποίο συνήφθη στις Βρυξέλλες στις 19 Δεκεμβρίου 1988, τεθεί σε ισχύ σε μεταγενέστερη ημερομηνία, το παρόν πρωτόκολλο αρχίζει επίσης να ισχύει κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του δευτέρου πρωτοκόλλου.

2. Κάθε κύρωση μεταγενέστερη από την έναρξη ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου ισχύει από την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του εγγράφου επικύρωσης, εφόσον ισχύει ήδη η κύρωση, αποδοχή ή έγκριση της σύμβασης της Ρώμης, από το εν λόγω κράτος μέλος.

Άρθρο 7⁽⁴⁾

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων γνωστοποιεί στα υπογράφοντα κράτη

- α) την κατάθεση κάθε εγγράφου επικύρωσης·
- β) την ημερομηνία έναρξεως ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου·
- γ) τις κοινοποιήσεις σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 3 παράγραφος 3·
- δ) τις ανακοινώσεις που γίνονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 8.

Άρθρο 8

Τα συμβαλλόμενα κράτη ανακοινώνουν στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τα κείμενα των νομοθετικών διατάξεών τους, που επιφέρουν τροποποίηση του πίνακα των δικαστηρίων στο άρθρο 2 στοιχείο α).

(¹) Βλέπε υποσημείωση 2, σελίδα 41.

(²) Βλέπε υποσημείωση 3, σελίδα 41.

(³) Βλέπε σελίδα 44.

(⁴) Βλέπε υποσημείωση 2, σελίδα 42.

Άρθρο 9

Το παρόν πρωτόκολλο παράγει αποτελέσματα για όσο διάστημα ισχύει η σύμβαση της Ρώμης, υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 30 αυτής.

Άρθρο 10

Κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να ζητήσει την αναθεώρηση του παρόντος πρωτοκόλλου. Στην περίπτωση αυτή συγκαλείται από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συνδιάσκεψη αναθεωρήσεως.

Άρθρο 11⁽¹⁾

Το παρόν πρωτόκολλο συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική ελληνική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, ολλανδική και πορτογαλική γλώσσα. Τα δέκα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Το πρωτόκολλο κατατίθεται στο αρχείο της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Γενικός Γραμματέας διαβιβάζει επικυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση κάθε υπογράφοντος κράτους.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι κάτωθι πληρεξούσιοι υπέγραψαν το παρόν πρωτόκολλο.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις δέκα εννέα Δεκεμβρίου χίλια εννιακόσια ογδόντα οκτώ.

[Υπογραφές]

(¹) Βλέπε υποσημείωση 4, σελίδα 42.

ΚΟΙΝΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ**Κοινή δήλωση**

Οι κυβερνήσεις του Βασιλείου του Βελγίου, του Βασιλείου της Δανίας, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας,

κατά την υπογραφή του πρωτοκόλλου για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της συμβάσεως για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενochές, η οποία είναι ανοικτή προς υπογραφή από τις 19 Ιουνίου 1980, στη Ρώμη,

επιθυμώντας να διασφαλίσουν την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη και ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων του πρωτοκόλλου αυτού,

δηλώνουν ότι είναι έτοιμες να οργανώσουν, σε συνεργασία με το Δικαστήριο, ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις αποφάσεις που έχουν ισχύ δεδικασμένου και τις οποίες εκδίδουν τα δικαστήρια που αναφέρονται στο άρθρο 2 του εν λόγω πρωτοκόλλου κατ' εφαρμογή της συμβάσεως για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενochές. Η ανταλλαγή πληροφοριών συμπερίλαμβάνει:

- τη διαβίβαση στο Δικαστήριο, εκ μέρους των αρμοδίων εθνικών αρχών, των αποφάσεων τις οποίες εκδίδουν τα δικαστήρια που αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχείο α) καθώς και των σημαντικών αποφάσεων τις οποίες εκδίδουν τα δικαστήρια που αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχείο β),
- την ταξινόμηση και την αρχειοθέτηση των αποφάσεων αυτών από το Δικαστήριο, καθώς επίσης, εάν είναι αναγκαίο, την εκπόνηση επιτόμων αποφάσεων και μεταφράσεων καθώς και την περαιτέρω δημοσίευση των ιδιαίτερα σημαντικών αποφάσεων,
- την κοινοποίηση από το Δικαστήριο όλου του υλικού τεκμηρίωσης στις εθνικές αρμόδιες αρχές των συμβαλλομένων στο πρωτόκολλο κρατών καθώς και στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι κάτωθι πληρεξούσιοι υπέγραψαν την παρούσα κοινή δήλωση.

Έγινε στη Βρυξέλλες, στις δέκα εννέα Δεκεμβρίου χίλια εννιακόσια ογδόντα οκτώ.

[Υπογραφές]

Κοινή δήλωση

Οι κυβερνήσεις του Βασιλείου του Βελγίου, του Βασιλείου της Δανίας, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας,

κατά την υπογραφή του πρωτοκόλλου για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της συμβάσεως για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, η οποία είναι ανοικτή προς υπογραφή από τις 19 Ιουνίου 1980, στη Ρώμη,

αναφερόμενοι στην κοινή δήλωση που έχει προσαρτηθεί στη σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές,

επιθυμώντας να διασφαλίσουν την κατά το δυνατόν αποτελεσματικότερη και ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεών της,

θέλοντας να αποτρέψουν ερμηνευτικές αποκλίσεις της συμβάσεως που μπορούν να παρακωλύσουν την ενοποιητική ερμηνεία της συμβάσεως,

θεωρούν ότι κάθε κράτος που γίνεται μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων πρέπει να προσχωρεί στο παρόν πρωτόκολλο.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι κάτωθι πληρεξούσιοι υπέγραψαν την παρούσα κοινή δήλωση.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις δέκα εννέα Δεκεμβρίου χίλια εννιακόσια ογδόντα οκτώ.

[Υπογραφές]

ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

για την ανάθεση ορισμένων αρμοδιοτήτων στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσον αφορά την ερμηνεία της συνθήκης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, η οποία είναι ανοικτή προς υπογραφή από τις 19 Ιουνίου 1980, στη Ρώμη

ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ότι η σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές η οποία είναι ανοικτή προς υπογραφή από τις 19 Ιουνίου 1980, στη Ρώμη, και καλείται στη συνέχεια «σύμβαση της Ρώμης», θα τεθεί σε ισχύ με την κατάθεση του έβδομου εγγράφου επικυρώσεως, αποδοχής ή εγκρίσεως,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ότι η ομοιομορφή εφαρμογή των κανόνων που θεσπίζονται από τη σύμβαση της Ρώμης απαιτεί να τεθεί σε λειτουργία ένας μηχανισμός που να διασφαλίζει την ομοιομορφή ερμηνεία τους και ότι προς το σκοπό αυτό είναι σκόπιμο να ανατεθούν οι κατάλληλες αρμοδιότητες στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, πριν ακόμη τεθεί σε ισχύ η σύμβαση της Ρώμης έναντι όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΝ να συνάψουν το παρόν πρωτόκολλο και προς το σκοπό αυτό όρισαν πληρεξούσιους:

[Πληρεξούσιοι]

ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και, αφού αντάλλαξαν τα πληρεξούσια έγγραφά τους, που βρέθηκαν εντάξει,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΑ ΕΞΗΣ:

Άρθρο 1

1. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει, όσον αφορά τη σύμβαση της Ρώμης, τις αρμοδιότητες που του παρέχει το πρώτο πρωτόκολλο για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της συνθήκης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές που είναι ανοικτή προς υπογραφή από τις 19 Ιουνίου 1980⁽¹⁾, στη Ρώμη, το οποίο συνήφθη στις Βρυξέλλες στις 19 Δεκεμβρίου 1988. Εφαρμόζονται το πρωτόκολλο για τον Οργανισμό του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ο κανονισμός διαδικασίας του Δικαστηρίου.

2. Αν είναι αναγκαίο, ο κανονισμός διαδικασίας του Δικαστηρίου προσαρμόζεται και συμπληρώνεται σύμφωνα με το άρθρο 188 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Άρθρο 2⁽²⁾

Το παρόν πρωτόκολλο θα κυρωθεί από τα υπογράφοντα κράτη. Τα έγγραφα επικυρώσεως θα κατατεθούν στον

Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 3⁽³⁾

Το παρόν πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του εγγράφου επικυρώσεως του υπογράφοντος κράτους που θα προβεί τελευταίο στη διατύπωση αυτή.

Άρθρο 4⁽⁴⁾

Το παρόν πρωτόκολλο συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, ολλανδική και πορτογαλική γλώσσα. Τα δέκα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Το πρωτόκολλο κατατίθεται στο αρχείο της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ο Γενικός Γραμματέας διαβιβάζει επικυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση κάθε κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

⁽¹⁾ Βλέπε σελίδα 34.

⁽²⁾ Βλέπε υποσημείωση 2, σελίδα 41.

⁽³⁾ Βλέπε υποσημείωση 3, σελίδα 41.

⁽⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 4, σελίδα 42.

Σε πίστωση των αποτέρω, οι κάτωθι πληρεξούσιοι υπέγραψαν το παρόν πρωτόκολλο.

Έγινε στη Βρυξέλλες, στις δέκα εννέα Δεκεμβρίου χίλια εννιακόσια ογδόντα οκτώ.

[Υπογραφές]

Κοινοποίηση των πράξεων

MARIE-ODILE BAUR ⁽¹⁾

Είναι δικαστικός και εργάστηκε επί σειρά ετών στην Υπηρεσία Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων του γαλλικού Υπουργείου Εξωτερικών. Με την ιδιότητά της αυτή κατάρτισε το σχέδιο ευρωπαϊκής σύμβασης για την επίδοση και κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, εν συνεχεία δε συμμετέσχε στις διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του Συμβουλίου για τη σύναψη της σύμβασης αυτής και για τη μεταγενέστερη μετατροπή της σε κοινοτικό κανονισμό.

Επί του παρόντος είναι αποσπασμένη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα στη Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, όπου είναι υπεύθυνη για τα σχέδια κοινοτικών πράξεων στον τομέα του αστικού δικαίου.

V

⁽¹⁾ Εθνική εμπειρογνώμονας αποσπασμένη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το κείμενο που ακολουθεί εκφράζει τις απόψεις της συγγραφέως και δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι παρουσιάζει την επίσημη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 περί επίδοσης και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις

I. Εισαγωγή

Η σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις ⁽¹⁾, που αποτέλεσε τον θεμέλιο λίθο της δημιουργίας του ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου, υποχρέωνε ήδη το δικαστή στον οποίο υποβάλλεται «κοινοτική» διαφορά να αναστέλλει τη διαδικασία μέχρις ότου εξακριβωθεί ότι ο εναγόμενος ήταν σε θέση να παραλάβει το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης εντός της αναγκαίας για την υπεράσπισή του προθεσμίας ή ότι καταβλήθηκε κάθε μέριμνα για το σκοπό αυτόν. Προέβλεπε επίσης τη δυνατότητα άρνησης της αναγνώρισης και εκτέλεσης μιας απόφασης στην περίπτωση που το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης δεν είχε επιδοθεί ή κοινοποιηθεί στον ερημοδικούντα εναγόμενο κανονικά και εγκαίρως ώστε να μπορεί να αμυνθεί.

Η ομαλή λειτουργία της σύμβασης αυτής προϋπέθετε όντως την εξασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων της υπεράσπισης, που συνιστούν θεμελιώδη αρχή του δικαίου όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Στην πραγματικότητα όμως διαπιστώνονταν τακτικά δυσλειτουργίες του μηχανισμού διαβίβασης των δικαστικών πράξεων από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, για λόγους επίδοσης ή κοινοποίησης, και ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 είχαν αρχίσει προκαταρκτικές εργασίες στον τομέα αυτόν.

Εκείνη την εποχή οι αστικές δικαστικές πράξεις διαβιβάζονταν μεταξύ κρατών μελών κατ' εφαρμογή διαφόρων συμβάσεων της Χάγης, ιδίως της σύμβασης της 15ης Νοεμβρίου 1965 σχετικά με την επίδοση και κοινοποίηση στο εξωτερικό δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, στην οποία συμμετείχαν τα περισσότερα κράτη μέλη, ή διαφόρων διμερών συμβάσεων.

Οι κανόνες διαβίβασης των πράξεων ήταν πολλοί και ποικίλοι, δεδομένου ότι πέραν των έξι τρόπων που προέβλεπε η σύμβαση της Χάγης του 1965 εφαρμόζονταν και εκείνοι των διμερών συμβάσεων.

Εξυπακούεται ότι η κατάσταση αυτή δημιουργούσε αβεβαιότητα στους επαγγελματίες του δικαστικού τομέα όσον αφορά την επιλογή μεταξύ των διαφόρων προσφερόμενων δυνατοτήτων.

Επιπλέον, ενώ ορισμένες συμβάσεις προέβλεπαν τη δυνατότητα απευθείας διαβίβασης από δικαστήριο ενός κράτους μέλους σε άλλο κράτος μέλος, είχε διαπιστωθεί ότι οι αρμόδιες κεντρικές διοικήσεις συχνά δεν διέθεταν κανένα

⁽¹⁾ Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (παγιωμένη μορφή), ΕΕ C 27 της 26.1.1998, σ. 1.

σοβαρό μέσο που να επιτρέπει στους τοπικούς φορείς να πληροφορούνται τα στοιχεία των ξένων παραληπτών.

Όσον αφορά την εσωτερική οργάνωση που προέβλεπαν ορισμένα κράτη μέλη για τη διαβίβαση των πράξεων σε άλλο κράτος μέλος, περιλάμβανε ενίοτε ως και τρεις ενδιάμεσες βαθμίδες μεταξύ του συντάκτη της πράξης και του υπουργείου που ήταν αρμόδιο για την αποστολή της πράξης στο εξωτερικό. Ένα τέτοιο σύστημα προκαλούσε βεβαίως σημαντικές καθυστερήσεις, με αποτέλεσμα να είναι δυνατόν να μεσολαβούν κάποια χρόνια μεταξύ της ημερομηνίας αποστολής μιας πράξης και της ημερομηνίας παραλαβής της βεβαίωσης παράδοσης της πράξης στον παραλήπτη από την ίδια αρχή, ενώ το επιληφθέν δικαστήριο και η κατοικία του παραλήπτη της πράξης απείχαν μόνο λίγα χιλιόμετρα.

Εξάλλου, μερικές φορές διαπιστωνόταν ότι οι πράξεις μεταφράζονταν, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κράτους παραλαβής, μολονότι ο παραλήπτης τους είχε την ιθαγένεια του κράτους διαβίβασης ή κατείχε τέλεια τη γλώσσα του. Αντιθέτως, ορισμένες πράξεις που διαβιβάζονταν χωρίς μετάφραση αντιμετώπιζαν άρνηση παραλαβής, αφού είχαν διέλθει από όλα τα στάδια για να φθάσουν στον παραλήπτη, παρόλο που αυτός ήταν απόλυτα σε θέση να τις κατανοήσει, λόγω μη τήρησης απαιτήσεων του κράτους παραλαβής.

Τέλος, το παραμικρό σφάλμα στις διατυπώσεις διαβίβασης μιας πράξης συνεπαγόταν την επιστροφή της στην αποστέλλουσα αρχή, ενώ μια απλή αίτηση διόρθωσης ή συμπληρωματικών πληροφοριών θα είχε επιτρέψει να πραγματοποιηθεί χωρίς καθυστερήσεις η επίδοση ή κοινοποίηση. Κανένα όμως μέσο απευθείας επικοινωνίας δεν είχε τεθεί στη διάθεση των κατά τόπον αρμόδιων αρχών των διαφόρων κρατών.

Εννοείται ότι οι δυσλειτουργίες αυτές εμπόδιζαν την ομαλή διεξαγωγή των διαδικασιών και ότι έπρεπε να αντιμετωπιστούν οι πολλαπλές δυσχέρειες που είχαν επισημανθεί.

Το Συμβούλιο των Υπουργών Δικαιοσύνης, έχοντας λάβει γνώση των δυσχερειών αυτών, αποφάσισε τον Οκτώβριο του 1993 να αναθέσει σε ομάδα εργασίας την κατάρτιση ενός νομοθετήματος με στόχο τη βελτίωση της διαδικασίας διαβίβασης των πράξεων μεταξύ των κρατών μελών.

Λίγο αργότερα η ολλανδική προεδρία υπέβαλε σχέδιο προσαρμογής του άρθρου IV του πρωτοκόλλου που έχει προσαρτηθεί στη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968, το οποίο προέβλεπε ιδίως ότι, εάν δεν έχει αντίρρηση το κράτος προορισμού, οι πράξεις θα μπορούσαν να διαβιβάζονται απευθείας μεταξύ δημόσιων λειτουργών των ενδιαφερόμενων κρατών.

Το ολλανδικό σχέδιο προέβλεπε ιδίως την κατάρτιση καταλόγου δημόσιων λειτουργών ή άλλων αρχών που θα μπορούσαν να διαβιβάσουν τις πράξεις.

Τέλος, στις αρχές του 1995 η γαλλική προεδρία υπέβαλε σχέδιο σύμβασης που ήταν διαρθρωμένη γύρω από κάποιους βασικούς άξονες: απευθείας διαβίβαση των πράξεων μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, αφενός για να τις παραλαμβάνουν από τους αιτούντες και αφετέρου για να τις διαβιβάζουν στους παραλήπτες, θέσπιση συνολικής προθεσμίας για τη διεξαγωγή της διαδικασίας διαβίβασης και κοινοποίησης των πράξεων, εισαγωγή σύγχρονων μέσων διαβίβασης, εφαρμογή ευέλικτων και ρεαλιστικών λύσεων όσον αφορά τις μεταφράσεις.

Έπειτα από διετείς διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του Συμβουλίου εγκρίθηκαν στις 26 Μαΐου 1997 η σύμβαση που καταρτίζεται βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επίδοση και την κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ C 261 της 27.8.1997, σ. 2.

(¹) Σύμβαση καταρτιζόμενη βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επίδοση και την κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ C 261 της 27.8.1997, σ. 2.

(²) Πρωτόκολλο καταρτιζόμενο βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της σύμβασης για την επίδοση και την κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ C 261 της 27.8.1997, σ. 17.

(³) Επεξηγηματική έκθεση όσον αφορά τη σύμβαση που καταρτίστηκε βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση για την επίδοση και την κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ C 261 της 27.8.1997, σ. 26. Επεξηγηματική έκθεση όσον αφορά το πρωτόκολλο που καταρτίστηκε βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της σύμβασης για την επίδοση και την κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ C 261 της 27.8.1997, σ. 38.

(⁴) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 περί επίδοσης και κοινοποίησης στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 37.

Το άρθρο 24 της σύμβασης προέβλεπε ότι θα άρχιζε να ισχύει μετά την επικύρωσή της από το σύνολο των κρατών μελών, αλλά δεχόταν ότι και πριν από την ημερομηνία αυτή τα κράτη μέλη που το επιθυμούσαν μπορούσαν να δηλώσουν ότι θα εφαρμόζοταν επί των σχέσεων τους.

Ωστόσο, η συνθήκη του Άμστερνταμ, που προβλέπει στο άρθρο 65 τη βελτίωση και απλούστευση του συστήματος διασυνοριακής επίδοσης ή κοινοποίησης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων, τέθηκε σε ισχύ πριν από την επικύρωση της σύμβασης και του πρωτοκόλλου της από τα κράτη μέλη. Λίγο αργότερα η Επιτροπή υπέβαλε συνεπώς, κατ' εφαρμογή του άρθρου 67 της Συνθήκης, σχέδιο οδηγίας του Συμβουλίου για την επίδοση και την κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης των δικαστικών και εξωδίκων εγγράφων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, το οποίο περιλαμβάνει, με την επιφύλαξη των απαιτούμενων τροποποιήσεων, το περιεχόμενο της σύμβασης.

Πολύ σύντομα, κατ' επιθυμία των περισσότερων κρατών μελών, οι εργασίες προσανατολίστηκαν προς την κατάρτιση κανονισμού και το Συμβούλιο θέσπισε τελικά στις 29 Μαΐου 2000 τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 περί επίδοσης και κοινοποίησης στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (⁴).

Μεταξύ λοιπόν της έναρξης των διαπραγματεύσεων για το σχέδιο σύμβασης που κατέθεσε η Γαλλία και της έναρξης εφαρμογής του νέου μηχανισμού παρήλθαν έξι και πλέον έτη. Η καθυστέρηση αυτή φαίνεται σαφώς υπερβολική εάν σκεφθούμε ότι πρόκειται απλώς για την επεξεργασία και εφαρμογή των πρακτικών κανόνων για τη διαβίβαση εγγράφων από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Παρ' όλα αυτά πρέπει να εκφράσουμε την ικανοποίησή μας για το γεγονός ότι η μετατροπή της σύμβασης σε κανονισμό επέτρεψε την

ταυτόχρονη έναρξη εφαρμογής του εντός ευλόγου προθεσμίας, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών μέτρων που έπρεπε να ληφθούν για τη λειτουργία του νέου συστήματος.

Η κατάρτιση του νομοθετήματος αυτού αποδείχθηκε πράγματι ιδιαίτερα λεπτό θέμα, δεδομένου ότι πρέπει να εξασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων της υπεράσπισης από κάθε άποψη και στα διάφορα στάδια της διαδικασίας διαβίβασης των πράξεων από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, και ότι οι διαδικαστικοί κανόνες καθώς και οι κανόνες επίδοσης και κοινοποίησης διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών.

Οι διαπραγματευτές ανέλαβαν συνεπώς να προστατεύσουν τα δικαιώματα των ενδιαφερομένων όσον αφορά την επίδοση ή κοινοποίηση των πράξεων και ταυτοχρόνως να εξασφαλίσουν την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού.

II. Προστασία των δικαιωμάτων των διαδίκων

A. Μετάφραση των πράξεων

Μολονότι έχει σημασία να πραγματοποιούνται το συντομότερο δυνατόν οι επιδοτήσεις και κοινοποιήσεις και συνεπώς η διαβίβαση των πράξεων όταν οι διάδικοι διαμένουν στο έδαφος διαφορετικών κρατών μελών, είναι επίσης σκόπιμο να μπορούν οι παραλήπτες να λαμβάνουν ευχερώς γνώση των εγγράφων που τους αποστέλλονται. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι είναι σε όλες τις περιπτώσεις απαραίτητη η μετάφραση των εν λόγω εγγράφων, η οποία συνεπάγεται πάντοτε έξοδα και τείνει να δημιουργεί καθυστερήσεις.

Όταν λ.χ. κοινοποιείται στον παραλήπτη, στη χώρα όπου έχει την κατοικία του, πράξη προερχόμενη από το κράτος καταγωγής του, η μετάφραση είναι σαφώς περιττή. Το ίδιο ισχύει όταν πρόκειται για διαφορά μεταξύ δύο εταιρειών που συνηθίζουν να επικοινωνούν για επαγγελματικούς λόγους στη γλώσσα του επιληφθέντος δικαστηρίου.

Η σύμβαση της Χάγης του 1965 προέβλεπε ότι τα συμβαλλόμενα κράτη μπορούσαν να απαιτούν τη μετάφραση των πράξεων στην επίσημη γλώσσα ή μία από τις επίσημες γλώσσες της χώρας όταν η επίδοση ή κοινοποίηση έπρεπε να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις διατυπώσεις του τοπικού δικαίου. Πολλά συμβαλλόμενα κράτη είχαν προβεί εν προκειμένω σε δηλώσεις που ήταν ενίοτε δύσκολο να ερμηνευθούν και συνεπώς οδήγησαν σε σφάλματα.

Ο κανονισμός προβλέπει μια ευέλικτη λύση που επιτρέπει στον αιτούντα να μεριμνήσει για τη μετάφραση των προς διαβίβαση πράξεων ή να απόσχει από την ενέργεια αυτή. Ο παραλήπτης μπορεί εξάλλου να αρνηθεί την παραλαβή τους, εφόσον δεν έχουν καταρτιστεί ή μεταφραστεί στην επίσημη τοπική γλώσσα ή σε γλώσσα του κράτους μέλους καταγωγής του την οποία κατανοεί.

Εάν ο παραλήπτης της πράξης γνωστοποιήσει στην υπηρεσία παραλαβής ότι αρνείται να παραλάβει την πράξη, αυτή επιστρέφεται αμέσως στην υπηρεσία διαβίβασης συνοδευόμενη από αίτηση μετάφρασης.

Εάν προκύψει διαφορά ως προς το σημείο αυτό, ο δικαστής της κύριας δίκης είναι αρμόδιος να κρίνει κατά πόσον η άρνηση ήταν δικαιολογημένη και να εξαγάγει τα κατάλληλα συμπεράσματα όσον αφορά την κανονικότητα της επίδοσης ή κοινοποίησης. Θα πρόκειται για εκτίμηση βάσει των πραγματικών περιστατικών και όχι πλέον για έλεγχο της κανονικότητας κατ' εφαρμογή του δικαίου του κράτους παραλαβής ή του κράτους διαβίβασης.

Εξυπακούεται ότι, εάν ο αιτών αμφιβάλλει σχετικά με την ικανότητα του παραλήπτη να κατανοήσει πράξη η οποία έχει καταρτιστεί στη γλώσσα του κράτους διαβίβασης και επιθυμεί να προφυλαχθεί από οποιαδήποτε δυσχέρεια, θα έχει κάθε συμφέρον να μεριμνήσει για τη μετάφραση των πράξεων, πριν από τη διαβίβασή τους, στην επίσημη γλώσσα του τόπου επίδοσης ή κοινοποίησης.

Θα πρέπει εν πάση περιπτώσει να προκαταβάλει τα έξοδα μετάφρασης.

Εάν όμως είναι βέβαιος ότι η ενδεχόμενη άρνηση παραλαβής αμετάφραστων πράξεων από τον παραλήπτη θα ήταν αδικαιολόγητη σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού, θα μπορεί χωρίς κίνδυνο να αποφύγει τα έξοδα και τις επιπλέον καθυστερήσεις που συνεπάγεται η μετάφραση.

B. Ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης

Σε περίπτωση διεθνούς επίδοσης ή κοινοποίησης μιας πράξης, η ανάγκη διαβίβασής της από ένα κράτος μέλος σε άλλο σημαίνει ότι ενίοτε μεσολαβεί μεγάλο χρονικό διάστημα μεταξύ της κατάθεσής της στην αρμόδια αρχή του κράτους διαβίβασης και της πραγματικής παράδοσής της στον παραλήπτη μέσω της αρμόδιας υπηρεσίας του κράτους παραλαβής.

Από την κατάσταση αυτή προκύπτει κάποια δυσχέρεια προσδιορισμού της ημερομηνίας κατά την οποία η διεθνής επίδοση ή κοινοποίηση παράγει αποτελέσματα, λ.χ. όσον αφορά τη διακοπή της παραγραφής ή τον υπολογισμό των τόκων.

Το δίκαιο ορισμένων κρατών μελών προβλέπει ότι λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία παράδοσης της πράξης στον παραλήπτη. Το σύστημα αυτό είναι εις βάρος του αιτούντος, ο οποίος δεν μπορεί να επηρεάσει κατά κανέναν τρόπο τη διαδικασία διαβίβασης και επίδοσης ή κοινοποίησης στο εξωτερικό και υφίσταται ενδεχομένως σημαντικές διοικητικές καθυστερήσεις.

Σύμφωνα με το δίκαιο άλλων κρατών, σημασία έχει μόνο η ημερομηνία ολοκλήρωσης των διατυπώσεων στο κράτος διαβίβασης. Το σύστημα αυτό μπορεί να φέρει σε δύσκολη θέση τον παραλήπτη, δεδομένου ότι είναι δυνατόν να κινηθεί διαδικασία κατ' αυτού στο εξωτερικό ή να αρχίσει προθεσμία εντός της οποίας δικαιούται να ασκήσει ένδικο μέσο, ενώ ο ίδιος δεν έχει ειδοποιηθεί ή έχει ειδοποιηθεί με μεγάλη καθυστέρηση.

Ο κανονισμός περιλαμβάνει μια λύση η οποία ρυθμίζει μέρος των δυσχερειών που απορρέουν από τη συνύπαρξη των δύο συστημάτων και επιχειρεί να προστατεύσει τα συμφέροντα των διαδίκων. Το άρθρο 9 προβλέπει όντως στην παράγραφο 1 ότι «... η ημερομηνία της επίδοσης ή της κοινοποίησης μιας πράξης [...] είναι η ημερομηνία κατά την οποία η πράξη επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής» και στην παράγραφο 2 ότι «όταν [...] στα πλαίσια κινηθείσας ή εκκρεμούσας διαδικασίας στο κράτος μέλος προέλευσης μια πράξη πρέπει να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί εντός τακτής προθεσμίας, λαμβάνεται υπόψη για τον αιτούντα η ημερομηνία που καθορίζεται από το δίκαιο του κράτους αυτού».

Ορισμένα κράτη μέλη, κρίνοντας ανεπαρκείς τις διατάξεις αυτές, ιδίως επειδή δεν εξασφαλίζουν την ομαλή διεξαγωγή των διαδικασιών που εκκρεμούν ενώπιον των δικαστηρίων τους στην περίπτωση που οι επιδόσεις ή κοινοποιήσεις στο εξωτερικό θα εξακολουθούσαν να καθυστερούν υπερβολικά μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού, αντιτάχθηκαν στην εν λόγω λύση.

Η σύμβαση του 1997 προέβλεπε ότι τα κράτη μέλη μπορούσαν απλώς να δηλώσουν ότι δεν θα εφαρμόζαν τις σχετικές διατάξεις. Ο κανονισμός είναι πιο περιοριστικός, δεδομένου ότι, σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 3, επιτρέπεται παρέκκλιση για περίοδο πέντε ετών, που μπορεί ενδεχομένως να ανανεωθεί. Τα κράτη που επιθυμούν να επωφεληθούν από την παρέκκλιση αυτή πρέπει να επικαλεστούν δέοντες λόγους, ενώ για την ανανέωσή της οφείλουν να εκθέσουν τις περιστάσεις που δικαιολογούν τη θέση τους.

Οι διατάξεις αυτές παρέχουν ασφαλώς περιθώριο ελιγμών στα κράτη που προτιμούν να μην εφαρμόσουν το άρθρο 9, αλλά, εφόσον τα υποχρεώνουν να αιτιολογήσουν την άρνηση εφαρμογής κανόνων τους οποίους έχουν θέσει σε εφαρμογή άλλα κράτη μέλη, παρακινούν τα εν λόγω κράτη να επανεξετάσουν τη θέση τους.

Ορισμένα κράτη μέλη δήλωσαν πράγματι ότι δεν θα εφαρμόζαν τις δύο πρώτες παραγράφους του άρθρου, ορισμένα άλλα ότι θα παρέκκλιναν μόνο

από την παράγραφο 2. Άλλα δήλωσαν αντιθέτως ότι σκόπευαν να εφαρμόσουν τις δύο παραγράφους.

Γ. Ερημοδικία του παραλήπτη της πράξης

Εάν ο μηχανισμός που εισάγεται με τον κανονισμό φέρει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, οι διεθνείς επιδοτήσεις και κοινοποιήσεις θα πρέπει να πραγματοποιούνται σε λιγότερο χρόνο.

Ο σχετικός στόχος που καθορίζεται στο άρθρο 7 παράγραφος 2 συνίσταται σε επίδοση ή κοινοποίηση εντός προθεσμίας ενός μηνός κατ' ανώτατο όριο από την παραλαβή της πράξης από την υπηρεσία παραλαβής.

Είναι ωστόσο δυνατόν να σημειωθούν καθυστερήσεις, όχι λόγω ελλείψεως στοιχείων σχετικά με τη διεύθυνση του παραλήπτη, δεδομένου ότι ο κανονισμός, σύμφωνα με το άρθρο 1, δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή, αλλά λ.χ. λόγω προσωρινής απουσίας του παραλήπτη ή απώλειας ορισμένων εγγράφων.

Ο κανονισμός περιέχει συνεπώς διατάξεις με στόχο την προστασία του εναγομένου ο οποίος δεν έλαβε την κλήση ενώπιον του δικαστηρίου ή κατά του οποίου ελήφθη δικαστική απόφαση εν αγνοία του. Οι διατάξεις αυτές προέρχονται, με τις απαιτούμενες προσαρμογές, από τη σύμβαση της Χάγης του 1965.

Το άρθρο 19 του κανονισμού προβλέπει ότι ο δικαστής υποχρεούται να αναστείλει την έκδοση απόφασης μέχρις ότου διαπιστωθεί ότι η κλήση ενώπιον του δικαστηρίου επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε στον εναγόμενο, είτε σύμφωνα με το δίκαιο που εφαρμόζει το κράτος παραλαβής στις εσωτερικές επιδόσεις ή κοινοποιήσεις είτε με άλλον τρόπο προβλεπόμενο από τον κανονισμό. Τα κράτη μέλη έχουν ωστόσο την ευχέρεια να δηλώσουν ότι οι δικαστές τους μπορούν να εκδώσουν απόφαση μετά την πάροδο διαστήματος τουλάχιστον έξι μηνών εάν η διαβίβαση πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τον κανονισμό και δεν έχει παραληφθεί καμία βεβαίωση, παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν μέσω των αρμοδίων αρχών του κράτους παραλαβής.

Υπενθυμίζεται εν προκειμένω ότι η υπηρεσία παραλαβής πρέπει να ειδοποιεί αμέσως την υπηρεσία διαβίβασης για την παραλαβή μιας πράξης και εν συνεχεία, ενδεχομένως, για τις δυσχέρειες που προκύπτουν ή για την περαιτέρω διαβίβασή της σε άλλη υπηρεσία, τέλος δε, το αργότερο εντός προθεσμίας ενός μηνός, για τους λόγους που την εμπόδισαν να προβεί στην επίδοση ή κοινοποίηση. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει συνεπώς η υπηρεσία διαβίβασης να αγνοεί την τύχη της πράξης την οποία έχει αποστείλει σε υπηρεσία παραλαβής. Εξάλλου, η υπηρεσία διαβίβασης μπορεί πάντοτε να

απευθύνεται στην κεντρική αρχή που προβλέπεται στο άρθρο 3 του κανονισμού και είναι αρμόδια να επιλύει τις δυσχέρειες που μπορεί να προκύψουν. Κατ' αρχήν, λοιπόν, το άρθρο 15 του κανονισμού θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις.

Πολλά κράτη μέλη δήλωσαν ότι οι δικαστές τους θα μπορούν να εκδώσουν απόφαση εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των διατάξεων αυτών. Τα περισσότερα καθόρισαν σε έξι μήνες το διάστημα αναστολής της έκδοσης απόφασης. Ορισμένα, αντιθέτως, δεν δέχτηκαν την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων από τους δικαστές τους.

Το άρθρο 19 προβλέπει εξάλλου ότι ο δικαστής έχει την ευχέρεια να απαλλάξει τον εναγόμενο από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας για την άσκηση ένδικου μέσου, εφόσον αυτός είναι καλόπιστος και οι ισχυρισμοί του δεν φαίνονται παντελώς αστήρικτοι. Για λόγους ασφάλειας δικαίου και προκειμένου να αποφεύγεται η καθυστερημένη προσβολή μιας απόφασης, ο κανονισμός προβλέπει επίσης ότι τα κράτη μέλη μπορούν να δηλώνουν ότι η αίτηση απαλλαγής από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας είναι απαράδεκτη μετά την πάροδο διαστήματος που θα είναι τουλάχιστον ένα έτος από την έκδοση της απόφασης.

Διάφορα κράτη μέλη δήλωσαν όντως ότι το διάστημα αυτό δεν θα μπορεί να υπερβαίνει το έτος, ένα άλλο κράτος το όρισε σε τρία έτη. Ορισμένα κράτη προτίμησαν να δώσουν στους δικαστές τους την ευχέρεια να ορίσουν το διάστημα αυτό.

Τέλος, όπως η σύμβαση της Χάγης του 1965, ο κανονισμός διευκρινίζει ότι οι διατάξεις σχετικά με την απαλλαγή από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας δεν εφαρμόζονται σε θέματα που αφορούν την ικανότητα δικαίου ή τη δικαιοπρακτική ικανότητα. Δεν φάνηκε λ.χ. σκόπιμο να προσβάλλονται αποφάσεις διαζυγίου, των οποίων έπεται ενδεχομένως νέος γάμος, λόγω ερημοδικίας του εναγομένου.

III. Αποτελεσματικότητα του μηχανισμού

A. Ταχύτητα των διαβιβάσεων

1. Αποκέντρωση

Ένας από τους κύριους άξονες του νέου μηχανισμού παρουσιάζεται στο άρθρο 2 του κανονισμού. Στο άρθρο αυτό προβλέπεται πράγματι ότι κάθε κράτος

μέλος ορίζει, κατ' αρχήν, τους δημόσιους λειτουργούς, αρχές ή άλλα πρόσωπα που είναι αρμόδια για την παραλαβή δικαστικών ή εξώδικων πράξεων άλλου κράτους μέλους ή για τη διαβίβασή τους. Τα κράτη μέλη διατηρούν πάντως την ευχέρεια να αναθέτουν τα καθήκοντα των εν λόγω «υπηρεσιών» διαβίβασης ή παραλαβής σε κεντρικές αρχές επί πέντε έτη, με δυνατότητα ανανέωσης. Είναι γεγονός ότι ορισμένα κράτη δεν μπόρεσαν να λάβουν αμέσως τα απαιτούμενα μέτρα για τη ζητούμενη αποκέντρωση.

Με την αποκέντρωση που προτείνεται στο άρθρο αυτό επιδιώκεται να μη διέρχονται από διαδοχικά στάδια, στο ίδιο κράτος, οι πράξεις που προέρχονται από το εξωτερικό ή πρέπει να διαβιβαστούν στο εξωτερικό προς το σκοπό της επίδοσης ή κοινοποίησης.

Η αποκέντρωση, που προβλέπεται ήδη σε διάφορες διμερείς ή περιφερειακές συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών, επιτρέπει σαφώς την ταχεία διαβίβαση των πράξεων. Έχει επίσης ως αποτέλεσμα να απαλλάσσονται από περιττά καθήκοντα αρχές που δεν ασκούν πλέον έλεγχο του περιεχομένου των πράξεων, οι οποίες κρίνονταν άλλοτε ως ικανές να προσβάλουν την κυριαρχία του κράτους, και έχουν περιοριστεί σε διαβιβαστικό απλώς ρόλο.

Έχουν προβλεφθεί και διάφοροι άλλοι τρόποι διαβίβασης των πράξεων, που έχουν ληφθεί από τη σύμβαση της Χάγης του 1965.

Η απευθείας κοινοποίηση με το ταχυδρομείο, που χρησιμοποιείται τακτικά από ορισμένα κράτη μέλη, αποτελεί ασφαλώς τον ταχύτερο και απλούστερο τρόπο διαβίβασης. Παρουσιάζει ωστόσο κινδύνους επειδή δεν είναι βέβαιο ότι η επιστολή έχει παραληφθεί πράγματι από το πρόσωπο στο οποίο απεστάλη ούτε ότι το πρόσωπο αυτό ήταν όντως σε θέση να κατανοήσει το περιεχόμενο της. Το άρθρο 14 του κανονισμού προβλέπει συνεπώς ότι τα κράτη μέλη μπορούν να διευκρινίσουν υπό ποιους όρους θα δεχθούν τον συγκεκριμένο τρόπο κοινοποίησης. Όλα σχεδόν τα κράτη απαιτούν αποστολή με συστημένη επιστολή και αποδεικτικό παραλαβής. Ορισμένα κράτη ζήτησαν επιπλέον μετάφραση των πράξεων.

Το άρθρο 15 του κανονισμού επιτρέπει επίσης στους αιτούντες να απευθύνονται απευθείας στους αρμόδιους για την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων της ξένης χώρας. Στην πραγματικότητα, η απευθείας παραλαβή των πράξεων από τους αρμόδιους για την επίδοση ή κοινοποίησή τους δεν συνάδει προς την οργάνωση και τους εσωτερικούς διαδικαστικούς κανόνες ορισμένων κρατών μελών, και τα εν λόγω κράτη επωφελήθηκαν από τη δυνατότητα που τους προσφέρει ο κανονισμός να αντιτεθούν στο σύστημα αυτό.

Τέλος, διατηρήθηκαν οι δυνατότητες απευθείας διαβίβασης των πράξεων ή επίδοσης ή κοινοποίησής τους από διπλωματικούς ή προξενικούς υπαλλήλους, που προβλέπονταν ήδη στη σύμβαση της Χάγης, αρκεί να πληρούνται

ορισμένες προϋποθέσεις. Το πιθανότερο είναι πάντως ότι οι εν λόγω δυνατότητες σπανίως θα χρησιμοποιούνται.

2. Σύγχρονοι τρόποι διαβίβασης

Όταν άρχισαν οι εργασίες για την κατάρτιση της σύμβασης, η διαβίβαση των δικαστικών πράξεων με φαξ και κατά μείζονα λόγο με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ήταν ακόμη άγνωστη ή και απαγορευμένη σε μεγάλο αριθμό κρατών μελών. Οι διαπραγματευτές είχαν πάντως την πρόνοια να προβλέψουν ότι οι πιθανές εξελίξεις των επικοινωνιακών τεχνικών θα επηρέαζαν αργά ή γρήγορα τους κανόνες δικαίου και αποφάσισαν να περιλάβουν ευέλικτες διατάξεις για το θέμα αυτό στο κείμενο του μελλοντικού νομοθετήματος. Το άρθρο 4 του κανονισμού ορίζει πράγματι ότι «η διαβίβαση πράξεων, αιτήσεων, επικυρώσεων, αποδεικτικών παραλαβής, βεβαιώσεων και λοιπών εγγράφων μεταξύ των υπηρεσιών διαβίβασης και των υπηρεσιών παραλαβής γίνεται με οποιοδήποτε κατάλληλο μέσο», ώστε να είναι δυνατή η χρησιμοποίηση των υφιστάμενων σύγχρονων μέσων επικοινωνίας αλλά και οποιασδήποτε μεταγενέστερης τεχνικής καινοτομίας.

Το άρθρο 4 παράγραφος 5 λαμβάνει υπόψη την ενδεχόμενη προσφυγή σε σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και δεν απαιτεί πλέον τη διαβίβαση των πράξεων εις διπλούν, αλλά παρέχει απλώς σχετική διακριτική ευχέρεια στην υπηρεσία διαβίβασης.

3. Προθεσμίες

Καμία διάταξη του κανονισμού δεν τάσσει επιτακτική προθεσμία στις υπηρεσίες για τη διεκπεραίωση των εργασιών επίδοσης ή κοινοποίησης των πράξεων που παραλαμβάνουν από άλλο κράτος μέλος. Οι διαπραγματευτές έκριναν όντως ότι η επίδοση ή κοινοποίηση εκτίθεται σε τόσους κινδύνους ώστε δεν είναι δυνατόν να θεσπιστούν επιτακτικοί κανόνες εν προκειμένω: όταν επιχειρείται η επίδοση ή κοινοποίηση, ο παραλήπτης μπορεί να έχει αλλάξει διεύθυνση, να απουσιάζει για μεγαλύτερο ή μικρότερο χρονικό διάστημα ή ακόμη και να προσπαθήσει να αποφύγει τις έρευνες προκειμένου να γλυτώσει τη δίκη.

Διάφορες διατάξεις του κανονισμού συνιστούν πάντως στις υπηρεσίες παραλαβής να ενεργούν ταχέως. Σύμφωνα με το άρθρο 6 οι υπηρεσίες αυτές πρέπει πράγματι να αποστέλλουν αποδεικτικό παραλαβής των πράξεων στις υπηρεσίες διαβίβασης «το συντομότερο και οπωσδήποτε εντός επτά ημερών», να επικοινωνούν με αυτές σε περίπτωση δυσχερειών «με το ταχύτερο μέσο», να επιστρέφουν τις πράξεις που δεν είναι δυνατόν να επιδοθούν ή να κοινοποιηθούν «άμα τη παραλαβή τους» ή να τις αναδιαβιβάζουν στις κατά

τόπον αρμόδιες υπηρεσίες παραλαβής, σε περίπτωση σχετικού λάθους, αντί να τις επιστρέφουν στις υπηρεσίες διαβίβασης.

Το άρθρο 7 προβλέπει επίσης ότι «οι ενέργειες που απαιτούνται για την επίδοση ή κοινοποίηση ολοκληρώνονται το συντομότερο δυνατόν» και ότι «εάν δεν καταστεί δυνατή η επίδοση και η κοινοποίηση εντός μηνός από την παραλαβή, η υπηρεσία παραλαβής ειδοποιεί σχετικά την υπηρεσία διαβίβασης μέσω της βεβαίωσης» η οποία προσαρτάται στο παράρτημα.

Στόχος των συστάσεων αυτών είναι να επισημανθούν στις αρχές παραλαβής οι ευθύνες τους. Σε περίπτωση που δεν τηρούνται, οι υπηρεσίες διαβίβασης μπορούν να ζητήσουν εξηγήσεις.

B. Πρακτικές λεπτομέρειες λειτουργίας

1. Έντυπο

Στον κανονισμό προσαρτάται ένα έντυπο που πρέπει να χρησιμοποιείται υποχρεωτικά, όπως συνέβαινε με τη σύμβαση της Χάγης του 1965. Το έντυπο αυτό περιέχει πάντως ορισμένες πρωτότυπες λύσεις. Καταρχάς περιλαμβάνει διάφορες πτυχές με τις οποίες επιδιώκεται η διαβίβαση όλων των απαιτούμενων πληροφοριών μεταξύ υπηρεσιών διαβίβασης και υπηρεσιών παραλαβής, ανεξάρτητα από τις ενέργειες στις οποίες προβαίνουν αυτές.

Εννοείται ότι η πρώτη πτυχή αφορά την αίτηση επίδοσης ή κοινοποίησης και παρέχει κάθε χρήσιμο στοιχείο όσον αφορά τις αρμόδιες υπηρεσίες, τον αιτούντα, τον παραλήπτη, τον τρόπο επίδοσης ή κοινοποίησης και την ίδια την πράξη.

Προβλέπονται εν συνεχεία τυποποιημένες διατυπώσεις του αποδεικτικού παραλαβής, της βεβαίωσης επιστροφής της αίτησης στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή η επίδοση ή κοινοποίηση, της βεβαίωσης αναδιαβίβασης σε περίπτωση σφάλματος όσον αφορά την κατά τόπον αρμοδιότητα της υπηρεσίας παραλαβής στην οποία διαβιβάστηκε η πράξη και της βεβαίωσης παραλαβής από την κατά τόπον αρμόδια υπηρεσία, τέλος δε βεβαίωσης επίδοσης ή κοινοποίησης ή μη επίδοσης ή κοινοποίησης.

Επιπλέον, στο άρθρο 2 παράγραφος 4 του κανονισμού προβλέπεται ότι κάθε κράτος μέλος πρέπει να γνωστοποιεί τις γλώσσες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη συμπλήρωση του εντύπου. Τα κράτη μέλη, ακόμη και αν έχουν περισσότερες της μιας επίσημες γλώσσες, πρέπει να ορίζουν μία τουλάχιστον ξένη γλώσσα.

Εξάλλου, οι διάφορες απαιτούμενες πληροφορίες, ενδεχομένως συνοδευόμενες από όλες τις προβλεπόμενες εναλλακτικές δυνατότητες, αναφέρονται στο έντυπο και έχουν αριθμηθεί, ώστε οι υπηρεσίες διαβίβασης ή παραλαβής, ακόμη και χωρίς να γνωρίζουν καμία ξένη γλώσσα, να είναι κατ' αρχήν σε θέση να κατανοήσουν το σύνολο σχεδόν των παρεχόμενων πληροφοριών.

Τέλος, τα άρθρα 17 και 18 του κανονισμού προβλέπουν ιδίως ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επικουρούμενη από συμβουλευτική επιτροπή, προβαίνει στην ενημέρωση ή τις απαιτούμενες τεχνικές τροποποιήσεις του εντύπου.

Προκειμένου να διευκολυνθεί η επικοινωνία μεταξύ υπηρεσιών διαβίβασης και παραλαβής, η Επιτροπή προβαίνει επίσης, υπό τους ίδιους όρους, στην εκπόνηση «γλωσσάριου, στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περί των πράξεων που δύνανται να επιδίδονται ή να κοινοποιούνται» κατ' εφαρμογή του κανονισμού, καθώς και ενός εγχειριδίου ⁽¹⁾ που περιλαμβάνει τα στοιχεία που πρέπει να παρέχουν τα κράτη μέλη σχετικά με τις αρχές διαβίβασής τους, τα μέσα παραλαβής των εγγράφων που διαθέτουν και τις γλώσσες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη συμπλήρωση των εντύπων που τους διαβιβάζονται.

Το γλωσσάριο και το εγχειρίδιο που έχουν εκπονηθεί υπάρχουν στην ακόλουθη διεύθυνση:

http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/civil/documents/fsj_civil_1348_en.htm#version%fr

2. Παρακολούθηση της λειτουργίας

Πέρα από την ενημέρωση των πρακτικών μέσων λειτουργίας του μηχανισμού διαβίβασης των πράξεων, ο κανονισμός προβλέπει την παρακολούθηση της εφαρμογής του και ιδιαίτερα ορισμένων διατάξεών του που θεσπίζονται για καθορισμένο χρονικό διάστημα.

Το άρθρο 24 ορίζει πράγματι ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, για πρώτη φορά την 1η Ιουνίου 2004 και ακολούθως ανά πενταετία, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού.

Η Επιτροπή μπορεί επίσης να υποβάλλει προτάσεις με σκοπό την προσαρμογή του κανονισμού.

Πρέπει να εξετάζεται ιδιαίτερος, όπως αναφέρεται ανωτέρω, η αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών διαβίβασης που ορίζουν τα κράτη μέλη καθώς και οι κανόνες σχετικά με τις ημερομηνίες επίδοσης και κοινοποίησης.

(¹) EE L 298 της 15.11.2001, σ. 1.

Οι διαπιστώσεις της Επιτροπής ενδέχεται να την οδηγήσουν να προτείνει την εφαρμογή του γενικού μηχανισμού σε όλα τα κράτη, περιλαμβανομένων όσων προτίμησαν να μην εφαρμόσουν τις διατάξεις αυτές.

Η Επιτροπή, προκειμένου να διαθέτει τα απαιτούμενα πληροφοριακά στοιχεία, ανέθεσε μια μελέτη σχετικά με τον αριθμό των φακέλων που διεκπεραιώνουν τα κράτη μέλη και τη λειτουργία του συστήματος.

Θα πρέπει συνεπώς να είναι σε θέση να υποβάλει εμπειριστατωμένη έκθεση και, εφόσον απαιτείται, να διατυπώσει προτάσεις έχοντας γνώση του θέματος.

IV. Συμπεράσματα

Λόγω της σχετικά πρόσφατης έναρξης ισχύος του κανονισμού, είναι προς το παρόν αδύνατο να αξιολογηθεί ο πραγματικός αντίκτυπός του.

Το θέμα εξετάστηκε κατά την πρώτη συνεδρίαση των «αρμοδίων επαφής» του ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις ⁽⁵⁾, στις 13 Φεβρουαρίου 2003, και ορισμένοι παρεμβαίνοντες επισήμαναν κάποιες δυσχέρειες, που συνδέονται κυρίως με την εφαρμογή ενός νέου συστήματος και θα πρέπει να μειωθούν βαθμιαία. Στις 17 Ιουλίου 2003 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διοργάνωσε επίσης δημόσια ακρόαση σχετικά με τη λειτουργία του μηχανισμού, κατά τη διάρκεια της οποίας διατυπώθηκαν ανάλογες παρατηρήσεις.

Η έκθεση την οποία εκπονεί αυτή τη στιγμή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει βεβαίως να επισημαίνει ενδεχόμενες δυσλειτουργίες ή και ατέλειες του συστήματος και να προτείνει σχετικές λύσεις.

Είναι ωστόσο σαφές ότι η εφαρμογή ενός πραγματικά αποτελεσματικού συστήματος διαβίβασης των πράξεων σε 20 και πλέον κράτη μέλη, τα οποία χρησιμοποιούν τελείως διαφορετικά μέσα επίδοσης ή κοινοποίησης των πράξεων και έχουν ποικίλους διαδικαστικούς κανόνες, αποτελεί πραγματική πρόκληση.

Εξυπακούεται ότι έχουν σημασία η βελτίωση των τεχνικών μέσων και η απλούστευση των δομών. Κάποιοι άλλοι όμως τάχθηκαν υπέρ της εναρμόνισης των διαδικασιών επίδοσης και κοινοποίησης των πράξεων στα κράτη μέλη. Το πρώτο βήμα έγινε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 *περί της διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων*

⁽⁵⁾ Απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 σχετικά με τη δημιουργία ενός δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 25.

των συζύγων⁽⁶⁾, δεδομένου ότι με το άρθρο 11 παράγραφος 4 επιτυγχάνεται κάποια συνοχή μεταξύ των εφαρμοζόμενων συστημάτων όσον αφορά την ημερομηνία κατά την οποία λογίζεται ως επιληφθέν ένα δικαστήριο.

Το άρθρο 65 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας προβλέπει εξάλλου όχι μόνο τη βελτίωση και απλούστευση του συστήματος διασυννοριακής επίδοσης ή κοινοποίησης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων αλλά και την εξάλειψη «των εμποδίων για την ομαλή διεξαγωγή πολιτικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη».

Προς το σκοπό αυτόν, το πρόγραμμα μέτρων για την αμοιβαία αναγνώριση⁽⁷⁾ προβλέπει ότι, «προκειμένου να αυξηθεί η ασφάλεια, η αποτελεσματικότητα και η ταχύτητα της επίδοσης και κοινοποίησης των δικαστικών πράξεων, οι οποίες αποτελούν προφανώς ένα από τα θεμέλια της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ εθνικών δικαστικών συστημάτων, θα μελετηθεί η εναρμόνιση των εφαρμοστέων εν προκειμένω κανόνων ή η κατάρτιση ελάχιστων κανόνων».

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το έργο του κοινοτικού νομοθέτη θα είναι τεράστιο.

(⁶) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 περί της διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων των συζύγων, ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 19.

(⁷) Σχέδιο προγράμματος μέτρων για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων, ΕΕ C 12 της 15.1.2001, σ. 1.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 29ης Μαΐου 2000

περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδικών πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 61 στοιχείο γ) και το άρθρο 67 παράγραφος 1,

την πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾,τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η Ένωση έθεσε ως στόχο να διατηρήσει και να αναπτύξει ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Προκειμένου να δημιουργήσει έναν τέτοιο χώρο, η Κοινότητα θεσπίζει, μεταξύ άλλων, μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, τα οποία είναι απαραίτητα για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- (2) Η καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς απαιτεί την καλύτερη και ταχύτερη διαβίβαση μεταξύ των κρατών μελών των δικαστικών και εξωδικών πράξεων προς επίδοση και κοινοποίηση σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις.
- (3) Το θέμα αυτό υπάγεται ήδη στο άρθρο 65 της συνθήκης.
- (4) Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας και την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 5 της συνθήκης, οι στόχοι του παρόντος κανονισμού δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και, συνεπώς, δύναται να επιτευχθούν μόνον σε κοινοτικό επίπεδο. Ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα όρια που απαιτούνται προς τον σκοπό αυτό.
- (5) Το Συμβούλιο, με την πράξη της 26ης Μαΐου 1997⁽⁴⁾, κατάρτισε το κείμενο μιας σύμβασης για την επίδοση και την κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

δικαστικών και εξωδικών πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις και συνέστησε την αποδοχή της από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους συνταγματικούς κανόνες εκάστου. Η σύμβαση αυτή δεν τέθηκε σε ισχύ. Πρέπει να εξασφαλιστεί ότι θα δοθεί συνέχεια στα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν στο πλαίσιο της σύναψης της σύμβασης. Συνεπώς, το ουσιαστικό περιεχόμενο της περιλαμβάνεται σε μεγάλη έκταση στον παρόντα κανονισμό.

- (6) Η αποτελεσματικότητα και η ταχύτητα των δικαστικών διαδικασιών στον αστικό τομέα συνεπάγεται την άμεση και ταχεία διαβίβαση δικαστικών και εξωδικών πράξεων μεταξύ τοπικών υπηρεσιών οριζόμενων από τα κράτη μέλη. Εντούτοις, τα κράτη μέλη μπορούν να δηλώσουν την πρόθεσή τους να ορίσουν από μία μόνον υπηρεσία διαβίβασης ή παραλαβής ή μία υπηρεσία που θα ασκεί και τα δύο αυτά καθήκοντα για μια περίοδο πέντε ετών. Ο ορισμός, όμως, αυτός μπορεί να ανανεώνεται ανά πενταετία.
- (7) Η ταχύτητα της διαβίβασης δικαιολογεί τη χρήση κάθε ενδεδειγμένου μέσου, τηρουμένων ορισμένων προϋποθέσεων όσον αφορά το ευανάγνωστο και το αξιόπιστο του λαμβανόμενου εγγράφου. Η ασφάλεια της διαβίβασης προϋποθέτει ότι η προς διαβίβαση πράξη συνοδεύεται από ένα έντυπο το οποίο πρέπει να συμπληρώνεται στη γλώσσα του τόπου στον οποίο λαμβάνει χώρα η επίδοση ή η κοινοποίηση ή σε κάποια άλλη γλώσσα δεκτή από το κράτος παραλαβής.
- (8) Προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα του κανονισμού, η δυνατότητα άρνησης της επίδοσης ή της κοινοποίησης πράξεων πρέπει να περιορίζεται σε εξαιρετικές καταστάσεις.
- (9) Η ταχύτητα διαβίβασης δικαιολογεί την επίδοση ή την κοινοποίηση της πράξης εντός των ημερών που έπονται της παραλαβής της πράξης. Εντούτοις, αν μετά το πέρας ενός μηνός δεν έχει πραγματοποιηθεί η επίδοση ή η κοινοποίηση, η υπηρεσία παραλαβής ειδοποιεί σχετικά την υπηρεσία διαβίβασης. Η εκπνοή αυτής της προθεσμίας δεν συνεπάγεται ότι η αίτηση πρέπει να επιστραφεί στην υπηρεσία διαβίβασης όταν φαίνεται ότι μπορεί να πραγματοποιηθεί εντός εύλογης προθεσμίας.

⁽¹⁾ ΕΕ C 247 Ε της 31.8.1999, σ. 11.⁽²⁾ Γνώμη που διατυπώθηκε στις 17 Νοεμβρίου 1999 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).⁽³⁾ ΕΕ C 368 της 20.12.1999, σ. 47.⁽⁴⁾ ΕΕ C 261 της 27.8.1997, σ. 1. Ταυτόχρονα με τη σύναψη της σύμβασης, το Συμβούλιο σημείωσε την επεξηγηματική έκθεση για τη σύμβαση που περιέχεται στη σελίδα 26 της προαναφερόμενης ΕΕ.

- (10) Προκειμένου να προστατευθούν τα συμφέροντα του παραλήπτη, η επίδοση ή η κοινοποίηση θα πρέπει να πραγματοποιείται στην επίσημη γλώσσα ή γλώσσες του τόπου όπου θα γίνει επίδοση ή κοινοποίηση ή σε άλλη γλώσσα του κράτους μέλους προέλευσης την οποία ο παραλήπτης κατανοεί.
- (11) Λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές που υπάρχουν στα διάφορα κράτη μέλη όσον αφορά τους δικονομικούς κανόνες, η ημερομηνία που λαμβάνεται υπόψη όσον αφορά την επίδοση ή κοινοποίηση, διαφέρει από κράτος σε κράτος. Λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση αυτή, καθώς και τις δυσκολίες που μπορεί να παρουσιαστούν, ο παρών κανονισμός προβλέπει ένα σύστημα όπου η ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης καθορίζεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους παραλαβής. Εάν, ωστόσο, πρόκειται για πράξεις στο πλαίσιο διαδικασίας που πρόκειται να κινηθεί ή εκκρεμεί στο κράτος μέλος προέλευσης, οι οποίες πρέπει να επιδοθούν ή να κοινοποιηθούν εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, η ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης καθορίζεται όσον αφορά τον αιτούντα σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους προέλευσης. Ένα κράτος μέλος μπορεί, ωστόσο, να παρεκκλίνει από την εφαρμογή της προαναφερόμενης διάταξης για μια μεταβατική περίοδο πέντε ετών και για ενδεδειγμένους λόγους. Το κράτος μέλος μπορεί να ανανεώνει την παρέκκλιση αυτή ανά πενταετία για λόγους που συνδέονται με το νομικό του σύστημα.
- (12) Ο παρών κανονισμός υπέρχει των διατάξεων που περιλαμβάνονται σε συμφωνίες ή διμερείς και πολυμερείς διακανονισμούς με το ίδιο αντικείμενο που συνάπτονται από τα κράτη μέλη, και ιδίως του πρωτοκόλλου που προσαρτάται στη σύμβαση των Βρυξελλών, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968⁽¹⁾, και της σύμβασης της Χάγης, της 15ης Νοεμβρίου 1965, όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών που αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη. Ο κανονισμός δεν εμποδίζει τη διατήρηση ή τη σύναψη από τα κράτη μέλη συμφωνιών ή διακανονισμών, εφόσον συνάδουν με τις διατάξεις του, με σκοπό την επιτάχυνση ή την απλούστευση της διαβίβασης των πράξεων.
- (13) Τα δεδομένα που διαβιβάζονται κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού πρέπει να υπόκεινται σε καθεστώς προστασίας. Το θέμα αυτό εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1994, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁽²⁾ και της οδηγίας 97/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, περί επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα⁽³⁾.
- (14) Τα απαιτούμενα μέτρα για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού θεσπίζονται σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή⁽⁴⁾.
- (15) Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνεται και η κατάρτιση και ενημέρωση του εγχειριδίου χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα σύγχρονα μέσα.
- (16) Το αργότερο τρία έτη μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει την εφαρμογή του με σκοπό να προτείνει, ενδεχομένως, τις αναγκαίες τροποποιήσεις.
- (17) Σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, τα εν λόγω κράτη έχουν δηλώσει την επιθυμία τους να συμμετέχουν στην έκδοση και την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.
- (18) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση της Δανίας που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το εν λόγω κράτος δεν συμμετέχει στη θέσπιση του παρόντος κανονισμού, ο οποίος, κατά συνέπεια, δεν το δεσμεύει, ούτε και ισχύει έναντι αυτού,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός ισχύει σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις οσάκις μια δικαστική ή εξώδικη πράξη πρέπει να διαβιβασθεί από ένα κράτος μέλος σε άλλο προκειμένου να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί.

2. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται όταν η διευθύση του παραλήπτη της πράξης είναι άγνωστη.

(1) Σύμβαση των Βρυξελλών, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 299 της 31.12.1972, σ. 32· ενοποιημένο κείμενο στην ΕΕ C 27 της 26.1.1998, σ. 1).

(2) ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31.

(3) ΕΕ L 24 της 30.1.1998, σ. 1.

(4) ΕΕ L 184 της 17.7.1999, σ. 23.

Άρθρο 2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

Υπηρεσίες διαβίβασης και παραλαβής**ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ**

1. Κάθε κράτος μέλος ορίζει τους δημόσιους λειτουργούς, αρχές ή άλλα πρόσωπα, στο εξής «υπηρεσίες διαβίβασης» που είναι αρμόδια για τη διαβίβαση των δικαστικών ή εξωδικών πράξεων οι οποίες πρέπει να επιδοθούν ή να κοινοποιηθούν σε άλλο κράτος μέλος.

Τμήμα 1

Διαβίβαση και επίδοση ή κοινοποίηση δικαστικών πράξεων

2. Κάθε κράτος μέλος ορίζει τους δημόσιους λειτουργούς, αρχές ή άλλα πρόσωπα, στο εξής «υπηρεσίες παραλαβής» που είναι αρμόδια για την παραλαβή δικαστικών ή εξωδικών πράξεων άλλου κράτους μέλους.

Άρθρο 4

Διαβίβαση πράξεων

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίσουν είτε μια υπηρεσία διαβίβασης και μια υπηρεσία παραλαβής, είτε μια μόνον υπηρεσία επιφορτισμένη και με τα δύο καθήκοντα. Τα ομοσπονδιακά κράτη, τα κράτη με πλείονα νομικά συστήματα ή τα κράτη με αυτόνομες εδαφικές μονάδες δύνανται να ορίσουν περισσότερες υπηρεσίες. Ο ορισμός αυτός ισχύει επί πέντε έτη, με δυνατότητα ανανέωσης ανά πενταετία.

1. Οι δικαστικές πράξεις διαβιβάζονται απευθείας και το ταχύτερο δυνατό μεταξύ των υπηρεσιών που ορίζονται βάσει του άρθρου 2.

4. Κάθε κράτος μέλος κοινοποιεί στην Επιτροπή τις ακόλουθες πληροφορίες:

2. Η διαβίβαση πράξεων, αιτήσεων, επικυρώσεων, αποδεικτικών παραλαβής, βεβαιώσεων και λοιπών εγγράφων μεταξύ των υπηρεσιών διαβίβασης και των υπηρεσιών παραλαβής γίνεται με οποιοδήποτε κατάλληλο μέσο, εφόσον το περιεχόμενο της παραλαμβανόμενης πράξης είναι αληθές και συμπίπτει απολύτως προς το περιεχόμενο της πράξης που διαβιβάστηκε, και εφόσον όλες οι εμπεριχόμενες πληροφορίες είναι ευανάγνωστες.

α) τις ονομασίες και διευθύνσεις των υπηρεσιών παραλαβής που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3·

β) την κατά τόπο αρμοδιότητά τους·

γ) τα μέσα παραλαβής εγγράφων που έχουν στη διάθεσή τους και

δ) τις γλώσσες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη συμπλήρωση του εντύπου που προσαρτάται στο παράρτημα.

3. Η διαβιβαζόμενη πράξη συνοδεύεται από αίτηση συντασσόμενη επί του εντύπου που προσαρτάται στο παράρτημα. Το έντυπο συμπληρώνεται στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή, εφόσον οι επίσημες γλώσσες του εν λόγω κράτους μέλους είναι πλείονες, στην επίσημη ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου πρόκειται να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί η πράξη ή σε άλλη γλώσσα την οποία το κράτος μέλος παραλαβής έχει δηλώσει ότι μπορεί να δεχθεί. Κάθε κράτος μέλος δηλώνει μία ή περισσότερες επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός από τη δική του ή τις δικές του, στις οποίες δέχεται να συμπληρωθεί το έντυπο.

Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή κάθε μεταγενέστερη μεταβολή αυτών των στοιχείων.

4. Δεν απαιτείται βεβαίωση της γνησιότητας ή ανάλογη διατύπωση για τις διαβιβαζόμενες πράξεις και έγγραφα.

Άρθρο 3

Κεντρική αρχή

Κάθε κράτος μέλος ορίζει μια κεντρική αρχή αρμόδια να:

α) παρέχει πληροφορίες στις υπηρεσίες διαβίβασης·

β) επιλύει τις δυσχέρειες που μπορεί να προκύψουν κατά τη διαβίβαση των προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων·

γ) διαβιβάζει, εκτάκτως, στην αρμόδια υπηρεσία παραλαβής αίτηση επίδοσης ή κοινοποίησης, μετά από αίτηση της υπηρεσίας διαβίβασης.

Άρθρο 5

Μετάφραση των πράξεων

Τα ομοσπονδιακά κράτη, τα κράτη με πλείονα νομικά συστήματα ή τα κράτη με αυτόνομες εδαφικές μονάδες δύνανται να ορίζουν περισσότερες κεντρικές αρχές.

5. Όταν η υπηρεσία διαβίβασης επιθυμεί την επιστροφή ενός αντιγράφου της πράξεως συνοδευόμενου από τη βεβαίωση του άρθρου 10, αποστέλλει την προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξη εις διπλούν.

1. Η υπηρεσία διαβίβασης στην οποία κατατίθεται η προς διαβίβαση πράξη επισημαίνει στον αιτούντα ότι ο παραλήπτης μπορεί να αρνηθεί να παραλάβει την πράξη εφόσον δεν έχει συνταχθεί σε μία από τις γλώσσες που ορίζει το άρθρο 8.

2. Ο αιτών επιβαρύνεται με τυχόν έξοδα μετάφρασης πριν από τη διαβίβαση της πράξης, υπό την επιφύλαξη μεταγενέστερης απόφασης δικαστηρίου ή αρμόδιας αρχής, η οποία καταλογίζει τη δαπάνη σε άλλο πρόσωπο.

Άρθρο 6

Παραλαβή των πράξεων από την υπηρεσία παραλαβής

1. Ευθύς ως της περιέλθει η πράξη, η υπηρεσία παραλαβής αποστέλλει το συντομότερο, και οπωσδήποτε εντός επτά ημερών από την παραλαβή, αποδεικτικό παραλαβής στην υπηρεσία διαβίβασης με το ταχύτερο μέσο και χρησιμοποιώντας το έντυπο που προσαρτάται στο παράρτημα.

2. Εάν η αίτηση επίδοσης ή κοινοποίησης δεν μπορεί να εκτελεσθεί με βάση τις διαβιβασθείσες πληροφορίες ή πράξεις, η υπηρεσία παραλαβής επικοινωνεί με το ταχύτερο μέσο με την υπηρεσία διαβίβασης, ζητώντας τα ελλείποντα στοιχεία ή πράξεις.

3. Εάν είναι προφανές ότι η αίτηση επίδοσης ή κοινοποίησης δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού ή εάν η μη τήρηση των απαιτούμενων τυπικών προϋποθέσεων καθιστά αδύνατη την επίδοση ή την κοινοποίηση, η αίτηση και οι διαβιβαζόμενες πράξεις επιστρέφονται, άμα τη παραλαβή τους, στην υπηρεσία διαβίβασης, μαζί με την έντυπη βεβαίωση επιστροφής που προσαρτάται στο παράρτημα.

4. Η υπηρεσία παραλαβής που παραλαμβάνει πράξη για την επίδοση ή την κοινοποίηση της οποίας στερείται κατά τόπον αρμοδιότητας διαβιβάζει την πράξη αυτή και τη σχετική αίτηση αυτού του κράτους μέλους, εφόσον η αίτηση πληροί τους όρους του άρθρου 4 παράγραφος 3 και ενημερώνει την υπηρεσία διαβίβασης διά του εντύπου που προσαρτάται στο παράρτημα. Η κατά τόπον αρμόδια υπηρεσία παραλαβής ενημερώνει την υπηρεσία διαβίβασης κατά την παραλαβή της πράξης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1.

Άρθρο 7

Επίδοση ή κοινοποίηση των πράξεων

1. Η υπηρεσία παραλαβής επιδίδει ή κοινοποιεί την πράξη ή μεριμνά προς τούτο σύμφωνα είτε με το δικαίωμα του κράτους μέλους παραλαβής, είτε με τον ειδικό τύπο τον οποίο ζήτησε η υπηρεσία διαβίβασης, εφόσον αυτός δεν αντιβαίνει στο δικαίωμα του εν λόγω κράτους μέλους.

2. Οι ενέργειες που απαιτούνται για την επίδοση ή κοινοποίηση ολοκληρώνονται το συντομότερο δυνατό. Εν πάση περιπτώσει, εάν δεν καταστεί δυνατή η επίδοση και η κοινοποίηση εντός μηνός από την παραλαβή, η υπηρεσία παραλαβής ειδοποιεί σχετικά την υπηρεσία διαβίβασης μέσω της έντυπης βεβαίωσης που προσαρτάται στο παράρτημα, η οποία καταρτίζεται υπό τους όρους του άρθρου 10 παράγραφος 2. Η προθεσμία υπολογίζεται σύμφωνα με το δικαίωμα του κράτους μέλους παραλαβής.

Άρθρο 8

Άρνηση παραλαβής της πράξης

1. Η υπηρεσία παραλαβής ενημερώνει τον παραλήπτη ότι μπορεί να αρνηθεί την παραλαβή, εφόσον η πράξη που επιδίδεται ή κοινοποιείται δεν έχει συνταχθεί σε μια από τις ακόλουθες γλώσσες:

α) στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή, εάν αυτό το κράτος έχει περισσότερες επίσημες γλώσσες, στην επίσημη ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου πρόκειται να γίνει η επίδοση ή η κοινοποίηση,

ή

β) σε γλώσσα του κράτους μέλους διαβίβασης την οποία ο παραλήπτης κατανοεί.

2. Εάν η υπηρεσία παραλαβής πληροφορηθεί ότι ο παραλήπτης αρνείται να παραλάβει την πράξη σύμφωνα με την παράγραφο 1, ενημερώνει αμέσως την υπηρεσία διαβίβασης, μέσω της έντυπης βεβαίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 10, και επιστρέφει την αίτηση και τις πράξεις των οποίων ζητείται η μετάφραση.

Άρθρο 9

Ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης

1. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 8, η ημερομηνία της επίδοσης ή της κοινοποίησης μιας πράξης, κατ'εφαρμογή του άρθρου 7, είναι η ημερομηνία κατά την οποία η πράξη επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σύμφωνα με το δικαίωμα του κράτους μέλους παραλαβής.

2. Όταν όμως στα πλαίσια κινηθείσας ή εκκρεμούσας διαδικασίας στο κράτος μέλος προέλευσης, μια πράξη πρέπει να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί εντός τακτής προθεσμίας, λαμβάνεται υπόψη για τον αιτούντα η ημερομηνία που καθορίζεται από το δικαίωμα του κράτους αυτού.

3. Ένα κράτος μέλος δύναται να παρεκκλίνει των παραγράφων 1 και 2, για μια μεταβατική περίοδο πέντε ετών και για δέοντες λόγους.

Το κράτος μέλος μπορεί να ανανεώνει την παρέκκλιση αυτή ανά πενταετία, για λόγους που συνδέονται με το νομικό του σύστημα. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή για το περιεχόμενο αυτής της παρέκκλισης και τους σχετικούς όρους.

Άρθρο 10

Βεβαίωση επίδοσης ή κοινοποίησης και αντίγραφο της επιδοθείσας ή κοινοποιηθείσας πράξης

1. Αφού ολοκληρωθούν οι διατυπώσεις επίδοσης ή κοινοποίησης, εκδίδεται σχετική βεβαίωση βάσει του εντύπου που προσαρτάται στο παράρτημα, η οποία αποστέλλεται στην υπηρεσία διαβίβασης μαζί με αντίγραφο της οικείας πράξης, σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 4 παράγραφος 5.

2. Η βεβαίωση συντάσσεται στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του κράτους μέλους προέλευσης ή σε άλλη γλώσσα που το κράτος μέλος προέλευσης έχει δηλώσει ότι μπορεί να δεχθεί. Κάθε κράτος μέλος δηλώνει την ή τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός από τη δική του ή τις δικές του, τις οποίες μπορεί να δεχθεί για τη συμπλήρωση του εντύπου.

Άρθρο 11

Έξοδα επίδοσης ή κοινοποίησης

1. Για την επίδοση ή την κοινοποίηση δικαστικών πράξεων προερχομένων από άλλο κράτος μέλος δεν καταβάλλονται ούτε επιστρέφονται τέλη ή έξοδα για τις υπηρεσίες που προσέφερε το κράτος μέλος παραλαβής.

2. Ο αιτών καταβάλλει ή επιστρέφει τα έξοδα που προκύπτουν από:

- α) την απασχόληση δημόσιου λειτουργού ή αρμόδιου προσώπου κατά το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής·
- β) τη χρήση ειδικού τύπου.

Τμήμα 2

Άλλοι τρόποι διαβίβασης και επίδοσης ή κοινοποίησης δικαστικών πράξεων

Άρθρο 12

Διαβίβαση διά της προξενικής ή διπλωματικής οδού

Κάθε κράτος μέλος δύναται, σε εξαιρετικές περιστάσεις, να χρησιμοποιεί την προξενική ή τη διπλωματική οδό για τη διαβίβαση δικαστικών πράξεων με σκοπό την επίδοση ή την κοινοποίηση προς τις υπηρεσίες άλλου κράτους μέλους, οι οποίες ορίζονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 ή του άρθρου 3.

Άρθρο 13

Επίδοση ή κοινοποίηση από διπλωματικούς ή προξενικούς υπαλλήλους

1. Κάθε κράτος μέλος δύναται να προβαίνει απευθείας και χωρίς άσκηση πιέσεων, μέσω των διπλωματικών ή προξενικών του υπαλλήλων, στην επίδοση ή στην κοινοποίηση δικαστικών πράξεων σε πρόσωπα που διαμένουν στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους.

2. Κάθε κράτος μέλος δύναται να δηλώσει, κατά το άρθρο 23 παράγραφος 1, ότι αντιτάσσεται στην χρησιμοποίηση αυτής της ευχέρειας στην επικράτεια του, εκτός εάν οι πράξεις πρόκειται να επιδοθούν ή να κοινοποιηθούν σε υπηκόους του κράτους μέλους προέλευσης.

Άρθρο 14

Επίδοση ή κοινοποίηση ταχυδρομικώς

1. Κάθε κράτος μέλος δύναται να επιδίδει ή να κοινοποιεί δικαστικές πράξεις απευθείας με το ταχυδρομείο σε κατοίκους άλλου κράτους μέλους.

2. Κάθε κράτος μέλος δύναται, κατά το άρθρο 23 παράγραφος 1, να καθορίσει τους όρους υπό τους οποίους μπορεί να δεχθεί την επίδοση ή την κοινοποίηση δικαστικών πράξεων με το ταχυδρομείο.

Άρθρο 15

Απευθείας αίτηση επίδοσης ή κοινοποίησης

1. Ο παρών κανονισμός δεν εμποδίζει τους έχοντες έννομο συμφέρον σε μια δίκη να επιδώσουν ή να κοινοποιήσουν απευθείας τις δικαστικές πράξεις μέσω δικαστικών επιμελητών, υπαλλήλων ή άλλων αρμοδίων προσώπων του κράτους μέλους παραλαβής.

2. Κάθε κράτος μέλος δύναται να δηλώσει, κατά το άρθρο 23 παράγραφος 1, ότι αντιτίθεται στην επίδοση ή την κοινοποίηση δικαστικών πράξεων στην επικράτεια του κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΕΞΩΔΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Άρθρο 16

Διαβίβαση

Οι εξώδικες πράξεις μπορούν να διαβιβασθούν σε άλλο κράτος μέλος προς επίδοση ή κοινοποίηση σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 17

Λεπτομέρειες εφαρμογής

Τα απαιτούμενα μέτρα για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού όσον αφορά τα θέματα που απαριθμούνται κατωτέρω θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία της συμβουλευτικής επιτροπής που αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 2:

- α) κατάρτιση και ετήσια ενημέρωση ενός εγχειριδίου που περιλαμβάνει τα στοιχεία που παρέχουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 4·

- β) εκπόνηση γλωσσάριου, στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περί των πράξεων που δύνανται να επιδίδονται ή να κοινοποιούνται κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού·
- γ) ενημέρωση ή τεχνικές τροποποιήσεις του εντύπου που προσαρτάται στο παράρτημα.

Άρθρο 18

Επιτροπή

1. Η Επιτροπή επικουρείται από συμβουλευτική επιτροπή.
2. Στις περιπτώσεις που γίνεται μνεία της παρούσας παραγράφου, εφαρμόζονται τα άρθρα 3 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ.
3. Η Επιτροπή θεσπίζει τον εσωτερικό κανονισμό της.

Άρθρο 19

Ερημοδικία εναγόμενου

1. Όταν πρέπει να διαβιβασθεί εισαγωγικό δίκης έγγραφο ή άλλη ισοδύναμη πράξη σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό την επίδοση ή την κοινοποίηση βάσει του παρόντος κανονισμού και ο εναγόμενος ερημοδικήσει, ο δικαστής υποχρεούται να αναστείλει την έκδοση απόφασης μέχρις ότου διαπιστωθεί:

- α) ότι η πράξη επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε με τον τρόπο που ορίζει το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής, όσον αφορά την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων στα πλαίσια διαδικασιών εντός του κράτους αυτού κατά προσώπων ευρισκομένων στην επικράτειά του, ή
- β) ότι η πράξη επεδόθη πράγματι στον εναγόμενο ή στην κατοικία του με άλλο τρόπο, προβλεπόμενο από τον παρόντα κανονισμό,

καθώς και ότι, και στη μία περίπτωση και στην άλλη, η επίδοση, η κοινοποίηση ή η παράδοση έγιναν εγκαίρως, ώστε ο εναγόμενος να είναι σε θέση να αμυνθεί.

2. Κατά το άρθρο 3 παράγραφος 1, κάθε κράτος μέλος έχει την ευχέρεια να δηλώσει ότι οι δικαστές του, παρά τις διατάξεις της παραγράφου 1, μπορούν να εκδώσουν απόφαση, ακόμα και εάν δεν έχει παραληφθεί βεβαίωση επίδοσης ή κοινοποίησης ή παράδοσης, εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) η πράξη διαβιβάστηκε με έναν από τους τρόπους που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό·
- β) από την ημερομηνία διαβίβασης της πράξης έχει παρέλθει διάστημα, το οποίο ο δικαστής αξιολογεί για κάθε περίπτωση χωριστά και το οποίο ανέρχεται τουλάχιστον σε έξι μήνες·
- γ) δεν έχει παραληφθεί καμία βεβαίωση, μολονότι έχει καταβληθεί κάθε εύλογη προσπάθεια μέσω των αρμοδίων αρχών ή φορέων του κράτους μέλους προορισμού.

3. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 δεν εμποδίζουν τον δικαστή να διατάξει προσωρινά ή ασφαλιστικά μέτρα, σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης.

4. Εάν έπρεπε να διαβιβασθεί εισαγωγικό δίκης έγγραφο ή άλλη ισοδύναμη πράξη σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό την επίδοση ή την κοινοποίηση σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, και εκδοθεί απόφαση κατά ερημοδικήσαντος εναγόμενου, ο δικαστής έχει την ευχέρεια να απαλλάξει τον εναγόμενο από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας για την άσκηση ενδίκου μέσου κατά της απόφασης, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) ο εναγόμενος, χωρίς υπαιτιότητα του, δεν έλαβε εγκαίρως γνώση του εγγράφου, ώστε να αμυνθεί, ή δεν έλαβε γνώση της απόφασης, ώστε να ασκήσει ένδικο μέσο·
- β) οι ισχυρισμοί του εναγόμενου δεν φαίνονται παντελώς ασήρικτοι.

Η αίτηση απαλλαγής μπορεί να υποβληθεί μόνο μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα αφότου ο εναγόμενος έλαβε γνώση της απόφασης.

Κατά το άρθρο 3 παράγραφος 1, κάθε κράτος μέλος έχει την ευχέρεια να διευκρινίσει ότι αυτή η αίτηση είναι απαράδεκτη, εάν υποβληθεί μετά την πάροδο ορισμένου διαστήματος που θα ορίζεται στη γνωστοποίησή του, αλλά το οποίο σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μικρότερο του ενός έτους από την έκδοση της απόφασης.

5. Η παράγραφος 4 δεν εφαρμόζεται στις αποφάσεις που αφορούν την ικανότητα δικαίου ή τη δικαιοπρακτική ικανότητα.

Άρθρο 20

Σχέση με άλλες συμφωνίες ή διακανονισμούς στις οποίες συμμετέχουν τα κράτη μέλη

1. Για θέματα εμπίπτοντα στο πεδίο εφαρμογής του, ο παρών κανονισμός υπερισχύει των διατάξεων που περιλαμβάνονται σε διμερείς ή πολυμερείς ή διακανονισμούς που συνάπτονται από τα κράτη μέλη, και κυρίως του άρθρου IV του πρωτοκόλλου της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 και της σύμβασης της Χάγης, της 15ης Νοεμβρίου 1965.

2. Ο παρών κανονισμός δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να συνάπτουν επιμέρους συμφωνίες ή διακανονισμούς που συνάδουν με τον παρόντα κανονισμό, προκειμένου να επιταχύνεται ή να απλουστεύεται περαιτέρω η διαβίβαση των πράξεων.

3. Τα κράτη μέλη αποστέλλουν στην Επιτροπή:

- α) αντίγραφο των συμφωνιών ή διακανονισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και συνάπτουν μεταξύ τους, καθώς και το σχέδιο αυτών των συμφωνιών ή διακανονισμών που προτίθενται να συνάψουν,

και

β) κάθε καταγγελία ή τροποποίηση των εν λόγω συμφωνιών ή διακανονισμών.

Άρθρο 21

Δικαστική αρωγή

Ο παρών κανονισμός δεν θίγει την εφαρμογή, μεταξύ των κρατών μελών που είναι μέρη αυτών των συμβάσεων, του άρθρου 23 της σύμβασης για την πολιτική δικονομία, της 17ης Ιουλίου 1905, του άρθρου 24 της σύμβασης για την πολιτική δικονομία, της 1ης Μαρτίου 1954, και του άρθρου 13 της σύμβασης για τη διευκόλυνση της διεθνούς πρόσβασης στη δικαιοσύνη, της 25ης Οκτωβρίου 1980.

Άρθρο 22

Προστασία των διαβιβαζόμενων πληροφοριών

1. Οι πληροφορίες, και ειδικότερα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, που διαβιβάζονται βάσει του παρόντος κανονισμού χρησιμοποιούνται από τις υπηρεσίες παραλαβής μόνο για το σκοπό για τον οποίο διαβιβάστηκαν.
2. Οι υπηρεσίες παραλαβής διασφαλίζουν το απόρρητο των πληροφοριών αυτών, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο.
3. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν θίγουν τις εθνικές διατάξεις που επιτρέπουν στους ενδιαφερόμενους να ενημερώνονται για τη χρησιμοποίηση πληροφοριών διαβιβαζόμενων κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα στα κράτη μέλη, σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2000.

4. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει την εφαρμογή της οδηγίας 95/46/ΕΚ και της οδηγίας 97/66/ΕΚ.

Άρθρο 23

Δημοσίευση

1. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τις πληροφορίες που αναφέρονται στα άρθρα 2, 3, 4, 9, 10, 13, 14, 15, στο άρθρο 17 στοιχείο α) και στο άρθρο 19.

2. Η Επιτροπή δημοσιεύει στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της πληροφορίες που προαναφέρονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 24

Επανεξέταση

Το αργότερο την 1η Ιουνίου 2004, και ακολούθως ανά πενταετία, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, μεριμνώντας κυρίως για την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών που ορίζονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 2, καθώς και για την πρακτική εφαρμογή του άρθρου 3 στοιχείο γ) και του άρθρου 9. Η έκθεση αυτή συνοδεύεται, ενδεχομένως, από προτάσεις με σκοπό την προσαρμογή του παρόντος κανονισμού στις εξελίξεις των συστημάτων κοινοποίησης.

Άρθρο 25

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει στις 31 Μαΐου 2001.

Για το Συμβούλιο

Πρόεδρος

A. COSTA

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΙΤΗΣΗ ΕΠΙΔΟΣΗΣ Ή ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ

[Άρθρο 4 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου για την επίδοση και την κοινοποίηση στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις ⁽¹⁾]

Κωδικός αριθμός:

1. ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗΣ

1.1. Όνομα:

1.2. Διεύθυνση:

1.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:

1.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:

1.2.3. Χώρα:

1.3. Τηλ.:

1.4. Φαξ (*):

1.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (*):

2. ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ

2.1. Όνομα:

2.2. Διεύθυνση:

2.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:

2.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:

2.2.3. Χώρα:

2.3. Τηλ.:

2.4. Φαξ (*):

2.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (*):

⁽¹⁾ ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 37.

(*) Το σημείο αυτό είναι προαιρετικό.

3. ΑΙΤΩΝ

3.1. Στοιχεία ταυτότητας:

3.2. Διεύθυνση:

3.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:

3.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:

3.2.3. Χώρα:

3.3. Τηλ. (*):

3.4. Φαξ (*):

3.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (*):

4. ΠΑΡΑΛΗΠΤΗΣ

4.1. Στοιχεία ταυτότητας:

4.2. Διεύθυνση:

4.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:

4.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:

4.2.3. Χώρα:

4.3. Τηλ. (*):

4.4. Φαξ (*):

4.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (*):

4.6. Αριθμός δελτίου ταυτότητας ή κοινωνικής ασφάλισης ή αντίστοιχο στοιχείο/αριθμός οργάνωσης ή αντίστοιχο στοιχείο (*):

5. ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ Ή ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

5.1. Σύμφωνα με το δικαίο του κράτους μέλους παραλαβής:

5.2. Σύμφωνα με τον ακόλουθο ειδικό τύπο:

5.2.1. Αν η μέθοδος αυτή δεν συμβιβάζεται με το δικαίο του κράτους μέλους παραλαβής, τότε η επίδοση ή κοινοποίηση της πράξης (των πράξεων) γίνεται σύμφωνα με το δικαίο αυτό:

5.2.1.1. ναι

5.2.1.2. όχι

(*) Το σημείο αυτό είναι προαιρετικό.

6. ΠΡΑΞΗ ΠΡΟΣ ΕΠΙΔΟΣΗ Ή ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

α) 6.1. Φύση της πράξης

6.1.1. Δικαστική

6.1.1.1. κλήτευση

6.1.1.2. απόφαση

6.1.1.3. ένδικο μέσο

6.1.1.4. άλλη

6.1.2. Εξώδικη

β) 6.2. Ημερομηνία ή προθεσμία που ορίζεται στην πράξη (*):

γ) 6.3. Γλώσσα της πράξης:

6.3.1. πρωτότυπο D, EN, DK, ES, FIN, FR, GR, IT, NL, P, S, λοιπές;

6.3.2. μετάφραση (*) D, EN, DK, ES, FIN, FR, GR, IT, NL, P, S, λοιπές;

δ) 6.4. Αριθμός των συνημμένων εγγράφων:

7. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΝΟΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΥ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΣΥΝΟΔΕΥΟΜΕΝΟΥ ΑΠΟ ΤΗ ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΠΙΔΟΣΗΣ Ή ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ (άρθρο 4 παράγραφος 5 του κανονισμού)

7.1. Ναι (σ' αυτήν την περίπτωση, να αποστείλετε δύο αντίγραφα της πράξης που πρόκειται να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί)

7.2. Όχι

1. Βάσει του άρθρου 7 παράγραφος 2 του κανονισμού, πρέπει να προβείτε σε όλες τις ενέργειες που απαιτούνται για την επίδοση ή την κοινοποίηση της πράξης το συντομότερο δυνατό. Εν πάση περιπτώσει, αν δεν μπορείτε να επιδώσετε ή να κοινοποιήσετε την πράξη μέσα σε ένα μήνα από την παραλαβή της, πρέπει να ενημερώσετε την παρούσα υπηρεσία με τη βεβαίωση του σημείου 13.
2. Αν δεν μπορείτε να επιδώσετε ή να κοινοποιήσετε την πράξη με βάση τις διαβιβαζόμενες πληροφορίες ή πράξεις, οφείλετε, βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 2 του κανονισμού, να έρθετε σε επαφή με την παρούσα υπηρεσία με το ταχύτερο δυνατό μέσο, ώστε να σας αποσταλούν οι πληροφορίες ή οι πράξεις που λείπουν.

(Τόπος):

(Ημερομηνία):

Υπογραφή ή/και σφραγίδα:

(*) Το σημείο αυτό είναι προαιρετικό.

Αριθμός πρωτοκόλλου της υπηρεσίας παραλαβής:

ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ

[Άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000]

Το παρόν αποδεικτικό πρέπει να αποσταλεί με το ταχύτερο δυνατό μέσο διαβίβασης το συντομότερο δυνατό μετά την παραλαβή της πράξης, και πάντως εντός επτά ημερών από την παραλαβή.

8. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ:

(Τόπος):

(Ημερομηνία):

Υπογραφή ή/και σφραγίδα:

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

[Άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000]

Η αίτηση και η πράξη πρέπει να επιστραφούν άμα τη παραλαβή.

9. ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ:

9.1. Η αίτηση καταφανώς εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού:

9.1.1. η πράξη δεν είναι αστική ή εμπορική

9.1.2. η αίτηση για επίδοση ή κοινοποίηση δεν γίνεται μεταξύ κρατών μελών

9.2. Επειδή δεν έχουν τηρηθεί οι απαιτούμενες τυπικές προϋποθέσεις, η επίδοση ή κοινοποίηση δεν είναι δυνατή:

9.2.1. η πράξη δεν είναι ευανάγνωστη

9.2.2. η γλώσσα που χρησιμοποιείται για τη συμπλήρωση των εντύπων είναι εσφαλμένη

9.2.3. η παραληφθείσα πράξη δεν είναι πιστό και ακριβές αντίγραφο

9.2.4. άλλοι λόγοι (παρακαλούμε διευκρινίσατε):

9.3. Η μέθοδος της επίδοσης ή κοινοποίησης δεν συμβιβάζεται με το δικαίο αυτού του κράτους μέλους (άρθρο 7 παράγραφος 1 του κανονισμού)

(Τόπος):

(Ημερομηνία):

Υπογραφή ή/και σφραγίδα:

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΝΑΔΙΑΒΙΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟ ΑΡΜΟΔΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ

[Άρθρο 6 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000]

Η αίτηση και η πράξη διαβιβάστηκαν στην ακόλουθη υπηρεσία παραλαβής, η οποία έχει κατά τόπο αρμοδιότητα, για την επίδοση ή την κοινοποίηση.

10.1. Όνομα:

10.2. Διεύθυνση:

10.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:

10.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:

10.2.3. Χώρα:

10.3. Τηλ.:

10.4. Φαξ (*):

10.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (*):

(Τόπος):

(Ημερομηνία):

Υπογραφή ή/και σφραγίδα:

(*) Το σημείο αυτό είναι προαιρετικό.

Αριθμός πρωτοκόλλου της αρμόδιας υπηρεσίας παραλαβής:

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗΣ

[Άρθρο 6 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000]

Η βεβαίωση αυτή πρέπει να αποσταλεί με το ταχύτερο δυνατό μέσο διαβίβασης το συντομότερο δυνατό από την παραλαβή της πράξης και οπωσδήποτε εντός επτά ημερών από την παραλαβή.

11. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ:

(Τόπος):

(Ημερομηνία):

Υπογραφή ή/και σφραγίδα:

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΠΙΔΟΣΗΣ Ή ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ Ή ΜΗ ΕΠΙΔΟΣΗΣ Ή ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

[Άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000]

Η επίδοση ή κοινοποίηση πρέπει να πραγματοποιηθεί το συντομότερο δυνατό. Εν πάση περιπτώσει, αν δεν είναι δυνατό να επιδοθεί ή κοινοποιηθεί η πράξη εντός μηνός από την παραλαβή, η υπηρεσία παραλαβής ειδοποιεί την υπηρεσία διαβίβασης (σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2 του κανονισμού).

12. ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ Ή ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

α) 12.1. Ημερομηνία και διεύθυνση της επίδοσης ή της κοινοποίησης:

β) 12.2. Η πράξη:

Α) 12.2.1. επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους προορισμού συγκεκριμένα.

12.2.1.1. εγχειρίστηκε:

12.2.1.1.1. στον παραλήπτη αυτοπροσώπως

12.2.1.1.2. σε άλλο πρόσωπο

12.2.1.1.2.1. Ονοματεπώνυμο:

12.2.1.1.2.2. Διεύθυνση

12.2.1.1.2.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:

12.2.1.1.2.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:

12.2.1.1.2.2.3. Χώρα:

12.2.1.1.2.3. Σχέση με τον παραλήπτη:

οικογένεια

υπάλληλος

άλλα πρόσωπα

12.2.1.1.3. στην κατοικία του παραλήπτη

12.2.1.2. κοινοποιήθηκε μέσω ταχυδρομείου

12.2.1.2.1. χωρίς αποδεικτικό παραλαβής

12.2.1.2.2. μαζί με το συνημμένο αποδεικτικό παραλαβής

12.2.1.2.2.1. του παραλήπτη

12.2.1.2.2.2. άλλου προσώπου

12.2.1.2.2.2.1. Ονοματεπώνυμο:

12.2.1.2.2.2.2. Διεύθυνση:

12.2.1.2.2.2.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:

12.2.1.2.2.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:

12.2.1.2.2.2.2.3. Χώρα:

12.2.1.2.2.2.3. Σχέση με τον παραλήπτη:

οικογένεια

υπάλληλος

άλλα πρόσωπα

12.2.1.3. άλλη μέθοδος (παρακαλείσθε να προσδιορίσετε με ποιο τρόπο):

B) 12.2.2. επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σύμφωνα με την ακόλουθη ειδική μέθοδο (αναφέρατε παρακαλούμε με ποιο τρόπο):

γ) 12.3. Ο παραλήπτης της πράξης ενημερώθηκε (γραπτά) (προφορικά) ότι μπορεί να αρνηθεί να την παραλάβει, εάν δεν έχει συνταχθεί σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους επίδοσης ή κοινοποίησης ή σε επίσημη γλώσσα του κράτους διαβίβασης την οποία κατανοεί.

13. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 7 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2

Η επίδοση ή κοινοποίηση δεν κατέστη δυνατή εντός μηνός από την παραλαβή.

14. ΑΡΝΗΣΗ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

Ο παραλήπτης αρνήθηκε να παραλάβει την πράξη λόγω της γλώσσας που χρησιμοποιήθηκε. Η πράξη επισυνάπτεται στην παρούσα βεβαίωση.

15. ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΜΗ ΕΠΙΔΟΣΗΣ Ή ΜΗ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

15.1. Άγνωστη διεύθυνση

15.2. Ο παραλήπτης δεν ανευρίσκεται

15.3. Η πράξη δεν μπορούσε να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί πριν από την ημερομηνία ή εντός της προθεσμίας που ορίζεται στο σημείο 6.2 του παραρτήματος I

15.4. Άλλοι λόγοι (παρακαλούμε διευκρινίσατε):

Η πράξη επισυνάπτεται στην παρούσα βεβαίωση.

(Τόπος):

(Ημερομηνία):

Υπογραφή ή/και σφραγίδα:

Διεξαγωγή αποδείξεων

GOTTFRIED MUSGER

Σπουδές

- 1983-1987 Σπουδές νομικής στο Πανεπιστήμιο του Γκρατς
- 1988-1989 Σπουδές ευρωπαϊκού δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Σααρμπρύκεν
- 1990-1992 Διδακτορικές σπουδές νομικής στο Πανεπιστήμιο του Γκρατς
Διδακτορική διατριβή με θέμα «Η διασυνοριακή περιβαλλοντική μόλυνση στο διεθνές ιδιωτικό δίκαιο»

Επαγγελματική δραστηριότητα

- 1986-1988 Επιστημονικός συνεργάτης στο Institut für Bürgerliches Recht του Πανεπιστημίου του Γκρατς
- 1988-1989 Επιστημονικός συνεργάτης στην έδρα συγκριτικού, ευρωπαϊκού και οικονομικού δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Σααρμπρύκεν
- 1989-1992 Πανεπιστημιακός βοηθός στο Institut für Bürgerliches Recht του Πανεπιστημίου του Γκρατς
- 1992-1995 Ασκούμενος και υποψήφιος δικαστικός λειτουργός στην περιφέρεια του Oberlandesgericht Graz
- 1995-2001 Δικαστής στο Bezirksgericht für Zivilrechtssachen Graz και στο Bezirksgericht Stainz
- 2001-2002 Δικαστής στο Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz
- Από το 2003 Δικαστής στο Oberlandesgericht Graz (μέλος πολιτικού τμήματος του δικαστηρίου)
- Από το 1997 Πέραν της ιδιότητας του δικαστή, έχει συνεργαστεί σε προγράμματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Αυστρίας στον τομέα του διεθνούς αστικού δικονομικού δικαίου, και μάλιστα έχει συμμετάσχει σε ομάδες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (επιτροπή θεμάτων αστικού δικαίου) και στη συνδιάσκεψη διεθνούς ιδιωτικού δικαίου στη Χάγη

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις

1. Γενικά

1.1. Σκοπός του κανονισμού

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/01 του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις ⁽¹⁾ βασίζεται σε πρωτοβουλία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας ⁽²⁾. Με την πρωτοβουλία αυτή γινόταν απλώς μια αρχική απόπειρα εκσυγχρονισμού των διατάξεων της σύμβασης της Χάγης της 18ης Μαρτίου 1970 ⁽³⁾ διά την λήψιν μαρτυρικών αποδείξεων εν τη αλλοδαπή εις αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Το σκοπούμενο ήταν ιδίως η καθιέρωση ενιαίων εντύπων και η παροχή εκτεταμένης δυνατότητας απευθείας επικοινωνίας μεταξύ δικαστηρίων, με σκοπό να αποφεύγεται η ανάμειξη κεντρικών υπηρεσιών διαβίβασης και παραλαβής, η οποία στην πράξη είναι αιτία καθυστερήσεων. Κατά τα άλλα πάντως υπήρχε η πρόθεση να διατηρηθεί η παραδοσιακή μορφή διεξαγωγής αποδείξεων διά της δικαστικής συνδρομής: η διεξαγωγή αποδείξεων θα ελάμβανε χώραν κατόπιν αιτήματος του δικαστηρίου, για τη διαδικασία του οποίου συλλέγονται οι αποδείξεις (αιτούν δικαστήριο), μέσω δικαστηρίου του κράτους στο οποίο πρόκειται να συλλεγούν οι αποδείξεις (δικαστήριο εκτελέσεως). Το δικαστήριο εκτελέσεως θα εφαρμόζε εν προκειμένω το οικείο δικονομικό δίκαιο. Το αιτούν δικαστήριο θα είχε μεν το δικαίωμα να παρίσταται στη διαδικασία αποδείξεων μέσω εντεταλμένου, πλην όμως δεν προβλεπόταν αυτοτελής διεξαγωγή αποδείξεων στην αλλοδαπή.

Στο οριστικό κείμενο του κανονισμού, η παραδοσιακή αυτή μορφή διατηρείται ως μια εκ των δυνατοτήτων (άρθρα 4 έως 16). Πέραν όμως αυτού, παρέχεται στα δικαστήρια των κρατών μελών ⁽⁴⁾ η δυνατότητα να προβαίνουν, κατά τα οριζόμενα στο οικείο δικονομικό δίκαιο, σε απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων σε άλλα κράτη μέλη (άρθρο 17). Αυτό ακριβώς συνιστά —με διάφορες απλοποιήσεις της παραδοσιακής διεξαγωγής αποδείξεων— την καθαυτό πρόοδο του κανονισμού έναντι των μέχρι τώρα ισχυουσών διεθνών συμβατικών πηγών δικαίου. Ός τώρα, η απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων προσέκρουε κατά κανόνα σε ενδοιασμούς των ενδιαφερομένων κρατών όσον αφορά τα κυριαρχικά τους δικαιώματα.

⁽¹⁾ ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1. Οι παραπομπές σε άρθρα δίχως άλλη αναφορά σε νομικές πηγές αφορούν τον εν προκειμένω κανονισμό.

⁽²⁾ ΕΕ C 314 της 3.11.2000, σ. 2.

⁽³⁾ Μέρη της εν λόγω σύμβασης είναι όλα τα κράτη μέλη πλην της Αυστρίας, του Βελγίου, της Ελλάδας και της Ιρλανδίας.

⁽⁴⁾ Για τους σκοπούς του κανονισμού, η Δανία δεν θεωρείται κράτος μέλος, εξαιτίας της ιδιαίτερης θέσης της στον τομέα της συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις (άρθρο 1 παράγραφος 3). Σε ό,τι συνεπώς αφορά το εν λόγω κράτος, εφαρμόζονται προς το παρόν οι υφιστάμενες διεθνείς συνθήκες.

1.2. Γενικές διατάξεις

1.2.1. Πεδίο εφαρμογής

Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1 παράγραφος 1, ο κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις. Η έννοια αυτή δεν ορίζεται περαιτέρω. Για την ερμηνεία παραπέμπεται στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σχετικά με το άρθρο 1 παράγραφος 1 της σύμβασης των Βρυξελλών⁽⁵⁾, νομολογία που δεν επιτρέπει προσφυγή στο εφαρμοστέο ουσιαστικό ή διαδικαστικό δίκαιο· η έννοια αυτή πρέπει μάλλον να ορίζεται αυτοτελώς⁽⁶⁾. Το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού ασφαλώς δεν συμπίπτει με το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης των Βρυξελλών ή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 που την αντικαθιστά (κανονισμός «Βρυξέλλες Ι») (7), αλλά αντιθέτως συμπεριλαμβάνει —εφόσον πρόκειται για αστική ή εμπορική υπόθεση— και εκείνα τα ζητήματα τα οποία εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής αυτών των νομοθετικών πράξεων δυνάμει του οικείου άρθρου 1 παράγραφος 2.

Επειδή ο κανονισμός δεν διαφοροποιεί μεταξύ κατ' ιδίαν διαδικασιών, δεν εφαρμόζεται μόνον στην (επίδικη) αστική υπόθεση, αλλά και σε άλλες αστικές διαδικασίες, όπως λ.χ. στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (εξωδικαστική διαδικασία) και σε διαδικασίες αφερεγγυότητας.

Οι ρυθμίσεις του κανονισμού εφαρμόζονται, βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 1, μόνο στην περίπτωση που ένα δικαστήριο (κράτους μέλους) παραγγέλλει, σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής του νομοθεσίας, τη διεξαγωγή αποδείξεων διά της δικαστικής συνδρομής ή στην περίπτωση που παραγγέλλει την απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων. Συνεπώς, οι αιτήσεις διαδίκων, διαιτητικών δικαστηρίων ή αρχών οι οποίες δεν είναι δικαιοδοτικές αποκλείονται. Περαιτέρω η εν λόγω διάταξη καθιστά σαφές ότι ο κανονισμός δεν παρεμβαίνει στο δικονομικό δίκαιο του κράτους του αιτούντος δικαστηρίου. Διότι η απόφαση για την υποβολή ή μη συγκεκριμένης αίτησης μόνο σύμφωνα με αυτό το δίκαιο λαμβάνεται. Ως εκ τούτου, δεν συνάγεται από τον κανονισμό ότι τώρα πλέον τα δικαστήρια όλων των κρατών μελών είναι αρμόδια να διενεργούν απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων στην αλλοδαπή, ανεξάρτητα από τις διατάξεις του οικείου δικονομικού δικαίου (άρθρο 17), ή να συμμετέχουν σε μια παραδοσιακή διεξαγωγή αποδείξεων στην αλλοδαπή (άρθρο 12). Επ' αυτού εξακολουθεί να κρίνει καταρχάς το δίκαιο του αιτούντος δικαστηρίου. Ο κανονισμός αφορά μόνον τις περαιτέρω ενέργειες, ήτοι τη διαβίβαση και εκτέλεση της παραγγελίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2, δεν επιτρέπεται η παραγγελία εάν οι αποδείξεις δεν προορίζονται να χρησιμοποιηθούν σε δικαστικές υποθέσεις που έχουν ήδη αρχίσει να εκδικάζονται ή πρόκειται να εκδικαστούν. Η διάταξη αυτή όπως διατυπώνεται δίνει λαβή σε παρανοήσεις. Η δικαστική παραγγελία —μόνον περί αυτής διαλαμβάνει ο κανονισμός— προϋποθέτει σε κάθε περίπτωση μια ήδη

(5) Τελευταία παγιωμένη μορφή: ΕΕ C 27 της 26.1.1998, σ. 1.

(6) Πρβλ. αποφάσεις στις υποθέσεις 29/76, LTU κατά Eurocontrol, Συλλογή 1976, σ. 1541-814/79, Κάτω Χώρες κατά Rüffer, Συλλογή 1980, σ. 3807 και C-172/91, Sonntag κατά Waidmann, Συλλογή 1993, σ. I-1963.

(7) ΕΕ L 12 της 16.1.2001, σ. 1.

αρξάμενη δικαστική διαδικασία (εν ευρεία εννοία). Κάτι άλλο καθιστά σαφές το άρθρο 1 παράγραφος 1: δεν είναι υποχρεωτικό να εκκρεμεί διαδικασία κατ' ουσίαν (φερ' ειπείν αστική δίκη): αρκεί μόνο λ.χ. μια δικαστική διαδικασία διασφάλισης αποδείξεων για διαδικασία που θα αρχίσει κατ' ουσίαν αργότερα για την ίδια υπόθεση. Άρα, λοιπόν, σύμφωνα με τον κανονισμό παραγγελίες μπορούν να υποβάλλονται ακόμα και κατά τη διαδικασία διασφάλισης αποδείξεων. Δεν επιτρέπεται μόνο παραγγελία που δεν υπηρετεί τη συλλογή αποδείξεων για κύρια διαδικασία (που ήδη εκκρεμεί ή θα αρχίσει).

1.2.2. Επικοινωνία μεταξύ δικαστηρίων, κεντρικά όργανα

Το άρθρο 2 περιέχει ένα βασικό σημείο για την ταχύτερη διεξαγωγή αποδείξεων διά της παραδοσιακής οδού. Ούτως, οι αιτήσεις δεν αποστέλλονται μέσω κεντρικών οργάνων, αλλά απευθείας από δικαστήριο σε δικαστήριο. Τα δικαστήρια τα αρμόδια για τη διεξαγωγή αποδείξεων κοινοποιούνται από τα κράτη μέλη μαζί με την κατά τόπον αρμοδιότητά τους (άρθρο 2 παράγραφος 2), περιλαμβάνονται δε από την Επιτροπή σε εγχειρίδιο (άρθρο 19).

Λόγω της διατύπωσής του, το άρθρο 2 εφαρμόζεται μόνο σε παραδοσιακές αιτήσεις δικαστικής συνδρομής. Ωστόσο, η διάταξη αυτή θα πρέπει να εφαρμόζεται επίσης και όταν κατά την απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων στην αλλοδαπή προκύπτει η ανάγκη επαφής με δικαστήριο ορισθέν από την αρμόδια αρχή του κράτους εκτελέσεως (άρθρο 17 παράγραφος 4 δεύτερο εδάφιο).

Τα κεντρικά όργανα ⁽⁸⁾ τα οριζόμενα δυνάμει του άρθρου 3 παράγραφος 1 έχουν περιορισμένα καθήκοντα. Κατά πρώτον λόγον, παρέχουν πληροφορίες στα δικαστήρια και αναζητούν λύσεις στην περίπτωση που μια παραγγελία παρουσιάζει δυσκολίες. Αρμόδια για την προώθηση παραγγελιών είναι τα όργανα αυτά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, δηλαδή εάν επί παραδείγματι το εγχειρίδιο της Επιτροπής δεν παρέχει στοιχεία περί αρμοδίου δικαστηρίου. Πέραν αυτού, τα κράτη μέλη μπορούν να αναθέτουν στα κεντρικά όργανα τη διεκπεραίωση παραγγελιών για την έγκριση απευθείας διεξαγωγής αποδείξεων. Υπάρχει πάντως και η δυνατότητα να ανατίθεται αυτή η τελευταία αρμοδιότητα σε άλλες αρχές (ενδεχομένως και σε δικαστήρια).

1.2.3. Γλωσσικό καθεστώς και μέσα διαβίβασης

Το άρθρο 5 ρυθμίζει το θέμα της γλώσσας στην οποία πρέπει να συντάσσονται οι παραγγελίες και οι κοινοποιήσεις σύμφωνα με τον κανονισμό. Μολονότι απαντάται στο τμήμα 1 του κεφαλαίου II (διαβίβαση της παραγγελίας), η διάταξη αυτή έχει ευρύ πεδίο εφαρμογής. Δεν εφαρμόζεται μόνο σε παραγγελίες για παραδοσιακή διεξαγωγή αποδείξεων, αλλά και σε όλες τις συναφείς με αυτήν κοινοποιήσεις (άρθρα 7 επ.), σε παραγγελίες για την

(⁸) Τα ομοσπονδιακά κράτη, τα κράτη με πλείονα δικαιοδοτικά συστήματα ή τα κράτη με αυτόνομους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να ορίζουν πολλά κεντρικά όργανα (άρθρο 3 παράγραφος 2).

έγκριση διεξαγωγής αποδείξεων απευθείας (άρθρο 17) και σε όλες τις κοινοποιήσεις τις σχετικές με τα έξοδα της διαδικασίας (άρθρο 18). Η εν λόγω διάταξη θα μπορεί να εφαρμόζεται και στην τυχόν απαραίτητη επικοινωνία με κεντρικά όργανα.

Η επιλογή της γλώσσας σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση είναι αρμοδιότητα του δικαστηρίου που συντάσσει την παραγγελία ή την κοινοποίηση. Υπάρχουν εν προκειμένω δύο δυνατότητες: αφενός μπορεί να χρησιμοποιείται η επίσημη γλώσσα του δικαστηρίου εκτελέσεως. Εάν στη χώρα του εν λόγω δικαστηρίου οι επίσημες γλώσσες είναι πολλές, χρησιμοποιείται η γλώσσα του τόπου της αιτούμενης διεξαγωγής αποδείξεων. Αφετέρου κάθε κράτος μέλος οφείλει να κοινοποιεί μία τουλάχιστον επίσημη γλώσσα των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, εκτός της δικής του ή των δικών του, στην οποία επιτρέπει να συντάσσονται τα έντυπα. Αυτές πάλι οι γλώσσες περιλαμβάνονται στο εγχειρίδιο της Επιτροπής (άρθρα 19 και 22).

Το δικαστήριο εκτελέσεως (ή το κεντρικό όργανο προς ο η αίτηση για απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων σύμφωνα με το άρθρο 17) δεν προδικάζει την επιλογή γλώσσας στην οποία προβαίνει το αιτούν δικαστήριο. Ακόμη και όταν η παραγγελία συντάσσεται σε άλλη (επιτρεπόμενη) γλώσσα, οι απαντήσεις μπορούν πάντοτε να δίδονται στην οικεία επίσημη γλώσσα.

Στην πράξη αυτό συνεπάγεται το εξής: εάν φερ' ειπείν η Γερμανία επιτρέψει δυνάμει του άρθρου 5 τα αγγλικά ως δεύτερη γλώσσα, οι παραγγελίες προς γερμανικά δικαστήρια (ή προς το όργανο προς ο η αίτηση σύμφωνα με το άρθρο 17) μπορούν να συντάσσονται στα αγγλικά ή τα γερμανικά. Το δικαστήριο εκτελέσεως (ή το όργανο προς ο η αίτηση σύμφωνα με το άρθρο 17) μπορεί να συντάσσει τις κοινοποιήσεις και τα λοιπά του διεκπεραιωτικά έγγραφα και πάλι στα γερμανικά ή τα αγγλικά. Δεν υπάρχει καμία υποχρέωση να χρησιμοποιηθεί η γλώσσα στην οποία έχει συνταχθεί η παραγγελία.

Μια δεύτερη γλωσσική ρύθμιση βρίσκεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3. Σύμφωνα με αυτήν, τα έγγραφα που επισυνάπτονται στην παραγγελία πρέπει να μεταφράζονται στη γλώσσα της εν λόγω παραγγελίας. Όμως, το θέμα της γλώσσας στην οποία θα πρέπει να συντάσσονται τα έγγραφα εκτέλεσης της διεξαγωγής αποδείξεων (π.χ. πρωτόκολλα για την εξέταση μαρτύρων ή πραγματογνωμοσύνες που αποκτώνται διά της δικαστικής συνδρομής) δεν ρυθμίζεται. Ο κανονισμός θεωρεί προφανώς δεδομένο ότι κατά κανόνα θα χρησιμοποιείται η επίσημη γλώσσα του κράτους εκτελέσεως, και μάλιστα ακόμη και όταν η κοινοποίηση για την εκτέλεση της διεξαγωγής αποδείξεων (έντυπο Η) διαβιβάζεται σε άλλη εγκεκριμένη γλώσσα. Το αιτούν δικαστήριο θα μπορεί πάντως να ζητεί τη σύνταξη των εγγράφων σε άλλη γλώσσα, πράγμα που μάλλον συνιστά ειδικό τύπο διεξαγωγής αποδείξεων κατά την έννοια του άρθρου 10 παράγραφος 3.

2. Διεξαγωγή αποδείξεων διά της δικαστικής συνδρομής

2.1. Βασικές αρχές

Η διεξαγωγή αποδείξεων διά της δικαστικής συνδρομής εισάγεται με παραγγελία κατά την έννοια του άρθρου 4. Μόνο αρμόδιο να αποφασίσει εάν θα παραγγελθεί μια τέτοια διεξαγωγή αποδείξεων, και με ποιον τρόπο, είναι το αιτούν δικαστήριο σύμφωνα με την οικεία δικονομία.

Το δικαστήριο εκτέλεσως εκτελεί κατ' αρχήν την παραγγελία σύμφωνα με την οικεία νομοθεσία (άρθρο 10 παράγραφος 2). Υπάρχουν πάντως εξαιρέσεις από αυτόν τον κανόνα: το αιτούν δικαστήριο μπορεί φερ' ειπείν να ζητήσει την εκτέλεση της παραγγελίας κατά έναν ειδικό τύπο που προβλέπεται από το οικείο δίκαιο (άρθρο 10 παράγραφος 3). Πέραν τούτου, ο κανονισμός περιλαμβάνει και ειδικές ρυθμίσεις για την εκτέλεση της διεξαγωγής αποδείξεων, και δη όσον αφορά τη χρησιμοποίηση τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών (άρθρο 10 παράγραφος 4), την παρουσία ή τη συμμετοχή διαδικίων (άρθρο 11) και την παρουσία ή τη συμμετοχή εντεταλμένων του αιτούντος δικαστηρίου (άρθρο 12).

Οι αποκλίσεις από την αρχή του άρθρου 10 παράγραφος 2 υπόκεινται σε διττό περιορισμό. Αφενός μεν το αιτούν δικαστήριο οφείλει να υποβάλλει ρητό αίτημα (π.χ. να κοινοποιεί την προβλεπόμενη συμμετοχή). Το επιτρεπτό μιας τέτοιας αίτησης εξαρτάται από το δίκαιο του αιτούντος δικαστηρίου. Αφετέρου, το άρθρο 10 παράγραφοι 3 και 4, το άρθρο 11 παράγραφος 3 και το άρθρο 12 παράγραφος 4 προβλέπουν —έστω και πολύ περιορισμένες— δυνατότητες του δικαστηρίου εκτέλεσως, δυνάμει της οικείας νομοθεσίας, είτε να μην ανταποκρίνεται στο αίτημα είτε να ανταποκρίνεται υπό συγκεκριμένους όρους.

2.2. Περιεχόμενο και διαβίβαση της παραγγελίας

Η παραγγελία υποβάλλεται με χρήση του εντύπου Α. Τα απαιτούμενα στοιχεία περιέχονται στο άρθρο 4 και αντιστοιχούν κατ' ουσίαν με τα στοιχεία του άρθρου 3 της σύμβασης της Χάγης για τη διεξαγωγή αποδείξεων.

Εκτός των στοιχείων για το αιτούν δικαστήριο, τους διαδίκους και τους αντιπροσώπους τους [άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β)], πρέπει να μνημονεύονται η φύση και το αντικείμενο της υποθέσεως καθώς και — περιληπτική— παρουσίαση του ιστορικού της [άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο γ)]. Ως ιστορικό νοούνται αφενός μεν το εξωδικαστικό ιστορικό και αφετέρου τα μεταξύ διαδίκων επίδικα περιστατικά. Το δικαστήριο εκτέλεσως

θα πρέπει να σχηματίζει την ακριβέστερη δυνατή εικόνα για το ζήτημα της διαδικασίας του αιτούντος δικαστηρίου. Κάτι τέτοιο διευκολύνει τη διεξαγωγή των αποδείξεων. Το δικαστήριο εκτελέσεως δεν περιορίζεται σε μηχανική επανάληψη των ερωτημάτων που έχουν ήδη διατυπωθεί, αλλ' αντιθέτως οφείλει να αντιδρά —στα πλαίσια της υποβαλλόμενης παραγγελίας— στις τυχόν εξελίξεις κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων. Προς εξυπηρέτηση του σκοπού αυτού θα πρέπει να αναφέρονται όλα τα απαιτούμενα στοιχεία και μαζί τους να διαβιβάζονται μεταφρασμένα όλα τα αναγκαία έγγραφα (άρθρο 4 παράγραφος 3).

Εν συνεχεία, η **παραγγελλθείσα διεξαγωγή αποδείξεων** πρέπει να περιγράφεται όσο το δυνατόν ακριβέστερα [άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο δ)]. Σε πολλές περιπτώσεις θα πρόκειται συγκεκριμένα για την εξέταση προσώπων — είτε διαδίκων είτε μαρτύρων. Δεν αποκλείεται επίσης το ενδεχόμενο παραγγελιών πραγματογνωμοσύνης, αυτοψίας ή παροχής πληροφοριών (εγγράφων, βάσεων δεδομένων, κινηματογραφικών ταινιών, περιχομένου μητρώων κ.λπ.).

Στην **εξέταση προσώπων** [άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο ε)], εκτός από το όνομα και τη διεύθυνση θα πρέπει εν πρώτοις να εκτίθενται οι ερωτήσεις που θα τεθούν ή τα περιστατικά για τα οποία θα εξεταστούν τα πρόσωπα. Το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει καταρχάς να μνημονεύει το σκοπό της διεξαγωγής αποδείξεων και να αναφέρει για ποια (επίδικα) σημεία θα πρέπει να δοθούν στοιχεία. Στη συνάρτηση αυτή είναι ίσως σκόπιμο να επισυνάπτεται συγκεκριμένος κατάλογος ερωτήσεων, που όμως δεν πρέπει επ' ουδενί να έχει εξαντλητικό χαρακτήρα. Στα πλαίσια μιας διεξαγωγής αποδείξεων ενδέχεται να προκύπτουν συνεχώς εξελίξεις που δεν μπορούσαν να προβλεφθούν κατά τη σύνταξη του καταλόγου. Συνεπώς δεν έχει νόημα να περιορίζεται ο ρόλος του δικαστηρίου εκτελέσεως στη μηχανική επανάληψη των προϋπαρχουσών ερωτήσεων. Απεναντίας, θα πρέπει να υπάρχει κατ' αρχήν η βεβαιότητα ότι τα ίδια τα δικαστήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης γνωρίζουν κάλλιστα ποιες ερωτήσεις είναι οι πλέον ενδεδειγμένες για να φωτίσουν τα περιστατικά στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Περαιτέρω θα πρέπει να διαβιβάζονται πληροφορίες για τυχόν υφιστάμενο δικαίωμα άρνησης κατάθεσης σύμφωνα με το δίκαιο του αιτούντος κράτους, και τούτο επειδή τα προς εξέταση πρόσωπα δικαιούνται να το επικαλεστούν [άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο β)]. Εδώ δεν πρόκειται για δικαίωμα άρνησης μαρτυρικής κατάθεσης εν στενή εννοία. Αν δηλαδή δεν εξετάζονται μάρτυρες αλλά διάδικοι και αν το δίκαιο του αιτούντος κράτους προβλέπει με ρύθμιση ότι έχουν δικαίωμα να αρνηθούν να καταθέσουν, πρέπει ωσαύτως να διαβιβάζονται οι σχετικές πληροφορίες.

Εάν ζητείται ένορκη εξέταση ή βεβαιωτικός όρκος, αυτό πρέπει να μνημονεύεται χωριστά, εν ανάγκη δε και ο τύπος του όρκου. Εξ αυτού συνάγεται ότι δίχως ρητή παραγγελία δεν πρέπει να λαμβάνει χώρα καμία

ένορκη κατάθεση. Σε περίπτωση που ζητηθεί, θα πρέπει κατά κανόνα να χωρεί σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους εκτελέσεως. Σε περίπτωση που το εν λόγω δίκαιο δεν προβλέπει ένορκη κατάθεση ή βεβαιωτικό όρκο, ή ζητείται η χρησιμοποίηση συγκεκριμένου όρκου κατά το δίκαιο του αιτούντος κράτους, τότε συντρέχει παραγγελία για την τήρηση ειδικού τύπου κατά την έννοια του άρθρου 10 παράγραφος 3.

Σε περίπτωση παραγγελίας για άλλη διεξαγωγή αποδείξεων προκειμένου να εξεταστούν αντικείμενα ή έγγραφα, τό ή τα εν λόγω αντικείμενα ή έγγραφα περιγράφονται με ακρίβεια [άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο στ)]. Η σχετική διάταξη αφορά κατά πρώτον λόγον την απόκτηση πραγματογνωμοσύνης. Στη συνάρτηση αυτή πρέπει επίσης να δηλούται ο τόπος όπου ευρίσκονται τα αντικείμενα ή τα έγγραφα και κατά πόσον ο εκάστοτε κάτοχος υποχρεούται να επιτρέψει εξακρίβωση.

Σε περίπτωση παραγγελίας για διεξαγωγή αποδείξεων κατά έναν ειδικό τύπο —είτε σύμφωνα με το δίκαιο του αιτούντος κράτους κατά την έννοια του άρθρου 10 παράγραφος 3 είτε δυνάμει των άρθρων 10 παράγραφος 4, 11 ή 12— πρέπει να δίνονται οι αναγκαίες επεξηγήσεις.

Η διαβίβαση της παραγγελίας και όλων των λοιπών κοινοποιήσεων πραγματοποιείται, σύμφωνα με το άρθρο 6, με τον ταχύτερο δυνατό τρόπο. Κάθε κράτος μέλος οφείλει να γνωστοποιεί τους τρόπους διαβίβασης (ταχυδρομείο, φαξ, ηλεκτρονική διαβίβαση κ.λπ.) τους οποίους επιτρέπει για παραγγελίες και κοινοποιήσεις που απευθύνονται στο κεντρικό του όργανο ή στα δικαστήριά του. Σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 6, τα στοιχεία αυτά ισχύουν μόνον για παραγγελίες και κοινοποιήσεις προς κράτος ή δικαστήριο εκτελέσεως. Άρα λοιπόν δεν ρυθμίζεται ο τρόπος κοινοποιήσεων από το αιτούν δικαστήριο προς το δικαστήριο εκτελέσεως. Λογικά όμως θα πρέπει και εδώ να ακολουθούνται οι υποδείξεις του κράτους στα δικαστήρια του οποίου διαβιβάζεται η κοινοποίηση.

Εννοείται βέβαια ότι τα διαβιβαζόμενα έγγραφα οφείλουν να είναι ευανάγνωστα. Επίσης πρέπει να εξασφαλίζεται ότι τα παραλαμβανόμενα έγγραφα αντιστοιχούν προς τα αποστέλλόμενα. Αυτό έχει σημασία ιδίως όσον αφορά τις ηλεκτρονικές μορφές διαβίβασης.

Κατά τη διεκπεραίωση παραγγελιών ενδέχεται να προκύψει η ανάγκη αντερωτήσεων. Ο κανονισμός δεν προβλέπει συγκεκριμένη διαδικασία γι' αυτό. Ο σκοπός όμως του κανονισμού συνηγορεί υπέρ της όσο το δυνατόν απλούστερης και άνευ τύπων διεκπεραίωσης. Εκτός από το φαξ και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο θα μπορούσε στη συνάρτηση αυτή να υπάρχει η δυνατότητα τηλεφωνικής επαφής, όπου βέβαια πρέπει να διαπιστώνεται αν οι αρμόδιοι τόσο του αιτούντος κράτους όσο και του κράτους εκτελέσεως είναι πράγματι σε θέση να επικοινωνήσουν στις γλώσσες που έχει κοινοποιήσει το κράτος τους.

2.3. Εκτέλεση της παραγγελίας

2.3.1. Διαδικασία άμα τη παραλαβή της παραγγελίας

Μόλις μια παραγγελία για διεξαγωγή αποδείξεων διαβιβαστεί σε δικαστήριο κράτους μέλους, πρέπει σύμφωνα με το άρθρο 7 να εξεταστούν αμελλητί τα ακόλουθα σημεία:

- Είναι η παραγγελία ευανάγνωστη;
- Χρησιμοποιήθηκε επιτρεπόμενη γλώσσα;
- Είναι το δικαστήριο εκτελέσεως αρμόδιο για τη διεξαγωγή αποδείξεων;

Αν η απάντηση στις ερωτήσεις αυτές είναι καταφατική, εντός επτά ημερών από την παραλαβή πρέπει να διαβιβάζεται στο αιτούν δικαστήριο πιστοποιητικό παραλαβής (έντυπο Β). Εάν η παραγγελία δεν είναι ευανάγνωστη ή εάν δεν έχει συνταχθεί σε επιτρεπόμενη γλώσσα, πρέπει και πάλι εντός επτά ημερών να κοινοποιείται το γεγονός με το έντυπο Β· ταυτόχρονα η παραγγελία επιστρέφεται στο αιτούν δικαστήριο. Σε περίπτωση αναρμοδιότητας του δικαστηρίου, η παραγγελία διαβιβάζεται στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο· το γεγονός κοινοποιείται στο αιτούν δικαστήριο με αποστολή αντιγράφου του εντύπου Α, όπου έχει συμπληρωθεί το σημείο 14 («Κοινοποίηση για τη διαβίβαση της παραγγελίας»).

Στο επόμενο στάδιο το δικαστήριο εκτελέσεως πρέπει να εξετάσει, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1, εάν η παραγγελία περιλαμβάνει όλα τα απαιτούμενα στοιχεία για τη διεξαγωγή αποδείξεων. Εάν δεν συμβαίνει αυτό, πρέπει να γίνει σχετική κοινοποίηση προς το αιτούν δικαστήριο εντός 30 ημερών από την παραλαβή της παραγγελίας, με χρησιμοποίηση του εντύπου Γ. Τα ελλείποντα στοιχεία θα πρέπει να προσδιορίζονται με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια. Εντός της αυτής προθεσμίας πρέπει ενδεχομένως να διαβιβάζεται και μια κοινοποίηση όσον αφορά την απαραίτητη προκαταβολή επί των εξόδων πραγματογνωμοσύνης (άρθρο 18 παράγραφος 3) (άρθρο 8 παράγραφος 2· βλέπε σχετικές λεπτομέρειες στο σημείο 4.3).

Ένα περαιτέρω στάδιο εξέτασης ορίζεται από το άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχεία α) και β). Σύμφωνα με αυτές τις διατάξεις, η εκτέλεση παραγγελίας μπορεί να μη γίνει δεκτή εάν δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού ή εάν, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους εκτελέσεως, δεν υπάγεται στη δικαιοδοσία του δικαστηρίου του. Η σχετική κοινοποίηση διαβιβάζεται στο αιτούν δικαστήριο με το έντυπο Η εντός 60 ημερών από την παραλαβή της παραγγελίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1, η παραγγελία εκτελείται εντός 90 ημερών. Η προθεσμία αυτή αρχίζει κατά κανόνα να τρέχει όταν το δικαστήριο

εκτελέσεως παραλάβει την παραγγελία. Στην περίπτωση όμως που προβάλλονται ελαττώματα κατά την έννοια των άρθρων 7 ή 8 παράγραφος 1, η προθεσμία αρχίζει με την παραλαβή της δεόντως συμπληρωμένης παραγγελίας (άρθρο 9 παράγραφος 1). Εάν το δικαστήριο εκτελέσεως εξαρτά την πραγματογνωμοσύνη από προκαταβολή επί των εξόδων, η προθεσμία αρχίζει με την πραγματοποίησή της (άρθρο 9 παράγραφος 2).

Εάν λόγω εκτάκτων περιστάσεων δεν μπορεί να τηρηθεί η προθεσμία των 90 ημερών, το γεγονός κοινοποιείται στο αιτούν δικαστήριο με χρησιμοποίηση του εντύπου Ζ (άρθρο 15). Η κοινοποίηση αυτή πρέπει να γίνεται οσάκις διαπιστώνεται ότι δεν είναι δυνατόν να τηρηθεί η προθεσμία, να μνημονεύονται δε σε αυτήν οι λόγοι της καθυστέρησης και του προβλεπόμενου χρόνου εκτέλεσης.

Στην πράξη καλό είναι να γίνεται συσχετισμός των προαναφερομένων σταδίων. Κατά κανόνα πρέπει να είναι δυνατόν, εντός επτά ημερών από την παραλαβή της παραγγελίας:

- να εξετάζεται εάν το δικαστήριο είναι αρμόδιο για την εκτέλεση (αλλιώς μεταβιβάζεται στο αρμόδιο δικαστήριο)·
- να εξετάζεται η παραγγελία τύποις σύμφωνα με το άρθρο 7 και να αποστέλλεται το πιστοποιητικό παραλαβής·
- να εξετάζεται η παραγγελία ως προς την ουσία κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 8 και στο άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχεία α) και β)· και
- εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις, να γίνονται πάραυτα όλα τα αναγκαία διαβήματα για τη διεξαγωγή αποδείξεων, ιδίως δε να καθορίζεται η προθεσμία για την εξέταση μαρτύρων ή διαδικών.

Εφόσον προκύπτει ότι η παραγγελία δεν μπορεί να εκτελεστεί εντός 90 ημερών, πρέπει να ακολουθεί αμέσως κοινοποίηση δυνάμει του άρθρου 15, με ταυτόχρονη μνεία της ακριβούς προθεσμίας για τη διεξαγωγή αποδείξεων. Η 90ήμερη προθεσμία εκτελέσεως, εγχείρημα άκρως φιλόδοξο, θα μπορεί να τηρείται ευκολότερα με έναν τέτοιο συμπυκνωμένο τρόπο ενέργειας στις αρχές της απ' ό,τι με μια πλήρη εκμετάλλευση των προθεσμιών της κατ' ουσίαν εξέτασης.

Μετά την εκτέλεση της παραγγελίας, τα έγγραφα της διεξαγωγής αποδείξεων (πρακτικά της εξέτασης, πραγματογνωμοσύνες κ.λπ.) αποστέλλονται σύμφωνα με το άρθρο 16 προς το αιτούν δικαστήριο μαζί με αποδεικτικό εκτελέσεως (έντυπο Η).

2.3.2. Εκτέλεση σύμφωνα με το δικαίο του κράτους εκτελέσεως

Η παραγγελία εκτελείται κατ' αρχήν σύμφωνα με το δικαίο του κράτους μέλους εκτελέσεως (άρθρο 10 παράγραφος 2). Κατά συνέπεια, το δικαίο αυτό διέπει —με ορισμένες εξαιρέσεις προς συζήτηση— όλα όσα αφορούν τη συγκεκριμένη διεξαγωγή αποδείξεων. Αυτό δεν αφορά μόνο καθαρά διαδικαστικά ζητήματα (π.χ. τον τρόπο με τον οποίο συντάσσονται τα πρακτικά μιας εξέτασης), αλλά και άλλες διατάξεις που ρυθμίζουν τη διαδικασία διεξαγωγής αποδείξεων (όπως την επιλογή και μοιβή των πραγματογνωμόνων ή τη δημοσιοποίηση ή μη μιας διεξαγωγής αποδείξεων).

Το δικαίο του κράτους μέλους εκτελέσεως κρίνει επίσης τα τυχόν απαραίτητα μέτρα καταναγκασμού (άρθρο 13). Πρόκειται αφενός μεν για τη βίαια προσαγωγή μαρτύρων και αφετέρου για κυρώσεις λόγω μη συμμόρφωσης προς εντολές του δικαστηρίου, για τα οποία δεν χρειάζεται ειδική αίτηση. Εφόσον σύμφωνα με το δικαίο του κράτους εκτελέσεως η επιβολή καταναγκαστικών μέτρων σε εσωτερικές περιπτώσεις είναι αυτεπάγγελτη —λ.χ. στην περίπτωση μη προσέλευσης μαρτύρων ή άρνησης διενέργειας αυτοψίας— το ίδιο πρέπει να ισχύει και για τη διεξαγωγή αποδείξεων δυνάμει του κανονισμού. Πάντως, υπό ορισμένες περιστάσεις το αιτούν δικαστήριο μπορεί να ζητήσει να μην επιβληθούν καταναγκαστικά μέτρα και αντ' αυτού να του επιστραφεί ανεκτέλεστη η παραγγελία. Τούτο ενδείκνυται κυρίως όταν σε μια συγκεκριμένη περίπτωση το δικαίο του αιτούντος κράτους μέλους δεν επιτρέπει την αναγκαστική επιβολή διεξαγωγής αποδείξεων.

2.3.3. Εκτέλεση της παραγγελίας κατά παρέκκλιση του δικαίου του κράτους εκτελέσεως

Υπάρχουν αρκετές εξαιρέσεις από τη βασική αρχή της παραγγελίας σύμφωνα με το δικαίο του κράτους εκτελέσεως. Αφενός μεν το αιτούν δικαστήριο μπορεί να ζητήσει την τήρηση ενός ειδικού τύπου δυνάμει του οικείου δικαίου (άρθρο 10 παράγραφος 3), αφετέρου δε ο κανονισμός περιέχει ορισμένες αυτοτελείς ρυθμίσεις περί εκτελέσεως (άρθρα 10 παράγραφος 4, 11 και 12). Το δικαστήριο εκτελέσεως λαμβάνει υπόψη τις διατάξεις αυτές μόνον εφόσον του ζητείται ρητώς (έντυπο Α, σημεία 9, 10, 13.1). Το κατά πόσον το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει το αίτημα αυτό ή αρκείται στη διεξαγωγή αποδείξεων σύμφωνα με το δικαίο του κράτους μέλους εκτελέσεως εξαρτάται αποκλειστικά από το δικαίο του αιτούντος κράτους. Πρόκειται για καθαρά εσωτερικό θέμα που ουδαμώς θίγει ο κανονισμός. Πιο συγκεκριμένα, από καμία ρύθμιση του κανονισμού δεν συνάγεται ότι η διεξαγωγή αποδείξεων σύμφωνα με το δικαίο του κράτους εκτελέσεως είναι πάντα επαρκής (ισότιμη προς εσωτερική διεξαγωγή αποδείξεων) για τη διαδικασία του αιτούντος κράτους.

Αν ζητείται διεξαγωγή αποδείξεων παρεκκλίνουσα από το δικαιο του κράτους εκτελέσεως, προκύπτει συχνότερα η ανάγκη επαφής μεταξύ αιτούντος δικαστηρίου και δικαστηρίου εκτελέσεως χάριν διαλεύκανσης ασαφειών ή χάριν εξεύρεσης λύσεων για την περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο εκτελέσεως δεν επιτρέπει τον επιθυμούμενο τύπο. Για την περίπτωση αυτή δεν έχει προβλεφθεί συγκεκριμένο έντυπο. Σκόπιμο είναι να έρχονται τα ενδιαφερόμενα δικαστήρια σε επαφή με όσο το δυνατόν λιγότερες διατυπώσεις.

2.3.3.1. Τήρηση ειδικού τύπου (άρθρο 10 παράγραφος 3)

Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 3, το αιτούν δικαστήριο μπορεί να ζητήσει **διεξαγωγή αποδείξεων κατά έναν ειδικό τύπο**, ο οποίος απορρέει από το δικαιο του αιτούντος κράτους. Το πεδίο εφαρμογής της διάταξης αυτής έχει πολλές πτυχές. Εξάλλου δεν είναι απαραίτητο να εκτελείται η διεξαγωγή αποδείξεων εξ ολοκλήρου κατά τον τύπο που προβλέπει το δικαιο του αιτούντος κράτους. Υπάρχει και η δυνατότητα να χρησιμοποιούνται κατ' ιδίαν στοιχεία του δικαίου αυτού — όπως μια ορισμένη μορφή νοθεσίας των μαρτύρων για την υποχρέωση αληθείας, ένας συγκεκριμένος τρόπος σύνταξης των πρακτικών ή ένας ειδικός τύπος όρκου.

Διεξαγωγή αποδείξεων κατά έναν ειδικό τύπο συντρέχει επίσης όταν ζητείται να μην εφαρμοστούν ορισμένες διατάξεις του κράτους εκτελέσεως. Αυτό ισχύει ενδεχομένως σε συνάρτηση με μέτρα καταναγκασμού: πιθανόν το δικαιο του κράτους μέλους εκτελέσεως να προβλέπει εξαναγκασμό των διαδικών προς κατάθεση. Εάν στο αιτούν κράτος αυτό δεν είναι δυνατόν, πρέπει να γίνει σχετική κοινοποίηση στο κράτος εκτελέσεως. Το κράτος εκτελέσεως δεν πρέπει τότε να επιβάλλει μέτρα καταναγκασμού (άρθρο 13), σε περίπτωση δε άρνησης κατάθεσης πρέπει να επιστρέφει την παραγγελία ανεκτέλεστη.

Η αίτηση για τήρηση ειδικού τύπου σύμφωνα με το δικαιο του αιτούντος κράτους επιτρέπεται να **απορρίπτεται** μόνον όταν ο τύπος αυτός είναι ασυμβίβαστος προς το δικαιο του κράτους εκτελέσεως, ή είναι ανέφικτος λόγω μειζόνων πρακτικών δυσκολιών (άρθρο 10 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο). Ασυμβίβαστο υπάρχει μόνον όταν το δικαιο του κράτους εκτελέσεως αποκλείει ρητώς τη συγκεκριμένη διαδικασία· το γεγονός και μόνο ότι δεν την προβλέπει το δικαιο του δεν συνιστά κώλυμα. Η απαγόρευση μπορεί πάντως να προκύπτει και από τις γενικές αρχές δικαίου του κράτους εκτελέσεως: λ.χ. σε περίπτωση που τα μέτρα καταναγκασμού επιτρέπονται μόνον εάν και εφόσον υπάρχει ρητή νομική βάση, κάθε αίτημα για επιβολή μέτρου καταναγκασμού μη προβλεπομένου στο εν λόγω δικαιο πρέπει να απορρίπτεται.

Για να θεωρηθούν λόγος απόρριψης, οι πρακτικές δυσκολίες πρέπει όντως να είναι σημαντικές. Το παράδειγμα που ακολουθεί όσον αφορά την καταχώρηση μιας κατάθεσης στα πρακτικά το καθιστά σαφέστερο:

Σύμφωνα με το δικαιο του κράτους εκτελέσεως, ο δικαστής υπαγορεύει τα πρακτικά μιας εξέτασης σε μαγνητόφωνο. Οι παριστάμενοι υπογράφουν

απλώς ένα έντυπο σύμφωνα με το οποίο άκουσαν την υπαγόρευση. Δεν υπογράφουν τα πρακτικά, τα οποία συντάσσονται εκ των υστέρων βάσει της υπαγόρευσης. Η παραγγελία θα μπορούσε να απαιτεί να συντάσσονται τα πρακτικά από γραμματέα κατά τη διάρκεια της εξέτασης και να υπογράφονται από όλους τους παρισταμένους, όπως προβλέπει το δίκαιο του αιτούντος κράτους.

Εδώ πρόκειται αναμφισβήτητα για την τήρηση ενός ειδικού τύπου δυνάμει του άρθρου 10 παράγραφος 3. Ακόμη και αν αυτό δεν προβλέπεται στο δίκαιο του κράτους εκτέλεσης, δύσκολα μπορεί να διαπιστωθεί ασυμβίβαστο προς το δίκαιο του κράτους αυτού. Η προσφυγή σε γραμματέα είναι τώρα πολύ πιθανόν να γεννά πρακτικές δυσκολίες — επί παραδειγματι λόγω έλλειψης διαθέσιμου προσωπικού. Αυτές όμως οι δυσκολίες μάλλον δεν είναι σημαντικές κατά την έννοια του άρθρου 10 παράγραφος 3. Κατά κανόνα θα υπάρχει πάντοτε η δυνατότητα να βρεθεί μεταξύ του προσωπικού ενός δικαστηρίου πρόσωπο αρμόδιο για την παραχρήμα σύνταξη πρακτικών.

Αν η τήρηση συγκεκριμένου τύπου δεν γίνεται δεκτή, το αιτούν δικαστήριο ενημερώνεται σχετικά διά του εντύπου E (άρθρο 10 παράγραφος 3 τρίτο εδάφιο). Ο σκοπός του κανονισμού, ήτοι η αποτελεσματικότερη δυνατή διεξαγωγή αποδείξεων στην αλλοδαπή, υπηρετείται καλύτερα όταν αντί να κοινοποιείται αμέσως η άρνηση διενεργούνται άτυπες επαφές με το αιτούν δικαστήριο και αναζητούνται λύσεις· υπάρχει το ενδεχόμενο, εάν προηγουμένως έχει γνωστοποιηθεί ανεπίσημα η πιθανή απόρριψη ενός συγκεκριμένου τύπου, να τροποποιησει το αιτούν δικαστήριο την παραγγελία του ούτως ώστε να ζητηθεί διεξαγωγή αποδείξεων κατά το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης.

2.3.3.2. Χρησιμοποίηση τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών

Η **χρησιμοποίηση τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών** μνημονεύεται στο άρθρο 10 παράγραφος 4 ως ειδικός τρόπος διεξαγωγής αποδείξεων ανεξάρτητος από τον κανονισμό. Διακρίνονται εν προκειμένω δύο περιπτώσεις.

Οι τηλεπικοινωνιακές τεχνολογίες μπορούν εν πρώτοις να χρησιμεύουν για την τήρηση μιας παραδοσιακής διεξαγωγής αποδείξεων όχι (μόνο) μέσω εγγράφων πρακτικών, αλλά και υπό μαγνητοσκοπημένη ή μαγνητοφωνημένη μορφή. Στην περίπτωση αυτή, μετά την εκτέλεση της παραγγελίας διαβιβάζονται προς το αιτούν δικαστήριο όχι μόνο τα πρακτικά αλλά επίσης και η μαγνητοσκόπηση ή η μαγνητοφώνηση.

Πέραν αυτού, οι τηλεπικοινωνιακές τεχνολογίες μπορούν να χρησιμοποιούνται για να έχουν οι διάδικοι και/ή το αιτούν δικαστήριο τη δυνατότητα να παρακολουθούν απευθείας τη διεξαγωγή αποδείξεων και μάλιστα να συμμετέχουν ενεργά σε αυτήν μέσω βιντεοδιάσκεψης. Λεπτομερέστερες ρυθμίσεις απαντούν στα άρθρα 11 και 12.

Κατά τα άλλα οι ρυθμίσεις για την εφαρμογή των τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών είναι ανάλογες με τις ρυθμίσεις που ισχύουν και για την τήρηση ειδικού τύπου σύμφωνα με το δίκαιο του αιτούντος κράτους (άρθρο 10 παράγραφος 3). Προϋπόθεση είναι σχετικό αίτημα. Το δικαστήριο εκτελέσεως μπορεί να απορρίψει το αίτημα εάν η χρησιμοποίηση αυτή προσκρούει —για λόγους προστασίας των προσώπων ή των δεδομένων— στο δίκαιο του κράτους εκτελέσεως ή εάν είναι ανέφικτη λόγω σημαντικών τεχνικών δυσκολιών. Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 4, οι δυσκολίες αυτές μπορούν εξάλλου να υπερνικούνται εάν τα δικαστήρια παρέχουν αμοιβαίως τα απαιτούμενα τεχνικά μέσα. Εκτός αυτού, τίποτε στον κανονισμό δεν αφήνει να εννοηθεί ότι τυχόν διάθεση των απαιτούμενων μέσων από τους διαδικούς είναι ανεπίτρεπτη.

Οι δυνατότητες άρνησης βρίσκονται σε πεδίο έντασης προς τη χρησιμοποίηση σύγχρονων τηλεπικοινωνιακών μέσων που επιτρέπει κατά κανόνα ο κανονισμός. Κανένα κράτος μέλος δεν επιτρέπεται να εισάγει ή να διατηρεί στο δικαίό του διατάξεις που απαγορεύουν ολοσχερώς τη χρησιμοποίηση τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών. Ένας τέτοιος τρόπος ενέργειας θα είχε ως αποτέλεσμα να χάσει το άρθρο 10 παράγραφος 4 εντελώς την πρακτική του αξία σε αυτό το κράτος μέλος, πράγμα που θα προσέκρουε στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Περαιτέρω, από το άρθρο 10 παράγραφος 4 προκύπτει υποχρέωση των κρατών μελών να προσαρμόζουν τον τεχνικό εξοπλισμό των οικείων δικαστηρίων στις απαιτήσεις των καιρών.

2.3.3.3. Συμμετοχή των διαδικών ή των αντιπροσώπων τους

Το άρθρο 11 παράγραφοι 1 έως 4 ρυθμίζει το ρόλο των διαδικών και/ή των αντιπροσώπων τους κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων μέσω του δικαστηρίου εκτελέσεως. Γίνεται διάκριση μεταξύ παρουσίας και συμμετοχής. **Παρουσία** (άρθρο 11 παράγραφος 1) είναι στενότερη έννοια και σημαίνει την απλή φυσική παρουσία, ενώ ως **συμμετοχή** (άρθρο 11 παράγραφος 3) νοείται κάθε μορφή ενεργού συμμετοχής — όπως η εξέταση μαρτύρων. Η συμμετοχή αυτή χωρεί και με βιντεοδιάσκεψη.

Προϋπόθεση για την εφαρμογή του άρθρου 11 παράγραφοι 1 έως 4 είναι μια παραγγελία που δηλώνει την παρουσία ή τη συμμετοχή των διαδικών ή των αντιπροσώπων τους. Το αν θα διατυπωθεί τέτοια παραγγελία εξαρτάται κατ' αποκλειστικότητα από το δίκαιο του αιτούντος κράτους. Αυτό προκύπτει ήδη από τη γενική διάταξη του άρθρου 1 παράγραφος 1 και επιβεβαιώνεται από την εισαγωγική πρόταση του άρθρου 1 παράγραφος 1 («Εφόσον προβλέπεται από τη νομοθεσία του [...] αιτούντος δικαστηρίου...»). Ως εκ τούτου το άρθρο 11 δεν θεμελιώνει δικαίωμα παρουσίας ή συμμετοχής των διαδικών ανεξάρτητο από το δίκαιο του αιτούντος κράτους. Μάλλον η διάταξη αυτή εξασφαλίζει απλώς ότι το δικαίωμα παρουσίας ή συμμετοχής δυνάμει του εν λόγω δικαίου γίνεται επίσης σεβαστό και από το δικαστήριο εκτελέσεως.

Η παρουσία των διαδίκων ή των αντιπροσώπων τους βάσει του άρθρου 11 παράγραφος 1 συνιστά **απόλυτο δικαίωμα** που δεν επιτρέπεται να περιορίζεται από το δικαστήριο εκτελέσεως. Συνεπώς, η παραγγελία απλώς δηλώνει την προβλεπόμενη παρουσία και δεν την «ζητεί» (εν στενή εννοία). Το δικαστήριο εκτελέσεως δεν επιτρέπεται να επικαλείται το γεγονός ότι το δικαίο του δεν επιτρέπει στους διαδίκους να παρίστανται οσάκις διενεργείται ανάλογη διεξαγωγή αποδείξεων.

Αντιθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 3, το δικαστήριο εκτελέσεως έχει την εξουσία να θέσει όρους για την **ενεργό συμμετοχή** των διαδίκων ή των αντιπροσώπων τους. Το άρθρο 11 παράγραφος 3 δεν μνημονεύει λεπτομερώς ποιοι θα μπορούσαν να είναι οι όροι αυτοί. Αντ' αυτού παραπέμπεται γενικώς στο άρθρο 10, πράγμα που σημαίνει ότι: η διαδικασία της ενεργού συμμετοχής των διαδίκων ή των αντιπροσώπων τους πρέπει βασικά να εξελίσσεται κατά τα προβλεπόμενα από το δικαίο του δικαστηρίου εκτελέσεως (άρθρο 10 παράγραφος 2). Στην σπουδαιότερη από πρακτικής απόψεως μορφή συμμετοχής, την υποβολή ερωτήσεων προς τους εξεταζομένους, οι διάδικοι ή οι αντιπρόσωποί τους έχουν τα ίδια ακριβώς δικαιώματα με τους διαδίκους ή τους αντιπροσώπους τους σε εσωτερική διαδικασία του κράτους εκτελέσεως. Σε περίπτωση όμως που το αιτούν δικαστήριο ζητεί αποκλίνοντα τύπο συμμετοχής (λ.χ. ευρύτερο δικαίωμα υποβολής ερωτήσεων ή συμμετοχή υπό μορφή βιντεοδιάσκεψης), αυτός θα πρέπει να πληροί τους όρους του άρθρου 10 παράγραφος 3, άλλως θα ήταν ασυμβίβαστος προς το δικαίο του δικαστηρίου εκτελέσεως ή ανέφικτος λόγω μειζόνων πρακτικών δυσκολιών.

Ο **διαδικαστικός τρόπος ενέργειας** ρυθμίζεται στο άρθρο 11 παράγραφοι 2 και 4. Προϋπόθεση για την παρουσία ή τη συμμετοχή των διαδίκων συνιστά η ενημέρωση στη σχετική παραγγελία (άρθρο 11 παράγραφος 2). Η παραγγελία αυτή μπορεί να γίνεται είτε με το έντυπο Α είτε αυτοτελώς. Από το έντυπο Α προκύπτει με σαφήνεια η διαφορετική μεταχείριση της (απλής) παρουσίας και της (ενεργού) συμμετοχής: το μεν γεγονός της προβλεπόμενης παρουσίας απλώς κοινοποιείται (σημείο 9.1), ενώ αντιθέτως η συμμετοχή ζητείται (σημείο 9.2). Στην περίπτωση της συμμετοχής θα πρέπει να δηλούνται λεπτομερέστερα εκ τίνων θα συνίσταται. Επειδή το έντυπο Α δεν περιλαμβάνει αυτοτελή στήλη, η περιγραφή της αιτούμενης συμμετοχής πρέπει να επισυνάπτεται εν παραρτήματι.

Εν συνεχεία, το δικαστήριο εκτελέσεως κοινοποιεί στους διαδίκους ή τους αντιπροσώπους τους διά του εντύπου ΣΤ τον τόπο και το χρόνο της διεξαγωγής αποδείξεων, ενδεχομένως δε και τους όρους συμμετοχής (άρθρο 11 παράγραφος 4). Δεν προβλέπεται συγκεκριμένος τρόπος διαβίβασης του εντύπου αυτού. Το δικαστήριο εκτελέσεως πρέπει ως εκ τούτου να ενεργεί σύμφωνα με το οικείο δικαίο. Αν το αιτούν δικαστήριο επιθυμεί την επίδοση του εντύπου αυτού στους διαδίκους κατά έναν ειδικό τύπο, πρέπει να

υποβάλλει σχετικό αίτημα σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 3. Δεν απαιτείται μετάφραση του εντύπου, διότι η γενική ρύθμιση του άρθρου 5 περιλαμβάνει και κοινοποιήσεις βάσει του άρθρου 11 παράγραφος 4. Για πρακτικούς λόγους είναι σκόπιμο να διαβιβάζεται και η κοινοποίηση προς το αιτούν δικαστήριο χάριν τεκμηρίωσης.

Ενώ οι παράγραφοι 1 έως 4 του άρθρου 11 ρυθμίζουν το προβλεπόμενο από τον κανονισμό δικαίωμα παρουσίας ή συμμετοχής των διαδίκων στη διεξαγωγή αποδείξεων, η παράγραφος 5 δηλώνει το αυτονόητο: ακόμα και όταν δεν ζητείται η παρουσία ή η συμμετοχή των διαδίκων, το δικαστήριο εκτελέσεως μπορεί να ζητεί την παρουσία ή τη συμμετοχή των διαδίκων. Αυτό συνάγεται ήδη από το άρθρο 10 παράγραφος 2, σύμφωνα με το οποίο οι παραγγελίες εκτελούνται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους εκτελέσεως. Σε περίπτωση που το δίκαιο αυτό προβλέπει την παρουσία ή τη συμμετοχή των διαδίκων, το δικαστήριο εκτελέσεως μπορεί να κάνει χρήση της δυνατότητας αυτής ακόμα και αν δεν έχει υποβληθεί σχετικό αίτημα. Ωστόσο, το άρθρο 11 παράγραφος 5 θέτει έναν περιορισμό: την προϋπόθεση ότι η παρουσία ή η συμμετοχή των διαδίκων προβλέπεται επίσης και από το δίκαιο του αιτούντος κράτους. Δηλαδή, η διεξαγωγή αποδείξεων στην αλλοδαπή δεν πρέπει να παρέχει αιφνιδίως στους διαδίκους μιας συγκεκριμένης διαδικασίας περισσότερα δικαιώματα από όσα θα είχαν σε μια καθαρά εσωτερική διαδικασία. Εάν εν τοιαύτη περιπτώσει η διεξαγωγή αποδείξεων δίχως συμμετοχή των διαδίκων προσκρούει στο δίκαιο του κράτους εκτελέσεως, τότε δυνατόν να απορρίπτεται (άρθρο 10 παράγραφος 3).

2.3.3.4. Συμμετοχή εντεταλμένων του αιτούντος δικαστηρίου

Το άρθρο 12 ρυθμίζει τη δυνατότητα παρουσίας ή (ενεργού) συμμετοχής των εντεταλμένων του αιτούντος δικαστηρίου στη διεξαγωγή αποδείξεων. Και εδώ πρόκειται για ειδικό τύπο της παραδοσιακής διεξαγωγής αποδείξεων. Η διεξαγωγή αποδείξεων τελεί υπό την αρμοδιότητα του δικαστηρίου εκτελέσεως — ενώ άλλως έχει η απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων δυνάμει του άρθρου 17.

Το άρθρο 12 παράγραφος 2 ορίζει ποιος μπορεί να είναι εντεταλμένος του αιτούντος δικαστηρίου σύμφωνα με το οικείο δίκαιο και μόνο. Στην πράξη θεωρούνται κατάλληλα τα μέλη του εν λόγω δικαστηρίου —και προπάντων ο επιληφθείς της υποθέσεως δικαστής— καθώς και πραγματογνώμονες. Το δικαστήριο εκτελέσεως δεν έχει εν προκειμένω αρμοδιότητα ελέγχου: όταν το αιτούν δικαστήριο κατονομάζει στην παραγγελία ένα πρόσωπο ως εντεταλμένο του, αυτό σημαίνει ότι του έχει όντως ανατεθεί το καθήκον αυτό.

Ο στόχος του άρθρου 12 είναι διττός: αφενός ο εντεταλμένος του αιτούντος δικαστηρίου μπορεί να είναι αυτήκοος μάρτυς των δηλώσεων των εξεταζομένων, πράγμα που μπορεί να έχει αποφασιστική σημασία για την αξιολόγηση των δηλώσεων αυτών. Για το σκοπό αυτόν αρκεί η απλή

(παθητική) παρουσία των εντεταλμένων. Η σημασία της (ενεργού) συμμετοχής είναι πολύ μεγαλύτερη. Κατά τη διάρκεια μιας διεξαγωγής αποδείξεων ενδέχεται πάντοτε να προκύψουν εξελίξεις που δεν μπορούσε να προβλέπει ούτε η διεξοδικότερη παραγγελία. Ο εντεταλμένος του αιτούντος δικαστηρίου που παρίσταται έχει τη δυνατότητα να αντιδρά σε τέτοιες εξελίξεις υποβάλλοντας επί παραδείγματι ερωτήματα η αναγκαιότητα των οποίων προκύπτει μόνον αφού οι εξεταζόμενοι προβούν στις δηλώσεις στις οποίες προβαίνουν. Ο πραγματογνώμων που ενδέχεται να αποσταλεί ως εντεταλμένος μπορεί επιπλέον να υποβάλει τεχνικές ερωτήσεις που έχουν σημασία για τη γνωμάτευσή του.

Το άρθρο 12 διαφέρει ελάχιστα από το άρθρο 11 ως προς τη διάρθρωσή του. Προϋπόθεση για την εφαρμογή της διάταξης αυτής είναι και πάλι η ενημέρωση στη σχετική παραγγελία. Το αν μπορεί ή αν πρέπει καν να υποβληθεί ένα τέτοιο αίτημα κρίνεται από το δίκαιο του αιτούντος δικαστηρίου. Συνεπώς το άρθρο 12 δεν θεμελιώνει δικαίωμα ή συμμετοχή εντεταλμένων του αιτούντος δικαστηρίου ανεξάρτητο από το δίκαιο του αιτούντος κράτους. Η διάταξη αυτή ενεργοποιείται μόνον όταν το εν λόγω δίκαιο καθιστά δυνατή ή μάλιστα προβλέπει την παρουσία ή τη συμμετοχή εντεταλμένων του δικαστηρίου σε διεξαγωγή αποδείξεων στην αλλοδαπή.

Η απλή παρουσία εντεταλμένων του αιτούντος δικαστηρίου στη διεξαγωγή αποδείξεων πρέπει να επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση ανεξαιρέτως (άρθρο 12 παράγραφος 1), ενώ η ενεργός συμμετοχή (λ.χ. δικαίωμα υποβολής ερωτήσεων) μόνον υπό προϋποθέσεις που ορίζει το δικαστήριο εκτελέσεως (άρθρο 12 παράγραφος 4). Οι προϋποθέσεις αυτές ορίζονται πάλι βάσει του άρθρου 10. Συνεπώς, περιορισμό της ενεργού συμμετοχής συνιστούν το ασυμβίβαστο με το δίκαιο του αιτούντος δικαστηρίου και οι μείζονες πρακτικές δυσκολίες. Σύμφωνα πάντως με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, το δίκαιο του δικαστηρίου εκτελέσεως δεν πρέπει να είναι τόσο περιοριστικό ώστε να χάνει κάθε πρακτική αξία το δικαίωμα ενεργού συμμετοχής δυνάμει του άρθρου 12 παράγραφος 4. Αυτό σημαίνει ειδικότερα ότι: πυρήνας του δικαιώματος συμμετοχής είναι η δυνατότητα υποβολής ερωτήσεων στους εξεταζόμενους. Η συγκεκριμένη διαμόρφωση αυτού του δικαιώματος υποβολής ερωτήσεων συμμορφούται προς το δίκαιο του δικαστηρίου εκτελέσεως.

Επ' αυτής ιδίως της βάσεως πρέπει να αποφασίζεται εάν οι ερωτήσεις υποβάλλονται άμεσα ή μέσω του διενεργούντος την εξέταση δικαστή του δικαστηρίου εκτελέσεως. Ο εν λόγω δικαστής θα μπορεί επίσης να απορρίπτει ορισμένες ερωτήσεις, όταν λ.χ. προσκρούουν σε δικαίωμα άρνησης των μαρτύρων βάσει του δικαίου του δικαστηρίου εκτελέσεως. Θα ήταν ωστόσο ανεπίτρεπτο να αποκλείεται κάθε δικαίωμα των εντεταλμένων του αιτούντος δικαστηρίου να υποβάλλουν ερωτήσεις.

Οι διαδικαστικές ενέργειες ρυθμίζονται στο άρθρο 12 παράγραφοι 3 και 5. Κατά το άρθρο 12 παράγραφος 3, το αιτούν δικαστήριο μπορεί να συ-

μπεριλαμβάνει τη γνωστοποίηση σύμφωνα με την οποία κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων θα παρίσταται εντεταλμένος, ή τη ζητούμενη ενεργό συμμετοχή, στην αρχική αίτηση δικαστικής συνδρομής (έντυπο Α)· η κοινοποίηση αυτή μπορεί πάντως να γίνεται και εκ των υστέρων. Το δικαστήριο εκτελέσεως κοινοποιεί κατόπιν στο αιτούν δικαστήριο διά του εντύπου ΣΤ τον τόπο και το χρόνο της διεξαγωγής, ορίζοντας ενδεχομένως τις προϋποθέσεις συμμετοχής. Σκόπιμο είναι της τυπικής κοινοποίησης να προηγείται άτυπη (τηλεφωνική) συμφωνία των ενδιαφερομένων δικαστηρίων για τις προθεσμίες.

2.3.4. Λόγοι άρνησης

Το άρθρο 14 παράγραφοι 1 και 2 συγκεφαλαιώνει (εντελώς διαφορετικούς) λόγους για την **άρνηση εκτελέσεως παραγγελίας**. Η διάταξη αυτή φέρει εξαντλητικό χαρακτήρα όταν η διεξαγωγή αποδείξεων παραγγέλλεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους εκτελέσεως. Άλλοι λόγοι άρνησης δεν επιτρέπεται να προβάλλονται στις περιπτώσεις αυτές. Εάν αντιθέτως η διεξαγωγή αποδείξεων ζητείται κατά παρέκκλιση του εν λόγω δικαίου, λαμβάνονται επιπλέον υπόψη οι λόγοι άρνησης που μνημονεύονται στο άρθρο 10 παράγραφοι 3 και 4.

Το **άρθρο 14 παράγραφος 1** ρυθμίζει προπάντων τα δικαιώματα άρνησης ή απαγόρευσης κατάθεσης σύμφωνα με το δίκαιο του αιτούντος κράτους ή του κράτους εκτελέσεως. Στους περιορισμούς αυτούς πρέπει να ακολουθείται κατά γράμμα η διάταξη μόνον όταν την επικαλείται το εξεταζόμενο πρόσωπο — ενδεχομένως αφού το δικαστήριο το νοθετίσει ως προς τα δικαιώματά του. Δεν προβλέπεται αυτεπαγγέλτως επιβαλλόμενη απαγόρευση κατάθεσης. Γενικά, αυτός ο λόγος άρνησης αναγνωρίζεται αφού γίνει απόπειρα εξέτασης. Εάν ο εξεταζόμενος επικαλεστεί δικαίωμά του να αρνηθεί την κατάθεση σύμφωνα με το δίκαιο του αιτούντος κράτους και εάν δεν υπάρχουν σχετικές πληροφορίες, το δικαστήριο εκτελέσεως πρέπει να ζητήσει διευκρινίσεις από το αιτούν δικαστήριο. Δεν προβλέπεται ειδικό έντυπο γι' αυτό. Εάν προκύψει ότι δικαίως υπήρξε άρνηση κατάθεσης, το γεγονός κοινοποιείται πάραυτα στο αιτούν δικαστήριο διά του εντύπου Η.

Το **άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχεία α) και β)** περιέχει λόγους άρνησης που προκύπτουν ήδη στην κατ' ουσίαν εξέταση της παραγγελίας. Οι λόγοι αυτοί κοινοποιούνται στο αιτούν δικαστήριο εντός 60 ημερών από την παραλαβή της παραγγελίας (άρθρο 14 παράγραφος 4).

Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο α), η εκτέλεση παραγγελίας μπορεί να μη γίνεται δεκτή εάν δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Το αν ισχύει αυτό πρέπει να διερευνηθεί με κριτήρια ανεξάρτητα από τον κανονισμό (βλέπε ανωτέρω σημείο 1).

Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο β), η παραγγελία μπορεί να μη γίνει δεκτή εάν κατά το δίκαιο του κράτους εκτελέσεως δεν υπάγεται

στη δικαιοδοσία του δικαστηρίου του. Η διάταξη αυτή αφορά μόνον την (μάλλον αδιανόητη) περίπτωση κατά την οποία, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους εκτελέσεως, ένας ορισμένος τύπος διεξαγωγής αποδείξεων ανεξάρτητος από το αντικείμενο της διαδικασίας πρέπει να διεκπεραιωθεί όχι από δικαστήρια αλλά από άλλα όργανα. Αντιθέτως, δεν περιλαμβάνεται η κατάσταση στην οποία μια υπόθεση η οποία κατά τον κανονισμό χαρακτηρίζεται αστική δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους εκτελέσεως. Όταν στην περίπτωση αυτή ένα δικαστήριο παραγγέλλει τη διεξαγωγή αποδείξεων, ο τύπος της οποίας υπάγεται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους εκτελέσεως (π.χ. η εξέταση μαρτύρων), το άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο β) δεν ισχύει και ως εκ τούτου πρέπει να πραγματοποιηθεί η διεξαγωγή αποδείξεων. Αυτό προκύπτει κυρίως από το άρθρο 14 παράγραφος 3, σύμφωνα με το οποίο η παραγγελία δεν επιτρέπεται να απορριφθεί (μεταξύ άλλων) και διότι στο κράτος εκτελέσεως δεν υφίσταται δικαστική διαδικασία αντίστοιχη με τη διαδικασία του αιτούντος κράτους.

Το **άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχεία γ) και δ)** ρυθμίζει τις έννομες συνέπειες μιας αίτησης για τη συμπλήρωση παραγγελίας (άρθρο 8) ή για την πληρωμή προκαταβολής επί των εξόδων (άρθρο 18). Εάν η αίτηση αυτή δεν ακολουθήσει εντός 30 (συμπλήρωση) ή 60 ημερών (προκαταβολή), η εκτέλεση της παραγγελίας μπορεί να μη γίνει δεκτή. Το αιτούν δικαστήριο ενημερώνεται γι' αυτό αμέσως μετά την παρέλευση της προθεσμίας. Το γεγονός ότι στο άρθρο 14 παράγραφος 4 προβλέπεται 60ήμερη προθεσμία από την παραλαβή της παραγγελίας και γι' αυτές επίσης τις περιπτώσεις πρέπει να είναι συντακτικό σφάλμα· η άρνηση είναι αυτονόητη μόνον αφού παρέλθουν ανεκμετάλλευτες οι προθεσμίες που μνημονεύονται στο άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχεία γ) και δ).

Άλλοι λόγοι άρνησης δεν προβλέπονται. Αυτό προκύπτει ήδη από τη ρητή διατύπωση του άρθρου 14 παράγραφοι 1 και 2 πρώτο εδάφιο. Εκτός αυτού, το άρθρο 14 παράγραφος 3 ορίζει ρητά ότι η εκτέλεση της παραγγελίας δεν επιτρέπεται να μη γίνει δεκτή όταν για τη διαδικασία επί της οποίας στηρίζεται η διαδικασία υφίσταται αποκλειστική αρμοδιότητα του κράτους εκτελέσεως. Το δικαστήριο εκτελέσεως δεσμεύεται συνεπώς από το δικαστήριο εκτελέσεως το οποίο κρίνει το θέμα της αρμοδιότητας. Σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 (κανονισμός «Βρυξέλλες I»), η παραβίαση των διατάξεων περί αποκλειστικής αρμοδιότητας συνιστά λόγο άρνησης της αναγνώρισης και της εκτέλεσης.

3. Απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων

Η δυνατότητα απευθείας διεξαγωγής αποδείξεων στην αλλοδαπή (άρθρο 17) αποτελεί σημαντική πρόοδο έναντι της μέχρι τούδε νομικής καταστάσεως. Σε αντιδιαστολή προς την παραδοσιακή διεξαγωγή αποδείξεων διά της δικαστικής συνδρομής, το αιτούν δικαστήριο διευθύνει την εν προκειμένω διεξαγωγή αποδείξεων αποκλειστικά σύμφωνα με το οικείο δίκαιο και δίχως συμμετοχή δικαστηρίων του κράτους στο οποίο θα πραγματοποιηθεί η διεξαγωγή αποδείξεων (άρθρο 17 παράγραφοι 3 και 6· για τυχόν εξαιρέσεις βλέπε κατωτέρω).

Το αν ένα δικαστήριο μπορεί ή ενδεχομένως οφείλει να κάνει χρήση της δυνατότητας απευθείας διεξαγωγής αποδείξεων που διανοίγει ο κανονισμός εξαρτάται μόνον από το δίκαιό του. Αυτό συνάγεται από το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β): το άρθρο 17 εφαρμόζεται μόνον εάν ένα δικαστήριο ζητεί σύμφωνα με τις εθνικές του νομοθετικές διατάξεις άδεια να πραγματοποιήσει διεξαγωγή αποδείξεων στην αλλοδαπή.

Το δίκαιο του αιτούντος κράτους κρίνει επίσης ποιος πραγματοποιεί τη διεξαγωγή αποδείξεων (άρθρο 17 παράγραφος 3). Δυνατές στην πράξη είναι δύο περιπτώσεις. Αφενός το ίδιο το δικαστήριο —άρα και ο αρμόδιος(-οι) δικαστής(-ές)— μπορεί να πραγματοποιήσει διεξαγωγή αποδείξεων στην αλλοδαπή. Αφετέρου υπάρχει δυνατότητα αποστολής πραγματογνώμονα ο οποίος συνάγει τα πορίσματά του στην αλλοδαπή και επί της βάσεως αυτής γνωματεύει κατόπιν ενώπιον του δικάζοντος δικαστηρίου.

Το αν η αποστολή πραγματογνώμονα συνιστά απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων κατά την έννοια του άρθρου 17 αποτέλεσε κατά την εκπόνηση του κανονισμού αμφιλεγόμενο ζήτημα. Ορισμένα κράτη μέλη έκριναν ότι η απλή συναγωγή πορισμάτων από πραγματογνώμονα δεν πρέπει να θεωρείται δικαστική δραστηριότητα και συνεπώς δεν εμπίπτει εξ υπαρχής στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Κατά την άποψη αυτή τα δικαστήρια έχουν βασικά δικαίωμα να αποστέλλουν πραγματογνώμονες στην αλλοδαπή. Άλλα κράτη χαρακτήρισαν αντιθέτως τη δραστηριότητα του εμπειρογνώμονα ως (εν ευρεία έννοια) δικαστική δραστηριότητα του κράτους αποστολής και έκριναν ότι απουσία ρητής αδείας η δραστηριότητα αυτή είναι —για λόγους δημοσίου διεθνούς δικαίου— ανεπίτρεπτη. Το άρθρο 17 παράγραφος 3 επέλεξε στο επίμαχο αυτό ζήτημα περιοριστικότερη διατύπωση. Και η αποστολή πραγματογνώμονα επιτρέπεται συνεπώς μόνο με τη διαδικασία του άρθρου 17.

Οι δυνατότητες απευθείας διεξαγωγής αποδείξεων στην αλλοδαπή είναι πολλαπλώς περιορισμένες. Κατά κανόνα η διεξαγωγή αποδείξεων μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο σε εκούσια βάση (άρθρο 17 παράγραφος 2). Συνεπώς, ένα δικαστήριο δεν μπορεί επ' ουδενί να επιβάλει στην αλλοδαπή

καταναγκαστικά μέτρα. Οι εξεταζόμενοι πρέπει να ενημερώνονται ευθέως για τον προαιρετικό χαρακτήρα της κατάθεσής τους.

Περαιτέρω, η αρμόδια αρχή του κράτους εκτέλεσεως μπορεί να θέτει όρους για τη διεξαγωγή αποδείξεων (άρθρο 17 παράγραφος 4). Ένας τέτοιος όρος μπορεί ειδικότερα να είναι η συμμετοχή δικαστηρίου του κράτους εκτέλεσεως. Και σε αυτήν επίσης την περίπτωση όμως η διεξαγωγή αποδείξεων είναι αρμοδιότητα του αιτούντος δικαστηρίου· το διορισμένο δικαστήριο του κράτους εκτέλεσεως πρέπει να μεριμνά προκειμένου για την ορθή εφαρμογή του άρθρου 17 και την τήρηση των τυχόν επιβαλλομένων όρων.

Μια παραγγελία για απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων μπορεί να απορριφθεί αν η παραγγελία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού ή δεν περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 4 [άρθρο 17 παράγραφος 5 στοιχεία α) και β)]. Οι εν προκειμένω λόγοι άρνησης αντιστοιχούν στους λόγους που ισχύουν και για παραγγελίες κατά τον παραδοσιακό τρόπο [άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχεία α) και γ)]. Επιπλέον, μια απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων μπορεί να μη γίνει δεκτή όταν αντίκειται προς βασικές αρχές δικαίου του κράτους εκτέλεσεως [άρθρο 17 παράγραφος 5 στοιχείο γ)].

Η πρακτική αξία του τελευταίου αυτού λόγου άρνησης δεν πρέπει να είναι πολύ μεγάλη. Κατά κανόνα δεν επιτρέπεται να απορρίπτεται κάθε μορφή απευθείας διεξαγωγής αποδείξεων εν γένει από δικαστήρια άλλων κρατών μελών με επίκληση του συγκεκριμένου αυτού λόγου άρνησης και δη με την αιτιολογία ότι η εν λόγω διεξαγωγή αποδείξεων θίγει τα κυριαρχικά δικαιώματα του ενδιαφερομένου κράτους. Το άρθρο 17 χρησιμεύει άλλωστε ακριβώς για την υπερνίκηση αυτού του —ενδεχομένως βάσιμου σύμφωνα με το δημόσιο διεθνές δίκαιο— σκεπτικού περί κυριαρχικών δικαιωμάτων. Πέραν αυτού, το άρθρο 17 θα έχανε κάθε πρακτική αξία αν επιτρεπόταν στα κράτη μέλη να αρνούνται κάθε μορφή απευθείας διεξαγωγής αποδείξεων επικαλούμενα βασικές αρχές δικαίου. Γι' αυτόν και μόνο το λόγο η διασταλτική ερμηνεία του άρθρου 17 παράγραφος 5 είναι ήδη απαραίδεκτη.

Ο εν προκειμένω λόγος άρνησης μπορεί συνεπώς να προβληθεί μόνον όταν η προβλεπόμενη απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων αντίκειται σε βασικές αρχές δικαίου του κράτους στο οποίο θα πραγματοποιηθεί. Στη συνάρτηση αυτή πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η διεξαγωγή αποδείξεων δυνάμει του άρθρου 17 παράγραφος 2 μπορεί ούτως ή άλλως να πραγματοποιείται μόνον επί εκουσίας βάσεως και δίχως καταναγκαστικά μέτρα. Ως εκ τούτου, το άρθρο 17 παράγραφος 5 στοιχείο γ) θα παίζει ένα ρόλο μόνον όταν —παρά την εκούσια συμμετοχή όλων των ενεχομένων— η προβλεπόμενη διεξαγωγή αποδείξεων παραβιάζει βασικές αρχές δικαίου του κράτους στο οποίο θα πραγματοποιηθεί. Μια τέτοια κατάσταση δύσκολα καθίσταται νοητή. Κατά πάσα πιθανότητα συντρέχει όταν αμφισβητείται το εκούσιο της συμμετοχής — όπως λ.χ. όταν προβλέπεται εξέταση παιδιών.

Το γεγονός ότι η διενέργεια απευθείας διεξαγωγής αποδείξεων μπορεί να απορριφθεί μόνο σε περίπτωση παραβίασης βασικών κανόνων δικαίου του κράτους στο οποίο θα πραγματοποιηθεί έχει επιπτώσεις και στην ερμηνεία του άρθρου 17 παράγραφος 4. Οι όροι που μπορεί να θέτει το κράτος εκτελέσεως δεν επιτρέπεται να διαμορφώνονται κατά τρόπον που ουσιαστικά δεν επιτρέπει την απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων. Αυτό θα συνέβαινε φερ' ειπείν αν ο ρόλος του δικαστηρίου που διορίζεται από το κράτος εκτελέσεως σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 4 του παρείχε τόση εξουσία ώστε κατ' ουσίαν αυτό το δικαστήριο (και όχι το αιτούν) να προϊσταται της διεξαγωγής αποδείξεων.

Η **δικονομική διαδικασία** στην απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων ρυθμίζεται από το άρθρο 17 παράγραφοι 1 και 4. Για αποφάσεις σχετικά με παραγγελίες για απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων κάθε κράτος μέλος πρέπει σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 να ορίζει είτε το κεντρικό όργανο του άρθρου 3 παράγραφοι 1 και 2 είτε μία ή περισσότερες άλλες αρχές. Αυτές μπορούν εν προκειμένω να είναι δικαστήρια. Σε αυτά τα αρμόδια όργανα πρέπει να απευθύνει παραγγελία διά του εντύπου I δικαστήριο που επιθυμεί διεξαγωγή αποδείξεων σε άλλο κράτος μέλος (άρθρο 17 παράγραφος 1). Στο έντυπο πρέπει να περιγράφεται όσο το δυνατόν ακριβέστερα η σκοπούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Το αρμόδιο όργανο του κράτους όπου θα πραγματοποιηθεί η διεξαγωγή αποδείξεων πρέπει να κοινοποιήσει εντός 30 ημερών με το έντυπο I αν και ενδεχομένως υπό ποιους όρους επιτρέπεται η διεξαγωγή αποδείξεων (άρθρο 17 παράγραφος 4). Παράλληλα προωθείται η χρησιμοποίηση τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών (άρθρο 17 παράγραφος 4 τρίτο εδάφιο).

Οι έννομες συνέπειες της απράκτως παρερχόμενης 30ήμερης προθεσμίας δεν ρυθμίζονται. Εφόσον δεν υπάρχουν ρητές ρυθμίσεις, η σιωπή μάλλον δεν πρέπει να θεωρηθεί συγκατάθεση. Το αιτούν δικαστήριο πρέπει επίσης να αναμένει την απόφαση του αρμόδιου οργάνου και μετά την παρέλευση της προθεσμίας. Αλλιώς, η συχνή υπέρβαση των προθεσμιών θα συνιστούσε αναμφίβολα παράβαση της Συνθήκης κατά την έννοια των άρθρων 226 επ. της συνθήκης ΕΚ.

4. Έξοδα

4.1. Βασική αρχή

Σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1, για την εκτέλεση παραγγελιόμενης διεξαγωγής αποδείξεων δεν απαιτείται πληρωμή τελών ή εξόδων. Συνεπώς, η δικαστική συνδρομή παρέχεται **κατ' αρχήν δωρεάν**. Η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται κατ' αναλογίαν εάν το κράτος εκτελέσεως αναθέσει σε δικα-

στήριό του, σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 4, να εποπτεύσει την τήρηση των όρων που έχουν τεθεί για την απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων. Συνεπώς ούτε και γι' αυτό χρεώνονται έξοδα.

4.2. Επιστροφή εξόδων από το αιτούν δικαστήριο

Για ορισμένες πιθανόν δαπανηρές ενέργειες, το άρθρο 18 παράγραφος 2 προβλέπει, κατά παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα του άρθρου 18 παράγραφος 1, **επιστροφή εξόδων**. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται τα έξοδα για πραγματογνώμονες και διερμηνείς, καθώς και έξοδα που γεννώνται από την εφαρμογή ειδικών τύπων (άρθρο 10 παράγραφος 3) ή τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών (άρθρο 10 παράγραφος 4).

Με εξαίρεση την ιδιαίτωση περίπτωση των εξόδων για εμπειρογνώμονες (κατωτέρω σημείο 4.3), το άρθρο 18 παράγραφος 2 ενεργοποιείται μόνο *μετά* την πραγματοποίηση της διεξαγωγής αποδείξεων. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 3 η πληρωμή προκαταβολής επί των εξόδων δεν αποτελεί όρο για την πραγματοποίηση μιας διεξαγωγής αποδείξεων, εκτός αν πρόκειται για έξοδα πραγματογνωμοσύνης. Το δικαστήριο εκτέλεσεως πρέπει συνεπώς να πραγματοποιεί την αιτούμενη διεξαγωγή αποδείξεων ακόμα και όταν συνεπάγεται δαπάνες επιστρεπτές δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 2. Εάν η διεξαγωγή αποδείξεων από το δικαστήριο εκτέλεσεως δεν είναι δυνατή παρά μόνον εάν πράγματι καταβληθούν τα έξοδα —όταν λ.χ. ένας διερμηνέας συμμετέχει μόνον αν του προπληρωθούν οι αμοιβές του—, το δικαστήριο εκτέλεσεως υποχρεούται να προκαταβάλει τις αμοιβές αυτές. Η εφαρμογή διατάξεων της εθνικής δικονομίας του κράτους εκτέλεσεως, σύμφωνα με τις οποίες η διεξαγωγή αποδείξεων στις περιπτώσεις αυτές εξαρτάται από την πληρωμή προκαταβολής επί των εξόδων, αποκλείεται δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 3 (εκτός αν πρόκειται για πραγματογνωμοσύνες).

Εάν απαιτηθεί επιστροφή εξόδων εκ των υστέρων, το αιτούν δικαστήριο πρέπει πάραυτα να προβεί στην επιστροφή τους. Το δικαστήριο μπορεί είτε να πληρώσει το ίδιο τα έξοδα αυτά είτε να ζητήσει την πληρωμή τους από τους διαδίκους. Το ζήτημα που πρέπει να διευθετηθεί στη συνάρτηση αυτή, δηλαδή το αν ή ποιος διάδικος υποχρεούται να πληρώσει, κρίνεται μόνο σύμφωνα με το δίκαιο του αιτούντος κράτους (άρθρο 18 παράγραφος 2 τελευταίο εδάφιο). Σε σχέση ωστόσο με το δικαστήριο εκτέλεσεως, η υποχρέωση επιστροφής αφορά το αιτούν δικαστήριο. Συνεπώς, σε περίπτωση αδυναμίας ή άρνησης πληρωμής από μέρους των διαδίκων, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να καταβάλει τα έξοδα ακόμα και όταν σύμφωνα με το δίκαιό του καθεαυτό υποχρεωμένοι να πληρώσουν είναι οι διάδικοι. Προς αποφυγή της επικουρικής αυτής ευθύνης, κάθε παραγγελία που προβλέπεται να συνεπιφέρει έξοδα πρέπει να πραγματοποιείται μόνον αφού οι πάσης φύσεως αποζημιώσεις

προκαταβληθούν στο αιτούν δικαστήριο από τους διαδίκους οι οποίοι υποχρεούνται να πληρώσουν σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο.

4.3. Προκαταβολή επί των εξόδων

Η ρύθμιση του άρθρου 18 παράγραφος 2 ισχύει και για τις αμοιβές πραγματογνωμόνων. Το δικαστήριο εκτελέσεως *μπορεί* ως εκ τούτου να πληρώνει αρχικά το ίδιο τα έξοδα πραγματογνωμόνα και εν συνεχεία να απαιτεί την επιστροφή τους από το αιτούν δικαστήριο. Το άρθρο 18 παράγραφος 3 διανοίγει όμως και τη δυνατότητα να εξαρτάται μια πραγματογνωμοσύνη από την πληρωμή προκαταβολής επί των εξόδων.

Γι' αυτόν το σκοπό, το δικαστήριο εκτελέσεως μπορεί, χρησιμοποιώντας το έντυπο Γ, να καλεί το αιτούν δικαστήριο να καταβάλει προκαταβολή επί των εξόδων (άρθρο 8 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο). Το αιτούν δικαστήριο μπορεί είτε να εμβάσει το ίδιο αυτή την προκαταβολή είτε να καλέσει τους διαδίκους να το πράξουν. Το αν και το ποιος διάδικος υποχρεούται να πληρώσει την προκαταβολή, καθώς και οι συνέπειες της μη καταβολής στη διαδικασία του αιτούντος δικαστηρίου, κρίνεται πάλι από το δίκαιο του εν λόγω δικαστηρίου και μόνο.

Η πληρωμή της προκαταβολής πρέπει να επιβεβαιωθεί από το δικαστήριο εκτελέσεως, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο, εντός δέκα ημερών με αποστολή του εντύπου Δ. Μόνον από αυτή τη χρονική στιγμή και ύστερα αρχίζει η 90ήμερη προθεσμία εκτέλεσης της παραγγελίας (άρθρα 9 παράγραφος 2 και 10 παράγραφος 1). Σε τι ύψος καθορίζεται εν συνεχεία η αμοιβή του πραγματογνωμόνα και κατά πόσον οι διάδικοι της αρχικής διαδικασίας έχουν δικαίωμα να αναμειχθούν στο θέμα αυτό κρίνεται αποκλειστικά με βάση το δίκαιο του κράτους εκτελέσεως. Είναι αυτονόητο, και άρα δεν χρειάζεται να ορίζεται αυτοτελώς, ότι μετά την καταβολή της αμοιβής του εμπειρογνώμονα το τυχόν εναπομένον υπόλοιπο της προκαταβολής δέον να επιστρέφεται πάραυτα στο αιτούν δικαστήριο.

Εάν εντός 60 ημερών μετά την απαίτηση δεν διαβιβαστεί προκαταβολή, η εκτέλεση της παραγγελίας μπορεί να μη γίνει δεκτή [άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο δ): έντυπο Η]. Αυτό βέβαια δεν εμποδίζει επανάληψη της παραγγελίας εάν οι διάδικοι ή το αιτούν δικαστήριο συμφωνήσουν τελικά να καταβάλουν την προκαταβολή επί των εξόδων και μετά την παρέλευση του χρόνου αυτού.

Το άρθρο 18 παράγραφος 3 τελευταίο εδάφιο ορίζει ρητά ότι η προκαταβολή δεν αποτελεί όρο εκτέλεσης άλλων παραγγελιών. Οι συνέπειες της ρύθμισης αυτής έχουν ήδη επισημανθεί ανωτέρω (σημείο 4.2).

5. Τελικές διατάξεις

Ο κανονισμός άρχισε να ισχύει τυπικά την 1η Ιουλίου 2001 (άρθρο 24 παράγραφος 1). Οι διατάξεις οι σχετικές με τα δικαστήρια τίθενται ωστόσο σε εφαρμογή την 1η Ιανουαρίου 2004 (άρθρο 24 παράγραφος 2). Ός την 1η Ιουλίου 2003 τα κράτη μέλη έπρεπε να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή τα εξής (άρθρο 22):

- τα δικαστήρια τα αρμόδια για τη διεξαγωγή αποδείξεων με την εκάστοτε ειδική τους αρμοδιότητα·
- τα κεντρικά όργανα και τις αρχές που έχουν αρμοδιότητα απευθείας διεξαγωγής αποδείξεων·
- τα τεχνικά μέσα που διαθέτουν για την παραλαβή της παραγγελίας τα αρμόδια προς τούτο δικαστήρια·
- τις επιτρεπόμενες γλώσσες όσον αφορά τις παραγγελίες.

Βάσει των δηλώσεων αυτών, η Επιτροπή συνέταξε δυνάμει του άρθρου 19 παράγραφος 1 εγχειρίδιο, το οποίο διατίθεται και ενημερώνεται και σε ηλεκτρονική επίσης μορφή. Οσάκις μελλοντικά προκύπτουν μεταβολές στα κράτη μέλη, πρέπει και αυτές να κοινοποιούνται πάραυτα στην Επιτροπή.

Δυνάμει του άρθρου 21 παράγραφος 1, ο κανονισμός έχει το προβάδισμα έναντι κάθε σχετικής διμερούς και πολυμερούς συμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών. Η σύμβαση της Χάγης για τη λήψη μαρτυρικών αποδείξεων επιτρέπει —ως η σπουδαιότερη πηγή δικαίου σε αυτόν τον τομέα— το προβάδισμα ειδικών νομικών πράξεων (άρθρο 32 της σύμβασης της Χάγης). Τα κράτη μέλη έχουν πάντως το δικαίωμα να διατηρούν τις συμφωνίες αυτές, χάριν περαιτέρω απλοποίησης της διεξαγωγής αποδείξεων, ή και να τις ανανεώνουν, με την προϋπόθεση ωστόσο να συνάδουν οι συμφωνίες αυτές με τον κανονισμό. Αυτό εξυπονεί συν τοις άλλοις ότι οι συμφωνίες δεν επιτρέπεται να περιέχουν περιπλοκότερες ρυθμίσεις απ' ό,τι ο κανονισμός. Τα κράτη μέλη έπρεπε να διαβιβάσουν στην Επιτροπή ως την 1η Ιουλίου 2003 αντίγραφο των συμφωνιών που διατηρούν επ' αυτής της βάσεως. Στην περίπτωση συμφωνιών που θα συνάπτονται μελλοντικά, θα πρέπει να διαβιβάζεται πάραυτα στην Επιτροπή αντίγραφο του σχεδίου τους. Πέραν αυτού, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν κάθε τυχόν καταγγελία ή τροποποίηση των συμφωνιών αυτών. Η Επιτροπή πρέπει να περιλαμβάνει στο εγχειρίδιό της και αυτές επίσης τις πληροφορίες.

Εκτός από τη σύνταξη του εγχειριδίου, η Επιτροπή είναι επιφορτισμένη με την τυχόν απαιτούμενη ενημέρωση ή τεχνική προσαρμογή των εντύπων που ανευρίσκονται εν παραρτήματι στον κανονισμό (άρθρο 20 παράγραφος 2).

Στο έργο της αυτό η Επιτροπή επικουρείται, δυνάμει του άρθρου 20, από συμβουλευτική επιτροπή κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 3 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ (*). Επίσης, η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει το 2007 —και εν συνεχεία ανά πενταετία— έκθεση όσον αφορά την εφαρμογή του κανονισμού προς το Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και το Συμβούλιο (άρθρο 23). Για να καταστεί δυνατόν κάτι τέτοιο, τα δικαστήρια των κρατών μελών οφείλουν να γνωστοποιούν τα τυχόν προβλήματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή του κανονισμού είτε άμεσα στην Επιτροπή είτε στο κεντρικό όργανο του οικείου κράτους μέλους. Μόνον έτσι θα είναι δυνατόν να σχηματιστεί μετά από κάποιο διάστημα πραγματική εικόνα της λειτουργίας του κανονισμού.

(*) ΕΕ C 38 της 6.2.2001, σ. 3.

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 28ης Μαΐου 2001

για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 61 στοιχείο γ) και το άρθρο 67 παράγραφος 1,

την πρωτοβουλία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας⁽¹⁾,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε ως στόχο να διατηρήσει και να αναπτύξει ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στον οποίο διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Προκειμένου να δημιουργήσει βαθμιαία έναν τέτοιο χώρο, η Κοινότητα θεσπίζει, μεταξύ άλλων, στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, τα μέτρα τα οποία είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- (2) Η απρόσκοπτη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς απαιτεί να βελτιωθεί, και ιδίως να απλουστευθεί και να επιταχυνθεί, η συνεργασία των δικαστηρίων στο πεδίο της διεξαγωγής αποδείξεων.
- (3) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά τη σύνοδό του στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999 στο Τάμπερε, υπενθύμισε ότι θα πρέπει να εκπονηθούν νέες διατάξεις δικονομικού δικαίου για διασυνοριακές υποθέσεις, ιδίως στον τομέα της διεξαγωγής αποδείξεων.
- (4) Ο τομέας αυτός υπάγεται στο άρθρο 65 της συνθήκης.

- (5) Δεδομένου ότι οι στόχοι της προτεινόμενης δράσης, δηλαδή η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ δικαστηρίων κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, δεν μπορούν να επιτευχθούν ικανοποιητικά από τα κράτη μέλη και μπορούν συνεπώς, λόγω των διαστάσεων και των αποτελεσμάτων αυτής, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του ίδιου άρθρου, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία προς επίτευξη των στόχων αυτών.
- (6) Δεν υφίσταται μέχρι σήμερα καμία δεσμευτική νομική πράξη μεταξύ όλων των κρατών μελών στο πεδίο της διεξαγωγής αποδείξεων. Η σύμβαση της Χάγης της 18ης Μαρτίου 1970 για τη λήψη μαρτυρικών αποδείξεων στην τη αλλοδαπή σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις ισχύει μόνον μεταξύ ένδεκα κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (7) Δεδομένου ότι, για την έκδοση μιας απόφασης στα πλαίσια εκκρεμούς διαδικασίας σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις ενώπιον δικαστηρίου ενός κράτους μέλους συχνά απαιτείται η διεξαγωγή αποδείξεων σε άλλο κράτος μέλος, η δραστηριότητα της Κοινότητας δεν πρέπει να περιορίζεται στον τομέα της διαβίβασης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που εμπίπτει στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποίησεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις⁽⁴⁾. Ως εκ τούτου θα πρέπει να συνεχισθεί η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ δικαστηρίων των κρατών μελών στον τομέα της διεξαγωγής αποδείξεων.
- (8) Η αποτελεσματικότητα δικαστικών διαδικασιών σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις προϋποθέτει ότι η διαβίβαση της παραγγελίας για διεξαγωγή αποδείξεων και η διεκπεραίωσή της γίνονται απευθείας και κατά τον ταχύτερο δυνατό τρόπο μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών.

⁽¹⁾ ΕΕ C 314 της 3.11.2000, σ. 2.

⁽²⁾ Γνώμη που διατυπώθηκε στις 14 Μαρτίου 2001 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽³⁾ Γνώμη που διατυπώθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2001 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽⁴⁾ ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 37.

- (9) Μια ταχεία διαβίβαση παραγγελίας για διεξαγωγή αποδείξεων απαιτεί τη χρήση όλων των κατάλληλων μέσων, τηρουμένων συγκεκριμένων προϋποθέσεων σχετικά με το ευανάγνωστο και την αξιοπιστία του παραλαμβανόμενου εγγράφου. Προκειμένου να διασφαλιστεί ο υψηλότερος βαθμός σαφήνειας και ασφάλειας του δικαίου, η παραγγελία διεξαγωγής αποδείξεων πρέπει να διαβιβάζεται σε έντυπο το οποίο συμπληρώνεται στη γλώσσα του κράτους μέλους του δικαστηρίου εκτελέσεως ή σε μια άλλη αναγνωρισμένη από το κράτος αυτό γλώσσα. Για τους ίδιους λόγους, ενδείκνυται να χρησιμοποιούνται κατά το δυνατόν έντυπα και για την περαιτέρω επικοινωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων δικαστηρίων.
- (10) Μια παραγγελία διεξαγωγής αποδείξεων πρέπει να εκτελείται ταχέως. Εάν η παραγγελία δεν καταστεί δυνατό να εκτελεσθεί 90 ημέρες μετά την παραλαβή της από το δικαστήριο εκτελέσεως, το δικαστήριο αυτό οφείλει να γνωστοποιεί στο αιτούν δικαστήριο τους λόγους οι οποίοι αντιτίθενται σε μια ταχεία διεκπεραίωση της υποθέσεως.
- (11) Προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του παρόντος κανονισμού, η δυνατότητα αρνήσεως εκτελέσεως της παραγγελίας διεξαγωγής αποδείξεων θα πρέπει να περιορίζεται σε αυστηρώς καθορισμένες εξαιρέσεις.
- (12) Το δικαστήριο εκτελέσεως θα πρέπει να εκτελεί την παραγγελία σύμφωνα με το δικαίο του κράτους μέλους του.
- (13) Οι διάδικοι και, ενδεχομένως, οι εκπρόσωποί τους, πρέπει να δύνανται να παραστούν κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων, εφόσον αυτό προβλέπεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τη διαδικασία, όπως θα συνέβαινε, εάν η διεξαγωγή αποδείξεων πραγματοποιούταν στο κράτος μέλος του αιτούντος δικαστηρίου. Πρέπει επίσης να έχουν το δικαίωμα να ζητούν να συμμετέχουν, ώστε να έχουν ενεργητικότερο ρόλο κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων. Ωστόσο, οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες δύνανται να συμμετέχουν θα πρέπει να ορίζονται από το δικαστήριο εκτελέσεως σύμφωνα με το δικαίο του κράτους μέλους του.
- (14) Οι εντεταλμένοι του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να δύνανται να παραστούν κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων, αν αυτό συμβιβάζεται με τη νομοθεσία του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου, ώστε να έχουν μεγαλύτερη δυνατότητα εκτίμησης των αποδείξεων. Πρέπει επίσης να έχουν το δικαίωμα να ζητούν να συμμετέχουν, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει το δικαστήριο εκτελέσεως, σύμφωνα με το δικαίο του κράτους μέλους του, ώστε να έχουν ενεργητικότερο ρόλο κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων.
- (15) Για τη διευκόλυνση της διεξαγωγής αποδείξεων, ένα δικαστήριο κράτους μέλους πρέπει να έχει τη δυνατότητα, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους του, να διεξάγει αποδείξεις απευθείας σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον υπάρχει αποδοχή του τελευταίου προς τούτο και υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει το κεντρικό όργανο ή η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους εκτελέσεως.
- (16) Η εκτέλεση της παραγγελίας σύμφωνα με το άρθρο 10 δεν θα πρέπει να γεννά αξίωση οποιασδήποτε επιστροφής τελών εξόδων. Ωστόσο, αν το δικαστήριο της εκτέλεσης ζητήσει την επιστροφή, οι αμοιβές εμπειρογνομόνων και διερμηνέων και τα έξοδα εφαρμογής του άρθρου 10 παράγραφοι 3 και 4 δεν θα πρέπει να βαρύνουν το δικαστήριο αυτό. Στην περίπτωση αυτή, το αιτούν δικαστήριο λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει την ταχεία επιστροφή. Αν χρειάζεται η γνώμη εμπειρογνομόνου, το δικαστήριο της εκτελέσεως δύναται, πριν εκτελέσει την αίτηση, να ζητήσει από το αιτούν δικαστήριο επαρκή εγγύηση ή προκαταβολή όσον αφορά τα έξοδα της παραγγελίας.
- (17) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να υπερέχει των διατάξεων οι οποίες αφορούν το πεδίο εφαρμογής του και περιέχονται σε διεθνείς συμβάσεις που έχουν συνομολογηθεί από τα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι ελεύθερα να συνάπτουν συμφωνίες ή συμβάσεις για την περαιτέρω προώθηση της συνεργασίας στο πεδίο της διεξαγωγής αποδείξεων.
- (18) Τα δεδομένα τα οποία διαβιβάζονται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να προστατεύονται. Δεδομένου ότι εφαρμόζεται η οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁽¹⁾ και η οδηγία 97/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, περί επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα⁽²⁾, δεν απαιτείται η εισαγωγή ειδικών διατάξεων περί προστασίας δεδομένων στον παρόντα κανονισμό.
- (19) Τα μέτρα που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού θεσπίζονται σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή⁽³⁾.
- (20) Για την ορθή λειτουργία του παρόντος κανονισμού η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει την εφαρμογή του και να προτείνει, ενδεχομένως, τις αναγκαίες τροποποιήσεις.
- (21) Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία γνωστοποίησαν την επιθυμία τους να συμμετάσχουν στην έκδοση και εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, σύμφωνα με το άρθρο 3 του προσαρτώμενου πρωτοκόλλου στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, σχετικά με τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας.

(1) ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31.

(2) ΕΕ L 24 της 30.1.1998, σ. 1.

(3) ΕΕ L 184 της 17.7.1999, σ. 23.

(22) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας, το οποίο έχει προσαρτηθεί στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση του ανά χείρας κανονισμού και κατά συνέπεια δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του,

Άρθρο 3

Κεντρικό όργανο

1. Κάθε κράτος μέλος ορίζει ένα κεντρικό όργανο, το οποίο:
 - α) παρέχει πληροφορίες στα δικαστήρια·
 - β) επιλύει τις δυσχερείες που μπορεί να προκύψουν σε σχέση με μια παραγγελία·
 - γ) διαβιβάζει περαιτέρω, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μετά από αίτηση αιτούντος δικαστηρίου, παραγγελία στο αρμόδιο δικαστήριο.

2. Ομοσπονδιακά κράτη, κράτη με πλείονα νομικά συστήματα ή κράτη με αυτόνομες εδαφικές ενότητες, δύνανται να ορίζουν περισσότερα από ένα κεντρικά όργανα.

3. Κάθε κράτος μέλος ορίζει επίσης το κεντρικό όργανο που προβλέπει η παράγραφος 1 ή μία ή περισσότερες αρμόδιες αρχές που επιφορτίζονται με τη λήψη των αποφάσεων επί παραγγελιών σύμφωνα με το άρθρο 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ

Τμήμα 1

Διαβίβαση της παραγγελίας

Άρθρο 4

Τύπος και περιεχόμενο της παραγγελίας

1. Η παραγγελία υποβάλλεται μέσω του εντύπου Α ή, αναλόγως, του εντύπου Θ του παραρτήματος και περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- α) το αιτούν δικαστήριο και, ενδεχομένως, το δικαστήριο εκτελέσεως·
- β) το όνομα και τη διεύθυνση των διαδίκων και, ενδεχομένως, των εκπροσώπων τους·
- γ) τη φύση και το αντικείμενο της υποθέσεως, καθώς και σύντομη παρουσίαση του ιστορικού της·
- δ) την περιγραφή της παραγγελθείσας διεξαγωγής αποδείξεων·
- ε) σε περίπτωση παραγγελίας εξέτασης ενός προσώπου:

- το όνομα και τη διεύθυνση των προσώπων τα οποία καλούνται να εξεταστούν,
- τις ερωτήσεις οι οποίες πρόκειται να τεθούν στα πρόσωπα τα οποία καλούνται να εξεταστούν ή το ιστορικό της υπόθεσης για την οποία καλούνται να καταθέσουν,
- ενδεχομένως, μνεία ότι υφίσταται δικαίωμα αρνήσεως μαρτυρίας σύμφωνα με το δικαίωμα του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός ισχύει σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις όταν το δικαστήριο ενός κράτους μέλους παραγγέλλει, σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής του νομοθεσίας:

- α) στο αρμόδιο δικαστήριο άλλου κράτους μέλους τη διεξαγωγή αποδείξεων, ή
- β) τη διεξαγωγή αποδείξεων απευθείας σε άλλο κράτος μέλος.

2. Δεν επιτρέπεται παραγγελία για τη διεξαγωγή αποδείξεων εάν οι αποδείξεις δεν προορίζονται να χρησιμοποιηθούν σε δικαστικές υποθέσεις που έχουν ήδη αρχίσει να εκδικάζονται ή πρόκειται να εκδικασθούν.

3. Στον παρόντα κανονισμό, με τον όρο «κράτος μέλος» νοούνται τα κράτη μέλη με εξαίρεση τη Δανία.

Άρθρο 2

Απευθείας επικοινωνία μεταξύ των δικαστηρίων

1. Παραγγελία κατά το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο α), εφεξής «παραγγελία», αποστέλλεται απευθείας από το δικαστήριο στο οποίο η υπόθεση έχει αρχίσει να εκδικάζεται ή πρόκειται να εκδικασθεί, εφεξής «αιτούν δικαστήριο», στο αρμόδιο δικαστήριο ενός άλλου κράτους μέλους, εφεξής «δικαστήριο εκτελέσεως», με σκοπό τη διεξαγωγή αποδείξεων.

2. Κάθε κράτος μέλος καταρτίζει κατάλογο των αρμοδίων δικαστηρίων για τη διεξαγωγή αποδείξεων σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό. Στον κατάλογο αυτό πρέπει να δηλώνεται η κατά τόπον και, ενδεχομένως, η ειδική αρμοδιότητα των δικαστηρίων αυτών.

- ενδεχομένως, το αίτημα να διεξαχθεί η κατάθεση ενόρκως ή με διαβεβαίωση και, ενδεχομένως, ο σχετικός τύπος της διαβεβαίωσης,
- ενδεχομένως, κάθε άλλη πληροφορία την οποία θεωρεί αναγκαία το αιτούν δικαστήριο·

στ) σε περίπτωση παραγγελίας για άλλη διεξαγωγή αποδείξεων, ενδεχομένως, τα έγγραφα ή τα άλλα αντικείμενα τα οποία πρέπει να εξεταστούν·

ζ) ενδεχομένως, το αίτημα σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφοι 3 και 4, και τα άρθρα 11 και 12, καθώς και τις αναγκαίες για την εφαρμογή της διάταξης αυτής επεξηγήσεις.

2. Η παραγγελία, καθώς και όλα τα συνημμένα έγγραφα αυτής δεν χρειάζονται επικύρωση ή άλλη ισοδύναμη διατύπωση.

3. Έγγραφα τα οποία το αιτούν δικαστήριο θεωρεί αναγκαία για την εκτέλεση της παραγγελίας, δέον να συνοδεύονται από μετάφραση στη γλώσσα στην οποία έχει συνταχθεί η παραγγελία.

'Αρθρο 5

Γλώσσα

Η παραγγελία και οι κοινοποιήσεις σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό συντάσσονται στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους εκτέλεσως ή, εφόσον οι επίσημες γλώσσες του εν λόγω κράτους είναι πλείονες, στην επίσημη ή σε μια από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου πρόκειται να πραγματοποιηθεί η διεξαγωγή των αποδείξεων, ή σε άλλη γλώσσα την οποία έχει δηλώσει ως αποδεκτή το κράτος μέλος εκτέλεσως. Κάθε κράτος μέλος δηλώνει την επίσημη ή τις επίσημες γλώσσες των οργάνων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, εκτός από τη δική του, την οποία ή τις οποίες επιτρέπει για τη συμπλήρωση των εντύπων.

'Αρθρο 6

Διαβίβαση παραγγελίας και άλλων κοινοποιήσεων

Οι παραγγελίες και οι κοινοποιήσεις σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό διαβιβάζονται με τον ταχύτερο δυνατό τρόπο, τον οποίο έχει δηλώσει ότι μπορεί να αποδεχθεί το κράτος μέλος της εκτέλεσως. Η διαβίβαση μπορεί να γίνεται με οποιοδήποτε κατάλληλο μέσο, εφόσον το περιεχόμενο του παραλαμβανόμενου εγγράφου είναι ταυτόσημο προς το περιεχόμενο του αποσταλθέντος εγγράφου, και όλες οι εμπλεκόμενες πληροφορίες είναι ενανάντιστες.

Τμήμα 2

Παραλαβή της παραγγελίας

'Αρθρο 7

Παραλαβή της παραγγελίας

1. Το αρμόδιο δικαστήριο εκτέλεσως αποστέλλει στο αιτούν δικαστήριο εντός επτά ημερών από την παραλαβή της παραγγελίας αποδεικτικό παραλαβής, χρησιμοποιώντας το έντυπο Β του παραρτήματος. Εάν η παραγγελία δεν ανταποκρίνεται στις προϋποθέσεις σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 6, τότε το δικαστήριο εκτέλεσως περιλαμβάνει αντίστοιχη μνεία στο αποδεικτικό παραλαβής.

2. Εάν η εκτέλεση παραγγελίας μέσω του εντύπου Α του παραρτήματος, η οποία πληροί τις προϋποθέσεις σύμφωνα με το άρθρο 5, δεν υπάγεται στη δικαιοδοσία του δικαστηρίου στο οποίο διαβιβάσθηκε, το δικαστήριο αυτό διαβιβάζει την παραγγελία στο κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο του κράτους μέλους του και ενημερώνει σχετικά το αιτούν δικαστήριο, χρησιμοποιώντας το έντυπο Α του παραρτήματος.

'Αρθρο 8

Ελληνική παραγγελία

1. Εάν μια παραγγελία δεν μπορεί να εκτελεσθεί διότι δεν περιέχει όλα τα απαιτούμενα στοιχεία σύμφωνα με το άρθρο 4, το δικαστήριο εκτέλεσως ενημερώνει σχετικά το αιτούν δικαστήριο αμελλητί και το αργότερο εντός 30 ημερών από την παραλαβή της παραγγελίας, χρησιμοποιώντας το έντυπο Γ του παραρτήματος, και το καλεί να του διαβιβάσει τα ελλείποντα στοιχεία τα οποία πρέπει να είναι όσο το δυνατό ακριβέστερα.

2. Αν μια παραγγελία δεν μπορεί να εκτελεσθεί διότι απαιτείται εγγύηση ή προκαταβολή σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 3, το δικαστήριο της εκτέλεσως ενημερώνει το αιτούν δικαστήριο χωρίς καθυστέρηση και το αργότερο εντός 30 ημερών από την παραλαβή της αιτήσεως, χρησιμοποιώντας το έντυπο Γ του παραρτήματος και του γνωστοποιεί πώς πρέπει να πραγματοποιηθεί η εγγύηση ή η προκαταβολή. Το δικαστήριο της εκτέλεσως αποστέλλει, χρησιμοποιώντας το έντυπο Δ, αποδεικτικό παραλαβής της εγγύησης ή της προκαταβολής χωρίς καθυστέρηση και το αργότερο εντός δέκα ημερών από την παραλαβή τους.

'Αρθρο 9

Ολοκλήρωση της παραγγελίας

1. Εάν το δικαστήριο εκτέλεσως έχει συμπεριλάβει μνεία στο αποδεικτικό παραλαβής σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1, ότι η παραγγελία δεν πληροί τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 6, ή εάν έχει ενημερώσει το αιτούν δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 8 ότι η παραγγελία δεν μπορεί να εκτελεσθεί διότι δεν περιέχει όλα τα απαιτούμενα στοιχεία σύμφωνα με το άρθρο 4, η προθεσμία του άρθρου 10 αρχίζει να τρέχει όταν το δικαστήριο εκτέλεσως παραλάβει την παραγγελία δεόντως συμπληρωμένη.

2. Αν το δικαστήριο εκτελέσεως έχει εκτήσει εγγύηση ή προκαταβολή σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 3, η προθεσμία αυτή αρχίζει να τρέχει όταν πραγματοποιηθεί η εγγύηση ή η προκαταβολή.

Τμήμα 3

Διεξαγωγή των αποδείξεων από το δικαστήριο εκτελέσεως

Άρθρο 10

Γενικές διατάξεις για την εκτέλεση της παραγγελίας

1. Το δικαστήριο εκτελέσεως εκτελεί την παραγγελία αμελλητί και το αργότερο εντός 90 ημερών από την παραλαβή της παραγγελίας.

2. Το δικαστήριο εκτελέσεως εκτελεί την παραγγελία σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους του.

3. Το αιτούν δικαστήριο μπορεί να ζητήσει την εκτέλεση της παραγγελίας κατά έναν ειδικό τύπο ο οποίος προβλέπεται από το δικαιο του κράτους μέλους του, χρησιμοποιώντας το έντυπο Α του παραρτήματος. Το δικαστήριο εκτελέσεως ανταποκρίνεται στο αίτημα αυτό, εκτός εάν ο τύπος αυτός δεν συνάδει προς το δικαιο του κράτους μέλους του δικαστηρίου εκτελέσεως ή λόγω μειζόνων πρακτικών δυσκολιών. Εάν, για έναν από τους ανωτέρω λόγους, το δικαστήριο εκτελέσεως δεν ανταποκρίνεται στο αίτημα αυτό, ενημερώνει σχετικώς το αιτούν δικαστήριο χρησιμοποιώντας το έντυπο Ε του παραρτήματος.

4. Το αιτούν δικαστήριο μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο εκτελέσεως να χρησιμοποιήσει τηλεπικοινωνιακές τεχνολογίες κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων, ιδίως τηλεσυνδιασκέψεις.

Το δικαστήριο εκτελέσεως ανταποκρίνεται στο αίτημα αυτό, εκτός αν τούτο δεν συνάδει προς το δικαιο του κράτους μέλους του δικαστηρίου εκτελέσεως ή λόγω μειζόνων πρακτικών δυσκολιών.

Εάν, για έναν από τους ανωτέρω λόγους, το δικαστήριο εκτελέσεως δεν ανταποκρίνεται στο αίτημα αυτό, ενημερώνει σχετικώς το αιτούν δικαστήριο χρησιμοποιώντας το έντυπο Ε του παραρτήματος.

Εάν το αιτούν δικαστήριο ή το δικαστήριο εκτελέσεως δεν έχει πρόσβαση στα προαναφερθέντα τεχνικά μέσα, αυτά τα μέσα μπορούν να καταστούν διαθέσιμα από τα δικαστήρια κατόπιν αμοιβαίας συμφωνίας.

Άρθρο 11

Εκτέλεση με την παρουσία και τη συμμετοχή των διαδίκων

1. Εφόσον προβέπεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου, οι διάδικοι και, ενδεχομένως, οι εκπρόσωποί τους, έχουν δικαίωμα να παρίστανται κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων από το δικαστήριο εκτελέσεως.

2. Το αιτούν δικαστήριο ενημερώνει στην παραγγελία του το δικαστήριο εκτελέσεως ότι οι διάδικοι και, ενδεχομένως, οι εκπρόσωποί τους πρόκειται να παρίστανται και ότι έχει ζητηθεί, ενδεχομένως, η συμμετοχή τους, χρησιμοποιώντας το έντυπο Α του παραρτήματος. Η ενημέρωση αυτή μπορεί επίσης να γίνει σε οποιαδήποτε άλλη πρόσφορη στιγμή.

3. Εάν ζητείται η συμμετοχή των διαδίκων και, ενδεχομένως, των εκπροσώπων τους στη διεξαγωγή των αποδείξεων, το δικαστήριο εκτελέσεως πρέπει να ορίσει, σύμφωνα με το άρθρο 10, τις προϋποθέσεις, υπό τις οποίες αυτοί μπορούν να συμμετάσχουν.

4. Το δικαστήριο εκτελέσεως πρέπει να γνωστοποιήσει στους διαδίκους και, ενδεχομένως, στους εκπροσώπους τους, το χρόνο και τον τόπο της διεξαγωγής αποδείξεων και, ενδεχομένως, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες αυτοί μπορούν να συμμετάσχουν, χρησιμοποιώντας το έντυπο ΣΤ του παραρτήματος.

5. Οι παράγραφοι 1 έως 4 θίγουν τη δυνατότητα του δικαστηρίου εκτελέσεως να ζητήσει από τους διαδίκους και, ενδεχομένως, από τους εκπροσώπους τους να παραστούν ή να συμμετάσχουν στη διεξαγωγή των αποδείξεων, εφόσον η δυνατότητα αυτή προβλέπεται από το δικαιο του κράτους μέλους του.

Άρθρο 12

Εκτέλεση με την παρουσία και τη συμμετοχή των εντεταλμένων του αιτούντος δικαστηρίου

1. Οι εντεταλμένοι του αιτούντος δικαστηρίου δικαιούνται να παραστούν στη διεξαγωγή αποδείξεων από το δικαστήριο εκτελέσεως, εφόσον τούτο συμβιβάζεται με τη νομοθεσία του αιτούντος κράτους μέλους.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ο όρος «εντεταλμένος» συμπεριλαμβάνει μέλη του δικαστικού προσωπικού που ορίστηκαν από το αιτούν δικαστήριο, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους του. Το αιτούν δικαστήριο δύναται να ορίσει, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους του, οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, όπως έναν πραγματογνώμονα.

3. Το αιτούν δικαστήριο ενημερώνει το δικαστήριο εκτελέσεως διά της παραγγελίας του, ότι θα παραστούν οι εντεταλμένοι του και, ενδεχομένως, ότι ζητείται η συμμετοχή τους, χρησιμοποιώντας το έντυπο Α του παραρτήματος. Η ενημέρωση αυτή μπορεί επίσης να γίνει σε οποιαδήποτε άλλη πρόσφορη στιγμή.

4. Εάν ζητηθεί η συμμετοχή των εντεταλμένων του αιτούντος δικαστηρίου στη διεξαγωγή αποδείξεων, το δικαστήριο εκτελέσεως πρέπει να ορίσει, σύμφωνα με το άρθρο 10, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες αυτοί μπορούν να συμμετάσχουν.

5. Το δικαστήριο εκτελέσεως γνωστοποιεί στο αιτούν δικαστήριο το χρόνο και τον τόπο διεξαγωγής των διαδικασιών και, ενδεχομένως, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορούν οι εντεταλμένοι να συμμετάσχουν, χρησιμοποιώντας το έντυπο ΣΤ του παραρτήματος.

Άρθρο 13

Μέτρα καταναγκασμού

Εφόσον είναι αναγκαίο, το δικαστήριο εκτελέσεως εφαρμόζει κατά την εκτέλεση της παραγγελίας τα ενδεδειγμένα μέτρα καταναγκασμού στις περιπτώσεις και στην έκταση που προβλέπει το δικαίο του κράτους μέλους του δικαστηρίου εκτελέσεως για την εκτέλεση μιας παραγγελίας εθνικών αρχών ή διαδίκου προς τον ίδιο σκοπό.

Άρθρο 14

Άρνηση εκτελέσεως

1. Παραγγελία εξέτασης προσώπου δεν εκτελείται εάν το εν λόγω πρόσωπο επικαλείται δικαίωμα να αρνηθεί να καταθέσει ή μια απαγόρευση να καταθέσει:

- που προβλέπεται από το δικαίο του κράτους μέλους του δικαστηρίου εκτελέσεως, ή
- που προβλέπεται από το δικαίο του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου και δηλώνεται στην παραγγελία ή, εφόσον απαιτείται, έχει βεβαιωθεί από το αιτούν δικαστήριο ύστερα από αίτημα του δικαστηρίου εκτελέσεως.

2. Η εκτέλεση μιας παραγγελίας μπορεί, εκτός από τους λόγους οι οποίοι μνημονεύονται στην παράγραφο 1, να μην γίνεται δεκτή μόνον στο βαθμό που:

- η παραγγελία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού σύμφωνα με το άρθρο 1, ή
- η εκτέλεση της παραγγελίας σύμφωνα με το δικαίο του κράτους μέλους του δικαστηρίου εκτελέσεως δεν εμπίπτει στο πεδίο της δικαστικής αρμοδιότητας, ή
- το αιτούν δικαστήριο δεν ικανοποίησε το αίτημα του δικαστηρίου εκτελέσεως για συμπλήρωση της παραγγελίας σύμφωνα με το άρθρο 8 εντός 30 ημερών, αφότου το δικαστήριο εκτελέσεως κάλεσε το αιτούν δικαστήριο να συμπληρώσει την παραγγελία·
- η εγγύηση ή η προκαταβολή που ζητήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 3 δεν πραγματοποιήθηκε εντός 60 ημερών μετά το σχετικό αίτημα του δικαστηρίου της εκτελέσεως.

3. Το δικαστήριο εκτελέσεως δεν επιτρέπεται να αρνηθεί την εκτέλεση εκ μόνου του λόγου ότι κατά τη νομοθεσία του κράτους μέλους του ένα δικαστήριο του κράτους αυτού έχει αποκλειστική αρμοδιότητα επί του επιδίκου αντικειμένου ή διότι η νομοθεσία του κράτους μέλους δεν δέχεται δικαίωμα προσφυγής επί του αντικειμένου αυτού.

4. Σε περίπτωση άρνησης εκτελέσεως της παραγγελίας για έναν από τους λόγους οι οποίοι μνημονεύονται στην παράγραφο 2, το δικαστήριο εκτελέσεως το γνωρίζει στο αιτούν δικαστήριο εντός 60 ημερών αφότου παραλάβει την παραγγελία, χρησιμοποιώντας το έντυπο Ζ του παραρτήματος.

Άρθρο 15

Κοινοποίηση καθυστέρησης

Εάν το δικαστήριο εκτελέσεως αδυνατεί να εκτελέσει την παραγγελία εντός 90 ημερών από την παραλαβή της, το γνωρίζει στο αιτούν δικαστήριο, χρησιμοποιώντας το έντυπο ΣΤ του παραρτήματος. Εκδίδει τους σχετικούς λόγους της καθυστέρησης, καθώς και το χρονικό διάστημα το οποίο κατά την κρίση του δικαστηρίου εκτελέσεως είναι αναγκαίο για την εκτέλεση της παραγγελίας.

Άρθρο 16

Διαδικασία μετά την εκτέλεση της παραγγελίας

Το δικαστήριο εκτελέσεως διαβιβάζει αμελλητί στο αιτούν δικαστήριο τα δικόγραφα από τα οποία απορρέει η εκτέλεση της παραγγελίας και ενδεχομένως επιστρέφει τα έγγραφα που έλαβε από το αιτούν δικαστήριο. Στα δικόγραφα επισυνάπτεται αποδεικτικό εκτελέσεως σύμφωνα με το έντυπο Η του παραρτήματος.

Τμήμα 4

Απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων από το αιτούν δικαστήριο

Άρθρο 17

1. Όταν δικαστήριο ζητεί να διεξαχθούν αποδείξεις απευθείας σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει να υποβάλλει παραγγελία στο προβλεπόμενο από το άρθρο 3 παράγραφος 3 κεντρικό όργανο ή αρμόδια αρχή του κράτους αυτού, χρησιμοποιώντας το έντυπο Ζ του παραρτήματος.

2. Η απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον σε εθελοντική βάση, χωρίς τη λήψη μέτρων καταναγκασμού.

Όταν η απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων προϋποθέτει την ακρόαση προσώπου, το αιτούν δικαστήριο ενημερώνει το πρόσωπο αυτό ότι η δικαστική πράξη θα πραγματοποιηθεί σε εθελοντική βάση.

3. Η διεξαγωγή αποδείξεων πραγματοποιείται από μέλος του δικαστικού προσωπικού ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, όπως από πραγματογνώμονα, ο οποίος διορίζεται σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου.

4. Εντός 30 ημερών από την παραλαβή της παραγγελίας, το κεντρικό όργανο ή η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους εκτελέσως ενημερώνουν το αιτούν δικαστήριο κατά πόσον η παραγγελία αυτή έγινε αποδεκτή και, ενδεχομένως, τους όρους βάσει των οποίων θα γίνει η διεξαγωγή αυτή σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους τους, χρησιμοποιώντας το έντυπο Ι.

Ειδικότερα, το κεντρικό όργανο ή η αρμόδια αρχή μπορεί να αναθέσει σε δικαστήριο του κράτους μέλους του να λάβει μέρος στη διεξαγωγή των αποδείξεων προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή αυτού του άρθρου και των προϋποθέσεων που έχουν καθοριστεί.

Το κεντρικό όργανο ή η αρμόδια αρχή ενθαρρύνει τη χρήση τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών, όπως είναι οι τηλεσυνδιασκέψεις.

5. Το κεντρικό όργανο ή η αρμόδια αρχή μπορεί να αρνηθεί την απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων μόνον εάν:

- α) η παραγγελία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού σύμφωνα με το άρθρο 1·
- β) η παραγγελία δεν περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 4, ή
- γ) η απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων αντίκειται στις θεμελιώδεις αρχές της νομοθεσίας στο κράτος μέλος του.

6. Υπό την επιφύλαξη των όρων που προβλέπονται από την παράγραφο 4, το αιτούν δικαστήριο εκτελεί την παραγγελία σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους του.

Τμήμα 5

Έξοδα

Άρθρο 18

1. Η εκτέλεση της παραγγελίας σύμφωνα με το άρθρο 10 δεν γεννά αξίωση οποιασδήποτε επιστροφής τελών ή εξόδων.

2. Ωστόσο, αν το ζητήσει το δικαστήριο της εκτέλεσης, το αιτούν δικαστήριο διασφαλίζει την ταχεία καταβολή των:

- αμοιβών εμπειρογνομόνων και διερμηνέων και
- των εξόδων εφαρμογής του άρθρου 10 παράγραφοι 3 και 4.

Η υποχρέωση των διαδικών να καταβάλουν τα ανωτέρω τέλη και δαπάνες διέπεται από την νομοθεσία του αιτούντος δικαστηρίου.

3. Αν απαιτείται η γνώμη εμπειρογνώμονος, το δικαστήριο της εκτέλεσως δύναται, πριν εκτελέσει την παραγγελία, να ζητήσει από το αιτούν δικαστήριο επαρκή εγγύηση ή προκαταβολή των εξόδων της παραγγελίας. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, η εγγύηση ή προκαταβολή δεν αποτελεί όρο εκτέλεσης της παραγγελίας.

Η εγγύηση ή η προκαταβολή πραγματοποιείται από τους διαδικούς αν αυτό προβλέπεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 19

Εκτελεστικές διατάξεις

1. Η Επιτροπή θα καταρτίσει και θα ενημερώνει τακτικά εγχειρίδιο, το οποίο πρέπει να είναι διαθέσιμο και σε ηλεκτρονική μορφή και θα περιλαμβάνει τα στοιχεία που παρέχουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 22 και τις ισχύουσες συμφωνίες και ρυθμίσεις που προβλέπει το άρθρο 21.

2. Η ενημέρωση ή η τεχνική τροποποίηση των εντύπων που περιέχονται στο παράρτημα θα πραγματοποιούνται σύμφωνα με τη διαδικασία της συμβουλευτικής επιτροπής του άρθρου 20 παράγραφος 2.

Άρθρο 20

Επιτροπή

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή.

2. Όταν γίνεται αναφορά στο παρόν άρθρο, ισχύουν τα άρθρα 3 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ.

3. Η επιτροπή θεσπίζει τον εσωτερικό κανονισμό της.

Άρθρο 21

Σχέση με ισχύουσες ή μελλοντικές συμφωνίες ή διακανονισμούς μεταξύ των κρατών μελών

1. Ο παρών κανονισμός υπερισχύει, ως προς το πεδίο εφαρμογής του, των διατάξεων που περιλαμβάνονται σε διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες ή συμβάσεις που έχουν συναφθεί από τα κράτη μέλη και ειδικότερα στη σύμβαση της Χάγης της 1ης Μαρτίου 1954 περί πολιτικής δικονομίας και στη σύμβαση της Χάγης της 18ης Μαρτίου 1970 για τη λήψη μαρτυρικών αποδείξεων στην αλλοδαπή σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών που είναι μέλη αυτών των συμβάσεων.

2. Ο παρών κανονισμός δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να συνάπτουν επιμέρους συμφωνίες ή συμβάσεις μεταξύ δύο ή περισσότερων εξ αυτών, προκειμένου να διευκολύνεται η διεξαγωγή αποδείξεων, εφόσον συνάδουν προς τον παρόντα κανονισμό.

3. Τα κράτη μέλη αποστέλλουν στην Επιτροπή:

- α) το αργότερο την 1η Ιουλίου 2003 αντίγραφο των συμφωνιών ή συμβάσεων που διατηρούνται μεταξύ των κρατών μελών που αναφέρονται στην παράγραφο 2·
- β) αντίγραφο των συμφωνιών ή συμβάσεων που συνάπτουν μεταξύ τους, σύμφωνα με την παράγραφο 2, καθώς και το σχέδιο των συμφωνιών ή συμβάσεων που προτίθενται να συνάψουν και
- γ) κάθε καταγγελία ή τροποποίηση των εν λόγω συμφωνιών ή συμβάσεων.

Άρθρο 22

Ανακοινώσεις

Το αργότερο την 1η Ιουλίου 2003 κάθε κράτος μέλος ανακοινώνει στην Επιτροπή τα ακόλουθα:

- α) τον κατάλογο, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2, στον οποίο δηλώνεται η κατά τόπον και, ενδεχομένως, η ειδική αρμοδιότητα των δικαστηρίων·
- β) το όνομα και τη διεύθυνση των κεντρικών οργάνων και αρμοδίων αρχών σύμφωνα με το άρθρο 3, καθώς και την κατά τόπον αρμοδιότητά τους·

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα στα κράτη μέλη σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βρυξέλλες, 28 Μαΐου 2001.

- γ) τα τεχνικά μέσα, τα οποία διαθέτουν για την παραλαβή παραγγελίας τα δικαστήρια που μνημονεύονται στον κατάλογο κατά το άρθρο 2 παράγραφος 2·
- δ) τις γλώσσες που επιτρέπονται για τη σύνταξη της παραγγελίας, όπως αναφέρονται στο άρθρο 5.

Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή οποιαδήποτε μεταγενέστερη τροποποίηση των στοιχείων αυτών.

Άρθρο 23

Επανεξέταση

Το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 2007 και ακολούθως ανά πενταετία, η Επιτροπή υποβάλλει, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, μεριμνώντας ιδίως για την πρακτική εφαρμογή του άρθρου 3 παράγραφος 1 στοιχείο γ) και παράγραφος 3 και των άρθρων 17 και 18.

Άρθρο 24

Έναρξη ισχύος

1. Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 1η Ιουλίου 2001.
2. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2004, εκτός από τα άρθρα 19, 21 και 22, τα οποία εφαρμόζονται από την 1η Ιουλίου 2001.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

T. BODSTRÖM

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΝΤΥΠΟ Α

Παραγγελία διεξαγωγής αποδείξεων

σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1)

1. Αριθμός πρωτοκόλλου του αιτούντος δικαστηρίου:
2. Αριθμός πρωτοκόλλου του δικαστηρίου εκτέλεσης:
3. Αιτούν δικαστήριο:
 - 3.1. Όνομα:
 - 3.2. Διεύθυνση:
 - 3.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 3.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 3.2.3. Κράτος:
 - 3.3. Τηλ.:
 - 3.4. Φαξ:
 - 3.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
4. Δικαστήριο εκτέλεσης:
 - 4.1. Όνομα:
 - 4.2. Διεύθυνση:
 - 4.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 4.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 4.2.3. Κράτος:
 - 4.3. Τηλ.:
 - 4.4. Φαξ:
 - 4.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
5. Σε αγωγή που ασκήθηκε από τον ενάγοντα/αιτούντα:
 - 5.1. Όνομα:
 - 5.2. Διεύθυνση:
 - 5.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 5.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 5.2.3. Κράτος:

- 5.3. Τηλ.:
- 5.4. Φαξ:
- 5.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
6. Εκπρόσωποι του ενάγοντος/αιτούντος:
 - 6.1. Όνομα:
 - 6.2. Διεύθυνση:
 - 6.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 6.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 6.2.3. Κράτος:
 - 6.3. Τηλ.:
 - 6.4. Φαξ:
 - 6.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
7. Κατά του εναγομένου/αντιδίκου:
 - 7.1. Όνομα:
 - 7.2. Διεύθυνση:
 - 7.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 7.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 7.2.3. Κράτος:
 - 7.3. Τηλ.:
 - 7.4. Φαξ:
 - 7.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
8. Εκπρόσωποι του εναγομένου/αντιδίκου:
 - 8.1. Όνομα:
 - 8.2. Διεύθυνση:
 - 8.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 8.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 8.2.3. Κράτος:
 - 8.3. Τηλ.:
 - 8.4. Φαξ:
 - 8.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:

9. Παρουσία και συμμετοχή των διαδίκων:
- 9.1. Οι διάδικοι και, ενδεχομένως, οι εκπρόσωποί τους θα παρίστανται κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων:
- 9.2. Ζητείται η συμμετοχή των διαδίκων και, ενδεχομένως, των εκπροσώπων τους:
10. Παρουσία και συμμετοχή των εντεταλμένων του αιτούντος δικαστηρίου:
- 10.1. Οι εντεταλμένοι θα παρίστανται κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων:
- 10.2. Ζητείται η συμμετοχή των εντεταλμένων:
- 10.2.1. Όνομα:
- 10.2.2. Ονομασία:
- 10.2.3. Αρμοδιότητες:
- 10.2.4. Καθήκοντα:
11. Φύση και αντικείμενο της υπόθεσης και σύντομη παρουσίαση του περιεχομένου της (ενδεχομένως στο παράρτημα):
12. Παραγγελλείσα διεξαγωγή αποδείξεων:
- 12.1. Περιγραφή της παραγγελλείσας διεξαγωγής αποδείξεων (ενδεχομένως στο παράρτημα):
- 12.2. Εξέταση μαρτύρων:
- 12.2.1. Ονοματεπώνυμο:
- 12.2.2. Διεύθυνση:
- 12.2.3. Τηλ.:
- 12.2.4. Φαξ:
- 12.2.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
- 12.2.6. Ως προς τα ακόλουθα ερωτήματα ή την παρουσίαση του περιεχομένου της υπόθεσης ως προς το οποίο θα εξετασθούν (ενδεχομένως στο παράρτημα):
- 12.2.7. Δικαίωμα άρνησης των μαρτύρων σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου (ενδεχομένως στο παράρτημα):
- 12.2.8. Παράκληση να εξετασθούν οι μάρτυρες:
- 12.2.8.1. σε ένορκη κατάθεση:
- 12.2.8.2. σε κατάθεση με διαβεβαίωση:
- 12.2.9. Κάθε άλλη πληροφορία την οποία θεωρεί αναγκαία το αιτούν δικαστήριο (ενδεχομένως στο παράρτημα):
- 12.3. Άλλη διεξαγωγή αποδείξεων, παράκληση να αναφέρονται:
- 12.3.1. τα έγγραφα τα οποία πρέπει να εξετασθούν και περιγραφή της ζητούμενης διεξαγωγής αποδείξεων (ενδεχομένως στο παράρτημα):
- 12.3.2. αντικείμενα τα οποία πρέπει να εξετασθούν και περιγραφή της ζητούμενης διεξαγωγής αποδείξεων (ενδεχομένως στο παράρτημα):

13. Παράκληση να εκτελεστεί η παραγγελία:
- 13.1. Σύμφωνα με ειδική διαδικασία (άρθρο 10 παράγραφος 3) προβλεπόμενη από το δίκαιο του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου ή/και με χρήση των τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών (άρθρο 10 παράγραφος 4) που περιγράφονται στο παράρτημα:
- 13.2. Οι ακόλουθες πληροφορίες είναι απαραίτητες για την εφαρμογή της:

Έγινε στ...:

Ημερομηνία:

Κοινοποίηση για τη διαβίβαση της παραγγελίας

σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1)

14. Η παραγγελία δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία του δικαστηρίου που αναφέρεται στο σημείο 4 και διαβιβάστηκε στο:
- 14.1. Όνομα του αρμοδίου δικαστηρίου:
- 14.2. Διεύθυνση:
- 14.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
- 14.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
- 14.2.3. Κράτος:
- 14.3. Τηλ.:
- 14.4. Φαξ:
- 14.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:

Έγινε στ...:

Ημερομηνία:

ΕΝΤΥΠΟ Β

Αποδεικτικό παραλαβής της παραγγελίας διεξαγωγής αποδείξεων

σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1)

1. Αριθμός πρωτοκόλλου του αιτούντος δικαστηρίου:
2. Αριθμός πρωτοκόλλου του δικαστηρίου εκτέλεσης:
3. Όνομα του αιτούντος δικαστηρίου:
4. Δικαστήριο εκτέλεσης:
 - 4.1. Όνομα:
 - 4.2. Διεύθυνση:
 - 4.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 4.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 4.2.3. Κράτος:
 - 4.3. Τηλ.:
 - 4.4. Φαξ:
 - 4.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
5. Η παραγγελία παρελήφθη στις ... (ημερομηνία παραλαβής) από το δικαστήριο το οποίο δηλώνεται ανωτέρω στο σημείο 4.
6. Η παραγγελία δεν μπορεί να εξεταστεί διότι:
 - 6.1. η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε για την συμπλήρωση του εντύπου δεν είναι αποδεκτή (άρθρο 5):
 - 6.1.1. παρακαλώ χρησιμοποιήστε μία από τις ακόλουθες γλώσσες:
 - 6.2. το έγγραφο δεν είναι ευανάγνωστο (άρθρο 6):

Έγινε στ...:

Ημερομηνία:

ΕΝΤΥΠΟ Γ

Παράκληση να παρασχεθούν συμπληρωματικά στοιχεία για τη διεξαγωγή αποδείξεων σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1)

1. Αριθμός πρωτοκόλλου του αιτούντος δικαστηρίου:
2. Αριθμός πρωτοκόλλου του δικαστηρίου εκτέλεσης:
3. Όνομα του αιτούντος δικαστηρίου:
4. Όνομα του δικαστηρίου εκτέλεσης:
5. Η παραγγελία μπορεί να εκτελεσθεί μόνον εάν υπάρχουν τα ακόλουθα συμπληρωματικά στοιχεία:
6. Η παραγγελία δεν μπορεί να εκτελεστεί πριν πραγματοποιηθεί εγγύηση ή προκαταβολή σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 3. Η εγγύηση ή η προκαταβολή πραγματοποιούνται ως εξής:

Έγινε στ...:

Ημερομηνία:

ΕΝΤΥΠΟ Δ

Αποδεικτικό παραλαβής της εγγύηση ή προκαταβολής

σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1)

1. Αριθμός πρωτοκόλλου του αιτούντος δικαστηρίου:
2. Αριθμός πρωτοκόλλου του δικαστηρίου εκτελέσεως:
3. Όνομα του αιτούντος δικαστηρίου:
4. Όνομα του δικαστηρίου εκτελέσεως:
5. Η εγγύηση ή η προκαταβολή παρελήφθησαν στις ... (ημερομηνία παραλαβής) από το αναφερόμενο στο σημείο 4 δικαστήριο.

Έγινε στ...:

Ημερομηνία:

ΕΝΤΥΠΟ Ε

Κοινοποίηση όσον αφορά την παραγγελία για ειδικό τύπο ή/και για χρήση τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 3 και 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1)

1. Αριθμός πρωτοκόλλου του αιτούντος δικαστηρίου:
2. Αριθμός πρωτοκόλλου του δικαστηρίου εκτέλεσης:
3. Όνομα του αιτούντος δικαστηρίου:
4. Όνομα του δικαστηρίου εκτέλεσης:
5. Η παραγγελία δεν μπορεί να εκτελεστεί κατά τον ειδικό τύπο που αναφέρεται στο σημείο 13.1 της παραγγελίας (έντυπο Α), δεδομένου ότι:
 - 5.1. ο εν λόγω τύπος δεν συνάδει προς το δίκαιο του κράτους μέλους του δικαστηρίου εκτέλεσης:
 - 5.2. η τήρηση του εν λόγω τύπου δεν είναι δυνατή λόγω των ακόλουθων μειζόνων πραγματικών δυσκολιών:
6. Η παραγγελία δεν μπορεί να εκτελεστεί με χρήση τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών που αναφέρονται στο σημείο 13.1 της παραγγελίας (έντυπο Α), δεδομένου ότι:
 - 6.1. η χρήση των τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών δεν συνάδει προς το δίκαιο του κράτους μέλους του δικαστηρίου εκτέλεσης:
 - 6.2. η χρήση των τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών δεν είναι δυνατή λόγω μειζόνων πραγματικών δυσκολιών:

Έγινε στ...:

Ημερομηνία:

ΕΝΤΥΠΟ ΣΤ

Κοινοποίηση της ημερομηνίας, της ώρας και του τόπου διεξαγωγής των αποδείξεων, καθώς και των όρων συμμετοχής σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 4 και το άρθρο 12 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1)

1. Αριθμός πρωτοκόλλου του αιτούντος δικαστηρίου:
2. Αριθμός πρωτοκόλλου του δικαστηρίου εκτέλεσης:
3. Αιτούν δικαστήριο:
 - 3.1. Όνομα:
 - 3.2. Διεύθυνση:
 - 3.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 3.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 3.2.3. Κράτος:
 - 3.3. Τηλ.:
 - 3.4. Φαξ:
 - 3.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
4. Δικαστήριο εκτέλεσης:
 - 4.1. Όνομα:
 - 4.2. Διεύθυνση:
 - 4.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 4.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 4.2.3. Κράτος:
 - 4.3. Τηλ.:
 - 4.4. Φαξ:
 - 4.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
5. Ημερομηνία και ώρα της διεξαγωγής αποδείξεων:
6. Τόπος διεξαγωγής των αποδείξεων, εφόσον διαφέρει από τον τόπο που δηλώνεται ανωτέρω στο σημείο 4:
7. Ενδεχομένως, όροι συμμετοχής των διαδικών και, αν υπάρχουν, των εκπροσώπων τους:

8. Ενδεχομένως, όροι συμμετοχής των εντεταλμένων του αιτούντος δικαστηρίου:

Έγινε στ...:

Ημερομηνία:

ΕΝΤΥΠΟ Ζ

Κοινοποίηση λόγω καθυστερήσεων

σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1)

1. Αριθμός πρωτοκόλλου του αιτούντος δικαστηρίου:
2. Αριθμός πρωτοκόλλου του δικαστηρίου εκτέλεσης:
3. Όνομα του αιτούντος δικαστηρίου:
4. Όνομα του δικαστηρίου εκτέλεσης:
5. Η παραγγελία είναι αδύνατον να εκτελεσθεί εντός 90 ημερών από την παραλαβή της, για τους ακόλουθους λόγους:
6. Εκτιμάται ότι η παραγγελία θα εκτελεσθεί έως ... (να αναφερθεί η εκτιμώμενη ημερομηνία):

Έγινε στ...:

Ημερομηνία:

ΕΝΤΥΠΟ Η

Πληροφορίες για την έκβαση της παραγγελίας

σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 16 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1)

1. Αριθμός πρωτοκόλλου του αιτούντος δικαστηρίου:
2. Αριθμός πρωτοκόλλου του δικαστηρίου εκτέλεσης:
3. Όνομα του αιτούντος δικαστηρίου:
4. Όνομα του δικαστηρίου εκτέλεσης:
5. Η παραγγελία εκτελέστηκε:
Επισυνάπτονται τα δικόγραφα από τα οποία απορρέει ότι η παραγγελία εξετελέσθη:
6. Η εκτέλεση της παραγγελίας απορρίφθηκε διότι:
 - 6.1. το πρόσωπο που επρόκειτο να εξεταστεί επικαλέστηκε δικαίωμα άρνησης καταθέσεως ή επικαλέσθηκε απαγόρευση κατάθεσης:
 - 6.1.1. σύμφωνα με το δικαίο του κράτους μέλους του δικαστηρίου εκτέλεσης:
 - 6.1.2. σύμφωνα με το δικαίο του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου:
 - 6.2. η παραγγελία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού:
 - 6.3. η εκτέλεση της παραγγελίας δεν υπάγεται στο πεδίο δικαστικής αρμοδιότητας σύμφωνα με το δικαίο του κράτους μέλους του δικαστηρίου εκτέλεσης:
 - 6.4. το αιτούν δικαστήριο δεν ανταποκρίθηκε στο αίτημα για παροχή συμπληρωματικών στοιχείων της ... (ημερομηνία του αιτήματος) του δικαστηρίου εκτέλεσης:
 - 6.5. η εγγύηση ή η προκαταβολή που ζητήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 3 δεν πραγματοποιήθηκε:

Έγινε στ...:

Ημερομηνία:

ΕΝΤΥΠΟ Θ

Παραγγελία για απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων

σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1)

1. Αριθμός πρωτοκόλλου του αιτούντος δικαστηρίου:
2. Αριθμός πρωτοκόλλου του κεντρικού οργάνου/αρμόδιας αρχής:
3. Αιτούν Δικαστήριο:
 - 3.1. Όνομα:
 - 3.2. Διεύθυνση:
 - 3.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 3.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 3.2.3. Κράτος:
 - 3.3. Τηλ.:
 - 3.4. Φαξ:
 - 3.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
4. Κεντρικό όργανο/αρμόδια αρχή του κράτους εκτέλεσης:
 - 4.1. Όνομα:
 - 4.2. Διεύθυνση:
 - 4.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 4.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 4.2.3. Κράτος:
 - 4.3. Τηλ.:
 - 4.4. Φαξ:
 - 4.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
5. Στην αγωγή που άσκησε ο ενάγων/αιτών:
 - 5.1. Όνομα:
 - 5.2. Διεύθυνση:
 - 5.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 5.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 5.2.3. Κράτος:

- 5.3. Τηλ.:
- 5.4. Φαξ:
- 5.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
6. Εκπρόσωποι του ενάγοντος/αιτούντος:
 - 6.1. Όνομα:
 - 6.2. Διεύθυνση:
 - 6.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 6.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 6.2.3. Κράτος:
 - 6.3. Τηλ.:
 - 6.4. Φαξ:
 - 6.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
7. Κατά του εναγομένου/αντιδίκου:
 - 7.1. Όνομα/Όνομασία:
 - 7.2. Διεύθυνση:
 - 7.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 7.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 7.2.3. Κράτος:
 - 7.3. Τηλ.:
 - 7.4. Φαξ:
 - 7.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
8. Εκπρόσωποι του εναγομένου/αντιδίκου:
 - 8.1. Όνομα:
 - 8.2. Διεύθυνση:
 - 8.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 8.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 8.2.3. Κράτος:
 - 8.3. Τηλ.:
 - 8.4. Φαξ:
 - 8.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:

9. Η διεξαγωγή των αποδείξεων γίνεται από:
 - 9.1. Όνομα:
 - 9.2. Ονομασία:
 - 9.3. Αρμοδιότητες:
 - 9.4. Καθήκοντα:
10. Φύση και αντικείμενο της υπόθεσης και σύντομη παρουσίαση του περιεχομένου της (ενδεχομένως στο παράρτημα):
11. Παραγγέλθισα διεξαγωγή αποδείξεων:
 - 11.1. Περιγραφή της παραγγελθείσας διεξαγωγής των αποδείξεων: (ενδεχομένως στο παράρτημα):
 - 11.2. Εξέταση μαρτύρων:
 - 11.2.1. Ονοματεπώνυμο:
 - 11.2.2. Διεύθυνση:
 - 11.2.3. Τηλ.:
 - 11.2.4. Φαξ:
 - 11.2.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
 - 11.2.6. Ως προς τα ερωτήματα που τίθενται στο μάρτυρα ή την παρουσίαση του περιεχομένου της υποθέσεως ως προς το οποίο θα εξετασθεί (ενδεχομένως στο παράρτημα):
 - 11.2.7. Δικαίωμα άρνησης των μαρτύρων σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους του αιτούντος δικαστηρίου (ενδεχομένως στο παράρτημα):
 - 11.3. Άλλη διεξαγωγή αποδείξεων (ενδεχομένως στο παράρτημα):
12. Το αιτούν δικαστήριο ζητά την απευθείας διεξαγωγή αποδείξεων με τα ακόλουθα τηλεπικοινωνιακά μέσα (ενδεχομένως στο παράρτημα):

Έγινε στ...:

Ημερομηνία:

ΕΝΤΥΠΟ Ι

Ενημέρωση από το κεντρικό όργανο/την αρμόδια αρχή

σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1)

1. Αριθμός πρωτοκόλλου του αιτούντος δικαστηρίου:
2. Αριθμός πρωτοκόλλου του κεντρικού οργάνου/αρμόδιας αρχής:
3. Όνομα του αιτούντος δικαστηρίου:
4. Κεντρικό όργανο/αρμόδια αρχή:
 - 4.1. Όνομα:
 - 4.2. Διεύθυνση:
 - 4.2.1. Οδός και αριθμός/ταχυδρομική θυρίδα:
 - 4.2.2. Τόπος και ταχυδρομικός τομέας:
 - 4.2.3. Κράτος:
 - 4.3. Τηλ.:
 - 4.4. Φαξ:
 - 4.5. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
5. Ενημέρωση από το κεντρικό όργανο/αρμόδια αρχή:
 - 5.1. Η απευθείας εκτέλεση σύμφωνα με την παραγγελία είναι αποδεκτή:
 - 5.2. Η απευθείας εκτέλεση σύμφωνα με την παραγγελία είναι αποδεκτή υπό τους ακόλουθους όρους (ενδεχομένως στο παράρτημα):
 - 5.3. Η απευθείας εκτέλεση σύμφωνα με την παραγγελία δεν είναι αποδεκτή για τους ακόλουθους λόγους:
 - 5.3.1. η παραγγελία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού:
 - 5.3.2. η παραγγελία δεν περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 4:
 - 5.3.3. η παραγγελθείσα απευθείας εκτέλεση αντίκειται στις θεμελιώδεις αρχές της νομοθεσίας του κράτους μέλους του κεντρικού οργάνου/της αρμόδιας αρχής:

Έγινε στ...:

Ημερομηνία:

Ευεργέτημα πενίας

SALLY LANGRISH ⁽¹⁾

LLB (Hons) University College London 1989 Barrister at Law (Middle Temple) 1991

Αναπληρώτρια νομική σύμβουλος του Υπουργείου Εξωτερικών και Κοινοπολιτείας, Λονδίνο, από το 1995.

Πρώτη γραμματέας, τμήμα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων (αστικό δίκαιο), στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 2000-2003.

Προηγούμενη δημοσίευση: «The Treaty of Amsterdam: Selected Highlights» (Η συνθήκη του Άμστερνταμ: επιλεγμένα θέματα), *European Law Review*, τόμος 23, αριθ. 1, Φεβρουάριος 1998.

⁽¹⁾ Πρώτη γραμματέας, τμήμα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων, Μόνιμη Αντιπροσωπεία του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν κεφάλαιο είναι οι προσωπικές απόψεις της συγγραφέως και δεν πρέπει να θεωρηθεί κατ' ουδένα τρόπο ότι αντιπροσωπεύουν τη θέση της βρετανικής κυβέρνησης.

Οδηγία 2002/8/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 2003 για βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας στις διαφορές αυτές (Βλέπε επίσης, στο τέλος της πράξης, τον πίνακα των δημοσιευμένων διορθωτικών)

Η οδηγία 2002/8/ΕΚ περί ευεργετήματος πενίας σε αστικές υποθέσεις εκδόθηκε κατόπιν πολιτικής εντολής σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε του 1999. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με σκοπό να διευκολυνθεί η πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, κάλεσε το Συμβούλιο των Υπουργών να θεσπίσει στοιχειώδεις κανόνες για την εξασφάλιση επαρκούς επιπέδου ευεργετήματος πενίας σε διασυνοριακές υποθέσεις σε όλη την Ένωση ⁽¹⁾.

Η οδηγία εκδόθηκε δυνάμει των άρθρων 61 στοιχείο γ) και 67 της συνθήκης ΕΚ. Τα άρθρα αυτά, σε συνάρτηση με το άρθρο 65 της Συνθήκης, επιτρέπουν τη θέσπιση «μέτρων στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις [...] στο μέτρο που είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς». Σύμφωνα με το άρθρο 65 στοιχείο γ) στα επιτρεπόμενα μέτρα περιλαμβάνονται μέτρα για την «εξάλειψη των εμποδίων για την ομαλή διεξαγωγή πολιτικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη». Σύμφωνα με τις διαδικαστικές απαιτήσεις του άρθρου 67 (όπως ίσχυε πριν από την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Νίκαιας την 1η Φεβρουαρίου 2003) ⁽²⁾, το Συμβούλιο ενήργησε βάσει πρότασης της Επιτροπής της 18ης Ιανουαρίου 2002 ⁽³⁾. Ζητήθηκε η γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία και εκδόθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2002 ⁽⁴⁾. Η οδηγία εγκρίθηκε ομόφωνα από τα κράτη μέλη στις 27 Ιανουαρίου 2003.

Η οδηγία περιέχει 23 άρθρα διανεμημένα σε πέντε κεφάλαια. Το κεφάλαιο I αφορά το πεδίο εφαρμογής και τους ορισμούς, το κεφάλαιο II το δικαίωμα παροχής ευεργετήματος πενίας, το κεφάλαιο III καθορίζει τις προϋποθέσεις και την εμβέλεια του ευεργετήματος πενίας, το κεφάλαιο IV ορίζει τις διαδικασίες υποβολής αίτησης για την παροχή ευεργετήματος πενίας δυνάμει της οδηγίας και το κεφάλαιο V περιέχει τελικές διατάξεις.

I. Πεδίο εφαρμογής και ορισμοί

Το άρθρο 1 παράγραφος 1 ορίζει τον κεντρικό στόχο της οδηγίας, ήτοι «τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών υποθέσεων

⁽¹⁾ Συμπεράσματα της προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε, 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, παράγραφος 30.

⁽²⁾ Μετά την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Νίκαιας, τα προβλεπόμενα στο άρθρο 65 μέτρα, με εξαίρεση των πτυχών που άπτονται του οικογενειακού δικαίου, θεσπίζονται πλέον σύμφωνα με τη διαδικασία συναπόφασης δυνάμει του άρθρου 251 της συνθήκης ΕΚ.

⁽³⁾ ΕΕ C 103 Ε της 30.4.2002, σ. 368.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 273 Ε της 14.11.2003.

μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας σε παρόμοιες υποθέσεις». Αυτό, βέβαια, απηχεί την εντολή των συμπερασμάτων του Τάμπερε. Το άρθρο 1 παράγραφος 2 περιορίζει την εφαρμογή της οδηγίας στις «διασυνοριακές διαφορές». Οι διαφορές αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 της οδηγίας. Σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 2 μια διαφορά νοείται ως διασυνοριακή όταν ο διάδικος που υποβάλλει αίτηση παροχής του ευεργετήματος πενίας σύμφωνα με την οδηγία έχει, κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης αυτής, την κατοικία του ή τη συνήθη του διαμονή σε κράτος μέλος διαφορετικό του κράτους στο οποίο εκδικάζεται η υπόθεση ή θα εκτελεστεί η απόφαση ⁽⁵⁾. Με απλά λόγια, επομένως, η οδηγία ισχύει όταν ο διάδικος υποχρεούται να προσφύγει σε δικαστήριο ή να ζητήσει την εκτέλεση απόφασης σε κράτος μέλος διαφορετικό εκείνου στο οποίο διαμένει συνήθως. Αντιθέτως, δεν τυγχάνει εφαρμογής σε υποθέσεις οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν ως «εσωτερικές», υπό την έννοια ότι τόσο ο διάδικος όσο και το οικείο δικαστήριο ευρίσκονται στο αυτό κράτος μέλος, ακόμη και αν η υπόθεση εμφανίζει άλλες διασυνοριακές πτυχές.

Το άρθρο 1 περιέχει άλλα δύο στοιχεία που καθορίζουν το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Το πρώτο στοιχείο είναι το είδος της διαφοράς στην οποία εφαρμόζεται η οδηγία. Το άρθρο 1 παράγραφος 2 ορίζει ότι εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξαρτήτως της φύσεως του δικαστηρίου το οποίο εκδικάζει τη διαφορά. Οι «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» δεν ορίζονται. Ωστόσο, η διατύπωση αυτή απηχεί το άρθρο 1 του κανονισμού «Βρυξέλλες Ι», οπότε είναι πιθανόν να θεωρηθεί ότι η οδηγία καλύπτει διαφορές οι οποίες καλύπτονται από τον εν λόγω κανονισμό. Το άρθρο 1 παράγραφος 2 ορίζει ότι η οδηγία δεν αφορά, ιδίως, φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις. Η διατύπωση αυτή απηχεί, και πάλι, το άρθρο 1 παράγραφος 1 του κανονισμού «Βρυξέλλες Ι».

Το δεύτερο αξιοσημείωτο στοιχείο όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής είναι ότι η οδηγία δεν καλύπτει όλα τα κράτη μέλη: το άρθρο 1 παράγραφος 3 προβλέπει ότι η οδηγία δεν ισχύει για τη Δανία. Ο λόγος της εξαιρέσης αυτής περιέχεται στην αιτιολογική παράγραφο 34, η οποία παραπέμπει στα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη περί ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Σύμφωνα με το πρωτόκολλο, η Δανία δεν συμμετέχει στη λήψη των προτεινόμενων μέτρων σύμφωνα με τον τίτλο IV της συνθήκης ΕΚ: οι νομικές βάσεις της οδηγίας — άρθρα 61 και 67 — emπίπτουν, ασφαλώς, στον τίτλο IV.

Εν αντιθέσει προς τη Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία είχαν τη δυνατότητα, σύμφωνα με το πρωτόκολλο για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη περί ίδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να κοινοποιήσουν εάν ήθελαν ή όχι να συμμετέχουν στην

⁽⁵⁾ Οι κανόνες περί κατοικίας προσδιορίζονται, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2, βάσει του άρθρου 59 του κανονισμού «Βρυξέλλες Ι» [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2002]. Βασικά, το κράτος μέλος στο οποίο έχει την έδρα του το δικαστήριο και το οποίο επιλαμβάνεται της αίτησης παροχής ευεργετήματος πενίας θα πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 59 παράγραφος 2 του κανονισμού αυτού, να εφαρμόζει το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο ισχυρίζεται ο αιτών ότι έχει την κατοικία του προκειμένου να αποφανθεί εάν πράγματι έχει εκεί την κατοικία του.

παρούσα οδηγία. Η αιτιολογική σκέψη 33 της οδηγίας μνημονεύει ότι αμφότερα τα κράτη αυτά κοινοποίησαν την επιθυμία τους να συμμετάσχουν στην έκδοση της οδηγίας, σύμφωνα με το άρθρο 3 του οικείου πρωτοκόλλου. Συνεπώς, η οδηγία ισχύει για όλα τα κράτη μέλη πλην της Δανίας.

II. Δικαίωμα παροχής του ευεργετήματος πενίας

Το κεφάλαιο αυτό ορίζει τα πρόσωπα τα οποία δικαιούνται να ζητήσουν την παροχή ευεργετήματος πενίας σύμφωνα με την οδηγία και ορίζει επίσης τη βασική έννοια του ευεργετήματος πενίας για τους σκοπούς της οδηγίας.

Όσον αφορά τους δικαιούχους, το άρθρο 3 παράγραφος 1 προβλέπει ότι τα δυνάμει της οδηγίας δικαιώματα απονέμονται σε φυσικά πρόσωπα. Κατ' επέκταση δεν καλύπτονται νομικά πρόσωπα όπως εταιρείες ή μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Το άρθρο 4 ορίζει σαφώς ότι η οδηγία καλύπτει τόσο πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα σε κράτος μέλος. Η διάταξη αυτή ενεργεί ως κανόνας κατά των διακρίσεων και απαιτεί από τα κράτη μέλη ισότιμη μεταχείριση για τις δύο αυτές κατηγορίες προσώπων.

Το άρθρο 3 είναι το βασικό άρθρο το οποίο ορίζει την έννοια του ευεργετήματος πενίας για τους σκοπούς της οδηγίας. Το άρθρο 3 παράγραφος 1 προβλέπει ως γενική αρχή ότι οι διάδικοι δικαιούνται να λαμβάνουν «κατάλληλο ευεργέτημα πενίας προκειμένου να εξασφαλίζουν αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη». Το άρθρο καθιστά σαφές ότι το δικαίωμα αυτό υπάγεται σε όρους οι οποίοι προβλέπονται σε άλλο σημείο της οδηγίας και ότι η διαφορά πρέπει να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Η αιτιολογική σκέψη 11 δίνει ικανοποιητικό συνοπτικό ορισμό του «κατάλληλου ευεργετήματος πενίας». Καλύπτει, πρώτον, την παροχή νομικών συμβουλών πριν από τη δίκη με σκοπό την επίτευξη διακανονισμού πριν από την κίνηση δικαστικής διαδικασίας· δεύτερον, την παροχή νομικής αρωγής κατά την υποβολή της υπόθεσης ενώπιον δικαστηρίου· και, τρίτον, τη νομική εκπροσώπηση και τη συμβολή στην κάλυψη των δικαστικών εξόδων ή την απαλλαγή από τα έξοδα αυτά.

Αυτές οι τρεις διαφορετικές πτυχές του κατάλληλου ευεργετήματος πενίας εκτίθενται στο άρθρο 3 παράγραφος 2. Δίνεται καθαρά έμφαση σε περιπτώσεις κατά τις οποίες έχουν ήδη κινηθεί διασυνοριακές δικαστικές διαδικασίες ή όπου υπάρχει πραγματικά πιθανότητα κίνησης τέτοιων διαδικασιών. Δεδομένου ότι η προδικαστική παροχή νομικών συμβουλών δυνάμει του άρθρου 3 παράγραφος 2 στοιχείο α) περιορίζεται στην επίτευξη διακανονισμού πριν από την κίνηση της διαδικασίας, φαίνεται να αποκλείεται η δυνατότητα

να ζητούν οι αιτούντες την παροχή ευεργετήματος πενίας για άλλους, γενικότερους, σκοπούς ή όπου δεν προβλέπεται η εκδίκαση διαφοράς. Το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο β) προβλέπει το δικαίωμα νομικής αρωγής και εκπροσώπησης ενώπιον δικαστηρίου: αυτό παρέχεται κατά τα στάδια προετοιμασίας της υπόθεσης και παρουσίασης της υπόθεσης ενώπιον του δικαστηρίου, τόσο με την υποβολή διαδικαστικών εγγράφων όσο και κατά την ενώπιον του δικαστηρίου διαδικασία.

Το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο β) καλύπτει επίσης τη συμβολή στην κάλυψη των εξόδων της υπόθεσης και θα μπορούσε να περιλαμβάνει διάφορα είδη εξόδων. Ένα είδος είναι τα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών που καταβάλλονται από το δικαστήριο σε πρόσωπα (όπως δικαστικοί υπάλληλοι ή πραγματογνώμονες) τα οποία προβαίνουν σε διάφορες ενέργειες κατά τη δίκη. Μια δεύτερη κατηγορία εξόδων είναι τα διάφορα έξοδα τα οποία οφείλονται στον ιδιαίτερο χαρακτήρα της διασυνοριακής διαφοράς, όπως έξοδα διερμηνείας, μετάφρασης και μετακίνησης στον τόπο του δικαστηρίου. Αυτά ρυθμίζονται από το άρθρο 7 της οδηγίας και περιγράφονται αναλυτικότερα στη συνέχεια. Μια τρίτη κατηγορία είναι τα έξοδα του αντιδίκου. Σε μερικά κράτη μέλη ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στην καταβολή των δικαστικών εξόδων του αντιδίκου. Η τελική παράγραφος του άρθρου 3 παράγραφος 2 προβλέπει ότι, εάν ο δικαιούχος του ευεργετήματος πενίας δυνάμει της οδηγίας χάσει την υπόθεση και υπάγεται σε τέτοιο κανόνα περί εξόδων, τα έξοδα αυτά θα πρέπει να καλύπτονται από το ευεργέτημα εφόσον θα ίσχυε η κάλυψη αυτή για διάδικο έχοντα τη συνήθη διαμονή του στο κράτος μέλος στο οποίο ευρίσκεται το δικαστήριο. Η ρύθμιση αυτή αποτελεί στην ουσία κανόνα κατά των διακρίσεων και δεν απαιτεί από τα κράτη μέλη να χορηγούν αυτομάτως ευεργέτημα πενίας σε διασυνοριακό αιτούντα για την κάλυψη των εξόδων του νικήσαντος διαδίκου εάν αυτό δεν αποτελεί συνήθη πρακτική σύμφωνα με το σύστημά τους. Στην αιτιολογική παράγραφο 12 καθίσταται σαφές ότι αυτό εναπόκειται στο δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο εκδικάζεται η διαφορά ή ζητείται η εκτέλεση της απόφασης.

Το άρθρο 3 παράγραφος 3 περιέχει σημαντικό περιορισμό της εννοίας του «κατάλληλου ευεργετήματος πενίας» στο πλαίσιο των «διαδικασιών σκοπός των οποίων είναι ειδικά το να δοθεί στους διαδίκους η δυνατότητα να παραστούν και να δικαιολογήσουν αυτοπροσώπως». Οι διαδικασίες αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν διαδικασίες επί μικρών αξιώσεων όπως ορισμένες που υπάρχουν σε διάφορα κράτη μέλη ή απλουστευμένες δικαστικές διαδικασίες. Σε αυτού του είδους τις διαδικασίες τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να παράσχουν νομική αρωγή ή εκπροσώπηση σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3. Συνάγεται άρα, εκ του αντιθέτου, ότι το δικαίωμα παροχής προδικαστικών νομικών συμβουλών σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο α) εξακολουθεί να ισχύει σε αυτές τις περιπτώσεις. Ως διασφάλιση, το άρθρο 3 παράγραφος 3 επιτρέπει (και πιθανώς απαιτεί) την

παροχή ευεργετήματος πενίας εάν το δικαστήριο ή άλλη αρμόδια αρχή αποφασίσει ότι αυτό είναι απαραίτητο για να εξασφαλιστεί η ισότητα των μερών ή λόγω της πολυπλοκότητας της υπόθεσης.

Το άρθρο 3, στις παραγράφους 4 και 5, ασχολείται με μια άλλη πτυχή του «κατάλληλου» ευεργετήματος πενίας: το θέμα του ποσού που χορηγείται στο διάδικο. Το άρθρο 3 παράγραφος 4 επιτρέπει σε κράτος μέλος να απαιτεί χρηματοδοτική συμβολή στις δικαστικές δαπάνες: σε αυτή την περίπτωση γίνεται, σύμφωνα με το άρθρο 5 (το οποίο περιγράφεται στη συνέχεια), εκτίμηση της ικανότητας συμβολής του αποδέκτη του ευεργετήματος πενίας. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 5, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν από τον αποδέκτη του ευεργετήματος την επιστροφή όλου ή τμήματος του ποσού που έλαβε, σε περίπτωση ουσιαστικής βελτίωσης της οικονομικής του κατάστασης ή εάν το ευεργέτημα παρασχέθηκε με βάση ανακριβείς πληροφορίες εκ μέρους του αποδέκτη. Οι διατάξεις αυτές, σε συνδυασμό με τα άρθρα 5 και 9 παράγραφος 4, επιτρέπουν στα κράτη μέλη να χορηγούν τα διαθέσιμα για την παροχή ευεργετήματος πενίας κεφάλαια ανάλογα με την οικονομική ανάγκη του αποδέκτη, προάγοντας έτσι την ορθή χρήση του δημόσιου χρήματος.

III. Προϋποθέσεις και εμβέλεια του ευεργετήματος πενίας

Ορμώμενο από τις ευρείας φύσεως αρχές του κεφαλαίου II, το παρόν κεφάλαιο θεσπίζει λεπτομερέστερους κανόνες αξιολόγησης των αιτήσεων για την παροχή ευεργετήματος πενίας. Τα άρθρα 5 και 6 είναι τα πλέον σημαντικά. Αφορούν, αντιστοίχως, τους όρους σχετικά με τους οικονομικούς πόρους του αιτούντος και τους όρους σχετικά με την ουσία της διαφοράς. Οι διατάξεις επιτρέπουν στα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν, σε κάποιο βαθμό, ότι τα χρήματα τα οποία προορίζονται για την παροχή του ευεργετήματος πενίας σε αστικές υποθέσεις μπορούν να διατίθενται για αιτούντες και υποθέσεις που δικαιούνται περισσότερο δημόσιας χρηματοδότησης. Καίτοι το θέμα των εξόδων τα οποία βαρύνουν το κράτος μέλος του αιτούντος και το κράτος μέλος του δικαστηρίου αντιστοίχως ρυθμίζεται διεξοδικότερα στα άρθρα 8 και 12 (που περιγράφονται παρακάτω), για την κατανόηση των άρθρων 5 και 6 είναι χρήσιμο να γνωρίζει κανείς ότι τα έξοδα που καλύπτονται από το ευεργέτημα πενίας βαρύνουν, στην πλειοψηφία τους, το κράτος μέλος στο οποίο εκδικάζεται η υπόθεση. Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση του αιτούντος γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες του συστήματος ευεργετήματος πενίας του κράτους αυτού, και όχι σύμφωνα με τους κανόνες του συστήματος του κράτους του αιτούντος.

Το άρθρο 5 παράγραφος 1 θεσπίζει τον γενικό κανόνα ότι τα κράτη μέλη παρέχουν το ευεργέτημα πενίας στα πρόσωπα τα οποία «δεν μπορούν, εν όλω ή εν μέρει, να αντιμετωπίσουν τα δικαστικά έξοδα [...] λόγω της οικονομικής τους κατάστασης, ώστε να εξασφαλίζεται η πραγματική δυνατότητα πρόσβασης των προσώπων αυτών στη δικαιοσύνη». Η παράγραφος 2 του άρθρου 5 επιτρέπει στα κράτη μέλη να κρίνουν την οικονομική κατάσταση του αιτούντος βάσει διαφόρων αντικειμενικών παραγόντων όπως το εισόδημα, η περιουσία ή η οικογενειακή κατάσταση. Στην εκτίμηση αυτή μπορούν να λαμβάνονται υπόψη και οι πόροι των προσώπων που εξαρτώνται οικονομικά από τον αιτούντα.

Μερικά κράτη μέλη χρησιμοποιούν κατώτατα όρια πέραν των οποίων τεκμαίρεται ότι οι αιτούντες είναι σε θέση να αναλάβουν τα δικαστικά έξοδα. Το άρθρο 5 παράγραφος 3 επιτρέπει τη χρησιμοποίηση των ορίων αυτών στο πλαίσιο της οδηγίας εφόσον βασίζονται στους αντικειμενικούς παράγοντες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου. Ωστόσο, ως εγγύηση κατά του κινδύνου ότι η πρόβλεψη ορίου ενδέχεται να οδηγήσει εμμέσως σε διάκριση κατά διασυνοριακού αιτούντος λόγω διαφορών στο κόστος διαβίωσης μεταξύ των κρατών μελών, το άρθρο 5 παράγραφος 4 προβλέπει ότι δεν λαμβάνονται υπόψη αυτά τα όρια εάν ο αιτών μπορεί να αποδείξει ότι δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στα δικαστικά έξοδα λόγω τέτοιων διαφορών στο κόστος διαβίωσης. Η αιτιολογική παράγραφος 15 αναφέρει ένα στοιχείο το οποίο θα μπορούσε να έχει σημασία εν προκειμένω, ήτοι εάν ο αιτών θα πληρούσε τα οικονομικά κριτήρια που προβλέπονται στο δικό του κράτος μέλος για την παροχή του ευεργετήματος πενίας.

Το άρθρο 5 παράγραφος 5 προβλέπει μία ακόμη περίπτωση άρνησης παροχής του ευεργετήματος για οικονομικούς λόγους. Το ευεργέτημα πενίας δεν χορηγείται σε αιτούντα ο οποίος έχει, στη συγκεκριμένη περίπτωση, τη δυνατότητα να προσφύγει σε άλλο μηχανισμό που καλύπτει τα δικαστικά έξοδα. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει, φερ' ειπείν, χρηματοδότηση απορρέουσα από ασφάλιση για δικαστικά έξοδα, ή λόγω της δυνατότητας που υπάρχει, σε ορισμένα κράτη μέλη, σύναψης συμφωνίας αμοιβής υπό αίρεση [η οποία καλείται ενίοτε συμφωνία «δεν κερδίζω, δεν πληρώνω» (no win, no fee)]. Η αιτιολογική παράγραφος 16 καθιστά σαφές ότι οι άλλοι αυτοί μηχανισμοί δεν αποτελούν οι ίδιοι μορφή ευεργετήματος πενίας, συνιστούν όμως τεκμήριο ότι ο διάδικος δύναται να αναλάβει τα δικαστικά έξοδα παρά την προσωπική οικονομική του κατάσταση.

Το άρθρο 6 αποτελεί το δεύτερο καίριο στοιχείο για να καθοριστεί εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις παροχής του ευεργετήματος πενίας. Οι προβλεπόμενες στο άρθρο αυτό προϋποθέσεις αφορούν το βάσιμο ή την ουσία της υπόθεσης του αιτούντος. Σαν πρώτο βήμα, το άρθρο 6 παράγραφος 1 επιτρέπει σε κράτος μέλος να απορρίπτει άνευ ετέρου αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας για αγωγή η οποία κρίνεται προδήλως αβάσιμη. Εάν η

υπόθεση δεν μπορεί να θεωρηθεί εξαρχής ως προδήλως αβάσιμη, το άρθρο 6 παράγραφος 2 προβλέπει ότι, σε περίπτωση που έχουν παρασχεθεί νομικές συμβουλές στον αιτούντα πριν από τη δίκη, μπορεί, εφόσον παραμένει εξασφαλισμένη η πρόσβαση στη δικαιοσύνη ⁽⁶⁾, να μην εγκριθεί η παροχή περαιτέρω ευεργετήματος πενίας για «λόγους σχετικούς με την ουσία της υπόθεσης». Με άλλα λόγια, το κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει ότι η υπόθεση του αιτούντος δεν αιτιολογεί τη χρησιμοποίηση δημοσίων κεφαλαίων. Η απόρριψη αιτήσεως παροχής ευεργετήματος πενίας σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας υπόκειται στην άσκηση προσφυγής δυνάμει του άρθρου 15, το οποίο περιγράφεται στη συνέχεια.

Η οδηγία δεν παρέχει σαφή καθοδήγηση ως προς τον τρόπο με τον οποίο οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να αξιολογήσουν κατ' ουσία την υπόθεση του αιτούντος, αφήνοντας να ρυθμιστεί το θέμα κατά το εθνικό δίκαιο και τις εθνικές διαδικασίες των κρατών μελών. Τα εθνικά αυτά συστήματα μπορούν να παρουσιάζουν αρκετά σημαντικές διαφορές όσον αφορά τα κριτήρια τα οποία χρησιμοποιούν: μεταξύ των πιθανών κριτηρίων θα μπορούσαν να είναι η εκτίμηση των πιθανοτήτων επιτυχίας, το είδος της υπόθεσης, και τα ενδεχόμενα οικονομικά και λοιπά οφέλη για τον αιτούντα εφόσον κερδίσει την υπόθεση.

Το άρθρο 6 παράγραφος 3 αναγνωρίζει ως έγκυρη μια προσέγγιση η οποία βασίζεται σε μια σειρά από τέτοια κριτήρια αφού, πέραν της προοπτικής του να κερδηθεί η υπόθεση από καθαρά νομικής απόψεως, επικεντρώνεται σε δύο άλλα κριτήρια. Πρώτον, απαιτεί ρητά από τα κράτη μέλη να εξετάσουν τη σημασία που έχει η συγκεκριμένη υπόθεση για τον αιτούντα. Δεύτερον, επιτρέπει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τη φύση της υπόθεσης σε δύο συγκεκριμένες κατηγορίες διαφορών. Η πρώτη κατηγορία είναι όταν ο αιτών ισχυρίζεται ότι βλάπτεται η φήμη του αλλά δεν έχει υποστεί υλική ή οικονομική ζημία — αυτό θα μπορούσε να καλύπτει ορισμένες μορφές αγωγών δυσφήμισης σε διάφορα κράτη μέλη. Η δεύτερη κατηγορία είναι όταν η αξίωση αποτελεί άμεση απόρροια της επαγγελματικής δραστηριότητας του αιτούντος ή της δραστηριότητάς του ως ανεξάρτητου εργαζόμενου. Αυτό ενισχύει τον αποκλεισμό των εμπορικών διαφορών που προβλέπεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας με τον περαιτέρω αποκλεισμό αξιώσεων προβαλλομένων στο πλαίσιο της άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Τα άρθρα 7 και 8 εστιάζουν συγκεκριμένα στη διασυννοριακή διάσταση της υπόθεσης, αναγνωρίζοντας ότι ορισμένα έξοδα γεννώνται αποκλειστικά από το γεγονός ότι ο αιτών δεν κατοικεί στο αυτό κράτος μέλος στο οποίο εκδικάζεται η διαφορά. Σύμφωνα με το άρθρο 7, το ευεργέτημα πενίας το οποίο παρέχεται από το κράτος μέλος στο οποίο εκδικάζεται η διαφορά πρέπει να καλύπτει ορισμένα έξοδα τα οποία είναι άμεσα συνδεδεμένα με τον διασυννοριακό χαρακτήρα της διαφοράς. Τα έξοδα αυτά καλύπτουν τη διερμηνεία, τη μετάφραση εγγράφων απαραίτητων για την επίλυση της

⁽⁶⁾ Η οδηγία δεν περιέχει ορισμό των όρων «προδήλως αβάσιμη» ή «η πρόσβαση στη δικαιοσύνη είναι εξασφαλισμένη», αφήνοντας ουσιαστικά να ρυθμιστούν τα θέματα αυτά από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο. Σημασία εν προκειμένω έχει επίσης η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων όσον αφορά το άρθρο 6 της ευρωπαϊκής σύμβασης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

διαφοράς και τα έξοδα μετακίνησης των προσώπων των οποίων απαιτείται η παράσταση ενώπιον του δικαστηρίου για την παρουσίαση της υπόθεσης. Η αιτιολογική παράγραφος 19 υπενθυμίζει ότι τα δικαστήρια θα πρέπει να αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητες που προσφέρει ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου σχετικά με την αποδεικτική διαδικασία σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (*). Οι δυνατότητες αυτές περιλαμβάνουν τη διεξαγωγή βιντεοδιασκέψεων και τηλεδιασκέψεων καθώς και πιο παραδοσιακά μέτρα λήψεως καταθέσεων από μάρτυρες εκτός της περιφέρειας του δικαστηρίου.

Το άρθρο 8 αντισταθμίζει το άρθρο 7 προβλέποντας ότι το κράτος μέλος κατοικίας του αιτούντος επιβαρύνεται με ορισμένα άλλα έξοδα που σχετίζονται με τον διασυνοριακό χαρακτήρα της υπόθεσης. Το κράτος μέλος κατοικίας πρέπει να παρέχει ευεργέτημα πενίας για την κάλυψη του κόστους παροχής νομικής αρωγής και συμβουλών πριν από τη δίκη στο κράτος μέλος κατοικίας, μέχρις ότου υποβληθεί η αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο. Το κράτος μέλος κατοικίας καλύπτει επίσης τα έξοδα μετάφρασης της αίτησης παροχής ευεργετήματος πενίας και των απαραίτητων δικαιολογητικών εγγράφων.

Το άρθρο 9 της οδηγίας απηχεί το γεγονός ότι η ιστορία μπορεί να μην τελειώνει με την έκδοση δικαστικής απόφασης επί διαφοράς. Σύμφωνα με την παράγραφο 20, εφόσον χορηγηθεί ευεργέτημα πενίας «πρέπει να καλύπτει ολόκληρη τη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων που απαιτούνται για την εκτέλεση της απόφασης». Θα πρέπει να συνεχίζεται η παροχή του στο δικαιούχο, «εάν ασκηθεί ένδικο μέσο κατ' αυτού ή από αυτόν, εφόσον εξακολουθούν να πληρούνται οι προϋποθέσεις ως προς τους οικονομικούς πόρους ή την ουσία της διαφοράς». Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 9 παρέχουν το δικαίωμα παροχής του ευεργετήματος πενίας για την κάλυψη των εξόδων της διασυνοριακής εκτέλεσης της απόφασης. Η παράγραφος 3 του άρθρου 9 αφορά την παροχή του ευεργετήματος για την άσκηση ενδίκου μέσου, συνδέοντας ρητά το δικαίωμα για τη συνεχιζόμενη παροχή του ευεργετήματος με το γεγονός ότι εξακολουθούν να πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 5 και 6. Αυτό σημαίνει, ιδίως, ότι πριν από την παροχή του ευεργετήματος επιτρέπεται αξιολόγηση της πιθανότητας επιτυχίας του αιτούντος στην άσκηση ή αντίκρουση του ενδίκου μέσου.

Στο άρθρο 9 παράγραφος 4 προβλέπεται ο γενικότερος κανόνας ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να επανεξετάζουν, σε κάθε στάδιο της διαδικασίας, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις παροχής του ευεργετήματος βάσει των λόγων που προβλέπονται στο άρθρο 3 παράγραφοι 3 και 5, και στα άρθρα 5 και 6 της οδηγίας. Αυτό σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα να επανεξετάζει ανά πάσα στιγμή την οικονομική κατάσταση του αιτούντος, την ουσία της υπόθεσης και την καταλληλότητα του ευεργετήματος πενίας εν σχέσει προς το είδος του δικαστηρίου ή της διαδικασίας εκδίκασης της υπόθεσης. Οι έλεγχοι αυτοί δεν περιορίζονται στη στιγμή κατά την οποία ο

(*) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 της 28ης Μαΐου 2001 περί συνεργασίας μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών στη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1.

αιτών ζητά τη συνέχιση της παροχής του ευεργετήματος για την άσκηση ενδίκου μέσου ή για τη διαδικασία εκτέλεσης της απόφασης.

Το άρθρο 10 προβλέπει άλλη δυνατότητα επέκτασης του ευεργετήματος πενίας πέραν της αρχικής δικαστικής διαδικασίας, καλύπτοντας τις εξωδικαστικές διαδικασίες. Εάν ο νόμος ή το δικαστήριο επιβάλλει στους διαδίκους τη χρησιμοποίηση εξωδικαστικών διαδικασιών, όπως διαμεσολάβηση ή διαιτησία, το ευεργέτημα πενίας καλύπτει και τις διαδικασίες αυτές, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην οδηγία προϋποθέσεων.

IV. Διαδικασία

Το κεφάλαιο αυτό ορίζει τις διαδικαστικές λεπτομέρειες της υποβολής αιτήσεως για την παροχή ευεργετήματος πενίας δυνάμει της οδηγίας. Καλύπτει τη συμπλήρωση των απαραίτητων εντύπων, τη διαβίβαση της αίτησης από το κράτος μέλος κατοικίας του αιτούντος στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο ή στο οποίο πρόκειται να εκτελεστεί η απόφαση, θέματα γλώσσας και μετάφρασης, και κανόνες εξέτασης της αίτησης στο κράτος μέλος το οποίο χορηγεί το ευεργέτημα πενίας ⁽⁸⁾.

Το άρθρο 12 αποτελεί το σημείο εκκίνησης. Προβλέπει τον βασικό κανόνα ότι η παροχή του ευεργετήματος πενίας εγκρίνεται (και, άρα, καταβάλλεται) ή απορρίπτεται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο. Με άλλα λόγια, εκτός από τα περιορισμένα έξοδα τα οποία καλύπτονται από το άρθρο 8 (το οποίο περιγράφεται παραπάνω), η παροχή ευεργετήματος πενίας για διασυνοριακές υποθέσεις δεν αποτελεί ευθύνη του κράτους μέλους κατοικίας του αιτούντος. Σύμφωνα με την αιτιολογική παράγραφο 24 «ενδεικνύται» να χορηγείται το ευεργέτημα πενίας από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο. Η αιτιολογική παράγραφος 23 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την εθνική τους νομοθεσία, τηρώντας παράλληλα τις αρχές της οδηγίας, προκειμένου να καθορίσουν εάν θα χορηγήσουν ή όχι το ευεργέτημα πενίας.

Το άρθρο 14 απαιτεί από τα κράτη μέλη να ορίσουν μία ή περισσότερες αρμόδιες αρχές για την αποστολή και παραλαβή αιτήσεων παροχής ευεργετήματος πενίας σύμφωνα με την οδηγία. Η αρμόδια για την αποστολή των αιτήσεων αρχή αποκαλείται «διαβιβάζουσα αρχή». Η αρχή η οποία παραλαμβάνει τις αιτήσεις αποκαλείται «παραλαμβάνουσα αρχή». Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή τα ονόματα και τις διευθύνσεις των αρμοδίων αρχών τους και τις γεωγραφικές περιοχές της δικαιοδοσίας τους. Οι πληροφορίες αυτές δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα.

⁽⁸⁾ Στην αιτιολογική παράγραφο 26 της οδηγίας επισημαίνεται ότι οι μηχανισμοί κοινοποίησης και διαβίβασης που προβλέπονται στο κεφάλαιο IV της οδηγίας βασίζονται άμεσα στην ευρωπαϊκή συμφωνία για τη διαβίβαση των αιτήσεων δικαστικής αρωγής, η οποία υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 27 Ιανουαρίου 1977, αν και η συμφωνία αυτή δεν περιέχει τη 15ήμερη προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 4 της οδηγίας.

Το άρθρο 13 θεσπίζει τους κανόνες για την υποβολή αιτήσεως παροχής ευεργετήματος πενίας από τον αιτούντα και για τη διαβίβασή της, εφόσον χρειάζεται, μεταξύ των αρχών των κρατών μελών. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 1, ο αιτών μπορεί να υποβάλει την αίτησή του, κατ' επιλογή, είτε στη διαβιβάζουσα αρχή του κράτους μέλους κατοικίας του είτε στην παραλαμβάνουσα αρχή του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο ή πρόκειται να εκτελεστεί η απόφαση. Το άρθρο 16 προβλέπει στερεότυπο έντυπο για την υποβολή των αιτήσεων ευεργετήματος πενίας δυνάμει της οδηγίας ⁽⁹⁾. Η αιτιολογική παράγραφος 28 της οδηγίας ορίζει ότι το στερεότυπο έντυπο έχει σκοπό να διευκολύνει και να επιταχύνει τις διαδικασίες υποβολής των αιτήσεων. Σύμφωνα με την αιτιολογική παράγραφο 29, το στερεότυπο έντυπο, καθώς και τα εθνικά έντυπα, θα πρέπει να είναι διαθέσιμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω του συστήματος πληροφοριών του ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου ⁽¹⁰⁾.

Τα άρθρα 13 παράγραφος 2, 14 και 8 στοιχείο β) της οδηγίας ασχολούνται με θέματα γλώσσας και μετάφρασης όσον αφορά την αίτηση παροχής του ευεργετήματος πενίας. Το άρθρο 13 παράγραφος 2 προσφέρει στον αιτούντα διάφορες δυνατότητες. Μπορεί να συμπληρώσει το έντυπο στην επίσημη γλώσσα (ή μία από τις επίσημες γλώσσες) του κράτους μέλους της διαβιβάζουσας αρχής, εφόσον η γλώσσα αυτή ανήκει στις γλώσσες των κοινοτικών οργάνων. Εναλλακτικά, το άρθρο 14 παράγραφος 3 επιτρέπει σε κράτος μέλος να κοινοποιεί στην Επιτροπή άλλες κοινοτικές γλώσσες στις οποίες η διαβιβάζουσα αρχή του δέχεται να παραλαμβάνει αιτήσεις υποβαλλόμενες δυνάμει της οδηγίας. Οι άλλες αυτές γλώσσες πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 14, τα δικαιολογητικά έγγραφα τα οποία συνοδεύουν την αίτηση πρέπει επίσης να μεταφράζονται σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες. Έχουμε ήδη διαπιστώσει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 στοιχείο β), το κράτος μέλος κατοικίας του αιτούντος πρέπει να χορηγεί το ευεργέτημα πενίας που απαιτείται για την κάλυψη του κόστους της μετάφρασης της αίτησης και των απαραίτητων δικαιολογητικών. Ωστόσο, το άρθρο 8 στοιχείο β) εφαρμόζεται μόνο όταν η αίτηση υποβάλλεται στη διαβιβάζουσα αρχή του κράτους μέλους κατοικίας του αιτούντος. Εξ αυτού συνάγεται ότι εάν ο αιτών προτιμήσει να υποβάλει την αίτησή του απευθείας στην παραλαμβάνουσα αρχή του κράτους του δικαστηρίου, πρέπει να αναλάβει τα μεταφραστικά έξοδα μόνος του.

Η διαβιβάζουσα αρχή έχει ένα ρόλο στην εξασφάλιση του «ελέγχου της ποιότητας» μιας αίτησης προτού την αποστείλει σε άλλο κράτος μέλος. Όταν η αίτηση υποβάλλεται στη διαβιβάζουσα αρχή του κράτους μέλους κατοικίας, η εν λόγω αρχή δύναται, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 3, να αρνηθεί να διαβιβάσει την αίτηση εάν είναι προδήλως αβάσιμη ή εκφεύγει προδήλως του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας. Σε τέτοια περίπτωση, η απόφαση της διαβιβάζουσας αρχής υπόκειται στις διατάξεις περί επανεξέτασης ή περί

⁽⁹⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 16 το έντυπο πρέπει να εκπονηθεί ως τις 30 Νοεμβρίου 2004. Θα καταρτιστεί από την Επιτροπή, με τη βοήθεια επιτροπής η οποία θα ενεργεί σύμφωνα με τη συμβουλευτική διαδικασία των άρθρων 3 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ.

⁽¹⁰⁾ Η διατύπωση της αιτιολογικής παραγράφου υποδηλοί ότι τα εθνικά έντυπα θα συνεχίσουν να διατίθενται για την υποβολή αιτήσεων δυνάμει της οδηγίας ακόμη και μετά την κατάρτιση του στερεότυπου εντύπου.

ασκήσεως ενδίκου μέσου που προβλέπονται στο άρθρο 15 παράγραφοι 2 και 3 (οι οποίες περιγράφονται στη συνέχεια). Η διαβιβάζουσα αρχή έχει επίσης καθήκον να βοηθά τον αιτούντα εξασφαλίζοντας ότι η αίτηση συνοδεύεται από όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα που απαιτούνται ούτως ώστε να ληφθεί σχετική απόφαση (βλέπε άρθρο 13 παράγραφος 4).

Αφ' ης στιγμής η διαβιβάζουσα αρχή παραλάβει την αίτηση, δεόντως συμπληρωμένη σε μία από τις επιτρεπόμενες από την οδηγία γλώσσες και τα δικαιολογητικά έγγραφα μεταφραστούν σε αυτές τις γλώσσες, εφόσον απαιτείται, διαβιβάζει την αίτηση εντός 15 ημερών στη παραλαμβάνουσα αρχή του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο. Το άρθρο 16 προβλέπει στερεότυπο έντυπο το οποίο διευκολύνει τη διαβίβαση της αίτησης μεταξύ της διαβιβάζουσας και της παραλαμβάνουσας αρχής. Το έντυπο αυτό έχει ήδη θεσπιστεί με την απόφαση της Επιτροπής της 18ης Ιουνίου 2003 ⁽¹¹⁾.

Δεν απαιτείται επικύρωση ή άλλη τέτοιου είδους διατύπωση για τα έγγραφα που διαβιβάζονται δυνάμει της οδηγίας (βλέπε άρθρο 13 παράγραφος 5). Το κράτος μέλος μπορεί να μη χρεώσει τον αιτούντα για την παροχή βοήθειας όσον αφορά τη συμπλήρωση της αίτησης ή για τη διαβίβαση της αίτησης. Ωστόσο, η διαβιβάζουσα αρχή δύναται να ανακτήσει τα έξοδα μετάφρασης από τον αιτούντα εάν η αίτηση απορριφθεί από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους η οποία παραλαμβάνει την αίτηση.

Αφ' ης στιγμής η αίτηση παραληφθεί στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο, εξετάζεται σύμφωνα με τους κανόνες του άρθρου 15 της οδηγίας. Η παράγραφος 1 του άρθρου 15 απαιτεί από τις εθνικές αρχές οι οποίες κρίνουν την αίτηση στο παραλαμβάνον κράτος μέλος να τηρούν τον αιτούντα πλήρως ενήμερο για την πορεία της εξέτασης της αίτησης. Εάν η αίτηση απορριφθεί εν όλω ή εν μέρει, απαιτείται σχετική αιτιολόγηση εκ μέρους των αρχών.

Οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 15 δίνουν στον αιτούντα τη δυνατότητα να ζητήσει επανεξέταση της απορριπτικής απόφασης ή να ασκήσει ένδικο μέσο κατ' αυτής. Ωστόσο, εάν η αίτηση ευεργετήματος πενίας απορριφθεί από δικαστήριο κατά των αποφάσεων του οποίου δεν προβλέπεται δυνατότητα άσκησης ενδίκου μέσου σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του παραλαμβάνοντος κράτους μέλους ή από δευτεροβάθμιο δικαστήριο του παραλαμβάνοντος κράτους μέλους, δεν απαιτείται πρόβλεψη περαιτέρω δυνατότητας επανεξέτασης ή άσκησης ενδίκου μέσου. Στην παράγραφο 4 του άρθρου 15 περιέχεται περαιτέρω ειδική διάταξη η οποία αφορά την άσκηση προσφυγής όταν η αίτηση απορρίπτεται δυνάμει του άρθρου 6 διότι είναι προδήλως αβάσιμη ή για λόγους σχετικούς με την ουσία της υπόθεσης. Εάν η προσφυγή κατά της απόφασης αυτής είναι διοικητικής φύσεως (για παράδειγμα, ασκείται ενώπιον αρχής αρμόδιας για θέματα ευεργετήματος πενίας και όχι ενώπιον ανεξάρτητης δικαστικής αρχής), η απόφαση επί της προσφυγής αυτής υπάγεται πάντοτε σε τελικό δικαστικό έλεγχο.

⁽¹¹⁾ Απόφαση της Επιτροπής της 18ης Ιουνίου 2003 σχετικά με την κατάρτιση εντύπου για τη διαβίβαση αιτήσεων παροχής ευεργετήματος πενίας δυνάμει της οδηγίας 2003/8/ΕΚ της 27ης Ιανουαρίου 2003 περί βελτίωσης της πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε διασυννοριακές διαφορές με τη θέσπιση στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας για τις υποθέσεις αυτές.

V. Τελικές διατάξεις

Αυτό το σύντομο τελικό κεφάλαιο περιέχει διάφορες ποικίλου περιεχομένου διατάξεις, οι οποίες αφορούν κυρίως την υπό των κρατών μελών μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο. Στόχος του άρθρου 18 είναι να ενθαρρύνει την πληροφόρηση του ευρέος κοινού και των επαγγελματικών κύκλων όσον αφορά το ευεργέτημα πενίας. Προβλέπει τη συνεργασία των εθνικών αρχών προκειμένου να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα διάφορα συστήματα ευεργετήματος πενίας, ιδίως μέσω του ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου ⁽¹²⁾.

Το άρθρο 19 καθιστά σαφές ότι τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ευνοϊκότερες διατάξεις για τους αιτούντες και τους αποδέκτες ευεργετήματος πενίας από τις οριζόμενες υπό της οδηγίας. Αυτό συνάδει με τον γενικό στόχο του άρθρου 1 της οδηγίας, συγκεκριμένα τη θέσπιση στοιχειωδών κοινών κανόνων. Εξ ορισμού, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να προχωρούν περισσότερο στο εθνικό τους δίκαιο εφόσον το επιθυμούν.

Το άρθρο 20 διέπει τη σχέση της οδηγίας με τις υπάρχουσες διεθνείς συμφωνίες οι οποίες καλύπτουν τα αυτά θέματα. Μεταξύ των κρατών μελών η οδηγία υπερισχύει των συμφωνιών αυτών. Το άρθρο 20 αναφέρει συγκεκριμένα δύο οδηγίες που επηρεάζονται από αυτόν τον κανόνα. Η πρώτη είναι η ευρωπαϊκή συμφωνία του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1977 για τη διαβίβαση των αιτήσεων δικαστικής αρωγής, η οποία τροποποιήθηκε από το πρόσθετο πρωτόκολλο του 2001. Η αιτιολογική παράγραφος 32 της οδηγίας διευκρινίζει ότι η εν λόγω συμφωνία και το πρωτόκολλο εξακολουθούν να ρυθμίζουν τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και τρίτων χωρών οι οποίες έχουν προσχωρήσει στη συμφωνία ή στο πρωτόκολλο ⁽¹³⁾. Η δεύτερη είναι η σύμβαση της Χάγης της 25ης Οκτωβρίου 1980 σχετικά με τη διεθνή πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Τέλος, κατά τα ειωθότα, η οδηγία ορίζει τελική προθεσμία για τη μεταφορά της στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών, η οποία είναι η 30ή Νοεμβρίου 2004 σύμφωνα με το άρθρο 21. Τα κράτη μέλη οφείλουν να θέσουν σε εφαρμογή τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που απαιτούνται για να συμμορφωθούν με την οδηγία το αργότερο κατά την ημερομηνία αυτή (ίδια με την ημερομηνία κατά την οποία πρέπει να καταρτιστεί, σύμφωνα με το άρθρο 16, το στερεότυπο έντυπο υποβολής αιτήσεων για την παροχή του ευεργετήματος πενίας). Κατά παρέκκλιση από αυτή την ημερομηνία μεταφοράς, παρέχεται στα κράτη μέλη ένα επιπλέον διάστημα 18 μηνών για να μεταφέρουν το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο α) στο εθνικό τους δίκαιο. Κατά συνέπεια, το δικαίωμα διασυνοριακού ευεργετήματος πενίας για την παροχή νομικών συμβουλών πριν από τη δίκη με σκοπό την επίτευξη διακανονισμού πριν από την κίνηση δικαστικής διαδικασίας θα αρχίσει να ισχύει μετά τις 30 Μαΐου 2006.

⁽¹²⁾ Η ιστοσελίδα του ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου παρέχει εύκολη πρόσβαση σε βασικές πληροφορίες σχετικά με το σύστημα κάθε κράτους μέλους όσον αφορά το ευεργέτημα πενίας (http://europa.eu.int/comm/justice_home/ejn/index.htm).

⁽¹³⁾ Το γεγονός ότι οι διαδικασίες της οδηγίας βασίζονται στην ευρωπαϊκή συμφωνία θα πρέπει να διασφαλίζει τη συνοχή μεταξύ του συστήματος που εφαρμόζεται από τα κράτη μέλη μεταξύ τους δυνάμει της οδηγίας και του συστήματος που εφαρμόζεται έναντι των τρίτων κρατών. Κατά τη στιγμή που συνετάχθη το παρόν, όλα τα κράτη μέλη εκτός από τη Γερμανία ήταν συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας του 1977.

ΟΔΗΓΙΑ 2002/8/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 27ης Ιανουαρίου 2003

για βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πένιας στις διαφορές αυτές

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 61 στοιχείο γ) και το άρθρο 67,

την πρόταση της Επιτροπής (1),

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (3),

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει ως στόχο τη διατήρηση και ανάπτυξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, εντός του οποίου εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Για τη σταδιακή δημιουργία του χώρου αυτού, η Κοινότητα πρέπει να θεσπίσει, μεταξύ άλλων, τα μέτρα που σχετίζονται με τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις οι οποίες έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις και χρειάζονται για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- (2) Το άρθρο 65 στοιχείο γ) της συνθήκης προβλέπει, μεταξύ άλλων, μέτρα που αποσκοπούν στην εξάλειψη των εμποδίων για την ομαλή διεξαγωγή πολιτικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη.
- (3) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, κάλεσε το Συμβούλιο να θεσπίσει στοιχειώδεις κανόνες που θα εξασφαλίζουν επαρκές επίπεδο δικαστικής αρωγής σε διασυνοριακές υποθέσεις, σε ολόκληρη την Ένωση.
- (4) Όλα τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη της ευρωπαϊκής σύμβασης για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών της 4ης Νοεμβρίου 1950. Τα καλυπτόμενα από την παρούσα οδηγία θέματα ρυθμίζονται σύμφωνα με τη σύμβαση αυτή, και ιδίως με τήρηση της αρχής της ισότητας των διαδίκων.
- (5) Η παρούσα οδηγία αποσκοπεί στην προώθηση της εφαρμογής της αρχής της παροχής της ευεργετήματος πένιας σε διασυνοριακές διαφορές, σε όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, εφόσον το ευεργέτημα αυτό είναι αναγκαίο για να εξασφαλισθεί αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Το γενικώς αναγνωρισμένο δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη επιβεβαιώνεται επίσης από το άρθρο 47 του χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (6) Η έλλειψη πόρων ενός προσώπου που εμπλέκεται σε μία διαφορά, είτε ως ενάγων είτε ως εναγόμενος, όπως και οι δυσχέρειες που προκύπτουν από τον διασυνοριακό χαρακτήρα μιας διαφοράς, δεν θα πρέπει να εμποδίζουν την αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη.
- (7) Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας οδηγίας είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και δύνανται, συνεπώς, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που διατυπώνεται στο άρθρο 5 της συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας που διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη αυτών των στόχων.
- (8) Κύριος σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να εξασφαλίσει ένα κατάλληλο επίπεδο δικαστικής αρωγής σε διασυνοριακές διαφορές, με τη θέσπιση ορισμένων στοιχειωδών κοινών κανόνων όσον αφορά το ευεργέτημα πένιας. Μια οδηγία του Συμβουλίου αποτελεί την πλέον κατάλληλη νομοθετική πράξη για την επίτευξη αυτού του στόχου.
- (9) Η παρούσα οδηγία αφορά τις διασυνοριακές διαφορές σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.
- (10) Κάθε πρόσωπο που εμπλέκεται σε αστική ή εμπορική διαφορά εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας οδηγίας πρέπει να έχει τη δυνατότητα να διεκδικήσει τα δικαιώματά του ενώπιον δικαστηρίου, ακόμη και αν η προσωπική οικονομική του κατάσταση δεν του επιτρέπει να αντιμετωπίσει τα δικαστικά έξοδα. Το ευεργέτημα πένιας θεωρείται κατάλληλο, όταν επιτρέπει στον δικαιούχο αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία.
- (11) Το ευεργέτημα πένιας θα πρέπει να περιλαμβάνει την παροχή νομικών συμβουλών προκειμένου να επιτευχθεί η διευθέτηση της διαφοράς, πριν γίνει προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου, νομική αρωγή για την υποβολή υπόθεσης ενώπιον δικαστηρίου και εκπροσώπηση ενώπιον του δικαστηρίου και συμβολή στα δικαστικά έξοδα ή απαλλαγή από αυτά.
- (12) Η νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο ή στο οποίο πρέπει να εκτελεσθεί μια απόφαση, καθορίζει εάν στα δικαστικά έξοδα μπορούν να περιλαμβάνονται τα έξοδα που επικαθήσκον στον αντίδικο του δικαιούχου ευεργετήματος πένιας.
- (13) Όλοι οι πολίτες της Ένωσης, όπου και αν έχουν την κατοικία τους ή τη συνήθη διαμονή τους στο έδαφος κράτους μέλους, πρέπει να μπορούν να τυγχάνουν του ευεργετήματος πένιας σε διασυνοριακές διαφορές, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπει η παρούσα οδηγία. Το ίδιο ισχύει και για τους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν νόμιμο τόπο συνήθους διαμονής σε κράτος μέλος.

(1) ΕΕ C 103 Ε της 30.4.2002, σ. 368.

(2) Γνώμη που εκδόθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2002 (δεν δημοσιεύθηκε ακόμα στην Επίσημη Εφημερίδα).

(3) ΕΕ C 221 της 17.9.2002, σ. 64.

- (14) Θα πρέπει να δοθεί στα κράτη μέλη η συνέπεια να καθορίζουν το όριο πέραν του οποίου ένα πρόσωπο τεκμαίρεται ότι μπορεί να αντιμετωπίσει τις δικαστικές δαπάνες, υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζει η παρούσα οδηγία. Το όριο αυτό καθορίζονται βάσει διαφόρων αντικειμενικών παραγόντων, όπως το εισόδημα, η περιουσία και η οικογενειακή κατάσταση.
- (15) Ο στόχος της παρούσας οδηγίας δεν μπορεί, ωστόσο, να επιτευχθεί, εάν δεν δοθεί στους αιτούντες ευεργέτημα πείνας, η δυνατότητα να αποδεικνύουν ότι δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τα δικαστικά έξοδα, ακόμη και αν οι πόροι τους υπερβαίνουν το κατώτατο όριο που έχει θεσπίσει το κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο. Για να κρίνουν εάν θα χορηγήσουν το ευεργέτημα πείνας επί της βάσεως αυτής, οι αρχές του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τους το γεγονός ότι ο υποψήφιος πληροί τα οικονομικά κριτήρια επιλεξιμότητας στο κράτος μέλος κατοικίας του ή συνήθους διαμονής του.
- (16) Η δυνατότητα, στη συγκεκριμένη περίπτωση, προσφυγής σε άλλους μηχανισμούς που εξασφαλίζουν αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, δεν αποτελεί μορφή ευεργετήματος πείνας. Η δυνατότητα αυτή, ωστόσο, μπορεί να αποτελέσει τεκμήριο ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο μπορεί να αντιμετωπίσει τα δικαστικά έξοδα παρά τη δυσμενή οικονομική του κατάσταση.
- (17) Θα πρέπει να εξασφαλισθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να απορρίπτουν τις αιτήσεις ευεργετήματος πείνας στην περίπτωση αγωγών που είναι προδήλως αβάσιμες ή για λόγους που έχουν σχέση με την ουσία της υπόθεσης, υπό τον όρο ότι παρέχονται νομικές συμβουλές πριν από τη δίκη και η πρόσβαση στη δικαιοσύνη είναι εξασφαλισμένη. Κατά τη λήψη απόφασης για την αίτηση, επί της ουσίας, τα κράτη μέλη μπορούν να απορρίπτουν αιτήσεις ευεργετήματος πείνας, όταν ο αιτών ισχυρίζεται ότι βλάπτεται η φήμη του και δεν έχει υποστεί υλική ή οικονομική ζημία ή όταν η αίτηση αφορά αξίωση που απορρέει απευθείας από την επαγγελματική ή μη μισθωτή δραστηριότητα του αιτούντος.
- (18) Ο περίπλοκος χαρακτήρας και οι διαφορές μεταξύ των δικαστικών συστημάτων των κρατών μελών, καθώς και τα έξοδα που συνδέονται με το διασυνοριακό χαρακτήρα διαφορών, δεν θα πρέπει να εμποδίζουν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Θα πρέπει, επομένως, το ευεργέτημα πείνας να καλύπτει τις δαπάνες που συνδέονται άμεσα με το διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς.
- (19) Κατά την εξέταση του κατά πόσον είναι αναγκαία η φυσική παρουσία ενός προσώπου στο δικαστήριο, τα δικαστήρια κρατών μελών θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όλα τα πλεονεκτήματα των δυνατοτήτων που προσφέρει ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών για τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις ⁽¹⁾.
- (20) Εφόσον χορηγηθεί ευεργέτημα πείνας, πρέπει να καλύπτει όλη τη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων που απαιτούνται για την εκτέλεση της απόφασης. Θα πρέπει να συνεχίζεται η παροχή του στο δικαιούχο, εάν ασκηθεί ένδικο μέσο κατ' αυτού ή από αυτόν, εφόσον εξακολουθούν να πληρούνται οι προϋποθέσεις ως προς τους οικονομικούς πόρους και την ουσία της διαφοράς.
- (21) Το ευεργέτημα πείνας πρέπει να παρέχεται υπό τους ίδιους όρους είτε πρόκειται για συμβατικές ενώπιον δικαστηρίου είτε για εξώδικες διαδικασίες, όπως η διαμεσολάβηση, εφόσον η χρησιμοποίηση αυτών των τελευταίων απαιτείται από τον νόμο ή διατάσσεται από το δικαστήριο.
- (22) Το ευεργέτημα της πείνας θα πρέπει επίσης να χορηγείται για την εκτέλεση δημοσίων εγγράφων σε άλλο κράτος μέλος, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην παρούσα οδηγία.
- (23) Εφόσον το ευεργέτημα πείνας παρέχεται από το κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο ή στο οποίο πρέπει να εκτελεσθεί μια απόφαση, και δεν αφορά την παροχή νομικών συμβουλών πριν από τη δίκη, εάν ο αιτών το ευεργέτημα πείνας δεν έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο, το κράτος μέλος αυτό πρέπει να εφαρμόζει τη δική του νομοθεσία, τηρώντας παράλληλα τις αρχές της παρούσας οδηγίας.
- (24) Το ευεργέτημα πείνας ενδείκνυται να χορηγείται ή να απορρίπτεται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο ή στο οποίο πρέπει να εκτελεσθεί μία απόφαση. Αυτό ισχύει και όταν το δικαστήριο δικάζει την υπόθεση κατ' ουσίαν και όταν κατά πρώτον εξετάζει εάν είναι αρμόδιο.
- (25) Θα πρέπει να οργανωθεί η δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών σε αστικές υποθέσεις ώστε να διευκολυνθεί η ενημέρωση του κοινού και των επαγγελματιών του κλάδου, καθώς και να απλουστευθεί και να επιταχυνθεί η διαβίβαση των αιτήσεων ευεργετήματος πείνας μεταξύ των κρατών μελών.
- (26) Οι μηχανισμοί κοινοποίησης και διαβίβασης που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία βασίζονται άμεσα στους μηχανισμούς που έχουν θεσπισθεί από την ευρωπαϊκή συμφωνία για τη διαβίβαση των αιτήσεων δικαστικής αρωγής, που υπογράφηκε στο Στρασβούργο, στις 27 Ιανουαρίου 1977, εφεξής αποκαλούμενη «συμφωνία του 1977». Θα πρέπει να καθορισθεί προθεσμία, που δεν προβλέπεται στη συμφωνία του 1977, για τη διαβίβαση των αιτήσεων παροχής του ευεργετήματος πείνας. Σχετικά σύντομη προθεσμία συμβάλει στην εύρυθμη λειτουργία της δικαιοσύνης.
- (27) Τα δεδομένα τα οποία διαβιβάζονται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία θα πρέπει να προστατεύονται. Δεδομένου ότι εφαρμόζεται η οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών ⁽²⁾ και η οδηγία 97/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, περί επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα ⁽³⁾, δεν απαιτείται η εισαγωγή ειδικών διατάξεων περί προστασίας δεδομένων στην παρούσα οδηγία.

⁽¹⁾ ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1.⁽²⁾ ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31.⁽³⁾ ΕΕ L 24 της 30.1.1998, σ. 1.

- (28) Η δημιουργία ενός στερεότυπου εντύπου για τις αιτήσεις ευεργετήματος πενίας και τη διαβίβαση των αιτήσεων αυτών στις περιπτώσεις διασυνοριακών διαφορών, θα καθιστούσε ευχερέστερες και ταχύτερες τις διαδικασίες αυτές.
- (29) Επί πλέον, αυτά τα έντυπα αιτήσεων, καθώς και τα εθνικά έντυπα αιτήσεων, θα πρέπει να διατίθενται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μέσω του συστήματος πληροφόρησης του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου, που δημιουργήθηκε με την απόφαση 2001/470/ΕΚ⁽¹⁾.
- (30) Τα μέτρα που απαιτούνται για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να θεσπισθούν σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή⁽²⁾.
- (31) Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι η θέσπιση στοιχειωδών κανόνων για τις διασυνοριακές διαφορές δεν αποκλείει την, εκ μέρους των κρατών μελών, πρόβλεψη ευνοϊκότερων διατάξεων για τους υποψήφιους και τους δικαιούχους ευεργετήματος πενίας.
- (32) Η συμφωνία του 1977 και το συμπληρωματικό πρωτόκολλο της ευρωπαϊκής συμφωνίας για τη διαβίβαση των αιτήσεων δικαστικής αρωγής που υπογράφηκε στη Μόσχα το 2001, εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και των τρίτων κρατών που συμμετέχουν στη συμφωνία του 1977 ή στο εν λόγω πρωτόκολλο. Η παρούσα οδηγία όμως υπερέχει των διατάξεων της συμφωνίας του 1977 και του εν λόγω πρωτοκόλλου όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών.
- (33) Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία, σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ανακοίνωσαν την επιθυμία τους να συμμετάσχουν στη θέσπιση της παρούσας οδηγίας.
- (34) Η Δανία, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας, που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δεν συμμετέχει στη θέσπιση της παρούσας οδηγίας, και, επομένως, δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Άρθρο 1

Στόχοι και πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα οδηγία αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών, μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας σε παρόμοιες διαφορές.

2. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται, σε διασυνοριακές διαφορές, επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων ανεξαρτήτως της φύσεως του δικαστηρίου ή δικαιοδοτικού οργάνου. Δεν καλύπτει, ιδίως, φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις.

3. Στην παρούσα οδηγία, ως «κράτη μέλη» νοούνται τα κράτη μέλη πλην της Δανίας.

Άρθρο 2

Διασυνοριακές διαφορές

1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, μια διαφορά νοείται ως διασυνοριακή όταν το μέρος το οποίο αιτείται ευεργέτημα πενίας στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, έχει την κατοικία ή τη συνθήκη διαμονής του σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο ή εκείνο όπου θα εκτελεσθεί η απόφαση.

2. Το κράτος μέλος όπου έχει την κατοικία του ο διάδικος προσδιορίζεται βάσει του άρθρου 59 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την ανανώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις⁽³⁾.

3. Το κρίσιμο χρονικό σημείο για να καθορισθεί εάν πρόκειται για διασυνοριακή διαφορά, είναι ο χρόνος υποβολής της αίτησης, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΝΙΑΣ

Άρθρο 3

Δικαίωμα ευεργετήματος πενίας

1. Φυσικά πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται σε διαφορά εμπίπτουσα στην παρούσα οδηγία, δικαιούνται να λαμβάνουν κατάλληλο ευεργέτημα πενίας προκειμένου να εξασφαλίσουν αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπει η παρούσα οδηγία.

2. Το ευεργέτημα πενίας θεωρείται κατάλληλο όταν εξασφαλίζει:

- την παροχή νομικών συμβουλών με σκοπό να επιτευχθεί διευθέτηση της διαφοράς πριν γίνει προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου·
- νομική αρωγή και εκπροσώπηση ενώπιον του δικαστηρίου, καθώς και απαλλαγή του δικαιούχου από τα δικαστικά έξοδα ή συμβολή στην κάλυψή τους, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων που αναφέρονται στο άρθρο 7 και των αμοιβών προσώπων στα οποία δίδει το δικαστήριο εντολή να προβούν σε ενέργειες κατά τη δίκη.

Σε κράτη μέλη στα οποία ο ηττηθείς διάδικος βαρύνεται με τα έξοδα του αντιδίκου, εάν ο ηττηθείς είναι ο δικαιούχος, το ευεργέτημα πενίας καλύπτει τα έξοδα που επιδικάστηκαν στον αντίδικο εάν θα τα εκάλυπτε και στην περίπτωση που ο δικαιούχος είχε την κατοικία ή τη συνθήκη διαμονής του στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο.

⁽¹⁾ ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 25.

⁽²⁾ ΕΕ L 184 της 17.7.1999, σ. 23.

⁽³⁾ ΕΕ L 12 της 16.1.2001, σ. 1· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1496/2002 της Επιτροπής (ΕΕ L 225 της 22.8.2002, σ. 13).

3. Τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να παρέσχουν νομική αρωγή ή εκπροσώπηση ενώπιον δικαστηρίων ή δικαιοδοτικών οργάνων, όταν πρόκειται για διαδικασίες σκοπός των οποίων είναι ειδικά το να δοθεί στους διαδίκους η δυνατότητα να παρίστανται ενώπιον του δικαστηρίου αυτοπροσώπως, εκτός εάν το δικαστήριο ή άλλη αρμόδια αρχή αποφασίζει άλλως, προκειμένου να εξασφαλίσει την ισοτιμία των διαδίκων ή λόγω της πολυπλοκότητας της υπόθεσης.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν την εύλογη συμβολή των δικαιούχων του ευεργετήματος πένιας στα δικαστικά έξοδα, λαμβανομένων υπόψη των προϋποθέσεων του άρθρου 5.

5. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι η αρμόδια αρχή μπορεί να αποφασίζει ότι οι δικαιούχοι του ευεργετήματος πένιας πρέπει να τα επιστρέφουν, εν όλω ή εν μέρει, εάν η οικονομική κατάστασή τους έχει εν τω μεταξύ βελτιωθεί αισθητά, ή εάν η απόφαση για την χορήγηση του ευεργετήματος πένιας ελήφθη βάσει ανακριβών πληροφοριών που παρασχεθήκαν από τον δικαιούχο.

Άρθρο 4

Αποφυγή διακρίσεων

Τα κράτη μέλη παρέχουν το ευεργέτημα πένιας, χωρίς διακρίσεις, στους πολίτες της Ένωσης και στους υπηκόους τρίτων χωρών, που έχουν νόμιμο τόπο διαμονής σε ένα κράτος μέλος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΝΙΑΣ

Άρθρο 5

Προϋποθέσεις που αφορούν τους οικονομικούς πόρους

1. Τα κράτη μέλη παρέχουν το ευεργέτημα πένιας στα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 3, τα οποία δεν μπορούν, εν μέρει ή εν όλω να αντιμετωπίσουν τα δικαστικά έξοδα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 3, λόγω της οικονομικής τους κατάστασης, ώστε να εξασφαλιστεί η πραγματική δυνατότητα πρόσβασης των προσώπων αυτών στη δικαιοσύνη.

2. Η οικονομική κατάσταση ενός προσώπου κρίνεται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο, βάσει διαφόρων αντικειμενικών παραγόντων, όπως το εισόδημα, η περιουσία ή η οικογενειακή κατάσταση, συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης των πόρων των προσώπων που εξαρτώνται οικονομικά από τον αιτούντα.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ορισμένα όρια, πέρα από τα οποία θεωρείται ότι ο αιτών ευεργέτημα πένιας μπορεί, εν μέρει ή εν όλω, να αντιμετωπίσει τα δικαστικά έξοδα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 3. Τα όρια αυτά πρέπει να θεσπίζονται βάσει των κριτηρίων που ορίζει η παράγραφος 2 του παρόντος άρθρου.

4. Τα όρια που θεσπίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου δεν εμποδίζουν τη χορήγηση του ευεργετήματος πένιας σε αιτούντες, οι οποίοι ευρίσκονται πέρα από τα όρια, εάν αυτοί αποδεικνύουν ότι δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τα δικαστικά έξοδα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 3, λόγω του διαφορετικού κόστους διαβίωσης μεταξύ του κράτους μέλους κατοικίας ή συνήθους διαμονής τους και του κράτους του αρμόδιου δικαστηρίου.

5. Το ευεργέτημα πένιας δεν χορηγείται σε αιτούντες, εάν αυτοί είναι όντως σε θέση, στη συγκεκριμένη περίπτωση, να προσφύγουν σε άλλον μηχανισμό που καλύπτει τα δικαστικά έξοδα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 3.

Άρθρο 6

Προϋποθέσεις που αφορούν την ουσία της διαφοράς

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι οι αιτήσεις για την παροχή ευεργετήματος πένιας που αφορούν αγωγές που κρίνονται προδήλως αβάσιμες, μπορούν να απορρίπτονται από τις αρμόδιες αρχές.

2. Στην περίπτωση που έχουν παρασχεθεί νομικές συμβουλές πριν από τη δίκη, το περαιτέρω ευεργέτημα πένιας είναι δυνατόν να μη χορηγείται ή να ανακαλείται για λόγους σχετικούς με την ουσία της υπόθεσης, εφόσον η πρόσβαση στη δικαιοσύνη είναι εξασφαλισμένη.

3. Κατά τη λήψη της απόφασης σχετικά με αίτηση κατ' ουσίαν και υπό την επιφύλαξη του άρθρου 5, τα κράτη μέλη εξετάζουν τη σημασία που έχει η συγκεκριμένη υπόθεση για τον αιτούντα, μπορούν όμως να λαμβάνουν υπόψη και τη φύση της υπόθεσης, όταν ο αιτών ισχυρίζεται ότι βλάπτεται η φήμη του και δεν έχει υποστεί υλική ή οικονομική ζημία ή όταν η αίτηση αφορά αξίωση που απορρέει απευθείας από την επαγγελματική ή μη μισθωτή δραστηριότητα του αιτούντος.

Άρθρο 7

Έξοδα που συνδέονται με το διασυνοριακό χαρακτήρα της διαδικασίας

Το ευεργέτημα πένιας που παρέχεται από το κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο καλύπτει τα ακόλουθα έξοδα που συνδέονται άμεσα με το διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς:

- α) διερμηνεία·
- β) μετάφραση των εγγράφων που απαιτούνται από το δικαστήριο ή την αρμόδια αρχή και προσκομίζει ο δικαιούχος, τα οποία είναι απαραίτητα για την επίλυση της διαφοράς και
- γ) έξοδα μετακίνησης στα οποία υποβάλλεται ο αιτών, εφόσον η αυτοπρόσωπη παρουσία στο δικαστήριο των προσώπων που συνδέονται με την υποστήριξη του αιτήματος του αιτούντος επιβάλλεται από το δικαιο ή από το δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους και το δικαστήριο αποφασίζει ότι τα εν λόγω πρόσωπα δεν είναι δυνατό να μετάσχουν άλλως στη διαδικασία κατά τρόπο ικανοποιητικό για το δικαστήριο.

Άρθρο 8

Έξοδα που καλύπτονται από το κράτος μέλος κατοικίας ή συνήθους διαμονής

Το κράτος μέλος, στο οποίο έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του ο αιτών, παρέχει, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2, το ευεργέτημα πένιας που είναι απαραίτητο για την κάλυψη:

- α) εξόδων λόγω αρωγής από επιτόπιο δικηγόρο ή άλλο πρόσωπο που έχει, εκ του νόμου, το δικαίωμα παροχής νομικών συμβουλών, τα οποία προέκυψαν στο εν λόγω κράτος μέλος, μέχρι να υποβληθεί η αίτηση για την παροχή ευεργετήματος πένιας, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο·
- β) της μετάφρασης της αίτησης και των απαραίτητων δικαιολογητικών εγγράφων κατά την υποβολή της αίτησης στις αρχές του εν λόγω κράτους μέλους.

Άρθρο 9

Συνέχιση του ευεργετήματος πενίας

1. Το ευεργέτημα πενίας εξακολουθεί να παρέχεται στο δικαιούχο, πλήρως ή εν μέρει, προκειμένου να καλύψει τις δαπάνες στις οποίες υποβάλλεται για την κήρυξη μιας απόφασης ως εκτελεστής στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο.
2. Δικαιούχος στον οποίο χορηγήθηκε το ευεργέτημα πενίας στο κράτος μέλος όπου εδρεύει το δικαστήριο, λαμβάνει το ευεργέτημα πενίας που προβλέπει το δικαίωμα του κράτους μέλους όπου επιδιώκεται η αναγνώριση ή η εκτέλεση.
3. Το ευεργέτημα πενίας εξακολουθεί να παρέχεται σε περίπτωση άσκησης ενδίκου μέσου είτε κατά του δικαιούχου είτε από αυτόν, με την επιφύλαξη των άρθρων 5 και 6.
4. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η αίτηση επανεξετάζεται, βάσει των λόγων που εκτίθενται στο άρθρο 3 παράγραφος 3 και 5 και στα άρθρα 5 και 6, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών που αναφέρονται στις παραγράφους 1 έως 3 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 10

Εξώδικες διαδικασίες

Το ευεργέτημα πενίας πρέπει επίσης να εκτείνεται σε εξώδικες διαδικασίες, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην παρούσα οδηγία, εφόσον το δικαίωμα επιβάλλει τη χρησιμοποίησή τους από τους διαδίκους, ή εφόσον οι διάδικοι διατάσσονται από το δικαστήριο να προσφύγουν σε αυτές.

Άρθρο 11

Δημόσια έγγραφα

Το ευεργέτημα πενίας χορηγείται για την εκτέλεση δημοσίων εγγράφων σε άλλο κράτος μέλος, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην παρούσα οδηγία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Άρθρο 12

Αρχή που χορηγεί ευεργέτημα πενίας

Το ευεργέτημα πενίας χορηγείται ή απορρίπτεται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους όπου εδρεύει το δικαστήριο, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 8.

Άρθρο 13

Υποβολή και διαβίβαση των αιτήσεων ευεργετήματος πενίας

1. Οι αιτήσεις παροχής ευεργετήματος πενίας μπορούν να υποβάλλονται:
 - α) είτε στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο ο αιτών έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του (διαβιβάζουσα αρχή)

β) είτε στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους όπου εδρεύει το δικαστήριο ή όπου πρόκειται να εκτελεσθεί η απόφαση (παραλαμβάνουσα αρχή).

2. Οι αιτήσεις παροχής του ευεργετήματος πενίας συμπληρώνονται και τα δικαιολογητικά έγγραφα μεταφράζονται:

- α) στην επίσημη γλώσσα ή μία από τις γλώσσες του κράτους μέλους της αρμόδιας παραλαμβάνουσας αρχής, εφόσον πρόκειται για γλώσσα των οργάνων της Κοινότητας· ή
- β) σε άλλη γλώσσα την οποία το συγκεκριμένο κράτος μέλος έχει δηλώσει ότι μπορεί να αποδεχθεί, σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 3.

3. Οι αρμόδιες διαβιβάζουσες αρχές μπορούν να αποφασίζουν να αρνηθούν να διαβιβάσουν μια αίτηση, εάν αυτή προδήλως:

- α) είναι αβάσιμη· ή
- β) ευρίσκεται εκτός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.

Στις αποφάσεις αυτές εφαρμόζονται οι όροι του άρθρου 15 παράγραφοι 2 και 3.

4. Η αρμόδια διαβιβάζουσα αρχή συνδράμει τον αιτούντα ούτως ώστε η αίτησή του να συνοδεύεται από όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα που γνωρίζει ότι απαιτούνται προκειμένου να κριθεί η αίτηση. Συνδράμει επίσης τον αιτούντα παρέχοντας κάθε απαραίτητη μετάφραση των δικαιολογητικών εγγράφων, σύμφωνα με το άρθρο 8 στοιχείο β).

Η αρμόδια διαβιβάζουσα αρχή διαβιβάζει την αίτηση στην αρμόδια παραλαμβάνουσα αρχή του άλλου κράτους μέλους εντός προθεσμίας 15 ημερών από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης δεόντως συμπληρωμένης σε μία από τις γλώσσες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και των δικαιολογητικών εγγράφων, μεταφρασμένων, κατά περίπτωση, σε μία από αυτές τις γλώσσες.

5. Τα έγγραφα που διαβιβάζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας απαλλάσσονται από επικύρωση και από οιαδήποτε άλλη ισοδύναμη διατύπωση.

6. Τα κράτη μέλη δεν δύνανται να εισπράττουν αμοιβή για υπηρεσίες που παρέχονται σύμφωνα με την παράγραφο 4. Το κράτος μέλος στο οποίο ο αιτών ευεργέτημα πενίας έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του μπορεί να προβλέπει ότι ο αιτών πρέπει να καταβάλει τα μεταφραστικά έξοδα στα οποία υπεβλήθη η αρμόδια διαβιβάζουσα αρχή, εάν η αίτηση παροχής του ευεργετήματος πενίας απορριφθεί από την αρμόδια αρχή.

Άρθρο 14

Αρμόδιες αρχές και γλώσσα

1. Τα κράτη μέλη ορίζουν την αρμόδια αρχή ή τις αρμόδιες αρχές για την αποστολή («διαβιβάζουσες αρχές») και την παραλαβή («παραλαμβάνουσες αρχές») των αιτήσεων.

2. Κάθε κράτος μέλος διαβιβάζει στην Επιτροπή τις ακόλουθες πληροφορίες:

- τα ονόματα και τις διευθύνσεις των αρμόδιων παραλαμβάνουσών ή διαβιβάζουσών αρχών που αναφέρονται στην παράγραφο 1,
- τις περιοχές στις οποίες αυτές έχουν δικαιοδοσία,

- τα μέσα με τα οποία μπορούν να παραλαμβάνουν αιτήσεις και
- τις γλώσσες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη συμπλήρωση της αίτησης.

3. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή την ή τις επίσημες γλώσσες των οργάνων της Κοινότητας, πέραν της δικής τους ή των δικών τους, στην ή στις οποίες η αρμόδια παραλαμβάνουσα αρχή αποδέχεται να έχουν συμπληρωθεί οι αιτήσεις ευεργετήματος πενίας που παραλαμβάνει, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.

4. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τις πληροφορίες που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 πριν από τις 30 Νοεμβρίου 2004. Κάθε μεταγενέστερη τροποποίηση παρόμοιων πληροφοριών κοινοποιείται στην Επιτροπή το αργότερο 2 μήνες προτού αρχίσει να ισχύει η τροποποίηση αυτή στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

5. Οι πληροφορίες που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 δημοσιεύονται στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Άρθρο 15

Εξέταση των αιτήσεων

1. Οι εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες να αποφαινούνται για τις αιτήσεις ευεργετήματος πενίας μεριμνούν ώστε ο αιτών να τηρείται πλήρως ενήμερος για την πορεία της αίτησης.
2. Εφόσον η αίτηση απορριφθεί, εν όλω ή εν μέρει, παρέχεται η αιτιολογία της απόρριψης.
3. Τα κράτη μέλη προβλέπουν τη δυνατότητα αναθεώρησης ή άσκησης προσφυγής κατά αποφάσεως που απορρίπτει αίτηση ευεργετήματος πενίας. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρούν τις περιπτώσεις στις οποίες η αίτηση ευεργετήματος πενίας απερρίφθη από εφετείο ή από δικαστήριο ή δικαιοδοτικό όργανο κατά της απόφασης του οποίου δεν υπάρχει δυνατότητα άσκησης ενδίκου μέσου, ως προς την ουσία της υπόθεσης, βάσει του εθνικού δικαίου.
4. Όταν η προσφυγή κατά απόφασης που απορρίπτει ή ανακαλεί το ευεργετήριο πενίας, δυνάμει του άρθρου 6, είναι διοικητικής φύσεως, πρέπει να υπόκειται πάντοτε σε τελικό δικαστικό έλεγχο.

Άρθρο 16

Στερεότυπο έντυπο

1. Εκπονείται στερεότυπο έντυπο για την υποβολή των αιτήσεων παροχής του ευεργετήματος πενίας και για τη διαβίβασή τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 17, προκειμένου να διευκολύνεται η διαβίβαση.
2. Το στερεότυπο έντυπο για τη διαβίβαση των αιτήσεων παροχής του ευεργετήματος πενίας, εκπονείται, το αργότερο, μέχρι τις 30 Μαΐου 2003.

Το στερεότυπο έγγραφο για τις αιτήσεις παροχής του ευεργετήματος πενίας, εκπονείται, το αργότερο, μέχρι τις 30 Νοεμβρίου 2004.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 17

Επιτροπή

1. Η Επιτροπή επικουρείται από μία επιτροπή.
2. Οσάκις γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζονται τα άρθρα 3 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ.
3. Η επιτροπή θεσπίζει τον κανονισμό διαδικασίας της.

Άρθρο 18

Ενημέρωση

Οι αρμόδιες εθνικές αρχές συνεργάζονται για να εξασφαλίζεται η ενημέρωση του κοινού και των επαγγελματιών κύκλων όσον αφορά τα διάφορα συστήματα ευεργετήματος πενίας, ιδίως μέσω του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου, που δημιουργήθηκε με την απόφαση 2001/470/ΕΚ.

Άρθρο 19

Ευνοϊκότερες διατάξεις

Η παρούσα οδηγία δεν αποκλείει τη θέσπιση από τα κράτη μέλη ευνοϊκότερων διατάξεων για τους αιτούντες και τους δικαιούχους ευεργετήματος πενίας.

Άρθρο 20

Σχέσεις με άλλες πράξεις

Μεταξύ των κρατών μελών και όσον αφορά το αντικείμενο στο οποίο εφαρμόζεται, η παρούσα οδηγία υπερέχει των διμερών και πολυμερών συμφωνιών που συνάπτονται από τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων:

- α) της ευρωπαϊκής συμφωνίας για τη διαβίβαση των αιτήσεων δικαστικής αρωγής, η οποία υπεγράφη στο Στρασβούργο, στις 27 Ιανουαρίου 1977, όπως τροποποιήθηκε από το συμπληρωματικό πρωτόκολλο της ευρωπαϊκής συμφωνίας για τη διαβίβαση των αιτήσεων δικαστικής αρωγής, το οποίο υπογράφηκε στη Μόσχα, το 2001·
- β) της σύμβασης της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τη διευκόλυνση της διεθνούς πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

Άρθρο 21

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις ώστε να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία, το αργότερο στις 30 Νοεμβρίου 2004, εξαιρουμένου του άρθρου 3 παράγραφος 2 στοιχείο α), για το οποίο η μεταφορά της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο πραγματοποιείται το αργότερο μέχρι τις 30 Μαΐου 2006. Πληροφορούν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιαστών διατάξεων εσωτερικού δικαίου, τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

2. Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αυτής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 22

Έναρξη της ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημερομηνία της δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Άρθρο 23

Παραλήπτης

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βρυξέλλες, 27 Ιανουαρίου 2003.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ

Διορθωτικό στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2031/2001 της Επιτροπής, της 6ης Αυγούστου 2001, που τροποποιεί το παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2658/87 του Συμβουλίου για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το κοινό δασμολόγιο

(Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 279 της 23ης Οκτωβρίου 2001)

Στη σελίδα 753, παράρτημα 2 κωδικός ΣΟ 0809 20 05, έναντι του κειμένου «Κατώτερη των 42,2 € (!)» στην τρίτη στήλη:

αντί: «12,5 + 27,4 €/100 kg/net»

διάβαζε: «12 + 27,4 €/100 kg/net».

Διορθωτικό στην οδηγία 2002/8/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, για βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας στις διαφορές αυτές

(Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 26 της 31ης Ιανουαρίου 2003)

Στο εξώφυλλο καθώς και στη σελίδα 41, στον τίτλο της οδηγίας:

αντί: «Οδηγία 2002/8/ΕΚ του Συμβουλίου ...»

διάβαζε: «Οδηγία 2003/8/ΕΚ του Συμβουλίου ...».

Δικαστικό δίκτυο

ULRIKA BEERGREHN

Η Ulrika Beergrehn πήρε το πτυχίο της νομικής από το Πανεπιστήμιο της Ουψάλα την άνοιξη του 1986. Υπηρέτησε εν συνεχεία σε διάφορα τακτικά δικαστήρια, πρώτα ως εκπαιδευόμενος δικαστής (notarie) και έπειτα ως μη τακτικός δικαστής (icke-ordinarie domare).

Από το 1998 έως το 2001, η Ulrika Beergrehn απασχολήθηκε ως νομικός σύμβουλος στο σουηδικό Υπουργείο Δικαιοσύνης, στη μονάδα οικογενειακού δικαίου και γενικού δικαίου περί ιδιοκτησίας. Εκεί εργάστηκε επί διαφόρων νομοθετικών θεμάτων. Κατά τη διάρκεια της σουηδικής προεδρίας, η κ. Beergrehn προήδρευσε της ομάδας εργασίας του Συμβουλίου στην οποία συζητήθηκε η απόφαση για τη δημιουργία ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις κατόπιν πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Ulrika Beergrehn είναι από το φθινόπωρο του 2001 μέλος του Εφετείου του Svea.



- (¹) Απόφαση 2001/470/ΕΚ του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις

A. Εισαγωγή

Ο ιδιωτικός μας βίος διέπεται από μεγάλη ποικιλία ρυθμίσεων, όπως σχετικά με το γάμο, το διαζύγιο, τη γονική μέριμνα, συμβάσεις, αγορές και μισθώσεις. Οι ρυθμίσεις αυτές ονομάζονται συνήθως ιδιωτικό δίκαιο σε αντιδιαστολή προς το αποκαλούμενο δημόσιο δίκαιο, το οποίο, θα λέγαμε κάπως απλουστευμένα, διέπει τη σχέση των πολιτών προς το κράτος. Οι εν λόγω ρυθμίσεις συνιστούν κεντρικό στοιχείο του νομικού συστήματος μιας χώρας και το περιεχόμενό τους έχει συνήθως διαμορφωθεί μέσα από μακροχρόνια διαδικασία. Δεν υπάρχει ενιαίο νομικό σύστημα σε όλες τις χώρες ούτε καν σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και τα νομικά συστήματα των διαφόρων χωρών δεν συμφωνούν σε όλα τα στοιχεία τους τα μεν με τα δε.

Ζούμε σήμερα σε έναν κόσμο διεθνοποιημένο. Οι άνθρωποι κυκλοφορούν ελεύθερα παντού και δεν είναι πλέον ασυνήθιστο να εγκαθίσταται ή να εργάζεται κανείς σε άλλη χώρα από εκείνη της οποίας είναι πολίτης. Το ίδιο ισχύει και για τις εταιρείες, οι οποίες όλο και περισσότερο συναλλάσσονται και ασκούν τις δραστηριότητές τους πέραν των εθνικών συνόρων, με συνέπεια να έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια εντός της ΕΕ η κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ των κρατών μελών.

Όλο και συχνότερα ανακύπτει το ερώτημα σχετικά με το τι ισχύει όταν νομικά ή φυσικά πρόσωπα από διάφορες χώρες συνάπτουν συμφωνίες. Ποιοι κανόνες ισχύουν όταν δύο άνθρωποι από διαφορετικές χώρες θέλουν να παντρευτούν και, στην ίδια συνάρτηση, να συμφωνήσουν για το καθεστώς των περιουσιακών τους στοιχείων; Τι ισχύει για ένα πρόσωπο που ζητάει αποζημίωση για μια αξιόποινη πράξη της οποίας ήταν το θύμα κατά τη διάρκεια διακοπών του στο εξωτερικό; Σε ποιο δικαστήριο πρέπει να προσφύγει μια εταιρεία για να αξιώσει την πληρωμή αγαθών που παραδόθηκαν σε μια άλλη εταιρεία σε άλλη χώρα; Δικαστική απόφαση που εκδίδεται σε μια χώρα μπορεί να εκτελεστεί σε άλλη;

Με δεδομένη την κατάσταση αυτή, υπάρχει μεγάλη ανάγκη για πληροφορίες με εύκολη πρόσβαση σχετικά π.χ. με τους κανόνες δικαίου και τα νομικά συστήματα διαφόρων χωρών. Επιπλέον, αναγκαία και σημαντική είναι να υπάρχει αποτελεσματική και ευέλικτη συνεργασία μεταξύ των αρχών των διαφόρων χωρών. Για το σκοπό αυτόν δημιουργήθηκε ένα ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που στη συνέχεια θα αποκαλείται «το δίκτυο».

(¹) Καθιερωμένο λογότυπο για το δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

B. Σύντομη ιστορική αναδρομή

Ένας από τους στόχους της ΕΕ είναι η διατήρηση και η ανάπτυξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, όπου οι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να προσφεύγουν στα δικαστήρια και τις αρχές οιοδήποτε κράτους μέλους με τόση ευκολία όση και στη χώρα τους.

Στο σχέδιο δράσης που καταρτίστηκε το 1998 από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «Συμβούλιο») και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής «Επιτροπή»), και που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο την ίδια χρονιά⁽²⁾, όσον αφορά την άριστη εφαρμογή των διατάξεων της συνθήκης του Άμστερνταμ για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, αναγνωρίζεται ότι η ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας σε αστικά θέματα αποτελεί θεμελιώδες στάδιο για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου με στόχο να έχει απτά οφέλη κάθε πολίτης της Ένωσης. Ένα μέτρο που, σύμφωνα με το σχέδιο δράσης, πρέπει να μελετηθεί είναι η δυνατότητα να επεκταθεί η αρχή του ήδη υπάρχοντος ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου που ισχύει στον τομέα των ποινικών υποθέσεων ώστε να συμπεριλάβει και τις αστικές υποθέσεις. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στα συμπεράσματα της ειδικής συνόδου του Τάμπερε την επόμενη χρονιά, συνέστησε επιπλέον τη δημιουργία ενός συστήματος πληροφόρησης με εύκολη πρόσβαση, η διατήρηση και ενημέρωση του οποίου θα εξασφαλίζεται από ένα δίκτυο αρμόδιων αρχών.

Βάσει των ανωτέρω, και για να επιτευχθεί η βελτίωση, η απλούστευση και η επιτάχυνση της ουσιαστικής δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, κρίθηκε απαραίτητο να δημιουργηθεί, εντός της ΕΕ, μια δομή συνεργασίας υπό μορφήν δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Στις 28 Μαΐου 2001 εκδόθηκε, κατόπιν τούτου, απόφαση σχετικά με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις⁽³⁾.

Γ. Οργάνωση του δικτύου

Κάθε κράτος μέλος της ΕΕ έχει ορίσει έναν ή περισσότερους αρμόδιους επαφής, οι οποίοι είναι μέλη του δικτύου και μπορούν να χαρακτηριστούν ο σκελετός του. Σε μερικά κράτη μέλη η εντολή του αρμόδιου επαφής έχει ανατεθεί σε συγκεκριμένο πρόσωπο ή σε μια αρχή, ενώ σε άλλα ο αρμόδιος επαφής υπάγεται στο οικείο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

⁽²⁾ ΕΕ C 19 της 23.1.1999, σ. 1.

⁽³⁾ Απόφαση 2001/470/ΕΚ του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 σχετικά με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 25. Η Δανία δεν συμμετέχει στη συνεργασία ΕΕ εν προκειμένω.

Οι αρχές των κρατών μελών με ειδικές αρμοδιότητες όσον αφορά τη συνεργασία για αστικές και εμπορικές υποθέσεις είναι επίσης μέλη του δικτύου. Ως παράδειγμα τέτοιων αρχών μπορούν να αναφερθούν οι λεγόμενες κεντρικές αρχές που δημιουργήθηκαν δυνάμει των υποχρεώσεων που απορρέουν από διάφορες διεθνείς συμβάσεις, μεταξύ άλλων η σύμβαση της Χάγης του 1965 η σχετική με την επίδοση και κοινοποίηση στο εξωτερικό δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, η σύμβαση της Χάγης του 1970 για τη διεξαγωγή αποδείξεων στην αλλοδαπή σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η σύμβαση της Χάγης του 1980 για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών και η σύμβαση της Χάγης του 1993 για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία στον τομέα της διεθνούς υιοθεσίας.

Τα κράτη μέλη έχουν επίσης τη δυνατότητα να ορίσουν και άλλες αρχές ως μέλη του δικτύου, εφόσον το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος κρίνει ότι μπορεί να φανεί χρήσιμη η συμμετοχή τους στο δίκτυο.

Δ. Έργο του δικτύου

Όπως προκύπτει εκ των ανωτέρω, το δίκτυο δημιουργήθηκε με σκοπό να διευκολύνει όσους εμπλέκονται σε διαφορές με στοιχείο αλλοδαπότητας — δηλαδή διαφορές που συνδέονται με περισσότερες από μία χώρες— μέσω της παροχής βοήθειας σε πρακτικά θέματα. Επομένως, έργο του δικτύου είναι ακριβώς να διευκολύνει τη δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και, σταδιακά, να σχεδιάσει και να δημιουργήσει και, στη συνέχεια, να ενημερώνει ένα σύστημα πληροφόρησης με εύκολη πρόσβαση για το κοινό. Για να υλοποιήσει το στόχο του, το δίκτυο εργάζεται υπέρ της ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των μελών του. Η εργασία αυτή παρέχει τις προϋποθέσεις για αποτελεσματικότερη και καλύτερη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, πράγμα το οποίο ωφελεί εμμέσως τους πολίτες. Το δίκτυο προσφέρει επίσης άμεσες υπηρεσίες στο κοινό με δελτία πληροφοριών, που είναι διαθέσιμα στο Διαδίκτυο ⁽⁴⁾, σχετικά με τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις στο εσωτερικό της ΕΕ, για τις σχετικές κοινοτικές και διεθνείς πράξεις (π.χ. διάφορες συμβάσεις) και για το εθνικό δίκαιο των κρατών μελών, κυρίως όσον αφορά το δικαίωμα προσφυγής στη δικαιοσύνη. Όλες οι πληροφορίες διατίθενται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ένωσης ⁽⁵⁾, γεγονός το οποίο δίνει τη δυνατότητα στο κοινό να ενημερώνεται στη δική του γλώσσα σχετικά με το τι ισχύει για ένα συγκεκριμένο θέμα σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ.

Το δίκτυο δεν αλλάζει τους όρους που διέπουν τους μηχανισμούς συνεργασίας, οι οποίοι προϋπήρχαν σε διάφορους τομείς κατά την έκδοση της απόφασης

⁽⁴⁾ http://europa.eu.int/comm/justice_home/ejn/

⁽⁵⁾ Προς το παρόν στα ισπανικά, δανικά, γερμανικά, ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά, ιταλικά, ολλανδικά, πορτογαλικά, φινλανδικά και σουηδικά.

δημιουργίας του. Συνεπώς, το δίκτυο δεν αντικαθιστά ούτε ανταγωνίζεται το EEJ-NET (ευρωπαϊκό εξωδικαστικό δίκτυο) στον τομέα των καταναλωτών ή το FIN-NET σε σχέση με χρηματοοικονομικές υπηρεσίες ⁽⁶⁾. Το δίκτυο, επομένως, συμπληρώνει και υποστηρίζει τα δύο αυτά δίκτυα.

E. Συνεργασία εντός του δικτύου

Η συνεργασία εντός του δικτύου αποσκοπεί στην ομαλή λειτουργία των διαδικασιών με στοιχείο αλλοδαπότητας και στη διευκόλυνση των αιτήσεων δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει καθιερωμένη μορφή για τη συνεργασία αυτή. Το δίκτυο εργάζεται επίσης για την πρακτική εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας και των συμβάσεων που ισχύουν μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών μελών, καθώς και για τη διευκόλυνση των αιτήσεων δικαστικής συνεργασίας από ένα κράτος μέλος προς άλλο. Επιπλέον, το δίκτυο πρέπει να εξασφαλίζει την ύπαρξη ενός αποτελεσματικού συστήματος πληροφόρησης που απευθύνεται άμεσα στο κοινό και, παράλληλα, την επεξεργασία των πληροφοριών αυτών.

Το έργο του δικτύου διενεργείται πρωτίστως από τους αρμόδιους επαφής, βασικό καθήκον των οποίων είναι να παρέχουν μεταξύ τους καθώς και στα άλλα μέλη του δικτύου όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται για την καλή δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Κατά την υποβολή αιτημάτων δικαστικής συνεργασίας από ένα κράτος μέλος σε άλλο, οι αρμόδιοι επαφής πρέπει να συμμετέχουν στον απαιτούμενο βαθμό και να αναζητούν λύσεις σε δυσκολίες που ενδέχεται να προκύψουν, και ακόμη να συμβάλλουν στη σύναψη των καταλληλότερων άμεσων επαφών. Οι αρμόδιοι επαφής πρέπει επιπλέον να εξασφαλίζουν την επεξεργασία και την ενημέρωση των πληροφοριών που το δίκτυο θέτει στη διάθεση του κοινού.

Το δίκτυο είναι σε θέση να εκπληρώνει τα καθήκοντά του με τακτικές συνεδριάσεις τόσο μεταξύ των αρμόδιων επαφής όσο και μεταξύ των αρμόδιων επαφής και των λοιπών μελών. Οι συνεδριάσεις συνιστούν το φόρουμ όπου τα μέλη μπορούν να συζητούν πρακτικές και τις κατάλληλες διαδικασίες για διάφορες περιπτώσεις, καθώς επίσης να επιλύουν τα πρακτικά προβλήματα που προκύπτουν ενδεχομένως κατά τη διάρκεια της συνεργασίας τους. Παρέχουν επίσης στα μέλη την ευκαιρία για πολύτιμη ανταλλαγή εμπειρίας και διαβίβαση πληροφοριών. Στις συνεδριάσεις καθορίζονται ακόμη οι κατευθυντήριες γραμμές και η μορφή των πληροφοριών που διατίθενται στο κοινό. Οι συνεδριάσεις αποτελούν τη σημαντικότερη μορφή συνεργασίας εντός του δικτύου, έχει όμως, επίσης, δημιουργηθεί ένα εσωτερικό σύστημα επικοινωνιών, ένα ενδοδίκτυο (ιντρανέτ), για γρήγορη και ομαλή ανταλλαγή

⁽⁶⁾ Όσον αφορά το EEJ-NET και το FIN-NET, βλέπε σύσταση 98/257/ΕΚ της Επιτροπής σχετικά με τις αρχές που διέπουν τα αρμόδια όργανα για την εξώδικη επίλυση των διαφορών κατανάλωσης, ΕΕ L 115 της 17.4.1998, σ. 31.

πληροφοριών. Αυτό, βεβαίως, διευκολύνει και προάγει τη συνεργασία μεταξύ των μελών και κατά τα μεταξύ συνεδριάσεων διαστήματα.

Πέραν του ότι εργάζονται εσωτερικά ως μέλη του δικτύου, οι διορισμένοι αρμόδιοι επαφής είναι επίσης στη διάθεση των τοπικών δικαστικών αρχών του οικείου κράτους μέλους. Το έργο των αρμόδιων επαφής εν προκειμένω συνίσταται κυρίως στο να επεξεργάζονται ή να διαβιβάζουν τις ζητούμενες πληροφορίες.

ΣΤ. Διαδικτυακό σύστημα πληροφόρησης για το κοινό

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ένα από τα κύρια καθήκοντα του δικτύου είναι η διάθεση πληροφοριών στο κοινό. Για το σκοπό αυτόν υπάρχει ένα διαδικτυακό σύστημα πληροφόρησης, το οποίο ουσιαστικά αποτελείται από μια ιστοσελίδα του δικτύου στο Διαδίκτυο. Η Επιτροπή είναι αρμόδια για τη διαχείριση του συστήματος πληροφόρησης και η ιστοσελίδα του δικτύου βρίσκεται στην αρχική σελίδα της Επιτροπής με την εξής διεύθυνση: http://eur-opa.eu.int/comm/justice_home/ejn/

Το σύστημα πληροφόρησης διαμορφώνεται σταδιακά δεδομένου ότι χρειάζεται χρόνος για να συγκεντρωθούν όλες οι πληροφορίες που πρόκειται να είναι διαθέσιμες εκεί. Το σύστημα, το οποίο επομένως είναι προσβάσιμο από την ιστοσελίδα του δικτύου, θα περιέχει πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία που ισχύει εντός της ΕΕ και αφορά τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Οι πληροφορίες αυτές θα είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του δικτύου είτε άμεσα είτε μέσω συνδέσεων με τις ιστοσελίδες άλλων οργανώσεων.

Όταν ολοκληρωθεί το σύστημα πληροφόρησης, θα περιέχει πληροφορίες για το σύνολο του εφαρμοστέου (δηλαδή ισχύοντος) κοινοτικού δικαίου ή το οποίο είναι υπό προπαρασκευή στον τομέα των αστικών και εμπορικών υποθέσεων. Θα περιλαμβάνεται επίσης κατάλογος των εθνικών μέτρων που έχει λάβει κάθε κράτος μέλος για την εφαρμογή των μνημονευόμενων κοινοτικών πράξεων στη χώρα του. Ως παραδείγματα τέτοιων πράξεων μπορούν να αναφερθούν:

- ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας ⁽⁷⁾,
- ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 περί της διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων των συζύγων ⁽⁸⁾ (κανονισμός «Βρυξέλλες II»),

⁽⁷⁾ ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 1.

⁽⁸⁾ ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 19.

- ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 περί επιδόσεως και κοινοποίησεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις ⁽⁹⁾,
- ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2000 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις ⁽¹⁰⁾ (κανονισμός «Βρυξέλλες Ι»), και
- ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις ⁽¹¹⁾.

Εκτός της ΕΕ, υπάρχει παντού στον κόσμο διεθνής συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις μεταξύ κρατών καθώς και σε διεθνή φόρουμ, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, η συνδιάσκεψη της Χάγης του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, το Διεθνές Ινστιτούτο Ενοποίησης Ιδιωτικού Δικαίου Unidroit και η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο (Uncitral). Κατ' αρχήν καταρτίζεται ένα κείμενο σύμβασης και τα επιμέρους κράτη μπορούν κατόπιν να συμμετάσχουν σε αυτή τη διακρατική συνεργασία, σύμφωνα με τη σύμβαση, αφού προσχωρήσουν σε αυτήν και την επικυρώσουν. Τα κράτη μέλη της Ένωσης συμμετέχουν επίσης. Η ιστοσελίδα του δικτύου περιέχει πληροφορίες αφενός για τους διεθνείς οργανισμούς και αφετέρου για τις συμβάσεις για αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Αναφέρει δε σε ποιο βαθμό έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη της ΕΕ στις συμβάσεις καθώς και ποιες δηλώσεις και επιφυλάξεις έχουν ενδεχομένως διατυπώσει εν προκειμένω.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το Πρωτοδικείο του είναι αρμόδια για να εξασφαλίζουν την τήρηση του νόμου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των κοινοτικών συνθηκών ⁽¹²⁾. Το Δικαστήριο εξετάζει αν τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο των Συνθηκών και, κατόπιν αιτήσεως εθνικού δικαστηρίου, αποφαινεται όσον αφορά την ερμηνεία ή την ισχύ της κοινοτικής νομοθεσίας. Το Πρωτοδικείο εξετάζει σε πρώτο βαθμό τις προσφυγές φυσικών ή νομικών προσώπων, ενώ υφίσταται η δυνατότητα άσκησης ενδίκων μέσων κατά της απόφασής του σχετικά με νομικά ζητήματα στο Δικαστήριο των ΕΚ. Μέσω της ιστοσελίδας του δικτύου θα παρέχεται πρόσβαση στις αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου που άπτονται της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Σημαντικό μέρος των πληροφοριών του δικτύου προς το κοινό βρίσκεται στα δελτία πληροφοριών που καταρτίζει το ίδιο το δίκτυο. Στόχος των δελτίων αυτών είναι να εξηγήσουν πώς μπορεί κανείς να φέρει μια αστική ή εμπορική διαφορά ενώπιον δικαστηρίου. Τα δελτία πληροφοριών θα είναι διαθέσιμα και στην ιστοσελίδα του δικτύου.

⁽⁹⁾ ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 37.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ L 12 της 16.1.2001, σ. 1.

⁽¹¹⁾ ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1.

⁽¹²⁾ Βλέπε επίσης άρθρα 220-245 της συνθήκης της Ρώμης όπως διατυπώθηκε κατόπιν της συνθήκης του Άμστερνταμ.

Ζ. Δελτία πληροφοριών

Τα δελτία πληροφοριών που καταρτίζει το δίκτυο αφορούν, συνεπώς, ζητήματα σχετικά με τις δυνατότητες που υπάρχουν να εξεταστεί μια διαφορά από δικαστήριο σε κάποιο από τα κράτη μέλη της ΕΕ. Τα δελτία πληροφοριών περιέχουν πρακτικές πληροφορίες για το πώς κατατίθεται η προσφυγή και για τη δυνατότητα νομικής συνδρομής (οικονομική στήριξη από το κράτος για τα προσωπικά δικαστικά έξοδα).

Οι πληροφορίες που περιέχουν τα δελτία προορίζονται πρωτίστως για πρόσωπα χωρίς νομική κατάρτιση. Γράφονται δε κατά τρόπον ώστε οι πληροφορίες να είναι εύληπτες και παρέχουν μια καλή επισκόπηση των βασικών τομέων του αστικού και του εμπορικού δικαίου. Τα δελτία ενδέχεται να περιέχουν αναλυτικότερες πληροφορίες για τους ασκούντες νομικά επαγγέλματα, π.χ. δικηγόρους.

Στην απόφαση του Συμβουλίου για τη δημιουργία του δικτύου απαριθμούνται οκτώ ιδιαίτερα θέματα τα οποία θα καλυφθούν από τα δελτία πληροφοριών⁽¹³⁾. Εντούτοις είναι πιθανόν να καταρτιστούν στο μέλλον δελτία πληροφοριών και για άλλους θεματικούς τομείς. Για κάθε θεματικό τομέα, εκτίθεται η ισχύουσα κατάσταση σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και, όπου απαιτείται, σε επίπεδο Ένωσης. Όπως προαναφέρθηκε, οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ⁽¹⁴⁾ και παραμένουν επίκαιρες με συνεχή ενημέρωσή τους.

Τα εν λόγω θέματα είναι τα ακόλουθα:

1. *Αρχές του νομικού συστήματος και της δικαστικής οργάνωσης των κρατών:* Τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν διαφορετικά εθνικά νομικά συστήματα και δικαστική οργάνωση. Το «νομικό σύστημα» αποτελεί έναν γενικό όρο για τους κανόνες δικαίου που ισχύουν σε μια χώρα. Οι κανόνες δικαίου μπορούν να είναι διάφορες ρυθμίσεις (π.χ. νόμοι, κανονισμοί και διοικητικές αποφάσεις), εθιμικό δίκαιο, καθώς και η δικαστική και η διοικητική πρακτική. Υπάρχουν διάφορα είδη δικαστηρίων, αναλόγως της δικαιοδοσίας τους, π.χ. οικογενειακού δικαίου, αξιώσεων και ποινικών ή φορολογικών υποθέσεων.
2. *Διαδικασίες προσφυγής στα δικαστήρια, ιδίως όσον αφορά τις διαδικασίες για αγωγές ήσωνος σημασίας:* Σε ποιο δικαστήριο θα απευθύνει ένας από τους συμβαλλομένους την προσφυγή του και πώς θα προχωρήσει εν συνεχεία εξαρτάται αφενός από τη χώρα και αφετέρου από το είδος της διαφοράς.
3. *Προϋποθέσεις και λεπτομέρειες παροχής δικαστικής συνδρομής, περιλαμβανομένης της περιγραφής των καθηκόντων των μη κυβερνητικών οργανισμών που εργάζονται στον τομέα αυτόν:* Σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ

⁽¹³⁾ Άρθρο 15 παράγραφος 2 της απόφασης 2001/470/ΕΚ του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 σχετικά με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

⁽¹⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 8 στη σ. 283.

θεωρείται ότι ο καθένας πρέπει να μπορεί να προσφύγει στη δικαιοσύνη και ότι όποιος δεν έχει την οικονομική δυνατότητα δικαιούται νομικής συνδρομής. Οι προϋποθέσεις για τη νομική συνδρομή, και ό,τι περιλαμβάνεται σε αυτή, διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Η νομική συνδρομή μπορεί να σημαίνει ότι το κράτος καταβάλλει τα δικαστικά έξοδα πλήρως ή εν μέρει και ότι παρέχονται νομικές συμβουλές από δικηγόρο δωρεάν ή με μικρή οικονομική επιβάρυνση.

4. *Εθνικοί κανόνες όσον αφορά την κοινοποίηση και επίδοση των πράξεων:* Ως κοινοποίηση και επίδοση νοείται ότι ένα πρόσωπο έχει λάβει αποδεδειγμένως γνώση ενός συγκεκριμένου εγγράφου. Αυτό μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, όπως με ταχυδρομική αποστολή του εγγράφου και με ενυπόγραφη βεβαίωση παραλαβής από τον παραλήπτη. Σε μια δίκη είναι σημαντικό να ενημερώνεται ο ένας διάδικος για τα έγγραφα που παραδίδει στο δικαστήριο το άλλο συμβαλλόμενο μέρος. Υπάρχουν, συνεπώς, κανόνες προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα έγγραφα περιέρχονται πραγματικά στους αντιδίκους. Η κοινοποίηση και η επίδοση ορίζονται τόσο με εθνικές όσο και με κοινοτικές διατάξεις.
5. *Κανόνες και διαδικασίες για την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων άλλου κράτους μέλους:* Είναι αυτονόητο ότι η απόφαση ενός δικαστηρίου ισχύει στο κράτος του δικαστηρίου, δεν είναι, όμως, εξίσου αυτονόητο ότι η απόφαση ισχύει και σε άλλες χώρες. Στο εσωτερικό της ΕΕ υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις για την εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων, και είναι, επίσης, δυνατόν να υπάρχουν εθνικές ρυθμίσεις σχετικά με το βαθμό κατά τον οποίο είναι δυνατόν να εκτελεστούν οι αποφάσεις αυτές στην κάθε χώρα.
6. *Δυνατότητα και διαδικασίες λήψης ασφαλιστικών μέτρων, κυρίως κατάσχεσης αγαθών ενός ατόμου ενόψει εκτέλεσης:* Ασφαλιστικό μέτρο είναι ένα μέτρο που αποφασίζει το δικαστήριο εν αναμονή της οριστικής απόφασής του. Το ασφαλιστικό μέτρο αποσκοπεί στο να προστατεύσει τα δικαιώματα για τα οποία το ένα συμβαλλόμενο μέρος έχει προσφύγει στη δικαιοσύνη με σκοπό την αναγνώρισή τους. Το μέτρο δεν θίγει την πραγματική ή τη νομική κατάσταση. Οι δυνατότητες και οι διαδικασίες ασφαλιστικών μέτρων διαφέρουν στα κράτη μέλη της ΕΕ.
7. *Εναλλακτικές δυνατότητες επίλυσης των διαφορών, με αναφορά των εθνικών κέντρων πληροφόρησης και παροχής συμβουλών του διακοινοτικού δικτύου εξώδικης επίλυσης καταναλωτικών διαφορών:* Τα διαφωνούντα μέρη μπορούν, σε ορισμένες περιπτώσεις, να χρησιμοποιήσουν άλλες μεθόδους επίλυσης της διαφωνίας τους από την προσφυγή στη δικαιοσύνη. Μπορούν, για παράδειγμα, να συμφωνήσουν να επιτρέψουν σε διαιτητικό όργανο να αποφασίσει σχετικά με τη διαφορά ή να την υποβάλουν στην κρίση μεσολαβητή. Οι εναλλακτικές οδοί που υπάρχουν στα κράτη μέλη της ΕΕ αντί της δικαστικής διαφέρουν από κράτος σε κράτος.

8. *Οργάνωση και λειτουργία των νομικών επαγγελματιών:* Στο δικαστικό σύστημα εργάζονται πολλές και διάφορες επαγγελματικές ομάδες νομικών: δικαστές, εισαγγελείς και δικηγόροι αλλά και άλλο προσωπικό με νομική εκπαίδευση. Τα διάφορα νομικά επαγγέλματα μπορούν να παρουσιάζουν σημαντική ποικιλία στα κράτη μέλη της Ένωσης όσον αφορά τους τομείς δικαιοδοσίας και καθηκόντων.

Η. Τελικές σκέψεις

Το δίκτυο λειτουργεί πλήρως από την 1η Δεκεμβρίου 2002 και τα μέλη του έχουν τώρα τη δυνατότητα να επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω του ενδοδικτύου, ενώ, εντός του δικτύου, έχουν δημιουργηθεί σύντομοι και ταχείς διάλογοι επικοινωνίας. Οι πραγματοποιηθείσες συνεδριάσεις των μελών αποδείχθηκαν σημαντικές, αφού επέτρεψαν τη διενέργεια ανεπίσημων επαφών και την επίλυση προβλημάτων. Η αρχική σελίδα του δικτύου περιλαμβάνει ήδη εντυπωσιακό αριθμό ευπρόσιτων πληροφοριών σχετικά με τους υφιστάμενους κανόνες δικαίου και τις αρχές που είναι αρμόδιες για αστικές και εμπορικές υποθέσεις εντός της ΕΕ.

Η φιλοδοξία των κρατών μελών, κατά τις συζητήσεις για την απόφαση δημιουργίας του δικτύου, ήταν να είναι το δίκτυο ευέλικτο, μη γραφειοκρατικό και προσιτό. Η μέχρι σήμερα εμπειρία δείχνει σαφώς ότι η φιλοδοξία αυτή εκπληρώνεται και ότι, μέσω του δικτύου, οι πολίτες της ΕΕ έχουν αποκτήσει μια πολύτιμη νέα πηγή πληροφοριών.

II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 28ης Μαΐου 2001

σχετικά με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις

(2001/470/ΕΚ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 61 στοιχεία γ) και δ), το άρθρο 66 και το άρθρο 67 παράγραφος 1,

την πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει ως στόχο τη διατήρηση και ανάπτυξη της Ένωσης ως χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, στο πλαίσιο του οποίου εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων.
- (2) Η προοδευτική δημιουργία αυτού του χώρου, καθώς και η ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, απαιτούν τη βελτίωση, την απλούστευση και την επιτάχυνση της αποτελεσματικής δικαστικής συνεργασίας των κρατών μελών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

(3) Στο πρόγραμμα δράσης του Συμβουλίου και της Επιτροπής, όσον αφορά την άριστη εφαρμογή των διατάξεων της συνθήκης του Άμστερνταμ για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης⁽⁴⁾, το οποίο υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο στις 3 Δεκεμβρίου 1998, και εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 11ης και 12ης Δεκεμβρίου 1998, αναγνωρίζεται ότι η ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας σε αστικά θέματα αποτελεί θεμελιώδες στάδιο για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου προς συγκεκριμένο όφελος των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(4) Ένα από τα μέτρα που προβλέπονται στο σημείο 40 του προγράμματος δράσης είναι η εξέταση της δυνατότητας να επεκταθεί στις αστικές υποθέσεις η αρχή του ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου που ισχύει στον τομέα των ποινικών υποθέσεων.

(5) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στα συμπεράσματα της ειδικής συνόδου στο Τάμπερε της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 1999, συνέστησε τη δημιουργία ενός συστήματος πληροφόρησης με εύκολη πρόσβαση, η διατήρηση και ενημέρωση του οποίου θα εξασφαλίζεται από ένα δίκτυο αρμόδιων εθνικών αρχών.

(6) Για να επιτευχθεί η βελτίωση, η απλούστευση και η επιτάχυνση της αποτελεσματικής δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί, σε κοινοτικό επίπεδο, μία δομή συνεργασίας υπό μορφή δικτύου — το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

(1) ΕΕ C 29 Ε της 30.1.2001, σ. 281.

(2) Γνώμη που διατυπώθηκε στις 5 Απριλίου 2001 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

(3) ΕΕ C 139 της 11.5.2001, σ. 6.

(4) ΕΕ C 19 της 23.1.1999, σ. 1.

- (7) Το θέμα αυτό υπάγεται στο πεδίο των άρθρων 65 και 66 της συνθήκης, ενώ τα μέτρα θα πρέπει να ληφθούν σύμφωνα με το άρθρο 67.
- (8) Προκειμένου να εξασφαλιστεί η υλοποίηση των στόχων του ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, οι κανόνες που αφορούν τη σύστασή του θα πρέπει να θεσπιστούν με δεσμευτική πράξη του κοινοτικού δικαίου.
- (9) Δεδομένου ότι οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης, δηλαδή η βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και η πραγματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη των ατόμων που εμπλέκονται σε διαφορές με διασυνοριακή επίπτωση είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, δύνανται ως εκ τούτου λόγω του μεγέθους ή των αποτελεσμάτων της δράσης να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που διατυπώνεται στο άρθρο 5 της συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας όπως διατυπώνεται στο εν λόγω άρθρο η παρούσα απόφαση δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- (10) Το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο που δημιουργείται με την παρούσα απόφαση έχει σαν στόχο τη διευκόλυνση της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, τόσο στους τομείς που καλύπτονται από τις ισχύουσες νομοθετικές πράξεις όσο και σε εκείνους στους οποίους δεν εφαρμόζεται καμία πράξη.
- (11) Σε ορισμένους ειδικούς τομείς, οι κοινοτικές και διεθνείς πράξεις που αφορούν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις προβλέπουν ήδη ορισμένους μηχανισμούς συνεργασίας. Το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις δεν έχει ως στόχο να αντικαταστήσει τους μηχανισμούς αυτούς και οφείλει να λειτουργεί τηρώντας πλήρως τους εν λόγω μηχανισμούς. Κατά συνέπεια, η παρούσα απόφαση δεν θα θίγει τις κοινοτικές ή διεθνείς πράξεις που αφορούν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.
- (12) Το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις θα πρέπει να τεθεί σε λειτουργία σταδιακά και στη βάση της πλέον στενής συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών. Θα πρέπει επίσης να μπορεί να αξιοποιήσει τις σύγχρονες τεχνολογίες επικοινωνίας και ενημέρωσης.
- (13) Για την επίτευξη των στόχων του, το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις πρέπει να υποστηρίζεται από αρμοδίους επαφής διορισμένους από τα κράτη μέλη και να εξασφαλίζει τη συμμετοχή των αρχών τους που έχουν ειδικές αρμοδιότητες στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Οι μεταξύ τους επαφές και οι περιοδικές συνεδριάσεις είναι απαραίτητες για τη λειτουργία του δικτύου.
- (14) Έχει ουσιαστική σημασία οι προσπάθειες για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης να οδηγήσουν σε απτά οφέλη για τα άτομα που εμπλέκονται σε διαφορές με διασυνοριακή επίπτωση. Είναι κατά συνέπεια απαραίτητο, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, να καταβληθεί προσπάθεια για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Για το σκοπό αυτό, χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που ανακοινώνονται και ενημερώνονται από τους αρμοδίους επαφής, το δίκτυο θα πρέπει προοδευτικά να θέσει σε λειτουργία και να ενημερώνει ένα σύστημα πληροφόρησης απευθυνόμενο στο κοινό, τόσο το ευρύτερο κοινό όσο και τους ειδικούς.
- (15) Η παρούσα απόφαση δεν κωλύει τη διάθεση, στο εσωτερικό του ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις ή στο κοινό, οποιασδήποτε άλλης πληροφορίας πέραν εκείνων που προβλέπονται σε αυτήν. Κατά συνέπεια, οι αναφορές που γίνονται στον τίτλο III δεν πρέπει να θεωρούνται εξαντλητικές.
- (16) Κατά την επεξεργασία πληροφοριών και δεδομένων θα πρέπει να τηρείται η οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁽¹⁾ και η οδηγία 97/66/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, περί επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα⁽²⁾.
- (17) Για να εξασφαλιστεί ότι το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις θα παραμείνει ένα αποτελεσματικό μέσο, θα ενσωματώσει τις βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία και την εσωτερική λειτουργία και θα ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του κοινού, θα πρέπει να προβλεφθούν περιοδικές αξιολογήσεις του συστήματος ώστε να προτείνονται, κατά περίπτωση, οι αναγκαίες τροποποιήσεις.
- (18) Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία, σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, γνωστοποίησαν την επιθυμία τους να συμμετέχουν στην έκδοση και εφαρμογή της παρούσας απόφασης.
- (19) Η Δανία, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας, που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας απόφασης και, κατά συνέπεια, δεν δεσμεύεται από αυτή, ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της,

(1) ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31.

(2) ΕΕ L 24 της 30.1.1998, σ. 1.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

ΤΙΤΛΟΣ I

ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΓΙΑ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Άρθρο 1

Δημιουργία

1. Δημιουργείται μεταξύ των κρατών μελών ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, στο εξής καλούμενο «το Δίκτυο».

2. Στην παρούσα απόφαση, με τον όρο «κράτος μέλος» νοούνται τα κράτη μέλη με εξαίρεση τη Δανία.

Άρθρο 2

Σύνθεση

1. Το Δίκτυο αποτελείται:

- α) από αρμοδίους επαφής που διορίζονται από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με την παράγραφο 2·
- β) από κεντρικά όργανα και κεντρικές αρχές που προβλέπονται σε κοινοτικές πράξεις ή πράξεις διεθνούς δικαίου στις οποίες συμμετέχουν τα κράτη μέλη, ή σε κανόνες εθνικού δικαίου στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις·
- γ) από δικαστικούς συνδέσμους που προβλέπονται από την κοινή δράση 96/277/ΔΕΥ, της 22ας Απριλίου 1996, σχετικά με ένα πλαίσιο ανταλλαγής δικαστικών-συνδέσμων, με σκοπό τη βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽¹⁾ με αρμοδιότητες στον τομέα της συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις·
- δ) κατά περίπτωση, από κάθε άλλη δικαστική ή διοικητική αρχή υπεύθυνη για δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις ή συμμετοχή της οποίας στο δίκτυο κρίνεται σκόπιμη από το κράτος μέλος στο οποίο ανήκει.

2. Κάθε κράτος μέλος διορίζει έναν αρμόδιο επαφής. Κάθε κράτος μέλος μπορεί, ωστόσο, να διορίσει περιορισμένο αριθμό άλλων αρμοδίων επαφής, εφόσον το κρίνει απαραίτητο ανάλογα με την ύπαρξη διαφορετικών νομικών συστημάτων, την εσωτερική κατανομή αρμοδιοτήτων, τα καθήκοντα που θα ανατεθούν στους αρμοδίους επαφής ή προκειμένου να συνδυάσει άμεσα τις εργασίες των αρμοδίων επαφής με δικαιοδοτικά όργανα που ασχολούνται συχνά με διαφορές που έχουν διασυνοριακή επίπτωση.

Όταν κάποιο κράτος μέλος διορίζει πλείονες αρμοδίους επαφής, εξασφαλίζει τη λειτουργία κατάλληλων μηχανισμών συντονισμού μεταξύ τους.

3. Τα κράτη μέλη προσδιορίζουν τις αρχές που αναφέρονται στα στοιχεία β) και γ) της παραγράφου 1.

4. Τα κράτη μέλη ορίζουν τις αρχές που αναφέρονται στο στοιχείο δ) της παραγράφου 1.

5. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 20, τα ονόματα και τα πλήρη στοιχεία των αρχών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, προσδιορίζοντας:

- α) τα μέσα επικοινωνίας που διαθέτουν·
- β) τις γλωσσικές τους γνώσεις και·
- γ) τις τυχόν ειδικές λειτουργίες τους στο δίκτυο.

Άρθρο 3

Καθήκοντα και δραστηριότητες του δικτύου

1. Το δίκτυο έχει ως αποστολή:

- α) να διευκολύνει τη δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις μεταξύ άλλων, να σχεδιάσει, να εγκαθιδρύσει προοδευτικά και να ενημερώνει ένα σύστημα πληροφόρησης για τα μέλη του δικτύου·
- β) να σχεδιάσει, να εγκαθιδρύσει προοδευτικά και να ενημερώνει ένα σύστημα πληροφόρησης διαθέσιμο στο κοινό.

2. Υπό την επιφύλαξη άλλων κοινοτικών ή διεθνών πράξεων που αφορούν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, το δίκτυο αναπτύσσει τις δραστηριότητές του επιδιώκοντας, κυρίως, τους ακόλουθους στόχους:

- α) την καλή διεξαγωγή διαδικασιών με διασυνοριακή επίπτωση και τη διευκόλυνση των αιτήσεων δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, ιδιαίτερα όταν δεν προβλέπεται η εφαρμογή κοινοτικής ή διεθνούς πράξης·
- β) την αποτελεσματική και πρακτική εφαρμογή των κοινοτικών πράξεων ή των συμβάσεων που ισχύουν μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών μελών·
- γ) την εγκαθίδρυση και τη συντήρηση ενός συστήματος πληροφόρησης απευθυνόμενου στο κοινό για τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τις σχετικές κοινοτικές και διεθνείς πράξεις και για το εθνικό δικαιο των κρατών μελών, κυρίως όσον αφορά την πρόσβαση στην δικαιοσύνη.

⁽¹⁾ ΕΕ L 105 της 27.4.1996, σ. 1.

Άρθρο 4

Τρόπος λειτουργίας του δικτύου

Το δίκτυο εκπληρώνει την αποστολή του ιδίως με τα ακόλουθα μέσα:

1. διευκολύνει την καθιέρωση κατάλληλων επαφών μεταξύ των αρχών των κρατών μελών που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 για την εκπλήρωση των καθηκόντων που προβλέπονται στο άρθρο 3·
2. διοργανώνει περιοδικές συνεδριάσεις των αρμοδίων επαφής και των μελών του σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται στον τίτλο II·
3. επεξεργάζεται και ενημερώνει συνεχώς τις πληροφορίες σχετικά με τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και τα νομικά συστήματα των κρατών μελών που αναφέρονται στον τίτλο III, σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπει ο εν λόγω τίτλος.

Άρθρο 5

Αρμόδιοι επαφής

1. Οι αρμόδιοι επαφής τίθενται στη διάθεση των αρχών που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχεία β) έως δ), για την εκπλήρωση των καθηκόντων που προβλέπονται στο άρθρο 3.

Οι αρμόδιοι επαφής τίθενται εξίσου στη διάθεση των τοπικών δικαστικών αρχών του κράτους μέλους τους, για τους ίδιους σκοπούς, σύμφωνα με τους κανόνες που αποφασίζονται από κάθε κράτος μέλος.

2. Ειδικότερα, ο αρμόδιος επαφής:
 - α) παρέχουν όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται για την καλή δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, σύμφωνα με το άρθρο 3, στους άλλους αρμοδίους επαφής, στις αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχεία β) έως δ) και στις τοπικές δικαστικές αρχές του κράτους μέλους τους, ώστε να τους παρέχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν αποτελεσματικά αιτήσεις δικαστικής συνεργασίας και να αποκαθιστούν τις πλέον κατάλληλες άμεσες επαφές·
 - β) αναζητούν λύσεις στις δυσχέρειες που μπορούν να προκύψουν επ' ευκαιρία αίτησης δικαστικής συνεργασίας, υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου και του άρθρου 6·
 - γ) διευκολύνουν το συντονισμό της εξέτασης των αιτήσεων δικαστικής συνεργασίας στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, κυρίως όταν πολλές αιτήσεις των δικαστικών αρχών αυτού του κράτους μέλους πρέπει να εκτελεστούν σε άλλο κράτος μέλος·
 - δ) συνεργάζονται για τη διοργάνωση των αναφερομένων στο άρθρο 9 συνεδριάσεων και συμμετέχουν σ' αυτές·
 - ε) συνεργάζονται για την υλοποίηση και την ενημέρωση των πληροφοριών που αναφέρονται στο τίτλο III, και κυρίως του συστήματος πληροφόρησης του κοινού, σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπει ο εν λόγω τίτλος.

3. Όταν ένας αρμόδιος επαφής λάβει από άλλο μέλος του δικτύου αίτηση παροχής πληροφοριών, στην οποία δεν είναι σε θέση να δώσει τη δέουσα συνέχεια, τη διαβιβάζει στον αρμόδιο επαφής ή στο μέλος του δικτύου που είναι το πλέον αρμόδιο. Ο αρμόδιος επαφής παραμένει διαθέσιμος για να παράσχει κάθε βοήθεια κατά τις μεταγενέστερες επαφές.

4. Σε τομείς στους οποίους κοινοτικές ή διεθνείς πράξεις που αφορούν δικαστική συνεργασία προβλέπουν ήδη τον διορισμό αρχών είναι αρμόδιες να διευκολύνουν τη δικαστική συνεργασία, οι αρμόδιοι επαφής παραπέμπουν τους αιτούντες στις αρχές αυτές.

Άρθρο 6

Αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς των κοινοτικών ή διεθνών πράξεων που αφορούν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις

1. Η ένταξη στο δίκτυο των αρμοδίων αρχών που προβλέπονται στις κοινοτικές ή διεθνείς πράξεις σχετικά με τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις πραγματοποιείται με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων που τους ανατίθενται από την πράξη που προβλέπει το διορισμό τους.

Οι επαφές στο πλαίσιο του δικτύου πραγματοποιούνται ανεξάρτητα από τις συστηματικές ή περιστασιακές επαφές μεταξύ αυτών των αρμοδίων αρχών.

2. Σε κάθε κράτος μέλος, οι αρχές που προβλέπονται από τις κοινοτικές ή διεθνείς πράξεις σχετικά με τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και οι αρμόδιοι επαφής του δικτύου προβαίνουν σε ανταλλαγές απόψεων και τακτικές επαφές ώστε να διασφαλίζεται η όσο το δυνατόν ευρύτερη διάδοση των αντίστοιχων εμπειριών τους.

3. Οι αρμόδιοι επαφής του δικτύου τίθενται στη διάθεση των αρχών που προβλέπονται από τις κοινοτικές ή διεθνείς πράξεις σχετικά με τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ώστε να τους παράσχουν κάθε χρήσιμη βοήθεια.

Άρθρο 7

Γλωσσικές γνώσεις των αρμοδίων επαφής

Για να διευκολυνθεί η λειτουργία του δικτύου, κάθε κράτος μέλος φροντίζει ώστε οι αρμόδιοι επαφής να διαθέτουν επαρκή γνώση μιας επίσημης γλώσσας των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας πέραν της δικής τους, εφόσον πρέπει να μπορούν να επικοινωνούν με τους αρμοδίους επαφής των άλλων κρατών μελών.

Τα κράτη μέλη διευκολύνουν και ενθαρρύνουν την εξειδικευμένη γλωσσική κατάρτιση των συνεργατών των αρμοδίων επαφής και ευνοούν τις ανταλλαγές συνεργατών μεταξύ των αρμοδίων επαφής στα διάφορα κράτη μέλη.

Άρθρο 8

Μέσα επικοινωνίας

Οι αρμόδιοι επαφής χρησιμοποιούν τα πλέον κατάλληλα τεχνολογικά μέσα ώστε να ανταποκρίνονται όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα και ταχύτερα στις αιτήσεις που τους υποβάλλονται.

ΤΙΤΛΟΣ II

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

Άρθρο 9

Συνεδριάσεις των αρμοδίων επαφής

1. Οι αρμόδιοι επαφής του δικτύου συνέρχονται τουλάχιστον μία φορά το εξάμηνο, σύμφωνα με το άρθρο 12.
2. Κάθε κράτος μέλος εκπροσωπείται σε αυτές τις συνεδριάσεις από έναν ή περισσότερους αρμοδίους επαφής, οι οποίοι μπορούν να συνοδεύονται από άλλα μέλη του δικτύου, χωρίς σε καμία περίπτωση να υπερβαίνουν τον αριθμό των τεσσάρων αντιπροσώπων ανά κράτος μέλος.
3. Η πρώτη συνεδρίαση των αρμοδίων επαφής θα πραγματοποιηθεί το αργότερο την 1η Μαρτίου 2003, χωρίς να αποκλείεται να πραγματοποιηθούν προηγουμένως προπαρασκευαστικές συνεδριάσεις.

Άρθρο 10

Στόχος των περιοδικών συνεδριάσεων των αρμοδίων επαφής

1. Οι περιοδικές συνεδριάσεις των αρμοδίων επαφής έχουν ως στόχο:
 - α) να τους παράσχουν τη δυνατότητα να γνωριστούν και να ανταλλάξουν τις εμπειρίες τους, ιδίως όσον αφορά τη λειτουργία του δικτύου·
 - β) να παράσχουν μια βάση συζήτησης για τα πρακτικά και νομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας, κυρίως όσον αφορά την εφαρμογή των μέτρων που θεσπίζονται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα·
 - γ) να προσδιορίσουν τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και να εξασφαλίσουν τη διάδοση των σχετικών πληροφοριών στο εσωτερικό του δικτύου·
 - δ) να ανταλλάσσονται στοιχεία και απόψεις κυρίως σχετικά με τη δομή, τη οργάνωση και το περιεχόμενο των διαθέσιμων πληροφοριών που αναφέρονται στον τίτλο III, καθώς και σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές·
 - ε) να διαμορφώσουν κατευθυντήριες γραμμές για την προοδευτική επεξεργασία των δελτίων πληροφοριών πρακτικής φύσεως που αναφέρονται στο άρθρο 15, κυρίως όσον αφορά τα προς ανάλυση θέματα και τη μορφή των δελτίων αυτών·

στ) να προσδιορίσουν ειδικές πρωτοβουλίες πέραν εκείνων που αναφέρονται στον τίτλο III, οι οποίες έχουν ανάλογους στόχους.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η πείρα από τη λειτουργία ειδικών μηχανισμών συνεργασίας που προβλέπονται στις ισχύουσες κοινοτικές ή διεθνείς πράξεις να μεταδίδεται κατά τις συνεδριάσεις των αρμοδίων επαφής.

Άρθρο 11

Συνεδριάσεις των μελών του δικτύου

1. Θα πραγματοποιούνται συνεδριάσεις ανοικτές σε όλα τα μέλη του δικτύου ώστε να τους δίνεται η δυνατότητα να γνωριστούν και να ανταλλάξουν εμπειρίες, να τους παρέχεται βάση συζήτησης για τα πρακτικά και νομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν και για να εξετάζουν ειδικά θέματα.

Μπορούν επίσης να πραγματοποιούνται συνεδριάσεις για ειδικά θέματα.

2. Οι συνεδριάσεις θα συγκαλούνται όταν χρειάζεται και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12.
3. Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με την προεδρία του Συμβουλίου και με τα κράτη μέλη, ορίζει για κάθε συνεδρίαση τον μέγιστο αριθμό συμμετεχόντων.

Άρθρο 12

Διοργάνωση και διεξαγωγή των συνεδριάσεων στο πλαίσιο του Δικτύου

1. Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με την προεδρία του Συμβουλίου και με τα κράτη μέλη, συγκαλεί τις συνεδριάσεις που αναφέρονται στα άρθρα 9 και 11. Εξασφαλίζει την προεδρία και τη γραμματειακή στήριξη.
2. Πριν από κάθε συνεδρίαση, η Επιτροπή ορίζει το σχέδιο ημερήσιας διάταξης σε συμφωνία με την προεδρία του Συμβουλίου και κατόπιν διαβούλευσης με τα κράτη μέλη, μέσω των αντίστοιχων αρμοδίων επαφής.
3. Το σχέδιο ημερήσιας διάταξης ανακοινώνεται στους αρμοδίους επαφής πριν από τη συνεδρίαση. Οι αρμόδιοι επαφής μπορούν να ζητήσουν να επεξεργαστούν τροποποιήσεις ή να προστεθούν συμπληρωματικά σημεία.
4. Μετά το πέρας κάθε συνεδρίασης, η Επιτροπή καταρτίζει πρακτικά τα οποία κοινοποιούνται στους αρμοδίους επαφής.
5. Συνεδριάσεις των αρμοδίων επαφής και των μελών του δικτύου μπορούν να διεξάγονται σε οποιοδήποτε κράτος μέλος.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ

Άρθρο 15

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΙΘΕΝΤΑΙ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ**Δελτία πληροφοριών**

Άρθρο 13

Πληροφορίες που διαδίδονται στο εσωτερικό του δικτύου

1. Οι πληροφορίες που διαδίδονται στο εσωτερικό του δικτύου περιλαμβάνουν:
 - α) τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 5·
 - β) κάθε πληροφορία που οι αρμόδιοι επαφής θεωρούν χρήσιμη για την εύρυθμη λειτουργία του δικτύου.
2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, η Επιτροπή θέτει προοδευτικά σε εφαρμογή ένα ασφαλές ηλεκτρονικό σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, περιορισμένης πρόσβασης, κατόπιν διαβούλευσης με τους αρμοδίους επαφής.

Άρθρο 14

Σύστημα πληροφόρησης για το κοινό

1. Προοδευτικά θα οργανωθεί ένα σύστημα πληροφόρησης για το κοινό που θα περιλαμβάνει την ειδική ιστοσελίδα για το δίκτυο, σύμφωνα με τα άρθρα 17 και 18.
2. Το σύστημα πληροφόρησης περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:
 - α) τις ισχύουσες ή υπό προπαρασκευή κοινοτικές πράξεις που αφορούν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις·
 - β) τα εθνικά μέτρα με τα οποία τίθενται σε εφαρμογή, σε εσωτερικό επίπεδο, οι ισχύουσες πράξεις που αναφέρονται στο στοιχείο α)·
 - γ) τις ισχύουσες διεθνείς πράξεις που αφορούν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις στις οποίες συμμετέχουν τα κράτη μέλη, καθώς και τις διατυπωθείσες δηλώσεις και επιφυλάξεις στο πλαίσιο αυτών των πράξεων·
 - δ) τη συναφή στοιχεία της κοινοτικής νομολογίας στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις·
 - ε) τα δελτία πληροφοριών που προβλέπονται στο άρθρο 15.
3. Για τους σκοπούς της πρόσβασης στις πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχεία α) έως δ), το δίκτυο θα πρέπει, όπου χρειάζεται στην ιστοσελίδα του, να χρησιμοποιεί συνδέσεις με άλλες ιστοσελίδες, στις οποίες βρίσκονται οι αρχικές πληροφορίες.
4. Η ιστοσελίδα για αποκλειστική χρήση του δικτύου, κατά τον ίδιο τρόπο, θα διευκολύνει την πρόσβαση σε ανάλογες πρωτοβουλίες πληροφόρησης του κοινού στους συναφείς τομείς και σε ιστοσελίδες που περιέχουν πληροφορίες για τα νομικά συστήματα των κρατών μελών.

1. Τα δελτία πληροφοριών καταρτίζονται κατά προτεραιότητα για θέματα που αφορούν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη στα κράτη μέλη και περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες προσφυγής στα δικαστήρια και τη δικαστική συνδρομή, υπό την επιφύλαξη άλλων κοινοτικών πρωτοβουλιών, τις οποίες λαμβάνει πλήρως υπόψη του το δίκτυο.

2. Τα δελτία πληροφοριών θα είναι πρακτικής και συνοπτικής φύσεως. Θα συντάσσονται σε κατανοητή γλώσσα και θα περιέχουν πρακτικές πληροφορίες για το κοινό. Θα καταρτιστούν προοδευτικά τουλάχιστον για τα ακόλουθα θέματα:

- α) αρχές του νομικού συστήματος και της δικαστικής οργάνωσης των κρατών·
 - β) διαδικασίες προσφυγής στα δικαστήρια, ιδίως όσον αφορά τις διαδικασίες για αγωγές ήσσονος σημασίας και συνακόλουθες δικονομικές διαδικασίες, μεταξύ των οποίων οι δυνατότητες και οι διαδικασίες άσκησης ένδικων μέσων·
 - γ) προϋποθέσεις και λεπτομέρειες παροχής δικαστικής συνδρομής, περιλαμβανομένης της περιγραφής των καθηκόντων των μη κυβερνητικών οργανισμών που εργάζονται στον τομέα αυτό, λαμβανομένων υπόψη εργασιών που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του διαλόγου με τους πολίτες·
 - δ) εθνικοί κανόνες όσον αφορά την κοινοποίηση και επίδοση των πράξεων·
 - ε) κανόνες και διαδικασίες για την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων άλλου κράτους μέλους·
 - στ) δυνατότητα και διαδικασίες λήψης ασφαλιστικών μέτρων, κυρίως κατάσχεσης αγαθών ενόψει εκτέλεσης·
 - ζ) εναλλακτικές δυνατότητες επίλυσης των διαφορών, με αναφορά των εθνικών κέντρων πληροφόρησης και παροχής συμβουλών του διακοινοτικού δικτύου εξώδικης επίλυσης καταναλωτικών διαφορών·
 - η) οργάνωση και λειτουργία των νομικών επαγγελματιών.
3. Τα δελτία πληροφοριών θα περιλαμβάνουν, όπου χρειάζεται, στοιχεία της συναφούς νομολογίας των κρατών μελών.

4. Τα δελτία πληροφοριών μπορούν να παρέχουν λεπτομερέστερες πληροφορίες για τους ειδικούς.

Άρθρο 16

Ενημέρωση των πληροφοριών

Όλες οι πληροφορίες που διαδίδονται στο εσωτερικό του δικτύου και στο κοινό, δυνάμει των άρθρων 13 έως 15, ενημερώνονται τακτικά.

Άρθρο 17

ΤΙΤΛΟΣ IV

Ρόλος της Επιτροπής στα πλαίσια του συστήματος πληροφόρησης του κοινού

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 19

Η Επιτροπή:

Επανεξέταση

1. είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του συστήματος πληροφόρησης του κοινού·
2. κατόπιν διαβούλευσης με τους αρμοδίους επαφής, δημιουργεί αποκλειστική ιστοσελίδα για το δίκτυο στο διαδικτυακό τόπο της·
3. παρέχει πληροφορίες για τις συναφείς πτυχές του κοινοτικού δικαίου και των διαδικασιών της Κοινότητας, περιλαμβανομένης της νομολογίας, σύμφωνα με το άρθρο 14·
4. α) διασφαλίζει ότι η μορφή των δελτίων πληροφοριών είναι η κατάλληλη και ότι περιλαμβάνουν όλες τις πληροφορίες που θεωρήθηκαν αναγκαίες από το δίκτυο·
β) φροντίζει να μεταφραστούν στις άλλες επίσημες γλώσσες των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας και τα εγκαθιστά στην ιστοσελίδα αποκλειστικής χρήσης του δικτύου.

1. Το αργότερο την 1η Δεκεμβρίου 2005, και στη συνέχεια τουλάχιστον ανά πενταετία, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας απόφασης, την οποία καταρτίζει με βάση τις πληροφορίες που παρέχουν οι αρμόδιοι επαφής. Αυτή η έκθεση συνοδεύεται, κατά περίπτωση, από προτάσεις αναπροσαρμογής της παρούσας απόφασης.

2. Η έκθεση, μεταξύ άλλων συναφών θεμάτων, εξετάζει το θέμα της ενδεχόμενης άμεσης πρόσβασης του κοινού στους αρμοδίους επαφής του δικτύου, της πρόσβασης και της συμμετοχής των νομικών επαγγελματιών στις εργασίες του και της συνεργασίας με το διακοινοτικό δίκτυο εξώδικης επίλυσης καταναλωτικών διαφορών. Εξετάζει επίσης τη σχέση μεταξύ των αρμοδίων επαφής του δικτύου και των αρμοδίων αρχών που προβλέπουν οι κοινοτικές ή διεθνείς πράξεις περί δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Άρθρο 18

Άρθρο 20

Ρόλος των αρμοδίων επαφής στα πλαίσια του συστήματος πληροφόρησης του κοινού**Εφαρμογή των βασικών στοιχείων του δικτύου**

Οι αρμόδιοι επαφής διασφαλίζουν ότι:

1. οι κατάλληλες πληροφορίες που χρειάζονται για τη δημιουργία και λειτουργία του συστήματος πληροφόρησης παρέχονται στην Επιτροπή·
2. οι πληροφορίες που υπάρχουν στο σύστημα είναι ακριβείς·
3. τα δεδομένα ενημέρωσης κοινοποιούνται πάραυτα στην Επιτροπή μόλις μια πληροφορία πρέπει να τροποποιηθεί·
4. τα δελτία πληροφοριών που αφορούν τα αντίστοιχα κράτη μέλη τους καταρτίζονται προοδευτικά, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο ε)·
5. ρυθμίζεται στο κράτος μέλος τους η ευρύτερη δυνατή διάδοση των δελτίων πληροφοριών που υπάρχουν στην ιστοσελίδα για αποκλειστική χρήση του δικτύου.

Το αργότερο την 1η Ιουνίου 2002, τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τις πληροφορίες που απαιτούνται από το άρθρο 2 παράγραφος 5.

Άρθρο 21

Ημερομηνία εφαρμογής

Η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται από την 1η Δεκεμβρίου 2002, εκτός των άρθρων 2 και 20 τα οποία εφαρμόζονται από την ημερομηνία της κοινοποίησης της απόφασης στα κράτη μέλη στα οποία απευθύνεται.

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βρυξέλλες, 28 Μαΐου 2001.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

T. BODSTRÖM

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αστικό Δίκαιο — Ευρωπαϊκή δικαστική συνεργασία

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

2005 — 293 σ. — 17,6 x 25 cm

ISBN 92-824-3122-3

Τιμή στο Λουξεμβούργο (χωρίς ΦΠΑ): 35 EUR

Τιμή στο Λουξεμβούργο (χωρίς ΦΠΑ): 35 EUR



ISBN 92-824-3122-3

